

1992

ҚАЗАҚСТАН-ҚЫТАЙ: ТАТУ КӨРШІЛІК ПЕН ӨЗАРА ТИІМДІ ҮНТІМАҚТАСТЫҚТЫҢ ҮШ ОНЖЫЛДЫҒЫ

БАСЫЛЫМ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МЕН ҚЫТАЙ ХАЛЫҚ РЕСПУБЛИКАСЫ АРАСЫНДАҒЫ
ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ОРНАҒАНЫНА 30 ЖЫЛ ТОЛУЫНА АРНАЛАДЫ

中国—哈萨克斯坦：
睦邻友好与互利合作的三十年
谨以此书纪念中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国建交30周年

КАЗАХСТАН-КИТАЙ: ТРИ ДЕСЯТИЛЕТИЯ ДОБРОСОСЕДСКОГО И ВЗАИМОВЫГОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

ИЗДАНИЕ ПОСВЯЩАЕТСЯ 30-ЛЕТИЮ УСТАНОВЛЕНИЯ ДИПЛОМАТИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ
МЕЖДУ РЕСПУБЛИКОЙ КАЗАХСТАН И КИТАЙСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКОЙ

2022

ҚАЗАҚСТАН-ҚЫТАЙ:
ТАТУ КӨРШІЛІК ПЕН ӨЗАРА ТИІМДІ
ЫНТЫМАҚТАСТЫҚТЫҢ ҮШ ОНЖЫЛДЫҒЫ
Басылым Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы
дипломатиялық қатынастардың орнағанына 30 жыл толуына арналады

中国—哈萨克斯坦：
睦邻友好与互利合作的三十年
谨以此书纪念中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国建交30周年

КАЗАХСТАН-КИТАЙ:
ТРИ ДЕСЯТИЛЕТИЯ ДОБРОСОСЕДСКОГО И
ВЗАИМОВЫГОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА
Издание посвящается 30-летию установления дипломатических отношений
между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой

1992-2022

УДК 327 (574+510)
ББК 66.4 (5Каз+5Кит)
Қ 18

ҚХР-дағы ҚР Елшілігі • ҚР-дағы ҚХР Елшілігі

Нұр-Сұлтан қаласындағы Қытайды зерттеу орталығы

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы
дипломатиялық қарым-қатынастың 30 жылдығына арналады

Т.Т. Шаймергеновтің жалпы редакциясымен

Қ 18 «Қазақстан-Қытай: тату көршілік және өзара тиімді ынтымақтастықтың отыз жылдығы». Авторлық ұжым. – Нұр-Сұлтан: Қытайды зерттеу орталығы, «Prime Interprise» баспасы, 2022. – 490 б.

ISBN 978-601-06-8805-6

Кітап XX–XXI ғасырлар тоғысының отыз жылдығындағы қазақ-қытай қатынастарының орнығуы мен дамуын жан-жақты сипаттайды.

Қытай Қазақстанның азаттығы мен егемендігін, аумақтық тұтастығын мойындаған алғашқы шет мемлекеттердің бірі болды. Үлгіге айналған дипломатиялық қарым-қатынасты орнатқалы қос елдің көшбасшылары мәңгілік жан-жақты стратегиялық әріптестіктің жаңа кезеңіне көшті.

Қос халықтың терең тарихи байланысы, достыққа негізделген саяси қарым-қатынасы, өзара түсіністігі мен прагматикалық ынтымақтастығы бүгінде Қазақстан мен Қытайдың екіжақты қарым-қатынасын тиімді де жемісті дамытуға қолайлы негіз болды.

Мерейтойлық басылым қазақ-қытай қарым-қатынасының отыз жылдағы даму серпінін, мазмұны мен жетістіктерін толық бейнелейтін сараптамалық-анықтамалық ақпаратты, сондай-ақ архив пен фотохроника материалдарының кең ауқымын қамтиды.

Кітап дипломаттарға, халықаралық қатынастар саласындағы мамандар мен студенттерге, Қазақстан Республикасының заманауи сыртқы саясаты мен Қазақстан-Қытай қарым-қатынасының дамуына қызығушылық танытатын оқырмандарға арналған.

УДК 327 (574+510)
ББК 66.4 (5Каз+5Кит)

ISBN 978-601-06-8805-6

© Нұр-Сұлтан қ. Қытайды зерттеу орталығы, 2022
© Шаймергенов Т.Т., 2022
© ТОО «Prime Interprise», 2022
© Барлық құқықтары қорғалған

МАЗМҰНЫ

Қазақстан тарапынан алғысөз	5
Қытай тарапынан алғысөз.....	7
Кіріспе.....	9
1. ҚР мен ҚХР арасындағы отыз жылдық дипломатиялық қатынастардың маңызды даму кезеңдері мен жетістіктері.....	14
2. ҚР мен ҚХР арасындағы дипломатиялық қарым-қатынастар тарихындағы есімдер.....	65
3. Жоғары деңгейдегі сапарлардың хронологиясы	71
4. ҚР мен ҚХР арасындағы екіжақты ынтымақтастықтың негізгі тетіктері.....	75
5. ҚР мен ҚХР арасындағы стратегиялық құжаттар.....	81
6. ҚР мен ҚХР арасындағы шарттар мен келісімдердің толық тізімі.....	149
Қазақстан-Қытай қарым-қатынастарының фотожылнамасы	470

БАСЫЛЫМНЫҢ АВТОРЛАР ҰЖЫМЫ

Нұрышев Ш.Ш.
Шаймергенов Т.Т.
Аймаханов А.Е.
Шаймергенова Г.А.

Қытай Халық Республикасының
Қазақстан Республикасындағы
Елшілігінің қызметкерлері

ҚАЗАҚСТАН ТАРАПЫНАН АЛҒЫСӨЗ

Қазақстан мен Қытай халықтары арасындағы тығыз ынтымақтастықтың, достық пен өзара түсіністіктің тарихи тамыры өте терең. Бүгінде қос мемлекет те мемлекеттік дамудың, ұлтты жаңғыртудың және мемлекетаралық қарым-қатынастарды тереңдетудің шешуші кезеңіне келді. Қазақстанның көпвекторлы сыртқы саясаты жақын көршісі ретінде Қытайға бағыттала бермек.

2022 жылдың 3 қаңтарында елдеріміз арасындағы дипломатиялық қатынастардың орнағанына 30 жыл толады. Бұл уақыттың ішінде Қазақстан мен Қытайдың саяси сенімі мен сауда-экономикалық ынтымақтастығы мәңгілік жан-жақты стратегиялық әріптестіктің бұрын-соңды болмаған жоғары деңгейіне көтеріліп, қос мемлекет барлық шекаралық мәселелерді түпкілікті реттеп, берік құқықтық база құрды.

Қазақстан мен Қытай ынтымақтастығының моделі екі мемлекет басшыларының достық диалогына, үкімет басшыларының тұрақты кездесулеріне, Ынтымақтастық комитеті мен Іскерлік кеңестің белсенді жұмысына негізделген. Қытайдың «Бір белдеу, бір жол» бастамасымен «Нұрлы жол» бағдарламасының интеграциясы да жақсы жүріп жатыр. Бірлескен индустриялық және инвестициялық жобалар жүзеге асырылып, өңірлік көлік-логистикалық инфрақұрылым да дамып келеді.

Қазақстан мен Қытай БҰҰ, ШЫҰ, АӨСШК және «Орталық Азия + Қытай» форматы аясындағы халықаралық бастамаларға өзара қолдау көрсетеді. Бұған халықаралық күн тәртібіндегі көптеген өзекті мәселелер бойынша екі елдің көзқарастарының сәйкес келуі ықпал етіп отыр.

Қазақстан мен Қытай әріптестігін нығайтуда екі ел халықтарының мәдениеттерін өзара байытуға және құндылықтары мен дәстүрлерін түсінуге ықпал ететін ғылыми және мәдени байланыстар маңызды рөл атқарады.

30 жыл ішінде өзара тиімділікке, мызғымас достыққа, сенім мен ынтымақтастыққа бағытталған екіжақты қарым-қатынастарды

ілгері нығайтудың берік негізі қаланды. Қазақстан мен Қытай екі ел халықтарының әл-ауқаты гүлдендіру жолында тату көрші және сенімді серіктес болып қала бермек.

Аталмаш кітаптың Қазақстан-Қытай қарым-қатынасының мәнін тереңірек түсінуге көмектесетініне, дипломаттарға, сарапшыларға, студенттер мен сыртқы саясатқа қызығушылық танытқан барлық оқырмандарға пайдалы болатынына сенімдімін.

Шахрат Нұрышев

*Қазақстан Республикасының Қытай Халық Республикасындағы
Төтенше және Өкілетті Елшісі*

ҚЫТАЙ ТАРАПЫНАН АЛҒЫСӨЗ

2022 жылдың 3 қаңтарында Қытай мен Қазақстан дипломатиялық қарым-қатынастарының 30 жылдығын атап өтті. Қытай халқы «Отыз жасыңда аяғыңа нық тұр» демекші, қос мемлекетте бұл уақыттың ішінде қарым-қатынасын тарихта болмаған жоғары деңгейге көтеріп, жаңа дәуірдегі мемлекетаралық қарым-қатынастың үлгісін қалыптастырып үлгерді.

Отыз жыл бойы Қытай-Қазақстанның қарым-қатынасы қарқынды әрі тұрақты дамып, сенімді саяси диалог пен алмасулардың жоғары деңгейін сақтап келді.

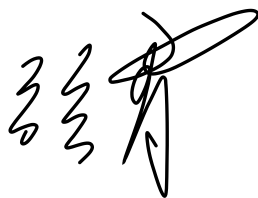
Тарих тұрғысынан қалыптасқан шекара мәселесін жан-жақты әрі тиянақты шешу мен 2002 жылы Тату көршілік, достық және ынтымақтастық туралы шартқа қол қоюдан бастап, Қытай мен Қазақстан арасында мәңгілік жан-жақты стратегиялық серіктестік орнатуға дейін, Төраға Си Цзиньпиннің Қазақстанда алғаш жариялаған «Жібек жолы экономикалық белдеуін» бірлесіп салу туралы бастамасынан бастап, екі елдің даму стратегияларын жұптастыруға дейін бірге жүріп өткен жолымызда достығымыз, тату көршілігіміз, өзара тиімді ынтымақтастығымыз тереңдей түсті. Сондықтан бүгін де қарым-қатынасымыздың мазмұны байып, іргетасы бекіп, даму көкжиегі кеңейіп келеді.

Қытай мен Қазақстан дипломатиялық қарым-қатынасының 30 жылдығына орай бірлескен күш-жігермен «Қазақстан-Қытай: тату көршілік және өзара тиімді ынтымақтастықтың отыз жылдығы» арнайы басылымы әзірленіп, жарыққа шықты.

Кітап отыз жыл ішінде қос мемлекет арасындағы қарым-қатынастың даму тарихы мен жоғары деңгейдегі сапарлар туралы ақпаратты жан-жақты қамтып, екі жақты ынтымақтастықтың негізгі тетіктері мен қос мемлекеттің қол қойған құқықтық құжаттарын келтіреді. Басылым сарапшылар мен ғалымдарға, қытай-қазақ қатынастарын зерттейтін оқырмандарға таптырмас анықтамалық құрал болмақ.

Соңғы отыз жылда Қытай мен Қазақстанның қарым-қатынасы тамаша нәтижелерге қол жеткізді. Қытай Төрағасы Си Цзиньпин

мен Қазақстан Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың стратегиялық басшылығы мен жеке ілгерілетуімен жаңа тарихи белестерге қадам басқан қос мемлекеттің қарым-қатынасы сынақтарға төтеп беріп, алға дамып, ынтымақтастықтың келесі 30 жылын ашатынына, екі халықтың әл-ауқатын нығайтып, аймақтық қауіпсіздік пен тұрақтылықты сақтауда үлкен үлес қосарына кәміл сенеміз. Қытай мен Қазақстан қарым-қатынасының болашағы жарқын болғай!

Чжан Сяо

*Қытай Халық Республикасының Қазақстан Республикасындағы
Төтенше және Өкілетті Елшісі*

КІРІСПЕ

ҚР Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев:

«...Біз бірнеше ғасырдан бері тарихи қарым-қатынас орнатып келеміз. Тату көрші болғанымызды және өзара тиімді ынтымақтастықтың осындай табысты тәжірибесін шын жүректен бағалаймыз. Қазақстан-Қытай ынтымақтастығы зор қарқындылығымен, жоғары сенімге және шынайы тату көршілікке негізделуімен ерекшеленеді».

ҚХР Төрағасы Си Цзиньпин:

«...Қазақстан мен Қытай – тағдыры ортақ, екі мың жылдан астам қарым-қатынас тарихы мен кең ауқымды мүдделері бар тату көршілер. Мұның бәрі екі елді мықты біріктіріп қана қоймай, өзара тиімді ынтымақтастықтың даму перспективаларына жол ашады».

Биыл аталып өтпек дипломатиялық қарым-қатынастардың 30 жылдығы Қазақстан мен Қытайдың достық пен сенімнің көп ғасырлық дәстүрі байланыстырған тату көршілер екенін тағы растады. «Саясат атасы – тарих, ал тарих атасы – география» деген даналық бар. Тарих жағынан да, география жағынан да Қазақстан мен Қытайға іргелес өмір сүріп, бірге даму, адал дос әрі стратегиялық әріптес болу бұйырған. Қытайдағы архив деректеріне сүйенсек, Ұлы дала елі мен Аспан асты елі арасындағы қарым-қатынастың екі мың жылдан астам тарихы бар. Бұл – б.з.б II ғасырдағы керуендер қатынаған Ұлы Жібек жолынан бастап ХХІ ғасырда қайта жаңғырған Жібек жолына дейінгі қос ұлттың түрлі мемлекеттілік кезеңдеріндегі ынтымақтастық шежіресі.

КСРО ыдырағаннан кейін, 1992 жылғы 3 қаңтарда Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы дипломатиялық қарым-қатынас орнату арқылы мемлекетаралық қатынастардың жаңа кезеңін бастады. Бүгінде жаңадан құрылған Қазақстан-Қытай қарым-қатынастары іс жүзінде жоқ жерден дамыды. Бұл уақыттың ішінде ҚР мен ҚХР құбылмалы халықаралық ахуалдың сынақтарына төтеп беріп, дамудың айрықша да өнегелі жолын басып өтті. Елдер арасында тату көршілік пен достықта өмір сүрудің үлгісіне айналған бұл жолдың халқымызға берер жемісі де, бейбітшілікті, бүкіл аймақтағы тұрақтылықты нығайтуға қосар маңызды үлесі де мол болды.

Бірге жүріп өткен жолға көз жүгіртсек, мемлекетаралық ынтымақтастықтың қысқа мерзімінде таңғаларлық табыстарға қол жеткізіп, екіжақты қарым-қатынастың ұзақ мерзімді әрі прогрессивті дамуына негіз қаладық дей аламыз.

Қазақстан мен Қытай ұлттық мүдделерді ескере отырып, КСРО кезінен қалған барлық мәселелерді сындарлы түрде шешті. «Өзара сенім – достықтың негізі» деп Конфуций айтпақшы, елдеріміз ұзақ мерзімді ынтымақтастықты 1990 жылдары осы негізден бастады. Екі мемлекет қол қойған алғашқы және маңызды құжат – 1993 жылғы «ҚР мен ҚХР арасындағы достық қарым-қатынас негіздерінің бірлескен декларациясы». Декларация екіжақты саяси және сауда-экономикалық ынтымақтастықтың негізгі қағидаларын бекітті. Барлық қайшы мәселелерді күш пен қоқан-лоқы көрсетпей, екінші тараптың қауіпсіздігіне қатер төндіретін әрекеттерсіз бейбіт жолмен шешу келісілді.

Тарихи тұрғыдан алғанда, ҚР мен ҚХР мемлекетаралық қатынастарына таза прагматизм мен өзара мүдделерді ескеруге деген ұмтылыс тән. Қазақстан да «үш зұлымдыққа» қарсы стратегияны ұстанып, өзге мемлекеттің ішкі істеріне араласпауды, ұлттық ерекшелігін құрметтеуді қолдайды. Қазақстан «Бір Қытай» іргелі ұстанымын қолдауда көптен бері дәйектілік танытып келеді.

1995 жылы БҰҰ Қауіпсіздік кеңесінің тұрақты мүшесі және ядролық клубтың мүшесі ретінде Қытайдың Қазақстанға қауіпсіздік кепілін беруі, бірлескен шекара сызығын айқындау мен Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасын құқықтық ресімдеу сияқты өзекті мәселелердің шешілуі, сондай-ақ биыл жиырма жылдығы тойланатын ҚР мен ҚХР арасындағы тату көршілік, достық және ынтымақтастық туралы 2002 жылғы шартқа қол қойылуы көршілер арасындағы сенімді нығайтуға ықпал етті. Қазақстан – Қытай Трансшекаралық өзендерді пайдалану және қорғау саласындағы ынтымақтастық келісіміне қол қойған жалғыз мемлекет. Бірлескен күш-жігердің нәтижесінде Қазақстан-Қытай шекарасы сенімнің, бейбітшіліктің, қауіпсіздік пен гүлденудің шекарасына айналды.

Қазақстан мен Қытай отызжыл ішінде өзара тиімді ынтымақтастықтан мәңгілік жан-жақты стратегиялық әріптестікке көшкен көршілес екі ел ретінде мемлекетаралық қатынастардың өнегелі үлгісін қалыптастырды. Екі мемлекет арасындағы кеңейіп келе жатқан көп деңгейлі өзара әрекеттер бүгінде тату көршілік пен өзара құрметтің үлгісіне айналған берік, сындарлы және практикалық қарым-қатынасқа айналды. Орталық Азия республикаларына құйылған 40 миллиард долларлық Қытай инвестицияның жартысы Қазақстанға тиесілі болғандықтан, еліміз ҚХР-дың аймақтағы ең ірі сауда және инвестициялық серіктесіне айналуы заңдылық.

Бұлуақыттың ішінде Қазақстан мен Қытай көшбасшылар арасындағы тұрақты байланыстарды және үкімет басшыларының кездесулерін, парламентаралық топтар мен өңіраралық форумдарды қамтитын екіжақты үйлестірудің бірегей көп деңгейлі механизмін құрды. Осы тұста стратегиялық серіктестікті вице-премьерлер деңгейінде жүйелі дамытуға мүмкіндік беретін ҚР-ҚХР ынтымақтастық жөніндегі комитеті маңызды рөл атқарады. Өзара әрекеттің мұндай тетігін Қытай Қазақстаннан бөлек АҚШ, Ресей және Еуроодақ елдерімен құрғанын айта кеткен жөн.

Қазақстан-Қытай ынтымақтастығының перспективалары 200-ге жуық құжаттан құрылған, сондай-ақ барлық салалар мен бағыттарды қамтыған ауқымды шарттық-құқықтық базаға негізделген. Екіжақты қарым-қатынастарды нығайтуда жоғары деңгейдегі тұрақты байланыстар, сондай-ақ Қазақстан мен Қытай басшылары арасындағы жеке сенімді қарым-қатынастар маңызды рөл атқарады. Мемлекеттеріміздің басшылары Н.Ә. Назарбаев, Қ.К. Тоқаев, Цзян Цзэминь, Ху Цзиньтао және Си Цзиньпин елдеріміз бен халықтарымыз арасында шынайы тату көршілік, өзара түсіністік пен шынайы достық атмосферасын қалыптастырды.

30 жыл ішінде Қазақстан мен Қытай ұлттық дамудың ұзақ жолын серпінмен жүріп өтіп, әлемдік қауымдастықтың жаңа ұстанымдарға көшуіне қол жеткізді. Дипломатиялық қарым-қатынастар орнаған кезде ҚР КСРО ыдырағаннан кейін қалыптасқан әлеуметтік-экономикалық дағдарыстан шығу жолдарын іздесе, ҚХР әлі де баяу дамып келе жатқанына қарамастан, ашық саясат пен реформалау саясатының жиырма жылдығына аяқ басты. Соңғы жылдары Қазақстан әлемдегі бәсекеге барынша қабілетті 50 елдің қатарына енсе, ал Қытай өз дамуында таңғаларлық жетістіктерге жетіп, екінші жаһандық экономикаға айналды. ҚР мен ҚХР экономикалық жетістіктері екіжақты қарым-қатынастардың сапалы мазмұнынан білінеді. Осы жылдардың ішінде өзара әрекеттің күн тәртібі екі елдің жаңа мүмкіндіктері мен міндеттерін айқындады.

30 жылда 50 еседей өскен сауданы дамыта бастаған Қазақстан мен Қытай экономикаларын құбыр коммуникацияларымен байланыстырып, энергетика саласындағы стратегиялық жобаларға көшті. Соның арқасында бүгінде «Қазақстан – Қытай» мұнай құбыры мен «Орталық Азия – Қытай» газ құбыры үздіксіз жұмыс істеп тұр. Азия мен Еуропаның жақындасуының жаһандық ахуалына сүйеніп, ҚР мен ҚХР Қазақстан аумағында ондаған жаңа индустриялық жобаларды бірлесіп құру бағдарламасы аясында көлік-логистикалық ынтымақтастық пен өнеркәсіптік ынтымақтастыққа баса назар аударды. COVID-19 пандемиясының өткір кезеңінде өзара жәрдем

беру, Қытайда өндірілген вакциналарды Қазақстанға жедел жеткізу мызғымас достығымызды айқындай түсті.

ҚР мен ҚХР арасындағы экономикалық ынтымақтастықтың әлеуеті әлі толық іске асырылмағандықтан, жоғары деңгейдегі әр сапар екіжақты экономикалық қарым-қатынастардың жаңа қырын ашып, жаңа мүмкіндіктерді жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Отыз жылда Қазақстан-Қытай қарым-қатынасы екі жақтың да мүдделерін өзара құрметтеумен, диалогтың жүйелілігімен және уәдеге адалдығымен ерекшеленіп шықты. Осы кезеңде қос елде де басшылардың ауысуы достық қарым-қатынас пен стратегиялық әріптестік бағытының сабақтастығын көрсетті.

Халықаралық және өңірлік ұйымдар мен құрылымдардағы ҚР мен ҚХР ынтымақтастығы үлкен халықаралық маңызға ие. Қос мемлекет аймақтық қауіпсіздік пен тұрақтылықты қамтамасыз етудегі көпжақты тетіктердің рөлін арттырмақ. Бұған жаһандық, өңірлік қауіпсіздік пен халықаралық күн тәртібіндегі өзекті мәселелердегі Қазақстан мен Қытай ұстанымдары мен көзқарастарының ортақ немесе жақын болуы жағдай жасайды. Осы жылдар ішінде ҚР мен ҚХР БҰҰ, ШЫҰ, АӨСШК аясында табысты серіктестік құрып, «Орталық Азия плюс Қытай» өңірлік платформасында Орталық Азия аймағының әлеуетін ашу жөніндегі жаңа шешімдер мен тетіктерді іздейді.

Қазақстан Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары жөніндегі кеңесті жалпыазиялық диалог алаңы ретінде қарқындатуда, сондай-ақ 2017-2018 жылдардағы БҰҰ Қауіпсіздік кеңесіндегі тұрақты емес мүшелігін дамытуда Қытайдың қолдауына ие болды. Еліміз Дүниежүзілік сауда ұйымына (ДСҰ) кірерде бірінші кезекте дәл Қытаймен екіжақты келіссөздерді орнатып, тиісті хаттамаға қол қойды. ҚХР Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының съезіне қатысып, ҚР астанасында «ЭКСПО-2017» халықаралық көрмесін өткізу ұсынысын қолдаса, Қазақстан Боао Азия форумы мен «Бір белдеу, бір жол» халықаралық ынтымақтастық форумының жұмысына белсенді қатысады.

Қазақстан мен Қытай арасындағы тиімді ынтымақтастық екіжақты серіктестік шеңберінен әлдеқайда асып, халықаралық мазмұнымен тереңдей түсті. Жібек жолын қайта құру жобасы аясында екі стратегиялық серіктес 2013 жылдан бастап Еуразия геоэкономикасының түрленуіне айтарлықтай ықпал етіп, екі мың жыл бұрынғыдай Шығыс пен Батысты түйістіруге тағы да үлес қосып келеді. Астанамыздағы Назарбаев университетінде ҚХР Төрағасы Си Цзиньпин бастаған Жібек жолының экономикалық белдеуі («Бір белдеу, бір жол») он жылға жуық уақыт ішінде 140-тан астам мемлекет пен 20 халықаралық ұйымның басын қоса алды және экономикалық өзара әрекеттесудің әлемдегі ең ірі платформасына айналды.

Белдеу мен жолдың бойымен ынтымақтастықтың жаңа инфрақұрылымы қалыптасып, жаңа бағыттар салына бастады, ал мүшелер арасындағы тауар айналымының көлемі 8 триллион АҚШ долларынан асты. Қазақстан алғашқы күннен бастап Қытайдың ХХІ ғасырлық Жібек жолын құрудағы сенімді серіктесі болып, бұл бастамамен өзінің іске қосқан «Нұрлы жол» ұлттық инфрақұрылымдық даму бағдарламасын біріктірді. Осының негізінде екі жақ тауар айналымының құрылымын әртараптандыру, сауда өсімінің жаңа көздерін іздеу, оның ішінде трансшекаралық электронды сауданы, инновациялық ынтымақтастықты дамыту, сондай-ақ сауда-саттықты құны жоғары өнімдермен күшейту бағытында сауда саласындағы ынтымақтастықты кеңейтуді жоспарлап отыр.

ҚР үшін белдеу мен жолдың құрылысы ерекше стратегиялық маңызға ие. Қазақстан аумағы арқылы өтетін магистрал дәліздер – мегажобаның тірек буындары. Олар Азиядан Еуропа, Таяу Шығыс және ТМД елдерінің нарықтарына ең қысқа жолды қамтамасыз етіп, теңіз жолдарына шығуға мүмкіндігі жоқ Қазақстанға Тынық, Атлант және Үнді мұхиттарына тікелей жол салуға мүмкіндік берді.

Дипломатиялық қарым-қатынастардың 30 жылдық тарихын қорытындылауда Қазақстан мен Қытай айтарлықтай жетістіктерге қол жеткізді деуге толық негіз бар. Қазақстан-Қытай қарым-қатынасы соңғы жылдары қалыптасқан ынтымақтастықтың қарқынын бұзуы мүмкін қандай да бір түбегейлі қайшылықтар мен проблемалардың болмауымен ерекшеленеді. Отыз жылда әлемдік жүйе бірқатар іргелі өзгерістерді бастан өткерді, тарих 1990, 2000 және 2010 жылдарда дамудың бірнеше циклінен өтті. Бұл кезеңде әлем және халықаралық қатынастар да, ҚР мен ҚХР да өзгерді. Тек екі елдің тату көршілігі, достық пен өзара тиімді ынтымақтастықты нығайтуға ынтасы ғана өзгерген жоқ.

Отыз жыл бойы жинақталған ынтымақтастық тәжірибесіне сүйенген Нұр-Сұлтан мен Бейжің тығыз серіктестік байланыстары ілгері дамып келеді. 2019 жылғы қыркүйекте ҚР Президенті Қ.К.Тоқаевтың Қытайға мемлекеттік сапары барысында елдеріміз арасындағы ынтымақтастықтың перспективалық көкжиектерін кеңейткен Мәңгілік жан-жақты стратегиялық әріптестік туралы декларацияға қол қойылды. Көршілес екі мемлекет бірін-бірі сенімді серіктес, тиімді мүмкіндіктер көзі ретінде қабылдап, бұдан да жоғары нәтижелерге қол жеткізу үшін бірлесіп жұмыс істей бермек. Қазіргі уақытта Қазақстан мен Қытай арасындағы өзара тиімді қарым-қатынастар жаңа тарихи шыңды бағындыруға ұмтыла жан-жақты дамып, қырық жылдыққа сеніммен бағдар алып келеді.

1. ҚР МЕН ҚХР АРАСЫНДАҒЫ ОТЫЗ ЖЫЛДЫҚ ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ МАҢЫЗДЫ ДАМУ КЕЗЕҢДЕРІ МЕН ЖЕТІСТІКТЕРІ

ШАҒЫН ТАРИХИ ЭКСКУРС

Ғасырлар бойы Аспан асты елі мен Ұлы дала елі тығыз байланысын сақтап келеді. Қазақстан-Қытай қарым-қатынастары ынтымақтастықтың табысты және өзара тиімді үлгісіне айналған, әлемге танымал Ұлы Жібек жолының бейнелерін еске түсіретіні сөзсіз. Шығыс пен Батысты экономикалық, мәдени-гуманитарлық байланыстармен ұштастырған бірегей сауда-транзит желісі әлем тарихына терең ізін салып, Еуразия өркениеттерінің дамуына әсер етті. Жібек жолы қазақ-қытай халықтары қарым-қатынасының тереңдігін айшықтайды. Қытай архивтерінде екі мың жылдай уақытты қамтитын, түрлі тарихи кезеңдердегі екі халық арасындағы байланыстар мен қарым-қатынастар туралы құнды мәліметтер сақталған. Алайда бұл – мүлдем басқа басылымға себепші тақырып.

Қолдарыңыздағы басылым қос мемлекет арасындағы дипломатиялық қарым-қатынастардың 30 жылдығына арналса да, отыз жылдық уақыттың тарихтың ең жаңа кезеңіне жататынын белгілеген жөн. Бұл кезеңде Қазақстан егемендіке қайта қол жеткізіп, Шығыстағы көршісімен өзара тиімді қарым-қатынасын жаңғырта бастады.

Бүгінгі тарихи кезеңде Қытай мен Қазақстан арасындағы алғашқы ресми байланыстар 1980 жылдардың ортасынан-ақ бастау алған. Ол уақытта екі ірі социалистік держава арасындағы текетірес пен қарама-қайшылықтың инерциясы кеңес-қытай қарым-қатынасында да сақтаулы болатын. Алайда бұл қарым-қатынастың қалыпқа келері бірден аңғарылып жатты: ҚХР бұқаралық ақпарат құралдарында бұрынғы антикеңестік үгіт-насихаттың ізі тез суып, КСРО да

Қытаймен қарым-қатынасты жақсартудың маңыздылығын белгілей бастады. Нәтижесінде екі мемлекет те халық дипломатиясының тетіктерін қосты.¹ 1985 жылдың қыркүйегіндегі кеңес-қытай қарым-қатынасының жылымығынан кейін Н.Ә.Назарбаев Қытайдың жоғарғы басшылығымен келіссөздер жүргізу үшін Бейжің қаласына келген кеңестік парламенттік делегацияны бастады. Бұл – кеңес-қытай қарым-қатынасындағы ұзақ жылдарға созылған шиеленістен кейінгі, партиялық және үкіметтік байланыс болмаған кезеңдегі жоғары деңгейлі бірінші ресми делегация болды.

1991 жылы шілдеде Н.Ә.Назарбаев Қазақ КСР Президенті ретінде Қытайға тағы да сапармен барды. Ол сапардың барысында «Қазақ КСР мен ҚХР ШҰАА арасындағы ынтымақтастықты дамытудың принциптері мен негізгі бағыттары туралы келісімге», сондай-ақ болашақта Қазақстан-Қытай қарым-қатынасының негізін қалайтын өзге келісімдерге де қол қойылды. Қытаймен жоғары деңгейдегі алғашқы келіссөздер кезінде екі ел арасындағы көлік қатынасын қамтамасыз етуге көңіл бөлініп, сауда-экономикалық ынтымақтастық мәселелері талқыланды. Қытай тарапы Қазақстанмен сауданы дамытуға мүдделі екенін жасырмады.²

КСРО толық ыдырап, Қазақстан егемендігіне қол жеткізген соң, негізгі сыртқы саяси міндеттерінің бірі ретінде ол дипломатиялық байланыстарды орнату мен барлық көршілес мемлекеттермен, сондай-ақ Қытаймен сындарлы және өзара тиімді ынтымақтастыққа негізделген түбегейлі жаңа, тату көршілік қарым-қатынастар құруды көздеді.

1990 жылдардың басында Кеңес Одағы қираған жерде егемен, толыққанды мемлекеттердің тұрғызылатынына сенген адам аз. Бұл жағдайда Қытай ақыл танытып, 1992 жылдың алғашқы күндерінен-ақ ҚХР Төрағасы, ҚКП Орталық комитетінің Бас хатшысы Цзян Цзэминнің жетекшілігімен барлық елдермен дипломатиялық байланыстарды сәтті орнатып, Еуразия қойнауында пайда болған жаңа елдермен мемлекетаралық оң қарым-қатынастарды құра алды.

Қытай 1991 жылғы 27 желтоқсанда Қазақстан Республикасының тәуелсіздігін мойындаған Түркия мен АҚШ-тан кейінгі үшінші мемлекет болса, Қазақстан Қытайдың Орталық Азия аймағында елшіліктер деңгейінде дипломатиялық қарым-қатынас орнатқан бірінші мемлекеті болды. елшіліктердің. Осылайша, көршілес екі мемлекеттің көп ғасырлық қарым-қатынас тарихында жаңа парақ

1 Тоқаев Қ.К. *Преодоление. Дипломатические очерки казахстанского министра*. М.: Мир, 2003. 190-б.

2 Тоқаев Қ.К. *Преодоление. Дипломатические очерки казахстанского министра*. М.: Мир, 2003. 191-б.

ашылды. Бұл қарым-қатынас XIX ғасырдың екінші жартысында белгілі тарихи жағдайларға байланысты үзілгені көпшілікке мәлім.

АЛҒАШҚЫ КЕЗЕҢ. БАСТАУ (1991–1995)

1991-1994 жылдардағы Қазақстан-Қытай дипломатиялық қарым-қатынасының бастапқы кезеңі жоғары деңгейлердегі алғашқы байланыстармен, екі ел басшылығының жиі кездесулері мен жаңадан жарияланған көршілер арасындағы құжаттарды рәсімдеуден басталды. Сол уақытта қысқа мерзімде екіжақты қарым-қатынастардың шарттық-құқықтық базасының негіздері құрылып, серіктестіктің маңызды бағыттарын реттейтін іргелі келісімдер жасалып жатыр.

Бастапқы кезеңде екіжақты қатынастардың негізгі инфрақұрылымы қалыптасты. 1992 жылғы 3 қаңтарда тараптар толыққанды екіжақты ынтымақтастықты одан әрі дамыту мақсатында алғашқы ресми мемлекетаралық байланыстарға мұрындық болған «ҚР мен ҚХР арасында дипломатиялық қатынастар орнату туралы бірлескен коммюникеге» және «ҚР мен ҚХР арасында дипломатиялық қатынастар орнату туралы бірлескен коммюникеге өзара түсіністік меморандумына» қол қойды.

Сол жылдың ақпан айында-ақ ҚР Премьер-министрі С.А.Терещенко Қытайға сапармен барды. Елдер арасындағы ресми байланыстардың бастауында тұрған тарихи делегацияны ҚР Сыртқы істер министрінің орынбасары қызметін атқарған Қ.К.Тоқаев алып жүрді. Оның жеке естелігіне сүйінсек, бұл сапарларда қазақстандық өкілдер ерекше жылы ықыласқа бөленген. ҚР Премьер-министрін Қытайдың барлық басшылары, олардың ішінде ҚКП Орталық комитетінің Бас хатшысы Цзян Цзэминь қабылдаған. Қонақты мұқият тыңдаған ол Н.Назарбаев жолдауында Қазақстанның Қытаймен тату көршілік, достық қарым-қатынас орнатуға кірісуге ниетті екеніне, Тайванды ҚХР-ның ажырамас бөлігі ретінде мойындайтынына ризашылық білдірді.³

Одан кейін тараптар сауда-экономикалық және ғылыми-техникалық ынтымақтастығына, қос мемлекет азаматтарының екі елге сапарлары тұрғысынан тасымал ынтымақтастығына, сондай-ақ Қытай-Қазақстан шекарасында қосымша өткізу пункттерін ашу туралы алғашқы құжаттарға қол қойды. Сондай-ақ сауда-экономикалық және ғылыми-техникалық ынтымақтастық жөніндегі Қазақстан-Қытай комиссиясын

³ Тоқаев Қ.К. *Преодоление. Дипломатические очерки казахстанского министра*. М.: Мир, 2003. 192-б.

құру туралы келісім мен Қытай тарапының тауарлық несие беруі туралы келісімге қол қойылды.

Жоғары деңгейдегі қарым-қатынастарға бастама болған үкіметтік делегацияның Қытайға алғашқы ресми сапарының маңыздылығын бағаламаған қиын. 1992 жылдың басында-ақ қос мемлекет мемлекетаралық қатынастардың мазмұнын анықтауды қолға алды. ҚР мен ҚХР арасында қол жеткізілген уағдаластықтардың нәтижесінде «Достық», «Қорғас», «Бақты», «Алашаңқай», «Алексеевка-Ақчуп», «Жеменей» шекаралық пункттері құрылып, «Үрімші – Алматы, Алматы – Үрімші» теміржол желісі іске қосылып, «Достық» шекаралық стансасы қайта жаңғыртылды. Бұл үдеріс сол уақытта шоп-туризм форматында дамыған алғашқы сауда қатынастарының дамуына серпін берді. ҚР мен ҚХР арасындағы тауар айналымының деңгейі қарым-қатынастың алғашқы жылында 432 миллион АҚШ долларын құрады (экспорт – 227 миллион, импорт – 205 миллион АҚШ доллары).

1992 жылғы желтоқсанда ҚР мен ҚХР астаналарында елшіліктердің ашылуы екіжақты дипломатиялық байланыстарды тұрақты деңгейге шығаруға, келісім мен құқық базасын құруды жалғастыруға және барлық салаларда Қазақстан мен Қытайдың заманауи қатынастарын орнатуға мүмкіндік берді. Жоғары саяси деңгейдегі алғашқы байланыстар сауда-экономикалық байланыстардың дамуына қуатты серпін берді. Өзара сіңісу мен ынтымақтастықтың перспективалық бағыттарын бірге іздеу процесі басталды. Бұл жұмысты шекаралас аймақтар қолға алды, себебі Қытай оларға сыртқы экономикалық қызметті жүргізуге кеңейтілген құқықтар берген болатын.

Қазақ-қытай диалогының көп жағдайда қос мемлекет басшыларының қажырлы еңбегі мен қайратының, саяси ерік-жігері мен жеке достығының арқасында сындарлы дамып келе жатқаны хақ. Осы орайда екіжақты қарым-қатынастардың қалыптасуы мен дамуының хронологиясына көз жүгірте отырып бұл басылым ҚР мен ҚХР басшылары сапарларының мазмұнын зерделеуді көздейді. Бұл сапарлардың нәтижелері көршілес екі мемлекет арасындағы екіжақты қатынастарды нығайтудың берік іргесін қалады.

1993 жылғы қазанда ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев Қытайға ресми сапармен алғаш барды. Сол маңызды оқиғалардың куәгері болған Мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаев тарихи саяхатты өз очерктерінде толық сипаттайды.⁴ Бұл сапар ынта-жігер мен болашақ екіжақты ынтымақтастыққа деген сенімнің тұсында өтті. Қазақстан мен Қытай арасындағы екіжақты қарым-қатынастарды орнатудың бастапқы

4 Тоқаев Қ.К. *Преодоление. Дипломатические очерки казахстанского министра*. М.: Мир, 2003. 192-б.

кезеңінде Қытай басшылығы ерекше белсенділік пен қызығушылық танытты. Себебі халықтарымыз сан ғасырлар бойы көршілестіктің түрлі, кейде қиын сәттерін, әсіресе қазақ тарихындағы ресейлік және кеңестік кезеңдерді бастан кешірді.

Әрине, көршілес екі елдің басшылығы қарым-қатынас құруды неден бастауды ойлады. Бұл тұста тарихқа бойлау керек пе, әлде қос мемлекет мүддесі үшін жаңа әріптестік пен тең құқылы қарым-қатынастарды қалыптастыру керек пе деген сұрақ туындады. Бұл стратегиялық мәселеде екі мемлекет басшылары – Н.Ә.Назарбаев пен Цзян Цзэминь халықтарымыздың өткені мен қарым-қатынас тарихына құрмет көрсетіп, болашақта тату көршілікті дамытуға мән берді.

ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев пен ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминь алғашқы кездесуден-ақ ортақ тіл тауып, екіжақты ынтымақтастықтың негізгі бағыттарын нақты айқындап, жағдайды бағалап, елдеріміздің болашақта дамуы мен өркендеуінің игілігі үшін ынтымақтастықтың саяси атмосферасын қалыптастыра білді. Екі басшы да көршілес екі халықтың тағдырына жауаптылығын жақсы түйсініп, өзекті мәселелерді талқылай келе, Қазақстан-Қытай қарым-қатынасының құқықтық негізін бірлесіп жасау қажеттігі туралы ортақ шешімге келді.

Тарихи келіссөздердің нәтижесінде 1993 жылғы 18 қазанда ҚР мен ҚХР арасында достық қарым-қатынас орнату туралы бірлескен декларацияға қол қойылды. Құжатта екі елдің тату көршілік пен егемендікті құрметтеу, бір-біріне шабуылдамау және бір-бірінің ішкі істеріне араласпау қағидаттарына адалдығы жарияланды. Осылайша, Қазақстан мен Қытай арасындағы жаңа қарым-қатынастар аумақтық тұтастықты өзара мойындау мен сауда-экономикалық ынтымақтастықтағы әріптестікке бағытталу қағидалары негізінде құрыла бастады.

КСРО ыдырағаннан кейін Қытай Орталық Азияның жас мемлекеттеріне қатысты өзінің сыртқы саясатын қайта қарастырып, прагматизм мен перспективаға қарай бет бұрды. Бейжің «бейбіт өмір сүрудің бес қағидасын» басшылыққа ала отырып, өткен күннің қайшылықтарын игеріп, жаңа мемлекеттік құрылымдарға бірінші болып достық қолын созды. Бұл қадам жас мемлекеттер мен ҚХР арасындағы жаңа қатынастардың қалыптасуына ықпал етті. Соның арқасында, мәселен, ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаев «Қытаймен өзара тиімді негізде сенім және тату көршілік қарым-қатынастарды дамытамыз» деген шешімге келді.

Жас республиканың барлық бағыттағы ұлттық қауіпсіздігіне «Достық қарым-қатынас орнату туралы бірлескен декларацияға» қол қоюдың маңызы зор болды. Халықаралық қатынастардың беделді субъектісі қолдағаны да Қазақстанның әлемдік сахнадағы абыройын

арттырды. Қытай үшін де ҚХР айналасындағы «тұрақтылық белдеуін» құруға бағытталған мемлекеттік сыртқы саяси доктрина тұрғысынан бұл құжатқа қол қою маңызды болды.

Тұрақтылықты нығайту және сенімді қарым-қатынастарды дамыту үшін Қытай тарапы Қазақстанның ядролық қаруға қарсы ұстанымын құрметтейтінін, сондай-ақ бұл бағытта Қазақстанға қауіпсіздік кепілдігін беруге дайын екендігін мәлімдегені маңызды болды. ҚХР төрағасы Цзян Цзэминь Қытайдың Қазақстанға қарсы ядролық қаруын ешбір жағдайда қолданбайтынын және күш қолдану қаупіне бармайтынын ресми түрде мәлімдеді.⁵

Шекаралардың периметрі бойынша тұрақтылығы Қытайдың өзіне 1970 жылдардың соңы мен 1980 жылдардың басында басталған экономикалық реформаларды сәтті аяқтау үшін қажет болды. Алайда бұл мақсатқа жету үшін шекара мәселелерін сындарлы шешу қажеттілігі туды. ҚХР-дың бұл ұмтылыстары Қазақстанның мүдделерімен сәйкес келді. Осы орайда ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаев Қытайға алғашқы сапары барысында шығыстағы көршімен шекара мәселесін шешуді басты басымдықтардың бірі ретінде алға қойды. ҚХР төрағасы Цзян Цзэминь де Қазақстан басшысының шекараны бекіту туралы ұсынысына оң баға берді. Өткен ғасырларда шекарада болған оқиғалардың салдарынан екі тарап та Қазақстан-Қытай ынтымақтастығы мен достығын дамытуда дәл осы мәселені шешудің маңызы зор екенін жақсы білді.

1950 жылдардың екінші жартысында жарияланған КСРО мен ҚХР достығы кеңес-қытай шекарасындағы текетіреске, 1960-1970 жылдардағы араздыққа ұласып кеткені көпке мәлім. 1969 жылдың жазында Қазақ КСР-нің Алматы облысындағы Жалаңашкөлде болған оқиға шекарадағы «даулы аймақтардан» туындаған. Ол кезде Кеңес одағы мен ҚХР арасындағы шекаралық келіссөздер сол күйі аяқталмай, саяси тығырыққа тірелді. Осыған байланысты сол уақыттан қалған шекара мәселелерін шешу Қазақстан үшін бірінші кезекте мемлекеттік маңызға ие міндет болды.

1990 жылдары ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаев Қазақстан мен Қытай арасындағы жаңа кезеңдегі екіжақты ынтымақтастықты орнатудың басым бағыттарын айқындай алды. Бұл ретте Шекара туралы келісімге қол жеткізу – екі ел тату көршілігінің басты мүддесі болды.

Келіссөздер барысында қалыптасқан таптаурындардан, әсіресе қайшылықтың себебі болған шекарадағы «даулы аймақтар» мәселесінен бас тарту оңайға соқпады. Қазақстан Республикасының

5 В Пекине Казахстан и Китай намерены подтвердить свою приверженность идее всеобщего запрещения испытаний и последующего уничтожения ядерного оружия // Казахстанская правда. – 19 октября 1993 года

қазіргі Президенті Қ.К.Тоқаев 1990 жылдардағы Қазақстанның сыртқы саясатының қалыптасуына арнаған кітабында 1992-1994 жылдардағы Қытаймен келіссөздер кезіндегі қиындықтарды жан-жақты сипаттайды. XIX ғасырдың екінші жартысында Ресей мен Цин империялары арасында келісімдерге қол қойылған екі даулы аймақтың тағдыры әлі шешілмеген кез. Қ.К.Тоқаевтың естеліктеріне сәйкес, Н.Ә.Назарбаевтың беделі мен дипломаттық шеберлігі Қытай тарапына стратегиялық ымыра ұсынуға мүмкіндік берді. Бұл ымыра екі елдің мүддесіндегі ауқымды серіктестіктің стратегиялық перспективасын ашқан болатын.⁶

Ақырында, ұзаққа созылған келіссөздер барысында екі ел «даулы аймақтар» терминінен бас тартып, екі тараптың мүддесін ескере келе мәселені жаңаша қарастыруды қолға алуды шешті. Шынында да ескі мәселелерге деген жаңа көзқарас оң нәтижелер берді. Қазақстан мен Қытай ортақ шекараның барлық мәселелерін қарастырып, көршілестіктің көп ғасырлық тарихында алғаш рет «ҚР мен ҚХР арасындағы Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекара туралы келісімге» келді. Маңызды құжатқа 1994 жылғы 26 сәуірде, Алматыда ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев пен Қазақстанға сапармен келген Қытайдың алғашқы басшысы, ҚХР Мемлекеттік кеңесінің Премьері Ли Пэн қол қойды.

Ұлы Дала елі мен Аспан асты елі арасында алғаш рет мемлекеттік шекараның өту нүктелері бекітіліп, ҚР мен ҚХР арасындағы шекаралық аумақтың (жоталардың, өзендердің, таулардың, т.б.) нақты белгілері мен географиялық атаулары белгіленді. Құжат екі даулы аймақты қоспағанда, шекара сызығының бүкіл ұзындығы бойынша өтетін жолын анықтады. Ал даулы қос аймақтың мәселесі кейінгі жылдары шешілді. Елдеріміз арасындағы шекаралық келісім екіжақты шарттық-құқықтық базаны одан әрі кеңейтуге жол ашты. Соның арқасында дипломатиялық қарым-қатынастар орнағаннан кейінгі бес жылдың ішінде тараптар 50-ден астам шарттар мен келісімдерге қол қойды.⁷

ҚР Президенті Қ.К.Тоқаев дипломатиялық қызмет туралы естеліктерінде Елбасы Н.Ә. Назарбаевпен кездесу барысында қытай көшбасшысы Цзян Цзэминнің Қазақстанмен бейбіт орта мен тату көршілік ынтымақтастықты дамытуға мүдделі Қытайдан қорқудың керегі жоғын айтқанын жазады. «Қытай Қазақстанға ешқашан қастандық жасамайды, еш зиянын келтірмейді», - деген екен ол. Цзян

6 Тоқаев Қ. *Свет и тень*. – Астана, 2007. – 148-150-б.

7 Подробнее см.: *Правда о государственной границе Республики Казахстан / Аманжолова З.А., Атанов М.М., Турарбеков Б.Ш. Под общей редакцией Токаева К.К. – 3-е издание, доп., переработанное. – Алматы: ИД «Жибек жолы», 2014. – 228 с.*

Цзэминь Қытайды қимылы құрлықтарды дірілдетіп, кез келгеннің зәресін ұшыратын алып айдаһармен салыстырды. «Сондықтан да еліміз салмақтылық пен сабырлықты, қарапайымдылықты ұстанып, ел ішіндегі даму мәселелеріне көңіл бөледі. Ал шекарадан тыс мемлекеттердің ісіне ол еш араласпайды», - деді Қытай басшысы. Бұл сөздер мен Қазақстанға зиян тигізбеу туралы уәдесін растай түскендей, ҚХР төрағасы Цзян Цзэминь шекара мәселесін түпкілікті шешуге үлкен үлес қосты.⁸

ҚР мен ҚХР арасындағы дамып келе жатқан қарым-қатынастардағы түбегейлі мәселелердің шешілуі тараптарға достық диалог орнатуға және сенімді атмосфера құруға мүмкіндік берді. Дәл осы дүние Қазақстан мен Қытай арасындағы достық қарым-қатынастардың тереңдей түсуімен сипатталатын қос мемлекет ынтымақтастығының келесі кезеңіне өтуге мүмкіндік берді.

ЕКІНШІ КЕЗЕҢ. ТАТУ КӨРШІЛІКТІ ДАМУ (1995–2005)

Бұл кезең ҚР мен ҚХР арасындағы достық қарым-қатынастарды тереңдету мен сенімге негізделген тату көршілікті дамытумен сипатталады. Қазақстанда ҚХР-мен ынтымақтастық әлемдік экономикалық жүйеге үйлесіммен берік енудің маңызды жолы ретінде қарастырылды. Бұл жылдары энергетикалық ынтымақтастықты дамыту мемлекетаралық ынтымақтастықтың маңызды міндетіне айналып, мұнай-газ саласындағы ынтымақтастықты дамытуға ықпал ететін негізгі құжаттарға қол қойылды.

Қазақстандағы орасан зор мұнай мен газ қоры және экономикалық тұрғыдан өсіп келе жатқан Қытайдың мұқтаждығы бірлескен мұнай-газ жобаларына деген екі елдің қызығушылығын айқындап, Қазақстан-Қытай қарым-қатынасының ұзақ жылдарға арналған өзара тиімді формуласын белгіледі. Дәл осы кезеңде Қазақстанның орасан зор транзиттік әлеуетін ҚР мен ҚХР арасындағы көлік-логистикалық ынтымақтастықта пайдаланудың негізі қаланды. Мұның бәрі Еуразиядағы Жібек жолын қайта құруға түрткі болмақ.

Екі елдің өзара тиімді ынтымақтастық пен өзге мемлекеттің ішкі істеріне араласпауға адалдығы, сондай-ақ екіжақты қарым-қатынастарды тұрақты дамытуға мүдделігі ҚР мен ҚХР-дың бірқатар екіжақты және халықаралық мәселелер бойынша ұстанымдарының сәйкестігін көрсетті. Атап айтқанда, қазақстандық дипломаттардың

8 Тоқаев Қ.К. *Свет и тень*. – Астана, 2007. 145-146-б.

ядролық мәселелер бойынша табанды әрекеттерінің және республикамыздың ядролық қарусыз держава ретіндегі ұстанымының арқасында 1995 жылдың ақпанында Қытай Қазақстанға ядролық қаруды қолданбауға кепілдік берді.

1995 жылдың қыркүйегінде ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев пен ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминь Қазақстан басшысының Аспан асты еліне екінші ресми сапары аясында «ҚР мен ҚХР арасындағы достық қарым-қатынастарды одан әрі дамыту және тереңдету туралы бірлескен декларацияға» қол қойды. Тараптар Қазақстан-Қытай ынтымақтастығын жаңа деңгейге шығару үшін бірлескен күш-жігер жұмсайтынын мәлімдеп, барлық дерлік салалардағы, соның ішінде әскери-саяси саладағы ынтымақтастықты тереңдету туралы келісімге келді. Дәл сол уақытта Қазақстанның транзиттік жүктерін тасымалдау үшін Қытайдың Ляньюньган теңіз портын пайдалану туралы келісімге қол қойылып, Қазақстанның Азияға жолы ашылды.⁹

Әскери-саяси салада ҚР мен ҚХР қорғаныс министрліктері арасындағы байланыстарды орнатуға және дамытуға жәрдемдесуге, қарулы күштерді өзара қысқарту және әскери саладағы сенім шаралары туралы келісімді әзірлеуге, халықаралық міндеттемелерді ескере отырып әскери-техникалық серіктестікті өзара тиімділік негізінде жүзеге асыруға күш салуға келісті. Мұның бәрі шекаралас аймақта достық, сенім және ынтымақтастық атмосферасын одан әрі нығайтуға жағдай жасайды.

1996 жылғы шілдеде ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминь Қазақстан Республикасына ресми сапармен алғаш келді. Бұл сапарға сол кездегі ҚР Сыртқы істер министрі Қ.К.Тоқаевтың 1996 жылғы ақпанда Қытайға жұмыс сапары мұрындық болды. Оның барысында ол ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың жеке жолдауын жеткізді. Алматыдағы келіссөздер барысында тараптар теңдік пен өзара тиімділік негізінде сауда-экономикалық ынтымақтастықты жан-жақты дамытып, кеңейтуге және оны Қазақстан мен Қытайдың орасан зор экономикалық әлеуетіне, XXI ғасырдың талаптарына сай келетін жоғары деңгейге көтеруге өзара ниет білдірді.¹⁰

Тараптар 1996 жылғы 26 сәуірде қол қойылған Қазақстан, Қытай, Қырғызстан, Ресей және Тәжікстан арасындағы шекаралық аймақтағы әскери салада сенім орнату туралы келісімді жоғары бағалап, келісімді жүзеге асыру бойынша шаралар қабылдауға және шекара аймағындағы қарулы күштерді өзара қысқарту туралы келісім

9 *Добрые соседи крепят дружественные взаимоотношения // Казахстанская правда. – 12 сентября 1995 года*

10 *Сотрудничество добрый соседей – на уровень XXI века // Казахстанская правда. – 5 июля 1996 года*

өзірлеуді жеделдетуге күш-жігер салуға ниет танытты. Қазақстан ядролық қауіпсіздікті ілгерілетуде Қытайдан қолдау алды. Келіссөздер нәтижесінде тараптар жаппай қырып-жоятын қарудың барлық түрлеріне, соның ішінде ядролық қаруға жалпы тыйым салу және жою туралы үндеу жариялап, ядролық сынақтарға жаппай тыйым салу туралы шартты тез арада жасасуға бел буды.

Қазақстан мен Қытай түрлі деңгейдегі тұрақты саяси диалог пен кеңестерді дамытуға келісіп, ҚР мен ҚХР арасындағы 1994 жылғы 26 сәуірдегі мемлекеттік шекара туралы келісімді қатаң сақтай келе шекараны демаркациялау жұмыстарын тезірек бастауға және қалған шекаралық мәселелер бойынша келіссөздерді жалғастыруға міндет қойды. Сондай-ақ екі ел сепаратизмге қарсы шығып, өз территориясында келесі тарапқа бағытталған сепаратистік әрекеттерге жол бермейтінін мәлімдеді.

Қазақстан ҚХР-ды Қытайдың жалғыз заңды үкімет ретінде мойындайтынын растап, Тайваньмен ешқандай ресми байланыс орнатпайтынын мәлімдеді. Қытай өз кезегінде үкіметінің Қазақстанға қауіпсіздік кепілдігін беретінін растады. Осылайша, ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминнің Қазақстанға алғашқы ресми сапары саяси саладағы ҚР мен ҚХР ұстанымдарының тығыз сәйкестігін, Орталық Азиядағы тұрақтылық пен қауіпсіздікті сақтауда ортақ мүдделердің барын көрсетті.

Алдағы бірнеше жыл ішінде екіжақты қарым-қатынастағы шетін тақырыптардың бірі – мемлекеттік шекара сызығының жолы белсенді түрде талқыланды. Ұзаққа созылған келіссөздердің нәтижесінде Қазақстан мен Қытай шекара мәселесінде ымыра таба білді. Бұл мәселе ақырында заңға және саяси мақсатқа сай дұрыс шешілді. Екіжақты дипломатиялық қатынастар дамуының бірінші онжылдығында, 1997 жылы 24 қыркүйекте Алматы қаласында еліміз үшін тарихи маңызы бар «Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасы туралы қосымша келісімге» қол қойылды.

Сол маңызды кезеңді еске ала отырып, Президент Қ.К.Тоқаев өз жазбаларында: «...тағы да айтамын: Цзян Цзэминь мен Нұрсұлтан Назарбаевтың араласуынсыз бұл келісімдерге қол жеткізу мүмкін емес еді. Бұл оқиға қос көшбасшының тарихи көрегендігін көрсетті».¹¹ Осы маңызды жұмыстың нәтижесі 1999 жылғы қарашаның соңында Бейжің қаласында екі елдің басшылары қол қойған және іс жүзінде Қазақстан-Қытай шекарасының барлық бөлігін делимитациялау мен демаркациялау процесін аяқтаған «ҚР мен ҚХР арасындағы шекара

11 Тоқаев Қ. *Свет и тень*. – Астана, 2007. – 150-б.

мәселелерін толық реттеу туралы бірлескен коммюнике» болды. Осылайша Қазақстан мен Қытай тарихтан қалған даулы мәселелерді сындарлы шешудің және тату көршілік қарым-қатынас орнатудың үлгісін көрсете білді.

Осы негізде ҚР мен ҚХР болашаққа бағытталған жан-жақты ынтымақтастықты одан әрі нығайта бастады. Осы кезеңдегі екі ел арасындағы қарым-қатынастың маңызды сәттерінің бірі – ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың 1999 жылы ҚХР-ға ресми сапары барысында «ҚР мен ҚХР арасындағы XXI ғасырда жан-жақты ынтымақтастықты одан әрі дамыту туралы бірлескен декларацияның» қабылдануы. Бұл құжатта тараптар екі жақты қарым-қатынастарды одан әрі нығайту ісінің екі елдің түбегейлі мүдделеріне сәйкес келетіні туралы тезисті бекітіп, сондай-ақ қос мемлекеттің барлық салалардағы стратегиялық серіктестігін нығайтуға бел буатынын атап өтті. Декларацияда ҚР мен ҚХР энергетика саласындағы белсенді дамып келе жатқан ынтымақтастықты стратегиялық маңызын белгіледі.

Сонымен, Цзян Цзэминнің 1996 жылғы Қазақстанға сапары мен Н.Ә. Назарбаевтың 1999 жылы Қытайға сапары арасында, 1997 жылы қос мемлекет экономикалық қатынастарды тереңдету жөнінде келіссөздер жүргізді. Атап айтқанда, екі ел арасындағы көлік байланысын кеңейту, яғни Достық және Алашаңқай стансалары арқылы өтетін теміржол өткелін кеңейту арқылы тауар айналымы көлемін арттыру мәселесі қозғалды. Қытай аумағы арқылы өтетін жаңа ауа дәліздері бойынша Қазақстан мен Қытай және Азияның басқа елдері арасындағы әуе қатынасын кеңейту мәселесі де өзекті болды.

ҚР мен ҚХР арасындағы сенімді қарым-қатынас орнатудың қисынды жалғасы Қытай тарапының Қазақстандағы ірі ұзақ мерзімді жобаларға инвестиция салу туралы шешімінен табылды. Екі елдің энергетикалық ынтымақтастығы және қазақстандық мұнай-газ кен орындарын бірлесіп игеру серіктестіктің негізгі саласына айналды. Тараптар Қытай компанияларының Қазақстандағы мұнай және газ кен орындарын барлауға және пайдалануға қатысу перспективаларын, Қытай аумағы арқылы Қазақстаннан әлемдік нарыққа көмірсутегі өнімдерін тасымалдау мәселелерін талқылады.

ҚР мен ҚХР үкіметтері Мұнай және газ саласындағы ынтымақтастық туралы келісімдерге, ҚР Энергетика және табиғи ресурстар министрлігі мен Қытай ұлттық мұнай корпорациясы (CNPC) арасындағы кен орындарын игеру жобалары және мұнай құбырларының құрылысы туралы негізгі келісімге қол қойды.

Дәл сол жылы Қазақстан мен Қытай БАҚ «ғасыр келісімі» атаған Батыс Қазақстаннан Батыс Қытайға дейін 2900 шақырымдық құбыр салу туралы келісімге қол қойды. CNPC қазақстандық «Ақтөбемұнайгаз»

кәсіпорнының 60 пайыздық үлесін сатып алды.¹²

Сол кездегі болжамдарға сәйкес, өсіп келе жатқан Қытай экономикасы 2010 жылға қарай жылына 200 миллион тоннадан астам мұнай өнімдерін қажет етуі мүмкін еді. Сол кездің өзінде, үшінші мыңжылдықтың табалдырығында Қытай жыл сайын 25-30 миллион тонна мұнай импорттауға мәжбүр болды. Бұл мұнай Сауд Арабиясынан, тіпті Венесуэладан тасымалданатын. Ал Қазақстаннан мұнай теміржол арқылы жеткізілетін. Сондықтан жеткізу көлемі 100-ден 500 мың тоннаға дейін шектелді. Екі ел арасындағы мұнай құбырының болуы жылына 20–25 миллион тонна мұнай айдауға мүмкіндік береді, бұл Қытайға мұнай импортын әртараптандырып, Қазақстан экономикасына оң әсерін тигізді.

Тараптардың ортақ мүддесі мұнай-газ саласын бірлесіп дамытудың қозғалтқышына айналды. Кейіннен бұл Ақтөбе мұнай кен орнын игерудегі өзара тиімді ынтымақтастықтың пайдасына тиіп, Атасу-Алашаңқай (Қазақстан-Қытай) мұнай құбыры жобасында сәтті жүзеге асырылды. Осы жылдары Түркіменстаннан Қытайға Қазақстан аумағы арқылы өтетін магистральдық газ құбырын жүргізу сияқты ірі энергетикалық жобаны іске қосу туралы келісімге қол жеткізілді. Бұл жоба болашақта Орталық Азия елдері экономикасының Қытаймен тиімді өзара байланысын арттыруға көмектеспек.

Ірі келісімдер жасау арқылы ҚХР мен ҚР басшылығы 1990 жылдары қазіргі заманғы мемлекетаралық қатынастардың негізін тез арада қалыптастырды. Олар кейінірек қарым-қатынастардың барлық маңызды салаларын реттейтін жаңа құжаттарға ие болды. Олардың қатарында шекара, трансшекаралық өзендер, сауда-экономикалық ынтымақтастық, қазақтардың ШҰАА-дағы жағдайы, мұнай-газ саласындағы ынтымақтастық, көлік кооперациясы және т.б. мәселелері бар.¹³ Осы негізде 1995 жылдан бастап өзара тауар айналымының өсу тенденциясы байқалды. Осы уақыт ішінде 1999 жылы сыртқы сауда айналымы 400 миллионнан 1 миллиард АҚШ долларына дейін өсті. Қазақстан Қытаймен сауда-саттық көлемі бойынша ТМД елдерінің ішінде Ресейден кейін екінші орынға жетті.

2000 жылдардың басынан бастап көршілес аймақтардағы, соның ішінде Орталық Азиядағы ҚХР сыртқы саясаты 2002 жылғы Бейжіңде 8-15 қарашада өткен Қытай Коммунистік партиясының

¹² *Казахстан – Китай: есть необходимость «сверить часы» // Казахстанская правда. – 3 июля 1998 года*

¹³ *Кадырова Л.И. Межгосударственные политические связи Китайской Народной Республики и Республики Казахстан в 1992-2001 гг. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук. Специальность - 07.00.03: Всеобщая история (Новая и Новейшая история). – Казань, 2015 ж.*

16-шы Бүкілқытайлық съезінде жарияланған «көршілерді серіктеске айналдыру» тұжырымдамасына негізделеді. Бұл тәсіл 2003 жылы «шырайлы, қауіпсіз және гүлденген көршілестік» туралы ережелермен толықтырылды. Саяси тілмен айтқанда, бұл дипломатиялық идеологемалар ҚХР-ның көршілес елдердің тұрақты дамуына, қауіпсіздігіне және халқының әл-ауқатының өсуіне ықпал ететін жауапты аймақтық саясатты жүргізуге ұмтылатын, қуатты, бай мемлекетке айналғанын білдіреді.

Шығыс көршімен достық пен өзара тиімді ынтымақтастықты ұзақ мерзімді ұлттық мүддесіне жатқызатын Қазақстан Қытайдың тату көршілікке деген бұл ұмтылысымен үндесетін. ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың: «Тарихымыз үшін Аспан асты елімен қарым-қатынас мәселесі өте өзекті болатын. ХХІ ғасырдағы дамудың үрдісін негізінен Қытай анықтайды деп ойлаймын. Көптеген елдер сыртқы саясатында қытайлық векторға басымдық береді. Ал Қазақстан үшін болашағы зор, экономикалық қарқынды дамып келе жатқан бұл мемлекетпен ынтымақтастық орнату ерекше маңызды», - деген сөзі бұған дәлел.¹⁴

2002 жыл Қазақстан-Қытай қатынастарының дамуындағы маңызды кезең болды. Сол жылы Бейжің қаласында «Қазақстан-Қытай шекарасын демаркациялау туралы хаттамаға» қол қойылды. Ешқандай даулы аймақтарсыз толық делимитацияланған және демаркацияланған шекара Қазақстанның стратегиялық мүдделеріне сәйкес келді. ҚР мен ҚХР арасындағы сенімнің нығаюы және тарихи мәселелердің шешілуі екіжақты қарым-қатынастарды нығайтып, ілгерілеуге мүмкіндік берді.

2002 жылғы желтоқсанда ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев Қытайға мемлекеттік сапармен барды. Екіжақты қарым-қатынастардың қол жеткізілген нәтижелерінің негізінде 2002 жылғы 23 желтоқсанда ҚР мен ҚХР басшылары Тату көршілік, достық және ынтымақтастық туралы шартқа, маңызды және іргелі құжатқа қол қойды. Шарттың ережелері ҚР мен ҚХР арасындағы стратегиялық әріптестік орнатудың негізін қалаған 1990 жылдан бері қол жеткізілген оң қарым-қатынастардың нәтижелерін айшықтайды. Қытай бұқаралық ақпарат құралдарына берген сұхбатында Н.Ә.Назарбаев: «Қол қойылған келісімде біз екі ел арасындағы ұзақ мерзімді, тұрақты қарым-қатынастарды, тату көршілікті, достық пен ынтымақтастықты қолдау мен дамыту екі халықтың іргелі, тарихи мүдделеріне сай келетінін, бейбітшілігі мен тұрақтылығын нығайтуға үлес қосатынын айттық».

Осы сапар барысында ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев пен ҚКП ОК Бас хатшысы Ху Цзиньтао кездесті. Бұл лауазымға ҚХР Төрағасы

14. Назарбаев Н.Ә. *На пороге ХХІ века.* – Алматы: Атамұра, 2003. – 199-200-б.

ретінде Цзян Цзэминнің мұрагері Ху Цзиньтао сол жылы өткен Қытай коммунистік партиясының XVI съезінде сайланған болатын. Ху Цзиньтао Қазақстанмен 2000 жылы ҚХР Төрағасының орынбасары ретінде елімізге ресми сапармен келгенінде танысқан. «Қазақстан – Қытайға әрі көрші, әрі дос, әрі серіктес», - деген ол бұл мемлекетпен көптен бері жақынырақ танысқысы келетінін хабарлады. Сол кездің өзінде-ақ мәртебелі мейман Қытай басшыларының жас буын өкілі ретінде қарастырылып, құрметке ие болған. Сондықтан Ху Цзиньтао мен ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың алғашқы кездесуі мен келіссөздерінің соңында жылы қарым-қатынас орнату маңызды нәтиже болды. Соның арқасында екі ел арасындағы тығыз дипломатиялық қарым-қатынастың үздіксіздігі қамтамасыз етілді.

Сол кезде ҚР мен ҚХР арасындағы тұрақтылық, сенім, ынтымақтастық және тату көршілік белдеуін дамыту Орталық Азия елдері мен Ресеймен аймақтық байланыстарды тереңдетуге де негізделген болатын. Бұл байланыс «Шанхай бестігі» (Қазақстан, Қытай, Қырғызстан, Ресей және Тәжікстан) деген ресми атауға ие болды. КСРО мен ҚХР арасындағы қарулы күштерді өзара қысқарту және кеңес-қытай шекарасындағы сенімді нығайту туралы келіссөздер 1980 жылдардың аяғында басталғаны белгілі. Кеңес одағы ыдырағаннан кейін Қытаймен жаңа келіссөздерге қатысуда Қазақстан, Қырғызстан, Ресей және Тәжікстанның бірлескен делегациясы құрылды.

Тараптар негізгі мәселелер бойынша келісімге келе алды және 1996 жылғы 26 сәуірде Шанхай қаласында бес мемлекеттің басшылары «Шекара аймағындағы әскери салада сенім шараларын нығайту туралы келісімге» қол қойды. Бір жылдан кейін, 1997 жылғы сәуірде Мәскеу қаласында «Шанхай бестігі» елдерінің басшылары «Шекара аймағындағы қарулы күштерді өзара қысқарту туралы келісімге» қол қойды. «Шанхай бестігінің» осы бірегей келісімдері жаңа аймақтық құрылым құрылуының негізін қалады.

1998 жылғы 3 шілдеде Алматы қаласында «Шанхай бестігі» елдерінің басшылары бұрын қол қойылған құжаттардың оң әсерін жоғары бағалап, бес мемлекеттің өзара іс-қимылы тек шекаралық мәселелерді шешумен шектелмей, аймақтағы қауіпсіздік пен ынтымақтастықтың өзекті мәселелерін шешуге қабілетті құрылымды қалыптастыруы тиіс екенін алға тартты. Ауғанстандағы әскери-саяси жағдайға, есірткі тасымалы, терроризм, экстремизм және т.б. мәселелерге көп көңіл бөлінді. «Бестіктің» жұмысына назар аударған Өзбекстан да форумның 2000 жылы жоғары деңгейде өткен бесінші кездесуіне алғаш рет қатысады.¹⁵

15 Работа «пятерки» заслуживает хорошей оценки // Казахстанская правда. – 3 июля 1998 года

Осылайша, аймақтық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің ынтымақтастық мәселелеріндегі ортақ міндеттер мен ұқсас тәсілдер жаңа ұйымның институционализациясын жеделдетті. ШЫҰ құрылуы «Шанхай рухының» қалыптасуынан басталды. Ол туралы алғаш 2000 жылы Душанбеде өткен Шанхай бестігінің саммитінде ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминь жариялаған. Іс жүзінде қазіргі халықаралық қатынастардың жаңа теориялық негізіне айналған «Шанхай рухы» саяси салмағы мен экономикалық қуатына қарамастан, барлық қатысушы елдердің шешім қабылдауының және теңдігінің айрықша шарты ретінде өзара сыйластық пен консенсусты белгілейді.

2001 жылғы маусымда Шанхайда өткен алты мемлекет басшыларының кездесуінде саммитке қатысушылар жаңа халықаралық ұйымның құрылғанын жариялап, Шанхай ынтымақтастық ұйымын (ШЫҰ) құру туралы декларацияға қол қойды. Бұл жаңа ұйымдағы жетекші рөлді бұрын ешбір блокқа немесе ұйымға қосылмаған Қытайдың өзі мойнына алды.¹⁶ ШЫҰ-ның құрылуын Қытайдың жалпы халықаралық белсендіру жағдайында сыртқы саясатты өзгерту және дипломатияға жаңа тәсілдерді енгізудің алғашқы тәжірибесі деп атауға болады.

Дәл осы рухпен 1998 жылы «Шанхай бестігі» елдері басшыларының Алматыдағы кездесуінде Қытай Қазақстанның Азиядағы өзара ықпалдастық және сенім шаралары кеңесін (АӨСШК) шақыру туралы бастамасын қолдады. Осы тұста Азиядағы ынтымақтастықты дамыту және қауіпсіздікті нығайту мәселелері бойынша ҚР мен ҚХР ұстанымдары мен көзқарастарының ұқсастығы маңызды рөл атқарды. Қазақстан да, Қытай да жаһандану дәуірінде күштер тепе-теңдігін сақтау қажеттігі туралы ұстанымға адал. Екі тарап та бүгінгі жаһанданудың синонимі – әріптестік деп есептейді. Сондықтан да Қытай Қазақстанның АӨСШК жөніндегі бастамасын ықыласпен қолдап, 2002 жылғы маусымда, Алматыда Кеңестің бірінші саммитін өткізуде саяси қолдау көрсетті.

Осылайша, сол кезеңде әлемде болып жатқан өзгерістер аясында Қазақстан мен Қытайдың екіжақты және өңірлік деңгейдегі ынтымақтастығы бірте-бірте сапалы жаңа форматқа көшті. Осы кезеңнен бастап Қытай дамудың жаңа траекториясына шыға бастады, оның сыртқы саяси тәсілдері де түзетілді. Орталық Азиядағы дипломатиясында ҚХР бейтарап пайымдау әдісінен белсенді ынтымақтастық пен аймақтағы өзінің қатысуын арттыру саясатына көшуді бастады.

¹⁶ Тоқаев Қ.К. *Преодоление. Дипломатические очерки казахстанского министра*. М.: Мир, 2003. 381-б.

2002 жылдың күзінде ҚХР басшылығында өзгерістер болып, ҚКП XVI съезінің нәтижесінде Ху Цзиньтао бастаған Қытай басшыларының «төртінші ұрпағы» билікке келді. 2003 жылдың наурыз айында БХӨЖ сессиясында ол жоғарғы мемлекеттік лауазымына ие болды – ҚХР Төрағасы атанды. Бұл лауазымда Ху Цзиньтао «Ресурстарды бөлу саласындағы нарықтың жетекші рөлі» және «Мемлекеттік макрореттеуді қалпына келтіру» ұрандарымен Қытайда экономикалық модельді дамыту бағытын қолдады. Іске асырылған реформалардың нәтижесінде ҚХР ЖІӨ-нің рекордтық өсу қарқынына қол жеткізіп, 2003-2012 жылдары бұл көрсеткіштің орташа өсуі 10,6% - ды құрады. Осы жылдары ҚХР қарыштап алға шығып, әлемнің екінші экономикасына айналды. Осы кезеңде ҚХР тауарлардың сыртқы саудасының жиынтық көлемі бойынша әлемде бірінші орынға шықты, осылайша Қытай тарихта алғаш рет АҚШ-тан (ҚХР-да 3,87 триллион доллар, АҚШ-та 3,82 триллион доллар) озып шықты.

2002 жылы Қытай басшысы қызметінен кеткен Цзян Цзэминь Қазақстан-Қытай ынтымақтастығына қатысты өзіндік саяси пікірін білдірді. Атап айтқанда, ол: «Біріншіден, достықты ұрпақтан-ұрпаққа жалғастыру керек. Екіншіден, өзара сенімге негізделген қарым-қатынасты одан әрі дамытуды жалғастыру керек. Үшіншіден, ынтымақтастықтың материалдық негізін нығайту маңызды. Бұл жерде сауда-экономикалық байланыстарды арттыру, энергетика саласындағы ынтымақтастық туралы айтып отырмыз. Төртіншіден, гуманитарлық байланыстарды, мәдениет пен өнер саласындағы әріптестікті тереңдету. Бесіншіден, «үш зұлымдыққа», яғни сепаратизмге, діни экстремизмге және терроризмге қарсы күресте өзара әрекеттесуді нығайту. Алтыншыдан, Орталық Азиядағы жағдайға қатысты мәселелер бойынша өзара түсіністікті тереңдету».¹⁷

ҚР мен ҚХР арасындағы дипломатиялық қатынастардың бастапқы кезде қаланған және олардың табысты болуын қамтамасыз еткен осы маңызды постулаттар бүгінде де екіжақты ынтымақтастықта қолданылып келеді. Сыртқы саясатта ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтао Қытайдың Қазақстанға деген достық бағытының сабақтастығын және екіжақты Қазақстан-Қытай қарым-қатынасының барлық спектрі бойынша қол жеткізілген келісімдер мен уағдаластықтарға бұлжымастығын көрсетті.

2003 жылдың маусымында ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтао Қазақстан Республикасына алғашқы мемлекеттік сапарын жасады, сол кезде ол жаңа мәртебесімен өзінің алғашқы шетелдік сапарларын өткізді. Қазақстан Қытайдың жаңа басшысы келген үшінші мемлекет (Ресей

17 Тоқаев Қ. *Свет и тень*. – Астана, 2007. – 154-б.

мен Франциядан кейін) болды. Ал бұл, Қытай басшысының өзі атап өткендей, Қытай Халық Республикасының Қазақстанға және онымен өзара тиімді қарым-қатынастарды дамытуға қалай көңіл бөлетіндігінің айқын дәлелі. Кездесу қорытындысы бойынша Н.Ә.Назарбаев пен Ху Цзиньтао Бірлескен Декларацияға, ҚР мен ҚХР арасындағы Тату көршілік, достық және ынтымақтастық туралы шарт бойынша Ратификациялық грамоталармен алмасу туралы хаттамаға және басқа да құжаттарға қол қойды.¹⁸

Сапардың күн тәртібіндегі негізгі тақырып екі тарап стратегиялық деп санаған энергетикалық ынтымақтастық болды. Ведомствоаралық деңгейде ҚР-дан ҚХР-ға мұнай құбырын кезең-кезеңімен салу және бірлесе зерттеу туралы хаттамаға және Қазақстанның мұнай-газ саласын инвестициялауды одан әрі кеңейту туралы келісімге қол қойылды. Келіссөздер нәтижесінде тараптар Орталық Азиядан әлемдік нарықтарға газ жеткізуді әртараптандыруға мүмкіндік берген Қазақстан, Өзбекстан, Түркіменстан арқылы Қытай Халық Республикасына жалпы ұзындығы 7 мың шақырым құрайтын магистральдық газ құбырының жобасы бойынша құжаттарға қол қойды.

Сол жылдары Қытай ұлттық мұнай-газ корпорациясының (CNPC) күш-жігері «Атырау-Кеңқияқ» мұнай құбырының құрылысына қатысумен қатар, Жаңажол кен орнының төңірегінде мұнайды барлау мен өндіруге лицензиясы бар басқа компаниялармен жұмыс істеуге жұмылдырылды. Қытай мұнайшыларының пікірінше, күш-жігерді біріктіру кен орнында мұнай өндіруді тиімдірек жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Сол кезде Каспийдегі мұнай кен орындарын игеруге қатысу жоспарлары жасалып, сондай-ақ Ақтөбе кен орнында ілеспе табиғи газды пайдалану бойынша зерттеулер жүргізілген.

Келіссөздерді қорытындылай келе, ҚР Президенті Қазақстан мен Қытайдың жақын уақытқа белгіленген жоспарларында екі ел арасындағы тауар айналымын 2-ден 5 миллиард АҚШ долларына дейін ұлғайту көзделгенін атап өтті. Сол кезеңде Қазақстан-Қытай қарым-қатынастарын дамытудың жаңа тәсілдері де айқындалды. Қос елдің күш-жігерінің арқасында екіжақты ынтымақтастықтың бағдарламалық негізіне өту әрі проблемалық мәселелерді шешуге және қол жеткізілген келісімдерді іске асыруға бағытталған ауқымды мемлекетаралық инфрақұрылымды бірлесіп қалыптастыру жүзеге асырылды.

Осы мақсатта тараптар ҚР-ҚХР ынтымақтастық жөніндегі комитетін құру туралы келісімге қол қойды, оның негізінде ынтымақтастықтың

¹⁸ *Казахстан – Китай: новый импульс стратегическому партнерству // Казахстанская правда. – 4 июня 2003 года*

барлық бағыттары бойынша өзара әрекеттесудің жұмыс тетіктері жүргізілетін болады. Тәжірибелік өзара әрекеттесуді кеңейтуде қабылданған 2003-2008 жылдарға арналған Ынтымақтастық бағдарламасы негізгі рөл атқарды. Бұл орта мерзімді перспективада барлық салалардағы екіжақты өзара тиімді серіктестіктің басым бағыттарын анықтайтын кешенді құжат болды.

ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаев 2004 жылғы наурыздағы «Бәсекеге қабілетті Қазақстан үшін, Бәсекеге қабілетті экономика үшін, Бәсекеге қабілетті халық үшін» атты Қазақстан халқына Жолдауында ел үшін *«Көршіміз Қытаймен тұрақты және достық өзара қатынастарымыз маңызды. Бұл біздің екі жақтың мүддесін білдіретін барлық мәселелер бойынша тұрақты үндесу жүргізіліп отырған сенімді серіктесіміз. Бізге өзара сауда-саттық көлемін өсіру үшін жұмыс істеу қажет. Бұған біз қол жеткізген биік өзара түсіністік деңгейі жәрдемдесетін болады»,* – деп атап өткен болатын. Бұл мәлімдеме сол кезде 105-тен астам келісіммен реттелетін, Қытаймен өсіп келе жатқан екіжақты сауда көлемі 3,3 миллиард АҚШ долларынан асқан ҚР мен ҚХР қарым-қатынасының жоғары динамикасын көрсетті.

2004 жылғы мамырда ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Қытай Халық Республикасына мемлекеттік сапары өтті, күн тәртібінде энергетикалық ынтымақтастық мәселелері қаралды. Сонау 2003 жылы ҚР мен ҚХР арасында 1997 жылы қол қойылған мұнай және газ саласындағы үкіметаралық келісімдер негізінде қазақстандық-қытайлық кәсіпорындар «Қазақстан – Қытай» мұнай құбырын салу жөніндегі ірі жобалардың бірін іске асыра бастады. Атап айтқанда, Ақтөбе облысының мұнай кен орындарынан Атырауға дейінгі құбырдың бірінші учаскесі аяқталды.

Қытайға сапары барысында 2004 жылдың қыркүйегінде құрылыс жұмыстары басталған «Атасу – Алашаңқай» мұнай құбырын салу туралы келісімге қол қойылды. Жоба аясында тараптардың әрқайсысы жарғы капиталына 50 миллион АҚШ долларын аударды, жобаны қаржыландырудың қалған бөлігі Қытай тарапында, ал құбыр желісін басқару қазақстандық тарапта қалды. Қытай ұлттық мұнай-газ корпорациясының (CNPC) басшылығы 2005 жылғы 16 желтоқсанда ҚР Тәуелсіздік күніне орай құбыр желісін іске қосуға уәде берді. Келісімшарт әлемдік БАҚ-та үлкен резонанс тудырып, қазақстандық мұнайдың жаңа бағытын ашып, энергия ресурстарының экспорттық арналарын әртараптандыруды анықтады.¹⁹

2005 жылы бұрын мәлімделген мерзімде жоба аяқталды, ал 2006 жылы ұзындығы 1000 шақырымға жуық «Атасу-Алашаңқай»

19 Сотрудничество во имя будущего // Казахстанская правда. – 20 мая 2004 года

магистральдық мұнай құбыры (қуаты жылына 10 млн. тонна) іске қосылды. Одан кейін, 2013 жылғы желтоқсанда «Атасу – Алашаңқай» бойындағы екі жаңа мұнай айдау станциясы пайдалануға қабылданғаннан кейін мұнай құбырының өткізу қабілетін жылына 20 млн. тоннаға дейін ұлғайтуға мүмкіндік берді. Кейіннен бұл құбыр желісі Ресей мұнайын Батыс Сібірден Қазақстан аумағы арқылы Қытайға тасымалдау арқылы Қазақстанның транзиттік әлеуетін толық пайдалануына мүмкіндіктер ашты.

Сапардың тағы бір маңызды жетістігі – ҚР мен ҚХР Іскерлік кеңесін құру рәсімі болды, оған 40-тан астам қазақстандық компания, 40 қытайлық компания және Қазақстанда жұмыс істейтін 70-тен астам бірлескен кәсіпорын қатысты. Кеңес іскерлік ынтымақтастықты сапалы жаңа деңгейге көтеруге бағытталған. Ол ҚР мен ҚХР кәсіпорындары мен компаниялары арасындағы тікелей байланыстарды дамытуда ынталандырушы рөл атқаруға, екіжақты сауда-экономикалық байланыстарды одан әрі жандандыру бойынша нақты ұсыныстарды үкіметтеріміздің және ынтымақтастық жөніндегі бірлескен комитеттің қарауына енгізуге арналған.

Осы мақсатқа жетуге 2004 жылғы қыркүйекте ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қытай – Шыңжаң-Ұйғыр автономиялық ауданына жұмыс сапары да септігін тигізді. Сапар барысында Қазақстан басшысы қазақстандық ең көне «Қорғас» кеден бекетінде болып, Қытайдың «Қорғас» бақылау-өткізу бекеті арқылы ШҰАА аумағына кірді. Шыңжаң басшылығымен кездесу барысында Қытай мен Қазақстан арасындағы бажсыз сауданы ұйымдастыруға арналған Қытай-Қазақстан шекара маңы ынтымақтастығы орталығының алаңы – «Қорғас» халықаралық шекара маңы ынтымақтастық орталығы қаралды. Болашақта шекарадағы көпфункционалды кешен шекараның екі жағындағы тұрғындарға тауарлар мен қызметтердің қолжетімділігін жеңілдетуге мүмкіндік береді.

Осылайша, шекара мәселесінің түпкілікті сындарлы шешімі, шекарадағы сенімді нығайту және ШЫҰ базасында өңірлік қауіпсіздік платформасын құру көршілер арасындағы сенім ахуалын нығайтып, ҚР мен ҚХР экономикалық өзара әрекеттестігін, әсіресе көлік және мұнай-газ секторларында айтарлықтай ілгерілетті. Бұл екі елдің басшылығы дипломатиялық қарым-қатынас орнатудан қауіпсіздік, шекараны делимитациялау, көліктік коммуникацияларды дамыту, өзара сауданы 1996 жылғы 500 миллион АҚШ долларынан 2005 жылы 6,8 миллиард АҚШ долларына дейін көбейту, ҚР экономикасына Қытай инвестициясын тарту секілді Қазақстан-Қытай ынтымақтастығының өзекті мәселелерін прагматикалық шешуге көшкен кез еді.

Тату көршілік пен достық кезеңінің маңызды жетістігі Қытай

тарапының Қазақстанның «Ядролық қаруды таратпау туралы шартқа» ядролық қарусыз мемлекет ретінде қосылуын жоғары бағалайтындығы және Қазақстанға өзінің қауіпсіздік кепілдіктерін растағаны болды. Өз кезегінде Қазақстан әлемде бір ғана Қытай бар екенін, ҚХР Үкіметі бүкіл Қытайды қамтитын жалғыз заңды үкімет, ал Тайвань Қытайдың ажырамас бөлігі екенін растады. Тұтастай алғанда, өткен кезеңде екі тарап алға қойған тату көршілік саясатының негізінде Қазақстан мен Қытай екіжақты қарым-қатынастардың тарихи жоғары деңгейіне көтерілді. Осының барлығы Қазақстан-Қытай ынтымақтастығын жаңа сапалы өлшемге – стратегиялық әріптестікке көшіруге негіз болды.

ҮШІНШІ КЕЗЕҢ. СТРАТЕГИЯЛЫҚ ӘРІПТЕСТІК (2005-2013)

2005 жыл Қазақстан-Қытай ынтымақтастығы тарихындағы межелік кезең болды. Осы жылдың шілде айында ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтаоның Қазақстанға жасаған мемлекеттік сапары барысында екі мемлекет басшылары Стратегиялық әріптестікті орнату және дамыту туралы бірлескен декларацияға қол қойып, осылайша екіжақты қатынастардың өз дамуының жаңа кезеңіне аяқ басқанын көрсетті. «Стратегиялық әріптестік» ұғымының мағынасы өте тереңде, өйткені өзара сенімнен басталған қарым-қатынастың арқасында екі ел әріптестіктің жаңа жоғары деңгейіне өтті.

Тарихи деп танылған құжатта екі ел көшбасшыларының Қазақстан мен Қытай қарым-қатынастары қазірдің өзінде саяси сенімді арттыруға, бірлескен қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласындағы байланыстарды тереңдетуге, екі ел халықтары арасындағы дәстүрлі достықты нығайтуға бағытталған «жан-жақты дамудың жаңа кезеңіне енді» деген пікірлері қамтылған. Осылайша, ынтымақтастық өзара сенімге негізделген стратегиялық әріптестік сипатына ие болды, енді екі ел екіжақты қарым-қатынастарды нақты мазмұнға қанықтырып, қол қоюға жаңа құжаттарды дайындауы тиіс.

Бірлескен декларацияда тараптар тек байланыстарды нығайтып қана қоймай, олардың сапалық құрамдас бөлігін де жақсарту туралы айтты. Атап айтқанда, екіжақты саудада қосылған құны жоғары өнімдер мен жоғары технологиялардың меншікті салмағын арттыру, тауар айналымы құрылымын әртараптандыру бойынша бірлескен шараларды қабылдау туралы әңгіме қозғалды. Процесті жеделдету мақсатында ҚР мен ҚХР тиісті консультациялардың арнайы тетігін құруды көздеп отыр. Қазақстанның Дүниежүзілік сауда ұйымына ертерек кіруін қолдау туралы декларацияда жарияланған Қытайдың ұстанымын атап өтпеуге болмайды.

Шағын форматтағы және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер нәтижесінде екі күн ішінде мемлекетаралық қатынастарды кеңейту туралы бірқатар құжаттарға қол қойылды. «Шағын» форматта екіжақты ынтымақтастықтың негізгі мәселелері, өзекті халықаралық және өңірлік проблемалар талқыланды. Мемлекет басшылары сауда, экономика, энергетика, көлік және қаржы салаларындағы екіжақты ынтымақтастықты одан әрі тереңдету және дамыту үшін қолайлы жағдайлар жасауға келісті.

Қазақстан-Қытай диалогын стратегиялық әріптестік деңгейіне көтеру кейінгі 2006-2007 жылдардағы жоғары деңгейдегі өзара сапарлардың жоғары тиімділігін алдын ала айқындап берді. Осы сапарлар барысында қол қойылған маңызды бағдарламалық құжаттар өзара әрекеттестіктің перспективалық бағыттарын айқындай отырып, екіжақты сауда-экономикалық байланыстарды сапалы жаңа деңгейге көшіру процесін бастауға мүмкіндік берді.

Президент Н.Ә.Назарбаевтың 2006 жылғы желтоқсандағы Бейжіңге мемлекеттік сапары кезінде мемлекет басшылары екі елдің экономикалық және саяси ынтымақтастықтың негізгі бағыттарын қамтитын ұзақ мерзімді құжат – ХХІ ғасырдағы ынтымақтастық стратегиясына қол қойды. Трансшекаралық өзендердің су ресурстарын пайдалану секілді маңызды мәселеде де сүбелі жетістіктерге қол жеткізілді. Осылайша, тараптар гидротехникалық ақпарат алмасу және осы өзендердің проблемалары бойынша ғылыми-техникалық ынтымақтастық туралы келісімдерге қол қойды. Шекара сызығын делимитациялау мен демаркациялауды жүргізген Қазақстан мен Қытай шекараны заңды ресімдеу процесін аяқтап, оның режимі туралы маңызды келісімге қол қойды.²⁰ Біздің республика – Қытай трансшекаралық өзендерді пайдалану және қорғау саласындағы ынтымақтастық туралы келісімге қол қойған бірінші мемлекет.

Келіссөздер қорытындысы бойынша Қазақстан мен Қытай арасындағы сауда-экономикалық қатынастардың келешегін айқындайтын маңызды бағдарламалық құжаттар қабылданды. ХХІ ғасырдағы Қазақстан мен Қытай арасындағы ынтымақтастық стратегиясы саяси, экономикалық, ғылыми-техникалық ынтымақтастық пен қауіпсіздік саласындағы ынтымақтастықтың бағыттарын анықтады. Екінші құжатта – біздің елдеріміз арасындағы Экономикалық ынтымақтастық тұжырымдамасында – энергетика саласындағы және шикізаттық емес сектордағы сауда-экономикалық ынтымақтастық мәселелері көрініс тапты. Сол жылы Қытай

20 Тоқаев Қ. *Свет и тень*. – Астана, 2007. – 308-б.

Қазақстанмен Дүниежүзілік сауда ұйымына кіру бойынша екіжақты келіссөздерді аяқтап, тиісті хаттамаға қол қойған әлемдік саудада «ауыр салмақтылардың» алғашқысы болған.

Осы кезеңде тараптар экономикалық ынтымақтастықты кеңейтудің барлық жолдарын белсенді түрде пайдалануға ұмтылды. Мәселен, 2006 жылы ШЫҰ Шанхай саммиті кезінде ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаев бірнеше бірлескен жобаларды айтып, оларды екіжақты санатқа жатқызып, оларды іске асыру екі елдің экономикалық ынтымақтастығын айтарлықтай күшейтуге мүмкіндік беретіндігін атап өтті. Солардың бірі – ынтымақтастықтың жаңа салаларын іздеудің жарқын үлгісіне айналған «Қорғас» халықаралық шекара маңы сауда орталығы. ХШСО жанынан инвесторлар үшін жеңілдікті салық және кеден саясаты және жоғары сапалы сервис, қайта өңдеу, сауда, тауарларды жинау, тасымалдау және т.б. салаларды ұйымдастыру мүмкіндіктері бар еркін экономикалық аймақ құрылды.

Тағы бір маңызды жоба – халықаралық көлік дәліздерін дамыту жөніндегі қазақстандық бастама («Батыс Еуропа – Батыс Қытай»). Оны іске асыру Қазақстанға Қытай аумағы арқылы Шығыс Азияға шығуға, ал Қытайға Қазақстан аумағы арқылы Батыс Еуропа елдерімен көлік байланыстарын орнатуға мүмкіндік береді. Әрине, мұндай бірлескен жобалар екі ел үшін де өзара қызығушылық тудырады әрі Қазақстан мен Қытайдың экономикалық дамуы үшін қажет.

2007 жылғы тамызда ҚР мен ҚХР арасындағы дипломатиялық қатынастардың орнағанына 15 жыл толуына орай, Төраға Ху Цзиньтао Президент Н.Ә. Назарбаевтың шақыруымен Астанаға ресми сапармен келді. Келіссөздер барысында мұнай-газ бен экономиканың шикізаттық емес салаларындағы және өзара әрекеттестіктің басқа да маңызды салаларындағы ынтымақтастықты одан әрі дамытуға бағытталған бірқатар аса маңызды үкіметаралық және ведомствоаралық құжаттарға қол қойылды.

Сапардың негізгі нәтижелері қолданыстағы «Атасу – Алашаңқай» мұнай құбырын кеңейту, Каспий теңізіне дейін созылатын мұнай құбырының екінші кезегінің құрылысы, сондай-ақ Түркіменстаннан Қазақстан аумағы арқылы Қытайға жаңа транзиттік газ құбырын салу болды. Келіссөздер қорытындысы бойынша Бірлескен коммюникеге қол қойылып, Экономиканың шикізаттық емес секторларындағы ынтымақтастық бағдарламасы қабылданды. Дипломатиялық қарым-қатынастары дамыған 15 жылдың ішінде екі ел 140 құжатқа қол қойды, олардың 86-ы мемлекетаралық және үкіметаралық.

ҚХР Мемлекеттік кеңесінің Премьері Вэнь Цзябаоның Қазақстанға 2008 жылғы 29-31 қазандағы кері сапары бірқатар екіжақты құжаттарға қол қоюға әкелді – «Қазатомөнеркәсіп» АҚ мен Қытайдың

ядролық өнеркәсіп мемлекеттік корпорациясы арасында Атом энергетикасы саласындағы ұзақ мерзімді ынтымақтастық жобаларын іске асыру жөніндегі келісім; табиғи газ және газ құбыры саласында – «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ мен Қытай ұлттық мұнай-газ корпорациясы (CNPC) арасындағы келісім; көлік және коммуникация саласында – «Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы мен ҚХР Темір жол министрлігі арасындағы келісім. Атом энергетикасы саласында қол қойылған екіжақты келісімдер қазақстандық тарап үшін шикізат экспортынан атом станцияларын бірлесіп салуға өтуге мүмкіндік берді. Бейжің өз кезегінде энергетиканы дамыту үшін шикізат көздеріне тікелей қол жеткізді.

ҚР Парламенті мен Бүкілқытайлық халық өкілдері жиналысы (БХӨЖ) арасындағы ынтымақтастық та дамуын жалғастырды. Осылайша, ҚР Парламенті Сенатының Төрағасы Қ.К. Тоқаевтың 2008 жылғы 23-28 қаңтардағы Қытайға ресми сапары осы саладағы маңызды оқиға болды. Сапар барысында Қ.К.Тоқаев ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтаомен және БХӨЖ Тұрақты комитетінің Төрағасы У Бангомен кездесіп, Қазақстан-Қытай қарым-қатынасының жай-күйі мен келешегі жөнінде пікір алмасты.

Қазақстан мен Қытай арасындағы өзара әрекеттестік екіжақты форматпен ғана шектелген жоқ. ҚР мен ҚХР БҰҰ, ШЫҰ, АӨСШК сияқты халықаралық ұйымдар аясындағы жақсы үйлесімділік пен келісімді қолдады. Қытай 2010 жылғы 1-2 желтоқсанда Астанада өткен Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымының (ЕҚЫҰ) саммитін жоғары бағалады. Қытайдың қазіргі заманғы халықаралық қатынастар институтының Орталық Азия бөлімінің меңгерушісі Сю Сяотянь: «Астанадағы ЕҚЫҰ саммиті әлемге жаңа Қазақстанды көрсетіп, ұйымның даму тарихындағы бетбұрысты кезең болды», – деп атап өтті.

Қазіргі кезеңде екіжақты қатынастардың барлық спектрін ілгерілетуде сауда-экономикалық ынтымақтастық жетекші рөл атқарады. Қазақстан Дүниежүзілік сауда ұйымына (ДСҰ) кіру туралы екіжақты келіссөздерді аяқтаған бірінші әлемдік сауда державасы Қытай болды. Қазақстан-Қытай қарым-қатынасының осы кезеңінен бастап Қазақстан ҚХР-мен сыртқы саудада Ресейден кейін Орталық Азия мен Шығыс Еуропа мемлекеттері арасында екінші орыннан көріне бастады.

Екіжақты қарым-қатынастар тарихындағы маңызды оқиға ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтаоның 2009 жылғы 12-13 желтоқсандағы Қазақстанға жұмыс сапары болды. Осы сапар шеңберінде өткізілген басты іс-шаралар «Орталық Азия – Қытай» газ құбырының қазақстандық учаскесін іске қосу және «Қазақстан – Қытай» мұнай

құбырының таныстырылымы болды. Бұдан кейін Астанадағы келіссөздердің қорытындысы бойынша тараптар дәстүрлі және баламалы энергетика, инновациялар және жоғары технологиялар салаларындағы бірқатар жаңа ауқымды жобаларды бірлесіп іске асыру туралы келісті.

Пайдалануға берілген «Атасу – Алашаңқай» мұнай құбырының стратегиялық маңызы зор, өйткені ол Қазақстанға мұнай экспорты бағыттарын әртараптандырып қана қоймай, өзінің транзиттік әлеуетін толық іске қосуға мүмкіндік берді. Қытай ұлттық мұнай-газ корпорациясының (CNPC) «Кеңқияқ – Құмкөл» және «Құмкөл-Атасу» құбырларының құрылысын аяқтауы бұрын салынған «Атырау – Кеңқияқ» және «Атасу – Алашаңқай» мұнай құбырларын жалғап, Қазақстанның магистральдық мұнай құбырларын Қытайдың бірыңғай жүйесіне біріктірді. Бұл мұнай құбыры Қазақстанның энергетикалық ресурстарын әлемдік нарықтарға тасымалдау бағыттарын әртараптандыруда маңызды рөл атқара бастады.

Келіссөздер барысында ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаев жаһандық дағдарыс кезінде Қытайдың Қазақстанға көрсеткен зор қолдауына назар аударды. Бұл сапардың ерекше құндылығы Ху Цзиньтаоның «Қытай ешқашан Қазақстанның мүдделеріне нұқсан келтіретін шараларға бармайды» деген тарихи мәлімдемесі болды. Бұл сөздер трансшекаралық су ресурстарын бірлесіп пайдалану мәселесін қарау мәнмәтінінде айтылғандықтан, аталған мәселе бойынша одан кейінгі келіссөздердің жалпы барысына оң әсерін тигізгенін атап өткен жөн.

2010 жылғы 11-12 маусымдағы ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтаоның Қазақстанға жасаған мемлекеттік сапары өзара қолдау мен сенімді серік етіп дамып келе жатқан екі ел арасындағы стратегиялық әріптестік қатынастарының жоғары деңгейін тағы да растады. Сапар барысында ҚР Үкіметі мен ҚХР Үкіметі арасындағы Атом энергиясын бейбіт мақсатта пайдалану саласындағы ынтымақтастық туралы келісім, Қазақстан-Қытай газ құбырының екінші учаскесін жобалау, қаржыландыру, салу және пайдаланудың негізгі қағидаттары туралы келісім, «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ мен Қытай Гуандун ядролық-энергетикалық корпорациясының Уран компаниясы арасындағы табиғи уран концентраттарын сауда-саттық жөнінде келісімшарты секілді маңызды құжаттарға қол қойылды. Бұдан басқа, ҚР Үкіметі мен ҚХР Үкіметі арасындағы Экономиканың шикізаттық емес секторларындағы ынтымақтастық бағдарламасының Іс-шаралар жоспарына кірген жобалардың тізбесіне тараптар енгізген түзетулерді ескере отырып, аталған Іс-шаралар жоспарына өзгерістер енгізу туралы тиісті Хаттамаға қол қойылды.

2011 жылы екі ел басшылары мемлекеттік сапарлармен алмасып, маңызды екіжақты құжаттардың үлкен пакетіне қол қойды. 21-23 ақпанда ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Бейжің қаласына сапары барысында өте маңызды құжатқа, атап айтқанда Трансшекаралық өзендер суларының сапасын бақылау туралы үкіметаралық келісімге қол қойылды. Бұл Қытай елімен су секілді күрделі мәселе бойынша осындай маңызды құжатқа шекаралас мемлекеттермен алғашқы рет қол қойылған жағдай.

Сапар барысында қол жеткізілген маңызды нәтиже жоғары деңгейдегі уағдаластықтарды іске асырудың тиімділігін арттыру және өзекті мәселелерді жедел шешу мақсатында екі елдің үкімет басшыларының тұрақты кездесулерінің тетігін құру шешімі болды. Басқа да келісімдерге, атап айтқанда, «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ мен Қытай ұлттық мұнай-газ корпорациясы (CNPC) арасында Ұрықтау жобасы бойынша ынтымақтастық қағидаттары туралы және «Қазфосфат» ЖШС мен SinoChem Group Қытай химиялық корпорациясы арасында стратегиялық ынтымақтастық туралы негіздемелік келісімдерге қол қойылды. «Қазатомөнеркәсіп» пен Қытайдың Гуандун ядролық-энергетикалық корпорациясы (CGNPC) арасындағы Индустриялық инвестициялық қорға қатысу туралы өзара түсіністік туралы меморандумның да маңызы зор.

Бұдан кейін 2011 жылғы 12-14 маусымда ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтао Қазақстанға мемлекеттік сапармен келіп, ШЫҰ-ның мерейтойлық саммитіне қатысты. Бұл оқиғаның тарихи сәті – Астанада өткен жоғары деңгейдегі келіссөздердің қорытындысы бойынша Жан-жақты стратегиялық әріптестікті дамыту туралы бірлескен декларация қабылданды. Осылайша, 2005 жылы Қазақстан мен Қытай қол жеткізген стратегиялық әріптестік мәртебесі асқақтап, бәрін тұтастай қамти алатын сипатқа ие болды. Бұл екі елдің өзара әрекеттестігінің өркендеп келе жатқан серпіні мен деңгейін көрсетеді. Сапар аясында тараптар арасында басқа да бірқатар маңызды құжаттарға, соның ішінде Қоршаған ортаны қорғау саласындағы ынтымақтастық туралы келісімге қол қойылды.

2012 жылғы маусымда Бейжің қаласында өткен ШЫҰ Саммитіне қатысу үшін ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Қытай Халық Республикасына ресми сапары өтті. Сапар Қазақстан-Қытай арасындағы дипломатиялық қарым-қатынастардың орнағанына 20 жыл толуына орайластырылды. Басқа нәтижелермен қатар бұл кезде тауар айналымы 25 миллиард АҚШ долларына дейін жетті. ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтаомен кездесу қорытындысы бойынша мемлекет басшыларының қатысуымен Стратегиялық әріптестікті одан әрі дамыту туралы бірлескен декларацияға және мемлекеттік шекара арқылы

өткізу пункттері және олардың жұмыс режимі туралы үкіметаралық келісімге қол қойылды.

Осы сапар барысында Н.Ә. Назарбаевтың сол кезде ҚХР Төрағасының орынбасары қызметін атқарған және 2012 жылдың соңында ҚКП ОК Бас хатшысы, содан кейін біраз уақыттан кейін ҚХР Төрағасы қызметіне жүйелі түрде сайлануға дайындалып жүрген Си Цзиньпинмен кездесуі және жеке танысуы өтті. Өткен келіссөздер көп жағдайда ҚР мен ҚХР арасындағы болашақ қарым-қатынастардың үндестілігін анықтады. Тараптар көлік, логистика және шекара маңындағы әріптестік саласындағы, сондай-ақ энергетика және аграрлық салалардағы ынтымақтастықтың басым салаларын белгіледі.

Екіжақты қарым-қатынастардың бұл кезеңі жаһандық белгісіздік пен тұрақсыз халықаралық жағдай аясында, 2000 жылдардағы үздіксіз туындайтын жаңа сын-қатерлер жағдайында тараптар жоғары деңгейде қарқынды саяси диалогты сақтағанын көрсетті. Осы уақытта ҚР мен ҚХР басшылары жоғары деңгейде 10 сапар жасады, ал жүйелі түрде толықтырылатын шарттық-құқықтық базадағы экономикалардың өзара толықтырылуы және тереңдетілген гуманитарлық байланыстар Қазақстан мен Қытайдың стратегиялық әріптестігінің сенімді іргетасын қалады.

ТӨРТІНШІ КЕЗЕҢ. ЖІБЕК ЖОЛЫНЫҢ ЫРҒАҒЫМЕН (2013-2019)

Осы кезеңдегі ҚР мен ҚХР арасындағы ынтымақтастық салаларын белсенді түрде арттыру қарым-қатынастың жаңы бір, анағұрлым биік деңгейі – жан-жақты стратегиялық әріптестіктің дамуына әкелді. Бұл шамамен 1800 жыл бойына (б.з.б. II ғасырдан б.з. XVI ғасырға дейін) Еуразия елдері арасында экономикалық кооперация құру бойынша байланыстарды дамытуда негізгі рөл атқарған Ұлы Жібек жолының даңқты тарихын жаңғырту бойынша бірлескен әрекеттер арқылы Қазақстан-Қытай қатынасын ілгерілетуде біздің елдерімізге жаңа мүмкіндіктерге жол ашты.

ҚР мен ҚХР ынтымақтастығының отыз жылдығының басталуы екі елдің барлық бағыттардағы жаңа қарым-қатынасының негізінде дамуымен сипатталады. Бұл қол жеткізілген жиырма жылдық ынтымақтастық нәтижелері сонымен қатар ҚР мен ҚХР-дың ішкі өзгерістерімен де байланысты болды. Өзінің саяси көзқарасы және экономикалық мүмкіндіктерін айтарлықтай нығайта отырып Қазақстан 2012 жылы жарияланған «Қазақстан-2050» Стратегиясы шеңберінде

әлемнің ең дамыған 30 елінің қатарына келесі онжылдықтар ішінде енеміз деген батыл мақсаттар қойды.

2012-2013 жылдар аралығында Қытайда билікке қытай басшыларының «бесінші ұрпағы» келді. Си Цзиньпин ең басты бастамалар қатарында өсім қарқынының төмендеуімен сипатталатын «жаңа қалыпты» циклға енетін қытай экономикасын реформалау ұсынысын көтерді. Қытай көшбасшысы маңызды деген міндеттердің ішінде 2021 жылға қарай, яғни ҚКП-ның жүз жылдығында «орта тап қоғамы» (сяокан) деңгейіне жетіп, ҚХР-ды 2049 жылға қарай, яғни ҚХР-дың жүз жылдығында дамыған елдер қатарына енгізу туралы мәлімдеді. Басты сыртқы саяси идеялар қатарында Си Цзиньпин «Бір белдеу, бір жол» деген атауға ие болған Жібек жолын жаңғырту және адамзаттың ортақ тағдырын құру идеясын алға тартты.

Осылайша, ҚР мен ҚХР-дың 2049 және 2050 жылдарға арналған жоспарында әлеуметтік-экономикалық даму және стратегиялық көкжиектің анағұрлым жоғары деңгейіне шығу бойынша ұзақ мерзімді ресми басымдықтары көбіне бір-біріне сәйкес келіп, бұл тығыз ынтымақтастықтың тиімділігін тағы бір рет дәлелдейді және қос ел экономикасының бір-бірін өзара толықтыру деңгейін арттыруға мүмкіндік ашып, екі мемлекеттің дамуындағы болашағы зор жаңа бағыттарды анықтайды.

2013 жылы сәуірде ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев ресми сапармен ҚХР Хайнань аралында дәстүрлі түрде өткізілетін Боао Азия форумының 12-сессиясына қатысуға, сонымен қатар ҚХР Төрағасы Си Цзиньпинмен келіссөздер жүргізуге келді. Қос мемлекет басшылары деңгейіндегі келіссөздер Қытай басшылығы ауысқаннан кейін жүргізілгендіктен, бұл кездесу ерекше болып өтті. Бұл Н.Ә.Назарбаевтың Си Цзиньпин ҚХР Төрағасы және ҚКП ОК Бас хатшысы ретінде сайланғаннан кейінгі онымен алғашқы кездесуі болды. Келіссөздер жеке байланысты нығайтып, «сағаттарын салыстыруға», қос елдің ынтымақтастығындағы перспективалы бағыттарды қарастыруға және бұрын белгіленген мақсаттарды нақтылауға мүмкіндік берді.

Кездесу қорытындысында тараптар жан-жақты стратегиялық әріптестіктің перспективалары мен жағдайын заттай талқылап, трансшекаралық өзендерді бірлесе қолдану, ЭКСПО-2017 өткізуде Шанхай қаласында осы көрменің ұйымдастырылуымен байланысты қытай тәжірибесін ескере отырып оған дайындық жүргізу, Қазақстан бидайын Қытай нарығына экспорттау, Қытайдың Әлемдік көшбасшылар және дәстүрлі діндер съезіне қатысуы туралы, сонымен қатар 2014-2016 жылдар аралығында ҚХР-дың АӨСШК-не төрағалық ету мәселелері бойынша уағдаластыққа қол жеткізілді. Келіссөздер

барысында көлік саласындағы екі жақты өзара әрекеттестік бойынша перспективалар қаралып, соның ішінде Қазақстанның Азия-Тынық мұхиты аймағына шығуын қамтамасыз ететін Қытайдың Ляньюньган портында қазақстандық терминал салу үшін жер беру туралы мәселе шешімін тапты.

Қазақстан-Қытай байланысының жаңа кезеңін 2013 жылы қыркүйекте Қазақстан Республикасына алғашқы мемлекеттік сапары кезінде ҚХР Төрағасы Си Цзиньпин ашып берді. Қытай басшысының Қазақстанға жасаған бұл сапары тарихи сипатқа ие болды, себебі кездесулер бұрынғы ізбен жоғары деңгейде жалғасын тапты және экономика, саясат, мәдени-гуманитарлық салада Қазақстан-Қытай өзара қарым-қатынасты жаңа бір биікке көтерді. Сәтті өткен келіссөздер барысында екі ел көшбасшылары қос мемлекет арасындағы жан-жақты стратегиялық әріптестікті әрі қарай тереңдете түсу перспективаларын қарастырды, сонымен қатар сауда-экономикалық, инвестициялық, агроөнеркәсіптік, шекаралық, мәдени-гуманитарлық ынтымақтастық саласы, сондай-ақ халықаралық күн тәртібінің өзекті тұстары мен өңірлік қауіпсіздікті жандандыру мәселелерін талқылады.

Кездесу нәтижесінде ҚР мен ҚХР басшылары Стратегиялық әріптестікті нығайту туралы бірлескен декларацияға қол қойды, онда екі тарап алдағы жылдарға қарым-қатынастың нақты бағдарларын бекітті, сонымен қатар мемлекеттер арасындағы тығыз қарым-қатынасты жалғастыруға келісті. Өзара келісім негізінде трансшекаралық су пайдалану бойынша келіссөздер кездесудің маңызды нәтижесі болды. Төраға Си Цзиньпиннің пікірінше, бұл екі елдің бір-біріне зор сенім білдіретінін көрсетеді. ҚР мен ҚХР бірлескен комиссия шеңберінде одан әрі де екі елдің мүддесінен туындайтын мәселелер шешіліп, трансшекаралық өзендер достық пен ынтымақтастық өзендеріне айналатыны атап айтылды.

Соған қоса Қазақстан-Қытай сауда-экономикалық ынтымақтастығын орта мерзімді және ұзақ мерзімді дамыту бағдарламасына (2020 жылға дейін) қол қойылды. Бұл құжат сауда, инвестиция, энергетика, өңдеу өнеркәсібі, ауыл шаруашылығы, қаржы, жаңа технологиялар, көлік және т.б. салаларда екі жақты өзара әрекеттесудің нақты жобалары мен заттай бағыттарын белгіледі. Қарым-қатынастың жаңа кезеңі үшін «Қазақстан темір жолы» ҰК» АҚ мен Ляньюньган қаласының Халықтық үкіметі арасындағы Ұнтымақтастық туралы қол қойылған келісім ерекше маңызға ие болды, бұл құжат ҚХР-да теңіз портын бірлесе қолдану және ХХІ ғасырда қазіргі заманғы Жібек жолының негізін қалау бойынша кооперация құруға ықпал етті.

Мұнай-газ саласындағы нәтижелер де зор маңызға ие болды, оларды қос тарап ынтымақтастықтың стратегиялық бағыты ретінде қарастырады. Сапар барысында елдер арасында Қытайдың ұлттық мұнай-газ корпорациясының (CNPC) үлесін (8,333%) Каспий теңізі қайраңындағы «Қашаған» ауқымды мұнай жобасына беру туралы келісімшартқа қол қойылды. «Қашаған» кен орны соңғы 40 жылда ашылған әлемдегі ең ірі кен орындарының бірі саналады. CNPC корпорациясының аталған жобаға кіруі ҚР мен ҚХР арасындағы энергетикалық ынтымақтастықты одан әрі тереңдете түсті, сонымен қатар корпорацияның қазақстандық нарықтағы орнын нығайтты. Дамып келе жатқан Қытай экономикасы энергия ресурстарының тұрақты импортын қажет етеді және Қытайдың диверсификацияға ұмтылуы да сонымен байланысты. Қазақстан ҚХР үшін маңызды және сенімді энергетикалық ресурс көзіне айналып, бұл басқа, анағұрлым шалғай экспорттаушы елдер жеткізушілеріне тәуелділікті төмендетуге мүмкіндік береді.

Бұл сапар тек Қазақстан-Қытай қарым-қатынасы тұрғысынан ғана емес, сонымен бірге ауқымды халықаралық ынтымақтастық бойынша да тарихи сипатқа ие болды. ҚХР Төрағасы Си Цзиньпиннің Астанаға келген іссапар бағдарламасының маңызды тұстарының бірі – оның Nazarbayev University оқу орнында «Халықтар достығын нығайту, жарқын болашақты бірге жасау»²¹ тақырыбындағы әйгілі баяндамасын жасағаны болды. Өз баяндамасында ол: «...Қытай мен Қазақстанның өзара қарым-қатынасының 2000 жылдан астам тарихы түрлі ұлттар мен діндер және мәдени дәстүрлері бар елдер егер тілектестік пен өзара келісім, тең құқықтық және өзара пайда, инклюзивтілік пен өзара алыс-беріс және өзара пайда үшін ынтымақтастықты басшылыққа алатын болса ортақ дамуға қол жеткізе отырып, бейбітшілік пен келісімде бірге өмір сүре алатынын көрсетеді. Осыны бізге Жібек жолы үйретті ...» деп атап өтті.

Ұлы Жібек жолының рөліне тоқтала келе ҚХР көшбасшысы мынаны ерекше атап кетті: «Ежелгі Жібек жолы жүріп өткен Қазақстан жері батыс пен шығыс өркениетін біріктіріп, түрлі ұлттар мен ұлыстар арасындағы ынтымақтастық және байланыстарды дамытуға айтарлықтай үлес қосты. Осы жолдың екі жағынан дипломаттар, саудагерлер, ғалымдар мен қолөнершілер шексіз лекпен келіп жатты. Бұл жолдың бойында орналасқан елдер бір-бірінен көп нәрсе үйрене отырып адамзат өркениетін дамытуға өз үлесін тигізіп отырды...».

21 ҚХР Төрағасы Си Цзиньпиннің Назарбаев университетінде сөз сөйлеуі http://kz.china-embassy.org/rus/zhgx/zxdt/201309/t20130916_1362803.htm

ҚХР Төрағасы ынтымақтастықтың жаңа үлгісін қолданып, ортақ күшпен Жібек жолының Экономикалық белдеуін жасауға шақырды. Ол саяси үйлестіру, инфрақұрылымның өзара байланысы, үздіксіз сауда, капиталдың еркін қозғалысы және халықтар арасындағы жақындықты нығайту сынды бірқатар шаралар ұсынды. Өзінің басты сыртқы саяси идеясын жариялау арқылы ҚХР Төрағасы Қазақстан Республикасымен «Бір белдеу, бір жол» бастамасын жүзеге асырудағы ынтымақтастықтың маңызын атап өтті.

Жібек жолының Экономикалық белдеуі Еуразиядағы құрлық көлік коммуникациясы желісі және ол ҚХР Төрағасы Си Цзиньпиннің Индонезияда өзі атап өткен ХХІ ғасырда теңіз арқылы Жібек жолын салуды көздейтін жүйелі жобаның бір бөлігі саналады. Геоэкономика тілімен айтқанда, Шығыс пен Батыс арасындағы құрлық көпірдің артықшылығы – Қазақстан арқылы Қытайдан Еуропаға өтетін жүктердің шамамен 15 күнде жеткізілетіндігінде, ал жүктерді теңіз жолымен жеткізер болса ол шамамен 45 күнге дейін созылып кетеді.

Жалпы алғанда, «Бір белдеу, бір жол» бастамасы 1990 жылы Қазақстанның Қытайға теңізге шығу үшін Ляньюньган теңіз портына жол ашу туралы сұраудан, мұны қытай тарапы қолдағаннан туындады. Өткен жылдар ішінде ҚР мен ҚХР келісімшарттық-құқықтық негізді қалыптастырып, көліктегі өзара іс-қимылды қамтамасыз ету үшін қажетті инфрақұрылымды салды, одан соң Шығыс пен Батысты жақындастырудың ауыспалы ғаламдық геоэкономикалық жағдаятын тиімді пайдалана білді. Нәтижесінде өз жемісін берген Қазақстан-Қытай қатынасы қазіргі заманғы Жібек жолын қайтадан сәтті жаңғыртуға ықпал етті, бастаманы дамытудағы цифрлық индикаторлар соны растайды.

Мәселен, 2015 жылдан бастап бастамаға қатысушы елдер саны 60-тан асып, 2020 жылы 140 мемлекетке жетті, бұл БББЖ бастамасын әлемдегі ең ірі халықаралық экономикалық өзара әрекеттестік тұғырнамасына айналдырды. 2020-2021 жылдары бастамаға қатысушылар арасындағы сауда көлемі 8 трлн. АҚШ долларын құрады. ҚХР мен БББЖ шеңберіндегі елдер арасындағы сауда айналымы 1,35 трлн долларға жетті, бұл 2019 жылдағы көрсеткішпен салыстырғанда 0,7%-ға көп. 2020 жылы Қытай мен Еуропа арасында пойыздар жалпы алғанда 12400 рейс жасады, (солардың 78% немесе 9679-ы Қазақстан аумағы арқылы өтті), бұл 2019 жылға қарағанда 50% артық. БББЖ бойынша әріптес елдермен сауда Қытайдың сыртқы сауда көлемінің шамамен 29,1%-н алды.

2014 жылы мамырда ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев ҚХР-ға мемлекеттік сапармен барып, АӨСШК 4-ші Саммитіне қатысып қайтты. ҚХР төрағалығымен Шанхай қаласында Кеңес Саммитінің сәтті өтуі

АӨСШК бастамашысы болған Қазақстанның үлкен дипломатиялық жетістігі болды. ҚХР Төрағасы Си Цзиньпин арнайы баяндама жасап, өз сөзінде: *«азиялық халықтар Азияда туындайтын барлық мәселелерді шешіп, бүкіл шаруаны өздігімен атқаруы керек, сонымен қатар аймақтағы қауіпсіздікті сақтауы тиіс»* деп атап өтті.

ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев: *«Қазақстан АӨСШК-ге Қытайдың төрағалық етуінен ерекше үміт күтеді. ҚХР Төрағасының азиялық қауіпсіздік және Жібек жолы айналасында «экономикалық белдеуді» дамытудың жаңа тұжырымдамасы туралы ұсынысы – барлық мемлекеттердің игілігіне жұмыс істейтін, болашағы зор және маңызды бастама. Бейжің табыстарымызды еселеу және «біздің сан алуандығымыздан бірлік іздеуді» жалғастыруда зор әлеуетке ие», –* деді.

Саммит жұмысына барлығы 40-тан аса шетел делегациясы қатысты, сессияларда Азиядағы қауіпсіздік мәселелері, соның ішінде көбіне сөз экономика саласында Жібек жолы инфрақұрылымы қорын құру туралы болды. Жалпы алғанда Жібек жолы тақырыбы ҚР мен ҚХР қарым-қатынасында анықтаушы сипатқа ие болды, осы тұрғыда сапар барысында Қытай тарапының ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевқа «Жібек жолын» қайта жаңғыртуға, өзара сенім мен достықты, ынтымақтастықты нығайтып, өсіп-өркендеуге, бейбітшілік пен ортақ дамуды қолдауға» шақыратын Жібек жолы Әлемі жүлдесін табыстауының символикалық мәні зор.

Көлік секторында ынтымақтастық тақырыбын жалғастыра отырып 2014 жылы 21 мамырда ҚР мен ҚХР басшылары телекөпірге қатысты. Соның барысында Ляньюньган портындағы Қазақстан-Қытай көлік-логистикалық терминалының бірінші іске қосу кешенінің салтанатты ашылу рәсімі өтті. Транскұрлықтық транзиттік дәліздің шығыс теңіз қақпасы бола отырып порт ҚР теміржолымен тікелей байланысқан. Терминал іске қосылғаннан кейін «Қазақстан темір жолы» компаниясы Орталық Азия, Кавказ, Ресей, Еуропа және Парсы шығанағы елдері бағытында, сонымен қатар кері бағытта Оңтүстік-Шығыс Азия елдерінен түсетін жүктерді өңдеу және топтастыру есебімен логистикалық қызметтер аясын кеңейту мүмкіндігіне ие болды.

Сапар барысында ҚР мен ҚХР-дың өнеркәсіп, инфрақұрылым, ауыл шаруашылығы, химия және энергетика саласындағы жобаларын жүзеге асыру бойынша құжаттарға қол қойылды. Соның ішінде Шымкент МГЗ-н 1 миллиард доллар сомасына қайта құру мен жаңғырту бойынша Қытайдың ЭКСИМ банкімен Өзара түсіністік туралы меморандум, сонымен қатар «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ мен мұнай газ құбырларын шығаратын зауыт құрылысы бойынша Қытай ұлттық мұнай-газ корпорациясымен (CNPC) арадағы шекті келісім де бар.

Мемлекеттер басшыларының белсенді байланысы Қазақстан экономикасында инвестициялық ағынның айтарлықтай артуына ықпал еткенін атай кеткен жөн. Сонымен егер 1992 жылдан 2013 жылға дейін Қытай Қазақстанға шамамен 6 миллиард АҚШ долларына жуық тікелей инвестицияны қоса алғанда 20 миллиард АҚШ доллары сомасында инвестиция салған болса, 2013-2014 жылдар аралығында стратегиялық әріптестіктің тереңдей түсуімен 43 миллиард АҚШ долларына жуық сомаға инвестициялық жобаларды жүзеге асыру туралы уағдаластыққа қол жеткізілді. Осылайша, сол жылы Қытайдан Қазақстанға тартылған инвестиция көлемін өткен 20 жылға татитындай көлемде арттыру мүмкін болды.

Шығыс пен Батысты жақындастыру бойынша ұлғайып келе жатқан халықаралық экономикалық жағдаятты бағалай келе Қазақстан өзінің бірегей географиялық жағдайының артықшылығын нақты экономикада пайдаға асыруға ұмтылды. Қытай көшбасшысының берген бастамасына жауап ретінде 2014 жылы ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев Қазақстанның ішкі көліктік инфрақұрылымын жаңартуға ауқымды құрылыс жүргізіп, оны халықаралық дәліздермен қосуға бағытталған «Нұрлы жол» жаңа экономикалық саясат бағдарламасын жариялады.

«Нұрлы жол» бағдарламасы Қазақстан Республикасын ғаламдық жүк тасымалы жүйесіне қосуды қамтамасыз етіп, республиканы Еуразияның ірі іскерлік және транзиттік хабіне айналдыруы керек болды. Қазақстан 9 миллиард АҚШ долларынан астам инвестиция салған аталған инфрақұрылымдық бағдарлама Жібек жолы құрылысының маңызды элементіне, ҚР тарапынан Қытайға әріптестік қолдаушыға айналды.

2015 жылдан бастап «Нұрлы жол» бағдарламасы мен «Бір белдеу, бір жол» қытайлық бастамасын біріктіру қолға алына бастады, бұл біздің елдердің арасындағы ғана емес, сонымен қатар Еуропа мен Азияның қарқынды дамушы нарықтары арасындағы экономикалық байланыстарды кеңейтуге бағытталды.

Қытай – Еуропа – Қытай бағытында контейнерлік блок-пойыздарды іске қосумен, көлік инфрақұрылымын жаңғыртумен, жаңа авто және теміржол құрылысымен, құрғақ порттармен, теңіз терминалдарымен, қоймалармен байланысты барлығы 200-ге жуық түрлі жобалар жүзеге асырылды. Халықаралық дәліздерді ілгерілетуге байланысты ҚР мен ҚХР кооперациясы Қазақстанның кеңістік ұзақтығын геоэкономикалық артықшылыққа айналдыруға мүмкіндік береді. Ал Тынық, Атлант және Үнді мұхиттарын құрлық арқылы байланыстыратын жедел құрлықтық көпір салу теңіз коммуникацияларына шыға алмайтын Қазақстан үшін стратегиялық маңызды мәселе болды.

Бүгінгі таңда Қазақстан аумағы арқылы барлығы 11 трансқұрлықтық бағдар – 5 теміржол және 6 автомобиль бағдары қиылысады. «Батыс Еуропа – Батыс Қытай» автожол қатынасы, «Қазақстан-Түркіменстан-Иран» теміржол қатынасы, «Қорғас – Шығыс қақпасы» және «Қорғас» халықаралық шекара маңы ынтымақтастық орталығы» арнайы экономикалық аймақтары, сонымен қатар Ақтау және Құрық порттарын жаңғырту және т.б. секілді «Нұрлы жол» бағдарламасы шеңберінде жүзеге асырылған жобалар «Нұрлы жол» бағдарламасы мен «Бір белдеу, бір жол» бастамасының бірігуі сәтті жүзеге асқанының көрінісі болды.

2015 жылы мамыр айында ҚХР Төрағасы Си Цзиньпин Қазақстан Республикасына, Астана қаласына ресми сапармен келді. Екі елдің өзара әрекеттестігінің дәстүрлі салаларын талқылаудан басқа Қазақстан-Қытай келіссөздерінің негізгі фокусы сол кезде екі елдің инновациялық және технологиялық ынтымақтастығы мәселелерін талқылауға бағытталды. Тараптар жаңа технологиялар арқылы бірлескен қадамдар екі жақты кооперацияға жаңа серпін береді және сауда-экономикалық өзара әрекеттестікті анағұрлым жаңа бір деңгейге көтереді деген пікірге келді. Қоршаған ортаға құрметпен қарап, жоғары технологияны белсенді қолданған жағдайда, соның ішінде білікті кадрларға қажеттіліктерге сәйкес индустрияландыру және инвестиция саласындағы жобаларды жүзеге асыру туралы уағдаластыққа қол жеткізілді.

Н.Ә. Назарбаев және Си Цзиньпин қытай тарапы ҚР аумағында индустрияландыру және инвестиция саласындағы жобаларды жеңілдікпен қаржыландыру және арнайы қор құру арқылы қаржыландыру үшін барынша қолайлы жағдай жасауға қолдау білдіреді деп келісті.

Қазақстан тарапы өз кезегінде қолданыстағы заңнамаға сәйкес аталған жобаларға мемлекеттік қолдаудың түрлі шараларын қабылдайды. Бұл кезеңде «Бір белдеу, бір жол» бастамасын бірге дамытуда ҚР мен ҚХР ынтымақтастығын арттыруға және екі жақты индустриалды-инновациялық ынтымақтастыққа өтуге негіз қаланды.

Аталған әрекеттестік бағыты 2015 жылы қыркүйекте ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР Бейжің қаласына мемлекеттік сапары кезінде, яғни жапон милитаристеріне қарсы соғыстағы ҚХР жеңісінің 70 жылдығына арналған салтанатты шеруге қатысуға келгенде нақты бекітілді. Қазақстан көшбасшысының сапары аясындағы кездесулер кезінде Қытайдың фашизмге қарсы жалпы жеңісіне қосқан үлесі туралы көп айтылды. ҚКП Орталық партия мектебіндегі дәрісте Екінші дүниежүзілік соғыс майданында жеңіс күнін жақындатқандарды, соның ішінде қазақстандық және қытайлық жауынгерлерді еске ала

келе Н.Ә.Назарбаев: «батырлардың ерлігі халық жадында мәңгі қалады. Қазіргі және болашақ ұрпақ бұл соғыстың әрбір сарбазын есте сақтауы керек, ал біздің тарихи миссиямыз – осындай қасіреттің енді қайталануына жол бермеу, тарихи шындықтың бұрмалануына қарсы тұру»,²² – деді.

Сапар аясында Н.Ә. Назарбаев пен Си Цзиньпиннің кеңейтілген құрамдағы кездесуі өтіп, соның барысында өзара әрекеттестіктің барлық салалары – сауда-экономикалық, инвестициялық, несие-қаржы және мәдени-гуманитарлық салалары бойынша екі жақты ынтымақтастық мәселелері талқыланды, халықаралық күн тәртібіндегі негізгі мәселелер салыстырылды. Сапардың нақты нәтижесі – Жан-жақты стратегиялық әріптестік қатынастардың жаңа кезеңі туралы ҚР мен ҚХР мемлекеттері басшыларының Бірлескен декларациясы мен біршама құжаттар пакетіне қол қойылғаны болды. Солардың қатарында инвестиция және мәдени-гуманитарлық ынтымақтастық, сонымен қатар коммерциялық байланыстар саласындағы келісімдер бар.

Екі жақты байланысты тереңдете түсуде ҚР Үкіметі мен ҚХР Үкіметі арасындағы Индустрияландыру және инвестиция саласындағы ынтымақтастықты нығайту туралы келісімге қол қойылғаны ерекше маңызға ие болды. Құжат бұрын жасалған Қазақстан-Қытай индустриалды-инвестициялық жобалар тізімін жүзеге асыруға мүмкіндік ашты, оған 2022 жылдың қаңтар айындағы жағдай бойынша энергетика, ауыл шаруашылығы, мұнай-газ, мұнай химия, химия, металлургия, құрылыс, өнеркәсіп, тау-кен, автомобиль құрастыру, көлік, инфрақұрылым, қаржы және т.б салалардағы жалпы сомасы 21,1 миллиард АҚШ доллары құрайтын 52 жоба кіреді.

Келісім екі ел арасындағы жан-жақты стратегиялық әріптестік қатынастың жаңа кезеңін білдіреді. Соның негізінде Қазақстанда 20 мыңға жуық жаңа жұмыс орындарын құрып, жоғары қосымша құны бар өнімдер өндірісіне бағдарланған жоғары технологиялы бірқатар жаңа кәсіпорындар ашылады. Бұл жобаларды жүзеге асыру ҚР мен ҚХР өзара әрекеттесуді «Бір белдеу, бір жол» бастамасы шеңберінде сапалы жаңа экономикалық мазмұнмен толықтырды. Қытай технологиясының негізінде жаңа өндіріс Қазақстанда жалғасын тауып жатқан индустриализацияға және экономиканы диверсификациялауға қосылған үлес болды.

Қазіргі заманғы Жібек жолы құрылысы шеңберінде ҚР мен ҚХР өзара әрекеттестігін алдағы уақытта кеңейту тақырыбы 2016 жылы қыркүйекте ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаевтың ҚХР Чжэцзян

провинциясы Ханчжоу қаласына жұмыс сапары, яғни G20 Саммитіне («Үлкен жиырмалық») қатысу үшін шақыртумен барған кезінде және 2017 жылы мамырда Пекин қаласына «Бір белдеу, бір жол» халықаралық ынтымақтастық I Форумына қатысуға келген сәтінде талқыланды. Форумда сөз сөйлеген Қазақстан көшбасшысы «Бір белдеу, бір жол» бастамасы жаңа геоэкономикалық парадигма құруға мүмкіндік беретінін, ол сәтті жүзеге асырылса, жалпы саны 4,4 миллиард адамы бар елдерге пайда әкелетінін атап өтті.

Н.Ә. Назарбаевтың пікірінше, «бірлескен даму арқылы тұрақтылыққа қол жеткізудің» жария етілген тәсілі ондаған елдердің экономикалық мүддесін көрсететін халықаралық ынтымақтастықтың озық түріне жатады. Осыған орай қазір Жібек жолының нақты қырлары көрініс таба бастағанда осы макроөңірлік кооперацияның бірлескен стратегиялық координациясы керек. Жібек жолы бастамасын жүзеге асыру бүтін бір өңірлерді, соның ішінде Орталық Азияны ғаламдық мәнде жаңа бағытта алға шығаруға мүмкіндік береді. Сөзін түйіндей келе Қазақстан басшысы қатысушы елдер арасындағы өзара сенімнің болуы, олардың «Бір белдеу, бір жол» идеясын сәтті дамыту үшін жан-жақты ынтымақтастық пен теңдікке дайын болуы маңызды екенін атап өтті.

Бұл ой форум ұйымдастырушысы ҚХР Төрағасы Си Цзиньпиннің сөздерінде де ерекше аталды, ол көптеген елдердің басына төнер сын-қатерге төтеп бере алатын жеке өзіндік даму және ынтымақтастық стратегиясы жасалып жатқанын айтты. Бірақ бұл сын-қатерлер – ғаламдық құбылыс және заманауи өзара тәуелді әлемде бірде бір мемлекет әлемдік мәселелерді жалғыз өзі шеше алмайды. «Бір белдеу, бір жол» бастамасы жалпыға ортақ тұрақты даму үшін инклюзивті ашық ынтымақтастыққа тұғырнама болады. ҚХР басшысы жобаның өте ашықтығын және ынтымақтастықты көздегендердің бәрі оған қосыла алатынын атап өтті.

Өз сөзінде ҚХР Төрағасы Си Цзиньпин Н.Ә. Назарбаевтың сөзін жоғары бағалап, Қазақстанды трансқұрлықтық тасымал бойынша «чемпион» деп атады. Белдеу мен жол бастамасы аясындағы Қазақстан-Қытай ынтымақтастығын тереңдету мәселелерін ҚР мен ҚХР көшбасшылары бір айдан кейін 2017 жылғы маусымда, ҚХР Төрағасы Си Цзиньпин Қазақстан Республикасына ресми сапармен Шанхай ынтымақтастық ұйымы Саммиті мен Астана қаласында ЭКСПО-2017 халықаралық көрмесінің ашылуына қатысуға келгенде талқылауды жалғастырды. ШЫҰ Саммиті тарихи сипатқа ие болды, ол ШЫҰ кеңейтумен өтті және Үндістан мен Пәкістанды Ұйымға мүшелікке қабылдау және оларға тиісті мәртебе беру рәсімінің толық аяқталуымен есте қалды.

Н.Ә. Назарбаев пен Си Цзиньпиннің Астана қаласындағы келіссөздері Қазақстан-Қытай дипломатиялық қарым-қатынасының 25 жылдығы және Қазақстандағы Қытай туризмі жылы аясында өтті, ал қос тараптың мәлімдеуінше, қол жеткен нәтижелер әріптестіктің жаңа бір парағын ашты. Қол қойылған құжаттар түрлі мәселелерді, көлік инфрақұрылымы саласындағы ынтымақтастықты нығайту, инспекция, карантин және Қазақстаннан Қытайға экспортталатын мүйізді ұсақ малдың мұздатылған етіне қойылатын ветеринарлық-санитарлық талаптар бойынша рәсімдерді қамтыды.

ЭКСПО-17 көрмесінде ҚХР-дың көрме павильон аралау кезінде Н.Ә.Назарбаев пен Си Цзиньпин «Қазақстан және Қытай – Еуразияның транзиттік көпірі» атты телекөпірге қатысты. ҚР мен ҚХР көшбасшылары жаңа контейнерлік сервистің – Ляньюньган портынан Орталық Азия мен Түркияға теңіз контейнерлерімен бірінші пойыздардың, сонымен қатар «Қорғас-Шығыс қақпасы» АЭА Құрғақ портынан қытайлық Чэнду қаласына пойыздардың жүруіне ресми түрде рұқсат берді. Жалпы алғанда «Қорғас – Ляньюньган» жаңа бағдарын іске қосу «Жібек жолының Экономикалық белдеуі» және «Нұрлы жол» бағдарламасының түйісуі бойынша екі елдің тиімді ынтымақтастығының үлгісін көрсетті.

2018 жылы маусымда ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаев мемлекеттік сапармен ҚХР-ға барып, соның барысында Қытай басшылығымен келіссөздер жүргізілді және Шаньдун провинциясындағы Циндао қаласында өтетін ШЫҰ Саммитіне қатысты. Бейжің қаласындағы келіссөздер кезінде қос мемлекет басшылары талқылаған негізгі тақырыптарекіжақтыөзараәрекеттестікмәселелерініңөзектілеріне, яғни «Нұрлы жол» және «Бір белдеу, бір жол» бастамасының одан әрі түйісуі, нақты бірлескен жобаларды жүзеге асыру, қаржы саласындағы ынтымақтастық, тауар айналымын ұлғайту, алдағы уақытта транзиттік-көлік әлеуетін арттыру және т.б. мәселелерге қатысты болды.

2019 жылы сәуірде Елбасы Н.Ә. Назарбаев, ҚР Президенттігінен кетіп, Қытай тарапының шақыртуымен Пекин қаласында өткен «Бір белдеу, бір жол» халықаралық ынтымақтастықтың 2-ші Форумына қатысу үшін сапармен ҚХР-ға барды. Іс-шарада Елбасы қазіргі заманғы Жібек жолы шеңберінде ынтымақтастықты ілгерілету бойынша бірқатар ұсыныстар айтты. 2019 жылы 28 сәуірде мемлекеттер арасындағы стратегиялық әріптестікті дамыту және тату-тәтті көршілік қатынасты қолдауға қосқан үлесі үшін ҚР Тұңғыш Президентінің Қытай Халық Республикасының жоғарғы мемлекеттік наградасы – «Достық» орденімен марапатталуы Қазақстан көшбасшысына деген зор құрметтің белгісі болды.

Осылайша, ҚР мен ҚХР қарастырып отырған өзара әрекеттестік кезеңі Ұлы Жібек жолын сәтті түрде жаңғырту процесінде көрініс тапқан орасан зор экономикалық әлеуетін көрсетті және «Нұрлы жол»

бағдарламасы мен «Бір белдеу, бір жол» бастамаларының бір-бірін толықтырушы сипатын паш етті. Қазақстанның белдеу мен жолдың жаһандық қытай бастамасын ең алғашқылардың бірі болып қолдауы қос көрші мемлекеттердің өзара әрекеттестік бойынша көп ғасырлық тарихи негізін көрсетіп, екі жақты қарым-қатынастың жаңа парақтарын ашты.

Екі елдің күшімен қос құрлық пен үш мұхит Қытай мен Қазақстан арқылы бірігетін ғаламат транзит сұлбасы жасалды. ҚХР-мен ынтымақтастықтың арқасында ҚР теңізге шығуға мүмкіндікалып, Батыс пен Шығыс арасындағы сауда және жеткізудің жылдам құрлықтық тізбегін дамытуға ықпал ететін Еуразияның маңызды логистикалық орталығына айналды. Сол арқылы біздің елдер трансқұрлықтық байланыстардың маңызды факторына айналған, екі жақты Қазақстан-Қытай қарым-қатынасы шегінен алысқа кететін жаңа ауқымды жобаларды жүзеге асыруда.²³

Екі елдің көліктік ынтымақтастығын қарқынды тереңдету негізінде Қазақстан аумағында өндіріс қуатын бірлесе дамыту және өнеркәсіп саласында кооперация құруды бастау мүмкін болды. Саяси уағдаластықтар мен экономиканың өзара байланысын арттыру Қазақстан өнімдерін, мәселен, бидай, сиыр еті, шошқа еті, соя, бал, балық, рапс, жоңышқа, жүгері, ұн және ұн өнімдері мен басқа да азық-түліктердің экспортын арттыруға ықпал етеді. 2015 жылдан бастап бүгінге дейін Қазақстаннан ауыл шаруашылығы өнімдерінің 20 түрін қытай нарығына шығару үшін фитосанитарлық талаптар бойынша хаттамаға қол қойылды. Соның нәтижесінде қазақстандық 1036 кәсіпорын өз өнімдерін Қытай нарығына шығаруға рұқсат алды.

Жалпы «Нұрлы жол» бағдарламасы мен «Бір белдеу, бір жол» бастамасын синхрондау Еуразияда кең және біріктірілген экономикалық кеңістік құру бойынша практикалық кезеңді іске қосты. Қорытындысында бұл ХХІ ғасырдағы Жібек жолының барлық қатысушыларының алдағы уақытта экономикалық өсіміне ықпал етеді.

БЕСІНШІ КЕЗЕҢ. ЖАҢА ТАРИХИ БИІККЕ (2019 Ж. – ҚАЗІРГІ УАҚЫТҚА ДЕЙІН)

2019 жылы Қазақстанда ел басшылығы ауысты, сол жылдың маусымында жалпыхалықтық сайлаудың қорытындысы бойынша Қ.К.Тоқаев ҚР Президенті болып сайланды. Ол Мемлекет басшысы

²³ ҚР Парламент Сенатының Төрағасы Қ.К.Тоқаевтың Қытай халықаралық мәселелер институтында сөз сөйлеуі. Бейжің қ., 6 желтоқсан 2016 жыл. // <https://senate.parlam.kz/ru-RU/blog/572/news/details/8157>

лауазымына ресми кірісу салтанатты рәсімінде сөйлеген сөзінде: *«Менің мақсатым – қоғамның бірлігін қамтамасыз ету және әрбір азаматтың құқығын қорғау. Қазақстанның ұлттық мүддесін әрқашан және барлық жерде қорғайтын боламын»*, - деді. ҚР Президенті өз саясатының негізгі бағыттарын белгілеп берді – халықтың табысын арттыру және әл-ауқатын жақсарту, сыбайлас-жемқорлыққа қарсы тиімді іс-қимылдар жасау, соттық-құқықтық реформа, әділетті әлеуметтік саясат, тұрғын үй мәселесін шешу, өңірлерді дамыту, жастарды қолдау, сондай-ақ, тепе-теңдік және көпвекторлы сыртқы саясат.²⁴

ҚР Президенті Қ.К.Тоқаев, кәсіби дипломат, ҚР Тәуелсіздігінің алғашқы күндерінен бастап Қазақстанның сыртқы саясатын әзірлеуге және жүзеге асыруға және Қазақстан-Қытай қарым-қатынастарын дамытуға тікелей атсалысты. Осыған байланысты Қ.К.Тоқаевтың билікке келуі Қазақстанның халықаралық ынтымақтастық саласындағы негізгі бағыттарының сақталуын, тату көрші және маңызды басым серіктес ретінде Қытаймен тату көршілік және өзара тиімді қарым-қатынастарды одан әрі дамытуды білдірді.

Осы кезеңде ҚХР да өз дамуының мүлде жаңа жолына түсті. Ел әлемнің басқа дамыған елдерімен қатар ең ірі халықаралық инвесторлардың үштігіне енді. Бүгінгі таңда Қытайдың даму үлгісі өзгеруде – ол бұрыннан қабылданғандай «әлемдік фабрикадан» және ірі экспорттаушы елден тауарлар мен қызметтердің негізгі тұтынушысына айналуға. Ішкі сұранысты ынталандыруға және неғұрлым жоғары технологиялық өнімдерді өндіруге баса назар аударылады. 1,4 миллиард халқы бар ҚХР қуатты әлеуеті бар әлемдегі ең ірі тұтыну нарығы болып табылады. Бұған орта таптың, 400 миллионнан астам адам санының артуы, кедейшіліктің жойылуы ықпал етіп отыр. Осылайша, қазіргі кезеңде ҚР мен ҚХР арасындағы өзара ынтымақтастығы үшін сапалы жаңа мүмкіндіктер ашылуда.

ҚР қазіргі Президенті Қ.К. Тоқаевтың 2019 жылы қыркүйектегі ҚХР-ға мемлекеттік сапары жаңа дәуірдегі Қазақстан-Қытай қарым-қатынасының тарихында жаңа кезеңін ашты. ҚР Президенті Қ.К.Тоқаев келіссөздер барысында еліміздің сыртқы саясатының сабақтастығын қуаттап, Қазақстан-Қытай қарым-қатынастарын одан әрі тереңдету ниетін білдірді. Келіссөздер қорытындысы бойынша тараптар жаңа уақытта Қазақстан мен Қытай өз қарым-қатынастарын *«ортақ сын-тегеуріндерге қарсы өзара тиімділік, мызғымас достық, өзара сенім және жан-жақты ынтымақтастық рухында мәңгілік жан-жақты*

24 Қ.К.Тоқаевтың Қазақстан Республикасының Президенті лауазымына ресми кіру салтанаты өтті. 12 маусым 2019 жыл. // https://www.akorda.kz/ru/events/astana_kazakhstan/participation_in_events/sostoyalas-ceremoniya-oficialnogo-vstupleniya-kasym-zhomarta-tokaeva-v-dolzhost-prezidenta-respubliki-kazahstan

стратегиялық әріптестік» форматында дамытатынын мәлімдеді.²⁵

Мемлекет басшылары ҚР мен ҚХР Бірлескен мәлімдемесіне қол қойды, онда Қазақстан мен Қытай арасындағы мәңгілік жан-жақты стратегиялық әріптестікті дамыту туралы келісім бекітілді. Ресми тілден және дипломатиялық терминологиядан аударғанда бұл келесіні білдіреді. «Мәңгілік» дегеніміз Қазақстан мен Қытайдың көршілес екенін, сондықтан тағдыры мен географиясы бойынша өзара әрекеттесетінін білдіреді. Ұлы Дала елі мен Аспан асты елінің халықтары бірнеше мың жылдар бойы қатар өмір сүріп келеді, бұл тарихи мұрағаттарда жазылған, және қазіргі уақытта ҚР мен ҚХР болашақта да тату көрші ретінде өмір сүруге ұмтылуда.

«Жан-жақты стратегиялық әріптестік» Қазақстан мен Қытай арадағы қатынастар 30 жыл ішінде кең және қалыпты сипатқа ие болды деген сөз. Екі ел конструктивті саяси диалог жүргізіп, экономиканың барлық салаларында тығыз жұмыс істеп, гуманитарлық өзара әрекеттестікті дамытуда. Осылайша, екі көрші араласпайтын аймақ жоқтың қасы. Бүгінде ҚР мен ҚХР бір-біріне көрші және серіктес ретінде өте маңызды, сондықтан Қазақстан-Қытай қарым-қатынастар стратегиялық деп аталады.

«Өзара тиімділік, мызғымас достық, өзара сенім рухы» Қазақстан мен Қытай бір-бірінің ұлттық мүдделерін құрметтейтінін, сондай-ақ мемлекеттеріміздің шекараларының бекітілген мызғымастығы мен аумақтық тұтастығы қағидатын растайтынын білдіреді. Бұл өз кезегінде тең құқылы серіктестік қатынастарды одан әрі дамыту үшін сенімді атмосфераны қалыптастырады.

«Ортақ сын-тегеуріндерге қарсы жан-жақты қамтылған ынтымақтастық» Қазақстан мен Қытай тұрақтылықты нығайту және өңірлік қауіпсіздікті қолдау, оның ішінде БҰҰ, ШЫҰ, АӨСШК, сондай-ақ «Орталық Азия плюс Қытай» сияқты өңірлік бастамалар арқылы тығыз өзара әрекеттесуді жалғастыратынын білдіреді. ҚР мен ҚХР халықаралық және аймақтық істерде кең ынтымақтасуға, аймақта және әлемде бейбітшілік, тұрақтылық пен гүлденуді ілгерілетуге ниетті. Ұнтымақтастықтың жаңа кезеңінде Қазақстан мен Қытай осы уақытқа дейін қос елдің жақсы және өзара тиімді қарым-қатынасын дамытып келе жатқан іргелі шарттарды ең жоғары деңгейде тағы бір мәрте растады.²⁶

25 Қазақстан Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев ҚХР Төрағасы Си Цзиньпинмен келіссөздер жүргізді // Қазақстан Республикасы Президентінің ресми сайты // https://www.akorda.kz/ru/events/international_community/foreign_visits/prezident-kazahstana-kasym-zhomart-tokaev-provel-peregovory-s-predsdatelem-knr-si-czinpinom, 11 сентября 2019 г.

26 Сыртқы істер министрі Бейбіт Атамқұлов Қазақстан Президентінің ҚХР сапарына қатысты пікір білдірді // <https://www.zakon.kz/4985767-что-значит-для-казahstana-vizit.html>

Өткен келіссөздер ҚР мен ҚХР толық өзара түсіністік пен құрметті сақтайтыны, халықаралық және аймақтық күн тәртібіндегі мәселелер бойынша көп жағынан ұқсас көзқарастар мен ұстанымдарды ұстанатынын айқындады. Екі ел бір-бірін сенімді серіктес, тиімді мүмкіндіктердің және бұдан да жоғары нәтижелерге қол жеткізу үшін бірлесе жұмыс істеу көзі ретінде қарастырады. Сапар нәтижесінде ҚР мен Қытай үкіметтері, сондай-ақ нақты ұйымдар деңгейінде де кең ауқымды мәселелер бойынша екіжақты өзара әрекеттесуді дамытуға бағытталған 10 келісімге және басқа да ресми құжаттарға қол қойылды.

Қол қойылған құжаттардың ішінде ҚР Үкіметі мен ҚХР Үкіметі арасындағы «Нұрлы жол» жаңа экономикалық саясатын және «Жібек жолының экономикалық белдеуінің» құрылысын ұштастыру үшін ынтымақтастық жоспарын жүзеге асыру бойынша өзара түсіністік туралы меморандум бар. Оның негізінде тараптар екі ел арасындағы тауар айналымының құрылымын әртараптандыру, сауда өсімінің жаңа көздерін, оның ішінде трансшекаралық электронды сауданы іздестіру, инновациялық ынтымақтастықты одан әрі дамыту, сондай-ақ қосылған құны жоғары өнімдердің саудасын ынталандыру бағытында сауда саласындағы ынтымақтастықты кеңейтуді жоспарлап отыр.

«Нұрлы жол» бағдарламасының бірінші кезеңін іске асыру ҚР-ға жаһандық көлік дәліздеріне интеграциялануын қамтамасыз ететін көлік жүйесінің жаңа инфрақұрылымдық негізін қалыптастыруға мүмкіндік берді. «Нұрлы жолдың» екінші кезеңі еліміздің көлік-транзит секторының жетекші рөлін бекітуі тиіс. Нәтижесінде ҚР-ның бәсекеге қабілеттілігі серпінді инфрақұрылымдық жобалар, жаңа елдер мен компанияларды тарту, қызмет көрсету деңгейі мен транзиттік бағыттардың жылдамдығын арттыру есебінен өсетін болады, осының бәрі Қазақстанды Еуразиядағы қуатты көліктік-логистикалық хабқа айналдыруға мүмкіндік береді, бұл Қазақстанның 2020-2030 жылдарға арналған сыртқы саясат тұжырымдамасында да көрініс тапқан.²⁷

2020-2021 жылдардағы COVID-19 жаһандық пандемиясы бүкіл әлем қауымдастығы үшін күшін сынайтын күрделі сынақ болды. «Дос қиыншылықта білінеді» – қазақ және қытай халықтарына түсінікті әйгілі мақал – қос ел қарым-қатынастар тарихында сан рет сыннан өтіп, дәлелденген. 2020 жылдың қаңтарында Қытайда коронавирустық індет басталған кезде Қазақстан Қытайға гуманитарлық көмек пен моральдық қолдау көрсеткен алғашқылардың қатарында болды, ал ҚР-да коронавирус пайда болғанда Қытай Қазақстанға індеттің алдын алуға арналған материалдарын, соның ішінде вакциналар, дәрі-

27 Қараңыз: Қазақстан Республикасының сыртқы саясатының тұжырымдамасы туралы // https://www.akorda.kz/ru/legal_acts/decrees/o-koncepcii-vneshnei-politiki-respubliki-kazahstan-na-2020-2030-gody

дәрмектер, маскалар, қолғаптар және т.б. ауқымды көлемде бірден жіберіп, жаңа белгісіз инфекцияны емдеудегі қытайлық тәжірибесін ұсыну үшін медициналық сарапшылар тобын ҚР-ға жолдады. Бұның бәрін қазақстандық тарапы жоғары бағалады.

2020 жылы Қытай Қазақстанға соммасы 10 миллион долларға жуық гуманитарлық көмек жіберді, бұл Қазақстанға келіп түскен барлық материалдардың жартысынан көбі. ҚХР ҚР-ға эпидемияға қарсы көмек пен қажетті көмекші материалдарды ең көп берген ел. Коронавирустық инфекцияның індеті қос ел арасындағы алмасуға белгілі бір дәрежеде әсер етті, бірақ өзара іс-қимыл мен достық алмасуды үзген жоқ. Эпидемия басталғаннан бері екі жақ мәдени алмасулардың дамуына ықпал ететін фильм мен телехикаяларды көрсету сияқты байланыссыз мәдени ынтымақтастықты нығайтатын онлайн алмасуды және басқа да жаңа нысандарын белсенді кеңейтті.²⁸

ҚР Президенті Қ.К. Тоқаевтың сыртқы саяси кестесі 2022 жылы ҚХР-ға жұмыс сапарымен ашылды. Сапардың ресми мақсаты XXIV қысқы Олимпиада ойындарының ашылу салтанатына қатысу болды. 2022 жылғы 5 ақпанда Бейжіңде ҚР Президенті Қ.К. Тоқаев пен ҚХР Төрағасы Си Цзиньпин келіссөздер жүргізіп, Қазақстан мен Қытай арасындағы жан-жақты стратегиялық әріптестікті одан әрі дамыту перспективаларын талқылады. Қазақстан мен Қытай басшылары бетпе-бет кездесу барысында әлемдік күн тәртібіндегі өзекті мәселелерге және екіжақты қарым-қатынастарға үндесті, жылдам өзгеріп жатқан халықаралық жағдайда бұның маңызы зор. Жаһандық белгісіздік жағдайда ешбір мемлекет дағдарыстар тізбегін жалғыз өзі көтере алмайды. 2022 жылы Қытайдағы қысқы Олимпиада «Ортақ болашақ үшін бірге» ұранымен өтті. Бұл атау үлкен динамикалық Қытай да сенімді достар мен серіктестерге мұқтаж екенін көрсетеді.

Қазақстан мен Қытай басшыларының мәжбүрлі ұзақ үзілістен кейін тікелей кездесуі Қ.К. Тоқаев пен Си Цзиньпиннің қытайлық дипломатиясы үшін ерекше маңызы бар жеке қарым-қатынасын қайта жаңартуға мүмкіндік берді. Екі көшбасшының қысқы Олимпиада аясындағы бұл келіссөздері олардың үшінші бетпе-бет кездесуі болды – біріншісі 2019 жылы маусымда Душанбе қаласында өткен АӨСШК саммиті кезінде, екіншісі – сол жылдың қыркүйек айында Бейжіңде өткен ҚР Президентінің ҚХР-ға мемлекеттік сапары кезінде жүзеге асқан. Сенімді ортада тараптар әлемдік күн тәртібіндегі екі елді толғандыратын барлық мәселелерді талқылап, ұстанымдары мен

²⁸ Қытай Халық Республикасының Қазақстан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Чжан Сяо Қазақстан Тәуелсіздігінің 30 жылдығына орай қазақстандық БАҚ өкілдеріне сұхбат берді. http://kz.china-embassy.org/rus/dszc/emba/202109/t20210930_9561276.htm

мүдделерін нақтылап, халықаралық жағдай бойынша ой бөлісе алды.²⁹

Жаһандық пандемия ҚР мен ҚХР арасындағы ынтымақтастық форматына әсер етті, алайда қос мемлекет басшыларының тұрақты байланыстары 2,5 жыл бойы түрлі дәстүрлі (хат алмасу, телефон арқылы сөйлесу және т.б.), сондай-ақ жаңа интерактивті арналар (2022 жылы қаңтардағы «Орталық Азия – Қытай» онлайн саммиті) арқылы жалғасты. Бұл ретте, екі жақты қарым-қатынастардан әлдеқайда асып түсетін және Еуразиядағы геэкономиканың конфигурациясын өзгертетін сауда, көлік және энергетика саласында көптеген трансұлттық жобаларды жүзеге асырып жатқан Қазақстан мен Қытай үшін жанды және тікелей диалог ерекше маңызды.

Мемлекет басшыларының кездесуі барысында Қазақстан мен Қытай негізгі әлемдік мәселелер бойынша ұстанымдарының ұқсастығын және екі жақтың жаңа геосаяси шындық жағдайында тату көршілік пен өзара тиімді ынтымақтастықты одан әрі дамытуға дайындығын растады. ҚР мен ҚХР екі жақты қарым-қатынастардағы өзара қолдау қағидаттарын қуаттады. Көршілес екі ел отыз жылдықта бір-біріне әрқашан достық пен әріптестік қолдау, өзара көмек көрсетіп келеді. Мәселен, 2022 жылғы қаңтарда ҚР-да болған қайғылы оқиғалар аясында Қытай Қазақстан басшылығының әрекетін қолдайтынын білдіріп, республикаға қажетті кез-келген көмегін ұсынуға дайын екенін көрсетті. Сол кезде Қытай төрағасы Си Цзиньпин «Қытай Қазақстанда тәртіпсіздіктерді әдейі тудыратын сыртқы күштерге табанды түрде қарсы екенін» атап өтті.

ҚР Президенті Қ.К. Тоқаевпен кездесу барысында Қытай басшысы Қытай-Қазақстан қарым-қатынасының аймақтағы және бүкіл әлемдегі бейбітшілік пен тұрақтылық үшін маңыздылығын атап өтті. Си Цзиньпин тәуелсіз, қауіпсіз, тұрақты және гүлденген Қазақстан қазақ және қытай халықтарының ортақ мүдделеріне қызмет ететіні айтты. Сонымен қатар, Қытай әрқашан Қазақстанның сенімді досы және адал серіктесі болып қала береді. Ол Қазақстан Республикасын өзінің тәуелсіздігін, егемендігі мен аумақтық тұтастығын қорғауда қызу қолдайды және Қазақстанның ұлттық қауіпсіздік пен тұрақтылықты сақтауға қабілетті екеніне сенеді.

Екі мемлекет басшыларының мерейтойлық жылы кездесуі ҚР мен ҚХР арасындағы екі жақты қарым-қатынастарды одан әрі дамытудың жаңа кезеңін белгіледі. Осыдан 30 жыл бұрын дипломатиялық қатынас орнаған Қытай мен Қазақстан арасындағы ынтымақтастық 1992 жылы мойындау мен тату көршілік қарым-қатынастан 2019 жылы

29 Гультар Шаймергенова. Новый «золотой период» сотрудничества: некоторые итоги рабочего визита Главы государства в Китай // Казахстанская правда. – 9 февраля 2022 года

мәңгілік пен жан-жақты стратегиялық әріптестік деңгейіне дейін жол өтіп, біртіндеп жаңа деңгейге көтеріліп келеді. ҚХР көшбасшысы атап өткендей, ҚР Президенті Қ.К. Тоқаевпен Бейжіңдегі кездесу Қазақстан мен Қытай арасындағы «қарым-қатынастың жаңа алтын 30 жылдығын» ашты.

Бұл дәстүрлі, шығыстық символдық тұжырымның астында дамудың жаңа мүмкіндіктері жатыр. Атап айтқанда, жаңа Қазақстанның құрылуы ретінде тұжырымдалған бұл кезең тәуелсіздіктің төртінші онжылдығына қадам басқан және реформалар мен сапалы жаңарудың жаңа кезеңін бастаған ҚР жаңғыртуын жалғастыру аясында өтеді. Сондай-ақ, Қытайдың одан әрі жаһандық өрлеуімен сипатталады, сарапшылардың пікірінше, ол 2028 жылға қарай әлемдегі бірінші экономикаға айналуы мүмкін. ҚР мен ҚХР өсу серпіні XXI ғасырда екі мемлекеттің екіжақты ынтымақтастығы мазмұнының өзекті болуына ықпал етеді.

Қ.К. Тоқаев пен Си Цзиньпиннің келіссөздер барысында сауда-экономикалық байланыстарды нығайту бойынша бірлескен күш-жігерге ерекше назар аударылды. «Бір белдеу, бір жол» бастамасын одан әрі жалғастыру, оның ішінде қосылған құны жоғары ірі жобаларды іске асыру арқылы бірлескен жұмысты жандандыру қажеттігі туралы тараптардың ұстанымдары толығымен сәйкес келді. Бұл, ең алдымен, Қытайдың жетістіктері айқын көрінетін цифрландыру, «жасыл» технологиялар мен инновациялар салаларына қатысты. Сонымен бірге, «Белдеу мен жолдың» негізгі буыны болып табылатын Қазақстан ҚХР көшбасшысы жариялаған ынтымақтастықтың жаңартылған өлшемдерін – жобалардың жоғары стандарттарын, ұзақ мерзімділігі мен әлеуметтік бағытын қолдайды.

Қазақстан мен Қытай транзиттік-көліктік бағыттарын әртараптандыру және кешенді логистикалық шешімдерді енгізуді, оның ішінде жаңа құрлық дәліздерін іске қосу арқылы жалғастырады. Бұған дейін 2022 жылдың қаңтарында өткен «Орталық Азия – Қытай» саммитінде ҚР Президенті Қ.К. Тоқаев Қазақстан өз тарапынан 2025 жылға дейін осы мақсаттарға 20 миллиард АҚШ доллар инвестициялауды жоспарлап отырғанын хабарлады. Инфрақұрылымды дамыту Қытайдан транзиттік ағындарды кеңейтуге, сондай-ақ аймақ елдерінің өсіп келе жатқан қажеттіліктерін қанағаттандыруға мүмкіндік береді. Дүниежүзілік банктің болжамдары бойынша Орталық Азиядағы көлік коммуникациясын одан әрі дамыту бес республиканың жалпы ішкі өнімін 15%-ға дейін қосымша арттыруды қамтамасыз ете алады.³⁰ Бұл өңірдің еуразиялық

30 Бір белдеу, бір жол экономикасы. Көлік дәліздерінің мүмкіндіктері мен тәуекелдері. Дүниежүзілік банктің зерттеуі. <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/31878/211392RU.pdf>

сауда, көлік және технологиялық алмасулардағы позициясын одан әрі нығайтуға мүмкіндік береді.

Сондай-ақ қос мемлекет басшыларының кездесуінде айтылған прагматикалық идеялардың қатарында Қытайдың техникалық университеттері бірінің филиалын Қазақстанда ашу мүмкіндігі туралы мәселе де болды. ҚР Президенті Қ.К.Тоқаев 2022 жылдың қаңтарында қазақстандық кәсіпкерлермен кездесуінде инженерлік-технологиялық бағыттағы ұлттық білім беруді сапалы дамыту үшін ҚР-да жетекші шетелдік техникалық университеттердің бірнеше филиалдарын ашу қажеттігін айтты.

Қытай бұрыннан бері өзін инновация салаларындағы мықты позициясы бар индустриалды мемлекет ретінде танытты – ҚХР-да робототехниканың ең үлкен нарығы бар, ел 5G стандартын енгізуде көшбасшы, үш қытайлық компания әлемдегі смартфон өндірушілердің топ бестігіне кіреді және көптеген Қытайдың техникалық университеттері халықаралық деңгейде мойындалған беделге ие. Сонымен қатар, қытайлық технологияларының әлемде кеңінен таралуын және ҚР аумағында ҚХР-мен бірлескен бірқатар өнеркәсіптік жобалардың жүзеге асырылуын ескере отырып, қазақстандық ЖОО-да қытайлық техникалық стандарттарын оқу олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін арттырады.

ҚР Президенті Қ.К. Тоқаевтың Қытайға сапарлары екі ел арасындағы жан-жақты стратегиялық серіктестіктің жаңа белесінің бастауын ғана белгілеп қоймай, өзара тиімді экономикалық ынтымақтастықтың көкжиектерін де айқындап берді. Қазақта «Құдай берген көрші» деген ұғым бар. ҚР мен ҚХР арасындағы қарым-қатынастардың тарихы ғасырларға созылады, екі ел тату көршілік пен өзара тиімді ынтымақтастықтың осындай табысты тәжірибесін шын жүректен бағалайды. Болашақта Қазақстан мен Қытай көршілестігін ескере отырып, жан-жақты стратегиялық серіктестікті одан әрі дамытуда, әртүрлі салалардағы өзара тиімді ынтымақтастықтың негізгі бағыттарын кеңейтуде, өзекті тақырыптар бойынша диалогты жалғастыруда және туындаған мәселелерді бірлесіп сындарлы шешуде осы басымдықтарды ұстануды жалғастыруы қажет.

Біз бірге жүріп өткен жолға көз жүгірте отырып, мемлекетаралық ынтымақтастықтың өте қысқа кезеңінде таңғаларлық табыстарға қол жеткізіліп, екіжақты қарым-қатынастардың одан әрі ұзақ мерзімді және қалыпты дамуы үшін сенімді негіз қаланды деп нақты айта аламыз.

Бұған дейін ҚХР Төрағасы Си Цзиньпин «Казахстанская правда» газетінде жарияланған *«Взлетают на крыльях мечты китайско-*

казахстанские отношения» атты мақаласында біздің елдеріміздің ынтымақтастығы уақыт әрі халықаралық жағдайлардың дауылы сынынан өткенін атап өтті: «Тату көршілік пен достықтан, кейін жан-жақты стратегиялық серіктестіктен бастап, ортақ мүдделер мен ортақ тағдыр қауымдастығын құруға дейінгі екіжақты қарым-қатынастарымыз қарқынды дамып, тарихтағы ең жоғары деңгейге жетті».³¹

Қорытындылай келе, «Отызда аяғыңа тұру» деген көне қытай мақал-мәтелін келтіру орынды. Осы тұрғыда Қазақстан-Қытай қарым-қатынастары қос елдің өткен отыз жылдығын өздері үшін және екіжақты ынтымақтастығы үшін тиімді пайдаланғанын айғақтайды. Егер Қазақстан тәуелсіздік алған отыз жыл ішінде өзін қалыптасқан мемлекет ретінде танытып, халықаралық беделге ие болса, Қытай геосаяси ықпалы артып келе жатқан, қуатты экономикалық әлеуеті бар, қаржылық және технологиялық мүмкіндіктері кең, пікірін жерге тастауға болмайтын елге айналды.

Қазақстан халқы өзінің үлкен мақсаты – сапалы жаңару жоспарларын жүзеге асыру және елді өркендету арманы жолында сенімді түрде алға жылжуда. Қытай халқы ғасырдың екінші мақсатына жету үшін тынымсыз талпыныс жасауда. Бүгінде де Қытай мен Қазақстан халықтары бір-біріне ұқсас ойлармен байланыстырылып, алдына биік мақсаттар қойып, соған жетуге ұмтылуда. Осылайша, қазіргі кезеңдегі Қазақстан-Қытай қарым-қатынастары да жаңа тарихи биікке ұмтылуда. Ал ҚР мен ҚХР арасындағы дипломатиялық қарым-қатынастың орнағанына 30 жыл толғаны екіжақты қарым-қатынастарды дамытудағы маңызды кезең және екі көрші мемлекет арасындағы алдағы 30 жылдық ынтымақтастықтың жаңа «алтын кезеңінің» бастау нүктесі болатыны сөзсіз.

31 ҚХР Төрағасы Си Цзиньпин. Взлетают на крыльях мечты китайско-казахстанские отношения // <https://kazpravda.kz/articles/view/vzletaut-na-krilyah-mechti-kitaisko-kazahstanskije-otnosheniya/>

ҚАЗАҚСТАН-ҚЫТАЙ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫНЫҢ 30 ЖЫЛДАҒЫ МАҢЫЗДЫ ЖЕТІСТІКТЕРІ

1992	<p>ҚХР Қазақстан Республикасының тәуелсіздігін 1991 жылғы 27 желтоқсанда мойындауы</p> <p>1992 жылғы 3 қаңтарда Алматы қаласында ҚР мен ҚХР арасындағы дипломатиялық қатынастарды орнату туралы бірлескен коммюникеге қол қою</p> <p>Алматы қаласында Қазақстан Республикасындағы Қытай Халық Республикасы Елшілігінің ашылуы</p> <p>Бейжің қаласында Қазақстан Республикасының Қытай Халық Республикасындағы Елшілігінің ашылуы</p> <p>6 шекара бекетін құру: «Достық», «Қорғас», «Бақты», «Алашаңқай», «Алексеевка-Акчюп», «Жеменей»</p> <p>«Үрімші – Алма-Ата – Үрімші» жолдауымен темір жолдың ашылуы</p>
1993	<p>ҚР Президенті Н.Назарбаевтың ҚХР-ға алғашқы ресми сапары, 1993 жылғы 18-21 қазан, Бейжің қаласы</p> <p>1993 жылғы 18 қазанда Бейжің қаласында ҚР мен ҚХР арасындағы достық өзара қатынастар негіздері туралы декларацияға қол қою</p> <p>Қытайдың Қазақстанның әлемдегі ядролық сынақтарға жаппай толық тыйым салу туралы бастамасын қолдауы</p> <p>Қытайдың Қазақстанның Азиядағы аймақтық қауіпсіздіктің негізі ретінде АӨСШК құру туралы бастамасын қолдауы</p> <p>Қазақстан мен Қытай арасындағы сауда-экономикалық қатынастардың белсенді дамуы</p> <p>Қорғас өңірінде Қазақстан-Қытай сауда-экономикалық аймағын құру туралы келісім</p>
1994	<p>1994 жылғы 26 сәуірде Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасы туралы ҚР мен ҚХР арасындағы келісімге қол қою</p>
1995	<p>1995 жылғы 11 қыркүйекте Бейжің қаласында ҚР мен ҚХР арасындағы достық өзара қатынастарды одан әрі дамыту мен тереңдету туралы бірлескен декларацияға қол қою</p> <p>БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің тұрақты мүшесі және ядролық клубтың мүшесі ретінде Қытайдың Қазақстанға қауіпсіздік кепілдігін беруі</p> <p>Қытайдың Ляньюньган портын қазақстандық жүктерді өңдеу және тасымалдау үшін пайдалану туралы үкіметаралық келісімге қол қою</p>
1996	<p>1996 жылғы 26 сәуірде Қазақстан Республикасы, Қытай Халық Республикасы, Қырғыз Республикасы, Ресей Федерациясы және Тәжікстан Республикасы арасындағы шекаралық аймақтағы әскери салада сенімді нығайту туралы келісімге қол қою</p> <p>ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминнің ҚР-ға алғашқы ресми сапары, 1996 жылғы 4 шілде, Алматы қаласы</p> <p>1996 жылғы 5 шілдеде Алматы қаласында ҚР мен ҚХР бірлескен декларациясына қол қою</p>

	<p>1994 жылғы 26 сәуірдегі Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасы туралы ҚР мен ҚХР арасындағы келісім негізінде шекарада демаркациялық жұмыстарды бастау туралы келісім</p> <p>Екіжақты сауда көлемінің 500 миллион АҚШ долларға дейін жетуі</p>
1997	<p>ҚР экономикасына ірі қытайлық инвестициялық капиталды тарту</p> <p>ҚР мен ҚХР отын-энергетика саласындағы ынтымақтастықтың дамуы және «ғасыр келісіміне» – ҚР мен ҚХР арасындағы мұнай саласында ынтымақтастық туралы келісімге қол қою</p> <p>«Батыс Қазақстан – Батыс Қытай» бағыты бойынша құбыр салу туралы жиектік келісімге қол қою</p> <p>ҚР-да Қытай ұлттық мұнай корпорациясының (СNPC) жұмыс бастауы</p>
1998	<p>ҚР мен ҚХР шекарасы мәселесінің тарихи толық шешілуі – 1998 жылғы 4 шілдеде Қазақстан-Қытай шекарасы туралы қосымша келісімге қол қою</p> <p>ҚР мен ҚХР арасында мұнай және газ саласындағы ынтымақтастық туралы келісімге қол қою</p> <p>ҚР аумағы арқылы Түркіменстаннан ҚХР-ға газ құбырын салу туралы келісім</p>
1999	<p>1999 жылғы 23 қарашада Бейжің қаласында ҚР мен ҚХР арасындағы 21-ші ғасырда жан-жақты ынтымақтастықты одан әрі нығайту туралы бірлескен декларацияға қол қою</p> <p>1999 жылғы 23 қарашада Бейжің қаласында ҚР мен ҚХР арасындағы шекаралық мәселелерді толығымен реттеу туралы бірлескен коммюникеге қол қою</p> <p>Екіжақты сауда көлемінің 1 миллиард АҚШ долларға дейін жетуі</p>
2000	<p>ҚХР Төрағасының орынбасары Ху Цзиньтаоның ҚР-ға ресми сапары, ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаевпен және ҚР Сыртқы істер министрі Қ.К. Тоқаевпен танысу және келіссөздер өткізу</p>
2001	<p>2001 жылғы 15 маусымда Шанхай ынтымақтастық ұйымы – ШЫҰ құрылуы және терроризмге, сепаратизмге және экстремизмге қарсы күрес туралы Шанхай конвенциясына қол қою</p> <p>2001 жылғы 12 қыркүйекте Траншекаралық өзендерді пайдалану мен қорғау саласындағы ынтымақтастық туралы келісімге қол қою</p>
2002	<p>ҚР мен ҚХР арасындағы дипломатиялық қарым-қатынастың 10 жылдығы</p> <p>2002 жылғы 23 желтоқсанда Бейжің қаласында ҚР мен ҚХР арасындағы тату көршілік, достық және ынтымақтастық туралы шартқа қол қою</p> <p>Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасын демаркациялауды аяқтау</p> <p>ҚХР қолдауымен және қатысуымен Алматы қаласында өткен АӨСШК бірінші Саммиті, Алматы актісіне қол қою</p> <p>2002 жылғы 7 маусымда ШЫҰ-ның антитеррорлық орталығын құру туралы келісімге қол қою</p> <p>Екіжақты сауда көлемінің 2 миллиард АҚШ долларға дейін жетуі</p> <p>ҚР-да алғаш рет Қытай мәдениетінің күндері өтті</p>

2003	<p>ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтаоның ҚР-дың Астана қаласына мемлекеттік сапары</p> <p>2003 жылғы 3 маусымда Астана қаласында ҚР мен ҚХР бірлескен декларациясына қол қою</p> <p>2003-2008 жылдарға арналған Қазақстан-Қытай ынтымақтастығы бағдарламасына қол қою</p> <p>ҚХР Сянган арнайы әкімшілік ауданында (Гонконг) ҚР Бас консулдығын құру</p> <p>Екіжақты сауда көлемінің 3,3 миллиард АҚШ доллардан асып түсуі</p>
2004	<p>2004 жылғы 17 мамырда Бейжің қаласында ҚР мен ҚХР бірлескен декларациясына қол қою</p> <p>ҚР мен ҚХР Үкіметтері арасындағы ҚР - ҚХР ынтымақтастық жөніндегі комитетін құру туралы келісімге қол қою және Комитетті екіжақты ынтымақтастықтың үйлестіруші органы ретінде құру</p> <p>ҚР мен ҚХР арасында мұнай және газ саласындағы жан-жақты ынтымақтастықты дамыту туралы келісімге қол қою</p> <p>«Атасу-Алашаңқай» мұнай құбырын салудың негізгі қағидаттары туралы келісімге қол қою</p> <p>«Қорғас» халықаралық шекара маңы ынтымақтастық орталығын құру</p>
2005	<p>2005 жылғы 4 шілдеде Астана қаласында ҚР мен ҚХР стратегиялық серіктестікті орнату және дамыту туралы бірлескен декларациясына қол қою</p> <p>2005 жылғы 15 желтоқсанда «Атасу-Алашаңқай» (Қазақстан-Қытай) мұнай құбырының желілік бөлігінің құрылысын аяқтаудың салтанатты рәсімі</p> <p>2005 жылғы 31 мамырда Шанхай қаласында ҚР-дың ҚХР-дағы Бас консулдығының ашылуы</p> <p>ҚР мен ҚХР арасындағы Қазақстан Республикасының Дүниежүзілік сауда ұйымына (ДСҰ) кіруі туралы екіжақты келіссөздердің аяқталуы және хаттамаға қол қою</p> <p>Екіжақты сауда көлемінің 6,8 миллиард АҚШ доллардан асып түсуі</p>
2006	<p>2006 жылғы 20 желтоқсанда Бейжің қаласында ҚР мен ҚХР XXI ғасырдағы ынтымақтастық стратегиясына қол қою</p> <p>ҚР мен ҚХР арасындағы Экономикалық ынтымақтастықты дамыту тұжырымдамасына қол қою</p> <p>2006 жылғы 20 шілдеде «Атасу-Алашаңқай» (Қазақстан-Қытай) трансұлттық мұнай құбырының іске қосылуы</p>
2007	<p>ҚР мен ҚХР арасындағы дипломатиялық қарым-қатынастың 15 жылдығы</p> <p>2007 жылғы 18 тамызда Астана қаласында ҚР мен ҚХР бірлескен коммюникеге қол қоюы</p> <p>Қолданыстағы «Алашаңқай – Атасу» (Қазақстан-Қытай) мұнай құбырын кеңейту туралы келісімдер, Каспий теңізіне дейін мұнай құбырының екінші кезегінің құрылысын бастау</p> <p>Екіжақты сауда көлемінің 10 миллиард АҚШ доллардан асып түсуі</p>

2008	<p>ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Бейжің қаласындағы XXIX Жазғы Олимпиада ойындарының ашылу салтанатына қатысуы</p> <p>2008 жылғы 31 қазандағы Астана қаласындағы ҚР Үкіметі мен ҚХР Үкіметінің бірлескен коммюникесі</p> <p>2008 жылғы 23 желтоқсанда Алматы қаласында ҚХР-дың ҚР-дағы Бас консулдығының ашылуы</p> <p>«Батыс Еуропа-Батыс Қытай» автокөлік дәлізі құрылысының басталуы</p> <p>Екіжақты сауда көлемінің 17,5 миллиард АҚШ доллардан асып түсуі</p>
2009	<p>2009 жылғы 19 сәуірде Бейжің қаласында ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтао мен ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Бірлескен мәлімдемесі қабылданды</p> <p>Қазақстан Республикасы мен Өзбекстан Республикасы аумағы арқылы Түркіменстаннан Қытай Халық Республикасына «Орталық Азия-Қытай» (Түркіменстан – Өзбекстан – Қазақстан – Қытай) магистральдық газ құбырын іске қосу</p> <p>«Кеңқияқ – Құмкөл» (Қазақстан-Қытай) мұнай құбырын іске қосу</p>
2010	<p>Астана қаласында ҚР мен ҚХР Бірлескен коммюнике қабылданды</p> <p>Қазақстан-Қытай газ құбырының екінші учаскесін жобалау, қаржыландыру, салу және пайдаланудың негізгі қағидаттары туралы келісімге қол қойылды</p> <p>«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ мен Қытайдың Гуавдун ядролық энергетикалық корпорациясы арасында уран концентраттарын сату туралы келісімге қол қойылды</p>
2011	<p>2011 жылғы 13 маусымда Астана қаласында ҚР мен ҚХР арасындағы жан-жақты стратегиялық әріптестікті дамыту туралы бірлескен декларациясына қол қою</p> <p>Бейжің қаласында Траншекаралық өзендер суларының сапасын қорғау туралы үкіметаралық келісімге қол қою</p> <p>ШЫҰ-ның 2011-2016 жылдарға арналған есірткіге қарсы стратегиясына қол қою</p>
2012	<p>ҚР мен ҚХР арасындағы дипломатиялық қарым-қатынастың 20 жылдығы</p> <p>Қазақстан-Қытай іскерлік кеңесін құру туралы меморандумға қол қою</p> <p>Қазақстан-Қытай шекарасындағы Алтынкөл – Қорғас теміржол өткелін іске қосу</p> <p>Екіжақты сауда көлемінің 24,5 миллиард АҚШ доллардан асып түсуі</p> <p>Терроризмге, сепаратизмге және экстремизмге қарсы күрес жөніндегі 2013-2015 жылдарға арналған ынтымақтастық бағдарламасын бекіту</p>
2013	<p>ҚР мен ҚХР жан-жақты стратегиялық әріптестікті одан әрі тереңдету туралы бірлескен декларациясына қол қою</p> <p>2013 жылғы 7 қыркүйекте Астана қаласында ҚХР Төрағасы Си Цзиньпиннің Жібек жолының экономикалық белдеуін (Бір белдеу – Бір жол) бірлесіп құру бастамасын жариялауы</p>

	<p>ҚР мен ҚХР арасындағы Сауда-экономикалық ынтымақтастықты орта мерзімді және ұзақ мерзімді дамытудың 2020 жылға дейінгі бағдарламасына қол қою</p> <p>«Қазақстан темір жолы» ҰК» АҚ мен Ляньюньган қаласының Халық үкіметі арасындағы ынтымақтастық туралы келісімге қол қою</p> <p>«ҚазМұнайГаз» мен Қытай ұлттық мұнай корпорациясы (CNPC) компаниялар арасында Қашаған жобасындағы 8,33% үлесінің саудасаттық келісімге қол қою</p> <p>Бейнеу – Бозой – Шымкент магистральдық газ құбырын іске қосу</p> <p>Екіжақты сауда көлемінің 26 миллиард АҚШ доллардан асып түсуі</p>
2014	<p>ҚР мен ҚХР Бірлескен декларациясына қол қою</p> <p>2014 жылғы 21 мамырда ҚХР Ляньюньган қаласының портында «Қазақстан темір жолы» темір жол компаниясының теңіз терминалының құрылысын қашықтықтан бастау рәсімі</p> <p>2014-2016 жылдары АӨСШК-дегі ҚХР төрағалығы және Шанхай қаласындағы АӨСШК IV саммиті</p>
2015	<p>ҚР мен ҚХР мемлекет басшыларының жан-жақты стратегиялық әріптестік қатынастарының жаңа кезеңі туралы бірлескен декларациясына қол қою</p> <p>ҚР мен ҚХР индустриялық-инновациялық даму саласындағы бірлескен бағдарламасы бойынша ынтымақтастықтың басталуы және ҚР Үкіметі мен ҚХР Үкіметі арасындағы индустрияландыру және инвестиция саладағы ынтымақтастықты нығайту туралы келісімге қол қойылуы</p> <p>ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР-дың жапон милитаристеріне қарсы соғыстағы жеңісінің 70 жылдығына арналған салтанатты шеруге қатысуы</p>
2016	<p>ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Чжэцзян провинциясының Ханчжоу қаласында өткен G20 саммитіне («Үлкен жиырмалық») қатысуы</p> <p>Қазіргі уақытта жалпы сомасы 27 миллиард АҚШ долларын құрайтын 50-ге жуық жобаны қамтитын Қазақстан-Қытай индустриялық-инвестициялық жобаларының тізбесін бекіту</p>
2017	<p>ҚР мен ҚХР арасындағы дипломатиялық қарым-қатынастың 25 жылдығы</p> <p>2017 жылғы 14 мамырда ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаевтың «Бір белдеу, бір жол» 1-ші Халықаралық ынтымақтастық форумына қатысуы</p> <p>Наньнин қаласында өткен ҚР мен ҚХР 1-ші Аймақаралық ынтымақтастық форумы</p> <p>Қазақстандағы Қытай туризм жылы</p>
2018	<p>ҚР мен ҚХР бірлескен мәлімдемесіне қол қою</p> <p>ҚР-дан ҚХР-ға ауылшаруашылық өнімдерінің экспортын кеңейту</p>
2019	<p>2019 жылғы 25 сәуірде ҚР Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың «Бір белдеу, бір жол» 2-ші Халықаралық ынтымақтастық форумына қатысуы</p> <p>2019 жылғы 10 қыркүйекте Бейжің қаласында ҚР Президенті Қ.К. Тоқаевтың ҚХР-ға мемлекеттік сапары</p>

	<p>ҚР мен ҚХР арасындағы жан-жақты мәңгілік стратегиялық серіктестіктің дамуы</p> <p>«Нұрлы жол» мен Жібек жолының экономикалық белдеуі саясатын біріктіру туралы келісімге қол қою</p> <p>Алматы қаласында өткен ҚР мен ҚХР 2-ші Аймақаралық ынтымақтастық форумы</p>
2020	<p>COVID-19 жаһандық пандемия кезінде ҚР-ға ҚХР-да және ҚХР-ға ҚР-да гуманитарлық көмек пен қолдау көрсету</p> <p>Сыртқы істер министрлері деңгейіндегі «Орталық Азия плюс Қытай» өңірлік диалог алаңының бірінші отырысы</p>
2021	<p>2021 жылғы 20 сәуірде ҚР Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың Боао Азия форумына қатысуы</p> <p>2021 жылғы 6 шілдеде ҚР Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың Қытай Коммунистік партиясының 100 жылдығына арналған Әлемдік саяси партиялар көшбасшыларының саммитіне қатысуы</p>
2022	<p>ҚР мен ҚХР арасындағы дипломатиялық қарым-қатынастың 30 жылдығы және мемлекет басшыларының қатысуымен «Орталық Азия плюс Қытай» мерейтойлық онлайн саммитінің өтуі</p> <p>ҚР Президенті Қ.К.Тоқаевтың ҚХР Бейжің қаласына сапары, XXIV Қысқы Олимпиада ойындарының салтанатты ашылу рәсіміне қатысуы</p>

2. ҚР МЕН ҚХР АРАСЫНДАҒЫ ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ҚАРЫМ- ҚАТЫНАСТАР ТАРИХЫНДАҒЫ ЕСІМДЕР

ҚХР төрағалары

Цзян
Цзэминь
1993–2003 жж.

Ху
Цзиньтао
2003–2013 жж.

Си
Цзиньпин
2013 ж. –
қазіргі уақытқа
дейін

ҚР президенттері

Назарбаев
Нұрсұлтан
Әбішұлы
1992–2019 жж.

Тоқаев
Қасым-Жомарт
Кемелұлы
2019 ж. – қазіргі
уақытқа дейін

ҚХР Сыртқы істер министрлері

Цянь
Цичэнь
1988–1998 жж.

Тан
Цзяосюань
1998–2003 жж.

Ли
Чжаосин
2003–2007 жж.

ҚР Сыртқы істер министрлері

Сүлейменов
Төлеутай
Ысқақұлы
1991–1994 жж.

Саудабаев
Қанат
Бекмырзаұлы
1994–1994 жж.

Тоқаев
Қасым-Жомарт
Кемелұлы
1994–1999 жж.

Ыдырысов
Ерлан
Әбілфайызұлы
1999–2002 жж.

Тоқаев
Қасым-Жомарт
Кемелұлы
2002–2007 жж.

Ян
Цзечи
2007–2013 жж.

Тәжин
Марат
Мұханбетқазыұлы
2007–2009 жж.

Саудабаев
Қанат
Бекмырзаұлы
2009–2011 жж.

Қазыханов
Ержан
Хозеұлы
2011–2012 жж.

Ван
И
2013 ж. –
қазіргі уақытқа
дейін

Ыдырысов
Ерлан
Әбілфайызұлы
2012–2016 жж.

Әбдірахманов
Қайрат
Құдайбергенұлы
2016–2018 жж.

Атамқұлов
Бейбіт
Бәкірұлы
2018–2019 жж.

Тілеуберді
Мұхтар
Бескенұлы
2019 ж. – қазіргі
уақытқа дейін

**ҚХР-ның ҚР-дағы Төтенше
және Өкілетті Елшілері**

**ҚР-ның ҚХР-дағы Төтенше және
Өкілетті Елшілері**

Чжан
Дэгуан
1992–1993 жж.

Әуезов
Мұрат
Мұхтарұлы
1992–1995 жж.

Чэнь
Ди
1993–1997 жж.

Сұлтанов
Қуаныш
Сұлтанұлы
1995–2001 жж.

Ли
Хуэй
1997-1999 жж.

Яо
Пэйшэн
2000–2003 жж.

Кәрібжанов
Жәнібек
Сәлімұлы
2001–2007 жж.

Чжоу
Сяопэй
2003–2005 жж.

Чжан
Сиюнь
2005–2008 жж.

Адырбеков
Икрам
Адырбекұлы
2007–2011 жж.

Чэн
Гопин
2008–2009 жж.

Чжоу
Ли
2010–2013 жж.

Ермекбаев
Нұрлан
Байұзақұлы
2012–2014 жж.

Лә
Юйчэн
2013–2014 жж.

Чжан
Ханьхуэй
2014–2018 жж.

Нұрышев
Шахрат
Шакизатұлы
2015–2019 жж.

Чжан
Сяо
2018 ж. –
қазіргі уақытқа
дейін

Қойшыбаев
Ғабит
Бейбітұлы
2019–2022 жж.

Нұрышев
Шахрат
Шакизатұлы
2022 ж. – қазіргі
уақытқа дейін

3. ЖОҒАРЫ ДЕҢГЕЙДЕГІ САПАРЛАРДЫҢ ХРОНОЛОГИЯСЫ

ҚР БАСШЫЛАРЫНЫҢ ҚХР-ҒА САПАРЛАРЫНЫҢ ХРОНОЛОГИЯСЫ

1	18-21 қазан 1993 ж.	ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР-ға ресми сапары, Бейжің қаласы
2	11-13 қыркүйек 1995 ж.	ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР-ға ресми сапары, Бейжің қаласы
3	21-22 ақпан 1997 ж.	ҚР Президентінің ҚХР-ға жұмыс сапары, Бейжің қаласы
4	23-27 қараша 1999 ж.	ҚР Президентінің ҚХР-ға ресми сапары, Бейжің қаласы
5	14-18 маусым 2001 ж.	ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Шанхай қаласындағы «Шанхай бестігі» елдерінің VI Саммитіне қатысуы, одан кейін Гонконгқа сапары
6	22-25 желтоқсан 2002 ж.	ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР-ға мемлекеттік сапары, Бейжің қаласы
7	16-19 мамыр 2004 ж.	ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР-ға мемлекеттік сапары, Бейжің қаласы
8	24-25 қыркүйек 2004 ж.	ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР Шыңжаң-Ұйғыр автономиялық ауданына жұмыс сапары
9	14-15 маусым 2006 ж.	ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Шанхай қаласындағы ШЫҰ Саммитіне қатысуы
10	19-22 желтоқсан 2006 ж.	ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР-ға мемлекеттік сапары, Бейжің қаласы

11	7-10 тамыз 2008 ж.	ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Бейжің қаласындағы XXIX жазғы Олимпиада ойындарының ашылу салтанатына қатысу үшін ҚХР-ға жұмыс сапары
12	15-19 сәуір 2009 ж.	ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Хайнань провинциясындағы Боао Азия форумына қатысумен біріктірілген ҚХР-ға мемлекеттік сапары
13	21-23 ақпан 2011 ж.	ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР-ға мемлекеттік сапары, Бейжің қаласы, одан кейін Тяньцзинь қаласына сапары
14	6-7 маусым 2012 ж.	ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР-ға ресми сапары, Бейжің қаласындағы ШЫҰ Саммитіне қатысуы
15	4-8 сәуір 2013 ж.	ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР-ға ресми сапары, Хайнань провинциясындағы Боао Азия форумына қатысуы
16	19-21 мамыр 2014 ж.	ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР-ға мемлекеттік сапары, Шанхай қаласындағы АӨСШК 4-ші Саммитіне қатысуы
17	30 тамыз – 3 қыркүйек 2015 ж.	ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР Бейжің қаласына мемлекеттік сапары, Бейжің қаласында ҚХР-дың жапон милитаристеріне қарсы соғыстағы жеңісінің 70 жылдығына арналған шеруді тамашалауға қатысуы
18	2-5 қыркүйек 2016 ж.	ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР-ға жұмыс сапары, Чжэцзян провинциясының Ханчжоу қаласындағы G20 саммитіне қатысуы
19	13-15 мамыр 2017 ж.	ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР-ға жұмыс сапары, Бейжің қаласындағы «Бір белдеу, бір жол» 1-ші Халықаралық ынтымақтастық форумына қатысуы
20	7-10 маусым 2018 ж.	ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР Бейжің қаласына мемлекеттік сапары, Шаньдун провинциясының Циндао қаласындағы ШЫҰ саммитіне қатысуы

21	25-28 сәуір 2019 ж.	ҚР Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР Бейжің қаласындағы «Бір белдеу, бір жол» II Халықаралық ынтымақтастық форумына қатысу үшін сапары
22	10-13 қыркүйек 2019 ж.	ҚР Президенті Қ.К.Тоқаевтың ҚХР Бейжің қаласына мемлекеттік сапары, одан кейін Ханчжоу қаласына сапары
23	4-5 ақпан 2022 ж.	ҚР Президенті Қ.К. Тоқаевтың XXIV қысқы Олимпиада ойындарының ашылу салтанатына қатысу үшін ҚХР-ға сапары

ҚХР БАСШЫЛАРЫНЫҢ ҚР-ҒА САПАРЛАРЫНЫҢ ХРОНОЛОГИЯСЫ

1	4-6 шілде 1996 ж.	ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминнің ҚР-ға мемлекеттік сапары, Алматы қаласы
2	3-4 шілде 1998 ж.	ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминнің ҚР Алматы қаласына жұмыс сапары, ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминнің «Шанхай бестігі» елдерінің Саммитіне қатысуы
3	27-30 шілде 2000 ж.	ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминнің ҚР-ға ресми сапары, Алматы қаласы
4	3-5 маусым 2002 ж.	ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминнің ҚР Алматы қаласындағы АӨСШК Саммитіне қатысуы
5	2-4 маусым 2003 ж.	ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтаоның ҚР-ға мемлекеттік сапары, Астана қаласы
6	3-4 шілде 2005 ж.	ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтаоның ҚР-ға мемлекеттік сапары, Астана қаласы
7	17 маусым 2006 ж.	ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтаоның ҚР Алматы қаласындағы АӨСШК саммитіне қатысуы
8	17-18 тамыз 2007 ж.	ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтаоның ҚР-ға мемлекеттік сапары, Астана қаласы

9	12-13 желтоқсан 2009 ж.	ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтаоның ҚР-ға жұмыс сапары, Астана қаласы
10	11-12 маусым 2010 ж.	ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтаоның ҚР-ға мемлекеттік сапары, Астана қаласы
11	6-8 қыркүйек 2013 ж.	ҚХР Төрағасы Си Цзиньпиннің ҚР Астана қаласына мемлекеттік сапары, одан кейін Алматы қаласына сапары
12	7 мамыр 2015 ж.	ҚХР Төрағасы Си Цзиньпиннің ҚР-ға ресми сапары, Астана қаласы
13	7-8 маусым 2017 ж.	ҚХР Төрағасы Си Цзиньпиннің ҚР-ға ресми сапары, ШЫҰ Саммитіне және Астана қаласындағы ЭКСПО-2017 халықаралық көрмесінің ашылу салтанатына қатысуы

4. ҚР МЕН ҚХР АРАСЫНДАҒЫ ЕКІЖАҚТЫ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚТЫҢ НЕГІЗГІ ТЕТІКТЕРІ

ҚР–ҚХР ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ ЖӨНІНДЕГІ КОМИТЕТІ

2004 жылғы 17 мамырда Бейжің қаласында ҚР мен ҚХР Үкіметтері арасында ҚР-ҚХР ынтымақтастық жөніндегі комитетті құру туралы келісімге қол қойылды, оның негізінде екіжақты ынтымақтастықты үйлестіруші орган ретінде тиісті Комитет құрылды.

Комитеттің негізгі мақсаты – ҚР мен ҚХР арасындағы сауда-экономикалық, қаржы, көлік, кеден, ғылыми-техникалық, энергетика, геологиялық, мәдени-гуманитарлық, су шаруашылығы және қоршаған ортаны қорғау салаларында, сондай-ақ қауіпсіздік саласындағы келісілген өзара әрекеттесуді дамыту.

Комитетке Қазақстан тарапынан ҚР Премьер-Министрінің Бірінші орынбасары, ал Қытай тарапынан 19-ші шақырылымдағы ҚКП ОК Саяси бюросы Тұрақты комитетінің мүшесі, ҚХР Мемлекеттік кеңесі Премьер-Министрінің орынбасары тең төрағалық етеді.

Комитет хатшылықтары екі елдің сыртқы істер министрліктерінің бөлімшелері болып табылады, қазақстандық тараптан – ҚР СІМ Азия-Тынық мұхит аймағы департаменті, қытайлық тараптан – ҚХР СІМ Еуропа және Орталық Азия елдері департаменті.

Комитеттің жауапты хатшылары бір мезгілде Комитеттің Қауіпсіздік саласындағы ынтымақтастық жөніндегі кіші комитетінің тең төрағалары лауазымдарын атқаратын ҚР және ҚХР Сыртқы істер министрлерінің жетекшілік ететін орынбасарлары болып табылады.

Комитет ҚР мен ҚХР бірлескен органы болып табылады, онда екі елдің мемлекеттік органдарының өкілдері екіжақты қарым-қатынастардың өзекті мәселелерін талқылайды, сондай-ақ жоғары деңгейлерде келісімдерге қол жеткізілген жобаларды үйлестіреді және іске асыруға дайындайды.

Құрылымдық жағынан Комитет 10 профильдік кіші комитеттен және 2 бірлескен комиссиядан тұрады, олардың аясында ҚР мен ҚХР тиісті салалық министрліктері мен ведомстволары тікелей өзара

әрекеттеседі. Комитеттің кіші комитеттері мен комиссиялары екіжақты қатынастардың барлық мәселелері мен салаларын тақырыптық тұрғыдан қамтиды.

Кіші комитеттің / комиссияның атауы	Үйлестіруші мемлекеттік органдар
сауда-экономикалық ынтымақтастық жөнінде	ҚР Сауда және интеграция министрлігі, ҚХР Коммерция министрлігі
көлік ынтымақтастық жөнінде	ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі, ҚХР Көлік министрлігі
темір жол көлігі саласындағы ынтымақтастық жөнінде	ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі, ҚХР Мемлекеттік темір жол басқармасы
өткізу пункттері арасындағы және кеден ісі саласындағы ынтымақтастық жөнінде	ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік кірістер комитеті, ҚХР Бас кеден басқармасы
энергетика саласындағы ынтымақтастық жөнінде	ҚР Энергетика министрлігі, ҚХР Реформалар және даму жөніндегі мемлекеттік комитеті
қаржы ынтымақтастығы жөнінде	ҚР Ұлттық банкі, Қытай Халық банкі
геология және жер қойнауын пайдалану саласындағы ынтымақтастық жөнінде	ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі, ҚХР Табиғи ресурстар министрлігі
ғылыми-техникалық ынтымақтастық жөнінде	ҚР Білім және ғылым министрлігі, ҚХР Ғылым және технологиялар министрлігі
мәдени-гуманитарлық ынтымақтастық жөнінде	ҚР Мәдениет және спорт министрлігі, ҚХР Мәдениет және туризм министрлігі

қауіпсіздік саласындағы ынтымақтастық жөнінде	ҚР Сыртқы істер министрлігі, ҚХР Сыртқы істер министрлігі
Трансшекаралық өзендерді пайдалану және қорғау жөніндегі бірлескен комиссия	ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі, ҚХР Су шаруашылығы министрлігі
Қоршаған ортаны қорғау саласындағы ынтымақтастық жөніндегі комиссия	ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі, ҚХР Экологиялық орта министрлігі

Комитет отырыстары Қазақстан Республикасында және Қытай Халық Республикасында кезектесіп өткізіледі. Барлығы 2004-2022 жылдар аралығында Комитеттің 10 отырысы өткізілді:

Комитеттің 1-ші отырысы, 2 шілде 2004 ж. Бейжің қаласы
 Комитеттің 2-ші отырысы, 14 шілде 2005 ж. Астана қаласы
 Комитеттің 3-ші отырысы, 17 қараша 2006 ж. Бейжің қаласы
 Комитеттің 4-ші отырысы, 8 қараша 2007 ж. Астана қаласы
 Комитеттің 5-ші отырысы, 4 желтоқсан 2009 ж. Бейжің қаласы
 Комитеттің 6-шы отырысы, 8 желтоқсан 2012 ж. Астана қаласы
 Комитеттің 7-ші отырысы, 25 тамыз 2015 ж. Бейжің қаласы
 Комитеттің 8-ші отырысы, 18 тамыз 2017 ж. Астана қаласы
 Комитеттің 9-шы отырысы, 4 қараша 2019 ж. Бейжің қаласы
 Комитеттің 10-шы отырысы, 24 қараша 2021 ж. бейнеконференция түрінде

ҚР МЕН ҚХР АРАСЫНДАҒЫ АЙМАҚАРАЛЫҚ ҮНТЫМАҚТАСТЫҚ ФОРУМЫ

Форум аймақаралық деңгейде (ҚР облыстары мен ҚХР провинциялары) іскерлік байланыстарды дамыту үшін ҚР мен ҚХР арасындағы сауда-экономикалық, көліктік, инвестициялық және мәдени-гуманитарлық ынтымақтастықтың өзекті мәселелері бойынша екіжақты диалог алаңы болып табылады.

Форум ҚР мен ҚХР мүдделі аймақтардың қатысуымен екіжақты сауданың одан әрі өсуін ынталандыру, инвестиция, көлік, ауыл шаруашылығы, туризм, білім және мәдениет салаларындағы өзара

әрекеттесуді белсендіру мақсатында ҚР Президенті мен ҚХР Төрағасының бастамасымен жасалды.

Форум міндеттерінің қатарында «Жібек жолының экономикалық белдеуі» бастамасын «Нұрлы жол» мемлекеттік бағдарламасымен ұштастыруға ықпал ету мақсатында ҚР мен ҚХР аймақтарының әкімшіліктері және іскер топтары арасында тікелей байланыстар мен ақпарат алмасуды орнату, бірлескен жобаларды талқылау, сауда, инвестиция, көлік, туризм және мәдениет салаларында тікелей байланыстарды дамыту бар.

Форумға орталық мемлекеттік органдардың, аймақтық әкімшіліктердің, іскер топтардың өкілдері қатысады. Форум алаңында ресми келіссөздер, консультациялар, панельдік сессиялар мен көрмелер, екіжақты ведомствоаралық және коммерциялық құжаттарға қол қою рәсімдері өтеді.

Аймақаралық ынтымақтастық форумының үйлестіруші органдары Қазақстан тарапынан – ҚР Сауда және интеграция министрлігі, Қытай тарапынан – ҚХР Коммерция министрлігі болып табылады. Форум отырыстарының тақырыптары екі тараптың келісімімен белгіленеді.

1-ші Форум 2017 жылғы 11-12 қыркүйекте Наньнин қаласында (Гуаньси-Чжуан автономиялық ауданы, ҚХР) ҚР Премьер-Министрінің Бірінші орынбасары А.Мамин мен ҚХР Мемлекеттік кеңесі Премьер-Министрінің орынбасары Чжан Гаолидің тең төрағалығымен өтті. Екіжақты іс-шара Наньнин қаласында өткен 14-ші «Қытай-АСЕАН» ЭКСПО көрмесі аясында ұйымдастырылды. Форумның тақырыбы – «Мемлекеттік стратегияларды біріктірудегі өзара әрекеттесуді күшейту, даму мүмкіндіктерін бірлесіп пайдалану».

2-ші форум 2019 жылғы 15 мамырда Алматы қаласында (ҚР) ҚР Премьер-Министрінің Бірінші орынбасары – Қаржы министрі Ә.Смайыловтың және ҚКП ОК Саяси бюросы Тұрақты комитетінің мүшесі, ҚХР Мемлекеттік Кеңесі Премьер-Министрінің орынбасары Хань Чжэнның тең төрағалығымен өтті. Екінші Форумның тақырыбы – ҚР мен ҚХР арасындағы өнеркәсіптік кооперация, инвестициялар тарту және қазақстандық экспорттық әлеуетін іске асыру саласындағы аймақаралық пен шекаралық ынтымақтастықты дамыту мақсатында «Өнеркәсіптік кооперация». Іс-шара үш панельдік сессияны қамтыды: индустрияландыру және инвестициялар, ауыл шаруашылығы, көлік және логистика.

ҚАЗАҚСТАН-ҚЫТАЙ ІСКЕРЛІК КЕҢЕСІ

Қазақстан-Қытай Іскерлік кеңесі (ҚҚІК) 2013 жылы ҚР мен ҚХР басшыларының тапсырмасы бойынша іскер топтардың диалог алаңы, ҚР мен ҚХР арасындағы сауда-экономикалық және инвестициялық өзара әрекеттесуді ынталандыру құралы ретінде құрылды. ҚҚІК форматы экономиканың түрлі салаларында жаңа байланыстар орнату және бірлескен жобаларды жүзеге асыру мақсатында ҚР мен ҚХР іскер топтарының өкілдері арасында ақпарат алмасуды көздейді.

2012 жылғы 6 маусымда Бейжің қаласында өткен ШЫҰ бизнес-форумы аясында «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ мен «CITIC Group» корпорациясының басшылығы Қазақстан-Қытай Іскерлік кеңесін құру туралы Меморандумға қол қойды. 2013 жылғы 6 сәуірде Хайнань аралында өткен Боао Азия форумы аясында «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ мен Қытайдың Халықаралық саудаға жәрдемдесу комитеті (ССРІТ) арасында ҚҚІК құру туралы Келісімге қол қойылды.

Қазақстан тарапынан ҚҚІК тең төрағасы – «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ басқарма төрағасы, қытайлық тараптан – «CITIC Group» корпорациясы Директорлар кеңесінің төрағасы, Іскерлік кеңестің жұмыс органдары қазақстандық тарапынан – «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ, қытайлық тараптан – Қытайдың Халықаралық саудаға жәрдемдесу комитеті (ССРІТ) болып табылады.

ҚҚІК отырыстары аясында панельдік сессиялар, дөңгелек үстелдер және B2B форматындағы кездесулерге арналған басқа да іс-шаралар өткізіледі. Іскерлік кеңестің отырыстары Қазақстан Республикасында және Қытай Халық Республикасында кезектесіп өткізіледі. Барлығы 2013-2019 жылдар аралығында Кеңестің 6 отырысы өткізілді:

ҚҚІК 1-ші құрылтай отырысы, 7 қыркүйек 2013 ж., Астана қаласы. ҚҚІК отырысы аясында салтанатты шара өтіп, оның барысында ҚР мен ҚХР басшылары «Бейнеу-Бозой-Шымкент» магистральдық газ құбыры арқылы газ жеткізуді іске қосты.

ҚҚІК 2-ші отырысы, 14-15 желтоқсан 2014 ж., Астана қаласы. Іскерлік кеңес жұмысының нәтижесінде энергетика, металлургия, логистика және өндірістік емес салаларда сомасы 14 миллиард АҚШ долларын құрайтын келісімдерге қол қойылды.

ҚҚІК 3-ші отырысы, 13 желтоқсан 2015 ж., Бейжің қаласы. Іскерлік кеңес жұмысының нәтижесінде энергетика, уран, химия өнеркәсібі, коммуникация және логистика салаларда сомасы 10,78 миллиард АҚШ долларын құрайтын келісімдерге қол қойылды.

ҚҚІК 4-ші отырысы, 8 маусым 2017 ж., Астана қаласы. Іскерлік кеңес жұмысының нәтижесінде энергетика, химия өнеркәсібі,

металлургия салаларында инвестициялық жобаларды бірлесіп жүзеге асыру бойынша сомасы 7 миллиард АҚШ долларын құрайтын 22 коммерциялық және негіздемелік келісімге қол қойылды.

ҚҚІК 5-ші отырысы, 8 маусым 2018 ж., Бейжің қаласы. Іскерлік кеңес жұмысының нәтижесінде сомасы 13 миллиард АҚШ долларын құрайтын 41 екіжақты құжатқа қол қойылды.

ҚҚІК 6-шы отырысы, 11 қыркүйек 2019 ж., Бейжің қаласы. Іскерлік кеңес жұмысының нәтижесінде сомасы 1,1 миллиард АҚШ долларын құрайтын 20 келісімге қол қойылды.

ҚР МЕН ҚХР АРАСЫНДАҒЫ ПАРЛАМЕНТАРАЛЫҚ ҰНТЫМАҚТАСТЫҚ

Қазақстан-Қытай қарым-қатынастарындағы парламентаралық өзара әрекеттесудің екі ел арасындағы ынтымақтастық үшін құқықтық жағдай жасауда, екіжақты келісімдерді заңнамалық қамтамасыз етуде, ҚР мен ҚХР арасындағы достықтың әлеуметтік-гуманитарлық негіздерін нығайтуда маңызы зор. Тараптар әртүрлі деңгейдегі белсенді диалогты қолдап отыр, екі елдің заң шығарушы органдары басшылығының сапарлары тұрақты түрде болуда.

ҚР Парламенті мен ҚХР Бүкілқытайлық халық өкілдері жиналысы (ҚХР БХӨЖ) арасындағы парламентаралық өзара әрекеттесуді қамтамасыз ету мақсатында Парламенттік ынтымақтастық тобы құрылды.

ҚР Парламент Сенатында ҚХР БХӨЖ-мен парламенттік достық тобын ҚР Парламент Сенатының Халықаралық қатынастар, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы М.А. Құл-Мұхаммед басқарады. Ынтымақтастық тобының құрамына Палатаның профильдік комитеттерінің 10 депутаты кіреді.

ҚР Парламент Мәжілісінде ҚХР БХӨЖ-мен парламенттік достық тобын ҚР Парламент Мәжілісі төрағасының орынбасары Б.Т.Кесебаева басқарады, Топ басшысының орынбасары – Мәжілістің Халықаралық істер, қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы А.С.Құспан. Ынтымақтастық тобының құрамына Палатаның профильдік комитеттерінің 14 депутаты кіреді.

ҚХР Бүкілқытайлық халық өкілдері жиналысында ҚР Парламент Палаталармен парламенттік достық тобын БХӨЖ Сыртқы істер жөніндегі комитетінің төрағасы Чжан Есуй басқарады. Ынтымақтастық тобының құрамына ҚХР 13-ші БХӨЖ-нің 15 депутаты кіреді.

Парламентаралық диалогты нығайту ҚР Парламенті мен ҚХР БХӨЖ басқалармен қатар, профильдік комитеттер, ынтымақтастық жөнінде топтар, сондай-ақ фракцияаралық топтар арқылы өзара әрекеттесуді кеңейтумен байланыстырады.

5. ҚР МЕН ҚХР АРАСЫНДАҒЫ СТРАТЕГИЯЛЫҚ ҚҰЖАТТАР

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы дипломатиялық қарым-қатынастарды орнату туралы бірлескен коммюникеге өзара түсіністік меморандумы

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының Үкіметтері достық консультацияларынан кейін 1992 жылғы 03 қаңтардан бастап екі мемлекет арасында дипломатиялық қарым-қатынастар орнатуды ұйғарды.

Екі мемлекет Үкіметтері төмендегілер жөнінде өзара түсіністікке келді.

Қытай Халық Республикасы Қазақстанның Тайваньмен өте-мөте үкіметтік емес сауда-экономикалық байланыстар жасауына қарсылық білдірмейді.

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасында Дипломатиялық қарым-қатынастарды орнату туралы бірлескен коммюнике мен осы Меморандум екі дана болып, әрқайсысы қазақ, қытай және орыс тілдерінде жасалды, сондай-ақ барлық үш мәтіннің де күші бірдей. Қазақша мәтін орысша мәтінге дәлме-дәл келеді, қытайша мәтін орысша мәтінге дәлме-дәл келеді.

Қазақстан Республикасының
Үкіметі үшін
Т. Сулейменов

Қытай Халық Республикасының
Үкіметі үшін
Тянь Цзэнпэй

Алматы қаласы, 1992 жылғы 3 қаңтар

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы дипломатиялық қарым-қатынастарды орнату туралы бірлескен коммюнике

Екі ел халықтарының мүдделері мен армандарына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі екі мемлекет арасында 1992 жылғы 03 қаңтардан бастап елшілер деңгейінде дипломатиялық қарым-қатынастарды орнатуды ұйғарды.

Екі ел үкіметтері егемендікті және аумақтық тұтастықты өзара құрметтеу, өзара шабуыл жасамау, бір-бірінің ішкі істеріне араласпау, теңдік және өзара тиімділік, сондай-ақ бейбіт қатар өмір сүру принциптері негізінде екі ел арасындағы достық және ынтымақтастық қарым-қатынастарын дамытуға келісті.

Қазақстан Республикасының Үкіметі Қытай Халық Республикасының Үкіметі Қытайдың жалғыз заңды үкіметі болып табылатынын, Тайвань Қытай аумағының ажырамас бөлігі болып табылатындығын мойындайды. Қазақстан Республикасының

Үкіметі қандай да болмасын нысанда Тайванмен ресми қарым-қатынастар орнатпайтынын растайды.

Қытай Халық Республикасының Үкіметі Қазақстан Республикасы Үкіметінің ұлттық тәуелсіздікті қорғау мен экономиканы дамытуға бағытталған күш-жігерін қолдайды.

Екі ел үкіметтері теңдік және өзара тиімділік негізінде және халықаралық практикаға сай екінші тараптың дипломатиялық өкілдеріне олардың өз міндеттерін орындау кезінде барлық қажетті жәрдем көрсетуде бір пікірде.

Қазақстан Республикасының
Үкіметі үшін
Т. Сулейменов

Қытай Халық Республикасының
Үкіметі үшін
Тянь Цзэнпэй

Алматы қаласы, 1992 жылғы 3 қаңтар

Достық өзара қатынастар негіздері туралы Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының бірлескен декларациясы

Бұдан әрі Тараптар деп аталатын Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы, дәстүрлі достыққа негізделі отырып, тату көршіліктің тығыз қатынастарын және жан-жақты өзара тиімді ынтымақтастықты дамытуды көздейді, жоғары деңгейдегі Қазақстан-Қытай кездесуінің қорытындыларына сүйене отырып, төмендегі жайында мәлімдейді:

1. Қазақстан мен Қытай көршілес дос мемлекеттер болып табылады. Тату көршілік пен достық рухындағы өзара қатынастарды одан әрі дамыту екі елдің түпкілікті мүдделеріне жауап береді, Азиядағы және бүкіл дүние жүзіндегі бейбітшілік пен тұрақтылыққа қолайлы жағдай жасайды.

2. Тараптар БҰҰ Жарғысына сәйкес, өзара құрметтеу принциптерінің егемендік пен аумақтық тұтастықтың, өзара шабуыл жасамау, бір-бірінің ішкі істеріне араласпау, теңдік пен өзара пайданың, бейбіт қатар өмір сүрудің, сондай-ақ басқа да халықаралық құқықтың жалпы жұрт таныған нормаларының негізінде тату көршілік қатынастарды, достық және өзара тиімді ынтымақтастықты дамытатын болады. Тараптар өзара қатынастарды күшке немесе күшпен қауіп төндірудің қандай да бір түріне сүйенбеуді, екінші Тараптың қауіпсіздігіне қатер туғызуы мүмкін қандай да бір іс-қимылдарды қолданбайтындығын растайды.

3. Тараптардың әрқайсысы екінші Тарапқа қарсы бағытталған қандай да бір әскери-саяси одаққа қатысудан бас тартады, үшінші бір елмен екінші Тараптың мемлекеттік егемендігі мен ұлттық қауіпсіздік мүдделеріне қысым жасайтын шартқа немесе келісімге қатысудан бас тартады және оның аумағын үшінші бір елдің екінші Тараптың мемлекеттік егемендігі мен ұлттық қауіпсіздік мүдделеріне қысым келтіру мақсатында пайдалануына жол бермейді.

4. Екі жақты қатынастарды дамыту, өзара сенім мен өзара түсіністікті нығайту мақсаттарында Тараптар барлық деңгейлерде тұрақты диалогты қолдайтын болады. Тараптар сыртқы істер министрліктерінің арасында екі жақты және көп жақты қатынастар мәселелері жөнінде, сондай-ақ өзара мүддені білдіретін халықаралық және аймақтық проблемалар жөнінде консультацияларды өткізеді. Тараптар халықаралық ұйымдардағы олардың өкілдіктерінің арасындағы қарым-қатынастар мен өзара іс-қимылдарды қолдайды.

5. Тараптар ортақ мүдделерде сауда-экономикалық ынтымақтастықтың дамуына ерекше маңыз береді. Тараптар Қазақстан мен Қытай экономикалары өздерінің құрылымы бойынша бір-бірін өзара толықтырады және өзара тиімді ынтымақтастық үшін зор мүмкіншіліктер бар деп есептейді. Тараптар өздерінің тиісті заңдарының шеңберлерінде, әсіресе, инвестициялар мен мүлікті өзара қорғау үшін қолайлы жардайларды жасайтын болады, ведомстволардың, аймақтардың / атап айтқанда, шекараға жақын / және кәсіпорындардың арасындағы өзара қарым-қатынастар мен ынтымақтастықты жан-жақты көтермелейді және дамытады, экономикалық ынтымақтастықтың барлық нысандарын көтермелейді.

Тараптар екі жақты экономикалық ынтымақтастықтың мынадай маңызды бағыттарда: өнеркәсіп, ауыл шаруашылығы, жеңіл өнеркәсіп, биотехнология, көліктік қатынастар, энергетика, ғарышты зерттеу және басқаларында шоғырлануы тиіс деп келісті.

6. Тараптар ғылым мен техника саласындағы, бұған іргелі және қолданбалы ғылымизерттеулер мен олардан жетістіктерінен гізуді қоса алғанда, ынтымақтастықты нығайтады, ғылыми-техникалық ақпаратпен алмасуды кеңейтеді, Тараптардың әрқайсысының басым дамуы саласындағы ынтымақтастық объектілерінің санын көбейтеді, үшінші елдерді тарта отырып, бірлескен бағдарламаларды жүзеге асыруды қолдайды. Тараптар Қазақстан мен Қытайдың ведомстволарының, ғылыми-зерттеу институттарының, жоғары оқу орындарының, ғылыми-өндірістік бірлестіктері мен фирмаларының тікелей ғылыми-техникалық байланыстарын қолдайтын болады.

7. Тараптар мәдениет, білім, спорт және туризм саласындағы ынтымақтастықты нығайтуға әзір екендіктерін білдіреді. Осы мақсаттарда тараптар екі елдің мәдениет ұйымдарының арасындағы тікелей байланыстарды және әдебиет пен өнер қайраткерлерімен алмасуды көтермелейтін болады.

Тараптар екі елдің жоғары оқу орындары екі елдің тілдерін үйренуде, мұғалімдер мен студенттер алмасуда бір-бірімен байланыстар орнатып, қатынасып тұруға және ынтымақтасуға тиіс деп есептейді.

8. Тараптар қоршаған ортаны қорғау саласындағы ынтымақтастықты нығайта береді.

9. Тараптар екі елдің әскери ведомстволары арасында контакт орнатуға және байланыстарды дамытуға жәрдемдесетін болады, әскери саладағы өзара сенім мен ынтымақтастықты нығайту мақсатында жалпы қабылданған халықаралық практикаға сәйкес әскери салада алмасу жүргізетін болады.

10. Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы парламентаралық байланыстарды дамыта түсіп, заң шығарушылық қызметтің тәжірибесімен алмасатын болады.

11. Тараптар Халықаралық терроризмге, ұйымдасқан қылмысқа, заңсыз есірткі сатушылыққа, контрабандаға және басқа да қылмыстық әрекеттерге қарсы күресте ынтымақтасатын болады.

12. Тараптар азаматтық және қылмыстық істердегі өзара құқықтық көмекте ынтымақтасатын болады, екінші Тараптың азаматының өз аумағында осы салада қолданылатын екі жақты келісімдер мен өздеріне алған халықаралық міндеттемелерден туындайтын құқықтарына кепілдік береді.

13. Тараптар шекара мәселелері жөніндегі бұрынырақ Совет-Қытай келіссөздеріндегі қол жеткен уағдаластықтарды мақұлдайды және екі елдің арасындағы қазіргі шекара туралы шарттар негізінде халықаралық құқықтық жалпы жұрт таныған нормаларына сәйкес, тең құқықты консультациялар, өзара түсіністік

және өзара қабылдауға боларлықтай, әділ және тиімді шешімін табатындай өзара тәуешілік рухында шешілмеген мәселелерді талқылауды жалғастыра береді.

Тараптар шекара аймағындағы әскери күштерді азайту жөніндегі келіссөздердің қол жеткен нәтижелеріне өздерінің қанағат екендігін білдіреді. Тараптар осы мәселе бойынша келіссөзге тезірек қол жеткізу үшін жаңа күш-жігерін қосуға дайын екендігін білдіреді.

14. Қазақстан Республикасының Үкіметі Қытай Халық Республикасының Үкіметін Қытайдың бірден бір заңды үкіметі, Тайвань –Қытай аумағының ажырамас бөлігі болып табылатынын мойындайды. Қазақстан Республикасының Үкіметі Тайваньмен қандай да бір түрінде ресми қарым-қатынас орнатпайтынын мақұлдайды

15. Тараптар бейбітшілік және өркендеу, қарусыздану, жаппай қарулану бәсекесін болдырмау, сондай-ақ басқа да проблемалар бойынша екі елдің позициялары бір-біріне ұқсас және жақын екенін атап көрсетті. Екі ел Азия - Тынық мұхит аймағында және дүние жүзінде бейбітшілікті, тұрақтылықты және қауіпсіздікті нығайтуға барынша ұмтылады, Азия қауіпсіздігі жөніндегі екі жақты және көп жақты консультацияларға белсенді түрде қатысатын болады.

16. Қазақстан «Ядролық қаруды таратпау келісіміне» ядросыз мемлекет статусымен қосылу ниетін растайды. Қытай Қазақстанның бұл бағытын жоғары бағалайды.

Қытай ешқашан және ешбір жағдайда бірінші болып ядролық қаруды қолданбайтынын растайды. Қытай сонымен бірге ядролық қаруды қолданбайтынын және ядросыз мемлекеттермен аймақтарға оны қолданамын деп қауіптендірмейтінін растайды. Қытай ядролық қаруды түгелдей доғару және толық жою, осымен бірге ядролық сынауды толық тоқтату үшін күрес жүргізеді. Қытай «Ядролық сынауды толық тоқтату келісімі» жөніндегі келіссөздерді тезірек өткізуді қолдайды және осы келіссөздер барысына өзінінде үлкен үлес қосатындығын білдіреді. Қазақстан Қытайдың жоғарыда айтылған бағытын өте жоғары бағалайды.

17. Осы Бірлескен Декларация оған қол қойған күннен бастап күшіне енеді және мерзімі шектеусіз болып табылды. Ол Тараптардың бірінің дипломатиялық арналар арқылы оның күшін тоқтату туралы жазбаша мәлімдеме тапсырғанынан кейін алты ай өткен соң өз күшін тоқтатады.

Осы Бірлескен Декларацияға Пекинде 1993 жылы «18» қазанда екі данада, ерқайсысы қазақ және қытай тілдерінде қол қойылды, сондай-ақ екі текстің де күші бірдей.

Әрбір Тарапқа осы Декларацияның данасымен бірге аударманың орыс тіліндегі ресми тексі қалдырылады.

Қазақстан Республикасының
Президенті
Н.Ә.Назарбаев

Қытай Халық Республикасының
төрағасы
Цзян Цземин

Бейжің қаласы, 1993 жылғы 18 қазан

Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасы туралы Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы келісім

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасы желісінің оның келісілген учаскелерінде өтуін дәлдеу және анықтау мақсатында мына төмендегілер жайында уағдаласты:

1-бап

Уағдаласушы Тараптар қазіргі Қазақстан-Қытай шекарасы туралы шарттардың негізінде, халықаралық құқықтың жалпы жұрт қабылдаған нормаларына сәйкес, тең құқықты консультациялар, өзара түсіністік пен өзара икемділік рухында, сондай-ақ шекара мәселелері жөніндегі келіссөздердің барысында қол жеткен уағдаластықтар негізінде Қытай мен Қазақстан арасындағы тарихтан қалған шекара мәселелерін әділ әрі ұтымды шешуге, екі мемлекет арасындағы шекара желісінің өтуін дәлдеуге және анықтауға келісті.

2-бап

Уағдаласушы Тараптар Қазақстан мен Қытай арасындағы мемлекеттік шекара желісінің мына төмендегідей өтуі жайында келісті:

Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасындағы бірінші шекара нүктесі Қазақстан аумағындағы Безымянная тауынан (қытай картасында - 3251 белгісі бар биік) оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 6.6 км қашықтықта Оңтүстік Алтай жотасының (қытай картасында - Алтай жотасы) қырқасында жатыр, бұл шекара нүктесі Қытай аумағындағы 3318.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3318 белгісі бар Каладиэр биігі) солтүстік-солтүстік-батысқа қарай шамамен 4.4 км, 2993.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 2956) солтүстік шығысқа қарай шамамен 9.6 км қашықтықта орналасқан.

Бірінші шекара нүктесінен Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасының желісі 3589.0 белгісі бар биік (қытай картасында - 3544 белгісі бар Муцзытаушань тауы), 3118.6 белгісі бар биік (қытай картасында - 3092), 3331.0 белгісі бар (қытай картасында - 3352) арқылы екінші шекара нүктесіне дейін жалпы батыс бағытында Оңтүстік Алтай жотасының (қытай картасында - Алтай жотасы) қырқасында созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі жоғарыда аталған жотаның қырқасында оның Қазақстан аумағындағы 3359.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3324) шығыс-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 5.4 км, 3033.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3011) оңтүстік-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 5.2 км және Қытай аумағындағы 3042.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3018 белгісі бар Улэ биігі) солтүстікке қарай шамамен 12.1 км қашықтықтағы кезеңінде орналасқан.

Екінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Ақ-қаба өзенінің (қытай картасында - Акэхабахэ өзені) бастауына дейін жалпы батыс-оңтүстік-батыс бағытындағы қолатта созылып жатыр, одан соң осы өзеннің су ағынының ортасындағы немесе оның үшінші шекара нүктесіне дейін жалпы оңтүстік-батыс бағытындағы бас тарамынан ортасындағы ағыстың бойымен төмен қарай жалғасады. Бұл шекара нүктесі Қазақстан аумағындағы 1645.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1650) шығысқа қарай шамамен 3.7 км және 1781.8 белгісі бар Шұбар-Тобылғы тауынан (қытай картасында - 1781 белгісі бар Цюбаэртабулэцзяшань тауы) оңтүстікке қарай шамамен 10.0 км және Қытай аумағындағы 1608.0 белгісі

бар биіктен (қытай картасында - 1608) солтүстік-батысқа қарай шамамен 8.5 км қашықтықтағы Қара-Қаба өзені (қытай картасында - Калахабэхэ өзені) су ағынының ортасы немесе олардың бас тарамдарының ортасы қиылысқан жерде орналасқан.

Үшінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 14.9 км бойында батыс-оңтүстік-батыс бағытында тік сызық бойымен төртінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі осы тік сызықтың Білезіктің бір айырық басы өзені (қытай картасында - Болэчжэкэиньбиэрайлакэбашихэ өзені) су ағынының ортасымен немесе Қазақстан аумағындағы 2699.5 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 2709) оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 8.2 км және 2311.3 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 2311) оңтүстік-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 2.2 км және Қытай аумағындағы 1890.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1878) солтүстік-шығысқа қарай шамамен 9.4 км қашықтықтағы оның бас тарамының ортасымен қиылысқан жерінде орналасқан.

Төртінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Білезіктің бір айырық басы өзенінің (қытай картасында - Болэчжэкэиньбиэрайлакэбашихэ өзені) ағысын бойлап осы өзеннің су ағынының ортасымен немесе осы өзеннің су ағына ортасының Көпіртас-су өзені (қытай картасында - Копозэртасыхэ өзені) су ағынының ортасымен қиылысқан жерге немесе олардың бас тарамдарының ортасына дейін жалпы батыс бағытындағы оның бас тарамының ортасымен төмен қарай, одан соң Көпір-тас-су өзенінің (қытай картасында - Копозэртасыхэ өзені) ағысын бойлап осы өзеннің су ағынының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен төмен бесінші шекара нүктесіне дейін жалпы оңтүстік-батыс бағытында жалғасады. Бұл шекара нүктесі Көпір-тас-су өзені (қытай картасында - Копозэртасыхэ өзені) су ағынының ортасымен Білезік өзені су ағыны ортасының немесе олардың бас тарамдары ортасының қиылысқан жерінде Қазақстан аумағындағы 1865.8 белгісі бар (қытай картасында - 1867) Мохнатая тауынан оңтүстікке қарай шамамен 3.4 км қашықтықтағы және Қытай аумағындағы 1890.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1878) батысқа қарай шамамен 5.8 км және 888.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 888) солтүстік-шығысқа қарай шамамен 12.6 км қашықтықта орналасқан.

Бесінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 12.4 километрге созылатын батыс бағытындағы тік сызықтың бойымен алтыншы шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Қазақстан аумағындағы 1416.2 белгісі бар биікте (қытай картасында - 1412 белгісі бар Кэсэнъашицикэчжэньшань тауы) Қызыл-Ащы-Кезең жотасының қырқасында 1671.4 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1669) оңтүстік-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 8.0 км және 1820.1 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1821) оңтүстік-батысқа қарай шамамен 7.0 км және Қытай аумағындағы 888.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 888) солтүстік-солтүстік-батысқа қарай шамамен 9.1 км қашықтықта орналасқан.

Алтыншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 10.4 километрге созылатын батыс бағытындағы тік сызықтың бойымен жетінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі жоғарыда аталған тік сызықтың Қазақстан аумағындағы Ақтас өзені (қытай картасында - Акэтасыхэ өзені) су ағынының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен қиылысқан жерінде 1396.3 белгісі бар Мраморная тауынан (қытай картасында - 1397) оңтүстік-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 5.6 км және 1416.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1412) оңтүстік-батысқа қарай шамамен 7.0 км және Қытай аумағындағы 982 белгісі бар Тохтаның биігі тауынан (қытай картасында - 941 белгісі бар биік) шығыс-солтүстік-шығысқа шамамен 6.6 км қашықтықта орналасқан.

Жетінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Ақтас өзенінің (қытай картасында - Акэтасыхэ өзені) ағысын бойлап осы өзеннің су ағынының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен төмен қарай жалпы батыс бағытындағы сегізінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Ақтас өзені (қытай картасында - Акэтасыхэ өзені) су ағыны ортасының және оның бас тарамы ортасының Алқабек өзені (қытай картасында - Алакэбекэхэ өзені) су ағыны ортасымен немесе олардың бас тарамдары ортасымен қиылысқан жерінде Қазақстан аумағындағы 1459.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1461) оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 13.4 км және 1396.3 белгісі бар Мраморная тауынан (қытай картасында - 1397) оңтүстік-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 7.4 км және Қытай аумағындағы 982 белгісі бар Тохтаның биігі тауынан (қытай картасында - 941 белгісі бар биік) солтүстікке қарай шамамен 2.3 км қашықтықта орналасқан.

Сегізінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Алқабек өзенінің ағысын бойлап осы өзеннің су ағынының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен төмен қарай жалпы оңтүстік-батыс бағытында тоғызыншы шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Алқабек өзені (қытай картасында - Алакэбекэхэ өзені) су ағымының ортасында немесе оның бас тарамының ортасында Қазақстан аумағындағы 449.3 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 449) солтүстік-шығысқа қарай шамамен 9.0 км және Қытай аумағындағы Безымянная тауынан (қытай картасында - 617 белгісі бар биік) оңтүстік-батысқа қарай шамамен 6.2 км және 462 белгісі бар биіктен солтүстік-солтүстік-батысқа қарай шамамен 25.0 км қашықтықта орналасқан.

Тоғызыншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Китайка өзенінің (қытай картасында - Алакэбекэхэ өзені) ағысын бойлап осы өзеннің су ағынының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен төмен қарай жалпы оңтүстік-оңтүстік-батыс бағытында оныншы шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Китайка өзені (қытай картасында - Алакэбекэхэ өзені) су ағыны ортасының және Қара Ертіс өзені (қытай картасында - Ээрцисыхэ өзені) су ағыны ортасының немесе осы өзендердің бас тарамдары ортасының қиылысқан жерінде Қазақстан аумағындағы 434.8 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 436) оңтүстікке қарай шамамен 4.0 км, Қытай аумағындағы 462 белгісі бар биіктен батысқа қарай шамамен 20.8 км қашықтықта орналасқан.

Оныншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі әуелі Қара Ертіс өзені (қытай картасында - Ээрцисыхэ өзені) оңтүстік (сол жақтағы) тарамының ағысын бойлап, оның су ағынының ортасымен, одан соң ескі арнаның ортасымен жалпы оңтүстік бағытында он бірінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі жоғарыда аталған ескі арнаның ортасында Қазақстан аумағындағы 446.8 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 447) солтүстікке қарай шамамен 4.9 км, Қытай аумағындағы 462 белгісі бар биіктен батысқа қарай шамамен 19.8 км және 703 белгісі бар Тастөбе тауынан (қытай картасында - Тасытэпэйшань тауы) солтүстік-батысқа қарай шамамен 29.0 км қашықтықта орналасқан.

Он бірінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Безымянная тауы (қытай картасында - 424 белгісі бар биік) арқылы шамамен 49.4 километрге созылатын оңтүстік бағытындағы тік сызықтың бойымен он екінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі жоғарыда аталған тік сызықтың Қазақстан аумағындағы Қутал өзені (қытай картасында - Куталэхэ өзені) су ағынының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен қиылысқан жерінде 693.9 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 693)

шығысқа қарай шамамен 1.4 км және Қытай аумағындағы 746 белгісі бар Ақбұғылақ - Төбе тауынан (қытай картасында - Акэдоволакэшань тауы) оңтүстік-батысқа қарай шамамен 15.0 км қашықтықта орналасқан.

Он екінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі әуелі Қутал өзені (қытай картасында - Куталэхэ өзені) ағысын бойлап осы өзеннің су ағынының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен, одан соң Үлкен Ұласты өзенінің (қытай картасында - Улэкуньуластытухэ өзені) ағысын бойлап жоғары қарай осы өзеннің су ағынының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен он үшінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Қазақстан аумағындағы Үлкен Ұласты өзенінің (қытай картасында - Улэкуньуластытухэ өзені) батыс және шығыс бастаулары су ағындары ортасының немесе осы өзен бастаулары бас тарамдары ортасының қиылысқан жерінде 2979.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 2971) шығыс-солтүстік-шығысқа қарай шамамен 7.1 км және 2594.0 белгісі бар Сарытолағай тауынан (қытай картасында - 2592 белгісі бар Шалэйтологоишань тауы) оңтүстікке қарай шамамен 13.5 км және Қытай аумағындағы 3621 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3602) солтүстік-солтүстік-батысқа қарай шамамен 6.2 км қашықтықта орналасқан.

Он үшінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі әуелі Үлкен Ұласты өзені (қытай картасында - Улэкуньуластытухэ өзені) батыс бастауының ағысын бойлап жоғары қарай оның су ағынының ортасымен немесе бас тарамының ортасымен, одан соң мұздық қолатпен жалпы оңтүстік-оңтүстік-батыс бағытында он төртінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Сауыр жотасының (қытай картасында - Сауэршань тауы) қырқасында Қазақстан аумағындағы 2979.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 2971) оңтүстік-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен

6.7 км және Қытай аумағындағы 3621 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3602) батыс-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 5.4 км және 3823 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3835) батысқа қарай шамамен 2.5 км қашықтықта орналасқан.

Он төртінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Сауыр жотасының (қытай картасында - Сауэршань тауы) қырқасын бойлап 3728.8 белгісі бар биік (қытай картасында - 3735) арқылы жалпы батыс бағытында он бесінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі аты жоқ биіктегі (қытай картасында - 3087 белгісі бар биік) жоғарыда аталған жотаның қырқасында Қазақстан аумағындағы 2982.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 2992) оңтүстік-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 4.2 км және 3255.9 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3260) оңтүстік-батысқа қарай шамамен 8.2 км және Қытай аумағындағы 2942 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 2993) солтүстік-батысқа қарай шамамен 2.6 км қашықтықта орналасқан.

Он бесінші шекара нүктесі Тарбағатай жотасының (қытай картасында - Таэрбахатайшань тауы) қырқасында аты жоқ биікте Қазақстан аумағындағы 1392.6 белгісі бар Құртөбе шоқысынан (қытай картасында - 1392) оңтүстік-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 5.2 км және 2716.6 белгісі бар Шақпақтас тауынан (қытай картасында - 2728 белгісі бар Сэбатасышань тауы) батыс-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 21.3 км және Қытай аумағындағы 2261 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 2243) солтүстікке қарай шамамен 15.3 км қашықтықта орналасқан.

Он алтыншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Тарбағатай жотасының (қытай картасында - таэрбахайшань тауы) қырқасында жалпы батыс бағытында 1744.9 белгісі бар биік (қытай картасында - 1744), Боқайасу (қытай картасында - Букайасудабань асуы), Құзғынтас асуы (қытай картасында -

Куцзыгунтасыдабань асуы), 2427.5 белгісі бар биік (қытай картасында - 2430), Хабарасу асуы арқылы он жетінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі 2431.4 белгісі бар Сары-Чеку тауындағы (қытай картасында - 2430 белгісі бар биік) жоғарыда аталған жотаның қырқасында Қазақстан аумағындағы 2190.7 белгісі бар Сарыапай тауынан (қытай картасында - 2203 белгісі бар Саланаишань тауы) батыс-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 10.0 км және Қытай аумағындағы 2287 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 2280) батыс-солтүстік-батысқа қарай шамамен 5.7 км, 2385 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 2351 белгісі бар биік) солтүстік-батысқа қарай шамамен 4.1 км қашықтықта орналасқан.

Он жетінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Ластай жотасы тауының (қытай картасында - аты жоқ тау) қырқасында жалпы оңтүстік бағытында он сегізінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі 1885.6 белгісі бар биікте (қытай картасында - 1912) жоғарыда аталған таудың қырқасында Қазақстан аумағындағы 1434.4 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1426) шығыс-солтүстік-шығысқа қарай шамамен 5.7 км және 2198.0 белгісі бар Жуантөбе тауынан (қытай картасында - 2196 белгісі бар Чжуваньтобешань тауы) шығыс-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 11.2 км Қытай аумағындағы 2385 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 2351) оңтүстік-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 9.2 км қашықтықта орналасқан.

Он сегізінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Бурханбұлақ өзеніне (қытай картасында - Буэрханьбулакэхэ өзені) дейін созылып жатыр, одан соң осы өзеннің су ағынының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен жалпы оңтүстік-оңтүстік-батыс бағытында ағысты бойлап төмен қарай он тоғызыншы шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Қазақстан аумағындағы Бурхан бұлақ өзені (қытай картасында - Буэрханьбулакэхэ өзені) су ағыны ортасының және Каракитат өзені (қытай картасында - Калацитатэхэ өзені) су ағыны ортасының немесе осы өзендердің бас тарамдары ортасының қиылысқан жерінде Қазақстан аумағындағы 1191.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1177) шығысқа қарай шамамен 1.9 км және 1434.4 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1426) оңтүстікке қарай шамамен 8.2 км және Қытай аумағындағы 1162 белгісі бар биіктен (қытай картасында - Безымянная биігі) батыс-солтүстік-батысқа қарай шамамен 1.6 км қашықтықта орналасқан.

Он тоғызыншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Каракитат өзенінің (қытай картасында - Калацитатэхэ өзені) ағысын бойлап осы өзеннің су ағынының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен төмен қарай жалпы оңтүстік бағытында жиырмамыншы шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Каракитат өзені су ағынының ортасында (қытай картасында - Калацитатэхэ өзені) су ағынының ортасында немесе оның бас тарамының ортасында Қазақстан аумағындағы 929.5 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 931) солтүстік-шығысқа қарай шамамен 15.8 км және 857.1 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 862) шығысқа қарай шамамен 5.4 км және Қытай аумағындағы 884 белгісі бар биіктен (қытай картасында - Безымянная биігі) солтүстік-батысқа қарай шамамен 6.1 км қашықтықта орналасқан.

Жиырмамыншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 14.1 километрге созылатын оңтүстік-оңтүстік-батыс бағытындағы тік сызықтың бойымен жиырма бірінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі жоғарыда аталған тік сызықтың Ақшоқы өзенінің су ағынының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен қиылысқан жерінде Қазақстан аумағындағы 1273.8 белгісі бар Боқты тауынан (қытай картасында - 1271 белгісі бар Бакэтушань тауы)

шығыс-солтүстік-шығысқа қарай шамамен 7.5 км және 900.9 белгісі бар Жаманши тауынан (қытай картасында - 923 белгісі бар Цзяманьцишань тауы) шамамен 3.5 км және Қытай аумағындағы 884 белгісі бар биіктен (қытай картасында - Безымянная биігі) оңтүстік-батысқа қарай шамамен 13.0 км қашықтықта орналасқан.

Жиырма бірінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 3.1 километрге созылатын оңтүстік бағытындағы тік сызықтың бойымен жиырма екінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Қазақстан аумағындағы 1273.8 белгісі бар Боқты тауынан (қытай картасында - 1271 белгісі бар Бакэтушань тауы) шығысқа қарай шамамен 7.4 км және Қытай аумағындағы 884 белгісі бар биіктен (қытай картасында - Безымянная биігі) оңтүстік-батысқа қарай шамамен 15.5 км және 7846 шаршыдағы Каракитат өзені арқылы (қытай картасында - Калацитатэхэ өзені) өтетін автомобиль жолы көпірінен солтүстік-батысқа қарай шамамен 8.4 км қашықтықта орналасқан.

Жиырма екінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 3.8 километрге созылатын оңтүстік-батыс бағытындағы тік сызықтың бойымен жиырма үшінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі жоғарыда аталған тік сызықтың тартылып бара жатқан, аты жоқ өзен арнасының ортасымен қиылысқан жерінде Қазақстан аумағындағы 640.2 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 640) шығысқа қарай шамамен 7.0 км және 1273.8 белгісі бар Боқты тауынан (қытай картасында - 1271 белгісі бар Бакэтушань тауы) оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 5.6 км және Қытай аумағындағы 7846 шаршысында Каракитат өзені арқылы (қытай картасында - Калацитатэхэ өзені) өтетін автомобиль жолы көпірінен батыс-солтүстік-батысқа қарай шамамен 8.9 км қашықтықта орналасқан.

Жиырма үшінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 11.2 километрге созылатын оңтүстік-оңтүстік-батыс бағытындағы тік сызықтың бойымен жиырма төртінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі жоғарыда аталған тік сызықтың Қазақстан поселкісі Бақты мен Қытай қаласы Тачэнді қосатын тас жолдың орта желісімен қиылысқан жерінде Қазақстан аумағындағы 590.7 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 597) шығысқа қарай шамамен 12.4 км және 640.2 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 640) оңтүстік-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 11.9 км және Қытай аумағындағы 7846 шаршыдағы Каракитат өзені (қытай картасында - Калацитатэхэ өзені) арқылы өтетін автомобиль жолы көпірінен батыс-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 12.6 км қашықтықта орналасқан.

Жиырма төртінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 8.9 километрге созылатын оңтүстік бағытындағы тік сызықтың бойымен жиырма бесінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Қазақстан аумағындағы 421.3 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 426) шығысқа қарай шамамен 7.3 км, 590.7 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 597) оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 15.5 км және Қытай аумағындағы 448 белгісі бар Ташабкан тауынан (қытай картасында - 463 белгісі бар Тасыкакэ биігі) солтүстік-солтүстік-батысқа қарай шамамен 6.5 км қашықтықта орналасқан.

Жиырма бесінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 12.5 километрге созылатын оңтүстік-оңтүстік-батыс бағытындағы тік сызықтың бойымен жиырма алтыншы шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі жоғарыда аталған тік сызықтың Емел өзені (қытай картасында - Эминьхэ өзені) су ағынының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен қиылысқан жерінде Қазақстан аумағындағы 485.7 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 487) солтүстік-шығысқа қарай шамамен 13.0 км және 405.1 белгісі бар биіктен (қытай картасында -

405) шығыс-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 0.8 км және Қытай аумағындағы 448 белгісі бар ташабкан тауынан (қытай картасында - 463 белгісі бар Тасыкакэ биігі) оңтүстік-батысқа қарай шамамен 7.4 км қашықтықта орналасқан.

Жиырма алтыншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 23.8 километрге созылатын оңтүстік-оңтүстік-батыс бағытындағы тік сызықтың бойымен жиырма жетінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі жоғарыда аталған тік сызықтың тартылып бара жатқан аты жоқ өзен арнасының (қытай картасында құрғақ арна) ортасымен қиылысқан жерінде Қазақстан аумағындағы 795.5 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 795) солтүстік-шығысқа қарай 4.1 км және 485.7 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 487) оңтүстікке қарай шамамен 11.6 км және Қытай аумағындағы 931.8 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 929) солтүстік-солтүстік-шығысқа қарай шамамен 4.5 км қашықтықта орналасқан.

Жиырма жетінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 17.1 километрге созылатын оңтүстік-оңтүстік-батыс бағытындағы тік сызықтың бойымен жиырма сегізінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі жоғарыда аталған тік сызықтың Шаған-Тоғай өзенінің (қытай картасында - Чаханьтохайхэ өзені) су ағынының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен қиылысқан жерінде Қазақстан аумағындағы 893.3 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 891) солтүстік-шығысқа қарай шамамен 6.2 км және 843.3 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 822) оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 7.0 км, Қытай аумағындағы 931.8 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 929) оңтүстік-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 12.6 км қашықтықта орналасқан.

Жиырма сегізінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 20.3 километрге созылатын оңтүстік-оңтүстік-батыс бағытындағы тік сызықтың бойымен жиырма тоғызыншы шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі жоғарыда аталған тік сызықтың дала жолының (қытай картасында - соқпақ) ортасымен қиылысқан жерінде Қазақстан аумағындағы 806.8 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 778) шығысқа қарай шамамен 6.0 км және 852.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 832) оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 3.9 километрге және Қытай аумағындағы 1197.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1204 белгісі бар Пусяньдэнэнбасы биігі) солтүстікке қарай шамамен 12.9 км қашықтықта орналасқан.

Жиырма тоғызыншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 2.4 километрге созылатын батыс-оңтүстік-батыс бағытындағы тік сызықтың бойымен отызыншы шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі жоғарыда аталған тік сызықтың Бурган арығының ортасымен (қытай картасында - аты жоқ қолаттың суағарымен) қиылысқан жерінде Қазақстан аумағындағы 806.8 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 778) шығыс-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 4.2 км және Қытай аумағындағы 1197.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1204 белгісі бар Пусяньдэнэнбасы биігі) солтүстікке қарай шамамен 11.7 км және 855.5 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 855) солтүстік-шығысқа қарай шамамен 3.8 км қашықтықта орналасқан.

Отызыншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Бурган арығының ортасымен (қытай картасында - аты жоқ қолаттың суағары) жалпы батыс бағытында отыз бірінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Бурган арығының ортасында (қытай картасында - аты жоқ қолат суағарының Ханьцяоэрлу жолының ортасымен қиылысқан жерінде) Қазақстан аумағындағы 806.8 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 778) оңтүстікке қарай шамамен 2.4 км және Қытай

аумағындағы 855.5 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 855) солтүстік-солтүстік-батысқа қарай шамамен 2.9 км қашықтықта орналасқан.

Отыз бірінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Тараптардың карталарында белгіленген қызыл сызықтың бойымен (қытай картасында - Ханьцяоэрлу жолының ортасымен) жалпы оңтүстік-батыс бағытында отыз екінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі аты жоқ өзеннің құрғап қалған арнасы ортасының, Тараптардың карталарында белгіленген қызыл сызықпен (қытай картасында - Ханьцяоэрлу жолының ортасы) қиылысқан жерінде Қазақстан аумағындағы Долаты өзені (қытай картасында - Долатэгоу өзені) мен Шүршіт өзенінің (қытай картасында - Цюэрцютэхэ өзені) қосылатын жерінен солтүстік-шығысқа қарай шамамен 9.2 км және Қытайдың аумағындағы 855.5 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 855) батысқа қарай шамамен 4.55 км қашықтықта орналасқан.

Отыз екінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Тараптардың карталарында белгіленген қызыл сызықтың бойымен (қытай картасында - Ханьцяоэрлу жолының ортасымен) жалпы оңтүстік бағытында отыз үшінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Долаты өзеннің (қытай картасында - Долатэгоу өзені) су ағыны ортасының немесе оның бас тарамы ортасының Тараптардың карталарында белгіленген қызыл сызықпен (қытай картасында - Ханьцяоэрлу жолының ортасымен) қиылысқан жерінде, Қазақстан аумағындағы Долаты өзені (қытай картасында - Долатэгоу өзені) мен Шүршіт өзенінің (қытай картасында - Цюэрцютэхэ өзені) қосылатын жерінен шығыс-солтүстік-шығысқа қарай шамамен 5.9 км және Қытай аумағындағы 855.5 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 855) оңтүстік-батысқа қарай шамамен 7.0 км және 958.6 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 962) батысқа қарай шамамен 5.5 км қашықтықта орналасқан.

Отыз үшінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Тараптардың карталарында белгіленген қызыл сызықтың бойымен (қытай картасында - Ханьцяоэрлу жолының ортасымен) жалпы оңтүстік бағытында отыз төртінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Шуршут өзені (қытай картасында - Цюэрцютэхэ өзені) су ағыны ортасының немесе оның бас тарамы ортасының Тараптардың карталарында белгіленген қызыл сызықпен (қытай картасында - Ханьцяоэрлу жолының ортасы) қиылысқан жерінде Қазақстан аумағындағы Долаты өзені (қытай картасында - Долатэгоу өзені) мен Шуршут өзенінің (қытай картасында - Цюэрцютэхэ өзені) қосылатын жерінен оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 7.8 км және Қытай аумағындағы 958.6 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 962) оңтүстік-батысқа қарай шамамен 8.5 км және 1581 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1593) батысқа қарай шамамен 10.8 км қашықтықта орналасқан.

Отыз төртінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Тараптардың карталарында белгіленген қызыл сызықтың бойымен (қытай картасында - Ханьцяоэрлу жолының ортасымен) жалпы оңтүстік-оңтүстік-батыс бағытында отыз бесінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Теректі өзеннің (қытай картасында - Цзяманьтелекэтэхэ өзені) су ағыны ортасының немесе оның бас тарамы ортасының Тараптардың карталарында белгіленген қызыл сызықпен (қытай картасында - Ханьцяоэрлу жолының ортасы) қиылысқан жерінде Қазақстан аумағындағы 913.4 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 893) солтүстік-шығысқа қарай шамамен 10.6 км және Қытай аумағындағы 1581 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1593) батыс-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 14.8 км және 1535 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1577) солтүстік-батысқа қарай шамамен 15.7 км қашықтықта орналасқан.

Отыз бесінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Тараптардың карталарында белгіленген қызыл сызықтың бойымен (қытай картасында - Ханьцяоэрлу жолының ортасымен) жалпы оңтүстік-оңтүстік-батыс бағытында отыз алтыншы шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Кепели өзеннің су ағыны ортасының немесе оның бас тарамы ортасының Тараптардың карталарында белгіленген қызыл сызықпен (қытай картасында - Ханьцяоэрлу жолының ортасы) қиылысқан жерінде, Қазақстан аумағындағы 913.4 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 893) солтүстік-шығысқа қарай 5.9 км және Қытай аумағындағы 1535 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1577) батыс-солтүстік-батысқа қарай шамамен 15.0 км қашықтықта орналасқан.

Отыз алтыншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Тараптардың карталарында белгіленген қызыл сызықтың бойымен (қытай картасында - Ханьцяоэрлу жолының ортасымен) жалпы оңтүстік-оңтүстік-батыс бағытында отыз жетінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі аты жоқ биікте (қытай картасында - 695 белгісі бар биік) Қазақстан аумағындағы 913.4 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 893) шығыс-солтүстік-шығысқа қарай шамамен 4.1 км және Қытай аумағындағы 1535 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1577) батысқа қарай шамамен 15.6 км және 952.5 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 953) солтүстік-батысқа қарай шамамен 4.9 км қашықтықта орналасқан.

Отыз жетінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Тараптардың карталарында белгіленген қызыл сызықтың бойымен жалпы оңтүстік-оңтүстік-батыс бағытында отыз сегізінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Кусак өзені (қытай картасында - Телекэтихэ өзені) су ағыны ортасының немесе оның бас тарамы ортасының жоғарыда аталған қызыл сызықпен қиылысқан жерінде Қазақстан аумағындағы 378.9 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 379) солтүстік-шығысқа қарай шамамен 13.2 км және Қытай аумағындағы 809.5 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 813) батыс-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 4.2 км және 1328 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1323 белгісі бар Соланбэй биігі) батыс-солтүстік-батысқа қарай шамамен 10.1 км қашықтықта орналасқан.

Отыз сегізінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 7.4 километрге созылатын оңтүстік бағытындағы тік сызықтың бойымен отыз тоғызыншы шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Қазақстан аумағындағы 378.9 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 379) шығысқа қарай шамамен 12.0 км және 1328 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1323 белгісі бар Соланбэй биігі) батыс-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 8.0 км және Қытай аумағындағы 1141 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1119) батысқа қарай шамамен 12.1 километрде орналасқан.

Отыз тоғызыншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 1.8 километрге созылатын оңтүстік-оңтүстік-шығыс бағытындағы тік сызықтың бойымен қырқыншы шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Қазақстан аумағындағы 378.9 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 379) шығысқа қарай 12.8 км және Қытай аумағындағы 1328 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1323 белгісі бар Соланбэй биігі) батыс-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 8.0 км және 1141 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1119) батысқа қарай шамамен 11.3 километрде орналасқан.

Қырқыншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 14.9 километрге созылатын шығыс-оңтүстік-шығыс бағытындағы тік сызықтың бойымен қырық бірінші нүктеге дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Қазақстан

аумағындағы 1465.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1463) солтүстік-шығысқа қарай шамамен 22.7 км және Қытай аумағындағы 1141 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1119) оңтүстікке қарай шамамен 8.5 км және 714.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 714) оңтүстік-батысқа қарай шамамен 1.2 км қашықтықта орналасқан.

Қырық бірінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 9.3 километрге созылатын шығыс-оңтүстік-шығыс бағытындағы тік сызықтың бойымен қырық екінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Қазақстан аумағындағы 1465.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1463) шығыс-солтүстік-шығысқа қарай шамамен 28.6 км және Қытай аумағындағы 984.7 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 985) батыс-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 3.2 км және 1241 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1309) батыс-солтүстік-батысқа қарай шамамен 12.0 км қашықтықта орналасқан.

Қырық екінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 9.2 километрге созылатын оңтүстік-оңтүстік-шығыс бағытындағы тік сызықтың бойымен қырық үшінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Қазақстан аумағындағы 1465.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1463) шығысқа қарай шамамен 30.9 км және Қытай аумағындағы 1241 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1309) батыс-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 6.9 км қашықтықта орналасқан.

Қырық үшінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 13.8 километрге созылатын оңтүстік бағытындағы тік сызықтың бойымен қырық төртінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Қазақстан аумағындағы 376.1 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 370) шығыс-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 3.8 км және Қытай аумағындағы Безымянная тауынан (қытай картасында - 371 белгісі бар биік) батыс-солтүстік-батысқа қарай шамамен 3.6 км және 585 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 635) солтүстікке қарай шамамен 21.0 км қашықтықта орналасқан.

Қырық төртінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 2.4 километрге созылатын оңтүстік-батыс бағытындағы тік сызықтың бойымен қырық бесінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі жоғарыда аталған тік сызықтың Қазақстан мен Қытай арасындағы темір жолдың түйіскен жерінің ортасымен қиылысқан жерінде, Қазақстан аумағындағы 376.1 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 370) оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 3.2 км және Қытай аумағындағы Безымянная тауынан (қытай картасында - 371 белгісі бар биік) батысқа қарай шамамен 4.9 км және 585 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 635) солтүстікке қарай шамамен 19.3 км қашықтықта орналасқан.

Қырық бесінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі шамамен 7.3 километрге созылатын батыс-оңтүстік-батыс бағытындағы тік сызықтың бойымен қырық алтыншы шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі жоғарыда аталған тік сызықтың аты жоқ жыраның (қытай картасында - Каладабаньгоу жырасы) суағарымен қиылысқан жерінде Қазақстан аумағындағы 1264.7 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1273) оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 9.9 км, 409.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 408) оңтүстікке қарай шамамен 9.8 км және Қытай аумағындағы 882 белгісі бар биіктен (қытай картасында - Безымянная биігі) солтүстік-шығысқа қарай шамамен 4.8 км қашықтықта орналасқан.

Қырық алтыншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі жалпы батыс-солтүстік-батыс бағытындағы аты жоқ жыраның (қытай картасында - Каладабаньгоу жырасы) суағары бойымен жоғары қарай қырық жетінші шекара нүктесіне дейін

созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі Сарыгура жотасының (қытай картасында - Алатаошань жотасы) қырқасында аты жоқ асуда (қытай картасында - Каладабань асуы), Қазақстан аумағындағы 1899.6 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1921) шығыс-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 16.0 км және 608.1 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 649) оңтүстік-батысқа қарай шамамен 10.1 км және Қытай аумағындағы Безымянная тауынан (қытай картасында - 1822 белгісі бар биік) солтүстік-шығысқа қарай шамамен 6.0 км қашықтықта орналасқан.

Қырық жетінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі 2552.4 белгісі бар биік (қытай картасында - 2568) арқылы жалпы батыс-оңтүстік-батыс бағытында Сарыгура жотасы (қытай картасында - Алатаошань жотасы) қырқасының бойымен қырық сегізінші шекара нүктесіне дейін созылып жатыр. Бұл шекара нүктесі 2512.0 белгісі бар биікте (қытай картасында - 2488) жоғарыда аталған жотаның қырқысында Қазақстан аумағындағы 1899.6 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1921) оңтүстікке қарай шамамен 13.1 км және Қытай аумағындағы 2533 белгісі бар биіктен (қытай картасында - Безымянная биігі) солтүстік-шығысқа қарай шамамен 3.2 км қашықтықта орналасқан.

Қырықтоғызыншы шекара нүктесі Жоңғар Алатауы жотасының (қытай картасында - Алатаошань таулары) қырқасында 2169.2 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 2169) оңтүстік-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 10.2 км және Қазақстан аумағындағы 3439.0 белгісі бар Испул тауынан (қытай картасында - 3430) оңтүстік-батысқа қарай шамамен 8.0 км және Қытай аумағындағы 3450 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3472 белгісі бар Бэйтухамэнь биігі) солтүстік-солтүстік-батысқа қарай шамамен 5.4 км қашықтықта орналасқан.

Қырықтоғызыншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Жоңғар Алатауы жотасының (қытай картасында - Алатаошань таулары) қырқасымен жалпы батыс-оңтүстік-батыс бағытында 3722.0 белгісі бар Сандықтас тауы (қытай картасында - 3737), Тарлаулы асуы (қытай картасында - Майлицигэшанькоу асуы), Сарыбирюк асуы (қытай картасында - Цюнкэгэдабань асуы), Көкетау асуы (қытай картасында - Кукэтому асуы), Басқан асуы (қытай картасында - Басаньсыкэ асуы), 3990.0 белгісі бар биік (қытай картасында - 3976) арқылы елуінші шекара нүктесіне дейін жалғасады. Бұл шекара нүктесі жоғарыда аталған жотаның қырқасында, Қазақстан аумағындағы 3721.8 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3726) шығысқа қарай шамамен 14.3 км және Қытай аумағындағы 3461 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3449 белгісі бар Тундалинь биігі) солтүстікке қарай шамамен 8.6 км қашықтықта орналасқан.

Елуінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Конгор-Обо тауларының (қытай картасында - Кацзаньтаошань таулары) қырқасымен әуелі жалпы оңтүстік-батыс бағытында Демекпе асуына (қытай картасында - Элэсэнбулэгэдабань асуы) дейін, одан соң жалпы оңтүстік-шығыс бағытында Коксу асуы (қытай картасында - Дэмукэдабань асуы) арқылы елу бірінші шекара нүктесіне дейін бұрылады. Бұл шекара нүктесі Беджинтау жотасының (қытай картасында - Бечжэньтаошань таулары) қырқасында 4082.0 белгісі бар биікте (қытай картасында - 4123), Қазақстан аумағындағы 4062.8 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 4062) шығыс-солтүстік-шығысқа қарай шамамен 8.2 км және 3900.1 белгісі бар Қабылтау тауынан (қытай картасында - 3938 белгісі бар биік) шығысқа қарай шамамен 3.5 км және Қытай аумағындағы 3461 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3449 белгісі бар Тундалинь биігі) оңтүстікке қарай шамамен 11.7 км қашықтықта орналасқан.

Елу бірінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Беджинтау жотасының (қытай картасында - Бечжэньтаошань таулары) қырқасымен жалпы шығыс

бағытында Казан-дабан асуы (қытай картасында - Канкадабахань асуы) арқылы елу екінші шекара нүктесіне дейін созылады. Бұл шекара нүктесі жоғарыда аталған жотаның қырқасында 4086.5 белгісі бар биікте (қытай картасында - 4074), Қазақстан аумағындағы 3957.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3921) солтүстік-шығысқа қарай шамамен 7.6 км және Қытай аумағындағы 4048.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 4102) батысқа қарай шамамен 8.3 км және 3432.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3432) солтүстік-батысқа қарай шамамен 5.9 км қашықтықта орналасқан.

Елу екінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі жалпы оңтүстік бағытында әуелі аты жоқ өзенге дейін, одан әрі осы өзеннің, Жыланды өзені мен Үлкенқазан өзенінің (қытай картасында - Хоэргосыхэ деген жалпы атаулы өзен) ағысын бойлап төмен қарай осы өзендердің су ағынының немесе олардың басты тарамдарының ортасымен, содан соң Қазанкөл көлі су айдынының, одан әрі Қорғас өзенінің (қытай картасында - Хоэргосыхэ өзені ортасымен, одан әрі Қорғас өзенінің (қытай картасында - Хоэргосыхэ өзені) ағысымен төмен қарай осы өзеннің су ағынының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен елу үшінші шекара нүктесіне дейін созылады. Бұл шекара нүктесі Қорғас өзенінің ағын суының ортасында немесе оның бас тарамының ортасында Қазақстан аумағындағы тас жол айырығынан (қытай картасында - 863 биік белгісі бар тас жол айырығы) солтүстік-шығысқа қарай шамамен 8.7 км және 1368.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1372) шығыс-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 9.2 км және Қытай аумағындағы Безымянная тауынан (қытай картасында - 1062 белгісі бар биік) батыс-солтүстік-батысқа қарай шамамен 4.2 км қашықтықта орналасқан.

Елу үшінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі қазақстандық Қорғас елді мекені мен қытайлық Никанчи елді мекені (қытай картасында - Хоэргосы елді мекені) арасындағы тас жолды кесіп өте отырып, Тараптардың карталарында белгіленген қызыл сызықтың бойымен жалпы оңтүстік бағытында елу төртінші шекара нүктесіне дейін жалғасады. Бұл шекара нүктесі Қорғас өзенінің су ағынының ортасында немесе оның бас тарамының ортасында Қазақстан аумағындағы 601.7 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 607) солтүстік-шығысқа қарай шамамен 7.4 км және 672.8 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 666) шығыс-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 11.2 км қашықтықта орналасқан.

Елу төртінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Қорғас өзенінің (қытай картасында - Хоэргосыхэ өзені) ағысымен төмен қарай осы өзеннің су ағынының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен жалпы оңтүстік бағытында елу бесінші шекара нүктесіне дейін созылады. Бұл шекара нүктесі Қорғас өзенінің су ағынының ортасы мен Іле өзенінің су ағыны ортасының немесе олардың бас тарамдары ортасының қиылысқан жерінде Қазақстан аумағындағы 613.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 613) солтүстік-солтүстік-шығысқа қарай шамамен 11.1 км және 579.2 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 587) оңтүстік-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 10.4 км мен Қытай аумағындағы 5064 - шаршыдағы дала жолдарының түйіскен жерінен солтүстік-батысқа қарай шамамен 4.2 км қашықтықта орналасқан.

Елу бесінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі оңтүстік-оңтүстік-шығыс бағытында шамамен 30.8 километрге созылатын тік сызықты бойлап, елу алтыншы шекара нүктесіне дейін жалғасады. Бұл шекара нүктесі аты жоқ биікте (қытай картасында - 1103 белгісі бар биік) Қазақстан аумағындағы 1528.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - Безымянная биігі) солтүстікке қарай шамамен 10.6

км және 3029.8 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3022) солтүстік-солтүстік-шығысқа қарай шамамен 22.2 км және Қытай аумағындағы Безымянная тауынан (қытай картасында - 1446 белгісі бар биік) солтүстік-батысқа қарай шамамен 11.2 км қашықтықта орналасқан.

Елу алтыншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі оңтүстік-оңтүстік-шығыс бағытында шамамен 12.2 километрге созылатын тік сызықты бойлап, елу жетінші шекара нүктесіне дейін жалғасады. Бұл шекара нүктесі 1601.6 белгісі бар Текельган төбешігінде (қытай картасында - 1606 белгісі бар Тэцилэганышань тауы) Қазақстан аумағындағы 3029.8 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3022) солтүстік-шығысқа қарай шамамен 15.3 км және 1528.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - Безымянная биігі) шығысқа қарай шамамен 6.0 км және Қытай аумағындағы Безымянная тауынан (қытай картасында - 1446 белгісі бар биік) оңтүстік-батысқа қарай шамамен 4.2 км қашықтықта орналасқан.

Елу жетінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі оңтүстік бағытында шамамен 3.0 километрге созылатын тік сызықты бойлап, елу сегізінші шекара нүктесіне дейін жалғасады. Бұл шекара нүктесі тау сілемінің қырқасында Қазақстан аумағындағы 3029.8 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3022) шығыс-солтүстік-шығысқа қарай шамамен 14.1 км және 1528.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - Безымянная биігі) шығыс-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 7.4 км және Қытай аумағындағы Безымянная тауынан (қытай картасында - 2265 белгісі бар биік) солтүстік-солтүстік-батысқа қарай шамамен 6.4 км қашықтықта орналасқан.

Елу сегізінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі жоғарыда аталған тау сілемінің қырқасымен жалпы оңтүстік-оңтүстік-батыс бағытында 2456.4 белгісі бар биік (қытай картасында - 2458) арқылы жалғасады, одан соң Темерликтау жотасының (қытай картасында - аты жоқ таулар) қырқасында жалпы шығыс бағытында елу тоғызыншы шекара нүктесіне дейін созылады. Бұл шекара нүктесі Темерликтау жотасының (қытай картасында - аты жоқ таулар) Қазақстан аумағындағы 3129.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3124) шығыс-солтүстік-шығысқа қарай шамамен 13.0 км және Қытай аумағындағы 3155 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3235) батысқа қарай шамамен 4.3 км қашықтықта орналасқан.

Елу тоғызыншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Қаратау жотасының қырқасымен жалпы оңтүстік бағытында 3555.8 белгісі бар Сарынохой тауы (қытай картасында - 3547 белгісі бар Шаэрнохайшань тауы) арқылы, одан соң тау беткейімен төмен түсе отырып, алпысыншы шекара нүктесіне дейін созылады. Бұл шекара нүктесі Хасан өзені су ағынының ортасында немесе оның бас тарамының ортасында Қазақстан аумағындағы 2624.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 2700) оңтүстікке қарай шамамен 4.3 км және Қытай аумағындағы 2615 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 2601) оңтүстік-батысқа қарай шамамен 8.1 км және 2819 белгісі бар биіктен (қытай картасында - Безымянная биігі) шығыс-солтүстік-шығысқа қарай шамамен 2.5 км қашықтықта орналасқан.

Алпысыншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі тау беткейімен жоғары өрлейді және одан әрі Сарытау тауларының (қытай картасында - Шаэртаошань таулары) қырқасымен жалпы батыс-оңтүстік-батыс бағытында Қарағайлы асуы (қытай картасында - Аэрциньдабань асуы), Аккурунды асуы (қытай картасында - Акэкулундэшанькоу асуы) арқылы жалғасады, одан соң тау беткейімен алпыс бірінші шекара нүктесіне дейін төмен түседі. Бұл шекара нүктесі Сүмбе өзенінің (қытай картасында - Сумубайхэ өзені) су ағынының ортасында немесе оның бас тарамының ортасында Қазақстан аумағындағы 2233.9 (қытай картасында - 2240)

белгісі бар биіктен солтүстікке қарай шамамен 3.4 километр және 2281.8 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 2271) шығыс-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 0.7 км және Қытай аумағындағы 3089 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 3175) батыс-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 7.6 км қашықтықта орналасқан.

Алпыс бірінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Сумбе өзенінің (қытай картасында - Сумубайхэ өзені) ағысымен төмен қарай осы өзеннің су ағынының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен жалпы оңтүстік-шығыс бағытында алпыс екінші шекара нүктесіне дейін созылады. Бұл шекара нүктесі Сумбе өзені (қытай картасында - Сумубайхэ өзені) су ағынының ортасы мен Текес өзенінің су ағыны ортасының немесе олардың бас тарамдары ортасының қиылысында Қазақстан аумағындағы 2136.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 2136) шығыс-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 14.4 км және Қытай аумағындағы Ирменды өзені мен Қарасу өзенінің қосылысқан тұсынан оңтүстік-батысқа қарай шамамен 7.7 км қашықтықта орналасқан.

Алпыс екінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Текес өзенінің ағысымен жоғары қарай осы өзеннің су ағынының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен жалпы батыс-оңтүстік-батыс бағытында алпыс үшінші шекара нүктесіне дейін созылады. Бұл шекара нүктесі Текес өзені су ағынының ортасында оның айналмасының оңтүстік бөлігінде Қазақстан аумағындағы 1818.0 белгісі бар Ноғойтологой тауынан (қытай картасында - 1825) солтүстік-шығысқа қарай шамамен 4.4 км және 1987.2 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1985) оңтүстік-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 6.6 км және Қытай аумағындағы 1798 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1810) солтүстік-солтүстік-батысқа қарай шамамен 6.6 км қашықтықта орналасқан.

Алпыс үшінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі оңтүстік бағытында шамамен 4.4 км тік сызық бойымен созылып алпыс төртінші шекара нүктесіне дейін жалғасады. Бұл шекара нүктесі 1853.0 белгісі бар Нохой-тологой тауында (қытай картасында - Могайтолигайшань тауы) Қазақстан аумағындағы 3430 шаршыдағы тас жолдар айырығынан шығыс-солтүстік-шығысқа қарай шамамен 9.1 км және 1818.0 белгісі бар Нохой-тологой тауынан (қытай картасында - 1825) шығыс-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 2.7 км және Қытай аумағындағы 1798 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1810) батыс-солтүстік-батысқа қарай шамамен 3.5 км қашықтықта орналасқан.

Алпыс төртінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі оңтүстік-оңтүстік-батыс бағытында шамамен 8.3 тік сызық бойымен созылып, алпыс бесінші шекара нүктесіне дейін жалғасады. Бұл шекара нүктесі Қазақстан аумағындағы аты жоқ биікте (қытай картасында - 1826 белгісі бар биік) 3430 шаршыдағы тас жолдар айырығынан оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 7.5 км және 1818.0 белгісі бар Нохой-тологой тауынан (қытай картасында - 1825) оңтүстікке қарай шамамен 9.2 км және Қытай аумағындағы 1798 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 1810) оңтүстік-батысқа қарай шамамен 8.5 км қашықтықта орналасқан.

Алпыс бесінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі оңтүстік бағытында шамамен 2.1 км тік сызық бойымен созылып, алпыс алтыншы шекара нүктесіне дейін жалғасады. Бұл шекара нүктесі Қазақстан аумағындағы 3430 шаршыдағы тас жолдар айырығынан оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 9.2 км және Қытай аумағындағы 1798 (қытай картасында - 1810) белгісі бар биіктен оңтүстік-оңтүстік-батысқа қарай шамамен 9.9 км және 2723 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 2623) солтүстік-солтүстік-шығысқа қарай шамамен 4.3 км қашықтықта орналасқан.

Алпыс алтыншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Тараптардың карталарында бөлігіленген қызыл сызықтың бойымен жалпы батыс-оңтүстік-батыс бағытында алпыс жетінші шекара нүктесіне дейін созылады. Бұл шекара нүктесі Нарынқол өзені су ағынының ортасында немесе оның бас тарамының ортасында Қазақстан аумағындағы 3430 шаршыдағы тас жолдар айырығынан шығыс-оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 9.7 км және Қытай аумағындағы 2723 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 2623) батыс-солтүстік-батысқа қарай шамамен 3.0 км қашықтықта орналасқан.

Алпыс жетінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Нарынқол өзенінің ағысымен жоғары қарай осы өзеннің су ағынының ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен жалпы оңтүстік-оңтүстік-шығыс бағытында оның бастауына дейін созылып, содан соң мұздық қолатпен алпыс сегізінші шекара нүктесіне дейін өрлейді. Бұл шекара нүктесі аты жоқ биікте (қытай картасында - 4281 белгісі бар биік) жотаның қырқасында Қазақстан аумағындағы 4227.0 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 4245) шығысқа қарай шамамен 7.0 км және Қытай аумағындағы 4225 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 4237) батысқа қарай шамамен 10.7 км және 4006 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 4023) батыс-солтүстік-батысқа қарай шамамен 7.9 км қашықтықта орналасқан.

Алпыс сегізінші шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі Меридиальный жотасының (қытай картасында - аты жоқ жота) қырқасында жалпы оңтүстік бағытында Алаайғыр асуы (қытай картасында - Алааигээршанькоу асуы), 4426.0 белгісі бар биік (қытай картасында - 4460) арқылы алпыс тоғызыншы шекара нүктесіне дейін созылады. Бұл шекара нүктесі жоғарыда аталған жотаның қырқасында 6276.0 белгісі бар Бүкілодақтық география қоғамының 100 жылдығы шыңында (қытай картасында - 6242 белгісі бар биік) Қазақстан аумағындағы Безымянная тауынан (қытай картасында - 5790 белгісі бар биік) оңтүстік-шығысқа қарай шамамен 10.7 км және Қытай аумағындағы 6769 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 6731) батысқа қарай шамамен 6.8 км және 5581 белгісі бар биіктен (қытай картасында - 5573) солтүстік-солтүстік-батысқа қарай шамамен 12.0 км қашықтықта орналасқан.

Алпыс тоғызыншы шекара нүктесінен мемлекеттік шекара желісі батыс-оңтүстік-батыс бағытындағы жотаның қырқасымен Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасының соңғы нүктесіне дейін созылып жатыр.

Қазақстан мен Қытай арасындағы мемлекеттік шекараның жоғарыда сипатталған желісі 1:100000 масштабындағы бұрынғы КСРО карталары мен ҚХР карталарына қызыл түспен енгізілген. Мемлекеттік шекара желісінің сипаттамасында көрсетілген барлық қашықтықтар сол карталар бойынша өлшенген.

Қазақстан мен Қытай арасындағы мемлекеттік шекараның желісі қызыл түспен енгізілген, жоғарыда аталған карталар осы Келісімге қоса тіркеліп отыр және оның ажырамас бір бөлігін құрайды.

3-бап

Уағдаласушы Тараптар осы Келісімнің 1-бабына сәйкес он бесінші шекара нүктесінен он алтыншы шекара нүктесіне дейін, қырық сегізінші шекара нүктесінен қырық тоғызыншы шекара нүктесіне дейін Қазақстан мен Қытай арасындағы мемлекеттік шекара желісінің өтуі туралы мәселелерді шешу үшін келіссөздерді жалғастыру қажет деп келісті.

4-бап

Осы Келісімнің 2-бабында көрсетілген жерде Қазақстан мен Қытай арасындағы мемлекеттік шекара желісін белгілеу мақсатында Уағдаласушы Тараптар екі жаққа тең негізде Бірлескен демаркациялық комиссия құрып, бұл комиссияға шекара демаркациясын жүзеге асыруды: суды айырып тұрған шекаралық тау жоталарының дәл жағдайларын және шекаралық өзендердің немесе олардың бас тарамдарының ортасын анықтауды, осы Келісімнің 5-бабына сәйкес шекаралық өзендердегі аралдардың қай жаққа тиесілі екендігін айқындауды, шекаралық белгілер орнатуды, шекара демаркациясы туралы құжаттардың жобасын дайындауды, егжей-тегжейлі демаркациялық карталар жасауды, сондай-ақ жоғарыда аталған міндеттерді орындауға байланысты әр түрлі нақты мәселелерді шешуді тапсыруға ұйғарды.

5-бап

Уағдаласушы Тараптар осы Келісімнің 2-бабында сипатталған Қазақстан мен Қытай арасындағы мемлекеттік шекара желісі суды айырып тұрған шекаралық тау жоталарымен, ал шекаралық өзендерде - өзеннің ортасымен немесе оның бас тарамының ортасымен өтеді. суды айырып тұрған тау жоталарының дәл жағдайлары және өзеннің немесе оның бас тарамының ортасы және осыған сәйкес өзендердегі аралдардың қай жаққа тиесілі екендігі Қазақстан мен Қытай арасындағы шекараны демаркациялау кезінде нақты анықталады.

Өзеннің бас тарамын анықтау үшін судың орта деңгейдегі молдығы негізгі өлшем ретінде алынады.

Осы Келісімнің 2-бабында көрсетілген шекаралық өзендер кеме жүрмейтін өзендер болып табылады.

6-бап

Уағдаласушы Тараптар Қазақстан Республикасы - Қытай Халық Республикасы - Ресей Федерациясы және Қазақстан Республикасы - Қытай Халық Республикасы - Қырғыз Республикасы мемлекеттік шекараларының түйіскен нүктелерін мүдделі мемлекеттер жеке анықтайды деп келісті.

7-бап

Уағдаласушы Тараптар Қазақстан - Қытай мемлекеттік шекарасының жергілікті жерде демаркацияланған желісі сондай-ақ әуе кеңістігі мен жер қойнауларын тік бағыттар бойынша да межелейді деп келісті.

8-бап

Шекараға шектес алапта, соның ішінде шекаралық өзендерде болуы мүмкін кез келген табиғи өзгерістер Қазақстан - Қытай мемлекеттік шекарасының жергілікті жерде демаркацияланған желісінің жағдайына, сондай-ақ егер Уағдаласушы Тараптар басқаша келіспеген болса, аралдардың қай жаққа тиесілі екендігіне өзгеріс енгізбейді.

Шекара желісі демаркацияланғаннан кейін шекаралық өзендерде пайда болған аралдардың қай жаққа тиесілі екендігі шекараның демаркацияланған желісінің жағдайына сәйкес анықталады, ал шекараның демаркацияланған желісінде тікелей пайда болған аралдардың қай жаққа тиесілі екендігі Уағдаласушы Тараптар арасындағы консультациялар арқылы әділ әрі ұтымды негізде анықталады.

9-бап

Осы Келісім бекітілуге тиіс және бекіту грамоталары алмасылған күннен бастап күшіне енеді. Бекіту грамоталарын алмасу ең қысқа мерзімде Пекин қаласында жүзеге асырылады.

Осы Келісім Алматы қаласында 1994 жылы 26 сәуірде әрқайсысы қазақ, қытай және орыс тілдерінде екі дана болып жасалды. Түсіндіру кезінде алшақтық болған жағдайда Уағдаласушы Тараптар орыс және қытай тілдеріндегі текстерге жүгінеді.

Қазақстан Республикасының
Президенті
Н.Ә.Назарбаев

Қытай Халық Республикасы
Мемлекеттік Кеңесінің Премьері
Ли Пэн

Алматы қаласы, 1994 жылғы 26 сәуір

**Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы
арасындағы достық өзара қатынастарды одан әрі
дамыту мен тереңдету туралы бірлескен декларация**

I

Бұдан әрі Тараптар деп аталатын, Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы олардың арасындағы тату көршіліктің ұзақ мерзімді және тұрақты қатынастарын, достық пен өзара тиімді ынтымақтастықғы қолдау және дамыту екі елдің және халықтардың түпкілікті мүдделеріне жауап береді, Азиядағы және бүкіл дүние жүзіндегі бейбітшілікті, тұрақтылық пен дамуды сақтау мен нығайтуға қолайлы жағдай жасайды деп бірауыздан санайды.

II

Тараптар Қазақстан мен Қытайдың арасында дипломатиялық қатынастарды орнатқан соң екі ел арасындағы қатынастардың жемісті дамуын жоғары бағалайды, екі жақты қатынастардың саяси, экономикалық, ізгілік және басқа салаларда одан әрі дамуы үшін кең перспективалар мен зор әлеует бар деп санайды.

III

Тараптар Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасында дипломатиялық қатынастарды орнату туралы 1992 жылғы қаңтарда жарияланған Бірлескен мәлімдемеде, 1992 жылғы ақпанда қол қойылған Бірлескен мәлімдемеде және Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы достық өзара қатынастардың негіздері туралы 1993 жылғы қазанда қол қойылған Бірлескен декларацияда белгіленген принциптерге берік адалдығын қуаттайды және ХХІ ғасырға көз тіге отырып, екі ел арасындағы қатынастарды сапалы жаңа деңгейге көтеруге бекем бел байлады.

IV

Осы мақсаттарда Тараптар белсенді және жан-жақты қадамдар жасауда берік шешімге келді:

1. Саяси қатынастар саласында:

- бейбіт қатар өмір сүрудің бес принципін негізге ала отырып, екі ел арасындағы ұзақ мерзімді тату көршілік пен достықтың өзара қатынастарын батыл және

ұдайы сақтау мен дамыту, өзара түсіністік пен сенімді нығайту, әр түрлі деңгейлерде үдемелі және жан-жақты диалогты қолдау, жалпы қабылданған халықаралық құқық нормаларының негізінде риясыздық, тілектестік, өзара мүдделерді ескеру рухында туындаған проблемаларды шешу;

- Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасы туралы 1994 жылғы 26 сәуірде қол қойылған Келісімді қатаң сақтау, тез арада шекараны белгілеуге кірісу және екі ел арасындағы қазіргі шекара туралы шарттар мен жалпы қабылданған халықаралық құқық принциптерін негізге ала отырып, тең құқықты консультациялар жолымен, өзара төзімділік пен өзара түсіністік рухында, екі Тарап үшін қолайлы болатын әділетті және ұтымды шешімін табу үшін қалған мәселелерді талқылауды жалғастыру;
- өз аумағындағы кез келген ұйымның және күштердің екінші Тарапқа қарсы бағытталған сепаратистік қызметіне жол бермей, ұлттық сепаратизмнің қандай түріне болса да қарсы шығу;
- Тараптардың әрқайсысының халқы өз елінің нақты жағдайларын ескере отырып, тандаған даму жолын өзара құрметтеуді негізге ала отырып, жүзеге асырылып жатқан реформалардың саясаты және практикасымен өзара танысуды жүргізу;

2. Сауда экономикалық салада:

- екі Тараптың жағдайлары мен мүмкіндіктерін ескере отырып, теңдік пен өзара пайда принципін ұстана отырып, географиялық жақындық пен экономикалардың өзара толығатын сипатымен берілген артықшылықтарды барынша пайдалану; халықаралық стандарттарға сәйкесті шаруашылық байланыстарының нысандарына өтуді бірте-бірте жүзеге асыру, энергетика, металлургия, мұнай-химия өнеркәсібі, минералдық тыңайтқыштар өндірісі, көлік, тоқыма өнеркәсібі салаларындағы ынтымақтастыққа басым көңіл бөлу;
- қажеттіліктер мен мүмкіндіктерді ескере отырып, ынтымақтастықтың деңгейі мен сапасын көтеру, ынтымақтастықтың ірі объектілерінің үлес салмағын ұлғайту, сонымен бірге Қазақстаннан Қытайдың Тынық мұхиттық жағалауына дейін екі елдің аумағымен мұнай құбырын төсеу жобасы жөніндегі ынтымақтастықтың мүмкіндіктерін белсенді зерделеу;
- екі елдің Үкіметтері қол қойған, күрделі қаржыларды көтермелеу мен өзара қорғау туралы Келісімді тиімді түрде жүзеге асыру; өзаралық инвестиция саласындағы екі елдің іскер топтарының белсенділігін күшейту үшін халықаралық сауда-экономикалық қатынастарының қалыптасқан ережелері мен практикасына сәйкес өз елінде инвестициялық жағдайларды жақсарту;
- қол қойылған екі жақты экономикалық, сауда және қаржы шарттары мен келісімдерді іс жүзінде жүзеге асыру үшін пәрменді және тиімді шаралар қабылдау, осы саладағы екі жақты қатынастардың шарттық-құқықтық базасын жетілдіруге және нығайтуға одан әрі күш-жігер жұмылдыру;
- екі ел арасындағы сауда-экономикалық қатынастарының субъектілері болып табылатын кәсіпорындар мен компанияларды - әсіресе, қуатты және несиеге қабілетті кәсіпорындар компанияларды тең құқықты және өзара тиімді негізде әр түрлі нысандағы сауда-экономикалық ынтымақтастықты ұлғайтуда және дамытуда көтермелеу мен қолдау жөніндегі күш-жігерлерді үдету;
- үздіксіз жүк, жолаушылар тасымалдауларын қамтамасыз ету жөнінде пәрменді іс-шаралар қабылдау және осы мақсаттарда қол қойылып қойған және қол

- қою жоспарланып отырған тиісті екі жақты және көп жақты келісімдерді толық жүзеге асыру;
- банк ісі саласындағы қатынастар мен ынтымақтастықты дамытуды көтермелеу;
 - сауда-экономикалық, ғылыми-техникалық ынтымақтастық жөніндегі Қазақстан-Қытай үкіметаралық комиссиясының екі елдің экономикалық байланыстарын реттеуде және ынталандыруда өзінің рөлін толық түрде көрсету үшін жұмысын күшейту;
 - Қазақстан мен Қытай аймақтарының, әсіресе шекаралас, арасындағы сауда-экономикалық ынтымақтастықты бұдан да күштірек дамыту.
3. Әскери- саяси салада:
- екі ел Қорғаныс министрліктерінің арасындағы байланыстарды орнату мен дамытуға көмектесу;
 - шекара ауданындағы достық, сенім және ынтымақтастық ахуалын одан әрі нығайту үшін қарулы күштерді өзара қысқарту мен шекара ауданындағы әскери салада сенімді баянды ету шаралары туралы Келісімді тезірек әзірлеуге күш жұмылдыру;
 - өзара тиімділік негізінде және екі елдің өздеріне алған халықаралық міндеттемелерін ескере отырып, әскери-техникалық ынтымақтастықты жүргізу.
4. Ізгілік саласында:
- екі жақты келісімдер мен халықаралық құқық нормаларына сәйкес Тараптар азаматтарының өзара сапарларына бақылауды күшейту, өз аумағында екінші Тарап азаматтарының қауіпсіздігін сенімді кепілдендіру заңды құқықтары мен мүдделерін қорғау;
 - азаматтық және қылмыстық істері жөніндегі құқықтық көмек туралы жасалған Шарттың және басқа қол қою жоспарланып отырған келісімдердің шеңберінде, жалпы қабылданған халықаралық практикаға сәйкес құқық саласындағы ынтымақтастықты нығайту;
 - екі жақты мәдени байланыстар мен білім саласындағы алмасуларды ұлғайту, ең алдымен осы салалардағы ынтымақтастық туралы қолжеткен уағдаластықтарды екі елдің министрліктерінің, комитеттерінің және ведомстволарының жүзеге асыруына жәрдемдесу;
 - Қазақстан мен Қытай халықтарының олардың ежелгі тарихымен, өзіндік мәдениетімен және дәстүрлерімен өзара кеңірек танысуы үшін туризмнің маңызын ескере отырып, екі жақты туристік алмасуларды дамытуға жәрдемдесу.
5. Халықаралық қатынастар саласында:
- халықаралық және аймақтық проблемаларды түсінуді одан әрі кеңейту мақсаттарында екі ел сыртқы ведомстволарының арасында консультациялар өткізу халықаралық ұйымдар шеңберінде халықаралық істердегі өзаралық іс-қимылды нығайту, қазіргі халықаралық қатынастардың маңызды проблемалары жөніндегі айқындамаларды келісу;
 - жаңа әділетті және ұтымды халықаралық саяси және экономикалық тәртіпті орнатуда, ол егемендік пен аумақтық тұтастықты өзара құрметтеу, шабуыл жасамау, ішкі істерге араласпау, теңдік пен өзара тиімділік, бейбіт қатар өмір сүру, барлық елдердің халықтарының әлеуметтік құрылыс пен даму үлгісін тандау құқықтарын құрметтеу принциптерінің негізінде құрылуға тиіс деп санай отырып, бірлескен күш-жігерлерді жұмылдыру;
 - барлық елдер, мейлі үлкен немесе кіші, күшті немесе әлсіз, бай немесе кедей

болмасын тең құқықты ынтымақтастықты жүргізуін, халықаралық істерде кемсітушіліксіз қатысуын жақтау, гегемонизм мен күш саясатына қарсы іс қимыл жүргізу;

- БҰҰ Жарғысы мен бейбіт қатар өмір сүрудің бес принципін негізге ала отырып, Азия-Тынық мұхит аймағының барлық елдері бір-біріне тең құқықты қарауы, тату көршілік пен достық рухында өмір сүруі үшін; гегемонияға немесе әсер ету саласына талаптарға қарсы; ортақ өркендеу мен бірлескен даму мүддесінде өзара тиімді ынтымақтастықғы нығайту үшін; қарулануға қарсы, ядролық қаруды таралуына жол бермесу үшін; тиісті халықаралық конвенцияларға сәйкес бейбіт келіссөздер жолымен Азия елдерінің арасындағы барлық аумақтық, шекаралық және басқа даулы мәселелердің шешілуі үшін, күш қолданудан немесе күшпен қорқытудан бас тарту үшін ат салысады;
- осы аймақта бар әр алуандықты негізге ала отырып, бірауыздылық және дәйектілік принципін басшылыққа ала отырып, әр түрлі нысандарда, әр түрлі деңгейлерде, әр түрлі арналар арқылы қауіпсіздік жөнінде екі жақты және аймақтық диалогты жүргізу; Орталық Азия мемлекеттерінің Азия-Тынық мұхит аймағындағы елдермен көп қырлы байланыстарын дамытуға жәрдемдесу, сол арқылы Азия-Тынық мұхит аймағындағы қауіпсіздік пен ынтымақтастық ісіне үлес қосу. Осы айқындаманы негізге ала отырып, Қытай жағы Қазақстанның Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Азиядағы өзара іс-қимыл мен сенім шаралары жөніндегі Кеңесті шақыру туралы бастамасын белсенді түрде қолдайды, Азия-Тынық мұхиты аймағындағы барлық елдермен бірге шынайы қауіпсіздік пен тең құқықты ынтымақтастыққа тиімді жолдарды іздестіруге әзір;
- Орталық Азия елдерінің мемлекеттік тәуелсіздік пен егемендікті қорғауға, аймақтағы бейбітшілік пен тұрақтылыққа жәрдемдесуге, аймақтық ынтымақтастықты, сондай-ақ аймақтағы елдер арасындағы достық пен ынтымақтастықғы нығайтуға бағытталған күш-жігерлерін қолдау, бұл жерде Орталық Азия аймағындағы тұрақтылық пен даму аймақтағы елдер халықтарының түпкілікті мүдделеріне ғана жауап бермейтінін, сонымен бірге Азияда және бүкіл дүние жүзіндегі бейбітшіліктің сақталуы үшін де маңызы зор екенін негізге алу керек.

V

Қытай жағы Қазақстанның экономиканы дамыту, ішкі тұрақтылықты сақтау, тәуелсіздікті, егемендікті және өз елінің аумақтық тұтастығын қорғау жөніндегі күш-жігерлеріне өзінің өзгермейтін қолдауын қуаттайды.

Қазақстан жағы Қытай Халық Республикасының Үкіметін Қытайдың бір ғана заңды үкіметі ретінде, ал Тайваньның Қытай аумағының ажыратылмас бөлігі болып табылатынын мойындайтынын қуаттайды; ол «бір Қытай, бір Тайвань» құруға тырысатын іс-қимылдарға қарсы болады. Ол Тайваньмен ресми қатынастарды орнатпайды және қандай да бір нысанда онымен ресми байланыстарды қолдамайды.

VI

Қытай жағы Қазақстанның ядролық қаруы жоқ мемлекет ретінде ядролық қаруды таратпау туралы Шартқа қосылуын жоғары бағалайды, Қытайдың еш уақытта және ешқандай жағдайда ядролық қаруды бірінші болып қолданбайтынын, ядролық қаруды қолданудан немесе оны ядросыз мемлекеттерге және ядросыз аймақтарға қарсы қолдану қаупінен тартынатынын тағы да қуаттайды және басқа

ядролық мемлекеттерді осындай айқындаманы ұстануға шақырады. Қытай ядролық қаруға толық тыйым салу және түпкілікті жоюды қолдайды, осы контексте ядролық сынақтарға толық тыйым салуды құптайды және ядролық қаруға толық тыйым салу туралы Шартты келіссөздер жолымен тезірек жасасуға шақырады.

Қазақстан жағы Қытай жағының жоғарыда аталған айқындамасын жоғары бағалайды және бөліседі, Қытай Үкіметінің Қазақстанға қауіпсіздік кепілдіктерін беру туралы 1995 жылғы ақпанда жарияланған Мәлімдемесінің тарихи маңызын атап көрсетеді және дүние жүзілік әрі аймақтық тұрақтылық пен қауіпсіздікті одан әрі нығайту мүдделерінде Қытай жағымен өзара іс-қимылға әзірлігін қуаттайды.

Қазақстан Республикасының
Президенті
Н.Ә.Назарбаев

Қытай Халық Республикасының
төрағасы
Цзян Цземин

Бейжің қаласы, 1995 жылғы 11 қыркүйек

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының Бірлескен декларациясы

Бұдан әрі қарай «Тараптар» деп аталатын Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы екі ел арасындағы бұрыннан қалыптасқан тату-тәтті көршілік, достық, өзара сенім және жан-жақты ынтымақтастық қатынастарын одан әрі қарай бекіте және нығайта түсуге ортақ ұмтылысын ескере отырып, Алматыдағы жоғары деңгейдегі келіссөздер қорытындысы бойынша мына төмендегілер жөнінде мәлімдейді:

1. Тараптар Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы 1992 жылғы 3 қаңтардағы Дипломатиялық қатынастар орнату туралы бірлескен мазмұндамада, Қазақстан мен Қытай арасындағы 1992 жылғы 26 ақпандағы Бірлескен мазмұндамада, Қазақстан мен Қытай арасындағы 1993 жылғы 18 қазандағы Бірлескен Декларацияда және Қазақстан мен Қытай арасындағы 1995 жылғы 11 қыркүйектегі Бірлескен декларацияда белгіленген принциптерге айнымас адалдығын қуаттайды, бұл екі ел халықтарының түбегейлі мүдделеріне сай келіп қана қоймайды, сонымен бірге Азиядағы және бүкіл дүниежүзіндегі бейбітшілікке, тұрақтылыққа және дамуға қолайлы жағдай жасайды деп есептей отырып, Қазақстан мен Қытай арасындағы өзара бірлесіп әрекет ету мен әріптестік деңгейінің ХХІ ғасырға бағытталған тату-тәтті көршілік, достық және өзара тиімді ынтымақтастық қатынастарын көтеруге бекем бел буып отыр.

2. Тараптар бұның Қазақстан мен Қытай арасындағы екі жақты қарым-қатынастарды одан әрі қарай нығайту үшін зор маңызы бар екенін ескере отырып, алдағы уақытта да әртүрлі, соның ішінде жоғары деңгейде де тұрақты түрде саяси диалог пен консультацияларды өрістетуге келісті.

3. Тараптар екі ел шекаралары ауданындағы бейбітшілік, тату-тәтті көршілік және ынтымақтастық жағдайын одан әрі қарай нығайту екі ел арасындағы өзара сенім мен өзара түсіністікті күшейте түсуге ғана жәрдемдесіп қоймай, сондай-ақ аталған аймақтағы қауіпсіздік пен тұрақтылыққа жәрдемдеседі дейтін бірыңғай пікірге келді. Осы мақсатта Тараптар Қазақстан мен Қытай арасындағы 1994 жылғы 26 сәуірде қол қойылған Мемлекеттік шекара туралы келісімді қатаң сақтай отырып, барынша қысқа мерзімдер ішінде жоғарыда аталған келісімде көзделген

шекарадағы демаркациялық жұмыстарға кіріседі және басқа да қалған шекаралық мәселелер бойынша келіссөздерді жалғастыруға әзірлігін білдіреді.

Тараптар Қазақстан Республикасы, Қытай Халық Республикасы, Қырғыз Республикасы, Ресей Федерациясы және Тәжікстан Республикасы арасындағы 1996 жылғы 26 сәуірде қол қойылған Шекара ауданындағы әскери саладағы сенімді нығайту туралы келісімді жоғары бағалайды, осы Келісімді жүзеге асыру жөнінде пәрменді іс-шаралар қабылдауға және Шекара ауданындағы әскери күштерді өзара қысқарту туралы келісімді жедел түрде әзірлеу үшін одан әрі қарай күш-жігер жұмсауға бел буғаны туралы мәлімдейді.

4. Тараптар кез келген нысандағы ұлттық сепаратизмге қарсы тұратынын қуаттай отырып, өз аумақтарында кез келген ұйымдардың және күштердің екінші Тарапқа қарсы бағытталған сепаратистік қызметін жүзеге асыруына жол бермейді.

5. Тараптар экономикалық ынтымақтастық пен сауда байланыстары Қазақстан мен Қытай арасындағы қарым-қатынастардың маңызды құрамды бөлігі болып табылады деп, сондай-ақ екі ел арасындағы сауда-экономикалық қатынастарды дамыту үшін зор әлеуетті мүмкіндіктер бар дейтін бір пікірге келеді. Тараптар толық түрде олардың экономикасының географиялық артықшылықтары мен бірін-бірі толықтыруын пайдаланатын болады, оның екі елдің достық қатынастары мен экономикалық әлеуетіне сәйкес барынша жоғары деңгейге жетуі үшін теңдік және өзара тиімділік негізінде жан-жақты түрде сауда-экономикалық ынтымақтастықты дамытатын және кеңейтетін болады деп мәлімдеді.

6. Қазақстан жағы өзінің Қытай Халық Республикасы Үкіметін Қытайдың бірден-бір заңды үкіметі ретінде танытынын, Тайвань Қытай аумағының ажырағысыз бөлігі болып табылатынын, өзінің Тайваньмен ресми қатынастар орнатпайтынын және онымен қандай да бір нысанда болмасын ресми байланыс жасамайтынын қуаттайды.

Қытай жағы өз Мемлекетінің Қазақстанға Қауіпсіздік кепілдіктері туралы мәлімдемесін қуаттайды, Қазақстан Республикасының мемлекеттік тәуелсіздігі мен егемендігін, аумақтық тұтастығын қорғау үшін, саяси тұрақтылықты сақтау және ұлттық экономиканы дамыту үшін Қазақстан Республикасы қабылдап отырған барлық іс-шараларға өзінің құрметін және қолдауын білдіреді.

7. Тараптар өзара сыйластық пен тең құқықтылық қалыпты мемлекетаралық қатынастар жасау мен дамытудың маңызды принциптері болып табылады, қазіргі халықаралық қауымдастықта мейлі, ол үлкен немесе кіші болсын - барлық елдер халықаралық істерге тең құқықты түрде қатысу құқығына ие, мемлекеттік құрылым мен даму үлгісін тәуелсіз таңдауға құқылы дейтін бір пікірге келеді.

Тараптар халықаралық құқықтың жалпы жұрт таныған принциптерінің, соның ішінде егемендік пен аумақтық тұтастықты өзара сыйлау, өзара шабуыл жасамау, бір-бірінің ішкі істеріне қол сұқпау, теңдік және өзара тиімділік және басқа да принциптер негізінде әділ және ұтымды жаңа халықаралық саяси және экономикалық тәртіпті орнату мақсатында барлық елдерді тығыз ынтымақтастыққа шақырады.

8. Тараптар ядролық қаруды қоса алғанда, жаппай қырып-жою қаруларының барлық түрлеріне, жаппай тыйым салуға және оларды толық жоюға үндей отырып, тез арада Ядролық сынаққа толық көлемде тыйым салу туралы шарт жасасуды қолдайды.

Тараптар барлық ядролық елдерді бірінші болып ядролық қаруды қолданбау, ядролық емес елдер мен ядросыз аймақтарға қатысты ядролық қаруды қолданбау немесе оны қолданамын деп қоқан-лоқы жасамау міндеттемелерін алуға үндейді.

9. Тараптар қазіргі уақытта Азия-Тынық мұхит аймағындағы (АТА) жағдайға тұрақтылық пен экономиканың жедел түрде даму қарқыны тән сипат деп есептейді. Тараптардың пікірінше, АТА келесі ғасырда маңызды рөл атқаратын болады. Тараптар АТА елдерінің бір-бірімен қарым-қатынаста өзара сыйластық, тең құқықтылық және тату-тәтті көршілік, өзге елдердің ішкі істеріне қандай да болсын нысанда қол сұқпаушылық принциптерін қатаң сақтауға шақырады. Кез келген мемлекеттің немесе мемлекеттер тобының іс-әрекеттері тиісті елдер мен аймақтардың ортақ мүдделеріне сай келуге, АТА мен бүкіл дүниежүзіндегі бейбітшілік пен дамуға жәрдемдесуге тиіс. Тараптар АТА елдерінің арасындағы даулы мәселелер достық консультациялар, өзара түсіністік және өзара төзімділік рухында келіссөздер жолымен, күш қолданбау немесе күш қолдануға қоқан-лоқы жасамау жолымен шешілуге тиіс деп есептейді.

10. АТА елдерінің халықтары арасындағы өзара түсіністік пен сенімді одан әрі күшейту, АТА қауіпсіздік пен ынтымақтастықты нығайту мақсатында Тараптар азия-тынық мұхит елдері осы аймақтағы сан алуандықты ескере отырып, аймақтағы қауіпсіздікті нығайту проблемалары жөнінде екі жақты және көп жақты консультациялар жүргізуі қажет дейтін пікір айтты. Осы позиция тұрғысынан келгенде қытай жағы Қазақстан Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Азиядағы өзара іс-әрекет пен сенім шаралары туралы бастамасын белсенді түрде қолдайды. Қазақстан мен Қытай алдағы уақытта да екі жақты және көп жақты негізде азия-тынық мұхит аймағында диалог пен ынтымақтастықты дамытуға ұмтылуға әзір екендіктерін білдіреді.

11. Тараптар өзара түсіністік пен сенімді тереңдету мақсатында азия-тынық мұхит елдерінің халықтары арасында достық байланыстарды үздіксіз нығайтуды қолдайды, сондай-ақ аймақта мемлекетаралық, ұлтаралық және діндер арасындағы қарама-қайшылықтарды өршітуге қарсы тұратындарын білдірді.

12. Тараптар Азия елдері арасындағы террорлық акциялардың барлық түрлеріне, ұйымдасқан қылмысқа, контрабандаға, есірткі заттар бизнесіне және қылмыстың басқа да түрлеріне қарсы күресте үйлестіру мен ынтымақтастықты нығайтудың зор маңызы бар деп есептейді. Тараптар екі жақты және көп жақты деңгейде осы саладағы бірлескен іс-әрекетті күшейтуге және мұндай ынтымақтастықтың тиімді жолдарын іздестіруге әзір екендіктері туралы мәлімдейді.

13. Тараптар Орталық Азия аймағындағы бейбітшілікті, тұрақтылықты және дамуды сақтау, екі жақты және аймақтық экономикалық ынтымақтастықты нығайту осы аймақтың барлық елдерінің ортақ мұрат-мақсаттары мен түбегейлі мүдделеріне ғана сай келмейді, сонымен бірге Азияда, сондай-ақ бүкіл дүниежүзінде бейбітшілікті сақтау үшін зор маңызға ие деп есептейді. Тараптар Орталық Азия елдерінің осы аймақта қауіпсіздікті, тұрақтылықты және ынтымақтастықты нығайту үшін қабылдап отырған барлық іс-әрекетін қолдайды.

14. Тараптар алдағы уақытта да аймақтық және халықаралық проблемалар жөніндегі консультацияларды нығайтуға, аймақтық және ғаламдық сипаттағы актуальды мәселелерді шешуге жәрдемдесу мақсатында БҰҰ және өзге де халықаралық ұйымдар шеңберінде ынтымақтасуға келісті.

Қазақстан Республикасының
Президенті
Н.Ә.Назарбаев

Қытай Халық Республикасының
төрағасы
Цзян Цземин

Алматы қаласы, 1996 жылғы 5 шілде

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы жиырма бірінші ғасырда жан-жақты ынтымақтастықты одан әрі нығайту туралы бірлескен декларация

Бұдан әрі Тараптар деп аталатын Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы, екі мемлекет арасындағы қалыптасқан тату көршілік, достық және жан-жақты ынтымақтастық қарым-қатынастардың одан әрі дамуына ұмтыла отырып, өзара сыйластық пен сенім, теңдік, ішкі істерге араласпау, дауларды бейбіт жолмен шешу принциптері негізінде өзара қарым-қатынас орнату қажеттілігіне кәміл сенім білдіре отырып, Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы достық қарым-қатынастардың негіздері туралы 1993 жылғы 18 қазандағы бірлескен декларация, Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы өзара достық қарым-қатынастарды одан әрі дамыту және нығайту туралы 1995 жылғы 11 қыркүйектегі бірлескен декларация және Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының 1996 жылғы 5 шілдедегі бірлескен декларациясы бекіткен принциптерге өздерінің адалдығын қуаттай отырып, төмендегілер туралы мәлімдейді:

1. Тараптар екі жақты ынтымақтастықтың әртүрлі салаларында қол жеткізілген табыстарды жоғары бағалай отырып, екі мемлекет басшылығы арасындағы өзара түсіністіктің жоғары деңгейін қанағаттанғандық сезіммен атап өте отырып, екі жақты қарым-қатынастың одан әрі нығаюы екі ел халықтарының түпкі мүдделеріне жауап береді деп санай отырып, екі мемлекеттің барлық салалардағы стратегиялық өзара іс-қимылдарын нығайтуға белді бекем буып отыр.

2. Тараптар екі мемлекет арасындағы шекаралық мәселелердің шешілуінің тарихи сипатын атап көрсете отырып және демаркациялық дала жұмыстарын аяқтай отырып, шекаралардың және мемлекеттердің аумақтық тұтастығының мызғымастығының әмбебап принциптеріне адалдықтарын қуаттайды.

3. Тараптар екі мемлекеттегі экономикалық реформалардың іске асуының жемісті процесіне мүдделілік білдіре отырып, екі елдің сауда- экономикалық ынтымақтастығының кеңеюі мен терендеуіне бар күш- жігерлерін салуға және оған келер ғасырда өзара тиімді әріптестік сипат беруге ұмтылатын болады. Осыған орай Тараптар сауда-экономикалық және ғылыми-техникалық ынтымақтастық жөніндегі үкіметаралық комиссияның қызметін жандандыру қажеттігін атап көрсетеді.

4. Тараптар екі елдің энергетика саласындағы ынтымақтастығының стратегиялық маңызды мәні бар екендігін атап көрсетеді. Тараптар энергетика саласындағы өзара тиімді ынтымақтастықтың орасан әлеуетті мүмкіндігін толық пайдалануға ұмтыла отырып, екі ел арасындағы мұнай саласындағы ынтымақтастықты одан әрі күшейту мақсатында қазақстан-қытай мұнай құбырын төсеу жобасының техникалық-экономикалық негіздемесін әзірлеуді аяқтауды жеделдету жөнінен бірлескен шаралар қолданады.

5. Тараптар екі мемлекеттің географиялық жақындығының артықшылықтарын атап өте отырып, халықаралық көлік қатынасы саласындағы кең ынтымақтастыққа маңызды мән береді, көне “Жібек жолын” қайта жаңғыртуға бірлесе күш-жігер жұмсауға дайын.

6. Тараптар екі мемлекет басшыларының саяси жігерлерінің нәтижесінде мүмкін болған трансшекаралық өзендердің су ресурстарын ұтымды пайдалану жөніндегі сарапшылар деңгейіндегі келіссөздер процесінің басталғандығын қолдайды. Тараптар тиісті үкіметаралық келісімнің қабылдануы мақсатында келіссөздер процесіне ықпал ететін болады.

7. Тараптар өзара мүдделілік білдіретін ғылымның, техниканың және жаңа технологияның басымдық берілетін бағыттарында ғылыми-техникалық ынтымақтастықты дамытуға дайын.

8. Тараптар туризм, денсаулық сақтау, әлеуметтік қамсыздандыру, дене шынықтыру және спорт саласындағы жан-жақты байланыстарды, жастар ұйымдары арасындағы алмасуларды кеңейтуді жалғастырудың маңыздылығын мақұлдайды.

9. Тараптар қоршаған ортаға қатер төндіруді төмендету және экологиялық тепе-теңдікті қолдауға бағытталған шараларды қабылдау мүдделері жолында халықаралық қоғамдастық белсенді түрде ынтымақтасуы тиіс деп санайды. Тараптар қоршаған ортаны қорғау, табиғи ресурстарды ұтымды пайдалануды қамтамасыз ету саласында ынтымақтастықты дамытатын болады және осы бағытта тәжірибе мен технологиялар алмасуды жүзеге асырады.

10. Тараптар ұлттық жікшілдікке, діни экстремизмге, терроризмге, қарудың заңсыз айналымына, есірткі заттардың контрабандасына, заңсыз көші-қонға және құқыққа қайшы іс-әрекеттің басқа да нысандарына қарсы тиімді іс-қимылды күшейту жөнінен пәрменді шаралар қолдануға деген ниеттері ортақ. Тараптар Қазақстан Республикасының, Қытай Халық Республикасының, Қырғыз Республикасының, Ресей Федерациясының және Тәжікстан Республикасының мемлекеттері басшыларының 1999 жылғы 25 тамыздағы Бішкек декларациясы бекіткен уағдаластықтарды іске асыруға белсенді түрде қатысатын болады.

11. Қытай тарапы Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне, егемендігіне және аумақтық тұтастығына өзінің құрметін қуаттайды, Қазақстан басшылығының мемлекеттік тәуелсіздікке, конституциялық құрылымға, ұлттық экономиканы дамыту мен әлеуметтік-экономикалық қайта құруларды жүзеге асыруға бағытталған күш-жігерлеріне қолдаушылық білдіреді.

Қазақстан тарапы Қытай Халық Республикасы Қытайдың жалғыз заңды үкіметі, ал Тайван-Қытай аумағының ажырамас бөлігі болып табылатындығын қуаттайды. Қазақстан Үкіметі “екі Қытай” немесе “бір Қытай, бір Тайван” түсінігін қалыптастыру әрекетіне қарсылық білдіреді, және өзінің Тайванмен қандай да бір нысанда болмасын ресми қарым-қатынас орнатпайтындығын қуаттайды.

12. Тараптар Азиялық-Тынық мұхиттық аймақтағы жағдайдың жақсаруына және осы аймақта бейбітшілікті, тұрақтылық пен қауіпсіздікті қамтамасыз етуге, сондай-ақ азиялық қауіпсіздік жөніндегі екі жақты және көп жақты консультацияларға сындарлы сипатта қатысуға бірлескен түрде ықпал етуге әзір.

Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім білдіру шаралары жөніндегі кеңестің белсенді қатысушылары болып табылатын Тараптар осы Келісімнің бастамаларының іс жүзінде іске асуына ықпал етуге ниеттеніп отыр.

13. Тараптар өзара мүдделілік туғызып отырған ғаламдық және аймақтық проблемалар жөнінде пікір алмасулардың маңызды мәні бар екендігін атап көрсетеді, халықаралық ұйымдар мен ынтымақтастықтың аймақтық тетіктері шеңберіндегі екі жақты және көп жақты ынтымақтастықты дамытуға өздерінің әзір екендіктерін, БҰҰ Жарғысының мақсаттары мен принциптерін, сондай-ақ халықаралық құқықтың жалпы мойындалған нормаларын ұстанатындықтарын тағы да мәлімдейді. Тараптар әділ және ұтымды жаңа халықаралық саяси және экономикалық тәртіптің орнауына күш-жігер жұмсайтын болады.

Қазақстан Республикасының
Президенті Н.Ә.Назарбаев

Қытай Халық Республикасының
төрағасы Цзян Цземин

Бейжің қаласы, 1999 жылғы 23 қараша

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы шекаралық мәселелерді толығымен ретгеу туралы бірлескен ресми мәлімдеме

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының басшылары Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы қазақстан-қытай мемлекеттік шекарасы туралы 1994 жылғы 26 сәуірдегі келісімге, Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы қазақстан-қытай мемлекеттік шекарасы туралы 1997 жылғы 24 қыркүйектегі қосымша келісімге және Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы қазақстан-қытай мемлекеттік шекарасы туралы 1998 жылғы 4 шілдедегі қосымша келісімге сәйкес, Қазақстан мен Қытай арасындағы шекаралық мәселелердің толығымен реттелгендігін қанағаттанғандық сезіммен атап өтеді. Бұл екі жақты қарым-қатынастарда тарихи маңызға ие, Қазақстан мен Қытай арасындағы тату көршілік және достық қарым-қатынастардың одан әрі дамуына ғана ықпал етіп қоймайды, сонымен қатар осы аймақтағы бейбітшілік пен тұрақтылықты ұстап тұруға да қолайлы жағдай туғызады.

Жоғарыда аталған мемлекеттік шекара туралы үш Келісімнің ережелеріне сәйкес, мемлекеттік шекараның бүкіл өн бойындағы демаркациялық дала жұмыстары келісілген мерзімде аяқталды.

Қазақстан-қытай мемлекеттік шекарасы жер бедерінде нақты белгіленді. Тараптар барлық демаркациялық жұмыстарды аяқтау мақсатында тиісті құқықтық құжаттарды әзірлеуді жеделдетуге дайын.

Тараптар шекара аудандарында өзара сенім білдіру мен достық ынтымақтастықты нығайту үшін қолайлы жағдай жасау мақсатында шекара режимі, трансшекаралық су ресурстарын пайдалану, көлік коммуникациялары, шекара арқылы өткізу пункттері мәселелері бойынша консультациялар өткізіп тұратын болады.

Қазақстан Республикасы үшін
Қ.К.Тоқаев

Қытай Халық Республикасы үшін
Цянь Цичэн

Бейжің қаласы, 1999 жылғы 23 қараша

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы тату көршілік, достық және ынтымақтастық туралы шарт

Бұдан әрі қарай Уағдаласушы Тараптар деп аталатын Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы, олардың арасындағы тату көршілік, достық және барлық салалардағы өзара тиімді ынтымақтастықты нығайту екі ел халықтарының түбегейлі мүдделеріне жауап беретіндігіне және Азия мен бүкіл әлемде бейбітшілікті, қауіпсіздікті, сондай-ақ тұрлаулылықты сақтауға септігін тигізетіндігіне сене отырып, 1993-1999 жылдар кезеңінде қол қойылған Бірлескен Қазақстан-Қытай декларацияларының екі жақты қатынасты дамыту үшін зор маңызы бар екенін тағы да мәлімдей отырып, Біріккен Ұлттар Ұйымының Жарғысы және өздері қатысушылары болып табылатын басқа да халықаралық шарттар бойынша өз міндеттемелерін қуаттай отырып, екі ел халықтарының арасындағы дәстүрлі достық

рухында қазіргі бар жан-жақты ынтымақтастық қатынастарын одан әрі дамытуға және нығайтуға деген ұмтылыстан шыға отырып, Төмендегілер туралы уағдаласты:

1-бап

Уағдаласушы Тараптар бір-біріне басып кірмеу, бір-бірінің ішкі істеріне араласпау, теңдік пен өзара тиімділік, бейбіт өмір сүру, егемендік пен жер тұтастығын өзара құрмет тұтудың қағидаттарына, халықаралық құқықтың жалпы танымал қағидаттары мен нормаларына сәйкес тату көршілік, достық және өзара тиімді ынтымақтастықты белсенді түрде дамытады және нығайтады.

2-бап

Уағдаласушы Тараптар Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасын делимитациялаудың және демаркациялаудың тарихи мәні бар екенін атап көрсетеді. Уағдаласушы Тараптар аумақтарға қолсұқпаушылық пен шекаралар мызғымастығының халықаралық құқықтық қағидаттарын басшылыққа ала отырып, екі ел арасындағы шекара туралы тиісті шарттарды бұлжытпай орындайды, сондай-ақ шекара аймағында екі жақ арасындағы ұрпақтан ұрпаққа беріліп келе жатқан мәңгілік татулық пен достықты қолдауға бекем бел байлайды.

3-бап

Қазақстандық Уағдаласушы Тарап әлемде тек бір ғана Қытай бар, Қытай Халық Республикасының Үкіметі бүкіл Қытайдың атынан шығатын бірден бір заңды үкімет, ал Тайвань Қытайдың ажырамас бөлігі деп растайды. Қазақстандық Уағдаласушы Тарап «екі Қытай» немесе «бір Қытай, бір Тайвань» құру әрекетіне қарсы шығады, «Тайванның тәуелсіздігіне» және оның тек қана егеменді мемлекеттер қатыса алатын қандай да болсын халықаралық және аймақтық ұйымдарға қатысуына қарсы. Қазақстандық Уағдаласушы Тарап Тайванмен ресми қатынастар орнатпайтынын және онымен қандай түрде болмасын ресми байланыстар жасамайтынын растайды.

4-бап

Уағдаласушы Тараптардың ешқайсысы қандай да болмасын одақтар мен блоктарға қатыспайды, үшінші мемлекетпен бір-бірінің егемендігіне, қауіпсіздігіне және жер тұтастығына нұқсан келтіретін шарттар жасасу сияқты қандай да болмасын осы тұрғыдағы іс-әрекеттерге бармайды. Уағдаласушы Тараптардың ешқайсысы басқа Уағдаласушы Тараптың мемлекеттік егемендігіне, қауіпсіздігіне және жер тұтастығына нұқсан келтіретін мақсатта өз жер аумағын үшінші мемлекеттердің пайдалануына жол бермейді.

Уағдаласушы Тараптардың ешқайсысы өз жерінде басқа Уағдаласушы Тараптың егемендігіне, қауіпсіздігіне және жер тұтастығына нұқсан келтіретін ұйымдар мен топтардың құрылуына және белсенділік танытуына жол бермейді.

5-бап

Қытайлық Уағдаласушы Тарап Қазақстан Республикасының ядролық қаруы жоқ мемлекет ретінде Ядролық қаруды таратпау туралы шартқа қосылуын жоғары бағалайды және Қытайдың ешқашан және қандай да бір жағдайда болмасын ядролық қаруды бірінші қолданбайтынын, ядролық қаруды қолдануға немесе оны ядролық қарусыз мемлекеттерге немесе ядролық қарусыз аймақтарға қарсы қолданатындығымен қорқытуға бармайтынын растайды және басқа да ядролық қарулы мемлекеттерді осындай ұстанымда болуға шақырады.

Қазақстандық Уағдаласушы Тарап жоғарыда аталған Қытайлық Уағдаласушы Тараптың ұстанымын жоғары бағалайды да, онымен бөліседі, ҚХР Үкіметінің 1995 жылдың ақпанында жариялаған Қазақстанға қауіпсіздік кепілдігін беру туралы мәлімдемесінің тарихи маңыздылығын атап өтеді және ғаламдық және аймақтық тұрлаулылық пен қауіпсіздікті үздіксіз нығайту мүддесіне сай Қытайлық Уағдаласушы Тараппен өзара іс-әрекеттесуге өзінің дайындығын растайды.

6-бап

Уағдаласушы Тараптар бұрын жасалған келісімдер мен қол жеткізілген уағдаластықтар негізінде үшінші мемлекеттерге қарсы бағытталмаған әскери және әскери-техникалық ынтымақтастық жасайды, Уағдаласушы Тараптардың әрбірінің жеке қауіпсіздігін нығайту мақсатында әскери салада сенім білдіру шараларын кеңейтіп, тереңдететін болады. Осы мақсатта Уағдаласушы Тараптар әртүрлі деңгейлердегі әскери алмасуларды, қорғаныс ведомстволары, әскери мекемелер және екі елдің қарулы күштерінің жеке құрамдары арасындағы жан-жақты достық байланыстарды көбейтеді, әскери кадрлар мен мамандарды оқыту және дайындауда бір-біріне көмек пен жәрдем көрсетеді.

7-бап

Уағдаласушы Тараптар екі мемлекеттегі экономикалық реформаларды табысты жүзеге асыруда мүдделілік таныта отырып, екі елдің сауда-экономикалық ынтымақтастығын кеңейтуге және тереңдетуге күш-жігер жұмсайды және өздерінің ұлттық заңнамалары мен халықаралық келісімдердің шарттарына сәйкес осыларға қажетті қолайлы жағдай жасайды.

8-бап

Уағдаласушы Тараптар өздерінің халықаралық міндеттемелеріне, сондай-ақ екі елдің әрқайсысында қолданылатын ұлттық заңнамаларына сәйкес Уағдаласушы Тараптың аумағында басқа Уағдаласушы Тараптың заңды және жеке тұлғаларының заңды құқықтары мен мүдделеріне кепілдік беретін пәрменді шаралар қолданады, сондай-ақ, Уағдаласушы Тараптар қол қойған тиісті шарттарға сәйкес азаматтық және қылмыстық істерде бір-біріне құқықтық көмек көрсетеді.

Уағдаласушы Тараптардың тиісті органдары ұлттық заңнамалары негізінде Уағдаласушы Тараптың заңды және жеке тұлғаларының басқа Уағдаласушы Тараптың аумағында ынтымақтастық пен шаруашылық қызметте туындаған мәселелер мен дауды өз мемлекеттерінің аумағында қарастырады және шешеді.

Уағдаласушы Тараптар өздерінің ұлттық және өздері қатысушы болып табылатын халықаралық шарттарға сәйкес зияткерлік меншікті, оның ішінде патентке, сауда белгісін иемдену құқығын, авторлық және басқа да біріккен құқықтарды қорғауды қамтамасыз етеді.

9-бап

Уағдаласушы Тараптар теңдік пен өзара тиімділік негізінде сауда-экономикалық, ғылыми-техникалық, көліктік, космостық, авиациялық, ақпараттық байланыстар технологиясы және басқа да өзара мүдделі салаларда ынтымақтастықты дамытады.

Уағдаласушы Тараптар энергетика саласындағы екі ел ынтымақтастығының стратегиялық мәні бар екенін сезіне отырып, энергетика саласындағы өзара тиімді ынтымақтастықтың орасан зор әлеуеттік мүмкіндіктерін толық пайдалануға талпына отырып, екі Уағдаласушы Тараптардың энергетикалық жобалар бойынша

ынтымақтастықтығын жеделдете дамытуға бірлесе күш-жігер жұмсайтын болады.

10-бап

Уағдаласушы Тараптар тиісті халықаралық шарттарға сәйкес қоршаған ортаны ластандыруды болдырмау, табиғатты рационалды пайдалануды қамтамасыз ету үшін қажетті шаралар қолданады және орнықты даму саясатын әзірлеуде және оны Орталық Азия субаймағында іс жүзінде жүзеге асыруда пәрменді шараларды қолданады. Олар қоршаған ортаны қорғау саласында, соның ішінде хайуанаттар әлеміндегі сан алуан түрлігін, шаң тозаңды бұрқасын профилактикасы, экологиялық мониторинг, экологиялық апаттардың салдарларымен және олардың қоршаған ортаға әсерімен күрес, тиісті Қазақстан-Қытай екі жақты келісімдері негізінде трансшекаралық өзендерді ұтымды пайдалану мен қорғау салаларында ынтымақтастықты дамытатын болады.

11-бап

Уағдаласушы Тараптар мәдениет, білім, туризм, денсаулық сақтау, әлеуметтік қорғау, дене шынықтыру мәдениеті мен спорт саласындағы жан-жақты байланыстардың кеңеюіне, екі елдің жастар ұйымдары арасындағы алмасуларды ұйымдастыруға зор маңызды мән береді. Уағдаласушы Тараптар Шанхай ынтымақтастық ұйымының шеңберіндегі мәдениет, спорт және туризм саласындағы ынтымақтастықты дамытатын болады.

12-бап

Уағдаласушы Тараптар Орталық Азия аймағындағы бейбітшілік, тұрлаулылық пен дамуды сақтау, екі жақты және аймақтық экономикалық ынтымақтастықты нығайту тек қана барлық елдер халықтарының жалпы көздегендері мен түпкілікті мүдделеріне жауап беріп қана емес, Азиядағы, сондай-ақ бүкіл әлемдегі бейбітшілікті сақтау үшін зор маңызды мәні бар екенін атап өтеді.

Уағдаласушы Тараптар аймақтағы қауіпсіздікті, тұрлаулылықты және өзара сенім шараларын нығайту саласында бұрынырақта қол жеткізілген барлық уағдаластықтарды ұстанатын болады және осы бағыттағы ынтымақтастықты, соның ішінде Шанхай ынтымақтастық ұйымы шеңберінде де дамытуға өздерінің дайын екендіктерін қуаттайды. Азия-Тынық мұхит аймағындағы бейбітшілікті, қауіпсіздік пен тұрлаулылықты қамтамасыз ету мақсатында Уағдаласушы Тараптар азиялық қауіпсіздік бойынша Азиядағы өзара сенім және ықпалдастық шаралары шеңберінде сындарлы диалог жүргізетін болады.

13-бап

Уағдаласушы Тараптар БҰҰ Жарғысының мақсаттары мен қағидаттары, сондай-ақ халықаралық құқықтың жалпыға танымал басқа да нормалары негізінде БҰҰ мен басқа халықаралық ұйымдардың шеңберіндегі екі ел ынтымақтастығын нығайтады, өзара қызығушылық танытатын ғаламдық және аймақтық мәселелер бойынша пікірлермен алмасатын болады.

14-бап

Бейбітшілікке немесе Уағдаласушы Тараптардың бірінің қауіпсіздік мүдделеріне қатер төндіруі мүмкін халықаралық және аймақтық ахуал шиеленіскен немесе дағдарыс жағдайының туындағанын Уағдаласушы Тараптар консультациялар өткізу

және қатердің көзін жоюға бағытталған шаралар әзірлеу мақсатында бір-бірімен жедел түрде байланыс жасайтын болады.

15-бап

Уағдаласушы Тараптардың өздерінің ұлттық заңнамасы мен халықаралық міндеттемелеріне сәйкес әрқайсысы екі жақты және көп жақты негізде халықаралық терроризмге, сепаратизм және экстремизмге, сондай-ақ ұйымдасқан қылмысқа, заңсыз көші-қонға, есірткі заттардың, қарудың заңсыз айналымына және қылмыстың басқа түрлеріне қарсы бірлесіп күресудегі ынтымақтастықты дамытатын болады.

16-бап

Уағдаласушы Тараптар халықаралық қаржылық мекемелердегі, экономикалық ұйымдардағы және форумдардағы ынтымақтастығын жалғастыратын болады, сондай-ақ осындай мекемелердің, ұйымдардың және форумдардың жарғылық құжаттарындағы ережелерге сәйкес екінші Уағдаласушы Тарап қатысушысы болып табылатын олардың біріне Уағдаласушы Тараптардың бірінің енуіне жәрдемдесетін болады.

Уағдаласушы Тараптар қазіргі бар халықаралық ұйымдардың, сондай-ақ болашақта құрылуы мүмкін ұйымдардың шеңберінде көп жақты үлгідегі экономикалық ынтымақтастықты дамытатын болады.

17-бап

Осы Шарт Уағдаласушы Тараптардың басқа мемлекеттермен қазіргі бар екіжақты және көпжақты шарттарынан туындайтын қандай да бір құқықтарын, сондай-ақ міндеттемелерін қозғамайды және үшінші мемлекеттерге қарсы бағытталмаған.

18-бап

Уағдаласушы Тараптардың өзара келісімі бойынша осы Шартқа өзгерістер мен толықтырулар енгізілуі мүмкін, олар осы Шарттың ажырамас бөлігі болып табылатын хаттамалармен ресімделеді. Осы Шарттың ережелерін іске асыру мақсатында Уағдаласушы Тараптар қажет болған жағдайда жекелеген келісімдер жасасатын болады.

19-бап

Осы Шарт бекітілуге жатады және бекіту грамоталарымен алмасқан күннен бастап күшіне енеді.

Осы Шарт жиырма жыл бойы күшінде болады. Егер Уағдаласушы Тараптардың бірі Шарттың қолданысының тиісті кезеңі аяқталардан кем дегенде бір жыл бұрын оның қолданысын тоқтату ниеті туралы екінші Уағдаласушы Тарапқа жазбаша нысанда хабарламаса, осы Шарттың қолданыс мерзімі келесі бесжылдық кезеңдерге өздігінен ұзартылады.

Пекин қаласында 2002 жылғы «23» желтоқсанда әрқайсысы қазақ, қытай және орыс тілдерінде екі дана болып жасалды және де барлық мәтіндердің күші бірдей.

Қазақстан Республикасының
Президенті
Н.Ә.Назарбаев

Қытай Халық Республикасының
төрағасы
Цзян Цземин

Бейжің қаласы, 2002 жылғы 23 желтоқсан

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының стратегиялық серіктестікті орнату және дамыту туралы бірлескен декларациясы

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың шақыруымен Қытай Халық Республикасының Төрағасы Ху Цзиньтао 2005 жылғы 3-4 шілдеде Қазақстан Республикасында мемлекеттік сапармен болды.

Екі мемлекет басшылары ашық және достық ахуалда терең пікір алмасу өткізіп, екі жақты қатынастар, сондай-ақ өзара мүдделілікті білдіретін халықаралық және аймақтық мәселелер бойынша ортақ түсіністікке қол жеткізді.

Екі мемлекет басшылары дипломатиялық қатынастар орнатылғаннан бергі 13 жыл ішіндегі екі жақты қатынастардың даму барысын жан-жақты қарап, екі ел басшылары арасындағы байланыстар күшейген сайын өзара саяси сенімнің үздіксіз нығайып, сауда-экономикалық, энергетикалық, көліктік, ғылыми-техникалық, гуманитарлық және қауіпсіздік салаларындағы екі ел халықтарының әл-ауқатын нығайтуға бағытталған ынтымақтастықтың тереңдей түскендігін атап өтті. Екі елдің ынтымақтастығын жан-жақты дамыту үшін берік шарттық-құқықтық негіз құрылып, оның ұйымдастыру тетігі жетілдірілуде. Мемлекеттер көп жақты форматта Біріккен Ұлттар Ұйымының, Шанхай ынтымақтастық ұйымының және Азиядағы өзара ықпалдастық пен сенім шаралары жөніндегі кеңестің шеңберлерінде жемісті де тиімді ынтымақтастықты жолға қойды, аймақтағы және тұтас алғанда әлемдегі бейбітшілік пен тұрақтылықты қорғау жолында тиісті үлестерін бірлесе қосуда.

Осы баяндалғандар негізінде, екі мемлекет басшылары екі елдің қатынастары жан-жақты дамудың жаңа кезеңіне аяқ басты деген ортақ пікірге келді. Тату көршілік пен өзара тиімді ынтымақтастыққа жәрдем көрсету үшін, сондай-ақ аймақтық және халықаралық жағдайдың елеулі түрде өзгеруін назарға ала отырып, мемлекеттер стратегиялық серіктестік қатынастарды орнату мен дамыту қажет деп шешті.

Бұл стратегиялық серіктестік қатынастар үшінші мемлекеттерге қарсы бағытталмаған, сондай-ақ екі елдің және олардың халықтарының бейбітшілігі, тұрақтылығы мен гүлденуіне жәрдемдесу мақсатын көздейді. Стратегиялық серіктестік қатынастар 2002 жылғы 23 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының арасындағы тату көршілік, достық және ынтымақтастық туралы шарт рухында халықаралық құқықтың көпшілік таныған принциптері мен нормаларына негізделген. Олардың негізгі мазмұны: саяси сенімді нығайту, аймақтың қауіпсіздігі мен тұрақтылығын бірлесіп қамтамасыз ету саласындағы ынтымақтастықты тереңдету, экономикалық ынтымақтастықты ынталандыру, бірлескен даму мен гүлденуге ұмтылу; гуманитарлық саладағы ынтымақтастықты және адамдар арасындағы байланыстарды кеңейту, екі ел халықтары арасындағы дәстүрлі достықты нығайту болып табылады.

Екі мемлекет арасындағы жан-жақты ынтымақтастықты одан әрі кеңейту мен тереңдетуге ортақ ұмтылысты басшылыққа ала отырып, Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы (бұдан әрі Тараптар деп аталатын) төмендегілер туралы мәлімдейді:

1. Тараптар жоғары деңгейдегі байланыстар екі мемлекет арасындағы жан-жақты ынтымақтастықты кеңейтуде маңызды рөл атқарды деген ортақ пікірге келді. Тараптар осы үрдісті қолдау мен нығайтуды, екі жақты қатынастар мәселелері, өзара мүдделілікті білдіретін аймақтық және халықаралық проблемалар жөнінде уақтылы пікір алмасуды ынталандыруды жалғастырады.

2. Тараптар 2002 жылғы 23 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының арасындағы тату көршілік, достық және ынтымақтастық туралы шарт қазақстан-қытай стратегиялық серіктестігін ұзақ мерзімді тұрақты дамытуға бағытталған аса маңызды саяси және құқықтық құжат болып табылады деп санайды, сонымен бірге Шарттың принциптері мен рухын ұстанатындарын қуаттайды. Тараптар Шарттың және бұдан бұрын екі мемлекет арасында қол қойылған саяси декларациялардың іске асырылуына, сондай-ақ қазақстан-қытай стратегиялық серіктестік қатынастарының жаңа мазмұнмен үнемі толықтырылып тұруына күш-жігер жұмсауды жалғастырады.

3. Тараптар 2003-2008 жылдарға арналған Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы ынтымақтастық бағдарламасының Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының арасындағы тату көршілік, достық және ынтымақтастық туралы шартты іске асыру және әр түрлі салалардағы өзара тиімді серіктестік байланыстарды кеңейту үшін маңызды практикалық мәні бар деп есептейді.

Қазақстан-қытай өзара ықпалдастығының барша спектрін реттейтін Қазақстан-қытай ынтымақтастық жөніндегі комитет және оның кіші комитеттері қазақстан-қытай қатынастарының басты үйлестіруші органы және тараптар қол қойған шарттарды, сондай-ақ қол жеткізілген уағдаластықтарды іске асырудың тиімді тетігі болып табылады.

Тараптар ынтымақтастық жөніндегі комитет пен оның кіші комитеттерінің, екі жақты ынтымақтастықты тереңдету мен кеңейту үшін үлкен әлеуеттің бар екендігін көрсеткен бірінші отырыстары шеңберінде жүргізген жұмысына жоғары баға берді. Тараптар Комитеттің табысты қызметін барынша ілгірлетуге келісті.

4. Тараптар сауда, экономика, энергетика, көлік және қаржы салаларындағы ынтымақтастық екі жақты қатынастарды дамытудың маңызды бағыты болып табылады деген ортақ пікірде. Тараптар аталған ынтымақтастықты одан әрі тереңдету мен дамыту үшін барлық қолайлы жағдайды жасайды.

Тараптар бірлескен ірі ынтымақтастық жобалары іске асырылған сайын екі мемлекеттің іскерлік ынтымақтастығының дамуында сапалы жаңа кезеңнің басталуына жоғары баға берді. Тараптар Атасу-Алашанькоу мұнай құбыры учаскесінің құрылысын келісілген уақытта бітіру және оны пайдалануға беруді қамтамасыз етуге барынша қолдау көрсетіп, барлық қажетті жағдайды жасауға, Қазақстан-Қытай газ құбыры құрылысы жобасының ресурстық базасын алдын ала зерттеу мен анықтауды ілгерілетуді тездетуге уағдаласты. Тараптар «Қорғас» Халықаралық шекара маңы ынтымақтастығы орталығының құрылысын және оның пайдалануға берілуін тездететін болады.

Тараптар соңғы жылдары екі жақты сауданың қарқынды дамуын қанағаттанғандықпен атап өтті. Сонымен қатар, Тараптар екі ел арасындағы тауар айналымының құрылымын одан әрі кеңейту, екі жақты саудада жоғары құны қосылған және жоғары технологиялар өнімдерінің үлес салмағын көбейту, тауар айналымының құрылымын әртараптандыру бойынша бірлескен шараларды қабылдау қажеттігін айтты. Осыған байланысты, Тараптар екі ел арасындағы ынтымақтастықтың басқа да өзекті мәселелері бойынша өзара консультациялар мен диалогтар өткізу тетігін құруға келісті.

Тараптар екі мемлекеттің транзиттік артықшылықтарын темір жол, автомобиль, әуе көлігі салаларында толығырақ пайдалану және тасымалдаудың көлемін арттыру қажет деп есептейді.

Қытай тарапы Трансқазақстандық темір жол магистралі құрылысы жобасының іске асырылуын қолдайды және қажетті жүк тасымалы көлемін қамтамасыз етуге жәрдем көрсететін болады.

Тараптар алдағы уақытта да сауда-инвестициялық ахуалды жақсартуға, әсіресе шекара маңы аудандарындағы кәсіпорындарға белсенді түрде қолдау көрсетуге, өндірістік және сауда-экономикалық қызметке өзара инвестиция салуға, оны дамытуға ниет білдіруде. Тараптар екі елдің өз аумақтарындағы кәсіпорындары мен компанияларының заңды құқықтарын қорғайды. Тараптар Қазақстанның тиісті органдары мен Қытай мемлекеттік электр жүйесі корпорациясы арасында электр қуаты саласындағы ынтымақтастықты жолға қою үшін шаралар қолданады.

Тараптар бір-бірінің аумақтарында Тараптар банктерінің белсенді қызмет етуі үшін қолайлы жағдай жасау мақсатында екі ел банктері арасында өзара ықпалдастық орнату қажет деп есептейді.

Қытай тарапы қазақстан тарапының Дүниежүзілік Сауда Ұйымына тездетіп кіруін қолдайды. Тараптар тауар мен қызмет көрсету нарығына кіру жөніндегі қазақстан-қытай келіссөздерінің табысты басталғанын атап өте отырып, олардың тез арада аяқталуы үшін ортақ күш-жігер жұмсайтын болады.

Тараптар Қазақстан-қытай трансшекаралық өзендерін пайдалану және қорғау жөніндегі бірлескен комиссия қызметі нәтижелерін, әсіресе Трансшекаралық өзендердегі табиғи апат құбылыстары туралы тараптарды шұғыл хабардар ету туралы келісімді жоғары бағалай отырып, екі елдің трансшекаралық өзендері су ресурстарын ұтымды пайдалануды және қорғауды қамтамасыз ету мақсатында қолда бар тетіктер негізінде, оның ішінде табиғи апаттар туралы хабарлау саласында одан әрі өзара іс-қимыл жасайтын болады.

5. Тараптар екі елдің білім беру орындары, академиялық мекемелері және ғылыми-техникалық орталықтары арасындағы тәжірибемен, қызметкерлермен, жетістіктермен алмасу саласындағы өзара ықпалдастықты тереңдету үшін нақты шаралар қабылдайды, сондай-ақ Қазақстан-қытай ынтымақтастық жөніндегі комитетінің тиісті кіші комитеті шеңберінде қазақстан тарапының Пекинде Қазақстан-қытай гуманитарлық және ғылыми-техникалық ынтымақтастық орталығын ашу жөніндегі ұсынысын қарайды.

Тараптар ғылым, мәдениет, білім, спорт және туризмді қоса алғанда, мәдени-гуманитарлық саладағы байланыстарды жандандыруға әзір екендіктерін растады. Тараптар бір мезгілде мәдениет мекемелері, шығармашылық ұжымдар арасындағы тікелей байланыстардың дамуына жәрдем көрсетеді, мәдени алмасу және әртістер мен мәдениет қайраткерлерінің гастрольдік сапарлары жөніндегі көп мөлшерде іс-шаралар ұйымдастыруға ықпал етеді. Қытай тарапы қазақстан тарапының Қытайда Қазақстанның Мәдениет орталығын ашу жөніндегі ұсынысын мұқият зерттейді және тиісті рәсімдер бойынша жәрдем көрсетеді. Тараптар 2006 жылы «Қытай мәдениеті күндерін» Қазақстанда және 2007 жылы - «Қазақстан мәдениеті күндерін» Қытайда өткізу туралы уәделесті.

6. Тараптар терроризм, сепаратизм және экстремизм бұрынғысынша аймақтың қауіпсіздігі мен тұрақтылығының ең басты қаупі болып табылатындығын атап өтеді. Тараптар 2001 жылғы 15 маусымдағы Терроризмге, экстремизмге және сепаратизмге қарсы күресу туралы Шанхай конвенциясының және 2002 жылғы 23 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы Терроризмге, экстремизмге және сепаратизмге қарсы күресудегі ынтымақтастық туралы келісімнің ережелеріне сәйкес екі елдің құқық қорғау органдары арасындағы үйлестіру мен

ынтымақтастықты күшейтеді, «Шығыс Түркістанның Ислам қозғалысы» ұйымын қоса алғанда, «үш зұлымдыққа» қарсы ынтымақтастық, бірлесіп алдын ала сақтандыру мен күресу деңгейін үздіксіз көтеру үшін Шанхай ынтымақтастық ұйымының шеңберінде пәрменді шаралар қолдануды жалғастырады.

Қытай тарапы қазақстан тарапының мемлекеттің егемендігі мен аумақтық біртұтастығын қорғау, нақты жағдаяттарға сәйкес таңдаған өз жолы бойынша жедел дамуын қамтамасыз ету жөніндегі күш-жігерін алдағы уақытта да қолдайтын болады.

Қазақстан тарапы «бір Қытай» принципін, яғни Қытай Халық Республикасының Үкіметі бүкіл Қытай атынан өкілдік ететін бірден-бір заңды үкімет, ал Тайвань – Қытай аумағының ажырамас бөлігі болып табылатынын қолдайтынын растайды. Қазақстан тарапы «екі Қытай» немесе «бір Қытай, бір Тайвань» құруға бағытталған кез-келген талаптарға қарсы, «Тайванның тәуелсіздігіне» қарсы, Тайванның тек егеменді мемлекет қана мүшесі бола алатын кез-келген халықаралық және аймақтық ұйымдарға кіруіне қарсы шығады. Қазақстан тарапы Тайванмен ресми қатынастар орнатпайды және ресми байланыстар жасамайды. Қазақстан тарапы Қытайдың «Тайванның тәуелсіздігін» қолдайтын сепаратистік күштерге қарсы іс-қимыл жасау және оларды ауыздықтау жөніндегі, мемлекеттің бейбіт жолмен бірігуін жүзеге асыруға және Тайвань бұғазы мен Азия-Тұнық мұхит аймағындағы бейбітшілік пен тұрақтылықты қамтамасыз етуге бағытталған күш-жігерін түсінушілікпен қабылдайды және қолдайды. Қазақстан тарапының аталған ұстанымын қытай тарапы жоғары бағалайды.

7. Тараптар Шанхай ынтымақтастық ұйымының қарқынды даму динамикасын жоғары бағалайды. Тараптар Шанхай ынтымақтастық ұйымының шеңберіндегі өзара ықпалдастық мүше мемлекеттердің өзара тиімді ынтымақтастығын нығайтуға, сондай-ақ аймақты дамыту мен ондағы тұрақтылыққа мүмкіндік жасайтын маңызды фактор болып табылады деген ортақ пікірде. Тараптар ШЫҰ-ның басқа да мүше мемлекеттерімен бірлесіп Шанхай ынтымақтастық ұйымының шеңберінде қауіпсіздік, экономика, мәдениет, білім, қоршаған ортаны қорғау және басқа да салалардағы ынтымақтастықты үздіксіз ұлғайту, Ұйымның халықаралық және аймақтық істерде белсендірек рөл атқаруына мүмкіндік беретін сыртқы байланыстарды кеңейту жөнінде практикалық шаралар қабылдауға уағдаласты.

Тараптар Азиядағы өзара ықпалдастық пен сенім шаралары жөніндегі кеңес, сондай-ақ басқа да халықаралық және аймақтық ұйымдар мен форумдар шеңберіндегі ынтымақтастықты одан әрі нығайтады, аймақтағы бейбітшілік пен дамуға көмек көрсетуге, жаңа әділ де ұтымды халықаралық саяси және экономикалық тәртіптің орнауына бірлесе күш-жігер жұмсайтын болады.

Тараптар жаһандық бейбітшілікті, тұрақтылықты сақтап қалудағы және жалпыға ортақ дамуға мүмкіндік жасаудағы Біріккен Ұлттар Ұйымы рөлінің маңыздылығын растайды, сондай-ақ БҰҰ-ның реформалануы бәрін қамтитын және көп аспектілі болуы тиіс деген ортақ пікірде. Дамушы елдердің өкілдіктерін көбейтуге және олардың БҰҰ-ның шешім қабылдау процесіне қатысуы үшін көбірек құқықты иемденуіне баса көңіл бөлу қажет. БҰҰ-ны реформалау демократиялық консультациялар жолымен ортақ түсіністікке қол жеткізуді талап ететін аса жауапты мәселе болып табылады.

Қазақстан Республикасының
Президенті Н.Ә.Назарбаев

Қытай Халық Республикасының
төрағасы Ху Цзиньтао

Астана қаласы, 2005 жылғы 4 шілде

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының 21 ғасырдағы ынтымақтастық стратегиясы

Қытай Халық Республикасының Төрағасы Ху Цзиньтаоның шақыруы бойынша 2006 жылғы 19-23 желтоқсанда Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев Қытай Халық Республикасына мемлекеттік сапармен барды. Екі мемлекеттің басшылары Пекин қаласында ресми келіссөздер жүргізді. Сапар барысында Президент Н.Ә.Назарбаев Бүкілқытайлық халықтар өкілдері жиналысы Тұрақты комитетінің Төрағасы У Бангомен және Мемлекеттік Кеңестің Премьері Вэнь Цзябаомен кездесті.

Екі мемлекеттің басшылары Қазақстан мен Қытай (бұдан әрі - Тараптар) арасындағы дипломатиялық қарым-қатынастар орнатылғаннан бергі он бес жыл ішіндегі екі жақты ынтымақтастықтың ахуалын және даму нәтижелерін жан-жақты талдап, қол жеткізілген үлкен табыстарды және өткен жылдар ішінде екі жақты ынтымақтастықтың түрлі салаларында сапалы өзгерістер болғанын қанағаттанғандықпен атап өтті. Екі ел арасында саяси салада қандай да бір шешілмеген мәселелер жоқ. Тараптар мемлекеттік шекараны делимитациялау және демаркациялау мәселелерін түпкілікті реттеді. Қазақстан ядролық қарудан бас тартқаннан кейін Қытай Қазақстанға қауіпсіздік кепілдігін берді. Тараптар диалогтың тиімді механизмін қалыптастырды, екінші тараптың мүдделерін өзара құрметтеу негізінде екі жақты мүдделілік білдірілетін барлық өзекті мәселелер бойынша тең құқылы және достық пікір алмасуларды тұрақты түрде жүргізіп келеді. Тараптар түрлі салалардағы ынтымақтастық механизм қалыптастырды және іске қосты. Бұл жерде ынтымақтастық жөніндегі Қазақстан-Қытай комитеті және оның профильдік кіші комитеттері маңызды рөл атқарды. Әскери және қауіпсіздік салаларындағы екі жақты ынтымақтастық табысты түрде дамуда, екі тараптың қол жеткізген тиісті уағдаластықтары дәйекті түрде іске асырылып жатыр. Сауда-экономикалық байланыстар, түрлі салаларда соның ішінде энергетика, көлік, қоршаған ортаны қорғау, шекаралас өзендердің су ресурстарын бірлесіп пайдалану сияқты ынтымақтастық, гуманитарлық саладағы ынтымақтастық үздіксіз кеңейтілуде.

Тараптар Қазақстан-Қытай қатынастарын тұрақты түрде нығайту және тереңдету екі елдің сыртқы саясатының басымдықты бағыты болып табылатынына, екі мемлекет халықтарының түбірлі мүдделеріне жауап беретіндігіне, өңірдегі бейбітшілік пен тұрақтылықты қолдауға жәрдемдесетініне бір ауыздан келісті.

2002 жылғы 23 желтоқсанда қол қойылған, Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының арасындағы Тату көршілік, достық және ынтымақтастық шарты қарқынды және тұрлаулы мемлекетаралық қарым-қатынастарды нығайту үшін берік құқықтық негіз қалады.

2003 жылғы 3 маусымда қабылданған, Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының арасындағы 2003-2008 жылдарға арналған ынтымақтастық бағдарламасы - екі жақты ынтымақтастықтың барлық салаларындағы орта мерзімді болашағының басым бағыттарын айқындайтын негізгі құжат болып табылады.

2005 жылғы 3 шілдеде қабылданған, ҚР мен ҚХР арасындағы стратегиялық әріптестікті орнату және дамыту туралы бірлескен декларацияның тарихи зор маңызы бар және Қазақстан-Қытай қарым-қатынасының жаңа даму сатысына көтерілгендігінің нышаны, ол саяси сенім білдіруді одан әрі нығайтумен, өңірдегі қауіпсіздік пен тұрақтылықты қамтамасыз ету саласындағы ынтымақтастықты тереңдетумен, сауда-экономикалық өзара ықпалдастықты кеңейтумен және

тереңдетумен, бірлескен даму мен гүлденуге ұмтылысымен, гуманитарлық саладағы ынтымақтастықты және адамдар арасындағы байланыстарды дамытумен, екі ел халықтары арасындағы дәстүрлі достықты нығайтумен сипатталады.

Жоғарыда баяндалғандарды негізге ала отырып екі мемлекеттің басшылары екі мемлекеттің мүдделері мен екі ел халықтарының игілігі жолында стратегиялық әріптестік қатынасты 21 ғасырда одан әрі дамытатынын және тереңдететінін мәлімдейді.

Аталған мақсаттарда Тараптар ынтымақтастықты нығайтуға ниет білдіреді және төмендегі басымды бағыттарда нақты шараларды қолға алады:

1. Саяси салада:

1. Тараптар алдағы уақытта да аса жоғары және жоғары деңгейлердегі тұрақты саяси диалогты қолдайды, екі жақты қатынастар мен халықаралық ахуалдың өзекті мәселелерін дер кезінде талқылау үшін тұрақты түрде екі ел басшыларының сапарларымен алмасады.

2. Тараптар ынтымақтастық жөніндегі Қазақстан-Қытай комитетінің қызметін жетілдіруге ниет білдіріп отыр. Аталған Комитет екі жақты өзара іс-қимылды ынталандыруда және қол жеткізілген барлық уағдаластықтарды іске асыруды ілгерілетуде жетекші үйлестіруші рөл атқаруы тиіс. Қажет болған жағдайда Тараптар ынтымақтастық жөніндегі Қазақстан-Қытай комитетінің ережелері нормаларына сәйкес оның ұйымдық құрылымына түзетулер енгізуі мүмкін.

3. Екі елдің парламентаралықынтымақтастығы екі жақты қатынастарды ілгерілету ісінде маңызды рөл атқарады. Қазақстан және Қытай екі елдің парламенттері, саяси партиялары және қоғамдық ұйымдары арасындағы байланыстарды кеңейтуді және ынтымақтастықты нығайтуды жалғастыратын болады.

4. Тараптар Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасын делимитациялау және демаркациялау, сол сияқты соңғы он жылдың ішінде әскери саладағы сенім білдіру шараларын нығайту және шекара ауданында қарулы күштерді өзара қысқарту, трансшекаралық өзендердегі су ресурстарын бірлесіп ұтымды пайдалану, лаңкестіктің, сепаратизмнің және экстремизмнің енуінің алдын алу және басқа да трансұлттық қылмысқа қарсы күресудегі өзара ықпалдастық жөніндегі келісімдерді табысты түрде іске асыру шекара ауданындағы қауіпсіздікті, тұрақтылықты және тәртіпті қамтамасыз етуге, екі ел арасындағы тату көршілік байланыстарды нығайтуға және іскерлік ынтымақтастықты дамытуға жәрдемдеседі деп ортақ пікір білдірді. Осыған байланысты осы сапар барысында қол қойылған, «Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының арасындағы Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасының тәртібі туралы келісімнің» зор маңызы бар, келісім шекаралық ынтымақтастықты одан әрі нығайтуға және тиісті шекаралық мәселелерді дер кезінде тиісінше шешу үшін шарттық-құқықтық базаны қалыптастыруға қызмет етеді.

5. Тараптар мемлекеттің егемендігін, бірлігін және аумақтық тұтастығын қорғау мәселелерінде бір-бірінің саясатын және іс-қимылын қолдауға бекем бел буып отыр. Қазақстандық Тарап «бір Қытай» саясатын одан әрі қолдайтын болады және Қытай Халық Республикасының Үкіметі бірден-бір заңды Үкімет екенін, ол бүкіл Қытай мүддесін білдіретіндігі, ал Тайвань Қытай аумағының ажырамас бөлігі екенін таниды. Қазақстан тарапы «Тайваньның тәуелсіздігіне» қарсы шығады және оның тек ғана тәуелсіз мемлекеттер мүше бола алатын кез келген халықаралық және аймақтық ұйымдарға кіруіне қарсы шығады, Тайваньмен қандайда бір ресми байланыстар жасамайды. Қытай тарапы қазақстандық тараптың аталған ұстанымын жоғары бағалайды.

Тараптар мемлекеттің тәуелсіздігі мен аумақтық тұтастығы маңызды мәселелер болып табылады деп санайды. Тараптар бір-бірінің егемендігін және қауіпсіздігін қамтамасыз ету мүдделеріне зиян келтіруі мүмкін іс-әрекетке қандай жағдайда да жол бермейді.

II. Экономикалық салада:

1. Тараптар Экономикалық ынтымақтастықты дамыту тұжырымдамасының екі мемлекеттің экономикалық қатынастарының ұзақ мерзімді болашағын айқындау үшін зор маңызы бар деп санайды.

2. Тараптар өзара сауда айналымының көлемін 2010 жылы 10 млрд. АҚШ долларына дейін, ал 2015 жылы 15 млрд. АҚШ долларына дейін жеткізуге күш-жігер салады. Тараптар экспорт пен импорт арасындағы тепе-теңдікке қол жеткізуге, екі жақты саудада жоғары қосылған құн өнімінің жеке салмағын арттыруға, тауар құрылымын түрлендіруге ұмтылады.

Тараптар зияткерлік меншік құқығын бұзушылық, сапасы төмен және контрафактылық өнімдерге қарсы күрестегі ынтымақтастықты нығайтады.

Тараптар шекаралық сауданы дамытуды ынталандырады, шекаралас және ішкі өңірлер арасындағы тікелей экономикалық байланыстарды кеңейтуге және тереңдетуге жәрдемдеседі, өңірдегі елдердің сауда-экономикалық белсенділігін және өңдеу өнеркәсібін дамыту үшін тартымды орталық ретінде «Қорғас» халықаралық шекаралық ынтымақтастық орталығының тартымдылығын арттырады.

3. Тараптар шаруашылық жүргізуші субъектілер тараптарына Қазақстан-Қытай мұнай құбыры және Қазақстан-Қытай газ құбыры құрылысын салу жобаларын іске асыруда, мұнай мен газды барлау, игеру және өңдеу саласындағы ынтымақтастықты кеңейтуге, жаңа электроэнергетикалық қуаттарды жасауға, сыртқы нарыққа электроэнергиясын тасымалдауға және т.б. жәрдемдеседі.

4. Тараптар мұнай-газ секторында бар ірі жобаларды бір мезгілде іске асырумен қатар шикізаттық емес салаларда маңызды жобаларды іске асыру қарқынын ұлғайтады, сондай-ақ инвестициялық климатты жақсартады және екінші елдің аумағына инвестиция салған, әсіресе мұнай-газдық машина жасау, тағам және тоқыма өнеркәсібі, көлік-логистикалық қызмет көрсету, металлургия, құрылыс материалдары және туризм сияқты салаларда бір елдің кәсіпорындарын белсенді түрде қолдайды. Тараптар өзара инвестицияларды құптайды және көтермелейді, ол үшін жағдай жасап, инвестициялық кәсіпорын қызметкерлерінің заңды құқықтары мен мүдделерін қорғау жөнінде шаралар қабылдайды, олардың мүліктерінің қауіпсіздігін қамтамасыз етеді.

5. Тараптар өздерінің заңнамалары шеңберінде бір-бірінің аумағында Тараптар банктерінің толыққанды жұмыс істеуі үшін тепе-тең және қолайлы жағдай жасауға ниет білдіреді, сондай-ақ екі мемлекеттің банктері арасында әріптестік қатынастарды қалыптастыруды және агенттік байланыстарды дамытуды қолдайды.

6. Тараптар теміржол жүк тасымалының көлемін өсіреді, сондай-ақ ықтимал жүк тасқынын айқындаған соң Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасында жаңа темір жол желілерін салу мүмкіндігін қарастырады.

Тараптар транзиттік-көлік әлеуетін кең ауқымда пайдаланатын болады, еуроазиялық бағыттағы жүктердің тасымалын қамтамасыз ететін және Қазақстан мен Қытай аумақтары арқылы өтетін халықаралық көлік дәліздерін құруға жәрдемдеседі.

Тараптар логистикалық қызметті жетілдіру, тасымалдауға қолайлы жағдай туғызу, жүктердің жылдам өтуіне, сондай-ақ Еуропа және Азия арасындағы жүк

тасымалдаудың дамуын ынталандыру есебінен қазіргі заманғы және бәсекелестікке қабілетті көліктік-коммуникациялық инфрақұрылымды дамытады.

Тараптар трансконтинентальды теміржол бағытында контейнерлік поездардың санын көбейту жөнінде шаралар қабылдайды, қозғалыстар кестесінің қатаң орындалуын қамтамасыз етеді. Тараптар шекаралық, кедендік, карантиндік және теміржол қызметтерінің өзара ықпалдастығын жетілдіреді.

7. Тараптар шекара, кеден, карантин және санитарлық-эпидемиологиялық бақылау саласында туындайтын мәселелерді реттеу бойынша пәрменді шаралар қабылдайды. Қазақстан мен Қытай кедендік шарттылықтарды жеңілдетеді және қолайлы етеді, кедендік басқару жүйесін жетілдіреді, стандарттарды бірегейлендіруге жәрдемдеседі.

8. Тараптар өзара инвестициялар және сауда үшін қолайлы жағдай жасау және өңірлік маңызы бар сауда-экономикалық жобаларды іске асыру арқылы Шанхай ынтымақтастық ұйымы шеңберінде өңірлік экономикалық ынтымақтастықты одан әрі нығайтуға күш-жігер жұмсайды.

9. Тараптар ҚР Үкіметі мен ҚХР Үкіметі арасында Қазақстан Республикасы азаматтарының Қытай Халық Республикасындағы уақытша еңбек қызметі және Қытай Халық Республикасы азаматтарының Қазақстан Республикасындағы уақытша еңбек қызметі туралы келісімді жасасу арқылы еңбек қызметі саласындағы ынтымақтастықты нығайтады.

III. Ғылыми-техникалық салада:

1. Тараптар қолда бар ғылыми-техникалық ынтымақтастық әлеуетін белсенді түрде пайдаланады, екі елдің экономикасына іс жүзінде пайда әкелетін ғылым мен техниканың қолданбалы салаларындағы өзара ықпалдастықты кеңейтеді.

2. Тараптар екі елдің Ғылым академиялары, салалық институттары, ғылыми-техникалық және зерттеуші мекемелері арасындағы байланыстарды нығайтады.

3. Тараптар ғылыми-техникалық ынтымақтастық бойынша бірлескен орталық ашу, сондай-ақ өзара түсіністік негізінде бірлескен технопарктер құру бойынша шаралар қабылдайды.

IV. Мәдени-гуманитарлық салада:

1. Тараптар екі мемлекеттің және олардың халықтарының арасындағы достық пен өзара түсіністікті одан әрі тереңдетуге көмектесетін екі жақты қатынастардың бүкіл кешеніндегі гуманитарлық құрамын айтарлықтай күшейту қажеттігін бірауыздан қолдайды. Тараптар білім беру, мәдениет, бұқаралық ақпарат құралдары, денсаулық сақтау, туризм және спорт салаларындағы екі жақты ынтымақтастықты жандандыруға ниет білдіреді.

2. Тараптар Мәдениет күндерін өткізу, мәдени алмасуларды кеңейту, шығармашылық ұжымдардың, әртістердің және өнер қайраткерлерінің гастрольдық сапарларын ұйымдастыру тәжірибесін жалғастырады. Қазақстан мен Қытайдың мәдениет күндерін өткізудің нәтижесінде Тараптар мәдени-гуманитарлық ынтымақтастықты одан әрі кеңейту мүмкіндіктерінің түрлерін қарастырады.

3. Тараптар өзара мемлекеттік мәдениет орталықтарын ашу мүмкіндігін оң қарастырады.

4. Тараптар алдағы уақытта да екі мемлекеттің шекара маңы аудандары арасындағы гуманитарлық қатынастарды және байланыстарды дамытуға, мәдени өзара алмасуларды тереңдетуге, бірлескен археологиялық экспедицияларды, тарихи-мұрағаттық зерттеулерді жүргізуге, этникалық мерекелер өткізуге қатысты

сұрақтарды шешуге, сондай-ақ радио мен телебағдарламалар және басқа салалардағы ынтымақтастықты кеңейтуге жәрдемдеседі.

V. Қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау саласында:

1. Тараптар екі жақты және көп жақты форматтағы қауіпсіздікті қамтамасыз ету, трансұлттық қылмысқа, лаңкестікке, сепаратизмге және экстремизмге қарсы күрес саласындағы екі мемлекет ынтымақтастығының оң сипаттағы серпінділігін қолдайды. Тараптар қандай да бір ұйымға немесе жеке тұлғаға бір мемлекеттің аумағында басқа мемлекеттің мемлекеттік тәуелсіздігіне, бірлігіне және аумақтық тұтастығына қарсы нұқсан келтіретін әрекеттерге жол бермейтіндіктерін тағы да мәлімдейді. Бұл ретте Тараптар қауіпсіздік саласындағы ынтымақтастықтың үшінші мемлекеттерге бағытталмағандығын атап көрсетеді.

2. Тараптар өңірлік қауіпсіздіктің жаңа қыр көрсетуі мен қауіп-қатерлеріне қарсы тиімді күрес жүргізу мақсатында екі елдің қорғаныс ведомстволарының консультацияларын, үйлестірулерін және ынтымақтастығын дамытуды жалғастыруға дайын.

3. Тараптар наркотрафикке, қару-жарақпен жарылғыш заттар контрабандасына, ақшаның жылыстауы мен трансұлттық ұйымдасқан қылмыстық әрекеттерге, әсіресе шекаралық аудандарда, қарсы іс-қимыл жасау жөнінде құқық қорғау органдарының іс-қимылдарын үйлестіруді жалғастырады.

Тараптар заңсыз көші-қонмен күресті, осы саладағы өзара іс-қимылдың шарттық-құқықтық базасын жетілдіруді жандандырады.

4. Тараптар екі ел арасындағы төтенше жағдайлардың алдын алу және оларды жою саласындағы ынтымақтастық салыстырмалы түрде жоғары деңгейде сақталған және оң сипаттағы үрдісі бар деп санайды. Төтенше жағдайларға қатысты қауіпсіздікті қамтамасыз ету мақсатында төтенше жағдайлардың алдын алу және жою мәселелері бойынша Тараптардың тиісті мемлекеттік органдары арасында сындарлы диалогты нығайту, сондай-ақ ШЫҰ шеңберінде табиғи және техногендік апаттарды жою бойынша бірлескен жаттығулар өткізу қажет.

Тараптар трансшекаралық өзендерді пайдалану және қорғау жөніндегі Қазақстан-Қытай бірлескен комиссиясы қол жеткізген нәтижелерді жоғары бағалайды және әділеттілік пен ұтымдылық принциптерін ұстана отырып қолданыстағы механизмдер шеңберіндегі ынтымақтастықты дамытуды жалғастырады, трансшекаралық өзендердің су және биологиялық қорларын пайдалану мен қорғауға кепілдік беретін, тиісті нақты шараларды әзірлейді, сондай ақ барлық салалардағы Тараптардың мүдделерін нақты қамтамасыз етеді.

VI. Халықаралық салада:

1. Тараптар өңірде бейбітшілік пен тұрақтылықты қамтамасыз етуге оң сипаттағы үлесін қоса отырып, халықаралық сахнада екі жақты ынтымақтастықты кеңейтеді.

Тараптар Біріккен Ұлттар Ұйымы Жарғысының басты мақсаттары мен принциптерін, сондай-ақ жалпыға бірдей қабылданған басқа да халықаралық құқық нормаларын сақтауды жақтайды және осы негізде мемлекеттердің мемлекеттік бірлік пен ұлттық тәуелсіздікті қорғау құқықтарын тануды, өзінің жеке жағдайларына сәйкес дамудың тәуелсіз және дербес жолын таңдауды, халықаралық істерде мемлекеттердің тең құқылы қатысуын, сондай-ақ әлемнің сан алуан мәдениеті мен өркениетін тануды және құрметтеуді көздейтін жаһандық қауіпсіздіктің жаңа жүйесін құруды қолдайды.

Тараптар әлемдегі өркениетаралық және конфессияаралық диалогты дамытуға өз үлесін қосуға ниет білдіреді. Қытай тарапы Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің съезін өткізу жөніндегі қазақстандық бастаманы жоғары бағалайды.

2. Тараптар барша әлемде бейбітшілік пен қауіпсіздікті қамтамасыз етуде БҰҰ-ның басты рөліне кәміл сенеді. Тараптар БҰҰ мәселелері бойынша екі жақты өзара ықпалдастық деңгейін жоғары бағалайды.

Тараптар БҰҰ-ға қажетті өзгеріс енгізудің пісіп-жетілгендігі және оны жүзеге асырудағы кез келген асығыстықты жоққа шығару түсінігін негізге алады. Тараптар барлық мемлекеттердің өмірлік мүдделерін қозғайтын БҰҰ реформасы - БҰҰ-ның көп жақты ұстанымдарын нығайтуға, оның беделі мен тиімділігін арттыруға, сондай-ақ оның жаңа қыр көрсетулер мен қауіп-қатерлерге барабар үн қату қабілетіне жәрдемдесуі тиіс деп санайды. Тиісті шешімдер кең ауқымды ымыра негізінде қабылдануы тиіс.

3. Тараптар қазірдің өзінде бар және туындайтын жаңа халықаралық мәселелер мен өңірлік қақтығыстарды саяси-дипломатиялық жолдармен шешуді жақтайды. Тараптар ұзаққа созылып кеткен таяу шығыс мәселелерін әділетті әрі бейбіт реттеу қажет деп санайды.

Тараптар Ирактағы ішкі саяси жағдайды жеделдетіп қалыпқа келтіруге шақырады. Тараптар Ауғанстандағы бейбіт өмірді жолға қою өңірлік жағдайды тұрақтандыруға және есірткі өндірісі мен контрабандасына қарсы күреске жәрдемдеседі деп санайды.

4. Тараптар террористік қатердің жаһандық және кешенді сипатын мойындайды және терроризмге қарсы тұруда БҰҰ шеңберіндегі ықпалдастықты нығайту қажеттігін атап өтеді. Тараптар қылмыстық жолмен табылған кірістерді заңдастыруға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жасауда Еуроазиялық топтар шеңберінде ынтымақтастықты дамытады.

5. Тараптар «Ядролық қаруды таратпау жөніндегі шарт» негізінде ядролық қаруды таратпауда халықаралық тәртіпті одан әрі нығайтуға адалдықтарын қуаттайды. Қытай бейбітшілік пен жаһандық тұрақтылық істеріне адалдығының көрнекті мысалы болып табылатын, Қазақстанның ядролық қарудан бас тарту жөніндегі тарихи шешімін өзінің жоғары бағалайтындығын тағы да қуаттайды.

Тараптар Иран ядролық бағдарламасы төңірегіндегі жағдайларды дипломатиялық келіссөздер арқылы бейбіт жолмен реттеу қажеттігін және Корей түбегін денуклеаризациялау жөніндегі алты жақты келіссөздерді ілгерілету қажеттігін атап өтеді.

Тараптар Орталық Азияда ядролық қарусыз аймақты құру жөніндегі күш-жігерді және тиісті шартқа қол қоюды қолдайды.

6. Тараптар Азия құрлығында бейбітшілік пен тұрақтылықты қамтамасыз етуде ынтымақтастықты дамытуға дайын және осы мақсатта өңірлік қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі екі жақты және көп жақты механизмдерге және консультацияларға дәйекті түрде қатысады.

7. Тараптар халықаралық және өңірлік аренадағы өзгерістер жағдайында Шанхай ынтымақтастық ұйымының үздіксіз дамып келе жатқандығын, мүше - мемлекеттер арасындағы өзара сенім білдіру мен өзара тиімділіктің негізінде тату көршілік қатынастарды тереңдету үшін маңызды аренаға айналғандығын, бейбітшілікті, қауіпсіздікті және тұрақтылықты қолдауда өңірдегі тиімді тетікке айналғанын және геосаяси процестерді дамытуға елеулі ықпал ете алатын қуатты фактор болып табылатындығын атап өтеді. Тараптар қауіпсіздік, экономика және

басқа да салаларда ШЫҰ шеңберіндегі практикалық ынтымақтастықты үздіксіз тереңдету мен дамыту үшін барлық күш-жігерлерін жұмсайды.

2006 жылдың 15 маусымында Шанхайда өткен ШЫҰ мерейтойлық саммиті оның одан әрі нығаюы мен дамуына жаңа серпін берді.

Азиядағы өзара ықпалдастық және сенім шаралары жөніндегі кеңестің (АӨСШК) белсенді мүшелері болып табылатын Қазақстан мен Қытай, осы процестің одан әрі жемісті дамуына жәрдемдесуге ниет білдіреді. Тараптар 2006 жылдың 17 маусымында Алматыда өткен АӨСШК-нің Екінші саммиті оның қалыптасуындағы маңызды белес болғанын атап өтеді.

Тараптар Орталық Азия елдерінің өзіндік төл тарихи, мәдени дәстүрінің бар екендігін атап өтеді. Халықаралық қоғамдастық барлық Орталық Азия елдері халықтарының жеке жағдайларына сәйкес даму жолын дербестендіруді қолдайды. Орталық Азия елдеріндегі тұрақтылық пен қауіпсіздік, тұрақты экономикалық даму мен үздіксіз әлеуметтік прогресс Қазақстан мен Қытайдың өмірлік мүдделеріне толық жауап береді. Тараптар екі жақты негізде және ШЫҰ шеңберінде терроризмге, экстремизмге және сепаратизмге қарсы күрес мәселелеріне ерекше назар аудара отырып, басқа да Орталық Азия мемлекеттерімен өзара ықпалдастықты кеңейтуге екі жақты ұмтылысын қуаттайды.

Қазақстан Республикасының
Президенті
Н.Ә.Назарбаев

Қытай Халық Республикасының
төрағасы
Ху Цзиньтао

Бейжің қаласы, 2006 жылғы 20 желтоқсан

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы жан-жақты стратегиялық әріптестікті дамыту туралы бірлескен мәлімдеме

Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың шақыруымен 2011 жылғы 13-14 маусымда Қытай Халық Республикасының Төрағасы Ху Цзиньтао Қазақстан Республикасында мемлекеттік сапармен болды.

Екі мемлекеттің басшылары ізгі және достық ахуалда екіжақты қарым-қатынастардың даму барысына толық шолу жасады, Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы (бұдан әрі – «Тараптар») арасында 1992 жылғы 3 қаңтарда дипломатиялық қатынастарды орнатқан сәттен бастап екі мемлекет қарым-қатынастарының үздіксіз және тұрақты дамуын қанағаттанарлықпен атап өтті. Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы тату көршілік, достық және ынтымақтастық туралы 2002 жылғы 23 желтоқсанда Тараптар қол қойған Шарт пен Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы стратегиялық әріптестік қатынастарын орнату мен дамыту туралы 2005 жылғы 4 шілдедегі Бірлескен мәлімдеме екіжақты қатынастарды дамыту үшін берік құқықтық база құруға негіз болды және екіжақты ынтымақтастықты стратегиялық әріптестік деңгейіне көтерді.

Мемлекет басшылары қазақстан-қытай қатынастарының стратегиялық әріптестігі жан-жақты және жедел даму сипатын алғандығы жөнінде ортақ пікір білдірді. Тараптар өзара саяси ықпалдастықтың, стратегиялық және практикалық

ынтымақтастықтың, сондай-ақ, мәдени-гуманитарлық байланыстардың теңдесі жоқ жоғары деңгейіне қол жеткізді. Екіжақты қатынастарды дамытудың жаңа тарихи кезеңіне өте отырып, Тараптар төмендегілер туралы мәлімдейді:

I

Тараптар жан-жақты стратегиялық әріптестікті дамыту туралы шешім қабылдады. Тараптар бірлескен даму мен гүлдену жолында Қазақстан Республикасы және Қытай Халық Республикасы арасындағы тату көршілік, достық және ынтымақтастық жөніндегі Шартты және басқа да қолданыстағы екіжақты халықаралық шарттарды сақтау негізінде тату көршілік және достық қатынастарды нығайтуға, өзара тиімді практикалық ынтымақтастықты тереңдетуге, үйлестіруді және өзара ықпалдастықты нығайтуға жәрдемдесетін болады. Мұндай қатынастарды дамыту одақ болып саналмайды және үшінші елдерге қарсы бағытталмаған. Халықаралық және өңірлік ахуалдың өзгеруіне қарамастан қазақстан-қытай жан-жақты стратегиялық әріптестігін дамыту екі мемлекет сыртқы саясатының басымдықты бағыты болып қала береді.

Тараптар өзара саяси сенім білдіру қазақстан-қытай қатынастарының негізі болып табылатындығын атап көрсетті. Тараптар екі мемлекеттің басшылары арасындағы тығыз байланыстарды қолдайды, екіжақты қатынастар мәселелері, маңызды халықаралық және өңірлік проблемалар жөнінде пікір алмасады, екі мемлекеттің үкіметтері, заң шығарушы органдары, саяси партиялары, қоғамдық бірлестіктері, кәсіпорындары және қаржылық құрылымдары арасында жан-жақты байланыстар мен ынтымақтастықты дамытуды ынталандырады, Тараптар арасында өзара түсіністікті және өзара сенім білдіруді үздіксіз нығайтады.

Тараптар екінші Тараптың мемлекеттік егемендігін, қауіпсіздігін және аумақтық тұтастығын қамтамасыз етуге бағытталған күш-жігерін қолдайтындығын қуаттайды, бір Тарап мемлекетінің аумағында екінші Тараптың егемендігіне, қауіпсіздігіне және аумақтық тұтастығына нұқсан келтіретін ұйымдар мен топтардың құрылуына жол бермейді және олардың қызметтеріне тыйым салады. Қазақстан Республикасы бүкіл ҚытайдыңатынынөкілдікететінҚытайХалықРеспубликасыҮкіметінбірден-бірзаңды үкімет, ал Тайвань – Қытайдың ажырамас бөлігі екендігін тани отырып, «бір Қытай» саясатына адалдығын қуаттайды, Тайванмен ресми қатынастар орнатпайтынын және онымен ресми байланыстар жүргізбейтінін қуаттайды. Қазақстан Республикасы Тайвань бұғазындағы екі жағалау арасындағы қатынастардың бейбіт жолмен дамуын және Қытайдың бейбіт жолмен қосылуы бойынша маңызды ісін қолдайды. Қытай Халық Республикасы Қазақстан Республикасының және оның басшылығының мемлекеттік егемендік пен аумақтық тұтастықты қамтамасыз ету жолындағы күш-жігерін қолдайды, қазақстандық тарап таңдаған дербес даму жолын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуын және стратегиялық басымдықтарын қамтамасыз етудегі шаралары мен күш-жігерін қолдайды. Қытай Халық Республикасы Қазақстан Республикасының өңірдегі және әлемдегі бейбітшілік пен тұрақтылықты қамтамасыз етуге бағытталған күш-жігерін, оның ішінде Азиядағы өзара ықпалдастық және сенім шаралары кеңесінің (АӨСШК), Әлемдік және дәстүрлі дін көшбасшылары съезінің өткізілуін қолдайды.

II

Тараптар практикалық ынтымақтастықтың қазақстан-қытай қатынастарының жан-жақты стратегиялық әріптестігінің маңызды құрамдас бөлігі болып

табылатындығы жөнінде ортақ пікірде. Осыған байланысты, Тараптар таяу арада Қазақстан Республикасының және Қытай Халық Республикасының Үкіметтері басшыларының тұрақты кездесулерінің тетігін құруға және оны іске қосуға келісті. Тараптар Ынтымақтастық жөніндегі қазақстан-қытай комитеті, оның кіші комитеттері және Трансшекаралық өзендерді пайдалану және қорғау жөніндегі Бірлескен Комиссия жұмысының тиімділігін арттыру бойынша бірлескен күш-жігер жұмсауды жалғастырады.

Тараптар ынтымақтастықтың алғашқы жылдарындағы көрсеткіштерімен салыстырғанда, екіжақты сауда-саттықтың 2010 жылғы елеулі өсімін қанағаттанарлықпен атап өтті. Екі елдің сауда-экономикалық өзара ықпалдастығының айтарлықтай әлеуетін ескере отырып, екі мемлекет басшылары 2015 жылы екіжақты тауар айналымының көлемін 40 млрд. АҚШ долларына дейін ұлғайту мақсатын ұсынды.

Тараптар өзара ықпалдастық салаларын кеңейту, екіжақты ынтымақтастықтың артықшылықтарын және экономикаларының өзара толықтыратындығын одан әрі анықтау мақсатында өз мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуы туралы ақпаратпен және тәжірибесімен тұрақты түрде алмасадy. Екі мемлекеттің макроэкономикалық саясат үшін жауап беретін ведомстволары және зерттеу құрылымдары Қазақстанның 2020 жылға дейінгі стратегиялық даму жоспарын және Қытайдың 12-ші бесжылдық әлеуметтік-экономикалық даму жоспарын зерттеуді күшейтуі тиіс.

Тараптар екіжақты қатынастардың дамуында энергетика саласындағы ынтымақтастық маңызды болып табылады деп санайды. Тараптар өзара тиімділік қағидаты негізінде энергетикалық ынтымақтастықты одан әрі үздіксіз кеңейтуге және тереңдетуге ниетті. Мұнай және газ саласындағы бұдан былайғы өзара ықпалдастық үшін Тараптар «Қазақстан – Қытай» газ құбыры екінші кезегінің, қазақстан-қытай мұнай құбырының екінші кезегінің екінші кезегінің және «Орталық Азия – Қытай» газ құбыры үшінші желісінің қазақстандық бөлігінің нәтижелі құрылысын, қазақстан-қытай мұнай құбыры мен «Орталық Азия – Қытай» газ құбыры қазақстандық бөлігінің ұзақ мерзімді қауіпсіздігі мен тұрақты пайдаланылуын қамтамасыз ету бойынша бірлескен күш-жігер жұмсайтын болады.

Тараптар атом энергиясын бейбіт мақсатта пайдалану саласында ынтымақтастықты дамытуды және тереңдетуді жалғастырады. Тараптар баламалы энергия көздерін, оның ішінде күн, жел және таза энергияның басқа да түрлері саласында ынтымақтастықты дамытатын болады.

Тараптар экономиканың шикізаттық емес секторларындағы ынтымақтастықты жалғастырады. Осы мақсатта екі ел үкіметтері қол қойған Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Экономиканың шикізаттық емес секторларындағы ынтымақтастық бағдарламасын және Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Экономиканың шикізаттық емес секторларындағы жаңғыртылған іс-шаралар жоспарын тыңғылықты іске асыруға кіріседі.

Тараптар инвестициялық ынтымақтастықты одан әрі нығайтады және Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы инвестицияларды көтермелеу және өзара қорғау туралы жаңа келісімнің жобасын келісу үшін күш-жігер жұмсайды. Тараптар өзара саудадағы есеп айырысуда ұлттық валюталарды пайдалануға ниетті, екі мемлекеттің банктері арасындағы ынтымақтастық пен әріптестік орнатуды және өкілдік қызметті жүзеге асыруды

қуаттайды. Тараптар кәсіпорындарын несиелеуде және инвестиция салуда ұлттық валюталарды пайдалануды ынталандырады, екі мемлекеттің қаржы құрылымдары мен ірі кәсіпорындары арасындағы белсенді ықпалдастықты және ынтымақтастықты қолдайды.

Қытай Халық Республикасы Қазақстан Республикасының Дүниежүзілік сауда ұйымына кіруін қолдайтындығын қуаттайды, қазақстандық өнімді қытай нарығына жеткізуге және қазақстандық инвестицияларды Қытай экономикасына тарту үшін қолайлы жағдай жасауға жәрдемдесетін болады.

Қазақстан Республикасы Қазақстан Республикасының 2020 жылға дейінгі дамуының Стратегиялық жоспары шеңберінде индустрияландыру және инфрақұрылымдық құрылыс үдерісіне Қытай Халық Республикасының белсенді қатысуын қуаттайды. Тараптар жоғары, ғылымды қажет ететін және энергия сақтау технологиялары саласындағы ынтымақтастықты іске асыруға кіріседі. Тараптар Қазақстанда өнеркәсіптік парктер мен басқа да жобалар құрылысын бірлесіп салу мүмкіндігін қарастырады.

Тараптар көлік саласындағы ынтымақтастықты толығымен ілгерілетеді, өңірдің тас жолдарын байланыстыратын және қосатын жобаларды жүзеге асырады. Қытай тарапы «Астана – Алматы» темір жол құрылысы жобасын іске асыруды белсенді түрде қолдайды. Қытай тарапы сондай-ақ «Батыс Еуропа –Батыс Қытай» халықаралық транзиттік дәлізін жүзеге асыру және Қазақстан аумағындағы «Жетіген – Қорғас» темір жол учаскесін Қытай аумағындағы «Қорғас – Инин – Цзинхэ» темір жол учаскесімен қосу жобаларының іске асырылуын белсенді қолдайды.

Тараптар ғылыми-техникалық саладағы ынтымақтастықтың дамуын қолдайды, ғылыми-зерттеу институттары арасындағы байланыстарды жандандыруға, жаңа технологияларды зерттеу және оларды өндіріске енгізу саласында ынтымақтасуға, екі елдің аумағында бірлескен ғылыми- техникалық парктерді және Қазақстанда суперкомпьютерлік орталық ашу мүмкіндігін зерттеуге ниет білдірді. Тараптар екі мемлекеттің аэроғарыштық агенттіктері және кәсіпорындары арасында байланыстарды және ынтымақтастықты қолдайды.

Тараптар екі мемлекеттің азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін ауыл шаруашылығы саласында ықпалдастықты кеңейту мен тереңдетудің зор маңыздылығын атап өтеді. Агроөнеркәсіптік кешен саласында жобаларды іске асыруда, сондай-ақ қазақстандық бидайды Қытайға экспорттау және оны Қытай аумағы арқылы транзиттеу бойынша екі мемлекет кәсіпорындары арасында ынтымақтастықты дамытуды қолдайды. Тараптар екі мемлекет кәсіпорындарының фосфор тыңайтқыштарын өндіру саласында ынтымақтастығын дамытуды құптайды.

Тараптар өткізу пунктері арасындағы және кедендік іс саласындағы ынтымақтастыққа қанағаттанғандық білдірді. Екіжақты және өңірлік саудаға қолғабыс көрсету және сауда-экономикалық байланысқа қолайлы жағдай жасау үшін Тараптар шекаралық өткізу пункттеріне қатысты заңдық құжаттарды жетілдіруді жеделтеді, шекаралық өткізу пункттерінде инфрақұрылым құрылысын нығайтуды жалғастырады және осы саладағы ынтымақтастықты жан-жақты ілгерілетеді.

III

Тараптар екі мемлекеттің мәдени-гуманитарлық ынтымақтастығын дамытудың маңыздылығын атап өтеді. Тараптар бұқаралық ақпарат құралдары, ғылыми-білім құрылымдары, көркемөнер ұжымдары және жастар ұйымдары арасындағы достық байланыстарды жандандыруға ниетті, мәдениет, білім, туризм, денсаулық сақтау

және спорт салаларында алмасу мен ынтымақтастықты тереңдетуді жалғастырады.

Тараптар медицина және денсаулық сақтау саласындағы ықпалдастықты дамытады.

Тараптар екі мемлекет халықтарының денсаулық игіліктері үшін ынтымақтастықты өзара ілгерілетеді, мұның өзі әріптестікті дамытуға жаңа серпін бермекші.

Тараптар 2012 жылы қазақстан-қытай дипломатиялық қатынастарын орнатудың 20 жылдық мерейтойында бірқатар мерекелік іс-шараларды бірлесе ұйымдастыруға уағдаласты.

IV

Тараптар өңірлік ынтымақтастықты дамытудың маңыздылығын атап көрсетеді. Тараптар шекаралық сауданың дамуына, өңірлік негізгі сауда- экономикалық «хаб» ретінде қазақстан – қытай «Қорғас» Халықаралық шекарамаңы ынтымақтастығы орталығының орнығуына және рөлін арттыруға жәрдемдесетін болады.

Тараптар екі мемлекеттің шекаралық және ішкі өңірлерімен тікелей экономикалық байланыстарды кеңейтуге ниетті. Синьцзян-Ұйғыр автономиялық ауданы және Қытайдың басқа да провинциялары мен аудандарының Қазақстанмен ынтымақтастығы мен байланыстарының дамуын қолдайды. Қазақстан Республикасының Алматы қаласы және Қытай Халық Республикасының Тяньцзинь қаласы арасындағы бауырластық байланыстың орнауын құптайды.

V

Тараптар қоршаған ортаны қорғау саласындағы ынтымақтастықтағы екі мемлекеттің табыстарын жоғары бағалайды және 2011 жылғы 22 ақпанда қол қойылған, Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Траншекаралық өзендер суларының сапасын қорғау туралы келісім мен Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қоршаған ортаны қорғау саласындағы ынтымақтастық туралы 2011 жылғы 13 маусымдағы келісім Тараптардың қоршаған ортаны қорғау саласындағы, әсіресе трансшекаралық өзендер суының сапасын қамтамасыз ету саласындағы маңызды жетістіктері болып табылатынын атап өтеді.

Тараптар Траншекаралық өзендерді пайдалану және қорғау жөніндегі қазақстан-қытай бірлескен комиссиясы жұмысының нәтижесін жоғары бағалайды, Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы трансшекаралық өзендер алабындағы су бөлісу бойынша негізгі техникалық жұмыстарды іске асыру жоспарын белсенді ілгерілетуге дайындықтарын білдіреді, Қорғас өзеніндегі «Достық» бірлескен гидротараптың құрылысын бірлесіп жүргізуді және біріккен гидротехникалық нысандардың құрылысын салу практикасын, сондай-ақ трансшекаралық өзендерді пайдалану және қорғау саласындағы екіжақты келісім шарт-құқықтық базаны нығайтуды жалғастырады.

Тараптар екіжақты негіздегі және Шанхай ынтымақтастық ұйымы (ШЫҰ) шеңберіндегі төтенше жағдайлар саласындағы қазақстан-қытай ынтымақтастығына қанағаттанғандық білдіреді. Уақыт озған сайын өсе түсіп отырған ірі табиғи кесәпаттар мен техногендік апаттар жағдайында, Тараптар екі мемлекеттің төтенше жағдайлар жөніндегі қызметтерінің өзара ықпалдасуын одан әрі нығайту бойынша бірлескен белсенді күш-жігер жұмсайды.

VI

Тараптар халықаралық лаңкестік, сепаратизм, экстремизм және трансшекаралық ұйымдасқан қылмыс (қару-жарақтың, оқ-дәрілердің, есірткілердің, психотроптық заттар мен олардың прекурсорларының заңсыз тасымалдануы мен сатылуы, сондай-ақ экономикалық қылмыстар және т.б.) өңірлік және тұтас алғанда әлемдік бейбітшілік пен тұрақтылыққа елеулі қатер болып табылатынын атап өтеді. Тараптар «үш қасіретке» қарсы күресте екіжақты форматта, ШЫҰ және басқа да халықаралық ұйымдар мен көпжақты форматтар шеңберінде тығыз ынтымақтастықты жалғастырады.

Тараптар әлемдік қоғамдастықтың лаңкестікке және басқа да жаңа сынақтар мен қатерлерге қарсы күресінде Біріккен Ұлттар Ұйымының (БҰҰ) орталық рөлін камтамасыз ету үшін бірлескен күш-жігер жұмсайды.

VII

Тараптар халықаралық ынтымақтастық екі мемлекет арасындағы жан-жақты стратегиялық әріптестік қатынастарының маңызды құрамдас бөлігі болып табылатынын атап өтеді. Тараптар БҰҰ, ШЫҰ, АӨСШК және басқа да көпжақты құрылымдардың шеңберіндегі үйлестіру мен ынтымақтастықты нығайтуды; байланыстарды қолдауды және маңызды халықаралық және өңірлік мәселелер бойынша ұстанымдарды келістіруді жалғастырады.

Тараптар құрылғанынан бастап 10 жыл ішінде ШЫҰ мүше мемлекеттер арасындағы тату көршілестікті, өзара сенім білдіруді, достықты және ынтымақтастықты тереңдетуде, мүше мемлекеттердің бірлескен дамуына жәрдемдесуде, өңірдегі бейбітшілікті, қауіпсіздік пен тұрақтылықты сақтауда маңызды рөл атқарды деп санайды. 2011 жылғы 15 маусымда Астанада өтетін ШЫҰ Саммиті салтанатты іс-шараға айналады. Қазіргі Саммиттің пікір бірлігін нығайтатынына, Ұйымның алдағы 10 жылда мақсаттары мен даму бағыттарын бекітетініне, ШЫҰ-ның үзіліссіз, салауатты және тұрақты дамуына серпін беретіндігіне сенім білдіреді. Тараптар ШЫҰ шеңберінде қауіпсіздік, экономика және гуманитарлық қалдастық салаларындағы практикалық ынтымақтастықты кеңейтуге және тереңдетуге бірлескен күш-жігер жұмсайды және белсенді үлес қосады.

Тараптар БҰҰ жер бетіндегі бейбітшілікті сақтауда, бірлескен дамуға жәрдемдесуде және халықаралық ынтымақтастықты нығайтуда маңызды рөл атқаруы қажет деп санайды. БҰҰ Жарғысына сәйкес өзінің халықаралық бейбітшілікті және қауіпсіздікті сақтау жөніндегі түпкі қызметін табысты орындауы үшін Тараптар БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесіне қатысты ұтымды және қажетті реформаларды қолдайды.

Тараптар кеңейтілген демократиялық талқылаулар арқылы барлық тараптардың мүдделері мен алаңдаушылығын есепке алу негізінде реформалардың «топтама» жобасы бойынша кең ауқымды пікір бірлігіне қол жеткізу қажет деп санайды. БҰҰ-ға мүше-мемлекеттер арасындағы ұйымшылдықты қамтамасыз ету мақсатында келіссөздер үдерісіне жасанды мерзімдік шектеулер қоймау керек, сондай-ақ қазіргі уақытта мүше-елдердің басым көпшілігінің қолдауын таппаған, қандай да болсын, оның ішінде келіссөздер үдерісінің жекелеген аспектілерін бөліп көрсететін жобаларды уақытынан бұрын талқылауға шығармау қажет.

Тараптар АӨСШК шеңберінде үйлестіруді және ынтымақтастықты нығайтуды жалғастырады, қатысушы елдер арасында өзара сенім және ынтымақтастықты нығайту, сондай-ақ өңірлік бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау үшін бұл үдерістің табысты дамуын ілгерілетеді.

Тараптар Орталық Азияда ядролық қарудан азат аймақ құруды қолдайды және ядролық мемлекеттердің Орталық Азияда ядролық қарудан азат аймақ құру туралы Шартқа қатысты тиісті Хаттамаға жеделдетіп қол қоюын жақтайды. Тараптар Ядролық қаруды таратпау туралы Шарт негізінде ядролық қаруды таратпау режимін нығайту бойынша күш-жігер жұмсайтын болды.

Қазақстан Республикасының
Президенті
Н.Ә.Назарбаев

Қытай Халық Республикасының
төрағасы
Ху Цзиньтао

Астана қаласы, 2011 жылғы 13 маусым

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының жан-жақты стратегиялық әріптестікті одан әрі тереңдету туралы бірлескен декларациясы

Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың шақыруымен Қытай Халық Республикасының Төрағасы Си Цзиньпин 2013 жылғы 6-8 қыркүйек аралығында Қазақстан Республикасына мемлекеттік сапармен барды.

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы (бұдан әрі - «Тараптар») Қазақстан мен Қытай арасында дипломатиялық қарым-қатынастарды орнату сәтінен бастап ынтымақтастықтың әртүрлі салаларында қол жеткізілген айтарлықтай нәтижелерін жоғары бағалайды және екі мемлекеттің қарым-қатынасын үшінші он жылдықтың жаңа тарихи кезеңіне кіруін атап көрсетеді. Тараптар бұрын қабылданған бағытқа адал бола отырып, саяси сенімді нығайтатын болады, өзара тиімді ынтымақтастықты ілгерлетеді, тату көршілестікті және достықты нығайтады, екі елдің және олардың халықтарының игілігі үшін жан-жақты стратегиялық әріптестік қатынастарды тереңдетеді, өңірде бейбітшілік пен орнықты дамуды қамтамасыз етуге жаңадан үлес қосады.

Тараптар төмендегілер туралы мәлімдейді:

I

2002 жылғы 23 желтоқсандағы «Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы тату көршілік, достық және ынтымақтастық туралы шартты», 2011 жылғы 13 маусымдағы «Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы жан-жақты стратегиялық әріптестікті дамыту туралы бірлескен декларацияны» және басқа да екіжақты шарттар және келісімдердің рухы мен қағидаттарын басшылыққа ала отырып, Тараптар жан-жақты стратегиялық әріптестік қатынастарды тереңдетуді жалғастыруды және оларды жаңа мазмұнмен толықтыруды шешті. Тараптар одан әрі екіжақты қарым-қатынастың дамуын өз мемлекетінің сыртқы саясатының басым бағыты ретінде қарастыратынын, тығыз байланыстарды жоғары және биік деңгейлерде нығайтатынын атап өтті.

Тараптар ұлттық заңнамамен белгіленген халықаралық құқық пен тәртіптің жалпыға бірдей танылған қағидаттарына сәйкес, екінші тараптың егемендігіне, қауіпсіздігіне және аумақтық тұтастығына зиян келтіретін қандай да бір одақтар мен блоктарға қатыспайтынын, екінші тараптың егемендігіне және қауіпсіздігіне зиян келтіретін үшінші елдермен шарт жасамайтынын, өз аумағында қандай да бір екінші

тараптың егемендігіне, қауіпсіздігіне және аумақтық тұтастығына зиян келтіруге бағытталған ұйымдар мен топтардың қызметіне жол бермейтінін растайды.

Қазақстан Республикасы «бір Қытай» қағидатын қолдайды және Қытай Халық Республикасының Үкіметін бүкіл Қытайды білдіретін жалғыз заңды үкімет болып табылады деп санайды. Тайвань – Қытай аумағының бөлінбес бөлігі.

Қазақстан тарапы «Тайвань тәуелсіздігіне» қарсы шығып, Тайвань бұғазының екі жағасының арасындағы қатынастарды бейбіт түрде дамытуды және Қытайдың бейбіт жолмен қайта бірігуінің маңызды ісін қолдайды.

Қытай Халық Республикасы Қазақстан Республикасының халықаралық бастамасын және мемлекеттік егемендікті және аумақтық тұтастықты қамтамасыз ету бойынша оның басшылығын қолдайды, Қазақстан тарапының дамудың дербес жолын таңдап алуын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуын қолдауға бағытталған күш-жігерін және стратегиялық басымдықтардың жетістіктерін қамтамасыз ету жөніндегі шаралар мен күш-жігерді қолдайды. Қытай Халық Республикасы Қазақстан Республикасының әлемдегі және өңірдегі бейбітшілік пен тұрақтылықты, оның ішінде Азиядағы өзара ықпалдастық және сенім шаралары жөніндегі кеңесті бұдан әрі дамыту үдерісін және Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің съезін өткізуді қолдайды.

II

Тараптар Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы дамудың маңызды кезеңінде тұр деген ортақ пікірде. Тараптар әртүрлі салалардағы екі елдің жан-жақты іс жүзіндегі ынтымақтастығын нығайтуға ниетті.

Тараптар Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы үкіметтері басшыларының тұрақты кездесу тетігінің, ынтымақтастық жөніндегі қазақстан - қытай комитетінің және оның кіші комитеттерінің жұмысын жоғары бағалайды. Екіжақты ынтымақтасты дамытудың жоғарыда көрсетілген тетіктерінің бірыңғай, үйлестірілген және жетекші рөлінің маңыздылығын растайды.

Тараптар соңғы жылдар ішінде Қазақстан – Қытай сауда-экономикалық ынтымақтастығы берік қарқынды дамуды сақтап отырғанын атап өтті. Тараптар ынтымақтастықтың сауда - экономикалық дамуының зор әлеуетін ашуды жалғастыра береді, екі елдің тауар айналымының құрылымын оңтайландыруға, екіжақты саудадағы қосылған құны жоғары өнімнің және жоғары технологиялардың үлес салмағын ұлғайтуға, сауда, көрме және басқа да сауда алаңдарын бірлесіп дамытуды ілгерілетуге жәрдемдеседі, екі мемлекет басшылары белгілеген 2015 жылға қарай сауда айналымының көлемін 40 млрд. АҚШ долларына ұлғайту жөніндегі мақсатқа жету үшін күш-жігерін салады.

Тараптар өзара инвестицияларды ұлғайтуды және көтермелеуді жалғастыруға тілек білдірді. Қытай тарапы 2050 жылға дейінгі Қазақстанның даму стратегиясын жүзеге асыруды қолдайды, тиісті қаржы мекемелерімен бекітілген өзара тиімді екіжақты ірі экономикалық жобаларды іске асыруды қаржылық қолдаумен қамтамасыз етуге дайын. Барынша қолайлы инвестициялық ортаны құру мақсатында өзара инвестицияларды көтермелеу үшін Тараптар жоғарыда көрсетілген саладағы ынтымақтастықтың екіжақты шарттық-құқықтық базасын одан әрі жетілдіруді шешті.

Тараптар өзара тиімді негізде энергетика саласындағы ынтымақтастықты кеңейту мен тереңдетуді жалғастырады, мұнай-газ тасымалдау және мұнай-газ кен орындарын барлау, өңдеу және пайдалану салаларында бірлескен жобаларды ұзақ мерзімде, қауіпсіз, тұрақты пайдалануды қамтамасыз етеді. Тараптар екіжақты

келісімде ескертілген өткізу қабілетін жылына 20 млн.т. қол жеткізу мақсатында «Қазақстан - Қытай» мұнай құбырын кеңейту және пайдалануға беру жөніндегі жұмыстарды аяқтау үшін күш-жігерін салады. Тараптар Бірінші учаскені («С» желісі) кеңейту және «Қазақстан - Қытай» газ құбырындағы Екінші учаскені («Бейнеу-Бозой-Шымкент») салу жобаларын іске асыруды жеделдетеді, сондай-ақ Атырау мұнай өңдеу зауытын жаңғырту мен қайта құру және Ақтау битум зауытын салу жобаларын іске асыруды жеделдетеді. Тараптар екі елдің және мұнай-газ кен орындарын барлау және өңдеу, шикі мұнайды қайта өңдеу және энергоресурстардың экспортын ұлғайтудың жаңа жобаларында ынтымақтастықты дамытуда кәсіпорындарын көтермелейді және қолдайды.

Тараптар бұдан әрі атом саласындағы ынтымақтастықты тереңдетеді, атом энергиясын бейбіт мақсатта пайдалану саласындағы ынтымақтастық жобаларын ілгерлетеді.

Тараптар баламалы энергетика саласындағы ынтымақтастықты белсенді ілгерлететін болады.

Тараптар екі елдің қаржы институттары арасындағы ынтымақтастықты қолдайды, сауда, қаржыландыру мен инвестиция салаларында өзара есеп айырысуларда екі елдің ұлттық валютасын қолдануды кеңейту жөнінде жағдайлар жасау, сондай-ақ қол қойылған екіжақты келісімдерді іске асыру үшін күш-жігерін салады.

Тараптар теміржол мен автомобиль жолдарын және басқа да трансшекаралық инфрақұрылым салу салаларындағы ынтымақтастықты нығайтуды шешті. Қысқа мерзім ішінде ҚР мен ҚХР арасындағы халықаралық автокөлік тасымалына рұқсат беру жүйесін құру туралы Хаттамаға қол қоюды талқылайды. Тараптар шекара маңындағы өткізу пункттері, кеден, сапаны бақылау, инспекция және карантин салаларындағы ынтымақтастықтарды тереңдетуді жалғастырады; шекара маңындағы өткізу пункттерінің инфрақұрылымын салуды жеделдетеді; олардың өткізу қабілетін арттырады; озық жабдықтарды және басқару әдісін қолданады, алдын ала деректермен тәжірибелік алмасуды ілгерлетеді, өткізу пункттерінде кедендік бақылаудың тиімділігін арттырады, құқық қорғау саласындағы екіжақты ынтымақтастықты нығайтады, шекара маңындағы қауіпсіздік пен тұрақтылықты қорғай отырып, есірткі, атыс қаруы, оқ-дәрі контрабандасына және басқа да қылмыстарға қарсы бірлесіп күреседі; екіжақты саудаға қолайлы жағдайлар жасауға жәрдемдесу мақсатымен екіжақты сауда статистикасы, зияткерлік меншіктің құқықтарын қорғау, оқу және біліктілікті арттыру салаларындағы ынтымақтастықты дамытуды жалғастырады. Тараптар бірлескен күш-жігерімен үшінші елдерге Қолжат-Дулат өткізу пунктін ашуды жеделдетеді.

Тараптар ауылшаруашылығын, жоғары өнімді селекцияның, астық және оның қайта өңделген өнімдерінің саудасын, ауылшаруашылық өнімдерін қайта өңдеу және тасымалдау, инспекция және карантин салаларындағы ынтымақтастық кеңейтуге дайын. Тараптар экспорттаушы елдің эпизоотиялық және эпифитотиялық жағдайларын ескере отырып, Бақты - Бақту өткізу пунктінде Қазақстан - қытай ауылшаруашылық өнімдерінің жылдам өтуі үшін «Жасыл дәлізді» құрады.

Тараптар 2011-2013 жылдарға арналған Қазақстан мен Қытай үкіметтерінің арасындағы ғылыми-техникалық ынтымақтастық бағдарламасының табысты орындалуын қанағаттанушылықпен атап өтеді. Тараптар Шанхай ынтымақтастық ұйымының шеңберінде жан-жақты ғылыми-техникалық ынтымақтастық тетігі мен Ғылыми-техникалық ынтымақтастық жөніндегі кіші комитеттің алаңын толық пайдалана отырып, екі мемлекеттің арасындағы ғылыми-техникалық саладағы

ынтымақтастықты зерттеу мен әзірлеуден бастап бірлескен ғылыми-техникалық жетістіктерді өндіріске енгізуге дейін дамытуды жалғастырады. Тараптар Қазақстан мен Қытай арасындағы ғылыми-техникалық ынтымақтастықтың ұзақ мерзімді тетігін құруды қарастырады. Екіжақты өңірлік ғылыми-техникалық ынтымақтастықтың деңгейін көтереді, 2014-2015 жылдарға арналған Қазақстан мен Қытай үкіметтерінің арасындағы ғылыми-техникалық ынтымақтастық бағдарламасын бекітеді.

Тараптар одан әрі ақпараттық-коммуникациялық технологиялар саласындағы ынтымақтастықты нығайтады.

III

Тараптар Трансшекаралық өзендерді пайдалану және қорғау жөніндегі Қазақстан-қытай бірлескен комиссиясы жұмысының нәтижелерін жоғары бағалайды, бұдан әрі аталған тетіктің шеңберінде ынтымақтастықты нығайтуға және кеңейтуге, 2010 жылы 13 қарашада келісілген «Қазақстан мен Қытай арасындағы трансшекаралық өзендерде су бөлу жөніндегі негізгі техникалық жұмыстарды іске асыру жоспарын» уақытылы аяқтау жөнінде мүмкін болатын шараларды қабылдауға және 2015 жылдан бастап ҚР мен ҚХР арасындағы трансшекаралық өзендерде су бөлу туралы келісім жобасын зерделеуді және келісуді бастауға дайын.

Тараптар өзара құрмет және бір-бірінің мүдделерін сақтау қағидаттары негізінде трансшекаралық өзендерді пайдалану және қорғау саласындағы ынтымақтастықты нығайтады.

Тараптар Қорғас өзеніндегі Қазақстан - қытай бірлескен «Достық» су торабының белгіленген уақытта пайдалануға берілуін оң бағалайды, Сүмбе өзеніндегі су іркіш құрылысын қайта құру жөніндегі барлық жобалық жұмыстарды 2014 жылдың аяғына дейін аяқтайды, 2015 жылдан бастап оны салуға және қайта құруға кіріседі. Тараптар теңдік және өзара пайда, өзара түсіністік және өзара жол берушілік, трансшекаралық су ресурстарын әділ және ұтымды пайдалану қағидаттарын ұстана отырып, Үлкен Ұласты өзеніндегі су құрылысын салу жөніндегі тиісті мәселелерді зерделеуді келісуді жалғастырды.

Тараптар Қорғас өзенін морендік (мұздықтардағы) көлдердің қауіпіне қарсы бірлесіп ден қою жөніндегі ынтымақтастықты дамытуды жоғары бағалайды, Трансшекаралық өзендерді пайдалану және қорғау жөніндегі бірлескен комиссия тетігінің шеңберінде бұдан әрі тығыз өзара іс-қимылды өрістетеді. Тараптар «Қорғас» шекара маңы ынтымақтастығы халықаралық орталығының жұмыс істеуі, екі мемлекеттің шекара маңындағы тұрғындарының тіршілік әрекеті мен мүлкінің қауіпсіздігі үшін Қорғас өзеніндегі бірлескен «Достық» су торабының бас жағында селден қорғайтын құрылысты салуды қажет деп санайды.

Тараптар Қоршаған ортаны қорғау саласындағы ынтымақтастық жөніндегі Қазақстан - қытай комиссиясының, трансшекаралық өзендер суының сапасын қорғау саласындағы екіжақты ынтымақтастықтың рөлін жоғары бағалайды, 2011 жылғы 22 ақпандағы «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы трансшекаралық өзендер суының сапасын қорғау туралы келісімді» және 2011 жылғы 13 маусымдағы «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы қоршаған ортаны қорғау саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді» тиісті түрде іске асыруды жалғастыруға дайындығын білдіреді.

Тараптар Қоршаған ортаны қорғау саласындағы ынтымақтастық жөніндегі Қазақстан-қытай комиссиясын ынтымақтастық жөніндегі ҚР және ҚХР арасындағы

комитеттің құрамына енгізуді оң қарастыруға және жуық арада аталған мәселе жөнінде қажетті шешім қабылдауға келісті.

Тараптар Шанхай ынтымақтастық ұйымы шеңберінде Қоршаған ортаны қорғау саласындағы өзара пайдалы ынтымақтастықты дамытуға және нығайтуға және өңірдің тұрақты дамуын бірлесіп ынталандыруға ниетті.

IV

Тараптар гуманитарлық ынтымақтастық екі ел халықтары арасындағы достықты нығайту үшін зор маңызы бар деп атап өтті. Тараптар қысқа мерзімнің ішінде жаңа мәдени – гуманитарлық ынтымақтастық туралы келісімге қол қояды және іске асырады.

Тараптар тиісті органдардың өзара сапарларын жасау жолымен мәдениет, білім, телехабар, туризм, денсаулық сақтау және спорт салаларындағы өзара іс-қимылды нығайтуды жалғастырады. Қытай тарапы 2013 жылы Қытайдағы «Қазақстанның мәдениет күндерін» өткізуде Қазақстан тарапын қолдайды және студенттердің ҚХР-ға оқуға бұдан да көп келуін құптайды.

Қытай тарапы 2017 жылы Қазақстанда Қытайдың туризм жылын өткізу туралы қазақстандық ұсынысты оң қарастырады.

V

Тараптар жақын арада Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының шекара маңындағы өңірлерінің ынтымақтастығы туралы бағдарламасын әзірлейді, екі елдің шекара маңындағы өңірлерін бірлесіп дамыту және өркендетуді ынталандыратын болады. Тараптар екіжақты сауда-экономикалық ынтымақтасты ілгерілету үшін бірлесіп Қазақстан - Қытай «Қорғас» шекара маңы ынтымақтастығының халықаралық орталығын пайдалануға кіріседі.

IV

Тараптар терроризм, сепаратизм, экстремизм, трансшекаралық ұйымдасқан қылмыс (қару, оқ-дәрі, есірткі құралдарын, психотроптық заттар және олардың прекурсорларын тасымалдау мен сату, сондай-ақ экономикалық қылмыстар) Орта Азия елдерінің қауіпсіздігіне және тұрақтылығына айтарлықтай қатер тудырады деп санайды. Тараптар екіжақты форматта, Біріккен Ұлттар Ұйымының, Шанхай ынтымақтастық ұйымының, АӨСШК мен басқа да халықаралық ұйымдар мен көпжақты құрылымдар шеңберінде тығыз ынтымақтастықты жалғастырады. Тараптар құқық қорғау органдарының арасындағы байланысты нығайтады, ақпарат алмасу, ірі іс-шаралардың және бірлескен экономикалық жобалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы ынтымақтастықты, трансшекаралық экономикалық және қылмыстық істер бойынша ақпарат алмасу саласында өзара іс-қимылды тереңдетеді.

Тараптар Ауғанстанның тәуелсіздігін, егемендігін және аумақтық тұтастығын құрметтеу жағдайында, осы елді қалпына келтіруде табанды қолдауда, Ауғанстанда және осы өңірде бейбітшілікті, дамуды және тұрақтылықты бірлесіп ынталандыруда халықаралық қоғамдастықтың көрсеткен көмегін қолдайды.

VII

Тараптар қазіргі уақытта әлемде болып жатқан терең және күрделі өзгерістер тұрғысынан БҰҰ, ШЫҰ, АӨСШК және басқа да көпжақты құрылымдар шеңберінде

үйлестіру мен ынтымақтастықты нығайтуды жалғастыру, әлемдік және өңірлік қауіптерге бірлесіп қарсы тұру, өңірлік және дүниежүзілік бейбітшілік пен қауіпсіздікті қамтамасыз ету мақсатында екі мемлекеттің ортақ мүдделерін қорғау қажет деп санайды.

Халықаралық істерде БҰҰ-ның орталық рөлін қолдай отырып, Тараптар БҰҰ және басқа да көпжақты құрылымдар шеңберінде ынтымақтастық пен үйлестіруді нығайтады, халықаралық тәртіпті және халықаралық жүйені әділетті және ұтымды дамыту бағытына ілгерлетеді.

Тараптар ШЫҰ құрылғаннан бері өңірде тұрақтылықты қамтамасыз етуде және мүше мемлекеттердің бірлесіп дамуына жәрдемдесуде маңызды рөл атқарғанын оң бағалайды. Тараптар басқа мүше мемлекеттермен бірге ШЫҰ кеңістігінде ұзақ мерзімді бейбітшілікті және бірлескен өркендеудің үйлесімді өңірін құру мақсатында бұл ұйымды одан әрі дамытуға күш-жігерін салады.

Тараптар АӨСШК шеңберінде ынтымақтастықты нығайтуды жалғастырады. Қазақстан тарапы Қытай тарапын 2014-2016 жылдары АӨСШК төрағалығы кезінде оны белсенді түрде қолдайды. Тараптар АӨСШК үдерісін жүйелі түрде дамытады және нығайтады, өңірде қауіпсіздік пен тұрақтылықтың игілігі үшін мүше мемлекеттер арасындағы өзара сенім және ынтымақтастықты нығайтады, АӨСШК шеңберінде негізгі мәселелер бойынша ұстанымдарды үйлестіреді, АӨСШК сенім шаралары каталогының барлық өлшемдерінде сенім шараларын іс жүзінде іске асыруға бірлескен күш-жігерін салады.

Қытай тарапы Қазақстан Республикасына «ЭКСПО-2017» халықаралық мамандандырылған көрмесін сәтті өткізуге қолдау көрсетеді.

Қазақстан Республикасының
Президенті
Н.Ә.Назарбаев

Қытай Халық Республикасының
төрағасы
Си Цзиньпин

Астана қаласы, 2013 жылғы 7 қыркүйек

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының жан-жақты стратегиялық әріптестік қатынастарының жаңа кезеңі туралы бірлескен декларациясы

Қытай Халық Республикасының Төрағасы Си Цзиньпиннің шақыруы бойынша Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев 2015 жылғы 30 тамыз - 3 қыркүйекте Қытай Халық Республикасына мемлекеттік сапарымен барды.

Қазақстан Республикасы және Қытай Халық Республикасы мемлекет басшылары (бұдан әрі - Тараптар деп аталады) Қазақстан мен Қытай арасында әртүрлі салалардағы ынтымақтастық қол жеткізген елеулі нәтижелерін қанағатпен атап, 2002 жылғы 23 желтоқсандағы «Қазақстан Республикасы және Қытай Халық Республикасы арасындағы Тату көршілік, достық және ынтымақтастық туралы шарттың», 2011 жылғы 13 маусымдағы «Қазақстан Республикасы және Қытай Халық Республикасы арасындағы Жан-жақты стратегиялық әріптестікті дамыту туралы бірлескен декларацияның» және басқа да екіжақты шарттар мен келісімдердің ережелеріне өзара бейілділігін растап, саяси сенім мен өзара тиімді ынтымақтастықты нығайтып, өңірде және дүниежүзінде бейбітшілік пен тұрақты дамуды қамтамасыз етуге үлес қосуды жалғастыра отырып, төмендегілер туралы мәлімдейді:

I

Тараптар жан-жақты стратегиялық әріптестікті дамыту және екіжақты қарым-қатынасты жаңа мазмұнмен молықтыру бағытын жалғастырады.

Қытай Халық Республикасы Қазақстан Республикасының Еуразиядағы теңдестірілген және сындарлы қатынастарды қалыптастыруға, өңірдегі және тұтастай әлемдегі бейбітшілік пен тұрақтылықты қамтамасыз етуге, соның ішінде Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің съезін өткізуді жалғастыруға бағытталған халықаралық бастамаларын қолдайды.

Тараптар Біріккен Ұлттар Ұйымы Жарғысының мақсаттары мен қағидаларына қайшы келетін, екі мемлекеттің егемендігіне, аумақтық тұтастығына және шекараларының беріктігіне қарсы бағытталған кез келген іс-әрекеттерден тартынатынын растайды.

Тараптар қазақстан-қытай шекара сызығының делимитациясы мен демаркациясының тарихи маңыздылығын мойындайды және екі ел арасындағы шекара туралы, қазақстан-қытай шекарасын бейбіт және достық негізінде бірлесіп нығайту туралы қабылданған барлық келісімдерді бұлжытпай сақтайды, екі мемлекеттің шекара маңы өңірлерін дамыту мен өркендетуге жәрдемдеседі. Тараптар «Қазақстан-қытай мемлекеттік шекарасының режимі туралы Келісімнің» жедел күшіне енуіне күш жұмылдырады.

Тараптар «Нұрлы Жол» жаңа экономикалық саясаты мен Қытайдың «Жібек жолының экономикалық белдеуі» бастамасын бір-бірін өзара толықтыратынын және екі ел арасындағы ынтымақтастықты тереңірек дамытуға мүмкіндіктер беретінін атап өтті. Тараптар индустрияландыру және инвестициялар салаларындағы ынтымақтастықты нығайту үшін осы мүмкіндіктерді пайдаланады.

Тараптар ашықтық рухын және келісім, кооперация мен өзара пайда қағидаларын басшылыққа ала отырып, «Нұрлы Жол» жаңа экономикалық саясаты мен «Жібек жолының экономикалық белдеуі» бастамасын ұштастыруға бағытталған ынтымақтастықты бірлесе дамытуға ниетті.

Тараптар осы бастамалар шеңберінде өңіраралық өзара байланыстарды нығайту, құрылыс инфрақұрылымдары, сауда, туризм және инвестициялар салаларындағы ынтымақтастықты нығайтуға уағдаласты.

Тараптар, «Астана қаласының жаңа көліктік жүйесі» жобасын қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей Қазақстан Республикасы елордасының инфрақұрылымын бірігіп дамытуды оң бағалайды.

Тараптар алдағы Астана қаласында өтетін ЭКСПО-2017 халықаралық мамандандырылған көрмесінің маңыздылығын ерекше атап көрсетеді. Қытай тарапы өзінің ЭКСПО-2017 көрмесіне қатысатындығын ресми түрде растады, көрме барысында өзінің энергияны тиімді пайдалану саласындағы тұжырымдамалары мен тәсілдерін көрсетеді.

Тараптар индустрияландыру және инвестициялар саласындағы жобалар қоршаған ортаға ұқыпты қарай отырып жүзеге асырылады деп санайды. Тараптар жаңа және жоғарғы технологияларды пайдаланатын, қосымша құны жоғары энергия үнемдейтін өндірістерді құрушы және бәсекеге қабілетті өнім шығаратын кәсіпорындарды қолдайды.

Тараптар индустрияландыру мен инвестициялар салаларындағы ынтымақтастық бойынша ірі жобаларды қолдауға, сондай-ақ осындай жобаларды іске асыратын екі елдің кәсіпорындарын қаржыландыратын өздерінің қаржы институттарына жәрдем көрсетуге және қолдауға дайын.

Тараптар екі мемлекеттің ұлттық заңнамасына сәйкес жобаларды іске асыру бойынша ынтымақтастық шеңберінде виза рәсімдеу мәселесі жөнінде екі мемлекеттің құзырлы органдарының өзара әрекеттестігі кезінде бір-біріне қолдау көрсетеді.

III

Тараптар, Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы маңызды даму кезеңінде тұрғаны жөнінде ортақ пікірде. Тараптар қазақстан-қытай сауда-экономикалық ынтымақтастығының деңгейін көтеру мен мына салалар аясын кеңейтуге жаңа қадамдар жасауға ниетті:

- екі ел арасындағы тауар айналымы құрылымын оңтайландыруға жәрдемдесу, қосылған құны жоғары өнімдер саудасын және жоғары технологияларды қарқынды ынталандыру, екіжақты сауданың теңгерімді дамуын жылжытуға күш салу;
- екі ел арасындағы сауда-экономикалық және инвестициялық ынтымақтастық саласындағы екіжақты құқықтық - шарттық базаны жетілдіру;
- атом саласындағы өзара іс-қимылды тереңдету, атом қуатын бейбіт пайдалану саласындағы ынтымақтастық жобаларын жылжыту, оның ішінде уран кендерін игеру, ядролық отынды шығару және жеткізу;
- екі елдің қаржы институттары арасындағы ынтымақтастықты дамыту, сауда, қаржыландыру және инвестициялар салаларындағы өзара есеп айырысуда екі елдің ұлттық валюталарын қолдануды кеңейтуге жағдайлар жасау үшін және тараптар арасындағы екіжақты келісімдерді іске асыруға күш салу;
- теміржол, автожол және басқа да трансшекаралық инфрақұрылымдарды, шекара маңы өткізу пункттерін салу, инспекция және карантин салаларындағы ынтымақтастықты нығайту, шекарадағы кедендік операциялар мен кедендік бақылауды іске асыруды жылдамдатуға мүмкіндік беретін қолайлы жағдайларды көтеруге ықпал ету;
- сапаны бақылау саласындағы ынтымақтастықты тереңдету, сонымен қатар метрология, стандарттау, сертификаттау және аккредиттеу салаларында ақпаратпен алмасу тетіктерін құру;
- ауыл шаруашылығы өнімдерінің экспорты және импортына рұқсат беру мәселелері жөнінде ынтымақтастықты нығайту;
- ауыл және орман шаруашылықтары салаларындағы ынтымақтастықты кеңейту, ауыл шаруашылығы өнімдерінің саудасы және агроөнеркәсіп кешені, орман шаруашылығы және ағаш өңдеу өнеркәсібіне инвестицияларды тарту үшін жағдайларды жақсарту, екі ел ауыл шаруашылығы және ағаш өңдеу өнеркәсіптерінің өзара іс-қимылына жәрдемдесу;
- астық саудасы саласындағы ынтымақтастықты тереңдету;
- ғылым және техника саласында байланыстарды, ең алдымен, Тараптар үшін қаржылық және ғылыми-техникалық үлес қосатын, толық инновациялық циклді, зияткерлік меншік құқықтарын сенімді қорғайтын, перспективалық өзірлемелер арқылы тереңдету;
- ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-құрылымдық жұмыстарын бірлесіп орындайтын, ғылыми және зертханалық жабдықтарды жеткізуді қамтитын ғылыми-зерттеу институттары мен жоғарғы оқу орындары арасындағы ынтымақтастыққа жәрдемдесу;

- өңіраралық қатынастарды белсенді дамыту, осы ынтымақтастықтың географиясы мен салаларын кеңейту, қатынастарды жоспарлы, жүйелі негізге көшіруге жәрдемдесу, трансшекаралық көлік инфрақұрылымын дамыту жөніндегі жұмысты жалғастыру, екіжақты сауда-экономикалық ынтымақтастықты жылжыту үшін қазақстан-қытай «Қорғас» Шекара маңы халықаралық ынтымақтастық орталығын бірлесіп пайдалануға кірісу, қазақстандық теміржолдар желісі арқылы қытай жүктері транзитіне арналған жағдайларды жақсарту;
- ҚР мен ҚХР арасындағы Шекара маңы ынтымақтастығы бағдарламасына қол қою және ҚР мен ҚХР Өңіраралық ынтымақтастық форумын құру, мұның тұтастай маңызы зор;
- бәсекелестік логистика тетіктерін қолдана отырып, Азия мен Еуропа арасындағы тауар тасымалы ағынын қамтамасыз етуде жүк тасымалы ағынын теңіз көлігінен теміржол көлігіне қайта бағдарлауды ынталандыру;
- мәдени-гуманитарлық алмасуларды күшейту, Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы мәдени-гуманитарлық ынтымақтастық туралы жаңа келісімге қол қою және оны іске асыру, Қазақстан мен Қытайдың мәдени орталықтарын өзара құруды белсенді жылжыту, ғылыми-зерттеу орталықтар арасында ынтымақтастықты дамыту, Қытайды зерттеу жөніндегі Еуразиялық орталықты құру мүмкіндігін қарастыру;
- Қазақстан-қытай тұтастай қамтитын энергетикалық әріптестікті кеңейту және тереңдету, мұнай-газ кен орындарын барлау және игеру бойынша жаңа жобалардағы, шикі мұнайды өңдеу және энергиялық ресурстардың Қытайға экспортын ұлғайтудағы ынтымақтастықты дамыту;

Тараптар Қазақстан-Қытай мұнайқұбырын кеңейтуді, «Қазақстан-Қытай» газқұбырының екінші учаскесін («Бейнеу-Бозой-Шымкент») салу, сондай-ақ Шымкент мұнай өңдеу зауытын модернизацияландыруды жеделдетуге ниет білдіреді.

Қазіргі таңда Қазақстан 4-ші мұнай өңдеу зауытын салу мәселесі жөнінде қытай тарапымен ынтымақтастық жасауға, сондай-ақ Қытайдың батыс аудандарында шикізатты өңдеуде ынтымақтасу мүмкіндігін қарауға, мұнай-газ саласында кешенді ынтымақтастықты одан әрі тереңдетуге жәрдемдесуге, көмір саласындағы, оның ішінде көмірді кешенді өңдеу және қосылған құны жоғары өнім шығару арқылы өзара іс-қимылды ұлғайтуға ниет білдіреді.

Тараптар трансшекаралық өзендерді пайдалану және қорғау жөніндегі Қазақстан-қытай бірлескен комиссиясының жұмысын жоғары бағалайды және тараптар трансшекаралық өзендердің су ресурстарын ұтымды пайдалану және қорғау саласындағы ынтымақтастықты нығайтуды жалғастырады.

Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы трансшекаралық өзендерде су бөлу туралы келісім жобасы бойынша тараптар 2015 жылы ескертілген мерзімде консультацияларды бастады. Тараптар трансшекаралық өзендерді пайдалану мен қорғау саласындағы мемлекетаралық қатынастарды жаңа ынтымақтастық деңгейге шығаруға бағытталған осы құжаттың жобасын талқылауды жалғастырады. Тараптар 2015 жылғы қыркүйекте Бейжің қаласында Арнайы жұмыс тобының 2-ші отырысы шеңберінде Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы трансшекаралық өзендерде су бөлу туралы келісімнің ортақ қаралған жобасын конструктивті түрде қарау жөнінде келісті.

Тараптар 2015 жылдың аяғына дейін Қорғас өзенінде селден қорғайтын құрылыс салу бойынша жобалық шешімді келісуге күш салады.

Тараптар қоршаған ортаны қорғау саласындағы ынтымақтастықты нығайтуға күш салады. Тараптар Қоршаған ортаны қорғау саласындағы ынтымақтастық жөніндегі Қазақстан-қытай комиссиясын Ынтымақтастық жөніндегі Қазақстан-қытай комитетіне қосуды позитивті қарастырады.

IV

Тараптар терроризм, сепаратизм, экстремизм, трансшекаралық ұйымдасқан қылмыс (қару, оқ-дәрі, есірткі құралдарын, психотроптық заттар мен олардың прекурсорларын заңсыз тасымалдау мен сату, сондай-ақ заңсыз көші-қон және экономикалық қылмыстар) мемлекеттердің қауіпсіздігіне және тұрақтылығына айтарлықтай қауіп тудырады деп санайды.

Тараптар екіжақты және көпжақты форматтарда қорғаныс және құқық қорғау органдарының арасындағы байланыстарды нығайту мақсатында ақпарат алмасу және басқа бағыттардағы ынтымақтастық, ірі іс-шаралардың және бірлескен экономикалық жобалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету, энергия шаруашылығы, соның ішінде «үш қатер» және трансшекаралық экономикалық және қылмысқа қарсы күресте тығыз ынтымақтастықты жалғастырады.

Тараптар Қазақстан мен Қытай арасында екі мемлекеттің шекара маңы аудандарына террористік адамдар мен есірткінің енуін, қарулар мен оқ-дәрілердің трансшекаралық контрабандасын болдырмау және оларға қарсы күресте шекара маңындағы басқару мен бақылауды нығайтады.

Тараптар бір жыл ішінде Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының үкіметтері арасындағы «Қорғас» ШЫХО аумағында қауіпсіздік пен құқық тәртібі режимін қамтамасыз ету туралы келісімге қол қоюға ниеттенеді.

V

Тараптар қазіргі уақытта әлемде болып жатқан терең және күрделі өзгерістерге орай БҰҰ, ШЫҰ, АӨЫСШК және тағы басқа көпжақты құрылымдар шеңберінде ынтымақтастық пен үйлесімділікті нығайтуды, жаһандық және өңірлік сын-қатерлерге бірігіп қарсы тұру, өңірдегі және тұтастай әлемдегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті қамтамасыз ету мақсатында екі елдің ортақ мүдделерін қорғау қажет деп санайды.

Тараптар өңірдегі қауіпсіздік пен тұрақтылығын қамтамасыз етуде, экономикалық дамуды ынталандыруда ШЫҰ маңызды рөлін оң бағалай отырып, ШЫҰ кеңістігінде үйлесімді өңір, ұзақ мерзімді бейбітшілік құру және өсіп-өркендеу мақсатында осы ұйымның одан әрі дамуына күш жұмылдырады.

Тараптар АӨЫСШК шеңберінде өзара ынтымақтастықты нығайтуды жалғастырады. Қазақстандық тарап қытай тарапының аталған Форумда төрағалық кезеңінде оған белсенді қолдау көрсетеді.

Тараптар АӨЫСШК аясындағы үдерісті ілгерілету және дамыту, оның ішінде институциаландыру бағытындағы ынтымақтастықты жалғастыруға дайын екенін білдіреді.

Тараптар Азия инфрақұрылымдық инвестициялар банкінің құруды құптайды.

Қытай Халық Республикасы Қазақстан Республикасының Азия инфрақұрылымдық инвестициялар банкінің құртушы әлеуетті елдердің бірі ретінде Банкті құрудағы белсенді рөл атқару талпынысын қолдайды.

VI

Екінші дүниежүзілік соғыстың аяқталуының 70 жылдығына орай Мемлекет басшылары ауыр жылдары бейбітшілікті және адамзаттың бостандығын қорғап қалған жандардың барлығына шексіз құрметін білдіреді.

Барлық мемлекеттердің фашизмге қарсы бірлескен одақтастық күресі мен оккупацияға ұшыраған елдердегі қарсылық көрсету қозғалысын еш ұмытуға болмайды. Шайқас алаңдары мен тылда көрсетілген теңдессіз, ерен ерлік және жанқиярлық әрекет үлгілері мәңгілік өшпейді.

Ұлы жеңістің дүниежүзілік-тарихи маңызы сөзсіз: соның арқасында, халықаралық құқықтың жалпы танылған нормалары мен қағидаларына негізделген жаңа халықаралық қатынастар жүйесі қалыптасып, халықаралық бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға арналған Біріккен Ұлттар Ұйымы құрылды.

Қазақстан мен Қытай халықтары, Ұлы Жеңіске деген ұрпақтан ұрпаққа жалғасып жатқан құрмет сезімі жаңа соғыстарға жол бермеудің сенімді кепілі болып, бейбітшілікті, халықтар арасындағы өзара түсіністік пен сенімнің орнауына ықпал ететініне кәміл сенеді.

2015 жылдың 31 тамызында Бейжің қаласында әрқайсысы қазақ, қытай және орыс тілдерінде екі данада қол қойылды.

Қазақстан Республикасының
Президенті
Н.Ә.Назарбаев

Қытай Халық Республикасының
төрағасы
Си Цзиньпин

Бейжің қаласы, 2015 жылғы 31 тамыз

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының мәңгілік стратегиялық және жан-жақты серіктестікті дамыту туралы бірлескен мәлімдемесі

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев Қытай Халық Республикасының Төрағасы Си Цзиньпиннің шақыруы бойынша 2019 жылғы 10-12 қыркүйекте Қытай Халық Республикасында мемлекеттік сапармен болды.

Екі мемлекет басшылары жылы және достық жағдайда келіссөздер жүргізді, дипломатиялық қатынастар орнатылған 27 жыл ішінде Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы (бұдан әрі - Тараптар) арасында әртүрлі салаларда қол жеткізілген елеулі нәтижелерді жоғары бағалады, екіжақты қарым-қатынастар, өзара тиімді ынтымақтастық мәселелері, сондай-ақ өзара мүдделілік туғызатын халықаралық және өңірлік мәселелер бойынша терең пікір алмасты және өзара түсіністікке қол жеткізді.

Тараптар 2002 жылғы 23 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы Тату көршілік, достық және ынтымақтастық туралы шарттың, 2011 жылғы 13 маусымдағы Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының жан-жақты стратегиялық әріптестікті дамыту туралы бірлескен декларациясының, 2013 жылғы 7 қыркүйектегі Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының жан-жақты стратегиялық әріптестікті одан әрі тереңдету туралы бірлескен декларациясының, 2015 жылғы 31 тамыздағы Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының жан-жақты стратегиялық

серіктестік қатынастарының жаңа кезеңі туралы бірлескен декларациясының, 2017 жылғы

8 маусымдағы Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының бірлескен мәлімдемесінің, 2018 жылғы 7 маусымдағы Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының бірлескен мәлімдемесінің және басқа да құжаттардың ережелеріне өзара бейілдігін растады және олардың тарихи маңыздылығы мен практикалық мәнін жоғары бағалайды.

Тараптар қазіргі уақытта Қазақстан-Қытай жан-жақты стратегиялық әріптестігі өзара іс-қимылдың жоғары деңгейін сақтайды және көршілес елдер арасындағы қатынастардың үлгісіне айналды деп санайды.

Тараптар бір-бірінің тұрақтылығын және дамуын өздерінің дамуы үшін жақсы мүмкіндік ретінде қарастырады, ал өзара қолдауды нығайту және жан-жақты ынтымақтастықты тереңдету Тараптардың ортақ арманы болып табылады.

Тараптар жаңа жағдайда, Қазақстан-Қытай қатынастарының мәңгілік жан-жақты стратегиялық әріптестігін өзара тиімділік, мызғымас достық өзара сенім мен ортақ сын-тегеуріндерге қарсы жан-жақты қамтылған ынтымақтастық рухында дамытуға бірауыздан шешім қабылдап, төмендегілер туралы мәлімдейді:

I

Тараптар Қазақстан мен Қытайдың мемлекеттік дамудың, ұлттық жаңғырудың және мемлекетаралық қатынастарды тереңдетудің негізгі кезеңінде тұрғанын атап өтеді.

Тараптар екіжақты қатынастарды өз мемлекеттерінің сыртқы саясатының басым бағыты ретінде дамытатын, бір-бірінің негізгі саяси күн тәртібін табандылықпен қолдайтын болады.

Қазақстан тарапы Қытай Халық Республикасының құрылуының 70 жылдығымен құттықтайды және Қытайдың дамуы мен құрылуындағы ұлы жетістіктерді жоғары бағалайды.

Қазақстан тарапы үлкен дәуірлік мәні бар жаңа дәуірдегі қытайлық сипаттағы социализм туралы Си Цзиньпиннің идеясы Қытайдың одан әрі даму бағытын айқындады деп санай отырып, Қытай халқына «екі ғасырлық» мақсаттарды сәтті іске асыруды тілейді.

Қытай тарапы Қазақстанның және жалпы өңірдің гүлденуі мен тұрақтылығы үшін маңызды мәнге ие 2019 жылғы маусымда Қазақстанда кезектен тыс президенттік сайлаудың сәтті өткенін жоғары бағалайды.

Қытай тарапы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті - Елбасы Н.Назарбаевтың дана басшылығымен Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің 28 жылы ішінде қол жеткізілген мемлекетті дамыту және құру, тәуелсіз және бейбітсүйгіш сыртқы саясатты іске асыру ісіндегі маңызды жетістіктеріне сүйсінеді, сондай-ақ дамудың жаңа кезеңін іске асыруды жалғастыратын Қазақстанға басшылық ететін Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Тоқаевты қолдайды.

Тараптар саяси өзара сенім Қазақстан мен Қытай арасындағы жан-жақты стратегиялық әріптестік қатынастарының маңызды негізі болып табылатындығын растайды. Тараптар мемлекеттік егемендікті, қауіпсіздікті және аумақтық тұтастықты қозғайтын, сондай-ақ негізгі мүдделілік туғызатын басқа да мәселелер бойынша өзара көмек көрсетуді жалғастырады.

Тараптар басқа тараптың егемендігінің, қауіпсіздігінің және аумақтық тұтастығының мүдделеріне нұқсан келтіретін қандай да бір одақтарға немесе

бірлестіктерге мүше болмайтындығын, халықаралық шарттарды жасаспайтындығын, басқа тараптың мемлекеттік егемендігіне, қауіпсіздігіне және аумақтық тұтастығына нұқсан келтіретін үшінші тараптардың, қандай да бір ұйымдардың, бірлестіктердің немесе адамдардың өз елінің аумағындағы қызметіне жол бермейді.

Қазақстан тарапы «бір Қытай» қағидатын нық қолдайды және Қытай Халық Республикасының үкіметі бүкіл Қытайдың атынан шығатын бірден бір заңды үкімет болып табылады деп растайды. Тайвань мен Тибет Қытайдың ажырамас бөлігі болып табылады. Қазақстан тарапы «Тайвань тәуелсіздігіне» кез келген түрде қарсы тұрады, екі жағалаудың арасындағы қатынастардың бейбіт дамуын және ҚХР үкіметінің Қытайды бейбіт түрде қайта қосуды жүзеге асырудағы барлық күш-жігерін қолдайды. Қытай тарапы Қазақстанның өз бетінше таңдап алған даму жолын және мемлекетшілік тұрақтылықты, ұлтаралық келісімді сақтау және әлеуметтік-экономикалық дамуды ынталандыру үшін Қазақстан үкіметі қабылдайтын шараларды нық қолдайды.

Тараптар жоғары деңгейдегі тығыз байланыстардың оң дәстүрін сақтауды, екіжақты қатынастарды дамытуда «мемлекет басшылары дипломатиясының» маңызды стратегиялық басқарушы рөлін жан-жақты дамытуды, Қазақстан мен Қытай үкіметі басшыларының ұдайы кездесулерінің тетіктерін жетілдіруді және ҚР-ҚХР ынтымақтастық жөніндегі комитеттің жоғары тиімді жұмысын қолдауды жалғастырады.

Тараптар екі мемлекет басшылары қол жеткізген уағдаластықтарды адал іске асыруға, екі елдің үкіметтік ведомстволарының, заң шығарушы органдарының, саяси партияларының, қоғамдық ұйымдарының, кәсіпорындарының және қаржы мекемелерінің ынтымақтастығын қолдауға, мемлекеттік басқару саласындағы тәжірибе алмасу бойынша өзара іс-қимыл жасауды нығайтуға ниет білдіреді.

II

Тараптар Қытайдың жаңа даму тұжырымдамасы және «екі ғасырлық» мақсаттары Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайларындағы Қазақстанның даму тұжырымдамасымен бірлесіп Қазақстан мен Қытайдың дамуы үшін маңызды айқындаушы мәнге ие болатынын, сондай-ақ ынтымақтастықты тереңдету арқылы бірлескен дамуды жүзеге асыруға әзір екендігін атап өтеді.

Тараптар практикалық ынтымақтастық Қазақстан мен Қытай арасындағы жан-жақты стратегиялық әріптестікті дамытудың қозғаушы күші екенін атап көрсетті. Тараптар бірлескен күш-жігермен ашық әлемдік экономиканы құруды ілгерілетуге дайын. Тараптар әлемдік экономиканың тұрақты дамуына белсенді үлес қосуға ниеттеніп, экономикалық жаһандану мен сауданы ырықтандыруға жәрдемдесуге бейілдігін, өзегі Дүниежүзілік сауда ұйымы болып табылатын көпжақты сауда жүйесін қорғауға, унилатерализмге және протекционизмге табанды қарсылық білдіруге, сондай-ақ бәсекелестіктің әділ жағдайларын қамтамасыз етуге, ашық, төзімді, теңгерімді және өзара тиімді экономикалық саясатты жүзеге асыруға жәрдемдесуге ұмтылысын растайды.

Тараптар, 2019 жылғы сәуірде Бейжіңде өткен 2-ші «Бір белдеу, бір жол» халықаралық ынтымақтастық жөніндегі форумды жоғары бағалап, Форум барысында қол жеткізілген маңызды уағдаластықтарға сәйкес «Бір белдеу, бір жол» бастамасын бірлесіп тиімді жүзеге асыруға дайын.

Тараптар қытайлық «Бір белдеу, бір жол» бастамасын жүзеге асыру шеңберіндегі бірлескен ынтымақтастық арқасында екіжақты қарым-қатынастарды одан әрі

ілгерілету үшін маңызды мәні бар жемісті жетістіктерге қол жеткізілгенін атап өтеді.

Тараптар «Нұрлы жол» жаңа экономикалық саясаты мен «Жібек жолының экономикалық белдеуінің» құрылысы арасындағы ұштасу екіжақты ынтымақтастықты одан әрі дамыту үшін маңызды рөл атқаратынын атап өтеді.

Тараптар «Нұрлы жол» жаңа экономикалық саясатын және «Жібек жолының экономикалық белдеуінің» құрылысын ұштастыру бойынша ынтымақтастық жоспарын жүзеге асыру бойынша өзара түсіністік туралы меморандумға қол қояды құптайды.

Тараптар ынтымақтастық деңгейін көтеруді және оның келесі салаларын кеңейтуді жалғастыруға ниетті:

1) екіжақты сауданың ауқымын кеңейту, екі ел арасындағы сауда айналымының құрылымын әртараптандыру, екіжақты сауданы өсірудің жаңа көздерін табу, инновациялық ынтымақтастық мүмкіндігін белсенді зерттеу, қосылған құны жоғары өнімнің және жоғары технологиялар саудасын ынталандыру, екіжақты сауданы теңгерімді дамытуды ілгерілетуге күш салу. Екіжақты сауда-экономикалық ынтымақтастықты тиімді ілгерілету мақсатында Қазақстан-Қытай сауда-экономикалық ынтымақтастығын дамыту бағдарламасы әзірленетін болады. Қытай тарапы Қазақстан тарапын 2019 жылғы қарашада Шанхайда өтетін 2-ші Қытай халықаралық импорттық көрмесіне қатысуға шақырады және оның құрметті қонағы ретінде қарсы алады;

2) өндірістік қуаттар және инвестициялар саласындағы ынтымақтастықты тереңдету. Тараптар саяси ұштасуды және байланыстың ақпараттық арналарын нығайту үшін өндірістік қуаттар және инвестициялар саласында Қазақстан мен Қытай арасындағы диалог пен ынтымақтастық тетігінің үйлестіруші рөлін толық іске асырады. Тараптар қаржылай қолдауды жаңалау мен күшейту және үлкен мөлшердегі маңызды жобаларды іске асыруға жәрдемдесу мақсатында өндірістік қуаттар саласындағы Қазақстан-Қытай ынтымақтастық қоры платформасының, өндірістік қуаттар саласындағы Қазақстан-Қытай ынтымақтастығын және «Астана» халықаралық қаржы орталығын жеңілдікпен несиелеу рөлін дамытады.

Тараптар 2015 жылғы 14 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Индустрияландыру және инвестициялар саласындағы ынтымақтастық шеңберінде іскерлік мақсаттағы визаларды рәсімдеу тәртібі туралы келісімді іске асыруды жалғастырады.

Тараптар Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы инвестицияларды ынталандыру және өзара қорғау туралы келісімнің жаңа жобасын одан әрі келісуді жалғастырады.

3) қол қойылған екіжақты құжаттарға сәйкес, энергетикалық ынтымақтастық, оның ішінде мұнай мен газ, атом энергиясын бейбіт пайдалану, электроэнергетика, жаңартылатын энергия көздері салаларында кеңейту;

4) екі елдің қаржы саласындағы ынтымақтастығын кеңейту. Тараптар «Астана» халықаралық қаржы орталығының дамуы мен қызметін қолдайды және екі ел қаржы институттарын онымен ынтымақтастықты тереңдетуге ынталандырады;

Тараптар сауда, қаржыландыру мен инвестициялар салаларында ұлттық валюталарды пайдаланудың көлемін арттыратын, қаржыландыру мен кепілдердің инновациялық әдістерін енгізетін, әртүрлі инвестициялық платформаларды тиімді пайдаланатын, инвестициялар мен несиелерді біріктіретін болады;

5) трансшекаралық электрондық сауда саласындағы ынтымақтастықты нығайту. Тараптар электрондық сауда саласындағы өзара іс-қимыл тетігін, ынтымақтастықтың

жаңа платформасы мен жаңа моделін құрады, сондай-ақ цифрлық экономика саласындағы ұлттық даму бағдарламаларының ұштасуын ынталандыратын болады;

6) өткізу пункттерін және басқа трансшекаралық инфрақұрылымды салу, кеден, инспекция, карантин, шекарадан өткізу пункттері салаларындағы, ақпаратпен өзара алмасу, кедендік бақылауды өзара тану, құқық қорғау саласында өзара көмек және халықаралық сауданың «бір терезесін» ұйымдастыру, қауіпсіз және қолайлы сауданы одан әрі ынталандыру мәселелері бойынша ынтымақтастықты бір мезгілде нығайту. Тараптар өткізу пункттерін басқару мен пайдалану тиімділігін және өзара байланыс пен қолжетімділік деңгейін үздіксіз арттыратын болады;

7) ауылшаруашылығы саласындағы ынтымақтастықты нығайту. Тараптар ауыл шаруашылығы өнімдерінің саудасындағы оң нәтижелер негізінде аграрлық сала өнімдеріне рұқсат беру, ауылшаруашылығына инвестиция салу, «егу, өсіру мен қайта өңдеу» толық циклын қалыптастыру, мал өсіру мен ветеринария, фитосанитария мен агроөнеркәсіптік кешен саласындағы инновациялық технологиялармен алмасу бойынша өзара іс-қимылды нығайтуды жалғастырады;

8) ғылыми-техникалық және ақпараттық технологиялар саласындағы ынтымақтастықтың жаңа модельдері мен жобаларын зерделеу. Тараптар тиісті ғылыми-зерттеу мекемелері мен жоғары оқу орындары арасындағы өзара іс-қимылды ынталандырады;

9) бірлескен жобаларды белсенді түрде жүзеге асыру арқылы әскери-техникалық саладағы ынтымақтастықты дамыту;

10) ғарыш саласындағы ынтымақтастықты нығайту. Тараптар аталған салада сарапшылар консультацияларын тұрақ түрде өткізетін, сондай-ақ тәжірибемен белсенді алмасуға және мамандарды даярлауға жәрдемдесетін болады;

11) халықаралық тасымалдаулар саласында Қазақстан-Қытай ынтымақтастығын күшейту; тасымалдауларға жәрдемдесу деңгейін көтеру, «Қазақстан-Қытай» автокөлік дәлізінің халықаралық бәсекелестікке қабілеттілігін арттыру үшін қолайлы жағдайлар жасау;

12) «Қытай-Қазақстан-Орталық Азия», «Қытай-Қазақстан-Еуропа», «Қытай-Қазақстан-Парсы шығанағының елдері» бағыттары бойынша контейнерлік тасымалдауларды дамытуды қоса алғанда, халықаралық темір жол жүк тасымалдауларының дамуын жылдамдату, контейнерлерге жүк арту тиімділігін арттыру, кедендік ресімдеуді жеңілдету, Қытайдың жүктерін Қазақстан арқылы транзитпен тасымалдау үшін қолайлы жағдайлар жасау;

13) Қазақстан-Қытай «Қорғас» шекара маңы ынтымақтастығы халықаралық орталығының тиімді пайдалануын бірлесіп қамтамасыз ету, министрлік деңгейіндегі үйлестіруші рөлін көрсету, бұдан ертеректе қол қойылған құжаттарды қатаң орындау, тараптардың саясаты мен жоспарларын үйлестіруді нығайту, бірлескен пайдалану мен басқарудың деңгейін көтеру;

14) тараптардың адам ресурстарымен алмасуына және ол үшін қолайлы деңгейді үздіксіз арттыруға жәрдемдесу;

15) өңіраралық ынтымақтастықты тереңдету, ынтымақтастықтың географиялық аясы мен салаларын кеңейту үшін қалалар арасындағы бауырластық қарым-қатынастардың орнатылуын ынталандыру. Тараптар Алматы қаласында 2019 жылғы мамырда өткен ҚР мен ҚХР арасындағы Өңіраралық ынтымақтастық форумының 2-ші отырысына оң баға берді;

16) мәдени-гуманитарлық алмасуды нығайту, бұқаралық ақпарат құралдарының арасындағы ынтымақтастықты кеңейту, қазақстандық және қытайлық ғалымдар

арасында академиялық алмасуға жәрдемдесу, екі елдің әдеби шығармалары мен фильмдерін өзара аудару саласындағы ынтымақтастықты нығайту, әдебиет пен өнер топтарының сапарларымен тығыз алмасу. Тараптар білім, медицина, спорт, жастар және туризм салаларындағы ынтымақтастықты дамытуды жалғастырады. Тараптар Қазақстандағы «Жастар жылы» аясында тиісті іс-шараларды өткізіп, екі елдің жастары арасындағы өзара түсіністік пен достықты ынталандырады. Қытай тарапы қазақстандық тараптың «Қытайда Қазақстанның туризм жылын» өткізуін құптайды;

17) Ұлы Жібек жолының рухын дамыту, мәдени мұраны қорғау мен өзара берудегі іс-қимылын нығайту, көрікті жерлерді қалпына келтіруді ынталандыру және бірлескен археологиялық зерттеулер жүргізу саласында ынтымақтастықты кеңейту.

III

Тараптар ҚР-ҚХР ынтымақтастық комитетінің Траншекаралық өзендерді пайдалану және қорғау жөніндегі Қазақстан-Қытай бірлескен комиссиясының нәтижелерін жоғары бағалайды. Тараптар тең құқықтық, тату көршілік және екі мемлекет арасындағы трансшекаралық өзендерді пайдалану мен қорғау саласындағы ынтымақтастықты одан әрі нығайтуға және тереңдетуге ниетті.

Тараптар Қорғас өзеніндегі «Достық» бірлескен су торабын бірлесіп басқаруды және пайдалануды жалғастырады.

Тараптар 2019 жылғы сәуірде Сүмбе өзеніндегі су тарту құрылыс жайын қайта жаңғырту бойынша жұмыстардың аяқталуын және Қорғас өзеніндегі «Алмалы» («Шүкірбұлақ») сел ұстайтын бөгет құрылысының басталуын оң бағалады.

Тараптар Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы трансшекаралық өзендерде су бөлу туралы келісім жобасын келісу бойынша жұмысты жандандыруға ниетті.

IV

Тараптар қауіпсіздік саласындағы ынтымақтастық Қазақстан-Қытай көпвекторлы ынтымақтастығының маңызды құрамдас бөлігі екенін, қауіпсіздік және қорғаныс саласындағы құқық қорғау органдарының өзара іс-қимылының нәтижелерін оң бағалайтындығын атап өтеді.

Тараптар «үш зұлымдықтың күштері», есірткінің заңсыз айналымы, киберқылмыс, ауыр зорлық-зомбылықтың және трансұлттық ұйымдасқан қылмыстың әртүрлі нысандары екі мемлекеттің қауіпсіздігі мен тұрақтылығына қауіп төндіреді деп санайды.

Тараптар жоғарыда аталған қауіп-қатерлерге және сын-тегеуіріндерге тиімді түрде қарсы тұру үшін және екі мемлекеттің қауіпсіздігі мен тұрақтылығын сақтау мақсатында қауіпсіздік саласындағы ынтымақтастықты тереңдетуді, контрагенттік ведомстволар арасындағы алмасуды нығайтуды, мемлекеттік шекарадағы қауіпсіздікті сақтауды, «үш зұлымдық күштерімен» есірткі контрабандасымен, киберқылмыспен, ауыр зорлық-зомбылыққа және трансұлттық ұйымдасқан қылмыспен бірлесіп күресуге ниетті.

Тараптар «Қорғас» шекара маңы ынтымақтастығы халықаралық орталығында полиция мен құқық қорғау органдары арасындағы қауіпсіздік саласындағы ынтымақтастықты нығайтуға, бірлескен құқық қорғау белсенділігін күшейтуге және Орталықта құқықтық тәртіпті қамтамасыз етуге ниет білдірді.

Тараптар әскери саладағы практикалық ынтымақтастықты одан әрі тереңдетуге, өзара сапарларды ұйымдастыруды, кадрларды даярлауды, бірлескен оқу-жаттығуларын, жаттығулар, жарыстар мен басқа да іс-шараларды өткізуді жалғастыруға, сондай-ақ Шанхай ынтымақтастық ұйымы шеңберіндегі қорғаныс пен қауіпсіздік саласындағы көпжақты ынтымақтастыққа бірлесіп қатысуға ниетті.

Тараптар сыбайлас жемқорлық ұлттық және өңірлік тұрақтылыққа қауіп төндіреді және әлеуметтік-экономикалық даму процесіне кедергі келтіреді деп санайды. Тараптар Біріккен Ұлттар Ұйымының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы конвенциясының және тиісті екіжақты құжаттардың негізінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бойынша тәжірибе алмасуға, «жемқорлықсыз Жібек жолының» құрылысына бірлесіп жәрдемдесуге, сыбайлас жемқорлық пен парақорлыққа қарсы күрес саласында сот және құқық қорғау органдарының көпжақты және екіжақты ынтымақтастығын нығайтуға дайын.

V

Тараптар бірқатар маңызды халықаралық және өңірлік мәселелер бойынша екі мемлекеттің бірдей немесе ұқсас ұстанымдарын атап өтті. Қазақстандық тарап ҚХР Төрағасы Си Цзиньпин ұсынған халықаралық қатынастардың жаңа моделін және жаһандық басқаруды жетілдіруге қытай даналығының қосқан үлесі болып табылатын адамзаттың ортақ тағдыры қоғамдастығын құру бастамасын оң бағалайды. Қытай тарапы қазақстандық «С-Global» тұжырымдамасын халықаралық саяси және экономикалық дағдарыстарға ден қою үшін пайдалы платформа ретінде оң бағалап, қазақстандық тараптың халықаралық қатынастардағы сындарлы рөлін қолдайды.

Тараптар Біріккен Ұлттар Ұйымында (бұдан әрі - БҰҰ), Шанхай ынтымақтастық ұйымында (бұдан әрі - ШЫҰ), Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары кеңесінде (бұдан әрі - АӨСШК), Азия-Еуропа форумында және басқа да көпжақты тетіктерде үйлестіру мен қоғамдасуды одан әрі нығайтуға, жаһандық және өңірлік сын-тегеуіріндерге бірлесіп ден қоюға, екі елдің ортақ мүдделерін қорғауға, өңірде және бүкіл әлемде бейбітшілік пен қауіпсіздікті қамтамасыз етуге ниетті.

Тараптар әлемдік қауымдастық бірлескен күш-жігердің арқасында ғана жаңа сын-тегеуіріндер мен қауіп-қатерлерге тиімді ден қоя алады деген ортақ пікірде. Қазақстан мен Қытай халықаралық және өңірлік қатынастарда неғұрлым тығыз және тиімді өзара іс-қимыл жасауға, өңірдегі және бүкіл әлемдегі бейбітшілікті, тұрақтылықты, дамуды және өркендеуді бірлесіп ілгерілетуге ниетті.

Тараптар БҰҰ-ның халықаралық істердегі маңызды рөлін қуаттайды, екі мемлекеттің БҰҰ және басқа да көпжақты құрылымдардағы өзара іс-қимылын күшейтеді, әлемдік тәртіп пен жүйенің дамуын неғұрлым әділетті және ұтымды дамуға ынталандырады.

Тараптар БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің реформасы Біріккен Ұлттар Ұйымының болашағына және Ұйымға мүше барлық мемлекеттердің негізгі мүдделеріне әсер етеді, сондықтан толық және демократиялық келісімдер арқылы мәселені шешудің «кешенді» жолдарын табу және барлық тараптардың мүдделері мен алаңдаушылығын білдіретін кең ауқымды уағдаластықтарға қол жеткізу қажет деп санайды. Тараптар елеулі келіспеушіліктер тудыратын реформа жобаларын күштеп ілгерілетуге қарсы.

Тараптар Шанхай ынтымақтастық ұйымы халықаралық қатынастардағы маңызды сындарлы күшке айналғанын қанағаттанушылықпен атап өтеді. Ұйым жаңа сын-

тегеуіріндер мен қауіп-қатерлерді тиімді шешуде орасан зор әлеуетке ие.

Тараптар өзара сенімді, өзара тиімді, тең, өзара консультацияларды, мәдениеттердің әр алуандығын құрметтеуді, бірлескен дамуға ұмтылысты, ШЫҰ Хартиясының мақсаттары мен міндеттерін және ШЫҰ-ның 2025 жылға дейінгі даму стратегиясын іске асыратын «Шанхай рухына» сүйене отырып, саясат, қауіпсіздік, экономика, сондай-ақ мәдени-гуманитарлық, ғылыми-техникалық және басқа да салалардағы ынтымақтастықты одан әрі дамытуға ниетті.

Тараптар АӨСШК Азиядағы өңірлік қауіпсіздік саласындағы диалог пен ынтымақтастықтың маңызды алаңы болып табылатындығын атап өтті. Тараптар АӨСШК процестерін ілгерілетуге қатысуын, сенім шараларының әр түрлі салаларында ынтымақтастықты тереңдетуге, ортақ, кешенді ынтымақтастыққа негізделген тұрақты қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін күш-жігер жұмсауды жалғастырады.

Тараптар АӨСШК және оның сыртқы байланыстарының кеңеюін қолдайды, өңірлік қауіпсіздік пен дамудағы АӨСШК рөлін арттыруға жәрдемдесетін болады.

Тараптар «Азия-Еуропа» форумы аясында үйлестіруді нығайтуға, Азия мен Еуропа арасындағы сауда және экономика, көлік және логистика, энергетика, білім беру, азық-түлік қауіпсіздігі, инновация мен коммуникация салаларындағы практикалық ынтымақтастыққа бірлесіп жәрдемдесуге дайын екендіктерін білдірді.

Тараптар саяси реттеу Сирия дағдарысын шешу бойынша жалғыз дұрыс жол болып табылатынын атап өтті. Қытай тарапы Сириядағы жағдайды реттеу

бойынша Қазақстанның күш-жігерін жоғары бағалайды. Бұл ретте, Сирия бойынша Астана процесі қақтығысты бейбіт реттеу үдерісіндегі маңызды алаң болып табылады. Қазақстан тарапы Сирия проблемасын саяси шешуді ілгерілетуде қытай тарапының сындарлы рөлін жоғары бағалайды.

Тараптар Ауғанстанның тәуелсіздігін, егемендігін, біртұтастығын және аумақтық тұтастығын құрметтеу негізінде халықаралық қоғамдастықты қолдайды, ауған үкіметіне «ауғандықтардың өздерінің басшылығымен және күш-жігерімен» бейбіт процесіне және елдің бейбіт қалпына келуіне көмек көрсетуге дайын екендіктерін білдірді.

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев Қытай Халық Республикасының Төрағасы Си Цзиньпинге қазақстандық делегацияны достық және жылы шыраймен қарсы алғаны үшін алғысын білдіріп, Төраға Си Цзиньпинді тараптар үшін қолайлы уақытта Қазақстанға мемлекеттік сапармен келуге шақырды.

2019 жылғы 11 қыркүйекте Бейжің қаласында, екі данада, әр қайсысы қазақ, қытай және орыс тілдерінде қол қойылды.

Қазақстан Республикасының
Президенті
Қ.К.Тоқаев

Қытай Халық Республикасының
төрағасы
Си Цзиньпин

Бейжің қаласы, 2019 жылғы 11 қыркүйек

6. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МЕН ҚЫТАЙ ХАЛЫҚ РЕСПУБЛИКАСЫ АРАСЫНДАҒЫ КЕЛІСІМДЕР МЕН КЕЛІСІМШАРТТАРДЫҢ ТОЛЫҚ ТІЗІМІ

№	Халықаралық келісімшарттың атауы	Қол қойылған күні мен жері	Қазіргі күйі	Қосымша	МІР бойынша НҚА
1	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстанда Қытай дүкендерін ашу туралы келісім	Бейжің, 26.02.1992	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
2	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қытай Халық Республикасынан Қазақстан Республикасына жабдықтар мен тауарларды жеткізуге арналған мемлекеттік несие туралы келісім	Бейжің, 26.02.1992	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
3	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы сауда-экономикалық және ғылыми-техникалық ынтымақтастық жөніндегі Қазақстан-Қытай үкіметаралық комиссиясын құру туралы келісім	Бейжің, 26.02.1992	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. Күшін 17.05.2004 жойған	Рәсімсіз

№	Халықаралық келісімшарттың атауы	Қол қойылған күні мен жері	Қазіргі күйі	Қосымша	МІР бойынша НҚА
4	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметінің азаматтардың қос мемлекет арасында еркін қатынауы туралы келісімі	Бейжің, 26.02.1992	Күші жойылған	Қол қойылған күннен 30 күн өткен соң 27.03.1992 күшіне енді. 01.02.1994 күні күшін жойған	Рәсімсіз
5	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы инвестицияларды көтермелеу және бірлесіп қорғау туралы келісім	Бейжің, 10.08.1992	Күші бар	18.08.1994 күні күшіне енді	1994 жылғы 8 маусымдағы ратификациялау туралы № 76-ХІІ ҚР ЖС жарлығы
6	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы консулдық келісім	Бейжің, 10.08.1992	Күші бар	30.04.1994 күні күшіне енді	1993 жылғы 29 қаңтардағы ратификация туралы №1940-ХІІ ҚР ЖС жарлығы
7	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы мемлекеттік шекарадан өткізу пункттерін ашу туралы келісім	Бейжің, 10.08.1992	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 10.08.2002 күні күшін жойған	Рәсімсіз
8	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметінің білім беру саласындағы ынтымақтастық туралы келісімі	Бейжің, 10.08.1992	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 31.07.1995 күні күшін жойған	Рәсімсіз
9	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы мәдени ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 10.08.1992	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 10.08 2002 күні күшін жойған	Рәсімсіз
10	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы халықаралық автокөлік тасымалдары туралы келісім	Бейжің, 26.09.1992	Күші бар	15.05.1993 күні күшіне енді	1993 жылғы 5 сәуірдегі бекіту туралы № 263 ҚРҰҚ

11	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының темір жолдары арасында жүктерді контейнермен жеткізетін халықаралық тасымалды ашу туралы келісім	Бейжің, 26.09.1992	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 26.09.1996 күні күшін жойған	Рәсімсіз
12	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы азаматтық және қылмыстық істер бойынша құқықтық көмек көрсету туралы келісім	Бейжің, 14.01.1993	Күші бар	12.07.1995 күні күшіне енді	1995 жылғы 30 мамырдағы ратификация туралы № 2309 ҚРПЖ
13	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы азаматтардың іссапары туралы келісім	Бейжің, 18.10.1993	Күші бар	01.02.1994 күні күшіне енді	Рәсімсіз
14	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы әуе қатынасы туралы келісім	Бейжің, 18.10.1993	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
15	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметінің қос мемлекет арасында жол жүретін азаматтарға виза беру тәртібі туралы келісім	Алматы, 31.12.1993	Күші бар	01.02.1994 күні күшіне енді	Рәсімсіз
16	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан Республикасына мемлекеттік несие беру туралы келісім	Алматы, 26.04.1994	Күші бар	Шарттағы міндеттемелер толық орындалғанға дейін жарамды	Қытайдың Қазақстанға берген несиесі (50 млн. Қытай юаны) 1996 жылғы 26 тамыздағы «ҚХР несиесін пайдалану туралы» № 1056 ҚРУҚ сәйкес жұмсалады
17	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасы туралы келісім	Алматы, 26.04.1994	Күші бар	11.09.1995 күні күшіне енді	1995 жылғы 15 маусымдағы ратификация туралы № 2331 ҚРПЖ

18	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы ғылыми-техникалық ынтымақтастық туралы келісім	Алматы, 30.12.1994	Күші жойылған	30.12.1994 күні күшіне енді. 30.12.2004 күні күші жойылды	Рәсімсіз
19	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қытайдағы Ляньюньган теңіз портын Қазақстанның транзиттік жүктерін өңдеу және тасымалдау үшін пайдалану туралы келісім.	Бейжің, 11.09.1995	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді (11.09.1995)	Рәсімсіз
20	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы ұстап беру туралы шарт	Алматы, 05.07.1996	Күші бар	10.02.1999 күні күшіне енді	1997 жылғы 13 маусымдағы ратификация туралы № 123-І ҚРЗ
21	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы әскери-техникалық ынтымақтастық туралы келісім	Алматы, 05.07.1996	Күші жойылған	26.03.1998 күні күшіне еніп, 26.03. 2008 күні күшін жойды	1997 жылғы 24 ақпандағы бекіту туралы № 258 ҚРҰҚ
22	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы импорттық-экспорттық тауарлардың сапасын қамтамасыз ету және өзара сараптама жасау саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Алматы, 05.07.1996	Күші бар	27.01.1997 күні күшіне енді	1996 жылғы 24 қыркүйектегі бекіту туралы № 1165 ҚРҰҚ
23	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қытай Халық Республикасының Қазақстан Республикасына өтеусіз әскери көмек көрсетуі туралы хаттама	Алматы, 14.06.1997	Күші жойылған	14.06.1997 күні күшіне еніп, 11.10.2006 күні күшін жойды	Рәсімсіз
24	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасы туралы қосымша келісім	Алматы, 24.09.1997	Күші бар	07.04.1999 күні күшіне енді	1999 жылғы 24 наурыздағы ратификация туралы № 352-І ҚРЗ

25	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметінің мұнай және газ саласындағы ынтымақтастығы туралы келісімі	Алматы, 24.09.1997	Қолданыста жоқ	Тараптардың МІР орындауы туралы соңғы жазбаша хабарламаны алған күнінен бастап күшіне енеді. Тараптар МІР орындаған жоқ	2006 жылғы 23 мамырдағы № 441 ҚРҰҚ
26	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметінің кеден саласындағы ынтымақтастық пен өзара көмек туралы келісімі	Алматы, 26.09.1997	Күші бар	03.08.1999 күні күшіне енді	1999 жылғы 12 сәуірдегі бекіту туралы № 406 ҚРҰҚ
27	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан Республикасына Қытай Халық Республикасының өтеусіз әскери көмек көрсетуі туралы қосымша келісім	Бейжің, 04.10.1997	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 11.10.2006 күні күшін жойды	Рәсімсіз
28	1999 жылғы Қазақстан Республикасының халық санағын өткізуіне Қытай Халық Республикасының 5 миллион юань (600 000 АҚШ доллары) көлемінде өтеусіз көмек көрсетуі туралы хат алмасу арқылы орнатылған келісім	Бейжің, 07.05.1998	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
29	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасы туралы қосымша келісім	Алматы, 04.07.1998	Күші бар	07.04.1999 күні күшіне енді	1999 жылғы 24 наурыздағы ратификация туралы № 351-1 ҚРЗ
30	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы Қытайдың Сянган арнайы әкімшілік ауданында Қазақстан Республикасының құрметті консулдығын ашу туралы ноталар	Бейжің, 24.12.1998	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз

31	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан Республикасының Қарулы Күштеріне Қытай Халық Республикасының Үкіметінен 3 000 000 Қытай юаны сомасында өтеусіз көмек көрсету туралы келісім	Алматы, 30.12.1999	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
32	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қытай Халық Республикасының Қазақстан Республикасына кредит жеңілдігін беруі жиектемелі келісім	Бейжің, 09.07.1999	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 09.07.2002 күні күшін жойды	Рәсімсіз
33	Қазақстан Республикасының Үкіметіне Қытай Халық Республикасы Үкіметінің өтеусіз көмек көрсетуі туралы келісім	Бейжің, 23.11.1999	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
34	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы монополияға қарсы саясат пен жосықсыз бәсекеге қарсы іс-қимыл саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 23.11.1999	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
35	Қазақстан Республикасының Үкіметіне Қытай Халық Республикасының Үкіметінен өтеусіз көмек көрсету туралы келісім	Астана, 19.04.2000	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
36	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан Республикасының Қарулы Күштеріне Қытай Халық Республикасының Үкіметінен 3 000 000 қытай юаны сомасында өтеусіз көмек көрсету туралы келісім	Бейжің, 24.04.2000	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 11.10.2006 күні күшін жойды	Рәсімсіз
37	Қазақстан Республикасының Үкіметіне Қытай Халық Республикасы Үкіметінің өтеусіз көмек көрсетуі туралы келісім	Астана, 28.07.2000	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз

38	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы дипломатиялық өкілдіктер мен олармен тең өкілдіктерге беретін Қазақстан Республикасының салық жеңілдіктері туралы ноталар	Алматы, 07.09.2000	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
39	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы трансшекаралық өзендерді пайдалану мен қорғау саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Астана, 12.09.2001	Күші бар	01.10.2002 күні күшіне енді	2002 жылғы 10 қыркүйектегі бекіту туралы № 989 ҚРҰҚ
40	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы табысқа салынатын салықтарға қатысты қосарланған салық салуды болдырмау және салық төлеуден жалтаруға жол бермеу туралы келісім	Астана, 12.09.2001	Күші бар	09.08.2003 күні күшіне енді	2003 жылғы 2 маусымдағы ратификация туралы № 421-II ҚРЗ
41	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан Республикасының Үкіметіне он миллион қытай юань сомасында өтеусіз көмек көрсету туралы келісім хаттары	Астана, 12.09.2001	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
42	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы материалдық ресурстарды жеткізу немесе жобаларды жүзеге асыруда Қытай Халық Республикасы Үкіметінің бес миллион қытай юань мөлшерінде өтеусіз көмек көрсетуі туралы келісім хаттары	Астана, 14.01.2002	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
43	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасын межелеу туралы хаттама	Бейжің, 10.05.2002	Күші бар	29.07.2003 күні күшіне енді	2003 жылғы 4 шілдедегі ратификация туралы № 469-II ҚРЗ

44	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы тату көршілік, достық және ынтымақтастық туралы шарт	Бейжің, 23.12.2002	Күші бар	03.06.2003 күні күшіне енді	2003 жылғы 2 маусымдағы ратификация туралы № 420-II ҚРЗ
45	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы терроризм, сепаратизм және экстремизмге қарсы күрес саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 23.12.2002	Күші бар	03.07.2003 күні күшіне енді	2003 жылғы 2 маусымдағы бекіту туралы № 1098 ҚРГЖ
46	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қытай Халық Республикасы Үкіметінің Қазақстан Республикасының Үкіметіне гуманитарлық саладағы жобаны жүзеге асыруда 10 миллион қытай юаны сомасында өтеусіз көмек көрсетуі туралы хаттары	Бейжің, 23.12.2002	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
47	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы қауіпті әскери іс-әрекеттердің алдын алу туралы келісім	Бейжің, 23.12.2002	Қолданыста жоқ	ҚХР МІР орындаған жоқ	2004 жылғы 11 маусымдағы ратификация туралы № 560-II ҚРЗ
48	Қазақстан Республикасы Индустрия және сауда вице-министрі Ф.І. Оразбақов пен ҚХР Сыртқы сауда және экономикалық ынтымақтастық вице-министрі Чжоу Кэжэньнің хаттары. Бұл хаттар – Қазақстан Республикасы мен Қытай Үкіметтері арасындағы ҚХР Үкіметінің Қазақстан Республикасының Үкіметіне бес миллион қытай юаны сомасында өтеусіз көмек көрсету туралы келісімі	Астана, 21.11.2002	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз

49	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының Үкіметтері арасындағы білім беру саласындағы жобаларды жүзеге асыруда Қытай Халық Республикасының Үкіметінің Қазақстан Республикасының Үкіметіне 20 млн қытай юаны сомасында өтеусіз көмек көрсетуі туралы келісім хаттары	Астана, 03.06.2003	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
50	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының Үкіметтері арасындағы Қытай Халық Республикасы Үкіметінің Қазақстан Республикасы Үкіметіне беретін өтеусіз көмекті пайдалану шарты туралы келісім хаттары (Қостанай облысының телекоммуникациялар желісін қайта құру)	Астана, 26.08.2003	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
51	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы Үкіметтерінің арасындағы Сянган және Аомынь арнайы әкімшілік аудандарында Қазақстан Республикасының бас консулдығын құру туралы келісім ноталары	Бейжің, 02.07.2003	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
52	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы Үкіметтерінің арасындағы Қытай Халық Республикасы Үкіметінің Қазақстан Республикасы Үкіметіне өтеусіз көмегін пайдалану шарттары туралы келісім хаттары	Астана, 30.12.2003	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
53	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы Үкіметтерінің арасындағы мұнай және газ саласында жан-жақты ынтымақтастық дамыту туралы негіздемелік келісімі	Бейжің, 17.05.2004	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз

54	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Қытай ынтымақтастық комитетін құру туралы келісім	Бейжің, 17.05.2004	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Ресімсіз
55	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы сауда-экономикалық ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 17.05.2004	Күші бар	18.08.2010 күні күшіне енді	2004 жылғы 20 тамыздағы бекіту туралы № 880 ҚРҰҚ
56	Қазақстан Республикасы Үкіметі мен Қытай Халық Республикасы Үкіметі арасындағы өсімдіктер карантині мен өсімдіктерді қорғау саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 17.05.2004	Күші бар	27.08.2004 күні күшіне енді	2004 жылғы 20 тамыздағы бекіту туралы № 879 ҚРҰҚ
57	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы жануарлардың денсаулығы мен карантині саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 17.05.2004	Күші бар	16.08.2004 күні күшіне енді	2004 жылғы 10 тамыздағы бекіту туралы № 832 ҚРҰҚ
58	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы «Қорғас» халықаралық шекаралық ынтымақтастық орталығын құру туралы негіздемелік келісім	Кульджа, 24.09.2004	Күші бар	28.10.2005 күні күшіне енді	2005 жылғы 4 наурыздағы бекіту туралы № 204 ҚРҰҚ
59	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасында қылмысқа қарсы күрес саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Астана, 19.05.2005	Күші бар	07.02.2007 күні күшіне енді	2006 жылғы 30 қарашадағы бекіту туралы № 1147 ҚРҰҚ
60	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы «Қорғас» шекара маңы ынтымақтастығы халықаралық орталығының қызметін реттеу туралы келісім	Астана, 04.07.2005	Күші бар	28.10.2005 күні күшіне енді	2005 жылғы 25 тамыздағы бекіту туралы № 877 ҚРҰҚ

61	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Шанхай қаласында Қазақстан Республикасының Бас консулдығын құру туралы келісім (нота алмасу)	Бейжің, 25.03.2005	Күші бар	Қазақстан Республикасы ҚХР нотасын алған күннен бастап	Рәсімсіз
62	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қытай Халық Республикасы Үкіметінің Қазақстан Республикасының Үкіметіне өтеусіз көмегін пайдалану туралы келісім (нота алмасу)	Астана, 10.03.2006	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
63	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасының тәртібі туралы келісім	Бейжің, 20.12.2006	Күші бар	25.12.2015 күні күшіне енді	2015 жылғы 29 қазандағы ратификация туралы № 371-V ҚРЗ
64	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасы арқылы құбыр көлігімен тасымалданатын энергия ресурстарына кедендік бақылау жүргізу туралы келісім	Бейжің, 20.12.2006	Күші бар	14.12.2010 күні күшіне енді	2010 жылғы 24 маусымдағы ратификация туралы № 292-IV ҚРЗ
65	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасында «Қорғас» шекара маңы ынтымақтастығы халықаралық орталығының қызметін реттеу туралы 2005 жылғы 4 шілдедегі келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы хаттама	Бейжің, 20.12.2006	Күші бар	15.06.2007 күні күшіне енді	2007 жылғы 7 мамырдағы бекіту туралы № 366 ҚРҰҚ
66	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы ғылыми дәрежелер мен білім беру туралы құжаттарды өзара мойындау туралы келісім	Бейжің, 20.12.2006	Күші бар	16.11.2007 күні күшіне енді	2007 жылғы 6 қарашадағы бекіту туралы № 1040 ҚРҰҚ

67	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасының режимі туралы келісім	Бейжің, 20.12.2006	Күші бар	25.12.2015 күні күшіне енді	КХР МІР орындады
68	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Гонконг арнайы әкімшілік ауданының Үкіметі арасындағы халықаралық әуе қатынасы туралы келісім	Гонконг, 22.12.2006	Қолданыста жоқ	МІР туралы соңғы жазбаша хабарламаны алған күннен бастап	ҚР МІР орындаған жоқ
69	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Алматы қаласында Қытай Халық Республикасының бас консулдығын ашу туралы келісім ноталары	Астана, 18.08.2007	Күші бар	Нота тапсырылған күннен (18.08.2007) бастап күшіне енді	Рәсімсіз
70	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы мұнай және газ саласындағы жан-жақты ынтымақтастықты дамыту туралы 2004 жылғы 17 мамырдағы негіздемелік келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы хаттама	Астана, 18.08.2007	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
71	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Қытай газ құбырын салу және пайдалану саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Астана, 18.08.2007	Күші бар	08.06.2010 күні күшіне енді	2009 жылғы 4 желтоқсандағы ратификация туралы № 218-IV ҚРЗ
72	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы «Атасу-Алашанькоу» магистралдық мұнай құбырын пайдаланудағы ынтымақтастықтың кейбір мәселелері туралы келісім	Астана, 18.08.2007	Қолданыста жоқ	ҚР МІР орындаған жоқ	КХР МІР орындады

73	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Қытай ынтымақтастық комитетін құру туралы 2004 жылғы 17 мамырдағы келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы хаттама	Астана, 31.10.2008	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
74	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы мұнай және газ саласында ынтымақтастықты жан-жақты дамыту туралы 2004 жылғы 17 мамырдағы жиектемелік келісімге хаттама	Бейжің, 14.10.2009	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 17.05.2014 күні күшін жойды	Рәсімсіз
75	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Қытай газ құбырын салу және пайдалану саласындағы ынтымақтастық туралы 2007 жылғы 18 тамыздағы келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы хаттама	Бейжің, 14.10.2009	Күші бар	16.09.2010 күні күшіне енді	2010 жылғы 15 шілдедегі ратификация туралы № 330-IV ҚРЗ
76	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасында атом энергиясын бейбіт мақсатта пайдаланудағы ынтымақтастық туралы келісім	Астана, 12.06.2010	Күші бар	20.04.2011 күні күшіне енді	2011 жылғы 10 наурыздағы бекіту туралы № 244 ҚРҰҚ
77	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы Үкіметтерінің Қорғас өзенінде «Достық» біріккен гидроэлектростанциясын салудағы ынтымақтастық туралы келісімі	Қарағанда, 13.11.2010	Күші бар	26.05.2014 күні күшіне енді	2014 жылғы 21 сәуірдегі ратификация туралы № 196-V ҚРЗ
78	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы трансшекаралық өзен суларының сапасын қорғау туралы келісім	Бейжің, 22.02.2011	Күші бар	20.11.2011 күні күшіне енді	2011 жылғы 30 қыркүйектегі бекіту туралы № 114 ҚРҰҚ

79	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының бір-біріне сотталған азаматтарды беру келісімі	Бейжің, 22.02.2011	Күші бар	30.09.2015 күні күшіне енді	2013 жылғы 20 қарашадағы ратификация туралы № 144-V ҚРЗ
80	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы үкіметтерінің қоршаған ортаны қорғаудағы ынтымақтастық келісімі	Астана, 13.06.2011	Күші бар	18.06.2012 күні күшіне енді	2012 жылғы 7 мамырдағы бекіту туралы № 583 ҚРҰҚ
81	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы үкіметтерінің арасындағы Қытай Халық Республикасы Үкіметінің Қазақстан Республикасы Үкіметіне өтеусіз техникалық көмек көрсетуі туралы келісім	Астана, 26.09.2011	Күші бар	01.09.2015 күні күшіне енді	2012 жылғы 18 қаңтардағы бекіту туралы № 102 ҚРҰҚ
82	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Қытай газ құбырын салу және пайдалану саласындағы ынтымақтастық туралы 2007 жылғы 18 тамыздағы келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы хаттама	Астана, 27.07.2011	Күші бар	09.08.2013 күні күшіне енді	2013 жылғы 3 шілдедегі ратификация туралы № 120-V ҚРЗ
83	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы үкіметтерінің арасындағы Қытай Халық Республикасы Үкіметінің Қазақстан Республикасы Үкіметіне өтеусіз техникалық көмек көрсетуі туралы келісім	Астана, 26.09.2011	Күші бар	01.09.2015 күні күшіне енді	2012 жылғы 18 қаңтардағы бекіту туралы № 102 ҚРҰҚ
84	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Гонконг арнайы әкімшілік аймағының үкіметі арасындағы визалық талаптардан өзара босау туралы келісім	Бейжің, 09.05.2012	Күші бар	26.07.2012 күні күшіне енді	2012 жылғы 18 маусымдағы бекіту туралы № 803 ҚРҰҚ
85	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы «Сарыбұлақ-Жеменей» газ құбырын салу мен пайдаланудағы ынтымақтастық туралы келісім	Астана, 08.12.2012	Күші бар	12.11.2013 күні күшіне енді	2013 жылғы 27 наурыздағы бекіту туралы № 277 ҚРҰҚ

86	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Қытай мұнай құбырын дамыту мен пайдалану саласындағы ынтымақтастықтың кейбір мәселелері туралы келісім	Астана, 08.12.2012	Күші бар	19.11.2013 күні күшіне енді	2013 жылғы 17 қазандағы ратификация туралы № 136-V ҚРЗ
87	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасы арқылы өткізу пункттері мен олардың жұмыс тәртібі туралы келісім	Бейжің, 06.06.2012	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді.	Рәсімсіз
88	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы газды сұйылту зауытын салу және пайдалану туралы келісім	Астана, 30.05.2013	Күші бар	06.02.2014 күні күшіне енді	2013 жылғы 30 қарашадағы бекіту туралы № 1280 ҚРҰҚ
89	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы үкіметтерінің Қорғас өзеніндегі «Достық» бірлескен біріктірілген су электр кешенін басқаруы мен пайдалануы туралы келісімі	Астана, 07.09.2013	Күші бар	07.01.2015 күні күшіне енді	2014 жылғы 20 қарашадағы ратификация туралы № 255-V ҚРЗ
90	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы дипломатиялық өкілдіктердің ғимараттарын салу үшін жер учаскелерін өзара беру туралы келісім	Астана, 07.09.2013	Күші бар	22.01.2015 күні күшіне енді	2014 жылғы 9 желтоқсандағы ратификация туралы № 261-V ҚРЗ
91	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы үкіметтерінің ғарыш кеңістігін бейбіт мақсатта зерттеу және пайдаланудағы ынтымақтастық туралы келісімі	Астана, 07.09.2013	Күші бар	18.04.2014 күні күшіне енді	2014 жылғы 3 сәуірдегі бекіту туралы № 313 ҚРҰҚ

92	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы үкіметтерінің «Сарыбұлақ-Жеменей» газ құбырын салу және пайдаланудағы ынтымақтастығы туралы 2012 жылғы 8 желтоқсандағы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттама	Астана, 07.09.2013	Қолданыста жоқ	Қос тарап та МІР орындады	2014 жылғы 28 мамырдағы бекіту туралы № 557 ҚРҰҚ
93	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы үкіметтерінің Қазақстан Республикасы азаматтарының Қытай Халық Республикасындағы және Қытай Халық Республикасы азаматтарының Қазақстан Республикасындағы уақытша еңбек қызметі туралы келісімі	Астана, 07.09.2013	Қолданыста жоқ	Қос тарап та МІР орындады	2014 жылғы 8 шілдедегі бекіту туралы № 784 ҚРҰҚ
94	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Тегенше жағдайлардың алдын алу мен оларды жоюдағы ынтымақтастық туралы келісім	Астана, 28.05.2014	Күші бар	25.05.2015 күні күшіне енді	2015 жылғы 22 сәуірдегі ратификация туралы № 307-V ҚРЗ
95	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы үкіметтерінің Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасы арқылы өткізу пункттері мен олардың жұмыс тәртібі туралы 2012 жылғы 6 маусымдағы келісіміне толықтырулар мен өзгерістер енгізу туралы хаттама	Үрімші, 01.09.2014	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Ресімсіз
96	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы үкіметтерінің Қазақстан Республикасы Қарулы Күштеріне өтеусіз техникалық көмек көрсету туралы келісім	Бейжің, 22.09.2014	Күші бар	15.05.2015 күні күшіне енді	2015 жылғы 4 ақпандағы бекіту туралы № 29 ҚРҰҚ
97	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы үкіметтерінің RF 9010 инспекциялық-тексеру кешенін өтеусіз алу туралы келісім хаттары	Астана, 30.06.2014	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Ресімсіз

98	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы үкіметтерінің «Қорғас» шекара маңы ынтымақтастығы халықаралық орталығының қызметін реттеу туралы 2005 жылғы 4 шілдедегі келісіміне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы хаттама	Астана, 14.12.2014	Күші бар	07.09.2015 күні күшіне енді	2015 жылғы 17 маусымдағы бекіту туралы № 447 ҚРҰҚ
99	Қазақстан Республикасы Үкіметі мен ҚХР Үкіметі арасындағы Келісімге қазақстан-қытай мемлекеттік шекарасы арқылы өткізу пункті және олардың 2012 жылдың 6 маусымынан бергі жұмыс тәртібі туралы өзгерістер енгізу туралы хаттама	Бейжің, 27.03.2015	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
100	Қазақстан Республикасы Үкіметі мен Қытай Халық Республикасы Үкіметі арасындағы инспекциялық-тексеру кешендерін, адам денесін тексеруге арналған компьютерлік томография жүйесі қызметі бар жүктерді сканерлеу үшін тексеру жүйесін өтеусіз беру туралы хатпен алмасу түріндегі келісім	Астана, 08.07.2015	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
101	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы мәдени-гуманитарлық ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 31.08.2015	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
102	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан Республикасының Қарулы Күштеріне өтеусіз негізде техникалық көмек (жәрдем) көрсету туралы келісім	Астана, 12.10.2015	Күші бар	02.02.2016 күні күшіне енді	2015 жылғы 31 желтоқсандағы бекіту туралы №1169 ҚРҰҚ
103	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрлігіне өтеусіз негізде техникалық көмек көрсету туралы келісім	Астана, 05.11.2015	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз

104	Қазақстан Республикасы Үкіметі мен Қытай Халық Республикасы Үкіметі арасындағы индустриализация және инвестиция саласындағы ынтымақтастық шеңберінде іскерлік мақсатта виза рәсімдеу тәртібі туралы келісім	Бейжің, 14.12.2015	Күші бар	01.07.2016 күні күшіне енді	2016 жылғы 7 сәуірдегі №193 ҚРҰҚ
105	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы индустрияландыру және инвестициялар саласындағы ынтымақтастықты нығайту туралы негіздемелік келісім	Бейжің, 31.08.2016	Күші бар	02.03.2016 күні күшіне енді	2016 жылғы 27 қаңтардағы №30 ҚРҰҚ
106	Қазақстан Республикасы Үкіметі мен Қытай Халық Республикасы Үкіметі арасындағы 2004 жылғы 17 мамырдағы ынтымақтастық бойынша қазақстан-қытай Комитетін құру туралы келісімге толықтыру енгізу туралы хаттама	Ханчжоу, 02.09.2016	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
107	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қорғас өзенінде «Шүкірбулақ (Алмалы)» бірлескен сел ұстайтын бөгетін салудағы ынтымақтастық туралы келісім	Астана, 08.06.2017	Күші бар	22.11.2018 күні күшіне енді	2018 жылғы 29 маусымдағы ратификация туралы №164-IV ҚРЗ
108	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы суперкомпьютерді ұсыну жобасы жөніндегі ынтымақтастық туралы меморандум	Астана, 08.06.2017	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
109	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы зерханалық жабдықтарды ұсыну туралы келісім	Астана, 08.06.2017	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз

110	Қазақстан Республикасы Үкіметі мен Қытай Халық Республикасы Үкіметі арасындағы Қазақстанға тікелей инвестиция тартуды жүзеге асыратын өндірістік қуаттылық ынтымақтастығы Қытай-Қазақстан қорының кейбір табыс түрлеріне салық салудан босату туралы келісім	Астана, 08.06.2017	Қолданыста жоқ	Қолданыста жоқ	ҚР МІР орындаған жоқ
111	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен ҚХР Үкіметі арасындағы бірлескен киноөндіріс саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Астана, 21.06.2017	Күші бар	06.12.2017 күні күшіне енді	2017 жылғы 18 қыркүйектегі бекіту туралы № 574 ҚРҰҚ
112	Қазақстан Республикасы Үкіметі мен Қытай Халық Республикасы Үкіметі арасындағы Сумбе өзенінде қазақстан-қытайдың бірлескен су іркіші құрылысты қайта құру туралы келісім	Бейжің, 15.11.2017	Күші бар	08.11.2018 күні күшіне енді	2018 жылғы 5 қазандағы бекіту туралы № 615 ҚРҰҚ
113	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қытай Халық Республикасының жеңілдікті кредит беруі туралы негіздемелік келісім	Бейжің, 07.06.2018	Күші бар	07.09.2019 күні күшіне енді	2019 жылғы 18 мамырдағы ратификация туралы № 257-VI ҚРЗ
114	Қазақстан Республикасы Үкіметі мен Қытай Халық Республикасы Үкіметі арасындағы радиоактивті қалдықтар және радиациялық қауіпті заттар, радиоактивті материалдар, ядролық материалдарды заңсыз ауыстырудың алдын алуға өзара іс-қимыл бойынша келісім	Бейжің, 07.06.2018	Қолданыста жоқ	Қолданыста жоқ	2021 жылғы 12 шілдеде ХҰК ҚРЗ ратификация туралы жобасын ескертпесіз мақұлдады
115	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы әскери-техникалық ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 22.11.2018	Қолданыста жоқ	Қолданыста жоқ	2019 жылғы 15 мамырдағы бекіту туралы №285 ҚРҰҚ

116	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қытай Халық Республикасы Үкіметінің суперкомпьютерді ұсынуы жөніндегі ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 11.09.2019	Күші бар	12.03.2021 күні күшіне енді	2020 жылғы 14 ақпандағы бекіту туралы № 56 ҚРҰҚ
117	Қазақстан Республикасы Үкіметі мен Қытай Халық Республикасы Үкіметі арасындағы азаматтық әуе кемелерін құтқару және авиациялық іздеу саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 11.09.2019	Қолданыста жоқ	Қолданыста жоқ	Тараптар МІР орындаған жоқ
Ведомствоаралық халықаралық шарттар					
1	Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Теміржол министрлігі арасындағы шекаралық теміржол келісімі	Бейжің, 10.08.1992	Күші бар	01.09.1992 күні күшіне енді	Рәсімсіз
2	Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Сыртқы істер министрлігі арасындағы консултациялар туралы хаттама	Бейжің, 10.08.1992	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 10.08.1996 күні күшін жойған	Рәсімсіз
3	Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Сыртқы істер министрлігі арасындағы елшіліктерді өзара тегін қамту туралы келісім	Бейжің, 01.07.1993	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 1.07.2003 күні күшін жойған	Рәсімсіз
4	Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Қоғамдық қауіпсіздік министрлігі арасындағы өзара ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 28.06.1993	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз

7	Қазақстан Республикасы Министрлер Кабинеті жанындағы гидрометеорология бойынша Бас басқарма мен Қытайдың Метеорологиялық басқармасы арасындағы метеорология саласындағы ғылыми-техникалық ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 11.09.1995	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
8	Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі мен Қытай Халық Республикасының Халық Банкі арасындағы ынтымақтастық туралы келісім	Алматы, 05.07.1996	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 05.07.1998 күні күшін жойған	Рәсімсіз
9	Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Сыртқы істер министрлігі арасындағы визаларды бергені үшін консулдық алымдардың тарифтері туралы уағдаластық	Алматы, 12.09.1996	Күші бар	22.09.1996 күні күшіне енді	22.09.1996
10	Қазақстан Республикасы ғылым министрлігі - Ғылым академиясының Ұлттық аэроғарыш агенттігі мен Қытай Халық Республикасының Ұлттық ғарыш әкімшілігі арасындағы ғарыш кеңістігін бейбіт мақсатта зерттеу және пайдалану саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 07.05.1998	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
11	Қазақстан Республикасының Білім, мәдениет және денсаулық сақтау министрлігі мен ҚХР Туризм істері жөніндегі мемлекеттік басқармасы арасындағы туризм саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 07.05.1998	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 07.05.2008 күні күшін жойған	1998 жылғы 7 қыркүйектегі бекіту туралы №863 ҚРҰҚ
12	Қазақстан Республикасының Білім, мәдениет және денсаулық сақтау министрлігі мен Қытай Халық Республикасының дене шынықтыру және спорт істері жөніндегі Бас мемлекеттік басқармасы арасындағы спорт және дене шынықтыру саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 07.05.1998	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	1998 жылғы 9 қыркүйектегі бекіту туралы №867 ҚРҰҚ

13	Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігі мен Қытай Халық Республикасы Қорғаныс министрлігі арасындағы Қытай Халық Республикасының Қазақстан Республикасының Қарулы күштеріне 8 000 000 қытай юаны сомасына өтеусіз көмек беру туралы келісім	Бейжің, 24.04.2000	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 11.10.2006 күні күшін жойған	Рәсімсіз
14	Қазақстан Республикасы Мемлекеттік кірістер министрлігі Салық комитеті мен Қытай Халық Республикасы Бас кеден басқармасы арасындағы ішкі сауданың кедендік статистикасы саласындағы әдістемелік және ақпараттық өзара іс-қимыл туралы хаттама	Бейжің, 23.12.2000	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
15	Қазақстан Республикасы Мемлекеттік кіріс министрлігінің Кеден комитеті мен Қытай Халық Республикасының Бас кеден басқармасы арасындағы ынтымақтастық және кедендік қамтамасыз етуді өзара тану туралы хаттама	Бейжің, 25.12.2000	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
16	Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау ісі жөніндегі агенттігі мен ҚХР Денсаулық сақтау және медицина ғылымы денсаулық сақтау және медицина ғылымы саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Астана, 12.09.2001	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 12.09.2011 күні күшін жойған	Рәсімсіз
17	Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі мен Қытайдың ҚХР Сейсмологиялық Бюросы арасындағы жер сілкінісін зерттеу саласындағы ғылыми-техникалық ынтымақтастық туралы келісім	Астана, 12.09.2001	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 12.09.2006 күні күшін жойған	Рәсімсіз
18	Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігі мен ҚХР Қорғаныс министрлігі арасындағы Қазақстан Республикасына ҚХР-ның өтеусіз әскери көмек көрсету туралы келісім	Бейжің, 28.12.2001	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 11.10.2006 күні күшін жойған	Рәсімсіз

19	Қазақстан Республикасының Ұлттық қауіпсіздік комитеті мен Қытай Халық Республикасының Қоғамдық қауіпсіздік министрлігі арасындағы ынтымақтастық туралы келісім	Астана, 24.05.2002	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
20	Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі арасындағы шегіртке тектестерге және басқа да ауыл шаруашылығы зиянкестері мен ауруларына қарсы күреске қатысты қорғаныш іс-шараларын жүргізу жөніндегі өзара ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 23.12.2002	Күші бар	30.06.2015 күні күшіне енді	Рәсімсіз
21	Қазақстан Республикасының Ұлттық қауіпсіздік комитеті мен Қытай Халық Республикасының Қорғаныс министрлігі арасындағы шекаралық ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 17.01.2002	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
22	Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Білім министрлігі арасындағы білім саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Астана, 03.06.2003	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
23	Қазақстан Республикасы ішкі істер Министрлігі мен Қытай Халық Республикасы Қоғамдық қауіпсіздік министрлігі арасындағы Қытай Халық Республикасының қоғамдық қауіпсіздік Министрлігінің Қазақстан Республикасы ішкі істер министрлігіне 1 млн 120 мың юань сомасына есірткі құралдарын талдау бойынша бір зертхана жиынтығын өтеусіз беру туралы хатпен алмасу түріндегі келісім	Бейжің, 29.09.2003	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз

24	Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі мен Қытай Халық Республикасы Қоғамдық қауіпсіздік министрлігі арасындағы қытай Тарапының қазақстандық Тарапқа өтеусіз әскери көмек беру туралы келісім	Бейжің, 27.04.2004	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
25	Қазақстан Республикасының Көлік және коммуникациялар министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Темір жол министрлігі арасындағы темір жол көлігі саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 17.05.2004	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
26	Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Су шаруашылығы министрлігі арасындағы тараптардың трансшекаралық өзендердегі табиғи апат туралы шұғыл хабарлауы туралы келісім	Астана, 04.07.2005	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
27	Қазақстан Республикасының Қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын бақылау және реттеу жөніндегі агенттігі мен Қытайдың Банктік реттеу жөніндегі комиссиясы арасындағы меморандум	Бейжің, 14.12.2005	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
28	Қазақстан Республикасының Энергетика және минералдық ресурстар министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Жер және табиғи ресурстар министрлігі арасындағы геология және жер қойнауын пайдалану саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Астана, 04.07.2005	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
29	Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникация министрлігі мен Қытай Халық Республикасы Темір жол министрлігі арасындағы табан ені 1435 мм болатын Трансқазақстандық темір жол магистралін салу мүмкіндігін зерттеу бойынша ынтымақтастық туралы меморандум	Астана, 04.07.2005	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз

30	Қазақстан Республикасы Ақпараттандыру және байланыс агенттігі мен Қытай Халық Республикасының Ақпараттық өнеркәсіп министрлігі арасындағы ақпараттық және коммуникациялық индустрия саласындағы ынтымақтастық туралы меморандум	Астана, 04.07.2005	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
31	Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Қорғаныс министрлігі арасындағы Қытай Халық Республикасының Қазақстан Республикасына өтеусіз әскери көмек көрсетуі туралы келісім	Астана, 16.09.2005	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
32	Қытай Халық Республикасы Қорғаныс министрлігінің Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігіне өтеусіз әскери көмек көрсетуі туралы атқару хаттамасы	Астана, 16.09.2005	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
33	Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі мен Қытай Халық Банкі арасындағы шекара маңы аймақтарындағы саудада банкаралық есеп айырысулар туралы келісім	Бейжің, 14.12.2005	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 14.12.2011 күні күшін жойған	Рәсімсіз
34	Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Қорғаныс министрлігі арасындағы Қытайдың Қазақстанға өтеусіз әскери көмек көрсетуі туралы хаттама	Бейжің, 27.04.2006	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
35	Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі мен Қытай Халық Республикасының сапаны, инспекция мен карантинді қадағалау бойынша Бас басқармасы арасындағы Қазақстан Республикасынан Қытай Халық Республикасына экспортталатын бидай партиясы үшін фитосанитария талаптары бойынша хаттамасы	Бейжің, 17.11.2006	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 17.11.2010 күні күшін жойған	Рәсімсіз

36	Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Су шаруашылығы министрлігі арасындағы трансшекаралық өзендерде ғылыми-зерттеу ынтымақтастығын дамыту туралы келісім	Бейжің, 20.12.2006	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
37	Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрлігі мен Қытай Халық Республикасы Су шаруашылығы министрлігі арасындағы негізгі трансшекаралық өзендердің шекаралық гидробекеттерінің гидрологиялық және гидрохимиялық ақпараттармен (деректер) өзара алмасу туралы келісім	Бейжің, 20.12.2006	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
38	Қазақстан Республикасы Ақпарат және мәдениет министрлігі мен Қытай Халық Республикасы Архив ісі жөніндегі мемлекеттік басқармасы арасындағы архив ісі саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 20.12.2006	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
39	Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникация министрлігі мен Қытай Халық Республикасы Темір жол министрлігі арасындағы Қазақстан мен Қытай темір жолдарын Қорғас (Қазақстан) - Хоргос (Қытай) арқылы біріктіру ниеті туралы меморандум	Бейжің, 20.12.2006	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
40	Қазақстан Республикасының Индустрия және сауда министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Коммерция министрлігі арасындағы импорттық сертификаттарды қолдану туралы келісім	Астана, 18.08.2007	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз

41	Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі мен Қытай Халық Республикасының сапаны, инспекция мен карантинді қадағалау бойынша Бас басқармасы арасындағы Қазақстан Республикасынан Қытай Халық Республикасына экспортталатын бидай партиясы үшін фитосанитария талаптары бойынша хаттамасына өзгерістер енгізу туралы хаттама	Астана, 31.10.2008	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 17.11.2010 күні күшін жойған	Рәсімсіз
42	Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі мен ҚХР Қытай Сейсмологиялық бюросы арасындағы жер сілкіністерін зерттеу саласындағы ғылыми-техникалық ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 03.04.2009	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
43	2003 жылдың 3 маусымындағы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі мен Қытай Халық Республикасы Білім министрлігінің білім саласындағы ынтымақтастық туралы келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы хаттама	Бейжің, 16.04.2009	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
44	2003 жылдың 3 маусымындағы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі мен Қытай Халық Республикасы Білім министрлігінің білім саласындағы ынтымақтастық туралы келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы хаттама	Бейжің, 16.04.2009	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
45	2011-2013 жылдардағы Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Сыртқы істер министрлігі арасындағы ынтымақтастық туралы меморандум	Алматы, 28.12.2010	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз

46	Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Қорғаныс министрлігі арасындағы өтеусіз әскери көмек көрсету туралы келісім	Бейжің, 21.02.2011	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
47	Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Қорғаныс министрлігі арасындағы өтеусіз әскери көмек көрсету туралы атқару хаттамасы	Астана, 24.04.2011	Күші жойылған	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді. 01.06.2011 күні күшін жойған	Рәсімсіз
48	Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Қорғаныс министрлігі арасындағы өтеусіз әскери көмек көрсету туралы атқару хаттамасы	24.04.2012	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
49	Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Қорғаныс министрлігі арасындағы өтеусіз әскери көмек көрсету туралы келісім	Бейжің, 21.02.2011	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
50	Қазақстан Республикасы Көлік министрлігі мен Қытай Халық Республикасы Темір жол министрлігі арасындағы Шекаралық темір жол келісіміне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы хаттама	Астана, 08.12.2012	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
51	Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Бас кеден басқармасы арасындағы сыртқы сауданың кедендік статистикасы саласындағы әдіснамалық және ақпараттық өзара іс-қимыл туралы хаттама	Астана, 08.12.2012	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз

52	Қазақстан Республикасының Ұлттық қауіпсіздік комитеті мен Қытай Халық Республикасының Қоғамдық қауіпсіздік министрлігі арасындағы ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 17.04.2013	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
53	Қазақстан Республикасының Ұлттық қауіпсіздік комитеті мен Қытай Халық Республикасының Қоғамдық қауіпсіздік министрлігі арасындағы шекаралық ынтымақтастық мәселелері бойынша ынтымақтастық туралы келісімге хаттама	Бейжің, 17.04.2013	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
54	Қазақстан Республикасының Ұлттық қауіпсіздік комитеті мен Қытай Халық Республикасының Мемлекеттік қауіпсіздік министрлігі арасындағы ынтымақтастық туралы келісім	Бейжің, 17.04.2013	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
55	Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі мен Қытай Халық банкі ақшаның ізін жасырумен күрес мониторингі және талдау жөніндегі Қытай Орталығы арасындағы ақшаның ізін жасыру және лаңкестікті қаржыландырумен байланысты ақпараттармен алмасу мәселелері жөніндегі ынтымақтастық туралы меморандум	Ашхабад, 14.11.2013	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
56	Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі мен Қытай Халық Банкі арасындағы есеп айырысулар мен төлемдерді ұйымдастыру туралы келісім	Астана, 14.12.2014	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
57	Қазақстан Республикасы Үкіметі мен Қытай Халық Республикасы Үкіметі арасындағы Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрлігіне етеусіз техникалық көмек көрсету туралы келісім	Астана, 05.11.2015	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз

58	Қазақстан Республикасы Инвестиция және даму министрлігі мен Қытай Халық Республикасы Туризм ісі жөніндегі мемлекеттік басқармасы арасындағы Қазақстан Республикасына қытай азаматтарының толтық туристік сапармен баруын оңайлату туралы меморандум	Бейжің, 14.12.2015	Қүші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
59	Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі мен Қытай Халық Республикасының сапаны, инспекция мен карантинді қадағалау бойынша Бас басқармасы арасындағы Қазақстан Республикасынан Қытай Халық Республикасына экспортталатын бидай партиясы үшін фитосанитария талаптары бойынша хаттама	Бейжің, 14.12.2015	Қүші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
60	Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі мен Қытай Халық Республикасы Бас кедендік басқармасы арасындағы қазақстан-қытай кедендік шекарасында «Сенім» жобасын жүзеге асыру туралы хаттамасы	Бейжің, 14.12.2015	Қүші бар	13.05.2017 күні күшіне енді	Рәсімсіз
61	Қазақстан Республикасының Инвестициялар және даму министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Көлік министрлігі арасындағы халықаралық автомобиль тасымалдарына рұқсат беру жүйесін құру туралы хаттама	Астана, 12.10.2016	Қүші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
62	Қазақстан Республикасы Мемлекеттік күзет қызметі мен Қытай Халық Республикасының қоғамдық қауіпсіздік министрлігі арасындағы күзетілетін адамдар мен объектілердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы ынтымақтастық туралы келісім	Астана, 05.04.2017	Қүші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз

63	Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Мемлекеттік салық әкімшілігі арасындағы салық мәселелері бойынша өзара түсіністік пен ынтымақтастық туралы меморандум	Астана, 08.06.2017	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
64	Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі мен Қытай Халық Республикасы Бас кедендік басқармасы арасындағы ішкі саудадағы кедендік статистика саласындағы әдістемелік және ақпараттық өзара іс-қимыл туралы хаттамасы	Бейжің, 26.04.2019	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
65	Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі мен Қытай Халық Республикасы Бас кедендік басқармасы арасындағы Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы кедендік шекарасы арқылы тасымалданатын көлік құралдары мен тауарлар туралы алдын ала ақпаратпен алмасу туралы хаттамасы	Бейжің, 26.04.2019	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
66	Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі мен Қытай Халық Республикасы Бас кедендік басқармасы арасындағы интеллектуалды меншік құқығын шекаралық қорғау саласындағы ынтымақтастықты нығайту бойынша меморандум	Бейжің, 11.09.2019	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
67	Қазақстан Республикасы республикалық бюджетті орындауды бақылау жөніндегі Есеп комитеті мен Қытай Халық Республикасы Ұлттық аудит Кеңесі арасындағы ынтымақтастық туралы келісім	Мәскеу, 23.09.2019	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз

68	Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі мен Қытай Халық Республикасы Бас кедендік басқармасы арасындағы Қазақстан Республикасынан Қытай Халық Республикасына экспортталатын шошқаларға инспекциялық, карантиндік және ветеринарлық-санитарлық талаптар туралы хаттама	Нұр-Сұлтан, 25.09.2019	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
Басқа құжаттар					
1	Қазақстан Республикасы Үкіметі мен Қытай Халық Республикасы Үкіметі арасындағы 26.09.1992 ж. халықаралық автомобиль қатынасы туралы келісімді қолдану регламенті	Алматы, 27.02.1993	Күші бар	Келісім мерзіміне сәйкес. 15.05.1993 күні күшіне енді	Рәсімсіз
2	Қытай Халық Республикасы Үкіметінің Қазақстан Үкіметіне тауарлар сыйға беру туралы құжаттары	Алматы, 26.04.1994	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
3	Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасында автомобиль тасымалдарына рұқсат беру жүйесін құру туралы хаттама	Алматы, 27.02.1998	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
4	Қазақстан Республикасы Мәдениет министрлігі мен Қытай Халық Республикасы Мәдениет министрлігі арасындағы 1993-1994 жылдардағы мәдени ынтымақтастық жоспары	Бейжің, 18.10.1993	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
5	Қазақстан Республикасы Мәдениет министрлігі мен Қытай Халық Республикасы Мәдениет министрлігі арасындағы 1995-1997 жылдардағы мәдени ынтымақтастық жоспары	Бейжің, 21.06.1995	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз

6	Қазақстан Республикасы Сауда және индустрия министрлігі мен Қытай Халық Республикасының сапаны, инспекция және карантинді қадағалау Бас Басқармасы арасындағы өзара бір-біріне жеткізіп берген тауарлар қауіпсіздігі мен бақылау саласындағы ынтымақтастық мәселелері бойынша өзара түсіністік туралы меморандум	Бейжің, 17.11.2006	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
7	Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі арасындағы ауыл шаруашылығы саласындағы өзара түсіністік туралы меморандум	Бейжің, 16.04.2009	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
8	Қазақстан Республикасы көлік және коммуникация Министрлігі мен Қытай Халық Республикасы көлік Министрлігі арасындағы «Батыс Еуропа- Батыс Қытай» автокөлік дәлізін құру туралы өзара түсіністік туралы меморандум	Бейжің, 16.04.2009	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз
9	Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі мен Қытай Халық Республикасының Әділет министрлігі арасындағы құқықтық саладағы ынтымақтастық пен өзара түсіністік туралы меморандум	Астана, 17.05.2018	Күші бар	Қол қойылған күнінен бастап күшіне енді	Рәсімсіз

中国—哈萨克斯坦： 睦邻友好与互利共赢合作的三十年

谨以此书纪念中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国建交30周年

1992-2022

УДК 327 (574+510)
ББК 66.4 (5Каз+5Кит)
Қ 18

中国驻哈萨克斯坦大使馆——哈萨克斯坦驻华大使馆

中国研究中心（哈萨克斯坦努尔苏丹）

谨以此书纪念中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国建交30周年

由铁木尔·沙依米尔根诺夫担任总编辑

Қ 18 《中国—哈萨克斯坦：睦邻友好与互利合作的三十年》. 作者团队. — 努尔苏丹市：中国研究中心，《Prime Interprise》出版社，2022. 490 页.

ISBN 978-601-06-8805-6

本书全面介绍了世纪之交三十年来中哈关系建立和发展的历程。

中哈友好历史源远流长。中国是最早承认哈萨克斯坦共和国主权、独立和领土完整的国家之一。

建交以来，中哈两国始终保持政治互信、相互尊重、平等协作，各领域合作取得丰硕成果。中哈关系堪称国家间关系典范，并已进入永久全面战略伙伴关系的新阶段。本书搜集了大量参考材料、档案文献和纪实照片，充分反映了中哈建交30年的发展和成就。本书面向外交官、国际关系领域的专家和学生，以及所有对哈萨克斯坦共和国当代外交政策及中哈关系发展感兴趣的人士。

УДК 327 (574+510)
ББК 66.4 (5Каз+5Кит)

ISBN 978-601-06-8805-6

© The China Studies Centre, Nur-Sultan, 2022
© Timur Shaimergenov, 2022
© Prime Interprise LLP, 2022
© All rights reserved

目 录

中方前言.....	187
哈方前言.....	188
引言	189
1. 中国和哈萨克斯坦三十年来外交关系的重要发展阶段和成就	192
2. 中国和哈萨克斯坦外交关系史	217
3. 高层访问年表	223
4. 中国和哈萨克斯坦双边合作的主要机制	226
5. 中国和哈萨克斯坦签署的战略文件	230
6. 中国和哈萨克斯坦签署的条约和协议的完整清单	262
中哈关系的纪实照片.....	470

作者的出版团队

沙赫拉特-努雷舍夫
铁木尔-沙伊梅尔格诺夫
古丽娜尔-沙伊米尔根诺娃
阿布-艾马哈诺夫

中国驻哈萨克斯坦大使馆

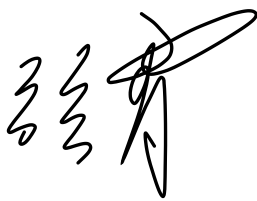
中方前言

2022年1月3日，中国和哈萨克斯坦共同迎来建交30周年。中国古语说：“三十而立”，步入而立之年的中哈关系正处于历史最好水平，堪称新时代国家间关系典范。

30年来，中哈关系始终稳健发展，从无到有，从小到大，政治互信和高层交往保持高水平，睦邻友好与互利合作不断深化。中哈从率先全面彻底解决历史遗留边界问题、签署睦邻友好合作条约到建立全面战略伙伴关系、永久全面战略伙伴关系，从习近平主席首次在哈提出共建“丝绸之路经济带”倡议到中哈全面发展战略对接合作，两国关系内涵更加丰富、基础更加牢固、发展前景更加广阔。

在中哈建交30周年之际，中哈双方共同出版的特刊《中国—哈萨克斯坦：睦邻友好与互利共赢合作的三十年》，全面回顾总结了30年间中哈关系主要发展历程、高层交往情况，汇总收集了中哈双边主要合作机制和签署的重要法律文件，为研究中哈关系的专家学者和广大读者提供了全面翔实的文献资料和阅读参考。

三十年弹指一挥间，中哈关系成绩斐然。我们坚信，在习近平主席和托卡耶夫总统的战略引领和亲自推动下，站在新历史起点的中哈关系必将乘风破浪，一往无前，迎来又一个黄金三十年，为增进中哈两国人民福祉和维护地区安全稳定作出新的更大贡献。中哈关系的明天一定会更加美好！

张霄

中华人民共和国驻哈萨克斯坦共和国特命全权大使

哈方序言

在时间的长河中，哈中两国人民共同拥有着友好合作与相互信任的深厚历史渊源。而在当前，两国又共同处在国家发展、民族复兴和深化国家间关系的关键阶段。中国是近邻，是哈萨克斯坦多边外交政策的优先方向之一。

2022年1月3日，是哈中两国建交30周年的大日子。多年以来，两国的政治互信与经贸合作达到前所未有的高水平——永久全面战略伙伴关系，所有边界问题彻底解决，坚实的法律框架已经形成。

哈中合作模式以两国元首友好对话、政府首脑定期会晤、合作委员会和企业家委员会积极开展活动为基础。“光明之路”计划与中国“一带一路”倡议的对接进展顺利。产能与投资合作项目正在推进，地区运输和物流基础设施正在开发。

国际事务中，哈萨克斯坦和中国在大多数国际热点问题上持相同立场。两国在联合国、上合组织、亚信会议和“中国-中亚”等机制的框架内相互支持。

科学与文化在加强哈中伙伴关系方面发挥着重要作用，促进着两国文化、价值观与传统之间的相互理解。

这30年来，互利共赢、坚实友谊、相互信任与合作精神，进一步巩固了两国双边关系的坚实基础。哈中两国将继续把友好邻居和可靠伙伴做下去，为两国人民的福祉和繁荣添砖加瓦。

我相信，这本文集将有助于更好地了解和理解哈中关系的本质，无论是对外交工作者、专家、师生，还是对外交事务感兴趣的所有读者都会有所帮助。

哈萨克斯坦共和国驻中华人民共和国特命全权大使
沙赫拉特·努雷舍夫

引言

中华人民共和国主席习近平：

«……中哈两国是唇齿相依的友好邻邦，1700多公里的共同边界、两千多年的交往历史、广泛的共同利益，把我们紧密联系在一起，也为发展两国关系和深化互利合作开辟了广阔前景»。

哈萨克斯坦共和国总统卡西姆若马尔特·托卡耶夫：

«……我们相互关系的历史可以追溯到几个世纪前。我们真诚地珍惜睦邻友好和互利合作的成功经验。中国和哈萨克斯坦两国的合作以前所未有的活力、高度的互信水平和真正的睦邻友好为特点……»。

中国和哈萨克斯坦是友好近邻，两国人民的传统友谊源远流长。今年是两国建交30周年。哈萨克俗语说：“政治是历史的女儿，而历史是地理的女儿”。历史和地理环境都注定了中国和哈萨克斯坦要并肩生活、共同发展，成为真正的朋友和战略伙伴。据中国史料记载，中国与草原之国已有两千多年的交往历史。公元前2世纪的丝绸之路商队已将中哈人民联系起来。

苏联解体后，中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国于1992年1月3日建交，翻开了两国关系的新篇章。重建的中哈关系实际上从零开始发展。多年来，中哈关系经受了国际风云变幻的考验，走过了辉煌非凡的发展道路，不仅给两国人民带来了实实在在的利益，也为促进地区和平、稳定与繁荣作出了重要贡献，成为各国睦邻友好相处的典范。

回顾共同走过的道路，我们可以自信地说，两国交往的时间虽然只有30年，但双边合作已取得令人瞩目的成就，为两国关系进一步长期稳定发展奠定了坚实基础。

中国和哈萨克斯坦基于各自的国家利益，建设性地解决了苏联遗留的所有问题。自20世纪90年代起，我们开启了面向未来的合作关系。两国签署的第一份也是最重要的文件是1993年《关于中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国友好关系基础的联合声明》。该声明规定了双边政治、贸易和经济合作的基本原则。双方确认，应以和平方式解决两国间的一切争端，相互不以任何形式使用武力或以武力相威胁，不采取可能对对方安全构成威胁的行动。

从历史上看，中哈关系的特点是相互尊重并充分考虑彼此根本利益。哈萨克斯坦一贯支持打击“三股势力”，支持互不干涉内政和尊重本国国情的政策。哈萨克斯坦始终坚定支持一个中国原则。

1995年，中国作为联合国安理会常任理事国和核大国向哈萨克斯坦提供了核安全保证，之后双方彻底解决了历史遗留的边界问题，划定共同边界，并于2002年签署了《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国睦邻友好合作条约》，这有力地增进了两国互信。今年正值该条约签署20周年。此外，哈萨克斯坦还是与中国签署了利用

和保护跨界河流合作协定的国家。经过共同努力，中哈边界已成为信任、和平、安全、繁荣的纽带。

中国和哈萨克斯坦友好交往已经成为了国家间关系的典范。30年来，两国之间的关系已经从互利合作发展到了永久全面战略伙伴关系。两国之间不断扩大的多层次互动已发展成富有活力、具有建设性的务实合作，成为当今世界国与国之间睦邻友好和相互尊重的典范。中国对中亚各国的400亿美元投资中有一半在哈萨克斯坦，哈萨克斯坦是中国在该地区最大的贸易投资伙伴。

多年来，中国和哈萨克斯坦建立了独特的多层次双边协调机制，包括领导人定期会晤、政府间合作委员会、议会间小组和地方合作论坛。中哈副总理级合作委员会在促进双边务实合作上发挥着重要作用。除了哈萨克斯坦之外，中国与美国、俄罗斯和欧盟都有类似的互动机制。

涵盖所有领域和方向的约200份双边法律文件，为中哈合作的未来发展指明了方向。中哈领导人之间的政治互信、高层的定期互访在加强双边关系方面发挥了特殊重要作用。两国国家元首江泽民、胡锦涛、习近平和努·纳扎尔巴耶夫、卡·托卡耶夫为增进了两国和两国人民睦邻友好、相互理解、真挚友谊做出了巨大贡献。

30年来，中哈两国都走出了不平凡的高速发展道路，在国际社会上取得了全新的地位。建交之初，哈萨克斯坦正在寻找摆脱苏联解体后社会经济危机的出路，而中国进入了改革开放的第二个十年，两国都还是并不富裕的发展中国家。近年来，哈萨克斯坦已进入世界前50个最具竞争力的国家，而中国在发展中取得了更加令人瞩目的辉煌成就，成为了世界第二大经济体。中国和哈萨克斯坦各自的经济成就促进了双边关系的发展。近年来，双方的互动反映了两国面临的新机遇。

30年来中哈双边贸易额增长近50倍。双方在能源领域开展了战略合作：通过管道将两国经济紧密联系起来。今天中哈原油管道和中国—中亚天然气管道都已成功运行。为顺应区域一体化的潮流，双方筹划在哈萨克斯坦境内共同打造数十个工业项目，重点是开展互联互通合作及产能合作。在新冠疫情期间，中哈两国的互帮互助，以及中国迅速向哈萨克斯坦提供中国制造的疫苗已成为两国牢不可破的友谊象征。

中国和哈萨克斯坦之间还蕴藏着巨大经济合作潜力。每一次的高层互访都会展现出双边关系的新面貌，开辟合作新机遇。三十年来，中哈始终坚持相互尊重对方利益，坚持对话协商以达成共识。

中国和哈萨克斯坦在国际、地区组织和机构中的合作具有重要国际意义。两国致力于加强多边机制在维护地区安全和稳定方面的作用。中国和哈萨克斯坦在许多全球和地区安全问题以及当前国际热点问题上有着共同或相似的立场和观点，这有助于实现共同目标。近年来，中国和哈萨克斯坦在联合国、上海合作组织、亚洲相互协作与信任措施会议和“中国+中亚五国”等多边平台框架内成功合作，寻求新的解决方案和机制，以更多释放中亚地区的发展潜力。

哈萨克斯坦在发展亚洲对话平台“亚洲相互协作与信任措施会议”过程中以及在2017-2018年担任联合国安理会非常任理事国时，均得到中国的大力支持。中国是第一个与哈萨克斯坦完成加入世界贸易组织（WTO）双边谈判并签署相关协议的“重量级”贸易大国。中国参加世界和传统宗教领袖大会，支持在哈萨克斯坦首都举办2017世博会，而哈萨克斯坦也积极参加博鳌亚洲论坛和“一带一路”国际合作高峰论坛。

中哈富有成效的合作已远超出双边范畴，具有广泛的国际影响。2013年以来，作为战略伙伴的中哈两国一直在为欧亚大陆地缘经济转型发挥着建设性影响，并像两千年前一样，再次为东西方的融合作出贡献。中华人民共和国主席习近平在哈萨克斯坦纳扎尔巴耶夫大学提出的“一带一路”倡议经过近10年的实施，已将140多个国家和20多个国际组织联合起来，成为了全球最大的经济互动平台。

“一带一路”沿线正在形成新的合作结构，正在建设新的联通干线，参与国之间的贸易额已超过8万亿美元。从一开始，哈萨克斯坦就是中国建设“一带一路”的可靠合作伙伴，并同时启动了“光明之路”国家基础设施发展计划，将其与“一带一路”倡议进行对接。在此基础上，双方计划在经贸领域扩大合作，实现贸易结构多元化、寻求合作新增长点、扩大高附加值产品贸易及推动创新合作。

积极共建“一带一路”对哈萨克斯坦具有特殊战略意义。穿过哈萨克斯坦领土的主要交通走廊作为该倡议的重要环节，提供了从亚洲到欧洲、中东和独联体市场的最便捷、最可靠的通道，而没有出海口的内陆国哈萨克斯坦直接获得了通往世界三大洋——太平洋、大西洋和印度洋的通道。

总结30年的中哈关系，可以充满信心地说，两国关系取得了重大发展。中哈关系近年来形成的积极合作局面证明，不存在任何可以破坏双边关系的根本矛盾和问题。30多年来，历史经历了1990年代、2000年代和2010年代几个发展周期，国际格局发生了翻天覆地的变化，哈萨克斯坦和中国也在变化。但有一点没有改变，就是两国始终致力于加强睦邻友好与互利合作。

基于30年积累的合作经验，今天中哈两国之间的密切伙伴关系继续呈现快速发展势头。2019年9月哈萨克斯坦共和国总统托卡耶夫对中国进行国事访问期间，两国元首一致决定发展中哈永久全面战略伙伴关系，为两国合作开辟了广阔前景。总的来说，双方都将对方稳定、发展视为自身发展的良好机遇，加强相互支持、深化全面合作是双方共同愿望。当前，中哈关系已满怀信心地进入第四个十年，并朝着多元化发展，不断迈向新的历史高度。

1. 中国和哈萨克斯坦三十年来外交关系的重要发展阶段和成就

简要历史概述

几个世纪以来，中国和草原王国之间一直保持着密切联系。毫无疑问，说起中哈关系，人们不禁想起“伟大的丝绸之路”，它因人民之间成功、互利的合作模式而举世闻名。这种独特的贸易运输网络，不仅通过经济，还通过文化将东西方联系在一起，在世界历史上留下了深刻印记，并影响了欧亚文明的发展。总而言之，丝绸之路反映了中哈友好的悠久历史。中国档案中精心保存了两千多年来我们两国人民在不同历史时期交往的宝贵资料。

本刊献给两国建交30周年。这30年反映了两国关系新的历史时期。哈萨克斯坦获得独立后立即开始与中国建立起良好互利合作关系。

在现代历史中，中国和哈萨克斯坦首次正式交往始于上世纪80年代中期。当时，苏中两个社会主义大国之间仍处于对立和对抗中。然而，关系正常化的迹象已经显现：中国媒体没有以前的反苏宣传，而苏联也开始谈论改善与中国关系的重要性。因此，两国开启了民间外交模式。¹ 1985年9月苏中关系回暖后，纳扎尔巴耶夫率领苏联代表团访问北京。这是苏中关系紧张多年、没有任何党政关系的情况下首个官方高层代表团。

1991年7月，纳扎尔巴耶夫作为哈萨克斯坦苏维埃社会主义共和国总统再次访华。访问期间，签署了《关于中华人民共和国新疆维吾尔自治区与哈萨克斯坦苏维埃社会主义共和国合作发展原则和主要方向协议》等多项协议。与中国高层交往过程中，主要讨论了经贸合作问题，重点是保障两国之间的交通运输。中方也体现出对发展与哈萨克斯坦贸易的兴趣。²

苏联解体、哈萨克斯坦获得国家独立后，哈萨克斯坦外交的主要任务之一是与包括中国在内的所有邻国建交并确立崭新、平等、建设性、互利合作的睦邻关系。

20世纪90年代初，很少有人相信前苏联加盟共和国有能力在苏联的废墟上建立成熟的主权国家。在这种情况下，中国展现出睿智的外交政策。从1992年年初起，在中共中央总书记、中国国家主席江泽民的领导下，中国相继与欧亚大陆中心的所有新独立国家成功建立了外交关系。

1991年12月27日，中国是继土耳其和美国之后第三个承认哈萨克斯坦共和国独立

1 Токаев К.К. Преодоление. Дипломатические очерки казахстанского министра. М.: Мир, 2003. С. 190

2 Токаев К.К. Преодоление. Дипломатические очерки казахстанского министра. М.: Мир, 2003. С. 191

的国家。哈萨克斯坦也是第一个与中国建立大使级外交关系的中亚国家。从此，两个邻国的关系揭开了新的篇章。

第一阶段： 开端（1991-1995）

1991-1994年是中哈外交关系的初期阶段，其特点是两国高层的首次接触，两国领导人的频繁会晤，以及正式完成建交程序。当时，在短时间内，两国构建了双边关系法律框架的基础，达成了重要合作领域的基本协议。

在最初阶段，初步形成了双边关系的基本架构。1992年1月3日，双方签署了《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国建交联合公报》和《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国建立外交关系联合公报谅解备忘录》，这是双方首次正式交往，也为日后的全面发展双边合作奠定了基础。

同年2月，哈萨克斯坦共和国总理捷列先科访华。这是两国开始正式交往后的一次历史性访问，由时任哈萨克斯坦共和国外交部副部长的卡·托卡耶夫陪同。据托卡耶夫本人回忆，哈萨克斯坦代表团受到了非常热烈的欢迎。哈萨克斯坦共和国总理受到了包括中共中央总书记江泽民在内的所有中国领导人的接见，他们认真听取了哈萨克斯坦的情况并提出了具有启发性的问题。中国领导人非常满意地接受了纳扎尔巴耶夫的亲笔信。纳扎尔巴耶夫在信中表示，哈萨克斯坦计划与中国建立睦邻友好关系，承认台湾是中华人民共和国不可分割的一部分。³

随后，双方签署了第一批关于经济贸易、科学技术合作的文件，两国公民往来的交通运输领域合作文件，以及中哈两国边境增设海关的文件。此外，还签署了《关于建立中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国经济贸易、科学技术合作委员会的协议》和《关于中华人民共和国向哈萨克斯坦共和国提供商业贷款的协议》。

政府代表团首次对中国进行正式访问的重大意义难以估量，这成为后来高层交往的起点。早在1992年初，双方就开始确定了国家间关系相关的具体工作。根据中国和哈萨克斯坦达成的协议，建立了六个边境口岸：“多斯特克”、“霍尔果斯”、“巴克图”、“阿拉山口”、“阿列克谢耶夫卡-阿克丘普”、“吉木乃”，并开通了乌鲁木齐—阿拉木图、阿拉木图—乌鲁木齐铁路。这推动了贸易关系的最初发展，当时主要以旅游购物为主。中国和哈萨克斯坦建交第一年的贸易总额为4.32亿美元（出口2.27亿美元，进口2.05亿美元）。。

1992年12月，中哈两国在对方首都互设大使馆，双边外交关系迈向新阶段，并继续建立和完善双边关系的法律框架，在各领域不断发展现代中哈关系。首次高层接触有力推动了经贸关系的发展。开启了相互促进、共谋发展的合作进程。两国边贸合作开始发展，特别是中方在这方面出台了一些便利政策。

中哈关系的建设性发展在很大程度上得益于两国领导人的政治意愿、个人友谊和辛苦付出。两国领导人的互访奠定了双方加强对话的基础。

1993年10月，纳扎尔巴耶夫总统对中国进行了首次国事访问。托卡耶夫总统作为此次重大事件的直接参与者，详细描述了这一历史性的访问。此访是在对未来双

3 Токаев К.К. Преодоление. Дипломатические очерки казахстанского министра. М.: Мир, 2003. С. 192

边合作抱有极大热情和期望的背景下进行的。⁴ 当时，两国领导人面临着如何开创中哈关系的问题：是延续历史，还是构建符合我们国家未来利益的新的平等伙伴关系？访问中在这个战略问题上，两位国家元首——江泽民和纳扎尔巴耶夫回顾了过去两国人民交往的所有历史，重申对构建未来睦邻友好关系的发展的高度重视。

中华人民共和国主席江泽民和哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫在第一次会晤时就找到了共同语言，并准确地界定了双边合作的主要方向，为两国未来的发展和繁荣创造了友好合作的政治氛围。两位领导人都深知对两国人民命运的重大责任，在讨论了最紧迫的问题后，一致认为有必要共同建立中哈关系的法律框架。

此次历史性会谈的成果是1993年10月18日签署的《关于中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国建立友好关系基础的联合声明》。该文件宣布两国恪守睦邻友好、尊重主权、互不侵犯、互不干涉内政的原则。因此，哈萨克斯坦和中国的新关系从一开始就建立在相互承认领土完整和以经贸合作伙伴关系为导向的原则之上。

苏联解体后，中国以务实的态度及时和客观地制定了对中亚年轻国家的外交政策。在和平共处五项原则的指导下，北京搁置了过去的矛盾和冲突，率先向新成立的国家伸出了友谊之手。这一举动促成了这些国家与中国之间形成新的关系。例如，纳扎尔巴耶夫总统随后宣布：“我们将在互利的基础上与中国发展信任和睦邻关系”。⁵

对一个年轻的国家来说，签署“关于建立友好关系的联合声明”从各方面来看都具有重要意义，而一个权威的地缘政治主体的支持也提升了哈萨克斯坦在世界舞台上的形象。从中国国家外交政策理论的角度来看，该文件的签署对中国也具有重要意义，它有助于确保中国周边稳定。

中方表示，中国尊重哈萨克斯坦的无核地位，愿意为哈萨克斯坦提供核安全保障，这对加强稳定和发展互信关系具有重要意义。中方强调，中国在任何情况下都不会对哈萨克斯坦使用核武器，也不会诉诸武力威胁。

边境地区的和平稳定对于中国自身成功完成上世纪70年代末80年代初启动的经济改革格外重要。为了实现这一目标，必须建设性地解决边界问题。中国的意愿与哈萨克斯坦的利益不谋而合。对此，纳扎尔巴耶夫总统在首次访华期间，将解决两国的边界问题作为其议程的首要任务。中国国家主席江泽民也正面评价了哈萨克斯坦领导人提出的建议。双方深知，这一问题的解决对未来中哈合作的友好发展具有突出意义。

众所周知，中国和苏联在上世纪50年代的友谊于1960-1970年代发展为中苏边界的对抗和冲突。直至苏联解体，苏联和中国之间的边界谈判还未结束，谈判实际上陷入了停顿。在这种情况下，解决苏联遗留的边界问题对哈萨克斯坦来说具有根本性的重要意义。

20世纪90年代，纳扎尔巴耶夫总统明确界定了哈萨克斯坦和中国双边合作的优先事项，其中将达成边界协议作为发展两国睦邻关系的首要目标。

在谈判过程中，摒弃固有思维并非易事，尤其一直作为争议焦点的所谓“争议地

4 Токаев К.К. Преодоление. Дипломатические очерки казахстанского министра. М.: Мир, 2003. С. 192

5 В Пекине Казахстан и Китай намерены подтвердить свою приверженность идее всеобщего запрещения испытаний и последующего уничтожения ядерного оружия // Казахстанская правда. – 19 октября 1993 года

区”问题。托卡耶夫总统在其关于20世纪90年代哈萨克斯坦外交政策形成的书中，详细描述了1992-1994年与中国谈判的困难。当时，有两个“争议地区”问题仍未解决，其条约签署于19世纪下半叶沙俄帝国和清朝之间。根据卡·若·托卡耶夫的回憶，纳扎尔巴耶夫的亲自参与和托卡耶夫本人的外交技巧为建立符合哈中两国利益的战略伙伴关系创造了机会。⁶

经过漫长的谈判，两国均认为，应妥善解决争议问题，兼顾双方利益。事实上，对老问题采取新方法和新视角，促成了新的积极成果。中国和哈萨克斯坦考虑到了共同边界的所有细节，从而达成两国历史上最重要的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于中哈国界的协定》。1994年4月26日，纳扎尔巴耶夫总统和到访的中国国务院总理李鹏在阿拉木图签署了这份非常重要的文件。值得一提的是，李鹏是第一位访问哈萨克斯坦的中国领导人。

草原之国和中国之间，第一次确定了国界点，标明了中国和哈萨克斯坦边界具体的标志和地名（山脊、河流、山脉等）。该文件确定了除了两个“争议地区”以外的所有边界线，“争议地区”问题在随后几年也得到了解决。两国之间的边界协定为进一步扩大双边合作开辟了道路，双方在建立外交关系后的五年里签署了50多项条约和协议。⁷

哈萨克斯坦总统托卡耶夫在自己的外交回忆录中分享道，纳扎尔巴耶夫总统与中国国家主席江泽民在一次谈话中，江泽民说道，不应该害怕中国：这个国家对和平环境和与哈萨克斯坦发展睦邻友好合作充满兴趣。他说：“中国永远不会做对不起哈萨克斯坦的事情，永远不会损害哈国家利益”。江泽民指出，“我国行事低调谦虚，我们专注于国内发展问题，不干涉他国事务”。中国国家主席江泽民为中哈边界问题的最终解决做出了巨大的个人贡献。⁸

中哈关系中最核心问题的解决，使双方建立了友好对话，营造了相互信任的氛围。正是这一关键因素使两国得以进入下一阶段合作，其特点是深化中哈友好。

第二阶段： 发展睦邻关系（1995-2005）

这一时期可以被定义为深化中哈友好关系及在建交初期建立的互信基础上发展睦邻友好关系。对华合作在哈萨克斯坦被视为可靠、有机地融入世界经济体系的重要途径之一。这些年，双方合作的重点是能源领域，特别是石油和天然气领域，签署了促进合作的主要文件。

哈萨克斯坦巨大的油气储量以及中国日益增长的能源需求，决定了两国对油气合作项目的浓厚兴趣，并为中哈关系未来多年的互利合作模式奠定了基础，也为提升哈萨克斯坦的巨大过境潜力和扩大中哈互联互通打下了基石。多年之后再度兴起的

6 Токаев К. Свет и тень. – Астана, 2007. – С. 148-150.

7 Подробнее см.: Правда о государственной границе Республики Казахстан /Аманжолова З.А., Атанов М.М., Турарбеков Б.Ш. Под общей редакцией Токаева К.К. – 3-е издание, доп., переработанное. – Алматы: ИД «Жибек жолы», 2014. – 228 с

8 Токаев К.К. Свет и тень. – Астана, 2007. С. 145-146

欧亚大陆“丝绸之路”由此发端。

两国维护共同利益、坚持互利合作、互不干涉内政和稳定发展双边关系的原则体现在中哈在一系列双边及国际问题上的一致立场。

1995年9月，哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫在第二次正式访华时，同中华人民共和国主席江泽民签署了《中哈关于进一步发展和加深两国友好关系的联合声明》。双方表示，将共同努力推动中哈合作迈上新台阶。领导人之间达成共识，将深化包括军事政治在内的几乎所有领域的合作。与此同时，签署了使用中国连云港港口运输哈萨克斯坦过境货物的协议，这为哈萨克斯坦通往亚太开辟了通道。⁹

在政治军事领域，中哈同意推动两国国防部建立和发展关系，努力争取早日就在边境地区相互裁减军事力量和加强军事领域信任达成协议，以进一步巩固边境地区的友好、信任与合作气氛；在互利和考虑两国承担的国际义务的基础上开展军事技术合作。

1996年7月，中国国家主席江泽民对哈萨克斯坦共和国进行首次国事访问。此访之前，哈萨克斯坦共和国外交部长卡·托卡耶夫于1996年2月对中国进行了访问，其间他转交了哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫的信函。两国元首在阿拉木图的会谈中，决心将中哈睦邻友好与互利合作关系提高到面向二十一世纪的协作与伙伴水平。¹⁰

双方高度评价一九九六年四月二十六日签署的哈萨克斯坦、吉尔吉斯斯坦、俄罗斯和塔吉克斯坦同中国关于在边境地区加强军事领域信任的协定，决心采取切实措施落实该协定，并将继续努力加速制定在边境地区相互裁减军事力量的协定。哈萨克斯坦在促进核安全方面得到了中国的支持。双方呼吁全面禁止和彻底销毁包括核武器在内的所有大规模杀伤性武器，赞成尽快缔结全面禁止核试验条约。双方还呼吁所有核国家承诺不首先使用核武器，不对无核武器国家和无核武器区使用或威胁使用核武器。

中国和哈萨克斯坦同意定期开展政治对话和各级别磋商，并承诺严格遵守1994年4月26日中哈边界协定，尽快开展边界划定工作，并继续就剩余边界问题进行谈判。双方还谈到了反对分裂主义，并宣布不允许在自己的领土上进行针对对方的分裂活动。

哈萨克斯坦确认并承认中华人民共和国政府是代表全中国的唯一合法政府，表示不会与台湾建立任何官方联系。中国方面则确认了中国政府对哈萨克斯坦核安全保证的声明。中国国家主席江泽民对哈萨克斯坦的首次访问，表明中国和哈萨克斯坦在政治领域的立场高度契合，在维护中亚安全稳定方面有着共同利益。

在随后的几年里，双边关系中的一个敏感问题即边界问题得到广泛讨论。经过漫长谈判，中哈两国找到了解决边界问题的折中方案，最终以法律上正确和政治上合理的方式解决了该问题。在双边外交关系发展的第一个十年，即1997年9月24日在阿拉木图签署了具有历史意义的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于中哈国界的补充协定》。

托卡耶夫总统在其书中特别指出：“……我重申：如果没有江泽民和努尔苏丹·纳扎尔巴耶夫的亲自参与，就不可能达成这些协议。这显示了两位领导人的历史远

9 *Добрые соседи крепят дружественные взаимоотношения // Казахстанская правда. – 12 сентября 1995 года*

10 *Сотрудничество добрых соседей – на уровень XXI века // Казахстанская правда. – 5 июля 1996 года*

见”。¹¹ 这项重要工作的成果是1999年11月底两国领导人在北京签署了《中哈关于两国边界问题获得全面解决的联合公报》，并完成了中哈边界所有部分的划定。中国和哈萨克斯坦为建设性地解决历史遗留的边界问题和建立睦邻友好关系树立了典范。

在此基础上，中哈两国开始进一步加强全面和面向未来的合作。这一阶段两国关系发展的亮点之一是1999年努尔苏丹·纳扎尔巴耶夫总统正式访问中国时签署的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于在21世纪继续加强全面合作的联合声明》。在这份文件中，双方重申了进一步加强双边关系符合两国人民根本利益的论述，并阐明了加强两国在各领域战略合作的决心。该声明指出，中哈积极发展能源领域合作具有战略意义。

1996年江泽民访问哈萨克斯坦至1999年纳扎尔巴耶夫访问中国期间，两国于1997年就深化经济关系进行了谈判。特别是扩大两国之间的交通运输联系即在贸易量增加的情况下扩大多斯特克和阿拉山口铁路口岸。另一个迫切的问题是扩大中哈间的航空交通以及哈萨克斯坦与其他亚洲国家之间通过中国领空的新航线。

哈萨克斯坦和中国之间建立的信任关系顺利推进也得益于中方决定在哈萨克斯坦投资大型长期项目。两国能源合作和共同开发哈萨克斯坦油气资源成为两国的主要合作方向。双方讨论了中国企业参与哈萨克斯坦油气资源勘探和开采，以及从哈萨克斯坦通过中国向世界市场运输油气产品的前景。

两国政府签署了石油天然气领域的合作协议，哈萨克斯坦能源与自然资源部与中国石油天然气集团公司(CNPC)关于油田开发和石油管道建设项目的总协议。

同年，哈萨克斯坦和中国签署了一份被媒体称之为“世纪合同”的从哈萨克斯坦西部到中国西部修建一条2900公里原油管道的协议，中石油收购了哈萨克斯坦阿克纠宾石油天然气公司60%的股份。¹²

根据当时的预测，到2010年，不断增长的中国经济每年可能需要超过2亿吨的石油产品。在新世纪来临之际，中国不得不每年从沙特阿拉伯，甚至从委内瑞拉进口2500万至3000万吨石油。而在当时，来自哈萨克斯坦的石油是通过铁路运输的，这就把运输量限制在了10至50万吨的水平内。两国之间拥有原油管道之后，每年可输送2000-2500万吨石油，这将使中国的石油进口多样化，也对哈萨克斯坦的经济发挥积极影响。

双方的共同利益成为共同开发油气领域合作的动力。随后，这成功地转化为开发阿克纠宾油田的互利合作，之后阿塔苏-阿拉山口（中哈）原油管道项目也成功实施。近年来，各方还就建设从土库曼斯坦经哈萨克斯坦到中国的天然气管道等大型能源项目达成了协议。这有助于促进中亚与中国的经济互联互通。

通过缔结这些协议，中国和哈萨克斯坦领导人在1990年代迅速形成了现代国家间关系的基础，后来发展成为规范所有重要关系领域的新文件：边界问题、跨界河流、贸易和经济合作、油气领域合作、运输合作等。¹³ 在此基础上，自1995年以

11 Токаев К. Свет и тень. – Астана, 2007. – С. 150

12 Казахстан – Китай: есть необходимость «сверить часы» // Казахстанская правда. – 3 июля 1998 года

13 Кадырова Л.И. Межгосударственные политические связи Китайской Народной Республики и Республики Казахстан в 1992-2001 гг. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук. Специальность - 07.00.03: Всеобщая история (Новая и Новейшая история). – Казань, 2015.

来，相互贸易出现了上升的趋势。这段时间的贸易额从4亿美元增长到了1999年的10亿美元。在对华贸易方面，哈萨克斯坦在独联体国家中位居第二，仅次于俄罗斯。

自2000年初以来，中国对包括中亚在内的周边地区的外交政策一直基于“与邻为善、以邻为伴”的理念。该理念是2002年11月在北京召开的中国共产党第十六次全国代表大会上宣布的。这一理念于2003年得到了补充，细化为“睦邻、安邻、富邻”政策。这表明，中国已经成为一个强大而富裕的国家，致力于推行负责任的地区政策，以促进地区的可持续发展和安全，注重发展邻国人民的福祉。

哈萨克斯坦充分理解中国发展睦邻友好关系的愿望，认为与东方邻国的友好互利合作符合国家的长远利益。纳扎尔巴耶夫总统的讲话证明了这一点：“纵观我们的历史，与中国的关系一直是首要。在我看来，21世纪的发展将在很大程度上取决于中国。许多国家将中国视为其外交政策的主要载体。而对哈萨克斯坦来说，与这个前景广阔、经济迅速发展的国家建立合作关系尤为重要。”¹⁴

2002年是中哈关系发展史的一个里程碑。《中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于中哈国界线的勘界议定书》签署。从此中哈国界没有任何争议，这符合哈萨克斯坦的战略利益。哈萨克斯坦和中国之间加强信任并解决了历史问题，促进了双边关系的迅速发展。

纳扎尔巴耶夫总统于2002年12月对中国进行了国事访问。在双边关系所取得的成果基础上，2002年12月23日，中哈领导人签署了一份重要的基础性文件——《中哈睦邻友好合作条约》。该条约反映了20世纪90年代建立的积极关系所取得的成果，为中哈未来建立战略伙伴关系奠定了基础。纳扎尔巴耶夫在接受中国媒体采访时表示：“在签署的条约中，我们确定了维护和发展两国长期、稳定的睦邻友好合作关系，这有助于加强和平与稳定，符合两国人民的根本历史利益。”

访问期间，哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫和当年在中国共产党第十六次全国代表大会上当选为中共中央总书记并于此后接任中国国家主席的胡锦涛进行了会晤。2000年胡锦涛和纳扎尔巴耶夫在哈萨克斯坦首次相识，当年胡锦涛作为中国国家副主席对哈萨克斯坦进行了正式访问。正如胡锦涛所说，“哈萨克斯坦是我们的朋友、邻居和伙伴”。他一直想更好地了解这个伟大的邻居。因此，胡锦涛与哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫的第一次会晤所取得的重要成果就是相识并建立了友好关系。这确保了两国密切外交关系的连续性。

这一时期，中国和哈萨克斯坦之间稳定、信任、合作和睦邻友好关系建立在中国与中亚国家和俄罗斯深化地区联系的基础上。当时的模式被称为“上海五国”（中国、哈萨克斯坦、吉尔吉斯斯坦、俄罗斯和塔吉克斯坦）。众所周知，中国和苏联关于在边境地区相互裁减军事力量和加强军事领域信任的谈判始于20世纪80年代末。苏联解体后，哈萨克斯坦、吉尔吉斯斯坦、俄罗斯和塔吉克斯坦组成联合代表团，与中国继续进行谈判。

双方就关键问题达成了协议，1996年4月26日，五国元首在上海签署了《关于在边境地区加强军事领域信任的协定》。一年后，1997年4月，“上海五国”领导人在莫斯科签署了《关于在边境地区相互裁减军事力量的协定》。“上海五国”的这些独特协议为新的区域架构奠定了基础。

1998年7月3日，“上海五国”领导人在阿拉木图高度评价了此前所签署文件的

14 Назарбаев Н.А. На пороге XXI века. – Алматы: Атамұра, 2003. – С. 199-200.

积极作用，一致认为五国之间的合作不应局限于解决边界问题，新的国际形势需要形成一个有能力的机构来解决地区安全与合作等热点问题。其中，阿富汗的安全局势、毒品走私、恐怖主义、极端主义等问题备受关注。乌兹别克斯坦也对“上海五国”表现出了兴趣，并于2000年首次参加了五国元首第五次会晤。¹⁵

共同的挑战和相似的区域安全合作模式催生了一个新组织的诞生。上海合作组织的建立始于“上海精神”的形成，这是由中国国家主席江泽民于2000年在杜尚别举行的“上海五国”元首会晤上首次宣布的。事实上，“上海精神”已经成为现代国际关系的新理论基础，它确定将相互尊重、协商一致作为条件，无论政治或经济实力如何，参与国都有平等的权利。

2001年6月，在上海举行的六国元首会议上，与会领导人宣布成立一个新的国际组织，并签署了《上海合作组织成立宣言》。¹⁶ 值得一提的是，此前没有加入任何集团或组织的中国在新组织中担任了主要角色。上合组织的形成可以说是中国外交政策转型的首次实践，也是在全球化背景下中国外交的新突破。

本着同样的精神，1998年在阿拉木图的“上海五国”元首会议上，中国支持哈萨克斯坦关于召开亚洲相互协作与信任措施会议（CICA）的倡议。中国和哈萨克斯坦在亚洲发展合作和加强安全问题上的共同立场和观点在其中发挥了重要作用。中国和哈萨克斯坦都需要在全球化时代维护地区安全稳定。双方一致认为，当今“伙伴关系”一词是全球化的代名词。中国愿意支持哈萨克斯坦关于成立亚信会议的倡议，并为哈萨克斯坦于2002年6月在阿拉木图举行第一次亚信峰会提供了重要政治支持。

在此期间，在全球化的背景下，中国和哈萨克斯坦双边和地区合作逐步迈向高质量和新阶段。从那时起，中国开始进入一个新的发展轨道，其外交政策方针也随之调整。在对中亚国家的外交政策中，中国开始从被动的静观策略转向积极合作，注重在地区增强其影响力。

由于改革开放的实施，中国GDP实现了创纪录的增长，在2003–2012年期间，平均增长为10.6%，中国迅速发展成为世界第二大经济体。这一时期，中国的货物贸易总额也首次超越了美国位居世界第一（中国3.87万亿美元，美国3.82万亿美元）。

托卡耶夫总统在书中写道，中国国家主席江泽民关于中哈关系曾特别指出：“首先，一定要将友谊代代相传。第二，继续在相互信任的基础上发展关系。第三，必须加强合作的物质基础。这指的是加强经贸联系，在能源领域开展合作。第四，深化文化和艺术领域的人文交流合作。第五，加强合作打击‘三股势力’，即分裂主义、极端主义和恐怖主义。第六，加深中亚局势相关问题上的相互了解。”¹⁷ 所有这些重要原则仍适用于今天的双边合作。

2003年6月，中国国家主席胡锦涛对哈萨克斯坦进行了首次国事访问。哈萨克斯坦是中国领导人访问的第三个国家（继俄罗斯和法国之后）。正如胡锦涛主席本人所说，这无疑证明了中国对哈萨克斯坦和与其发展互利合作的重视。会谈结束后，努尔苏丹·纳扎尔巴耶夫和胡锦涛签署了《联合声明》，双方还互换《中哈睦邻友好

15 Работа «пятерки» заслуживает хорошей оценки // Казахстанская правда. – 3 июля 1998 года

16 Токаев К.К. Преодоление. Дипломатические очерки казахстанского министра. М.: Мир, 2003. С. 381

17 Токаев К. Свет и тень. – Астана, 2007. – С. 154

合作条约》批准书及其他文件。¹⁸

访问中会谈的关键议题是能源合作，双方一致认为这是一个战略问题。中哈签署了《关于共同开展分段建设哈萨克斯坦—中国原油管道项目投资论证研究的协议》，以及进一步扩大对哈萨克斯坦石油领域的投资协议。此后，双方签署了关于建设通过哈萨克斯坦、乌兹别克斯坦和土库曼斯坦到中国的总长7000公里的天然气管道项目的协议，该管道令中亚天然气出口实现多元化。

近年来，中国石油天然气集团公司（CNPC）除了参与阿特劳-肯基亚克输油管道建设之外，还与持有扎那若尔油田石油勘探和开采许可证的其他公司合作。在中国石油人看来，大家共同努力，能够使石油开采和生产更加高效。双方还计划共同参与里海油田开发，并在阿克纠宾油田开展伴生气利用研究。

哈萨克斯坦总统在总结会谈结果时指出，哈中的近期计划是将两国贸易额从20亿美元提升到50亿美元。此外，双方决定共同修建连接两国的基础设施，以解决存在的问题和执行达成的协议。

双方此后还签署了一项关于成立中国—哈萨克斯坦合作委员会的协定，该委员会将成为协调双方在各合作领域的工作机制。而《中哈2003年至2008年合作纲要》在扩大务实合作方面也发挥了关键作用。这是一份综合文件，确定了双边互利共赢伙伴关系中期发展的优先领域。

2004年3月，纳扎尔巴耶夫总统在一年一度向哈萨克斯坦人民发表的国情咨文《迈向有竞争力的哈萨克斯坦、有竞争力的经济体和有竞争力的民族》中指出，“与邻国中国的稳定友好关系对国家十分重要。中国是我们可靠的合作伙伴，我们与中国就所有共同关心的问题不断进行对话。我们已经达成的高水平的相互理解将有助于实现这一目标”。该表态反映了中哈关系的蓬勃活力，当时中哈两国已签订超过105项协议，双边贸易额日益增长，超过33亿美元。

2004年5月，哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫对中国进行国事访问，其议题是能源合作问题。早在2003年，根据中哈两国于1997年签署的油气领域政府间协议，中哈企业就开始实施建设中哈原油管道，该项目系两国重大项目之一。其中，从阿克纠宾斯克州油田到阿特劳的第一段管道已经完成。

访华期间，双方签署了“阿塔苏-阿拉山口”石油管道建设协议。该管线于2004年9月开工建设。在项目框架内，双方各自注入5000万美元法定资本，其余项目资金由中方承担，管道管理工作由哈方承担。中国石油天然气集团公司（CNPC）的领导层承诺在2005年12月16日哈萨克斯坦共和国独立日之前启动该管道。该协议在世界媒体上引起巨大反响。它为哈萨克斯坦石油出口开辟了一条新路线，确定了能源出口的多元化。¹⁹

2005年该管线按期竣工，2006年全长近1000公里的阿塔苏-阿拉山口石油管道干线开通（年输油能力1000万吨）。2013年12月，阿塔苏-阿拉山口的两个新油泵站投产后，将石油管道的输油能力提高到了2000万吨/年。随后，该管道将俄罗斯石油从西西伯利亚经哈萨克斯坦运往中国，为哈萨克斯坦提供了充分利用其过境潜力的机会。

18 *Казахстан – Китай: новый импульс стратегическому партнерству // Казахстанская правда. – 4 июня 2003 года*

19 *Сотрудничество во имя будущего // Казахстанская правда. – 20 мая 2004 года*

此次访问的另一个重要成果是中哈双边企业家理事会的成立，该理事会汇集了40多家哈萨克斯坦公司，40家中国公司，以及70多家在哈萨克斯坦经营的合资企业。理事会以将两国务实合作提高到一个全新水平为宗旨，其目的是促进中哈企业和公司之间的直接联系，并提出进一步加强双边经贸关系的具体建议，供两国政府和合作委员会审议。

纳扎尔巴耶夫总统于2004年9月对中国新疆维吾尔自治区进行的工作访问，也达到了同样的目标。访问期间，哈萨克斯坦领导人通过中国霍尔果斯边境口岸进入了新疆。作为与自治区领导会晤的一部分，纳扎尔巴耶夫考察了中哈边境合作中心所在地——霍尔果斯国际边境合作中心，该中心开展中哈之间的免税贸易。未来，边境上的多功能综合体将为边境两侧的居民提供商品和服务。

边界问题的最终建设性解决、边境信任的深化以及基于上海合作组织建立的区域安全平台，加强了邻国之间的互信氛围，极大地推进了中国和哈萨克斯坦的经济合作，尤其是在互联互通和油气领域。这一时期是两国领导人从建立外交关系转向务实推进中哈合作时期，双边贸易额从1996年的5亿美元提高至2005年的68亿美元，同一时期中国开始对哈萨克斯坦投资。

睦邻友好阶段的一个重要成果是，中方高度赞赏哈萨克斯坦作为无核国家加入《核不扩散条约》，并重申了对哈萨克斯坦的安全保证。哈萨克斯坦方面重申，世界上只有一个中国，中华人民共和国政府是代表全中国的唯一合法政府，台湾是中国不可分割的一部分。总的来说，在过去的一段时间里，在双方奉行的睦邻友好政策基础上，中哈双边关系达到了历史最高水平。所有这一切都为中哈合作转向一个全新维度——战略伙伴关系奠定了基础。

第三阶段 战略伙伴关系（2005–2013）

2005年是中哈合作历史上的一个里程碑。7月胡锦涛主席对哈萨克斯坦进行国事访问期间，两国元首签署了《关于建立和发展战略伙伴关系的联合声明》，标志着双边关系进入了新的发展阶段。“战略伙伴关系”的概念具有非常深刻的内涵，意味着双方从互信关系迈向了新的高水平伙伴关系。

这份被公认为具有历史意义的文件包含了两位领导人的共识，即中哈关系已经“进入了全面发展的新阶段”，旨在加强政治互信，深化安全合作，增进两国人民之间的传统友谊。因此，合作已具备基于互信的战略伙伴关系特征，两国现在需要将双边关系具体化并准备签署新的文件。

联合声明指出，双方不仅支持加强联系，还要提高其质量。特别是关于增加高附加值和高技术产品在双边贸易中的比重，采取共同措施实现贸易结构多元化。为加快这一进程，中哈拟建立相关的专门磋商机制。值得一提的是，中方在声明中表示，支持哈萨克斯坦尽早加入世界贸易组织。

通过小范围和大范围会谈，双方在两天的时间里签署了关于发展国家间关系的一系列文件。在小范围会谈中双方讨论了双边合作的关键问题、重要的国际和地区问题。两国元首同意为进一步深化和发展贸易、经济、能源、运输和金融领域的双边合作创造有利条件。

将中哈对话提高至战略伙伴关系的水平，预示着2006–2007年双方的高层互访将迎来一轮高潮。在此次访问期间所签署的重要政治文件启动了将双边经济贸易合作提升至新的高质量水平的进程，确定了未来合作领域的方向。

2006年12月，纳扎尔巴耶夫总统对北京进行国事访问期间，两国领导人签署了涵盖两国政治经济主要合作领域的长期文件，即《中哈21世纪合作战略》。在跨界河流水资源利用等敏感问题上也取得了重大进展。例如，双方签署了关于相互交换水文水质资料的协议和关于开展跨界河流科研合作的协议。通过划定和勘定边界线，中哈两国基本完成了边界法律程序，签署了关于国界管理制度等重要协议。²⁰ 中国是最早与哈签署跨界河流利用和保护合作协议的国家。

之后，确定中哈经济贸易关系前景的一些重要文件被采纳。中哈21世纪合作战略确定了政治、经济、科技合作和安全合作的方向。第二份文件《中哈经济合作发展构想》反映了能源和非资源领域的合作问题。2006年中国成为了世界主要贸易大国，哈萨克斯坦与之完成了加入世界贸易组织的双边谈判并签署了相关议定书。

在此期间，双方积极寻求一切可能的方式来扩大经济合作。例如，在2006年上海合作组织峰会期间，哈萨克斯坦共和国总统努尔苏丹·纳扎尔巴耶夫提出了双方合作的几个项目，这些项目的实施将大力加强两国的经济合作。其中之一是霍尔果斯国际边境合作中心，它已成为新合作领域的典范。在霍尔果斯国际边境合作中心设有自由贸易区，该区为投资者提供税收和海关优惠政策，为加工、贸易、仓储、运输等领域提供高质量的服务。

另一个重要项目是哈萨克斯坦发展国际运输走廊的倡议（“欧洲西部–中国西部”公路）。它的实施使哈萨克斯坦可以通过中国进入东亚，也使中国可以通过哈萨克斯坦与西欧国家建立运输联系。这样的合作项目符合两国共同利益，也符合中哈两国经济发展需要。

2007年8月，在中哈建交15周年之际，胡锦涛主席应纳扎尔巴耶夫总统的邀请对阿斯塔纳进行了国事访问。此访期间，双方签署了一系列重要的政府间和部门间文件，旨在进一步发展油气领域、非资源领域和其他重要领域的合作。

访问的主要成果之一是扩建现有的阿拉山口–阿塔苏石油管道，建设延伸至里海的石油管道二期，以及建设从土库曼斯坦途径哈萨克斯坦到中国的一条新的天然气管道。双方签署了《联合公报》，通过了《非资源经济领域合作规划》。在两国建交后短短的15年间，双方共签署了140份文件，其中86份是国家间和政府间文件。

2008年10月29日至31日，中国国务院总理温家宝对哈萨克斯坦进行了正式访问。双方签署了多项双边文件：中国核工业集团与哈萨克斯坦原子能工业公司关于在核能领域实施长期合作项目的协议；中国石油天然气集团公司(CNPC)与哈萨克斯坦国家石油天然气股份公司之间签署的关于天然气及天然气管道合作的协议；中国铁道部和哈萨克斯坦铁路国有股份公司关于运输和通信领域合作的协议。在核能领域签署的双边协议为哈方开辟了新的机遇，使其从出口原材料转向参与共建核电站；而北京也直接获得了能源开发的原材料来源。

中国全国人民代表大会与哈萨克斯坦共和国议会之间的合作也得到了发展。该领域的一个标志性事件是哈萨克斯坦共和国议会参议院主席托卡耶夫于2008年1月23日至28日对中国进行的正式访问。访问期间，托卡耶夫同中国国家主席胡锦涛和全国

人大常委会委员长吴邦国举行会晤，就哈中关系的现状和前景交换了意见。

中哈两国之间的互动不仅限于双边范畴。两国在联合国、上合组织、亚信会议等国际组织框架内保持着良好的协调和协商机制。中方高度赞赏2010年12月1日至2日在阿斯塔纳举行的欧洲安全与合作组织（欧安组织）峰会。正如中国现代国际关系研究院学者所说：“欧安组织阿斯塔纳峰会向世界展示了一个全新的哈萨克斯坦，成为该组织发展史上的一个转折点。”

经贸合作在促进这一阶段双边关系方面发挥着主导作用。中国成为第一个与哈萨克斯坦完成加入世界贸易组织（WTO）双边谈判的世界贸易大国。从此哈萨克斯坦与中国的贸易规模在中亚和东欧国家中仅次于俄罗斯，位居第二位。

双边关系史上的另一个重要事件是胡锦涛主席于2009年12月12日至13日对哈萨克斯坦进行的工作访问。此次访问的主要活动是出席中国-中亚天然气管道哈萨克斯坦段的竣工仪式。此外，双方同意在传统和替代能源、创新和高科技领域共同实施一些新的大型项目。

阿塔苏-阿拉山口管道的启用具有重要的战略意义，因为它不仅使哈萨克斯坦的石油出口路线多样化，而且还充分利用了其过境潜力。中国石油天然气集团公司（CNPC）完成的肯基亚克-库姆科尔和库姆科尔-阿塔苏石油管道建设，将之前建成的阿特劳-肯基亚克和阿塔苏-阿拉山口石油管道连接起来，将哈萨克斯坦的主要石油管道与中国国内的管道系统连接。该管线在哈萨克斯坦能源资源出口多元化方面发挥了重要作用。

会谈中，哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫特别提到了中国在国际金融危机期间向哈萨克斯坦提供的重要援助。

中国国家主席胡锦涛于2010年6月11日至12日对哈萨克斯坦进行的国事访问再次确认了两国战略伙伴关系的高水平，两国关系在相互支持和信任的氛围中发展。访问期间两国签署了《中华人民共和国政府与哈萨克斯坦共和国政府关于和平利用核能的协定》，《关于中国-哈萨克斯坦天然气管道二期设计、融资、建设、运行基本原则协议》，《中广核铀业发展有限公司与哈萨克斯坦国家原子能工业公司天然铀矿买卖合同》等重要文件。此外，鉴于对《中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府非资源经济领域合作规划》中的项目清单进行的调整，双方就修改上述合作规划签署了相关协议。

2011年，两国领导人进行了互访并签署了大量双边重要文件。2月21日至23日哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫访问北京期间，签署了一份非常重要的文件，即《哈中政府跨界河流水质保护协定》。访问期间取得的另一项重要成果是决定研究建立两国总理定期会晤机制，以推动落实重要共识，高效解决紧迫问题。此外，还签署了其他协议，即中国石油天然气集团公司（CNPC）和哈萨克斯坦国家石油天然气公司关于乌里赫套项目的合作原则；中国中化集团化工有限公司和哈萨克斯坦磷业有限公司关于战略合作的框架协议，以及中国广东核电集团公司（CGNPC）和哈萨克斯坦国家原子能工业公司之间关于参与工业投资基金的谅解备忘录。

2011年6月12日至14日，中国国家主席胡锦涛对哈萨克斯坦进行了国事访问，并出席了上海合作组织十周年峰会。此访的历史意义是签署《中哈关于发展全面战略伙伴关系的联合声明》。中哈两国在2005年建立的战略伙伴关系定位得到了大幅提升，变得更为全面，客观反映了两国关系发展的深度和广度。访问期间，双方还签署了一系列其他重要文件，包括《中哈政府环境保护合作协定》。

2012年6月，哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫对中国进行了正式访问，出席了在北京举行的上合组织峰会。此次访问恰逢中哈建交20周年，其特点之一是当年实现了近250亿美元的双边贸易额。同中国国家主席胡锦涛会晤后，双方签署了《中哈联合宣言》等文件。

此次访问期间，纳扎尔巴耶夫与习近平相识并进行了首次会面，习近平时任中国国家副主席。会谈在很大程度上决定了中哈两国未来关系的基调。双方确定了运输、物流、跨境合作、能源及农业等优先合作领域。

这一阶段的双边关系表明，在不确定和不稳定的国际形势背景下，面对新世纪层出不穷的新挑战，双方在最高级别始终保持着密切的政治对话。此时中哈两国领导人已进行10次高层互访，在不断丰富完善法律基础和深化人文交流的背景下，两国经济互补性不断发展，为中哈战略伙伴关系奠定了坚实的基础。

第四阶段 丝绸之路精神（2013-2019）

在这一时期，中哈两国之间的合作领域积极扩大，进入到了一个崭新的、更高层次的水平——全面战略伙伴关系。中哈关系发展面临新的机遇，即通过共同行动复兴伟大丝绸之路的辉煌历史。在长达1800多年的历史长河中（从公元前2世纪到公元16世纪），举世闻名的丝绸之路为促进欧亚大陆人民之间的经济融合发挥了关键作用。

中哈合作第三个十年的开局是两国在各领域开启了全新的关系。这得益于二十年来合作所取得的成果，以及中哈各自国内的改革与发展。国际政治地位和经济实力不断提升的哈萨克斯坦为自己设定了宏伟的目标，根据2012年12月宣布的“哈萨克斯坦2050”战略，哈萨克斯坦在未来的几十年内将进入全球最发达的30国之列。

同一时期，中国国家主席习近平提出了中国经济要实现高质量发展。他还指出，到2021年中国共产党成立100年时，中国将全面建成小康社会；到2049年中华人民共和国成立100年时，中国全面建成社会主义现代化强国。习近平主席还提出构建人类命运共同体和共建“一带一路”的重要外交思想。

很明显，中哈两国在本世纪中叶实现更高水平的经济社会发展目标的战略规划基本一致，这再次证实了双方密切合作将为加强经济互补性开辟新机遇，并确定两国发展的新方向。

2013年4月，哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫对中国进行正式访问，出席在海南举行的博鳌亚洲论坛年会，并同中国国家主席习近平举行了会谈。此次访问很特别，这是纳扎尔巴耶夫与习近平当选为中共中央总书记和中华人民共和国主席后的首次会晤。双方通过此次会谈巩固了个人友谊、就重大问题交换了意见并研究确定了两国未来的合作方向。双方还就共同利用跨界河流、结合中国在上海举办世博会的经验筹备2017年阿斯塔纳世博会、向中国市场出口哈萨克斯坦小麦、中国参加世界和传统宗教领袖大会以及中国在2014-2016年期间担任亚信主席国等达成一系列共识。双方还就互联互通领域的双边合作前景进行了探讨，包括在中国连云港建设中哈物流合作基地问题，这将为哈萨克斯坦提供进入亚太地区的通道。

2013年9月，中国国家主席习近平对哈萨克斯坦共和国的首次国事访问开启了中哈关系的新阶段。中国国家元首对哈萨克斯坦的这次访问具有历史性意义，它延续

了最高级别会晤的传统，并将中哈两国在政治、经济、人文领域的关系提升到了新高度。在富有成效的会谈中，两国领导人展望了进一步深化两国全面战略伙伴关系的前景，并讨论了加强经贸、投资、农业、跨境、人文合作，以及国际和地区重大问题。

两国元首签署了《中哈关于进一步深化全面战略伙伴关系的联合宣言》，双方在宣言中指出了未来几年双边关系的发展方向，并决定继续保持国家间的密切联系。双方还高度评价中哈利用和保护跨界河流联合委员会的工作成果，愿进一步加强和扩大该机制下的合作。此外，还签署了《中哈经贸合作中长期发展规划（至2020年）》。该文件列出了贸易、投资、能源、加工业、农业、金融、新技术、运输等双边务实合作的具体项目。其中，哈萨克斯坦国家铁路公司和连云港市人民政府签署的合作协议具有重要意义，该协议推动了中哈两国在华共同利用海港的合作，为发展21世纪的现代丝绸之路奠定了基础。

油气领域的合作成果也很重要，双方一致认为这是一个战略性的合作领域。访问期间，两国签署了向中国石油天然气集团公司（CNPC）转让里海大陆架卡沙甘大型油田项目的股份（8.333%）协议。卡沙甘油田是过去40年来发现的世界最大油田之一。中石油对该项目的参与进一步深化了中哈能源合作，同时也加强了该公司在哈萨克斯坦的市场地位。中国不断增长的经济需要稳定和多元化的能源进口。哈萨克斯坦正在成为中国重要和可靠的能源资源来源。

此次访问不仅在中哈关系中，而且在广泛的国际合作中都具有历史意义。中国国家主席习近平阿斯塔纳之行的重要内容之一是他在纳扎尔巴耶夫大学发表的题为“弘扬人民友谊 共创美好未来”的著名演讲。²¹ 习近平主席在演讲中指出：“……两千多年的交往历史证明，只要坚持团结互信、平等互利、包容互鉴、合作共赢，不同种族、不同信仰、不同文化背景的国家完全可以共享和平，共同发展……”。

习近平主席谈到“伟大丝绸之路”的作用时特别指出：“哈萨克斯坦这片土地，是古丝绸之路经过的地方，曾经为沟通东西方文明，促进不同民族、不同文化相互交流和合作作出过重要贡献……千百年来，在这条古老的丝绸之路上，各国人民共同谱写出千古传诵的友好篇章……”。

中国国家主席呼吁用新的合作模式，共同建设丝绸之路经济带。他提出了加强政策沟通、设施联通、贸易畅通、资金融通、民心相通等多项举措。习近平主席通过阐述自己的重要外交理念，指出了与哈萨克斯坦共和国合作实施“一带一路”倡议的特殊意义。

丝绸之路经济带的重要组成部分是欧亚大陆陆路交通网络，完善交通基础设施是该倡议的一部分。该倡议还包括中国国家主席习近平在印度尼西亚宣布的建设21世纪海上丝绸之路。用地缘经济的语言来说，东西方大陆桥运输的主要优势在于，从中国经哈萨克斯坦到欧洲的货物大约需要15天，而海运则大约需要45天。

总的来说，富有成效的中哈关系促进了现代丝绸之路的重建，该倡议发展的数字指标证明了这一点。参与“一带一路”建设的国家从2015年的60个增加到2020年的140个，“一带一路”成为全球最大的国际经济互动平台。2020至2021年期间，该倡议参与国之间的贸易额约为8万亿美元。中国与“一带一路”沿线国家的货物贸易额达1.35万亿美元，较2019年上升了0.7%。2020年，中欧班列共开行12400列

21 Выступление Председателя КНР Си Цзиньпина в Назарбаев университете http://kz.china-embassy.org/rus/zhgx/zxdt/201309/t20130916_1362803.htm

（其中 78%，即 9,679 列通过哈萨克斯坦境内），较 2019 年上升 50%。与“一带一路”沿线国家的贸易额约占中国对外贸易额的 29.1%。

2014年5月，哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫对中国进行国事访问，并出席第四届亚信峰会。峰会由中方主持，并在上海成功举行，这对发起亚信会议的哈萨克斯坦来说是伟大的外交成就。中国国家主席习近平发表特别讲话，指出“亚洲的事情归根结底要靠亚洲人民来办，亚洲的问题归根结底要靠亚洲人民来处理，亚洲的安全归根结底要靠亚洲人民来维护”。

哈萨克斯坦共和国总统努尔苏丹·纳扎尔巴耶夫表示，哈萨克斯坦对中国担任亚信会议主席寄予厚望。中国国家主席关于亚洲新安全观和发展“丝绸之路经济带”的建议是对所有国家有利的、意义深远的重要倡议。中国拥有巨大潜力，可以使各方的优势充分发挥，并持续“在多样性中寻求统一”。

总共有 40 多个外国代表团参加了此次峰会，会议讨论了亚洲安全问题，包括经济领域，特别是讨论了建立亚洲基础设施投资银行的相关事宜。总的来说，丝绸之路已成为中哈关系的一条主线；从这个意义上来说，访问期间，中方授予哈萨克斯坦共和国总统努尔苏丹·纳扎尔巴耶夫“丝绸之路和平奖”具有象征意义，该奖项旨在弘扬丝绸之路精神，加强互信、友谊、合作，促进繁荣、和平和共同发展。

在运输领域合作方面，2014年5月21日，两国元首共同出席了中哈连云港物流场站项目远程投产仪式。该港口是横跨亚欧大陆过境走廊的东部出海口，与哈萨克斯坦通过铁路直接相连。随着该项目的投入使用，哈萨克斯坦国家铁路公司增加了从东南亚到中亚、高加索、俄罗斯、欧洲和波斯湾国家双向物流服务。

访问期间，签署了中哈两国工业、基础设施、农业、化工及能源等合作项目的一系列，其中包括与中国进出口银行签署的关于以 10 亿美元对奇姆肯特炼油厂进行现代化改造和重建的谅解备忘录，以及中国石油天然气集团公司（CNPC）与哈萨克斯坦国家石油天然气股份公司签署的建设石油管道工厂的框架协议。

两国元首的频繁互访使中国加大了对哈萨克斯坦的投资。从 1992 年至 2013 年，中国对哈萨克斯坦的投资为 200 亿美元，其中直接投资约 60 亿美元；2013 年至 2014 年，随着战略伙伴关系的深化，双方就实施价值约 430 亿美元的投资项目达成了协议。

面对日益全球化的国际经济形势，哈萨克斯坦试图将其独特的地理优势转化为实际的经济利益。为响应中国领导人提出的倡议，哈萨克斯坦共和国总统努尔苏丹·纳扎尔巴耶夫于 2014 年宣布了一项新经济政策即“光明之路”，旨在大规模建设和改造哈萨克斯坦境内的交通基础设施，并将其与国际走廊相连。

“光明之路”新经济政策旨在确保将哈萨克斯坦共和国纳入全球货物运输体系，并将哈萨克斯坦变成欧亚大陆最大的商业和过境枢纽。这项由哈萨克斯坦投资超过 90 亿美元的基础设施项目，已成为丝绸之路经济带建设的重要组成部分，也是哈萨克斯坦对合作伙伴中国的支持。自 2015 年以来，“光明之路”新经济政策与中国“一带一路”倡议积极对接，扩大了两国之间以及欧洲和亚洲快速发展的市场之间的经济联系。在对接框架下总共实施了约 200 个不同的项目，涉及交通基础设施现代化，新公路及铁路、陆港、海运码头、仓库的建设，以及中国-欧洲-中国方向集装箱班列的开通。中哈在促进国际走廊建设方面的合作，使哈萨克斯坦广阔的内陆领土转化为地缘经济优势。而建立一座通过陆路连接太平洋、大西洋和印度洋的高速公路大陆桥，对于没有出海口的哈萨克斯坦来说具有战略意义。

目前哈萨克斯坦境内共有 11 条横跨欧亚大陆的通道——5 条铁路和 6 条公路。在“光明之路”计划框架内实施了欧洲西部-中国西部公路干线、哈萨克斯坦-土库

曼斯坦-伊朗铁路干线、霍尔果斯—东大门经济特区、霍尔果斯国际边境合作中心，以及阿克套和库里克港现代化改造等项目，这是“光明之路”新经济政策与“一带一路”倡议成功对接的鲜明例证。

2015年5月，中国国家主席习近平访问哈萨克斯坦共和国。除了讨论两国传统的合作领域之外，此次中哈元首会晤重点讨论了两国之间关于创新和技术合作问题。双方一致同意，在高新技术方面的合作将为双边关系注入新动力，使经济贸易互动达到更高水平。在确保符合环保要求、积极使用高科技和高素质人才的前提下，双方就工业和投资领域的项目实施达成了协议。中方将协助为哈萨克斯坦境内工业和投资领域项目融资创造最有利条件，包括提供优惠融资和设立专项基金。哈萨克斯坦则将根据现行法律对这些项目给予支持。这为扩大中哈共建“一带一路”以及向双边工业创新领域合作过渡奠定了基础。

这一领域的互动于2015年9月哈萨克斯坦共和国总统努尔苏丹·纳扎尔巴耶夫对中国进行国事访问期间得到了加强。哈总统抵达北京后出席了中国人民抗日战争暨世界反法西斯战争胜利70周年纪念活动。访问期间，哈萨克斯坦领导人多次谈到了中国在世界反法西斯战争中作出的巨大贡献。在赴中共中央党校的演讲中，纳扎尔巴耶夫回忆起那些在二战前线为取得胜利而浴血奋战的人们，特别是哈萨克斯坦和中国军人，指出：“英雄的功绩将永远留在人们的记忆中。后辈必须永远纪念那场战争的每一位士兵，我们的历史使命是防止此类悲剧重演，抵制歪曲历史事实。”²²

访问期间，纳扎尔巴耶夫与习近平举行会谈，双方就经贸、投资、信贷、金融、人文等所有领域的双边合作进行了探讨，并就重大国际问题交换了意见。访问的具体成果是签署了《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国国家元首关于全面战略伙伴关系新阶段的联合宣言》和大量重要文件。其中包括投资、人文领域的合作协议以及商业合同。

中哈两国政府签署的关于加强产能和投资领域合作的协定对于深化双边关系具有重要意义。该文件是对此前制定的中哈工业和投资合作项目清单的落实。截至2022年1月，该清单包括52个项目，总额为211亿美元，涉及能源、农业、石油天然气、石化、化工、冶金、建筑、工业、采矿、汽车、运输、基础设施、金融等领域。该协定也标志着两国全面战略伙伴关系进入新阶段。在此基础上，哈萨克斯坦正在新建一批高新技术企业，重点生产高附加值产品，新增就业岗位约2万个。这些项目的实施为两国在“一带一路”倡议框架内的合作注入了全新的经济内涵。借鉴中国技术的新企业为哈萨克斯坦正在进行的工业化和经济多元化作出了贡献。

此后，哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫于2016年9月对中国进行了工作访问，应邀出席了G20峰会。纳扎尔巴耶夫还于2017年5月赴北京出席了首届“一带一路”国际合作高峰论坛。哈萨克斯坦领导人在论坛发表讲话时指出，“一带一路”倡议将形成新的地缘经济模式，其成功实施将有益于总人口约44亿的多个国家。纳扎尔巴耶夫表示，公认的“通过共同发展实现稳定”的方法是一种有吸引力的国际合作模式，反映了数十个国家的经济利益。因此，既然“一带一路”的轮廓已清晰可见，就需要对这种宏观区域合作进行联合战略协调。该倡议的实施使包括中亚在内的整个地区在全球范围内得到了新的定位。最后，哈萨克斯坦元首指出，各国为顺利实现“一带一路”倡议，应做好平等和全面合作的准备。

中国国家主席习近平在讲话中也表达了同样的观点。他指出，“一带一路”倡议顺应时代潮流，适应发展规律，符合各国人民利益，具有广阔前景。“一带一路”向所有朋友开放。

一个月后，也就是2017年6月，中国国家主席习近平对哈萨克斯坦共和国进行国事访问期间，两国领导人继续讨论了“一带一路”倡议框架内深化中哈合作的相关问题。访问期间习近平主席出席了上海合作组织峰会和2017阿斯塔纳专项世博会开幕式。此次上合组织峰会具有历史意义，它标志着上合组织的扩大，即接纳印度和巴基斯坦为该组织成员，并完成相关程序，给予其正式成员国地位。

习近平和纳扎尔巴耶夫在阿斯塔纳的会谈是在中哈建交25周年和哈萨克斯坦中国旅游年的背景下进行的，双方表示，两国关系取得的成果开启了合作伙伴关系的新篇章。在参观2017年世博会中国馆时，习近平和纳扎尔巴耶夫共同出席了中哈亚欧跨境运输视频连线仪式。中哈两国领导人正式启动了从连云港到中亚和土耳其的第一条海运集装箱班列，以及从“霍尔果斯-东大门”经济特区陆港到中国成都的班列。总的来说，霍尔果斯-连云港新路线的启动是两国在对接“丝绸之路经济带”和“光明之路”新经济政策方面开展有效合作的鲜明例证。

2018年6月，哈萨克斯坦总统纳扎尔巴耶夫对中国进行了国事访问，与中国领导人举行了会谈，并出席了在山东青岛举行的上海合作组织峰会。两国元首在北京进行会谈时，讨论的主要议题涉及双边合作中最紧要的问题——进一步对接“光明之路”和丝绸之路经济带建设、实施具体的合作项目、在金融领域进行合作、增加贸易额、进一步发展交通运输潜力等。

2019年4月，辞去哈萨克斯坦共和国总统职务的纳扎尔巴耶夫应中方邀请访问中国，并出席了在北京举行的第二届“一带一路”国际合作高峰论坛。在此次活动中，哈首任总统提出了一系列建议，以促进现代丝绸之路框架内的合作。2019年4月28日，哈萨克斯坦共和国首任总统被授予中华人民共和国对外最高荣誉“友谊勋章”，以表彰他对促进两国睦邻友好关系和发展战略伙伴关系所做出的贡献，也体现了中方对哈萨克斯坦领导人的最高敬意。

中哈两国上述合作反映出在成功复兴丝绸之路过程中双方蕴藏的巨大经济潜力，并展示了“一带一路”和“光明之路”新经济政策的互补性。哈萨克斯坦是最早支持中国“一带一路”倡议的国家，这根植于中哈两国几百年交往的历史基础，双边关系由此揭开了新篇章。

经过两国的努力，形成了通过中哈连接两大洲三大洋的宏伟跨境运输格局。得益于同中国的合作，哈萨克斯坦获得了出海口，成为欧亚大陆最重要的物流中心之一，这促进了欧亚大陆快速供应链的发展和东西方之间的贸易。²³ 在两国交通运输合作不断深化的基础上，中哈在哈萨克斯坦境内开展了产能合作。政治经济关系的加强有助于增加哈萨克斯坦产品对中国市场的出口，包括小麦、牛肉、猪肉、大豆、蜂蜜、鱼、油菜籽、苜蓿、玉米、面粉和面制品以及其他产品。2015年至今，共签署了20种哈萨克斯坦农产品进入中国市场的植物检疫许可议定书。1036家哈萨克斯坦企业获得了向中国市场供应产品的许可。

总体而言，“一带一路”倡议与“光明之路”计划的先行启动，使在欧亚大陆打

23 *Выступление Председателя Сената Парламента РК К.К.Токаева в Китайском институте международных проблем. г.Пекин, 6 декабря 2016 года. // <https://senate.parlam.kz/ru-RU/blog/572/news/details/8157>*

造广阔的一体化经济空间的努力进入了实际操作阶段，也有助于 21 世纪丝绸之路沿线国家经济的进一步增长。

第五阶段 达到历史新高高度（2019年至今）

2019年哈萨克斯坦实现领导人更替。同年6月，根据全民投票，卡·托卡耶夫当选为哈萨克斯坦共和国总统。他在宣誓就职的讲话中宣布：“我的目的是确保社会团结，保护每一位公民的权利。无论何时何地，我都将捍卫哈萨克斯坦的国家利益”。此外，哈萨克斯坦共和国总统指出了其政策的关键领域——提高人民收入和福利、有效打击腐败、司法和法律改革、公平的社会政策、解决住房问题、地区平衡发展、青年支持，以及多元平衡的外交政策。²⁴

哈萨克斯坦共和国总统托卡耶夫是一位职业外交官，自哈萨克斯坦共和国独立的第一天起，就亲自参与了哈萨克斯坦外交政策的制定和实施，也见证了中哈关系的发展。因此，卡·托卡耶夫的就职意味着哈萨克斯坦外交政策的延续，哈萨克斯坦将与作为邻邦和主要优先合作伙伴的中国继续发展睦邻友好互利合作。

在此期间，中华人民共和国也走上了一条全新的发展道路。中国成为了世界三大对外投资国。今天，中国的发展模式正在发生变化——从长期以来的“世界工厂”和最大出口国转变为商品和服务的主要消费国。这依赖于中国国内需求的刺激和生产出更多高科技产品。中国拥有14亿人口，是世界上最大的消费市场，拥有巨大潜力。这得益于总数已超四亿人的中等收入群体的增长，以及民众的脱贫。在这一阶段，中哈两国之间的合作正在开启全新的机遇。

2019年9月，哈萨克斯坦共和国总统托卡耶夫对中国进行国事访问，开启了新时代中哈关系的新阶段。哈萨克斯坦共和国总统托卡耶夫在会谈中重申了本国外交政策的连续性，并表明了他期望进一步深化中哈关系的愿望。会谈结束后，双方宣布，在新时代，哈萨克斯坦和中国将“本着同舟共济、合作共赢的精神，发展中哈永久全面战略伙伴关系”。²⁵

两国元首签署了《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国联合声明》，其中提出中哈两国将发展永久全面战略伙伴关系。从官方语言和外交术语翻译过来，意思是：

“永久”是指中哈两国是邻国，因此无论从共同的命运还是从相邻的地理位置上来说，两国都注定要相互影响。两国人民已经并肩生活了数千年，这在历史档案中都有记载，现在中哈两国致力于打造未来几千年的睦邻生活。

“全面战略伙伴关系”是指，30年来中哈关系具有广泛而平等的特点。两国进行建设性的政治对话，在所有经济领域密切合作，并发展人文领域合作。因此，两个

24 Состоялась церемония официального вступления К.К. Токаева в должность Президента Республики Казахстан. 12 июня 2019 года // https://www.akorda.kz/ru/events/astana_kazakhstan/participation_in_events/sostoyalas-ceremoniyaoficialnogo-vstupleniya-kasym-zhomarta-tokaeva-v-dolzhost-prezidenta-respubliki-kazahstan

25 Президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев провел переговоры с Председателем КНР Си Цзиньпином // Официальный сайт Президента Республики Казахстан // <https://www.akorda.kz/ru/events/internationalcommunity/foreignvisits/prezident-kazahstana-kasym-zhomart-tokaev-provel-peregovory-s-predsedatelem-kr-si-czinpinom>, 11 сентября 2019 г.

邻国开展的合作涵盖了所有领域。这对彼此都非常重要，因此中哈关系被称为战略关系。

“同舟共济、合作共赢”意味着中哈两国尊重彼此的国家利益，同时也肯定着两国固定边界的不可侵犯性和领土完整的原则。这同样也为进一步发展平等的合作伙伴关系创造了信任氛围。

“面对共同挑战，全面合作”意味着中国和哈萨克斯坦将继续密切合作，通过包括联合国、上海合作组织、亚信会议和地区倡议“中国+中亚五国”等共同维护地区安全稳定。中哈两国有意在国际和地区事务中进行广泛合作，以促进地区和世界的和平、稳定与繁荣。在新的合作阶段，中国和哈萨克斯坦在最高层面重申了两国一直以来良好互利关系发展的基础。²⁶

两国元首的会谈证明，中哈两国保持着充分的相互理解和尊重，在国际和地区问题等许多方面持有相似的看法和立场。两国都将对方视为可靠的朋友和互利共赢的合作伙伴。访问结束后，中哈两国签署了10份协议及其他官方文件，旨在广泛发展双边合作。包括两国政府关于实施“丝绸之路经济带”倡议与“光明之路”新经济政策对接合作规划的谅解备忘录。在此基础上，双方计划向两国贸易结构多元化方向拓展贸易领域合作，寻找新的贸易增长点，包括跨境电子商务，进一步发展创新合作，以及增加高附加值产品的贸易。

“光明之路”新经济政策第一阶段的实施使哈萨克斯坦的运输体系拥有了新的基础设施，确保了哈萨克斯坦共和国融入全球运输走廊。“光明之路”新经济政策第二阶段将巩固国家运输和过境部门的主导作用。最后，哈萨克斯坦共和国的竞争力将通过基础设施项目的突破性发展、吸引更多的国家和企业参与、提升服务水平和过境路线的速度而增长。这将使哈萨克斯坦成为欧亚大陆上的主要运输和物流中心，这也反映在了哈萨克斯坦2020-2030年的外交政策理念中。²⁷

2020-2021年的新冠疫情成为对整个国际社会的一次严峻考验和实力检验。“患难见真情”这句中哈两国人民都理解的著名谚语，在两国关系史上反复得到验证。2020年1月中国突然暴发新冠肺炎疫情之后，哈萨克斯坦是率先向中国提供人道主义援助和精神支持的国家之一。而在哈萨克斯坦出现新冠疫情后，中国也立即向哈萨克斯坦提供了大量防疫物资，包括疫苗、药品、口罩、手套等。中国还向哈萨克斯坦派出医疗专家小组，分享中国在治疗新传染病方面的经验。此举得到了哈方的高度评价。

2020年，中国向哈萨克斯坦提供了价值约1000万美元的人道主义援助，占哈萨克斯坦获得的全部外国援助物资的一半以上。中华人民共和国是向哈萨克斯坦共和国提供抗疫援助等各类物资最多的国家。新冠疫情在一定程度上影响了两国的交流，但并未中断合作和友好往来。疫情暴发以来，双方积极拓展线上交流等新形式，加强影视播出等非接触式文化合作，促进了文化交流的发展。²⁸

26 Глава МИД Бейбут Атамкулов прокомментировал поездку Президента Казахстана в КНР // <https://www.zakon.kz/4985767-что-значит-для-казахстана-визит.html>

27 См.: О концепции внешней политики Республики Казахстан // https://www.akorda.kz/ru/legal_acts/decrees/o-koncepcii-vneshnei-politiki-respubliki-kazahstanna-2020-2030-gody

28 Чрезвычайный и Полномочный Посол КНР в РК Чжан Сяо дал казахстанским СМИ интервью по случаю 30-летия независимости Казахстана. http://kz.chinaembassy.org/rus/dszc/emb/202109/t20210930_9561276.htm

哈萨克斯坦共和国总统托卡耶夫2022年的首次出访即是对中国的工作访问。此访是出席第24届冬季奥运会开幕式。2022年2月5日在北京，中国国家主席习近平同哈萨克斯坦共和国总统卡·托卡耶夫举行会谈，讨论了进一步发展中哈永久全面战略伙伴关系的前景，这在瞬息万变的国际形势下尤为重要。面对全球形势的不确定性，任何国家都无法独善其身。2022年北京冬奥会在“一起向未来”的口号下举行，这一主题也反映了充满活力的伟大中国需要可靠的朋友和合作伙伴。

此次中哈领导人时隔两年多来的首次线下会晤，增进了习近平主席和托卡耶夫总统之间的个人友谊，这对中国外交也具有特别意义。两位领导人在冬奥会期间的会谈是他们的第三次面对面会谈。第一次是在2019年6月杜尚别亚信峰会期间，第二次是在同年9月哈萨克斯坦总统对中国进行国事访问期间。在互信气氛中，两国元首就双方关心的所有重要问题进行了讨论，重申了双边关系中相互支持的原则。

虽然疫情期间两位领导人还通过各种方式（信函往来、电话交谈等）以及新的渠道（2022年1月的中国-中亚五国建交30周年视频峰会）保持互动，但线下交往显然具有重大意义。²⁹

在2022年1月哈萨克斯坦共和国发生骚乱后，中国对哈萨克斯坦领导人的行动表示支持，并表示愿向哈萨克斯坦提供任何必要的帮助。当时中国国家主席习近平指出，“中国坚决反对外部势力蓄意在哈萨克斯坦制造动荡”。

在与哈萨克斯坦共和国总统托卡耶夫会晤时，中国领导人强调了中哈关系对地区乃至世界和平与稳定的重要性。习近平表示，一个独立自主、安全稳定、繁荣发展的哈萨克斯坦，符合中哈两国人民的共同利益。中国永远是哈萨克斯坦的可靠朋友和坚定伙伴。中国坚决支持哈萨克斯坦维护独立、主权和领土完整，相信哈萨克斯坦有能力维护国家安全和社会稳定。

两位领导人的会晤正值中哈建交30周年，标志着中哈关系进入了进一步发展的全新阶段。30年来，中哈从1992年的建交、建立睦邻友好关系到2019年永久全面战略伙伴关系，双边合作不断提升至新高度。正如习近平主席所强调的那样，与哈萨克斯坦共和国总统托卡耶夫在北京的会晤开创了中哈关系发展“又一个黄金三十年”。

在这种传统的、具有东方象征意义的表述背后蕴藏着新的发展机遇。一方面，这一时期将是哈萨克斯坦共和国持续推进现代化的时期，哈萨克斯坦已进入独立后的第四个十年，开始了改革和高质量发展的新阶段，建设“新哈萨克斯坦”。另一方面，中国在全球进一步崛起。根据专家的预测，到2028年中国可能将会成为世界第一大经济体。中哈两国的增长动力将有助于双方在21世纪不断丰富双边合作的内涵。

在习近平主席和托卡耶夫总统的会谈中，双方特别强调了高质量共建“一带一路”，以及在高附加值项目上培育新增长点。哈萨克斯坦支持中方提出的高标准、惠民生、可持续的合作目标。

此外，中哈两国还将继续推动过境和运输路线多样化，并引入物流一体化方案，包括建设新的陆路走廊。此前，在2022年1月的中国-中亚五国视频峰会上，哈萨克斯坦总统托卡耶夫表示，哈萨克斯坦计划到2025年为此投资200亿美元。基础设施发展将扩大来自中国的过境物流，并满足该地区国家不断增长的需求。根据世界银行

29 Гульнар Шаймергенова. Новый «золотой период» сотрудничества: некоторые итоги рабочего визита Главы государства в Китай // Казахстанская правда. – 9 февраля 2022 года

的预测，中亚交通运输路线的进一步发展，可以使中亚五国国内生产总值增长高达15%。³⁰ 这将进一步加强该地区在欧亚贸易、运输和技术交流中的地位。

中哈两国领导人会晤时提出的合作倡议还包括可能在哈萨克斯坦开设一所中国大学的分校。2022年1月，托卡耶夫总统与哈萨克斯坦企业家的会谈中表示，有必要在哈萨克斯坦开设几所领先的外国技术院校分校，以促进国家工程和技术专业教育高质量发展。

中国早已发展成为在创新领域拥有强大实力的工业强国——中国拥有最大的机器人市场，该国在实施5G标准方面处于领先地位，三家中国企业跻身全球五大智能手机生产商之列，许多中国技术类高校在国际上享有盛誉。鉴于中国科技在世界范围内的广泛影响以及中国在哈萨克斯坦境内实施的一系列联合工业项目，在哈萨克斯坦大学学习中国技术标准将提高其毕业生的竞争力。

哈萨克斯坦共和国总统托卡耶夫对中国的访问不仅标志着两国全面战略伙伴关系新里程碑的开始，而且还描绘了互利经济合作的前景。哈萨克人有“天赐邻居”的说法。两国都倍加珍惜睦邻友好、互利合作的成功经验。未来，中哈两国将继续秉持这一基本方针，进一步发展永久全面战略伙伴关系，扩大各领域互利合作，继续就重大问题进行对话，并以建设性的方式共同解决出现的新问题。

* * *

回首两国共同走过的路，我们可以自信地说，中哈合作在很短的时间内取得了令人瞩目的成就，为两国关系进一步长期稳定发展奠定了坚实基础。

此前，中国国家主席习近平在《哈萨克斯坦真理报》发表的《为中哈关系插上梦想的翅膀》一文中指出，两国合作经受住了时间和国际风云变幻的考验。“从建立睦邻友好关系到发展全面战略伙伴关系，再到打造利益共同体和命运共同体，实现了跨越式发展，达到了历史最高水平。”³¹

最后，引用一句中国古代成语：“三十而立”来形容中哈关系最为恰当。在这个意义上，中哈关系表明，两国利用过去三十年为自己和双边合作创造了巨大优势。如果说哈萨克斯坦在其独立的三十年里确立了自己的国家地位、获得了国际威望，那么中国已经发展成为一个地缘政治影响力日益增强、拥有巨大经济潜力和金融科技前景的国家。

哈萨克斯坦人民正满怀信心地朝着自己的伟大目标前进——实现高质量的改革计划和国家繁荣。中国人民正在为实现“第二个百年”奋斗目标而不懈努力。今天，中哈两国人民怀着相似的梦想，为自己制定了崇高的目标并将努力实现。因此，现阶段中哈关系也在不断迈向历史新高。而中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国建交30周年，无疑将成为两国关系发展的重要里程碑和两个邻国未来30年合作“黄金时代”的新起点。

30 Экономика Одного пояса, одного пути. Возможности и риски транспортных коридоров. Исследование Всемирного банка. <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/31878/211392RU.pdf>

31 Председатель КНР Си Цзиньпин. Взлетают на крыльях мечты китайско-казахстанские отношения // <https://kazpravda.kz/articles/view/vzletaut-na-krilyahmechti-kitaisko-kazahstanskie-otnosheniya/>

中哈关系30年期间的重要成就

1992	<p>1991年12月27日 中华人民共和国承认哈萨克斯坦共和国独立</p> <p>1992年1月3日 中华人民共和国与哈萨克斯坦共和国在阿拉木图签署建交联合公报</p> <p>在阿拉木图开设中华人民共和国驻哈萨克斯坦共和国大使馆</p> <p>在北京开设哈萨克斯坦共和国驻华大使馆</p> <p>设立6个边境检查站：“多斯特克”、“霍尔果斯”、“巴克图”、“阿拉山口”、“阿列克谢耶夫卡-阿克丘普”、“吉木乃”。</p> <p>乌鲁木齐-阿拉木图-乌鲁木齐铁路开通</p>
1993	<p>哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫于1993年10月18日至21日在北京对中华人民共和国进行首次正式访问</p> <p>1993年10月18日在北京签署《关于中国和哈萨克斯坦建立友好关系基础的联合声明》</p> <p>中国支持哈萨克斯坦提出的世界范围内全面禁止核试验的倡议</p> <p>中国支持哈萨克斯坦关于建立亚信会议作为亚洲地区安全基础的倡议</p> <p>积极发展哈萨克斯坦与中国的经贸关系</p> <p>关于在霍尔果斯地区建立中哈经贸区的协议</p>
1994	<p>1994年4月26日签署《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于中哈国界的协定》</p>
1995	<p>1995年9月11日，中哈在北京签署关于进一步发展和加深友好关系的联合声明</p> <p>中国作为联合国安理会常任理事国和核俱乐部成员向哈萨克斯坦提供安全保证</p> <p>签署关于利用中国连云港港口装卸和运输哈萨克斯坦过境货物的政府间协定</p>
1996	<p>1996年4月26日，中华人民共和国、哈萨克斯坦共和国、吉尔吉斯斯坦共和国、俄罗斯联邦和塔吉克斯坦共和国签署关于在边境地区加强军事领域信任的协定</p> <p>中华人民共和国主席江泽民于1996年7月4日在阿拉木图对哈萨克斯坦共和国进行首次国事访问</p> <p>1996年7月5日 在阿拉木图签署《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国联合声明》</p> <p>双边贸易额达5亿美元</p>
1997	<p>吸引中国大型投资资本进入哈萨克斯坦共和国的经济领域</p> <p>哈萨克斯坦共和国与中国在燃料和能源领域的合作发展以及签署“世纪合同”——哈萨克斯坦共和国与中国在石油领域的合作协议</p> <p>签署关于沿西哈萨克斯坦-中国西部路线建设石油管道的框架协议</p> <p>中国石油天然气集团公司（CNPC）在哈萨克斯坦共和国开始运营</p>
1998	<p>中哈边界问题的历史性彻底解决—1998年7月4日签署中哈国界补充协定</p> <p>中阿虎签署关于石油天然气领域合作的协议</p> <p>关于从土库曼斯坦经哈萨克斯坦到中国的天然气管道建设协议</p>
1999	<p>1999年11月23日 中哈在北京签署关于在21世纪继续加强全面合作的联合声明</p> <p>1999年11月23日签署关于两国边界问题获得全面解决的联合公报</p> <p>双边贸易额高达10亿美元</p>

2000	中国国家副主席胡锦涛对哈萨克斯坦共和国进行正式访问，与哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫和哈萨克斯坦共和国外交部长托卡耶夫首次会面和会谈
2001	2001年6月15日上海合作组织成立，并签署《打击恐怖主义、分裂主义和极端主义上海公约》 2001年9月12日签署关于使用和保护跨界河流的合作协定
2002	中哈建立外交关系十周年 2002年12月23日在北京签署《中哈睦邻友好合作条约》 在中国的支持和参与下，在阿拉木图举行第一届亚信首脑会议，签署了《阿拉木图宣言》 2002年6月7日签署了关于建立上海合作组织反恐中心的协议。 双边贸易额高达20亿美元 哈萨克斯坦共和国首次举办中国文化日活动
2003	中华人民共和国主席胡锦涛在阿斯塔纳对哈萨克斯坦共和国进行国事访问 2003年6月3日中哈在阿斯塔纳签署联合声明 签署中哈2003-2008年合作计划 哈萨克斯坦共和国驻中国香港特别行政区（香港）总领事馆成立 双边贸易额超过33亿美元
2004	2004年5月17日在北京签署《中哈联合声明》 签署关于成立中哈合作委员会的协定 签署关于发展石油天然气领域全面合作的协议 签署关于建设阿塔苏-阿拉山口管道的基本原则协议 建立霍尔果斯国际边境合作中心
2005	2005年7月4日在阿斯塔纳签署《中哈关于建立和发展战略伙伴关系的联合声明》 2005年12月15日，阿塔苏-阿拉山口（哈萨克斯坦-中国）石油管道直线部分建设完成的盛大仪式 2005年5月31日设立哈萨克斯坦共和国驻中国上海总领事馆 中哈完成双边谈判并签署关于哈萨克斯坦共和国加入世界贸易组织（WTO）的议定书 双边贸易额超过68亿美元
2006	2006年12月20日在北京签署《中哈二十一世纪合作战略》。 2006年7月20日 阿塔苏-阿拉山口（哈萨克斯坦-中国）跨国石油管道启用（首次抽油）
2007	中哈建立外交关系15周年 2007年8月18日在阿斯塔纳签署《中哈联合公报》 关于延长现有阿拉山口-阿塔苏（哈萨克斯坦-中国）石油管道的协议，开始建设通往里海的第二期管道 双边贸易额超过100亿美元
2008	哈萨克斯坦共和国总统努尔苏丹·纳扎尔巴耶夫参加北京第二十九届夏季奥林匹克运动会开幕式 2008年10月31日在阿斯塔纳发表联合公报

	<p>2008年12月23日在阿拉木图设立中华人民共和国总领事馆</p> <p>开始建设西欧-中国西部公路走廊</p> <p>双边贸易额超过175亿美元</p>
2009	<p>2009年4月19日在北京发表联合声明</p> <p>中亚-中国（土库曼斯坦-乌兹别克斯坦-哈萨克斯坦-中国）从土库曼斯坦经哈萨克斯坦和乌兹别克斯坦通往中国的天然气管道投入使用</p> <p>肯基亚克-库姆科尔（哈萨克斯坦-中国）石油管道投产使用</p>
2010	<p>在阿斯塔纳签署《中哈联合公报》</p> <p>签署关于哈萨克斯坦-中国天然气管道二期设计、融资、建设、运行基本原则的协议</p> <p>签署关于哈萨克斯坦国家原子能工业公司与中国广核集团有限公司天然铀矿买卖的合同</p>
2011	<p>2011年6月13日在阿斯塔纳签署《中哈关于发展全面战略伙伴关系的联合声明》</p> <p>在北京签署了跨界河流水质保护的政府间协议</p> <p>签署上海合作组织2011-2016年禁毒战略</p>
2012	<p>中哈建立外交关系20周年</p> <p>中哈边境的阿腾科里-霍尔果斯铁路口岸投入使用</p> <p>双边贸易额超过245亿美元</p> <p>2013-2015年打击恐怖主义、分裂主义和极端主义的合作计划获得批准</p>
2013	<p>签署《中哈关于进一步深化全面战略伙伴关系的联合声明》</p> <p>中国国家主席习近平于2013年9月7日在阿斯塔纳提出共建丝绸之路经济带（一带一路）的倡议</p> <p>签署中哈经贸合作中长期发展规划（至2020年）</p> <p>哈萨克斯坦国家铁路公司与连云港市人民政府签署合作协议</p> <p>哈萨克斯坦石油天然气公司与中国石油天然气集团公司（CNPC）签署关于买卖卡沙甘项目8.33%股份的协议</p> <p>贝纽-巴佐伊-奇姆肯特干线天然气管道的启用</p> <p>双边贸易额超过260亿美元</p>
2014	<p>签署中哈联合声明</p> <p>2014年5月21日，哈萨克斯坦国家铁路公司在中国连云港物流场站项目远程投产仪式</p> <p>中国担任亚信会议2014-2016年主席国，并在上海举行第四届亚信峰会</p>
2015	<p>签署关于全面战略伙伴关系新阶段的联合声明</p> <p>签署关于加强工业化和投资领域合作的协议</p> <p>哈萨克斯坦共和国总统努尔苏丹·纳扎尔巴耶夫出席中国人民抗日战争暨世界反法西斯战争胜利70周年纪念活动</p>
2016	<p>哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫出席在浙江杭州举行的G20（二十国集团）峰会</p> <p>批准中哈工业投资项目清单，该清单目前包括约50个项目，价值270亿美元</p>
2017	<p>中哈建立外交关系25周年</p>

	<p>哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫出席2017年5月14日举行的第一届“一带一路”国际合作高峰论坛</p> <p>在南宁举行了首届中哈地方合作论坛</p> <p>哈萨克斯坦“中国旅游年”</p>
2018	签署中哈联合声明
2019	<p>哈萨克斯坦共和国首任总统努尔苏丹·纳扎尔巴耶夫于2019年4月25日出席第二届“一带一路”国际合作高峰论坛</p> <p>哈萨克斯坦共和国总统托卡耶夫于2019年9月10日在北京对中华人民共和国进行国事访问</p> <p>中哈发展永久全面战略伙伴关系</p> <p>在阿拉木图举行第二届中哈地方合作论坛</p>
2020	在新冠疫情期间，哈萨克斯坦共和国向中华人民共和国、中华人民共和国向哈萨克斯坦共和国提供人道主义援助和支持
2021	<p>哈萨克斯坦共和国首任总统纳扎尔巴耶夫于2021年4月20日视频出席博鳌亚洲论坛年会</p> <p>哈萨克斯坦共和国首任总统纳扎尔巴耶夫于2021年7月6日视频出席中国共产党成立100周年之际举办的世界政党领导人峰会</p>
2022	<p>中哈建立外交关系30周年。</p> <p>举行中国同中亚五国建交30周年视频峰会</p> <p>哈萨克斯坦共和国总统托卡耶夫访问中国北京，出席第二十四届冬奥会开幕式</p>

2. 哈萨克斯坦共和国与中华人民共和国外交关系史

中华人民共和国主席

哈萨克斯坦共和国总统

江泽民
1993 - 2003 年

努尔苏丹·
纳扎尔巴耶夫
1992 - 2019 年

胡锦涛
2003 - 2013 年

习近平
2013 年 - 至今

卡西姆若马尔特·
托卡耶夫
2019 年 - 至今

中国外交部长

哈萨克斯坦外交部长

钱其琛
1988 - 1998 年

图洛泰·
苏莱米诺夫
1991 - 1994 年

卡纳特·
萨达巴耶夫
1994 - 1994 年

唐家璇
1998 - 2003 年

卡西姆若马尔特·
托卡耶夫
1994 - 1999 年

叶尔兰·
伊德里索夫
1999 - 2002 年

李肇星
2003 - 2007 年

卡西姆若马尔特·
托卡耶夫
2002 - 2007 年

杨洁篪
2007 - 2013 年

马拉特·
塔钦
2007 - 2009 年

卡纳特·
萨达巴耶夫
2009 - 2011 年

约尔然·
卡齐哈诺夫
2011 - 2012 年

王毅
2013 年 - 至今

叶尔兰·
伊德里索夫
2012 - 2016 年

阿布德拉赫马诺夫
2016 - 2018 年

别伊布特·
阿塔姆库洛夫
2018 - 2019 年

穆合塔尔·
特列吾别尔季
2019 年 - 至今

中华人民共和国驻哈萨克斯坦大使

哈萨克斯坦驻华大使

张德广
1992 - 1993 年

穆拉特·
穆赫塔尔乌雷·
阿乌埃佐夫
1992 - 1995 年

陈棣
1993 - 1997 年

库阿内什·
苏尔丹诺维奇·
苏尔丹诺夫
1995 - 2001 年

李辉
1997-1999 年

姚培生
2000 - 2003 年

扎内别克·
萨利莫维奇·
卡里布扎诺夫
2001 - 2007 年

周晓沛
2003 - 2005 年

张喜云
2005 - 2008 年

伊克拉姆·
阿德尔别科夫
2007 - 2011 年

程国平
2008 - 2009 年

周力
2010 - 2013 年

努尔兰·
叶尔梅克巴耶夫
2012 - 2014 年

乐玉成
2013 - 2014 年

张汉晖
2014 - 2018 年

张霄
2018 年 - 至今

沙赫拉特·
努雷舍夫
2015 - 2019 年

哈比特·
柯依舍巴耶夫
2019 - 2022 年

沙赫拉特·
努雷舍夫
2022 - 至今

3. 高层访问年表

1	1993年10月18-21日	哈萨克斯坦共总统纳扎尔巴耶夫对华国事访问
2	1995年9月11-13日	哈萨克斯坦总统对中国国事访问。纳扎尔巴耶夫与中国主席江泽民和国务院总理李鹏举行会谈
3	1997年2月21-22日	哈萨克斯坦总统对华工作访问。纳扎尔巴耶夫与中国主席江泽民和国务院总理李鹏举行会见
4	1999年11月23-27日	哈萨克斯坦总统对华国事访问。 纳扎尔巴耶夫总统与江泽民主席签署哈萨克斯坦和中华人民共和国关于在二十一世纪继续加强全面合作的联合声明和关于两国边界问题获得全面解决的联合公报。
5	2001年5月15日	哈萨克斯坦总统纳扎尔巴耶夫参加上海合作组织峰会
6	2001年6月16-18日	哈萨克斯坦总统纳扎尔巴耶夫对香港进行国事访问（上海合作组织峰会后）
7	2002年12月22-25日	哈萨克斯坦总统对中国进行国事访问。会谈结束后，纳扎尔巴耶夫与江泽民签署了一些双边文件，包括中哈睦邻友好合作条约。
8	2004年5月16-19日	哈萨克斯坦总统对中国进行国事访问，期间签署关于建设阿塔苏-阿拉山口长达988公里的石油管道的总协议。
9	2004年9月24-25日	哈萨克斯坦总统纳扎尔巴耶夫对新疆工作访问
10	2006年6月14-15日	哈萨克斯坦总统纳扎尔巴耶夫参加上海合作组织国家元首理事会
11	2006年12月19-22日	哈萨克斯坦总统纳扎尔巴耶夫对华进行国事访问
12	2008年8月7-10日	哈萨克斯坦总统纳扎尔巴耶夫在中国工作访问框架内参加2008年奥运会开幕式
13	2009年4月15-19日	哈萨克斯坦总统纳扎尔巴耶夫对中国进行国事访问，并参加博鳌亚洲论坛

14	2011年2月21-23日	哈萨克斯坦总统纳扎尔巴耶夫对中国进行国事访问，并对天津进行访问
15	2012年6月6-7日	哈萨克斯坦总统纳扎尔巴耶夫对中国正式访问，在北京参加上海合作组织峰会
16	2013年4月4-8日	哈萨克斯坦总统纳扎尔巴耶夫在中国正式访问，参加博鳌亚洲论坛。
17	2014年5月19-21日	哈萨克斯坦总统纳扎尔巴耶夫对中国进行国事访问，参加在上海举行的第四届亚信会议的论坛。
18	2015年8月30日-9月3日	哈萨克斯坦总统纳扎尔巴耶夫对中国进行国事访问，在北京参加中国人民抗日战争胜利70周年纪念大会
19	2016年9月2-5日	哈萨克斯坦总统纳扎尔巴耶夫对中国进行工作访问，参加在杭州举行的二十国集团峰会。
20	2017年5月13-15日	哈萨克斯坦总统纳扎尔巴耶夫对中国进行工作访问，参加在北京举行的“一带一路”国际合作论坛
21	2018年6月7-10日	哈萨克斯坦总统纳扎尔巴耶夫对中国进行国事访问，参加在青岛市举行的上海合作组织峰会。
22	2019年4月25-28日	哈萨克斯坦任总统纳扎尔巴耶夫访问中国下参加第二届“一带一路”国际合作论坛
23	2019年9月10-13日	哈萨克斯坦总统托卡耶夫对中国进行国事访问（中国北京和杭州）
24	2022年2月4-5日	哈萨克斯坦总统托卡耶夫对中国进行国事访问（中国，北京市）

1	1996年7月4-6日	中国国家主席江泽民对哈萨克斯坦进行国事访问
2	1998年7月3-4日	中国国家主席江泽民对哈萨克斯坦访问下参加哈萨克斯坦、中国、吉尔吉斯斯坦、俄罗斯联邦首脑峰会。
3	2000年7月27-30日	中国国家主席江泽民对哈萨克斯坦进行国事访问
4	2002年6月3-5日	中国国家主席江泽民参加在哈萨克斯坦举行的亚信会议峰会
5	2003年6月2-4日	中国国家主席胡锦涛对哈萨克斯坦进行国事访问，阿斯塔纳
6	2005年3-4日	中国国家主席胡锦涛对哈萨克斯坦进行国事访问

7	2006年6月17日	中国国家主席胡锦涛参加在阿拉木图举行的亚信会议峰会
8	2007年8月17-18日	中国国家主席胡锦涛对哈萨克斯坦进行国事访问，阿斯塔纳
9	2009年12月12-13日	中国国家主席胡锦涛对哈萨克斯坦进行工作访问
10	2010年6月11-12日	中国国家主席胡锦涛对哈萨克斯坦进行国事访问
11	2013年9月6-8日	中国国家主席习近平首次对哈萨克斯坦进行国事访问（阿斯塔纳、阿拉木图）
12	2015年5月7日	中国国家主席习近平对哈萨克斯坦进行访问（阿斯塔纳）
13	2017年6月7-8日	中国国家主席习近平对哈萨克斯坦国事访问，出席在阿斯塔纳举行的上合组织峰会

4. 中哈双边合作主要机制

中哈合作委员会

中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府于2004年5月17日在北京签署了关于成立中哈合作委员会的协议。并在此基础上成立了相关的双边合作协调机构。

该委员会的主要目的是协调发展中哈在经贸、金融、运输、海关、科技、能源、地质、人文、水利、环境以及安全领域的合作。

该委员会中方主席由中国国务院副总理担任，哈方主席由哈萨克斯坦共和国第一副总理担任。

委员会秘书处是两国外交部的下属机构，中方 — 中华人民共和国外交部欧亚司，哈方 — 哈萨克斯坦共和国外交部亚太司。

委员会秘书长是中哈两国外交部主管副部长，他们同时兼任委员会安全合作小组委员会联席主席。

从结构上，该委员会由10个分委会和2个委员会组成，在此框架内，中哈相关职能部门和部门直接互动。

分委会/委员会名称	政府协调机构
经济贸易合	中华人民共和国商务部 哈萨克斯坦共和国贸易和一体化部
运输合作	中华人民共和国交通运输部 哈萨克斯坦共和国工业和基础设施发展部
铁路运输合作	中华人民共和国国家铁路局 哈萨克斯坦共和国工业和基础设施发展部
口岸和海关领域的合作	中华人民共和国海关总署 哈萨克斯坦共和国财政部国家收入委员会
能源领域合作	中华人民共和国国家能源局 哈萨克斯坦共和国能源部
金融合作	中国人民银行 哈萨克斯坦国家银行
地质和矿产利用领域的合作	中华人民共和国自然资源部 哈萨克斯坦共和国生态、地质和自然资源部

科学技术合作	中华人民共和国科学技术部 哈萨克斯坦共和国教育和科学部
人文交流合作	中华人民共和国文化和旅游部 哈萨克斯坦共和国文化和体育部
安全领域合作	中华人民共和国外交部 哈萨克斯坦共和国外交部
利用和保护跨界河流联合委员会	中华人民共和国水利部 哈萨克斯坦共和国生态、地质和自然资源部
环境保护合作委员会	中华人民共和国生态环境部 哈萨克斯坦共和国生态、地质和自然资源部

委员会会议在中哈两国轮流举行。自2004年至2022年期间，委员会共召开了10次会议：

- 委员会第一次会议，2004年7月2日，北京
- 委员会第二次会议，2005年7月14日，阿斯塔纳
- 委员会第三次会议，2006年11月17日，北京
- 委员会第四次会议，2007年11月8日，阿斯塔纳
- 委员会第五次会议，2009年12月4日，北京
- 委员会第六次会议，2012年12月8日，阿斯塔纳
- 委员会第七次会议，2015年8月25日，北京
- 委员会第八次会议，2017年4月18日，阿斯塔纳
- 委员会第九次会议，2019年11月4日，北京
- 委员会第十次会议，2021年11月24日，北京，视频会议

中哈地方合作论坛

该论坛是中哈之间就经贸、运输、投资、人文等紧要问题的双边对话平台，以发展地区间的（中哈各省份）业务联系。

该论坛由中哈元首共同发起，旨在促进双边贸易的进一步增长，在中哈两国有关地区的参与下，加强投资、运输、农业、旅游、教育和文化领域的合作。

论坛的任务包括在中哈各地区的行政部门和企业界之间建立直接联系和信息交流，讨论联合项目，发展贸易、投资、运输、旅游和文化领域的直接联系，以促进“丝绸之路经济带”倡议和“光明之路”新经济政策对接合作。

论坛的参与者是中央政府机关、地方行政部门和商界代表。在论坛平台上可举行正式谈判、咨询会议、小组会议、展览、双方部门间文件和商业文件的签署仪式。

地区合作论坛的协调机构是中华人民共和国商务部（中方）和哈萨克斯坦共和国贸易和一体化部（哈方）。论坛会议议题由双方协商确定。

首届论坛于2017年9月11-12日在南宁（中国广西壮族自治区）举行，由中国国务院副总理张高丽和哈萨克斯坦共和国第一副总理马明共同主持。论坛于第十四届中国—东盟博览会期间在南宁举办。论坛主题为“加强对接合作，共享发展机遇”。

第二届论坛于2019年5月15日在哈萨克斯坦阿拉木图召开，由中国国务院副总理韩正和哈萨克斯坦第一副总理兼财政部长斯迈洛夫共同主持。第二届论坛的主题是“产能合作”，旨在发展中哈地区间和跨境合作，在产能合作领域，吸引投资并实现哈萨克斯坦的出口潜能。此次论坛包括三个分论坛：产能和投资合作、农业合作、交通物流合作。

中哈企业家委员会

中哈企业家委员会作为商界对话平台、促进中哈经贸和投资合作工具，于2013年在中哈两国元首见证下成立。中哈企业家委员会的工作形式为中哈商界代表之间的信息交流，以建立新的联系并在各个经济领域实施联合项目。

2012年6月6日，在北京举行的上海合作组织商务论坛框架内，萨姆鲁克-卡森纳股份公司的管理层与中信集团有限公司签署了关于建立中哈企业家委员会的备忘录。2013年4月6日，在海南博鳌亚洲论坛期间，中国国际贸易促进委员会（CCPIT）和萨姆鲁克-卡森纳股份公司签署了关于成立中哈企业家委员会的协议。

中方主席是中信集团有限公司董事会主席，哈方主席是萨姆鲁克-卡兹纳股份公司董事会主席。企业家委员会的中方工作机构是中国国际贸易促进委员会（CCPIT），哈方工作机构是萨姆鲁克-卡兹纳股份公司。

中哈企业家委员会会议包括小组会议、圆桌会议和其他B2B形式会面的活动。中哈企业家委员会会议轮流在哈萨克斯坦和中国举行。2013年至2019年期间，共举行了6次会议：

中哈企业家委员会第一次成立大会于2013年9月7日在阿斯塔纳举行。习近平主席和纳扎尔巴耶夫总统共同出席大会并致辞。

中哈企业家委员会第二次会议于2014年12月14-15日在阿斯塔纳举行。企业家委员会的工作成果是在能源、冶金、物流和非制造业领域签署了价值140亿美元的协议。

中哈企业家委员会第三次会议于2015年12月13日在北京举行。企业家委员会的工作成果是在能源、铀、化工、通信和物流领域签署了价值107.8亿美元的协议。

中哈企业家委员会第四次会议于2017年6月8日在阿斯塔纳举行。企业家委员会的工作成果是签署了价值70亿美元的22项关于在能源、化工和冶金领域联合实施投资项目的商业和框架协议。

中哈企业家委员会第五次会议于2018年6月8日在北京举行。企业家委员会的工作成果是签署了41份，价值130亿美元的双边协议。

中哈企业家委员会第六次会议于2019年9月11日在北京举行。企业家委员会工作成果是签署了20项，价值11亿美元的合作协议。

中哈之间的议会间合作

中哈关系中的议会间合作在两国合作中创造法律条件、为双边协议提供立法支持、加强中哈两国友谊的社会和人道主义基础方面具有重要意义。双方在各个层面保持着积极的对话，两国立法机构领导人也定期互访。

为确保中华人民共和国全国人民代表大会与哈萨克斯坦共和国议会之间的议会合作，成立了一个议会合作小组。

在哈萨克斯坦共和国议会参议院，与中华人民共和国全国人民代表大会的议会友好小组由哈萨克斯坦共和国议会参议院国际关系、国防与安全委员会主席胡勒-穆哈梅德主持。该合作小组由上议院相关委员会的10名代表组成。

在哈萨克斯坦共和国议会下议院，与中华人民共和国全国人民代表大会的议会友好小组由哈萨克斯坦共和国议会下议院副主席巴·图·克谢巴耶娃主持，由议会外交、国防与安全委员会副主席阿·赛·库斯潘担任该小组的副组长。合作小组由下议院相关委员会的14名成员组成。

在中华人民共和国全国人民代表大会中，与哈萨克斯坦共和国议会各院的议会友好小组由全国人民代表大会外事委员会主任张业遂主持。合作小组由中华人民共和国第十三届全国人民代表大会的15名代表组成。

中华人民共和国全国人民代表大会和哈萨克斯坦共和国议会通过专门委员会、合作小组以及跨党派小组加强议会间对话。

5. 中哈之间的战略文件

关于中华人民共和国同哈萨克斯坦共和国建立外交关系联合公报的谅解备忘录

关于中华人民共和国同哈萨克斯坦共和国 建立外交关系联合公报的谅解备忘录

中华人民共和国政府同哈萨克斯坦共和国政府经过友好协商，决定两国自一九九二年一月三日起建立外交关系。

两国政府达成如下谅解：

中华人民共和国对哈萨克斯坦同台湾只进行纯民间的经济贸易往来不持异议。

中华人民共和国同哈萨克斯坦共和国建立外交关系的联合公报和本备忘录以中文、哈萨克文和俄文写成，一式两份，三种文本同等作准。中文本同俄文本核对无误，哈萨克文本同俄文本核对无误。

中华人民共和国政府代表哈

田曾佩(签字)

萨克斯坦共和国政府代表

苏列依曼诺夫(签字)

一九九二年一月三日于阿拉木图

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国建交联合公报

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国 建交联合公报

中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府根据两国人民的利益和愿望，决定两国自一九九二年一月三日起建立大使级外交关系。

两国政府同意，在相互尊重主权和领土完整、互不侵犯、互不干涉内政、平等互利、和平共处原则基础上，发展两国之间的友好合作关系。

哈萨克斯坦共和国政府承认中华人民共和国政府是中国的唯一合法政府，台湾是中国领土不可分割的一部分。哈萨克斯坦共和国政府确认不和台湾建立任何形式的官方关系。

中华人民共和国政府支持哈萨克斯坦共和国政府维护民族独立、发展经济所做的努力。

两国政府同意，在平等互利的基础上，根据国际惯例，互相为对方在其外交代表履行职务方面提供一切必要的协助。

中华人民共和国政府代表哈

田曾佩(签字)

萨克斯坦共和国政府代表

苏列依曼诺夫(签字)

一九九二年一月三日于阿拉木图

关于哈萨克斯坦共和国和中华人民共和国友好关系基础的联合声明

关于中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国友好关系基础的联合声明

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国（以下简称双方）基于传统友谊和发展密切的睦邻和全面的互利合作关系的愿望，根据中哈高级会晤的结果，声明如下：

一、中国与哈萨克斯坦是友好的邻邦，以睦邻友好的精神进一步发展两国关系符合两国人民的根本利益，有助于亚洲和世界的和平与稳定。

二、双方将根据联合国宪章，并在互相尊重主权和领土完整、互不侵犯、互不干涉内政、平等互利、和平共处等原则及其他公认的国际法准则基础上发展睦邻友好、互利合作关系。双方确认，应以和平方式解决两国间的一切争端，相互不以任何形式使用武力或以武力相威胁，不采取可能对对方安全构成威胁的行动。

三、任何一方不参加针对另一方的任何军事政治同盟；不同第三国缔结损害另一方国家主权和安全利益的任何条约或协定；不得允许第三国利用其领土损害另一方国家主权和安全利益。

四、为发展双边关系、加强相互信任和理解，双方将保持各个级别的经常性对话。双方外交部将就双边和多边关系问题以及两国共同感兴趣的国际和区域性问题进行磋商。两国在国际组织中的代表机构将保持接触，相互协作。

五、双方都特别重视发展符合共同利益的经贸合作。双方认为，中哈经济在结构上具有互补性，两国的互利合作具有广阔的前景。双方将在本国相应的法律范围内创造良好条件，特别是为投资和财产提供保护，全力促进并发展两国各部门、各地区（包括沿边地区）、各企业间的互助与合作，鼓励各种经济合作形式。

双方同意双边经济合作集中在下列重要领域：工业；农业；轻工业；生物技术；交通；能源；宇宙研究等。

六、双方将加强科技合作，包括基础和应用科研及其成果推广，扩大科技信息交流，增加双方优先发展领域的合作项目，促进实施有第三国参加的共同计划。双方应促进中国和哈萨克斯坦部门、科研院所、高等院校、科研生产联合体和公司间建立直接的科技联系。

七、双方愿在文化、教育、体育、旅游等方面加强合作。为此，双方将鼓励两国文化组织间的直接联系和文学艺术活动家间的交流。双方认为，两国高等院校应在学习语言、互派教师、学生等方面建立联系并进行合作。

八、双方将加强在环境保护领域的合作。

九、双方将促进两国军事部门建立接触和发展联系，按照通常的国际实践进行军事交往，以加强军事领域的相互信任和合作。

十、中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国将发展议会间的联系，交流立法工作经验。

十一、双方将在反对国际恐怖活动、有组织的犯罪、贩毒、走私和其他犯罪活动的斗争中进行合作。

十二、双方将在民事和刑事案件的司法协助领域进行合作，保证一方公民在另一方境内根据该领域的现行的双边协议和各自的国际义务应享有的权利。

十三、双方确认中苏边界谈判中已达成的协议，并将以有关目前两国边界的条约为基础，根据公认的国际法准则，按照平等协商、互谅互让的精神继续讨论尚未解决的问题，以找到双方都能接受的公平合理的解决办法。

双方对边境裁军谈判取得的进展表示满意，双方愿意作出新的努力，以便早日达成有关这一问题的协议。

十四、哈萨克斯坦共和国政府承认中华人民共和国政府是中国唯一合法的政府，台湾是中国领土不可分割的一部分。哈萨克斯坦共和国政府确认不和台湾建立任何形式的官方关系。

十五、双方指出，两国在和平与发展，裁军和防止军备竞赛等问题上立场相同或相近。两国将全力促进亚太地区及全世界的和平、稳定与安全，积极参加有关亚洲安全问题的双边或多边磋商。

十六、哈萨克斯坦重申愿以无核国家地位加入《不扩散核武器条约》。中国对此表示赞赏。

中国重申在任何时候、任何情况下都不首先使用核武器，并且不对无核武器国家和无核武器区使

用或威胁使用核武器。中国主张全面禁止和彻底销毁核武器，并主张在这个范畴内实现全面禁止核武器试验。中国支持早日谈判缔结《全面禁止核试验条约》，并将积极参加谈判进程。哈萨克斯坦对此表示赞赏。

十七、中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国重申，中哈两国双边关系的发展绝不妨碍双方根据同第三国签署的条约及双边或多边协定各自所承担的义务。

十八、本联合声明自签字之日起长期有效。如任何一方通过外交途径书面通知另一方要求终止本联合声明，则本联合声明自上述通知之日起六个月后失效。

本联合声明于一九九三年十月十八日于北京签订，一式两份，每份都用中文、哈萨克文写成，两种文本同等作准。

双方同时各保留一份正式俄文译文。

哈萨克斯坦共和国代表

纳扎尔巴耶夫（签字）

中华人民共和国代表

江泽民（签字）

北京，1993年10月18日

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于中哈国界的协定

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国，为了明确和确定已达成一致地段的中哈国界线走向，达成协议如下：

第一条 缔约双方同意，以有关目前中哈边界的条约为基础，根据公认的国际法准则，本着平等协商、互谅互让的精神，并根据在边界谈判过程中达成的协议，公正合理地解决历史遗留下来的中哈边界问题并明确和确定两国间的边界线走向。

第二条 缔约双方同意，中国与哈萨克斯坦之间的国界线走向如下：

中哈国界第一界点在阿尔泰山脉（原苏联地图为南阿尔泰山岭）山脊线上。该界点位于中国境内卡拉迪尔3318米高地（原苏联地图为3318.0米高地）北偏西北约4.4公里，中国境内2956米高地（原苏联地图为2993.0米高地）东北约9.6公里，哈萨克斯坦境内3251米高地（原苏联地图为无名高地）东南约6.6公里。

从第一界点起，中哈国界线沿阿尔泰山脉（原苏联地图为南阿尔泰山岭）的山脊线大体向西行，经过木孜他乌山3544米高地（原苏联地图为3589.0米高地）、3092米高地（原苏联地图为3118.6米高地）、3352米高地（原苏联地图为3331.0米高地），至第二界点。该界点在上述山脊线的一个鞍部，位于中国境内乌勒3018米高地（原苏联地图为3042.0米高地）以北约12.1公里，哈萨克斯坦境内3324米高地（原苏联地图为3359.0米高地）东偏东南约5.4公里，哈萨克斯坦境内3011米高地（原苏联地图为3033.0米高地）南偏东南约5.2公里。

从第二界点起，国界线沿山谷大体向西偏西南行，至阿克哈巴河（原苏联地图为阿克卡巴河）河源，然后顺该河水流中心线或主流中心线大体向西南行，至第三界点。该界点在阿克哈巴河（原苏联地图为阿克卡巴河）水流中心线或主流中心线和喀拉哈巴河（原苏联地图为卡拉卡巴河）水流中心线或主流中心线的相交处，位于中国境内1608米高地（原苏联地图为1608.0米高地）西北约8.5公里，哈萨克斯坦境内1650米高地（原苏联地图为1645.0米高地）以东约3.7公里，哈萨克斯坦境内秋巴尔塔布勒加山1781米高地（原苏联地图为舒巴尔-塔布尔嘎山1781.8米高地）以南约10.0公里。

从第三界点起，国界线以直线向西偏西南行约14.9公里，至第四界点。该界点在上述直线与伯勒哲克殷毕尔爱喇克巴什河（原苏联地图为别列则克登-贝尔-艾雷克-巴什河）水流中心线或主流中心线的相交处，位于中国境内1878米高地（原苏联地图为1890.0米高地）东北约9.4公里，哈萨克斯坦境内2709米高地（原苏联地图为2699.5米高地）东南约8.2公里，哈萨克斯坦境内2311米高地（原苏联地图为2311.3米高地）南偏西南约2.2公里。

从第四界点起,国界线顺伯勒哲克殷毕尔爱喇克巴什河(原苏联地图为别列则克登-贝尔-艾雷克-巴什河)水流中心线或主流中心线大体向西行,至该河水流中心线或主流中心线与阔破尔他斯河(原苏联地图为阔破尔-塔斯-苏河)水流中心线或主流中心线的相交处,然后再顺阔破尔他斯河(原苏联地图为阔破尔-塔斯-苏河)水流中心线或主流中心线大体向西南行,至第五界点。该界点在阔破尔他斯河(原苏联地图为阔破尔-塔斯-苏河)水流中心线或主流中心线和别列则克河水流中心线或主流中心线的相交处,位于中国境内1878米高地(原苏联地图为1890.0米高地)以西约5.8公里,中国境内888米高地(原苏联地图为888.0米高地)东北约12.6公里,哈萨克斯坦境内莫赫纳塔牙山1867米高地(原苏联地图为1865.8米高地)以南约3.4公里。

从第五界点起,国界线以直线向西行约12.4公里,至第六界点。该界点在克森阿什奇克真山1412米高地(原苏联地图为克森阿什奇克真山脉山脊线上的1416.2米高地)上,位于中国境内888米高地(原苏联地图为888.0米高地)北偏西北约9.1公里,哈萨克斯坦境内1669米高地(原苏联地图为1671.4米高地)南偏东南约8.0公里,哈萨克斯坦境内1821米高地(原苏联地图为1820.1米高地)西南约7.0公里。

从第六界点起,国界线以直线向西行约10.4公里,至第七界点。该界点在上述直线与阿克塔斯河(原苏联地图为阿克-塔斯河)水流中心线或主流中心线的相交处,位于中国境内941米高地(原苏联地图为多赫塔嫩-比依给山982米高地)东偏东北约6.6公里,哈萨克斯坦境内木拉摩尔卡牙山1397米高地(原苏联地图为木拉摩尔纳牙山1396.3米高地)南偏东南约5.6公里,哈萨克斯坦境内1412米高地(原苏联地图为1416.0米高地)西南约7.0公里。

从第七界点起,国界线顺阿克塔斯河(原苏联地图为阿克-塔斯河)水流中心线或主流中心线大体向西行至第八界点。该界点在阿克塔斯河(原苏联地图为阿克-塔斯河)水流中心线或主流中心线阿拉克别克河(原苏联地图为阿尔卡别克河)水流中心线或主流中心线的相交处,位于中国境内941米高地(原苏联地图为多赫塔嫩-比依给山982米高地)以北约2.3公里,哈萨克斯坦境内1461米高地(原苏联地图为1459.0米高地)东南约13.4公里,哈萨克斯坦境内木拉摩尔卡牙山1397米高地(原苏联地图为木拉摩尔纳牙山1396.3米高地)南偏西南约7.4公里。

从第八界点起,国界线顺阿拉克别克河(原苏联地图为阿尔卡别克河)水流中心线或主流中心线大体向西南行,至第九界点。该界点在阿拉克别克河(原苏联地图为阿尔卡别克河)水流中心线或主流中心线上,位于中国境内617米高地(原苏联地图为一无名高地)西南约6.2公里,中国境内462米高地北偏西北约25.0公里,哈萨克斯坦境内449米高地(原苏联地图为449.3米高地)东北约9.0公里。

从第九界点起,国界线顺阿拉克别克河(原苏联地图为契塔依卡河)水流中心线或主流中心线大体向南偏西南行,至第十界点。该界点在阿拉克别克河(原苏联地图为契塔依卡河)水流中心线或主流中心线与额尔齐斯河(原苏联地图为乔尔内-伊尔堆什河)水流中心线或主流中心线的相交处,位于中国境内462米高地以西约20.8公里,哈萨克斯坦境内436米高地(原苏联地图为434.8米高地)以南约4.0公里。

从第十界点起,国界线先溯额尔齐斯河(原苏联地图为乔尔内-伊尔堆什河)南支流(左支流)的水流中心线,然后沿旧河床中心线大体向南行,至第十一界点。该界点在上述旧河床的中心线上,位于中国境内462米高地以西约19.8公里,中国境内塔斯特倍山(原苏联地图为塔斯托别山)703米高地西北约29.0公里,哈萨克斯坦境内447米高地(原苏联地图为446.8米高地)以北约4.9公里。

从第十一界点起,国界线以直线向南行约49.4公里,经过424米高地(原苏联地图为无名山),至第十二界点。该界点在上述直线与库塔勒河(原苏联地图为库乌-塔尔河)水流中心线或主流中心线的相交处,位于中国境内阿克多窝拉克山746米高地(原苏联地图为阿克布谷拉克-托别山746米高地)西南约15.0公里,哈萨克斯坦境内693米高地(原苏联地图为693.9米高地)以东约1.4公里。

从第十二界点起,国界线先溯库塔勒河(原苏联地图为库乌-塔尔河)水流中心线或主流中心线,然后溯乌勒昆乌拉斯图河(原苏联地图为乌里昆-乌拉斯堆河)水流中心线或主流中心线大体向南行,至第十三界点。该界点在乌勒昆乌拉斯图河(原苏联地图为乌里昆-乌拉斯堆河)东、西两条河源水流中心线或主流中心线的相交处,位于中国境内3602米高地(原苏联地图为3621米高地)北偏西北约6.2公里,哈萨克斯坦境内2971米高地(原苏联地图为2979.0米高地)东偏东北约7.1公里,哈萨克斯坦境内沙雷托罗果衣山2592米高地(原苏联地图为萨雷托洛盖山2594.0米高地)以南约13.5公里。

从第十三界点起,国界线先溯乌勒昆乌拉斯图河(原苏联地图为乌里昆-乌拉斯堆河)西河源水流中心线或主流中心线,然后沿冰谷大体向南偏西南行,至第十四界点。该界点在萨吾尔山(原苏联地图为萨吾尔岭)山脊线上,位于中国境内3602米高地(原苏联地图为3621米高地)西偏西南约5.4公里,中国

境内3835米高地(原苏联地图为3823米高地)以西约2.5公里,哈萨克斯坦境内2971米高地(原苏联地图为2979.0米高地)南偏东南约6.7公里。

从第十四界点起,国界线沿萨吾尔山(原苏联地图为萨吾尔岭)山脊线大体向西行,经过3735米高地(原苏联地图为3728.8米高地),至第十五界点。该界点在上述山脊线上的3087米高地(原苏联地图为无名高地)上,位于中国境内2993米高地(原苏联地图为2942米高地)西北约2.6公里,哈萨克斯坦境内2992米高地(原苏联地图为2982.0米高地)南偏西南约4.2公里,哈萨克斯坦境内3260米高地(原苏联地图为3255.9米高地)西南约8.2公里。

第十六界点在塔尔巴哈台山(原苏联地图为塔尔巴加台山脉)山脊线上的无名高地上,位于中国境内2243米高地(原苏联地图为2261米高地)以北约15.3公里,哈萨克斯坦境内库尔托别小火山1392米高地(原苏联地图为1392.6米高地)南偏西南约5.2公里,哈萨克斯坦境内嵩巴他斯山2728米高地(原苏联地图为沙克帕克塔斯山2716.6米高地)西偏西南约21.3公里。

从第十六界点起,国界线沿塔尔巴哈台山(原苏联地图为塔尔巴加台山脉)山脊线大体向西行,经过1744米高地(原苏联地图为1744.9米高地)、布凯阿苏达坂(原苏联地图为布博凯-阿苏山口)、库孜贡塔斯达坂(原苏联地图为库孜贡塔斯山口)、2430米高地(原苏联地图为2427.5米高地)、哈巴尔苏山口,至第十七界点。该界点在塔尔巴哈台山(原苏联地图为塔尔巴加台山脉)山脊线上的2430米高地(原苏联地图为萨雷-切库山2431.4米高地)上,位于中国境内2280米高地(原苏联地图为2287米高地)西偏西北约5.7公里,中国境内2351米高地(原苏联地图为2385米高地)西北约4.1公里,哈萨克斯坦境内萨拉纳依山2203米高地(原苏联地图为萨雷阿巴依山2190.7米高地)西偏西南约10.0公里。

从第十七界点起,国界线沿无名山山脊线(原苏联地图为拉斯塔依嫩扎塔斯山)大体向南行,至第十八界点。该界点在上述山脊线上的1912米高地(原苏联地图为1885.6米高地)上,位于中国境内2351米高地(原苏联地图为2385米高地)南偏西南约9.2公里,哈萨克斯坦境内1426米高地(原苏联地图为1434.4米高地)东偏东北约5.7公里,哈萨克斯坦境内朱万托别山2196米高地(原苏联地图为如安托别山2198.0米高地)东偏东南约11.2公里。

从第十八界点起,国界线大体向南偏西南行,至布尔汗布拉克河(原苏联地图为布尔汗-布拉克河),然后转顺该河水流中心线或主流中心线行,至第十九界点。该界点在布尔汗布拉克河(原苏联地图为布尔汗-布拉克河)水流中心线或主流中心线与卡拉奇塔特河(原苏联地图为卡拉基塔特河)水流中心线或主流中心线的相交处,位于中国境内无名高地(原苏联地图为1162米高地)西偏西北约1.6公里,哈萨克斯坦境内1177米高地(原苏联地图为1191.0米高地)以东约1.9公里,哈萨克斯坦境内1426米高地(原苏联地图为1434.4米高地)以南约8.2公里。

从第十九界点起,国界线顺卡拉奇塔特河(原苏联地图为卡拉基塔特河)水流中心线或主流中心线大体向南行,至第二十界点。该界点在卡拉奇塔特河(原苏联地图为卡拉基塔特河)水流中心线或主流中心线上,位于中国境内无名高地(原苏联地图为884米高地)西北约6.1公里,哈萨克斯坦境内931米高地(原苏联地图为929.5米高地)东北约15.8公里,哈萨克斯坦境内862米高地(原苏联地图为857.1米高地)以东约5.4公里。

从第二十界点起,国界线以直线向南偏西南行约14.1公里,至第二十一界点。该界点在上述直线与阿克乔克河水流中心线或主流中心线的相交处,位于中国境内无名高地(原苏联地图为884米高地)西南约13.0公里,哈萨克斯坦境内巴克图山1271米高地(原苏联地图为博克堆山1273.8米高地)东偏东北约7.5公里,哈萨克斯坦境内加曼奇山932米高地(原苏联地图为热曼什山900.9米高地)东偏东南约3.5公里。

从第二十一界点起,国界线以直线向南行约3.1公里,至第二十二界点。该界点位于中国境内无名高地(原苏联地图为884米高地)南偏西南约15.5公里,中国境内坐标78°46'卡拉奇塔特河(原苏联地图为卡拉基塔特河)公路桥西北约8.4公里,哈萨克斯坦境内巴克图山1271米高地(原苏联地图为博克堆山1273.8米高地)以东约7.4公里。

从第二十二界点起,国界线以直线向西南行约3.8公里,至第二十三界点。该界点在上述直线与一无名时令河河床中心线的相交处,位于中国境内坐标78°46'卡拉奇塔特河(原苏联地图为卡拉基塔特河)公路桥西偏西北约8.9公里,哈萨克斯坦境内640米高地(原苏联地图为640.2米高地)以东约7.0公里,哈萨克斯坦境内巴克图山1271米高地(原苏联地图为博克堆山1273.8米高地)东南约5.6公里。

从第二十三界点起,国界线以直线向南偏西南行约11.2公里,至第二十四界点。该界点在上述直线与中国塔城市通往哈萨克斯坦巴克特镇的公路中心线的相交处,位于中国境内坐标78°46'卡拉奇塔特

河(原苏联地图为卡拉基塔特河)公路桥西偏西南约12.6公里,哈萨克斯坦境内597米高地(原苏联地图为590.7米高地)以东约12.4公里,哈萨克斯坦境内640米高地(原苏联地图为640.2米高地)南偏东南约11.9公里。

从第二十四界点起,国界线以直线向南行约8.9公里,至第二十五界点。该界点位于中国境内塔斯喀克463米高地(原苏联地图为达沙布干山448米高地)北偏西北约6.5公里,哈萨克斯坦境内426米高地(原苏联地图为421.3米高地)以东约7.3公里,哈萨克斯坦境内597米高地(原苏联地图为590.7米高地)东南约15.5公里。

从第二十五界点起,国界线以直线向南偏西南行约12.5公里,至第二十六界点。该界点在上述直线与额敏河(原苏联地图为艾灭里河)水流中心线或主流中心线的相交处,位于中国境内塔斯喀克463米高地(原苏联地图为达沙布干山448米高地)西南约7.4公里,哈萨克斯坦境内487米高地(原苏联地图为485.7米高地)东北约13.0公里,哈萨克斯坦境内405米高地(原苏联地图为405.1米高地)东偏东南约0.8公里。

从第二十六界点起,国界线以直线向南偏西南行约23.8公里,至第二十七界点。该界点在上述直线与一无名干河(原苏联地图为时令河)河床中心线的相交处,位于中国境内929米高地(原苏联地图为931.8米高地)北偏东北约4.5公里,哈萨克斯坦境内795米高地(原苏联地图为795.5米高地)东北约4.1公里,哈萨克斯坦境内487米高地(原苏联地图为485.7米高地)以南约11.6公里。

从第二十七界点起,国界线以直线向南偏西南行约17.1公里,至第二十八界点。该界点在上述直线与察汗托海河(原苏联地图为察干-托盖河)水流中心线或主流中心线的相交处,位于中国境内929米高地(原苏联地图为931.8米高地)南偏西南约12.6公里,哈萨克斯坦境内891米高地(原苏联地图为893.3米高地)东北约6.2公里,哈萨克斯坦境内822米高地(原苏联地图为843.3米高地)东南约7.0公里。

从第二十八界点起,国界线以直线向南偏西南行约20.3公里,至第二十九界点。该界点在上述直线与小路(原苏联地图为土路)中心线的相交处,位于中国境内普先德能巴斯1204米高地(原苏联地图为1197.0米高地)以北约12.9公里,哈萨克斯坦境内778米高地(原苏联地图为806.8米高地)以东约6.0公里,哈萨克斯坦境内832米高地(原苏联地图为852.0米高地)东南约3.9公里。

从第二十九界点起,国界线以直线向西偏西南行约2.4公里,至第三十界点。该界点在上述直线与无名谷谷底中心线(原苏联地图为布尔干渠中心线)的相交处,位于中国境内普先德能巴斯1204米高地(原苏联地图为1197.0米高地)以北约11.7公里,中国境内855米高地(原苏联地图为855.5米高地)东北约3.8公里,哈萨克斯坦境内778米高地(原苏联地图为806.8米高地)东偏东南约4.2公里。

从第三十界点起,国界线沿无名谷谷底中心线(原苏联地图为布尔干渠中心线)大体向西行,至第三十一界点。该界点在无名谷谷底中心线与汗乔尔路中心线的相交处(在原苏联地图布尔干渠中心线上),位于中国境内855米高地(原苏联地图为855.5米高地)北偏西北约2.9公里,哈萨克斯坦境内778米高地(原苏联地图为806.8米高地)以南约2.4公里。

从第三十一界点起,国界线沿中国地图上的汗乔尔路中心线(双方地图上的红线)大体向西南行,至第三十二界点。该界点在中国地图上的汗乔尔路中心线(双方地图上的红线)与一无名干河河床中心线的相交处,位于中国境内855米高地(原苏联地图为855.5米高地)以西约4.5公里,哈萨克斯坦境内多拉特沟(原苏联地图为多拉堆河)与丘尔丘特河(原苏联地图为舒尔舒特河)相交处东北约9.2公里。

从第三十二界点起,国界线沿中国地图上的汗乔尔路中心线(双方地图上的红线)大体向南行,至第三十三界点。该界点在中国地图上的汗乔尔路中心线(双方地图上的红线)与多拉特沟(原苏联地图为多拉堆河)水流中心线或主流中心线的相交处,位于中国境内855米高地(原苏联地图为855.5米高地)西南约7.0公里,中国境内962米高地(原苏联地图为958.6米高地)以西约5.5公里,哈萨克斯坦境内多拉特沟(原苏联地图为多拉堆河)与丘尔丘特河(原苏联地图为舒尔舒特河)相交处东偏东北约5.9公里。

从第三十三界点起,国界线沿中国地图上的汗乔尔路中心线(双方地图上的红线)大体向南行,至第三十四界点。该界点在中国地图上的汗乔尔路中心线(双方地图上的红线)与丘尔丘特河(原苏联地图为舒尔舒特河)水流中心线或主流中心线的相交处,位于中国境内962米高地(原苏联地图为958.6米高地)西南约8.5公里,中国境内1593米高地(原苏联地图为1581米高地)以西约10.8公里,哈萨克斯坦境内多拉特沟(原苏联地图为多拉堆河)与丘尔丘特河(原苏联地图为舒尔舒特河)的相交处东南约7.8公里。

从第三十四界点起,国界线沿中国地图上的汗乔尔路中心线(双方地图上的红线)大体向南偏西南

行，至第三十五界点。该界点在中国地图上的汗乔尔路中心线（双方地图上的红线）与加曼铁列克特河（原苏联地图为铁列克堆河）水流中心线或主流中心线的相交处，位于中国境内1593米高地（原苏联地图为1581米高地）西偏西南约14.8公里，中国境内1577米高地（原苏联地图为1535米高地）西北约15.7公里，哈萨克斯坦境内893米高地（原苏联地图为913.4米高地）东北约10.6公里。

从第三十五界点起，国界线沿中国地图上的汗乔尔路中心线（双方地图上的红线）大体向南偏西南行，至第三十六界点。该界点在中国地图上的汗乔尔路中心线（双方地图上的红线）与克彼利河的水流中心线或主流中心线的相交处，位于中国境内1577米高地（原苏联地图为1535米高地）西偏西北约15.0公里，哈萨克斯坦境内893米高地（原苏联地图为913.4米高地）东北约5.9公里。

从第三十六界点起，国界线沿中国地图上的汗乔尔路中心线（双方地图上的红线）大体向南偏西南行，至第三十七界点。该界点在695米高地（原苏联地图为无名高地）上，位于中国境内1577米高地（原苏联地图为1535米高地）以西约15.6公里，中国境内953米高地（原苏联地图为952.5米高地）西北约4.9公里，哈萨克斯坦境内893米高地（原苏联地图为913.4米高地）东偏东北约4.1公里。

从第三十七界点起，国界线沿双方地图上的红线大体向南偏西南行，至第三十八界点。该界点在上述红线与铁列克提河（原苏联地图为库萨克河）水流中心线或主流中心线的相交处，位于中国境内813米高地（原苏联地图为809.5米高地）西偏西南约4.2公里，中国境内梭浪贝1323米高地（原苏联地图为1328米高地）西偏西北约10.1公里，哈萨克斯坦境内379米高地（原苏联地图为378.9米高地）东北约13.2公里。

从第三十八界点起，国界线以直线向南行约7.4公里，至第三十九界点。该界点位于中国境内梭浪贝1323米高地（原苏联地图为1328米高地）西偏西南约8.0公里，中国境内1119米高地（原苏联地图为1141米高地）以西约12.1公里，哈萨克斯坦境内379米高地（原苏联地图为378.9米高地）以东约12.0公里。

从第三十九界点起，国界线以直线向南偏东南行约1.8公里，至第四十界点。该界点位于中国境内梭浪贝1323米高地（原苏联地图为1328米高地）西偏西南约8.0公里，中国境内1119米高地（原苏联地图为1141米高地）以西约11.3公里，哈萨克斯坦境内379米高地（原苏联地图为378.9米高地）以东约12.8公里。

从第四十界点起，国界线以直线向东偏东南行约14.9公里，至第四十一界点。该界点位于中国境内1119米高地（原苏联地图为1141米高地）以南约8.5公里，中国境内714米高地（原苏联地图为714.0米高地）西南约1.2公里，哈萨克斯坦境内1463米高地（原苏联地图为1465.0米高地）东北约22.7公里。

从第四十一界点起，国界线以直线向东偏东南行约9.3公里，至第四十二界点。该界点位于中国境内985米高地（原苏联地图为984.7米高地）西偏西南约3.2公里，中国境内1309米高地（原苏联地图为1241米高地）西偏西北约12公里，哈萨克斯坦境内1463米高地（原苏联地图为1465.0米高地）东偏东北约28.6公里。

从第四十二界点起，国界线以直线向南偏东南行约9.2公里，至第四十三界点。该界点位于中国境内1309米高地（原苏联地图为1241米高地）西偏西南约6.9公里，哈萨克斯坦境内1463米高地（原苏联地图为1465.0米高地）以东约30.9公里。

从第四十三界点起，国界线以直线向南行约13.8公里，至第四十四界点。该界点位于中国境内371米高地（原苏联地图为无名山）西偏西北约3.6公里，中国境内635米高地（原苏联地图为585米高地）以北约21.0公里，哈萨克斯坦境内370米高地（原苏联地图为376.1米高地）东偏东南约3.8公里。

从第四十四界点起，国界线以直线向西行约2.4公里，至第四十五界点。该界点在上述直线与中哈铁路接轨处中心线的相交处，位于中国境内371米高地（原苏联地图为无名山）以西约4.9公里，中国境内635米高地（原苏联地图为585米高地）以北约19.3公里，哈萨克斯坦境内370米高地（原苏联地图为376.1米高地）东南约3.2公里。

从第四十五界点起，国界线以直线向西偏西南行约7.3公里，至第四十六界点。该界点在上述直线与喀拉达坂沟（原苏联地图为无名沟）的谷底中心线的相交处，位于中国境内无名高地（原苏联地图为882米高地）东北约4.8公里，哈萨克斯坦境内1273米高地（原苏联地图为1264.7米高地）东南约9.9公里，哈萨克斯坦境内408米高地（原苏联地图为409.0米高地）以南约9.8公里。

从第四十六界点起，国界线溯喀拉达坂沟（原苏联地图为无名沟）谷底中心线大体向西偏西北行，至第四十七界点。该界点在阿拉套山（原苏联地图为萨雷古尔岭）山脊线上的喀拉达坂（原苏联地图为无名山口）处，位于中国境内1822米高地（原苏联地图为无名山）东北约6.0公里，哈萨克斯坦境内1921米高地（原苏联地图为1899.6米高地）东偏东南约16.0公里，哈萨克斯坦境内649米高地（原苏联地图为

608.1米高地)西南约10.1公里。

从第四十七界点起,国界线沿阿拉套山(原苏联地图为萨雷古尔岭)山脊线大体向西偏西南行,经过2568米高地(原苏联地图为2552.4米高地),至第四十八界点。该界点在上述山脊线上的2488米高地(原苏联地图为2512.0米高地)上,位于中国境内无名高地(原苏联地图为2533米高地)东北约3.2公里,哈萨克斯坦境内1921米高地(原苏联地图为1899.6米高地)以南约13.1公里。

第四十九界点在阿拉套山(原苏联地图为准噶尔阿拉套岭)山脊线上,位于中国境内贝徒哈门3472米高地(原苏联地图为3450米高地)北偏西北约5.4公里,哈萨克斯坦境内2169米高地(原苏联地图为2169.2米高地)南偏西南约10.2公里,哈萨克斯坦境内依斯普勒山3430米高地(原苏联地图为3439.0米高地)西南约8.0公里。

从第四十九界点起,国界线沿阿拉套山(原苏联地图为准噶尔阿拉套岭)山脊线大体向西偏西南行,经过桑的克塔斯山3737米高地(原苏联地图为3722.0米高地)、麦里其其格山口(原苏联地图为 he 尔拉乌勒山口)、琼可格达坂(原苏联地图为萨雷比留克山口)、库克托木(原苏联地图为郭克套山口)、巴散斯克(原苏联地图为巴斯坎山口)、3976米高地(原苏联地图为3990.0米高地),至第五十界点。该界点在上述山脊线上,位于中国境内同达林3449米高地(原苏联地图为3461米高地)以北约8.6公里,哈萨克斯坦境内3726米高地(原苏联地图为3721.8米高地)以东约14.3公里。

从第五十界点起,国界线沿喀赞套山(原苏联地图为崆郭罗鄂博山)山脊线大体西南行,至额勒森布勒格达坂(原苏联地图为洁灭克别山口),再大体转向东南行,经德木克达坂(原苏联地图为郭克苏山口),至第五十一界点。该界点在别珍套山(原苏联地图为别珍套岭)山脊线上的4123米高地(原苏联地图为4082.0米高地),位于中国境内同达林山3449米高地(原苏联地图为3461米高地)以南约11.7公里,哈萨克斯坦境内4062米高地(原苏联地图为4062.8米高地)东偏东北约8.2公里,哈萨克斯坦境内3938米高地(原苏联地图为卡贝尔套山3900.1米高地)以东约3.5公里。

从第五十一界点起,国界线沿别珍套山(原苏联地图为别珍套岭)山脊线大体向东行,经过康喀达巴罕(原苏联地图为喀赞-达坂山口),至第五十二界点。该界点在上述山脊线上4074米高地(原苏联地图为4086.5米高地)上,位于中国境内4102米高地(原苏联地图为4048.0米高地)以西约8.3公里,中国境内3432米高地(原苏联地图为3432.0米高地)西北约5.9公里,哈萨克斯坦境内3921米高地(原苏联地图为3957.0米高地)东北约7.6公里。

从第五十二界点起,国界线大体向南行,先至无名河,然后顺该无名河水流中心线或主流中心线和霍尔果斯河(原苏联地图为热兰德河、乌尔坎卡赞河)水流中心线或主流中心线行,再沿卡赞库里湖水面中心线并顺霍尔果斯河水流中心线或主流中心线行,至第五十三界点。该界点在霍尔果斯河水流中心线或主流中心线上,位于中国境内1062米高地(原苏联地图为无名山)西偏西北约4.2公里,哈萨克斯坦境内公路交叉处863米高地(原苏联地图为公路交叉处)东北约8.7公里,哈萨克斯坦境内1372米高地(原苏联地图为1368.0米高地)东偏东南约9.2公里。

从第五十三界点起,国界线沿双方地图上的红线大体向南行,穿过中国霍尔果斯(原苏联地图为尼坎齐)居民点和哈萨克斯坦霍尔果斯居民点之间的公路,至第五十四界点。该界点在霍尔果斯河水流中心线或主流中心线上,位于哈萨克斯坦境内607米高地(原苏联地图为601.7米高地)东北约7.4公里,哈萨克斯坦境内666米高地(原苏联地图为672.8米高地)东偏东南约11.2公里。

从第五十四界点起,国界线顺霍尔果斯河水流中心线或主流中心线大体向南行,至第五十五界点。该界点在霍尔果斯河水流中心线或主流中心线与伊犁河水流中心线或主流中心线的相交处,位于中国境内坐标50°64'土路交叉处西北约4.2公里,哈萨克斯坦境内613米高地(原苏联地图为613.0米高地)北偏东北11.1公里,哈萨克斯坦境内587米高地(原苏联地图为579.2米高地)南偏东南约10.4公里。

从第五十五界点起,国界线以直线向南偏东南行约30.8公里,至第五十六界点。该界点在1103米高地(原苏联地图为无名高地)上,位于中国境内1446米高地(原苏联地图为无名山)西北约11.2公里,哈萨克斯坦境内无名高地(原苏联地图为1528.0米高地)以北约10.6公里,哈萨克斯坦境内3022米高地(原苏联地图为3029.8米高地)北偏东北约22.2公里。

从第五十六界点起,国界线以直线向南偏东南行约12.2公里,至第五十七界点。该界点在特奇勒干山1606米高地(原苏联地图为特克勒干山1601.6米高地)上,位于中国境内1446米高地(原苏联地图为无名山)西南约4.2公里,哈萨克斯坦境内3022米高地(原苏联地图为3029.8米高地)东北约15.3公里,哈萨克斯坦境内无名高地(原苏联地图为1528.0米高地)以东约6.0公里。

从第五十七界点起，国界线以直线向南行约3.0公里，至第五十八界点。该界点在一支脉的山脊线上，位于中国境内2265米高地（原苏联地图为无名山）北偏西北约6.4公里，哈萨克斯坦境内3022米高地（原苏联地图为3029.8米高地）东偏东北约14.1公里，哈萨克斯坦境内无名高地（原苏联地图为1528.0米高地）东偏东南约7.4公里。

从第五十八界点起，国界线沿上述支脉山脊线大体向南偏西南行，经2458米高地（原苏联地图为2456.4米高地），然后沿无名山（原苏联地图为洁灭尔里克套岭）的山脊线大体向东行，至第五十九界点。该界点在该无名山（原苏联地图为洁灭尔里克套岭）山脊线上，位于中国境内3235米高地（原苏联地图为3155米高地）以西约4.3公里，哈萨克斯坦境内3124米高地（原苏联地图为3129.0米高地）东偏东北约13.0公里。

从第五十九界点起，国界线沿卡拉套山山脊线大体向南行，经过沙尔诺海山3547米高地（原苏联地图为萨雷诺霍依山3555.8米高地），沿山坡下行，至第六十界点。该界点在哈桑河水流中心线或主流中心线上，位于中国境内2601米高地（原苏联地图为2615米高地）西南约8.1公里，中国境内无名高地（原苏联地图为2819米高地）东偏东北约2.5公里，哈萨克斯坦境内2700米高地（原苏联地图为2624.0米高地）以南约4.3公里。

从第六十界点起，国界线沿山坡上行，然后沿沙尔套山（原苏联地图为萨雷套山）山脊线大体向西偏西南行，经过阿尔钦达坂（原苏联地图为卡拉盖雷山口）、阿克库龙的山口（原苏联地图为阿库龙的山口），再沿山坡下行，至第六十一界点。该界点在苏木拜河（原苏联地图为苏木别河）水流中心线或主流中心线上，位于中国境内3175米高地（原苏联地图为3089米高地）西偏西南约7.6公里，哈萨克斯坦境内2240米高地（原苏联地图为2233.9米高地）以北约3.4公里，哈萨克斯坦境内2271米高地（原苏联地图为2281.8米高地）东偏东南约0.7公里。

从第六十一界点起，国界线顺苏木拜河（原苏联地图为苏木别河）水流中心线或主流中心线大体向东南行，至第六十二界点。该界点在苏木拜河水流中心线或主流中心线（原苏联地图为苏木别河）与特克斯河水流中心线或主流中心线的相交处，位于中国境内衣尔门第河与卡拉苏河交汇处西南约7.7公里，哈萨克斯坦境内2136米高地（原苏联地图为2136.0米高地）东偏东南约14.4公里。

从第六十二界点起，国界线溯特克斯河水流中心线或主流中心线大体向西偏西南行，至第六十三界点。该界点在特克斯河南弯水流中心线上，位于中国境内1810米高地（原苏联地图为1798米高地）北偏西北约6.6公里，哈萨克斯坦境内诺海托勒盖山1825米高地（原苏联地图为1818.0米高地）东北约4.4公里，哈萨克斯坦境内1985米高地（原苏联地图为1987.2米高地）南偏西南约6.6公里。

从第六十三界点起，国界线以直线向南行约4.4公里，至第六十四界点。该界点在莫盖托里盖山（原苏联地图为诺霍依-托勒盖山1853.0米高地）上，位于中国境内1810米高地（原苏联地图为1798米高地）西偏西北约3.5公里，哈萨克斯坦境内坐标34°30公路交叉处东偏东北约9.1公里，哈萨克斯坦境内诺海托勒盖山1825米高地（原苏联地图为1818.0米高地）东偏东南约2.7公里。

从第六十四界点起，国界线以直线向南偏西南行约8.3公里，至第六十五界点。该界点在1826米高地（原苏联地图为无名高地）上，位于中国境内1810米高地（原苏联地图为1798米高地）西南约8.5公里，哈萨克斯坦境内坐标34°30公路交叉处东南约7.5公里，哈萨克斯坦境内诺海托勒盖山1825米高地（原苏联地图为1818.0米高地）以南约9.2公里。

从第六十五界点起，国界线以直线向南行约2.1公里，至第六十六界点。该界点位于中国境内1810米高地（原苏联地图为1798米高地）南偏西南约9.9公里，中国境内2623米高地（原苏联地图为2723米高地）北偏东北约4.3公里，哈萨克斯坦境内坐标34°30公路交叉处东南约9.2公里。

从第六十六界点起，国界线沿双方地图上的红线大体向西偏西南行，至第六十七界点。该界点在纳林果勒河水流中心线或主流中心线上，位于中国境内2623米高地（原苏联地图为2723米高地）西偏西北约3.0公里，哈萨克斯坦境内坐标34°30公路交叉处东偏东南约9.7公里。

从第六十七界点起，国界线溯纳林果勒河水流中心线或主流中心线大体向南偏东南行，先至该河河源，然后沿冰谷上行，至第六十八界点。该界点在山脊线上的4281米高地（原苏联地图为无名高地）上，位于中国境内4237米高地（原苏联地图为4225米高地）以西约10.7公里，中国境内4023米高地（原苏联地图为4006米高地）西偏西北约7.9公里，哈萨克斯坦境内4245米高地（原苏联地图为4227.0米高地）以东约7.0公里。

从第六十八界点起，国界线沿无名山山脊线（原苏联地图为灭里几阿纳依内山岭）大体向南行，经过阿拉阿依格尔山口（原苏联地图为阿拉阿依格尔山口）、4460米高地（原苏联地图为4426.0米高地），至

第六十九界点。该界点在上述山脊线上6242米高地(原苏联地图为全苏地理协会100周年峰6276.0米高地)上,位于中国境内6731米高地(原苏联地图为6769米高地)以西约6.8公里,中国境内5573米高地(原苏联地图为5581米高地)北偏西北约12.0公里,哈萨克斯坦境内5790米高地(原苏联地图为无名山)东南约10.7公里。

从第六十九界点起,国界线沿山脊线向西偏西南行,至中哈国界终点。

上述中哈国界线,用红线标在比例尺为十万分之一的中国地图和原苏联地图上。在国界线叙述中所用长度均系从这些地图上量取的。

用红线标绘中哈国界线的上述地图附在本协定之后,并作为其不可分割的部分。

第三条 缔约双方同意,应继续进行谈判,根据本协定第一条的规定解决中哈国界线从第十五界点至第十六界点、从第四十八界点至第四十九界点的走向问题。

第四条 为了实地确定本协定第二条所述中哈国界线,缔约双方决定根据对等的原则成立联合勘界委员会并责成该委员会实施勘界工作——确定边界山脉的分水岭和界河中心线或其主流中心线的确切位置,根据本协定第五条确定界河中岛屿的归属,树立界标,起草勘界文件,绘制详细的勘界地图,以及解决与完成上述任务有关的具体问题。

第五条 缔约双方同意,本协定第二条所述中哈国界线,以山脉为界地段沿分水岭行,以河流为界地段沿河流中心线或其主流中心线行。分水岭、河流中心线或其主流中心线的确切位置以及据此划分的河流中岛屿的归属,待中哈勘界时具体确定。

确定主流的主要根据是中水位时的河流流量。

本协定第二条所述界河均为非通航河流。

第六条 缔约双方同意,中华人民共和国、哈萨克斯坦共和国、俄罗斯联邦及中华人民共和国、哈萨克斯坦共和国、吉尔吉斯共和国三国交界点将由有关国家另行确定。

第七条 缔约双方同意,实地勘定的中哈国界线同样应沿垂直方向划分上空和底土。

第八条 在边界地带,包括界河可能发生的任何自然变化不影响实地勘定的中哈国界线位置和岛屿的归属,除非缔约双方达成其他协议。

在界河中界线勘定以后新出现的岛屿,按勘定的界线划分,如果新出现的岛屿骑在勘定的边界线上,由缔约双方在公平合理的基础上协商,确定其归属。

第九条 本协定须经批准并自互换批准书之日起生效。批准书应尽快在北京互换。

本协定于一九九四年四月二十六日在阿拉木图签订,一式两份,每份都用中文、哈文和俄文写成,如对文本的解释出现分歧,缔约双方以中文、俄文文本为准。

注:缔约双方已互换批准书,本协定于一九九五年九月十一日起生效。地图略。

哈萨克斯坦共和国 全权代表

纳扎尔巴耶夫(签字)

中华人民共和国 全权代表

李鹏(签字)

阿拉木图,1994年4月26日

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于进一步发展和加深两国友好关系的联合声明

一、中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国(以下简称“双方”)一致认为,保持和发展长期稳定的睦邻友好和互利合作关系符合两国和两国人民的根本利益,有利于维护和加强亚洲和世界的和平、稳定与发展。

二、双方高度评价中哈建交以来两国关系的顺利发展,并认为进一步发展双边政治、经济、人文等各个领域的关系具有广阔的前景和巨大的潜力。

三、双方重申,恪守一九九二年一月发表的《中哈建交公报》、一九九二年二月签署的《联合公

报》和一九九三年十月签署的《中哈友好关系基础联合声明》的各项原则，决心面向二十一世纪，把两国关系提高到崭新水平。

四、为此目的双方决心采取积极和全面的步骤：

（一）在政治关系方面

——以和平共处五项原则为基础，坚定不移地维护和发展两国长期睦邻友好关系，进一步加强相互信任与理解，保持经常和多方面、多层次的对话，根据公认的国际法准则，本着坦诚、善意和考虑相互利益的精神解决出现的问题；

——严格遵守一九九四年四月二十六日签署的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于中哈国界的协定》，尽快开始勘界立标工作，并以有关目前两国边界的条约为基础，本着平等协商、互让互谅的精神，根据公认的国际法准则，继续讨论尚未解决的问题，以找到双方都能接受的公正合理的解决办法；

——反对任何形式的民族分裂主义，不允许任何组织和势力在本国境内从事针对对方的分裂活动；

——从相互尊重各自人民根据本国国情所选择的发展道路出发，相互介绍其改革的政策与实践；

（二）在经贸领域

——最大限度地利用地缘相近和经济互补性的优势，坚持平等互利的原则，根据双方的条件与可能，逐步实现向国际规范的经济关系形式过渡，优先考虑在能源、冶金、石油化工、矿肥生产、交通、纺织等领域的合作；

——提高合作档次和质量，根据需要和可能，增加重大项目合作比重，其中包括积极探讨铺设哈萨克斯坦至中国太平洋沿岸途经两国领土的石油管道项目合作的可能性；

——切实落实两国政府签署的相互鼓励和保护投资的协定，根据国际经贸关系惯例和实践，改善各自国内的投资环境，提高两国实业界在相互投资领域的积极性；

——采取切实有效的措施，认真落实业已签署的双边经济、贸易和金融条约与协定，并继续努力以完善和加强在这一领域的双边关系条约法律基础；

——为鼓励和支持作为两国经贸关系主体的企业和公司，特别是有实力、信誉好的大企业和大公司，在平等互利基础上扩大和发展各种形式的经贸合作作出进一步的努力；

——采取有力措施，确保客货运输畅通无阻。为此，将全面落实业已签署的或准备签署的有关双边和多边协定；

——鼓励发展两国银行领域的联系与合作；

——积极开展中哈经贸科技合作委员会的工作，使其充分发挥协调和促进两国经济联系的作用；

——更积极地发展中哈两国地区间，特别是边境地区间的经贸合作；

（三）在军事政治领域

——促进两国国防部之间建立和发展联系；

——努力加速制定边境地区相互裁减军事力量和加强军事领域信任的协定，进一步巩固两国边境地区友好、信任与合作的气氛；

——在互利和考虑两国承担的国际义务的基础上开展军事技术合作；

（四）在人文领域

——加强对双边人员往来的管理，根据双边协议和国际法准则，切实保障一方公民在另一方境内的安全并保护他们的合法权益；

——在业已签署的两国政府民事和刑事司法协助条约以及准备签署的其他有关协议的框架内，按照国际通用惯例加强司法领域的合作；

——拓宽双边文化联系和教育领域的交流，首先支持两国有关部、委和部门落实在这些合作领域已经达成的协议；

——支持双边旅游交流的发展，认为旅游对中哈两国人民更多地了解对方悠久的历史、独特文化和传统具有重要意义；

（五）在国际关系方面

——为进一步扩大双方在国际和地区问题上的共识，两国外交部门进行磋商，并在国际组织的框架内，加强在国际事务中的相互协作，就现代国际关系中的紧迫问题协调立场；

——为建立公正合理的国际政治经济新秩序作出共同努力，认为该秩序应建立在相互尊重主权和领土完整、互不侵犯、互不干涉内政、平等互利、和平共处、尊重各国人民选择社会制度与发展模式的权利等原则的基础之上；

——坚持所有国家，不分大小、强弱、贫富、平等合作，不受歧视地参与国际事务，反对霸权主义和强权政治；

——主张亚太各国应根据联合国宪章和平共处五项原则平等相待，本着睦邻友好精神相处；反对谋求霸权或势力范围；主张为实现共同繁荣、共同发展加强互利合作；反对军备竞赛；防止核武器扩散；亚洲国家间的领土、边界争端和其他有争议的问题，应根据有关国际公约，通过谈判和平解决；不诉诸武力或以武力相威胁；

从本地区多样化的实际出发，遵循协商一致和循序渐进的原则，进行双边和区域性多形式、多层次、多渠道的安全对话；促进中亚各国同亚太地区国家发展多方面联系，为加强亚太地区的安全与合作作出贡献。基于这一立场，中方积极支持哈萨克斯坦总统纳扎尔巴耶夫倡议的亚洲相互协作与信任措施会议，愿同亚太各国一道共同探讨真正安全与平等合作的有效途径；

——支持中亚各国为维护国家独立与主权、促进本地区和平与稳定、加强地区合作以及地区各国之间的友谊与合作所作的努力，并认为中亚地区的稳定与发展，不仅符合该地区各国人民的根本利益，而且对维护亚洲乃至世界和平都有重要意义。

五、中方重申，始终支持哈萨克斯坦为发展经济，稳定国内局势，维护国家独立、主权和领土完整所作的努力。

哈方重申，承认中华人民共和国政府是中国唯一合法的政府，台湾是中国领土不可分割的一部分；反对搞“两个中国”和“一中一台”，确认不和台湾建立任何形式的官方关系和进行任何形式的官方往来。

六、中方高度赞赏哈萨克斯坦以无核武器国家身份加入《不扩散核武器条约》，再次重申在任何时候、任何情况下都不首先使用核武器和不对无核武器国家、无核武器地区使用或威胁使用核武器，并呼吁其他核武器国家采取相同立场。中国主张全面禁止和彻底销毁核武器，主张在这个范畴内实现全面禁止核试验，并呼吁早日谈判缔结全面禁止核武器条约。

哈方高度赞赏并同意中方的上述立场，强调一九九五年二月发表的中国政府向哈萨克斯坦提供安全保证的声明具有重要的历史意义，重申愿为进一步加强全球和地区的稳定与安全同中方相互协作。

中华人民共和国
江泽民 努（签字）

哈萨克斯坦共和国
纳扎尔巴耶夫（签字）

一九九五年九月十一日于北京

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国联合声明

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国（以下简称“双方”）基于进一步巩固和加强两国间业已存在的睦邻友好、相互信任和全面合作关系的共同愿望，根据两国阿拉木图最高级会谈结果，声明如下：

一、双方重申恪守一九九二年一月三日中哈建交联合公报、一九九二年二月二十六日中哈联合公报、一九九三年十月十八日中哈联合声明和一九九五年九月十一日中哈联合声明所确定的各项原则，决心将中哈睦邻友好与互利合作关系提高到面向二十一世纪的协作与伙伴水平，认为这不仅符合两国人民的根本利益，而且有利于亚洲和世界和平稳定与发展。

二、双方同意进一步发展包括最高级在内的各个级别上的经常性政治对话和磋商，认为这对进一步加强中哈双边关系具有重要意义。

三、双方一致认为，进一步巩固两国边境地区的和平、睦邻与合作气氛不仅有利于加强两国间的相互信任和相互理解，而且有助于促进本地区的安全与稳定。为此，双方将严格遵守一九九四年四

月二十六日签署的中哈国界协定，尽快开始上述协定规定的勘界立标工作，并愿意继续就遗留的边界问题进行谈判。双方高度评价一九九六年四月二十六日签署的哈萨克斯坦、吉尔吉斯斯坦、俄罗斯和塔吉克斯坦同中国关于在边境地区加强军事领域信任的协定，决心采取切实措施落实该协定，并将继续努力加速制定在边境地区相互裁减军事力量的协定。

四、双方重申反对任何形式的民族分裂主义，不允许任何组织和势力在本国境内从事针对对方的分裂活动。

五、双方一致认为，经济合作和贸易关系是中哈关系的重要组成部分，两国经贸关系有着巨大的发展潜力。双方表示，将充分利用地缘优势和经济的互补性，在平等互利的基础上大力发展和扩大经贸合作，使之达到与两国友好关系及经济潜力相适应的更高水平。

六、中方重申本国政府关于向哈萨克斯坦提供安全保证的声明，表示尊重并支持哈萨克斯坦共和国为维护国家独立、主权和领土完整，保持政治稳定和发展民族经济所做的一切努力。

哈方重申，承认中华人民共和国政府是中国唯一合法的政府，台湾是中国领土不可分割的一部分，不和台湾建立任何形式的官方关系和进行任何形式的官方往来。

七、双方一致认为，相互尊重和平等是保持和发展正常国家关系的重要原则。在当今国际社会中，所有国家不分大小，都有权平等地参与国际事务，有权独立自主地选择社会制度与发展模式。

双方呼吁所有国家密切合作，在公认的国际法原则，包括相互尊重主权和领土完整、互不侵犯、互不干涉内政、平等互利及其他原则的基础上，建立公正、合理的国际政治、经济新秩序。

八、双方呼吁全面禁止和彻底销毁包括核武器在内的所有大规模杀伤性武器，赞成尽快缔结全面禁止核试验条约。

双方呼吁所有核国家承诺不首先使用核武器，不对无核武器国家和无核武器区使用或威胁使用核武器。

九、双方认为，当前亚太地区局势稳定，经济快速增长，在未来世纪中将起重要作用。双方呼吁亚太地区国家在相互关系中严格遵守相互尊重、平等、睦邻、不以任何形式干涉别国内政的原则。任何国家或国家集团所采取的行动，应符合有关国家和地区的共同利益，应该有利于亚太和世界的和平与发展。双方认为，亚太地区国家间所有有争议的问题，应本着友好协商、互谅互让的精神、通过谈判解决，不诉诸武力或以武力相威胁。

十、为进一步增进亚太各国人民之间的相互了解和信任，加强亚太地区的安全与合作，双方主张，亚太各国应从本地区多样化的实际出发，就加强地区安全问题进行双边和多边磋商。基于这一立场，中方积极支持哈萨克斯坦总统纳扎尔巴耶夫关于亚洲相互协作与信任措施的倡议。中哈两国愿继续致力于发展亚太地区在双边和多边基础上的对话与合作。

十一、双方主张不断加强亚太地区各国人民之间的友好往来，以增进相互了解和信任，反对在该地区煽动国家间、民族间和宗教间的矛盾。

十二、双方认为，亚洲国家在反对各种形式的恐怖主义、有组织犯罪、走私、贩毒和其它犯罪活动的斗争中加强协调与合作具有重要意义。双方愿在该领域加强双边及多边协作，探讨这种合作的有效途径。

十三、双方认为，保持中亚地区的和平、稳定与发展，加强双边和区域经济合作，不仅符合本地区各国人民的共同愿望和根本利益，而且对维护亚洲乃至世界和平具有重要意义。双方支持中亚国家为加强本地区安全、稳定与合作所作的一切努力。

十四、双方同意进一步加强在地区和国际问题上的磋商，并将在联合国及其他国际组织范围内进行合作，以促进地区及世界性紧迫问题的解决。

中华人民共和国主席
江泽民（签字）

哈萨克斯坦共和国总统
纳扎尔巴耶夫（签字）

一九九六年七月五日于阿拉木图

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于在二十一世纪继续加强全面合作的联合声明

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国（以下简称双方），

基于进一步发展两国业已存在的睦邻友好和全面合作关系的愿望；

确信应在相互尊重、平等互信、互不干涉内政、和平解决争端等原则基础上发展双边关系；

重申恪守一九九三年十月十八日中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于友好关系基础的联合声明、一九九五年九月十一日中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于进一步发展和加深友好关系的联合声明以及一九九六年七月五日中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国联合声明的各项原则，

声明如下：

一、双方高度评价两国在各领域合作中所取得的成绩，对两国领导人彼此间的高度理解表示满意，认为进一步巩固双边关系符合两国人民的根本利益，决心加强在各领域的战略协作。

二、双方强调，两国边界问题的解决具有历史意义，并在野外勘界工作结束之际，重申恪守国家边界和领土完整不可侵犯的普遍原则。

三、双方表示在两国经济改革顺利实施的同时将致力于扩大和深化双边经贸合作，使其在新世纪中更具互利伙伴性质。为此，应进一步加强中哈政府间经贸和科技合作委员会的作用。

四、双方认为，两国在能源领域的合作具有重要的战略意义。为更充分地发挥在能源领域互利合作的巨大潜力，双方将共同采取措施，加紧完成中哈石油管道项目经济技术论证工作，以便进一步加强两国石油领域的合作。

五、双方认识到两国具有地缘邻近的优势，高度重视在国际交通运输领域的广泛合作，愿为复兴古丝绸之路而共同努力。

六、由于两国元首的政治决断，有关合理利用跨界河水资源的专家级磋商商业已启动，双方对此表示欢迎。双方将推动签署有关政府间协定的谈判工作。

七、双方愿在共同感兴趣的科学、技术和新工艺等优先领域开展合作。

八、双方认为，继续扩大在旅游、医疗卫生、社会保障、体育及青年团体往来等方面的交流具有重要意义。

九、双方认为，国际社会应积极合作，采取措施保持生态平衡，减少环境污染。双方将在环境保护、合理利用自然资源方面开展合作，交流经验和技能。

十、双方愿采取切实措施加强协作，有效打击民族分裂主义、宗教极端主义、恐怖主义以及非法贩运武器、走私毒品、非法移民和其它犯罪活动，并积极参与落实一九九九年八月二十五日中国、哈萨克斯坦、吉尔吉斯斯坦、俄罗斯、塔吉克斯坦五国元首比什凯克声明中所达成的协议。

十一、中方重申尊重哈萨克斯坦共和国的独立、主权与领土完整，支持哈萨克斯坦领导人为巩固国家独立、维护宪法制度、发展民族经济和实施社会经济改革所作的努力。

哈方重申，中华人民共和国政府是中国唯一合法政府，台湾是中国不可分割的一部分。哈萨克斯坦政府反对制造“两个中国”或“一中一台”的图谋，确认不和台湾建立任何形式的官方关系。

十二、双方愿共同促进亚太地区局势的改善，为确保其和平、安全与稳定而努力，并以建设性态度参加有关亚洲安全问题的双边及多边磋商。

作为亚洲相互协作与信任措施会议的积极参加国，双方将致力于“亚信”倡议的具体实施。

十三、双方强调就共同关心的全球和地区问题交换意见具有重要意义，愿在国际组织和地区合作机制框架内开展双边及多边合作，遵守《联合国宪章》的宗旨和原则以及公认的国际法准则，致力于建立公正合理的国际政治、经济新秩序。

中华人民共和国代表

江泽民（签字）

哈萨克斯坦共和国代表

纳扎尔巴耶夫（签字）

一九九九年十一月二十三日 于北京

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于两国边界问题获得全面解决的联合公报

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国两国元首满意地指出，根据两国一九九四年四月二十六日签署的中哈国界协定及一九九七年九月二十四日签署的中哈国界补充协定和一九九八年七月四日签署的中哈国界补充协定的规定，中哈边界问题得到了全面彻底的解决。这在两国关系中具有历史意义，有助于中哈睦邻友好关系的进一步发展，也有利于维护本地区的安宁与稳定。

根据上述三个国界协定，中哈边界全线勘界工作野外作业已如期完成。

中哈国界线在实地得到了准确标示。双方将加紧起草有关法律文件，以结束全部勘界工作。

双方愿就两国边界管理制度、跨界水资源利用、交通运输、口岸等方面的问题进行磋商，为加强边境地区的相互信任与友好合作创造良好的条件。

中华人民共和国代表

江泽民（签字）

哈萨克斯坦共和国代表

纳扎尔巴耶夫（签字）

一九九九年十一月二十三日于北京

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国睦邻友好合作条约

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国(以下简称“缔约双方”)，确信双方全面加强睦邻友好与互利合作符合两国人民的根本利益，有利于维护亚洲和世界的和平、安全和稳定，重申一九九三年至一九九九年签署的中哈联合声明对发展双边关系具有重要意义，确认各自根据《联合国宪章》和其他双方参加的国际条约规定所承担的义务，基于按两国人民间的传统友谊精神进一步发展和加强两国业已存在的全面合作关系的愿望，兹达成协议如下：

第一条

缔约双方根据公认的国际法原则和准则，本着相互尊重主权和领土完整、互不侵犯、互不干涉内政、平等互利和和平共处的原则积极发展和巩固两国睦邻友好与互利合作关系。

第二条

缔约双方指出，中哈国界划定和勘定具有历史意义。缔约双方遵循领土和国界不可侵犯的国际法原则，严格遵守两国间有关边界协定，并决心在两国边境地区保持永久和平和世代友好。

第三条

哈方重申，世界上只有一个中国，中华人民共和国政府是代表全中国的唯一合法政府，台湾是中国领土不可分割的一部分。哈方反对任何制造“两个中国”或“一中一台”的图谋，反对“台湾独立”，反对台湾加入任何必须由主权国家参加的国际和地区组织。哈方确认不同台湾建立任何形式的官方关系和进行任何官方往来。

第四条

缔约一方不参加任何损害对方主权、安全和领土完整的联盟或集团，不采取任何此类行动，包括不同第三国缔结此类条约。缔约一方不得允许第三国利用其领土损害缔约另一方的国家主权、安全和领土完整。

缔约一方不得允许在本国领土上成立损害缔约另一方主权、安全和领土完整的组织和团伙，并禁止其活动。

第五条

中方高度评价哈萨克斯坦共和国以无核武器国家身份加入《不扩散核武器条约》，并重申，中国在任何时候、任何情况下都不首先使用核武器，也不对无核武器国家或无核武器区使用或威胁使用核武器，呼吁其他核武器国家采取相同立场。

哈方高度赞赏并支持中方的上述立场，强调一九九五年二月发表的中国政府向哈萨克斯坦提供安全保证的声明具有重要的历史意义，重申愿意与中方相互协作，不断加强全球和地区的稳定和安全。

第六条

缔约双方将根据其此前达成的协议和协定开展不针对第三国的军事和军技合作，扩大和加强军事领域的信任措施，以巩固缔约双方的安全。为此，缔约双方将扩大各个级别的军事交流，两国国防部门、军事机构以及武装力量人员间的全面友好交往，双方将在教育和培养军队干部和专业人员方面相互提供帮助和协作。

第七条

为保证两国经济改革的顺利实施，缔约双方将致力于扩大和深化两国的经贸合作，并根据本国法律和国际条约的规定，为上述活动创造必要的便利条件。

第八条

缔约双方将根据各自承担的国际义务以及本国现行法律和法规，采取有效措施，保障缔约一方法人和自然人在缔约另一方境内的合法权益，并根据缔约双方签署的有关条约相互提供民事和刑事司法协助。

缔约双方有关部门将根据本国法律研究并解决缔约一方的法人和自然人在缔约另一方境内进行合作和经营活动过程中出现的问题和纠纷。

缔约双方将根据本国法律和双方共同参加的国际条约的规定，保护知识产权，包括专利、商标、著作权及其他有关权利。

第九条

缔约双方将在平等互利的基础上，在经贸、科技、交通、财经、航空航天、信息通信技术及其他双方感兴趣的领域内开展合作。

缔约双方认识到两国在能源领域的合作具有战略意义，将进一步充分发挥能源领域互利合作的巨大潜力，共同努力促进双方能源合作项目的发展。

第十条

缔约双方将依据相关国际条约，采取必要措施，防止环境污染，合理利用自然资源，并在制定和具体实施中亚次大陆可持续发展政策方面采取切实措施。双方将在环境保护，包括生物多样性、沙尘暴防治、生态监控、消除生态灾害及其对环境的影响，以及在中哈有关双边协定基础上合理利用和保护跨界河流方面开展合作。

第十一条

缔约双方认为，扩大双方在文化、教育、旅游、医疗卫生、社会保障、体育运动以及组织两国青年团体交流方面的全面合作具有重要意义。缔约双方将在上海合作组织框架内开展文化、体育、旅游方面的合作。

第十二条

缔约双方认为，在中亚地区保持和平、稳定和发展，加强双边和地区经济合作不仅符合所有国家人民的共同意愿和根本利益，而且对维护亚洲乃至全世界的和平具有重要意义。

缔约双方将遵守此前达成的所有关于加强本地区安全、稳定和信任措施方面的协议，重申愿在上述领域进一步开展合作，其中包括在上海合作组织框架内的合作。为保证亚太地区的和平、安全和稳定，缔约双方将在亚洲相互协作与信任措施会议框架内就亚洲安全问题进行建设性对话。

第十三条

缔约双方将在遵守《联合国宪章》的宗旨和原则以及其他公认的国际法准则的基础上加强两国在联合国及其他国际组织的合作，就共同关心的全球和地区问题交换意见。

第十四条

一旦国际和地区出现复杂局势或爆发危机，有可能对缔约一方的和平或安全利益构成威胁，缔约双方将立即进行接触，协商制定防止威胁的措施。

第十五条

缔约双方将根据本国法律和各自承担的国际义务，在双边和多边基础上开展合作，共同打击恐怖主义、分裂主义和极端主义以及有组织犯罪、非法移民和非法贩运毒品和武器等犯罪活动。

第十六条

缔约双方将在国际金融机构、经济组织和论坛范围内继续开展合作，并根据上述机构、组织和论坛章程的规定，促进缔约一方加入缔约另一方已为成员国的上述机构。

缔约双方将在现有国际组织框架内以及在未来可能成立的组织的框架内开展多边经济合作。

第十七条

本条约不影响缔约双方作为其他国际条约缔约国在相应条约下的权利和义务，也不针对第三国。

第十八条

在缔约双方同意的情况下，可通过制订议定书形式对本条约进行修改和补充。有关议定书为本条约不可分割的部分。必要时，缔约双方将就实施本条约签订单独协定。

第十九条

本条约需经批准，并自互换批准书之日起生效。

本条约有效期为二十年。如缔约任何一方均未在条约期满前一年以书面形式通知缔约另一方要求终止本条约，则本条约将自动延长五年，并依此法顺延。

本条约于二〇〇二年十二月二十三日在北京签订。一式两份，每份都用中文、哈文和俄文写成，三种文本同等作准。

中华人民共和国代表

江泽民（签字）

哈萨克斯坦共和国代表

纳扎尔巴耶夫（签字）

北京，2002年12月23日

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于建立和发展战略伙伴关系的联合声明

应哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫的邀请，中华人民共和国主席胡锦涛2005年7月3日至4日对哈萨克斯坦共和国进行了国事访问。

两国元首在坦诚、友好的气氛中，就双边关系和共同关心的国际和地区问题深入交换了意见，达成广泛共识。

两国元首全面回顾了中哈建交13年来双边关系的发展历程，满意地指出，随着两国领导人的频繁往来，双方政治互信不断加深，两国经贸、能源、交通、科技、人文、安全等各领域合作日益深化，这些合作有利于两国人民的福祉。两国开展全面合作的条约法律基础十分牢固，组织机构日臻完善。两国在联合国、上海合作组织和“亚洲相互协作与信任措施会议”等多边框架内进行了富有成效的合作，共同为维护地区乃至世界的和平与稳定作出了应有的贡献。

基于上述，两国元首一致认为，两国关系已进入全面发展的新阶段。为了促进睦邻友好和互利合作，并考虑到地区和国际形势的深刻变化，两国决定建立和发展战略伙伴关系。

这一战略伙伴关系应是不针对第三国的关系，旨在促进两国和两国人民的和平、稳定与繁荣。这一战略伙伴关系应以公认的国际法原则和准则为基础，遵循2002年12月23日签订的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国睦邻友好合作条约》精神，其主要内涵为：加强政治互信，深化安全合作，共同维护地区安全稳定；促进经济合作，谋求共同发展繁荣；扩大人文合作和民间交往，增进两国人民的传统友谊。

遵循进一步拓展和深化两国全面合作的共同意愿，中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国（以下简称“双方”）声明如下：

一、双方一致认为，两国高层交往在扩大两国全面合作方面发挥了重要作用。双方将继续保持和加强这种交往势头，推动双方就双边关系和共同关心的地区和国际问题及时交换意见。

二、双方认为，2002年12月23日签署的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国睦邻友好合作条约》是指导中哈战略伙伴关系长期稳定发展的最重要的政治和法律文件。双方重申恪守条约的原则和精神，继续致力于落实条约和两国业已签署的所有政治声明，不断以新的内容充实中哈战略伙伴关系。

三、双方认为，《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国2003年至2008年合作纲要》对落实《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国睦邻友好合作条约》，扩大双方各领域的互利合作，具有重要的现实意义。

中哈合作委员会及其调控中哈各个领域协作的分委会是中哈关系的主要协调机制，也是双方业已

达成和签署的各项条约、协议的有效落实机制。

双方高度评价中哈合作委员会及其分委会在首次会议框架内所做的工作。会议体现出拓宽、深化双边合作具有巨大潜力。双方商定将大力推进中哈合作委员会的工作顺利开展。

四、双方一致认为，经济、贸易、能源、交通、金融等领域的合作是双边关系的重要发展方向，双方将为进一步深化和发展上述合作创造一切有利条件。

随着部分双边重大合作项目的实施，两国各领域务实合作进入了一个崭新的发展阶段，双方对此高度评价。双方商定全力支持并提供一切必要条件，确保在规定期限内建成阿塔苏—阿拉山口石油管道并投入使用，加快推进中哈天然气管道项目的前期研究和落实气源工作。双方将加快落实中哈霍尔果斯国际边境合作中心的建设并尽快投入运行。

双方满意地指出，近年来双边贸易取得了快速发展。双方同时表示，应进一步扩大两国贸易的商品结构，努力增加高附加值和高技术含量的产品在双边贸易中的比重，共同采取措施，使贸易结构多样化。双方同意就其他两国合作的紧迫问题建立磋商和对话机制。

双方认为有必要全方位利用两国在铁路、公路、航空领域的过境运输优势，扩大运输规模。

中方将支持横贯哈萨克斯坦准轨铁路干线建设方案的实施，并在保证运量方面提供协助。

双方将进一步改善贸易和投资环境，积极支持两国企业在对方国家境内，特别是在边境地区开设企业，相互投资，开展生产和经济贸易活动。双方将保护两国在对方国家境内的企业和公司的合法权益。双方将采取措施建立哈萨克斯坦有关部门与中国国家电网公司在电力领域的合作。

双方认为两国银行有必要建立起相互协作的关系，为双方银行在对方境内积极开展业务创造良好条件。

中方支持哈方尽早加入世界贸易组织。双方指出，中哈商品和服务市场准入谈判已成功起步，双方将共同努力加快完成此项工作。

双方高度评价中哈利用和保护跨界河流联合委员会取得的各项成果，特别是有关双方紧急通报跨界河流自然灾害信息的协议，并将在现有机制下继续合作，包括通报自然灾害情况，以保证合理利用和保护两国跨国界河流水资源。

五、双方将采取具体措施深化两国学校、科研院所和科技中心的经验、人员和成果交流，并将在中哈合作委员会相关分委会框架内研究哈方提出的在北京设立哈萨克斯坦—中国人文和科技合作中心的建议。

双方重申愿推动两国包括科学、文化、教育、体育和旅游在内的人文文化领域的交往。同时，双方将促进两国文化部门、创作团体的直接交往，推动两国举办更多的文化交流活动以及演员、文艺工作者巡回演出。中方将认真研究哈方提出的关于在中国设立哈萨克斯坦文化中心的建议。中方将按有关程序给予推动。双方同意在2006年在哈萨克斯坦举办“中国文化节”活动，2007年在中国举办“哈萨克斯坦文化节”活动。

六、双方指出，恐怖主义、分裂主义、极端主义仍是本地区安全与稳定的主要威胁。双方将根据2001年6月15日签署的《打击恐怖主义、分裂主义、极端主义上海公约》和2002年12月23日签署的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于打击恐怖主义、分裂主义、极端主义的合作协定》的规定，加强两国安全执法部门的协调与合作，并在上海合作组织框架内继续采取有力措施，不断提高合作水平，共同防范和打击“三股势力”，包括对本地区安全与稳定构成直接威胁的“东突厥斯坦伊斯兰运动”组织。

中方将继续支持哈方为维护国家主权和领土完整、保障本国沿着自己选择的符合具体国情的道路快速发展所作的努力。

哈方重申，坚持一个中国政策，中华人民共和国政府是代表全中国的唯一合法政府，台湾是中国领土不可分割的一部分。哈方反对任何制造“两个中国”或“一中一台”的图谋，反对“台湾独立”，反对台湾加入任何必须由主权国家参加的国际和地区组织。哈方不同台湾建立官方关系和进行官方往来。哈方理解并支持中国为反对和遏制“台独”分裂势力，实现国家和平统一及维护台海和亚太地区和平与稳定所做的努力。中方对哈方上述立场表示高度赞赏。

七、双方高度评价上海合作组织成立以来取得的积极进展。一致认为，在上海合作组织框架下的相互协作是加强成员国互利合作、促进本地区稳定与发展的重要因素。双方商定与上海合作组织其他成员国共同采取切实措施，不断深化上海合作组织安全、经济、文化、教育、环境保护及其他领域的合作，扩大对外交往，使其在地区和国际事务中发挥更加积极的作用。

双方将进一步加强两国在“亚洲相互协作与信任措施会议”以及其他国际和地区组织、论坛框架内的合作，共同致力于促进本地区的和平与发展、建立公正合理的国际政治经济新秩序。

双方重申联合国在维护全球和平、稳定和促进共同发展方面作用的重要性并一致认为，联合国的改革应当是全方位和多领域的，应当注重增加发展中国家的代表性并保障发展中国家在联合国决策过程中拥有更大的参与权。联合国改革事关重大，应通过民主协商，达成广泛一致。

中华人民共和国主席
胡锦涛（签字）

哈萨克斯坦共和国总统
纳扎尔巴耶夫（签字）

二〇〇五年七月四日于阿斯塔纳

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国 21世纪合作战略

应中华人民共和国主席胡锦涛的邀请，哈萨克斯坦共和国总统努·阿·纳扎尔巴耶夫于2006年12月19日至23日对中华人民共和国进行了国事访问。两国元首在北京举行了正式会谈。访问期间，中国全国人民代表大会常务委员会委员长吴邦国和国务院总理温家宝分别会见了纳扎尔巴耶夫总统。

两国元首全面回顾和总结了中哈（下称双方）建交15年来双边关系发展历程，满意地指出，双边各领域合作取得显著成就并发生实质性的积极变化。两国在政治领域不存在任何悬而未决的问题。双方已彻底解决边界划界和勘界问题。哈萨克斯坦放弃核武器之后，中国宣布向哈提供安全保障。双方已形成有效的对话机制。在相互尊重对方利益基础上，双方定期就共同关心的重大问题平等、友好地交换意见。双方建立并启动了各领域合作机制。中哈合作委员会及其各专门分委会在此方面发挥了重要作用。中哈军事、安全合作顺利发展。双方达成的有关协议得到落实。经贸、能源、交通、人文、环保、共同利用跨界河流水资源等各领域务实合作不断扩大。

双方一致认为，不断巩固和深化中哈关系是两国对外政策的优先方向，符合两国人民的根本利益，也有助于维护地区的和平与稳定。

2002年12月23日签订的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国睦邻友好合作条约》为两国关系持续稳定发展奠定了牢固的法律基础。

2003年6月3日签署的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国2003年至2008年合作纲要》是确定双方各领域中期合作优先发展方向的指导性文件。

2005年7月3日签署的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于建立和发展战略伙伴关系的联合声明》具有重要历史意义，标志中哈关系进入新的发展阶段。这一关系体现为，两国政治互信进一步增强，维护地区安全与稳定方面的合作不断深化，经贸互利合作不断扩大和深化，双方致力于实现共同发展和繁荣，增进人文领域合作，加强人员交往，巩固两国人民的传统友谊。

基于上述，两国元首声明将进一步发展和深化中哈21世纪的战略伙伴关系，造福两国和两国人民。

为此，双方将在以下重点领域采取措施，加强合作：

一、政治领域

一）双方将继续保持高层政治对话，两国领导人将进行定期互访，及时就双边关系和迫切的国际问题交换意见。

二）双方将完善中哈合作委员会的工作，使之在推动落实双方达成的各项协议和促进各领域务实合作方面发挥主导协调作用。必要时双方可根据中哈合作委员会章程，对委员会的组织结构进行调整。

三）两国议会合作对推动双边关系发展发挥着重要作用，双方将继续加强和扩大两国议会、政党、社会团体间的交流与合作。

四）双方一致认为，两国顺利完成边界划界和勘界工作，严格落实关于在边境地区加强军事领域信任的协定和相互裁减军事力量的协定，共同合理利用跨界河流水资源，相互协作防范打击恐怖主义、分裂主义和极端主义的渗透和其他跨国犯罪活动，有利于维护双方边境地区的安全稳定与良好

秩序，进一步巩固和发展两国之间的睦邻关系与务实合作。此次访问期间签署的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于中哈国界管理制度的协定》具有重要意义，为进一步加强两国边境地区合作，及时妥善处理相关边境事务提供了法律依据。

五) 双方决心在维护国家主权、统一和领土完整方面相互坚定支持对方的政策和行动。哈方将一如既往地奉行一个中国政策，承认中华人民共和国政府是代表全中国的唯一合法政府，台湾是中国领土不可分割的一部分。哈方反对“台湾独立”，反对台湾加入任何必须由主权国家参加的国际和地区组织，承诺不与台湾进行任何官方往来。中方对哈方上述立场表示高度赞赏。

双方认为，国家主权和领土完整是首要问题。双方在任何时候、任何情况下都不采取有损对方主权和安全利益的行动。

二、经济领域

一) 双方认为，中哈经济合作发展构想对确定两国经济关系前景具有重要意义。

二) 双方将力争使双边贸易额在2010年达到100亿美元，在2015年达到150亿美元。双方将努力在双边贸易中实现进出口平衡，提高高附加值产品的比重，实现商品结构的多样化。

双方将加强在打击假冒伪劣产品和侵犯知识产权行为方面的合作。

双方将促进边贸发展，支持扩大和深化两国边境和内陆地区的直接经济联系，提高霍尔果斯国际边境合作中心作为吸引本地区国家开展经贸活动和发展加工工业中心的作用。

三) 双方将支持两国经济实体实施中哈原油管道、天然气管道建设项目，扩大油气勘探开发合作，并在油气加工、建立新的电力能源设施和向第三国市场输送电力等领域开展合作。

四) 双方在继续实施大型油气项目的同时，应加大力度实施非原材料领域重要项目，并改善投资环境，积极支持在本国境内投资的对方企业，特别是投资油气机械设备制造、食品、纺织工业，以及交通与物流服务、冶金、建筑材料和旅游等领域的企业。双方欢迎并鼓励相互投资，将为此创造条件并采取措施保护投资企业人员的合法权益和财产安全。

五) 双方将在本国法律框架下，为两国银行在对方境内开展各项业务创造平等和便利条件，支持两国银行建立合作伙伴关系并开展代理业务。

六) 双方将提高铁路货物运量，并在确定过货潜力后研究修建中国和哈萨克斯坦铁路新线的可能性。

双方将广泛挖掘过境运输潜力，推动建设国际运输走廊，以保障欧亚地区及中哈两国境内的货物运输。

双方将发展具有竞争力的现代交通通讯基础设施，通过完善物流服务、优化运输条件，实现货物快速通关，促进欧亚交通运输。

双方将采取措施增加跨大陆铁路方向的集装箱列车开行数量，并严格保证集装箱列车按图行车。双方将完善边防、海关、检验检疫及铁路部门的协作。

(七) 双方将采取切实措施解决两国边防、海关、卫生检验检疫领域合作中出现的问题。双方将简化海关手续，完善海关管理制度，促进建立统一标准。

(八) 双方将通过贸易投资便利化和实施具有区域意义的经济技术项目，进一步加强在上海合作组织框架内的区域经济合作。

(九) 双方将签署中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于中华人民共和国公民在哈萨克斯坦共和国和哈萨克斯坦共和国公民在中华人民共和国的短期劳务协定，以加强在劳务领域的合作。

三、科技领域

一) 双方将积极发挥现有科技合作潜力，开展在应用科技领域的合作，为两国经济带来实际利益。

二) 双方将加强两国科学院、行业研究所、科学技术研究机构的交流。

三) 双方将采取措施开设联合科技合作中心，并在对等基础上共建科技园区。

四、人文领域

一) 双方一致认为，人文领域合作是整个双边关系的一个组成部分，应大力加强。这将有助于两国和两国人民的友谊和相互理解的进一步发展。双方将加强在教育、文化、大众传媒、卫生、旅游和体育领域的双边合作。

二) 双方将继续举办“文化日”活动，扩大文化交流，组织文艺团体、演员和艺术工作者巡回演

出。根据互办中哈文化节的情况，双方将研究进一步扩大人文领域合作形式的可行性。

三）双方将积极探讨互设国家文化中心的可行性。

四）双方将继续推动扩大两国边境地区人文联系与交流，深化文化交流，解决联合考古、开展历史档案研究、庆祝民俗节日、加强双方广播电视节目交流与合作等方面的问题。

五、安全和环境保护领域

一）双方将继续保持两国在双边和多边框架内维护安全，打击跨国犯罪、恐怖主义、分裂主义和极端主义领域的良好合作势头。双方重申，不允许任何组织或个人在一方境内从事有损另一方国家主权、统一和领土完整的活动。双方强调，两国安全领域合作不针对第三方。

二）双方愿继续加强两国防务部门的磋商、协调与合作，有效应对地区安全的新挑战与威胁。

三）双方将继续开展两国特别是两国边境地区的执法部门在打击毒品贩运、武器和爆炸品走私、洗钱和跨国有组织犯罪活动方面的合作行动。

双方将采取积极步骤打击非法移民，完善在该领域合作的法律基础。

四）双方认为，两国在预防和消除紧急状态领域的合作保持了较高水平和良好势头。为在紧急状态下保障安全，双方有关政府部门有必要就防灾减灾问题加强建设性对话，并在上海合作组织框架内举行应对和消除环境威胁的联合减灾演习。

双方高度评价中哈利用和保护跨界河流联合委员会取得的成果，并遵循公平合理的原则，在现有机制下继续开展合作，制定相关的具体措施，确保合理利用和保护跨界河流水资源和生物资源，切实维护双方在各方面的利益。

六、国际领域

一）双方将扩大在国际领域的双边合作，为维护地区的和平与稳定作出积极贡献。

双方赞成遵守《联合国宪章》的宗旨和原则以及其他公认的国际法准则并在此基础上建立新型全球安全架构，承认各国拥有捍卫国家统一和主权、根据本国国情独立自主选择发展道路、平等参与国际事务的权利，并承认和尊重世界文化和文明的多样性。

双方将为开展世界不同文明、不同宗教间对话作出贡献。中方高度评价哈方关于举办世界和传统宗教领袖大会的倡议。

二）双方深信，联合国对维护世界的和平与安全具有关键作用。双方高度评价两国在联合国问题上高水平的协作。

双方认为有必要对联合国进行改革，但反对操之过急。双方认为，联合国改革涉及所有成员国的切身利益，应推动加强多边协调，提高联合国的威信和效率以及面对新挑战、新威胁的应变能力。应在广泛协商一致基础上作出相关决定。

三）双方主张应通过政治、外交方式解决现有和新出现的国际问题和地区争端。双方认为，应公正、和平地解决长期得不到解决的中东问题。

双方呼吁尽快实现伊拉克国内政治局势正常化。双方认为，在阿富汗恢复和平将有利于稳定地区局势和打击毒品生产和走私。

四）双方认为，恐怖主义威胁具有全球性和综合性，指出有必要加强在联合国框架内的反恐协作。双方将在打击犯罪财产的合法化和向恐怖主义提供资金支持的“欧亚小组”框架内加强合作。

（五）双方重申，将在《不扩散核武器条约》基础上进一步强化国际核不扩散机制。中方重申高度评价哈萨克斯坦放弃核武器的历史性决定，认为这是哈方爱好和平并致力于全球稳定的鲜明例证。

双方指出，必须通过外交谈判和平解决伊朗核问题。推动六方会谈，实现朝鲜半岛无核化。

双方支持在中亚地区建立无核武器区的努力，支持签署相关条约。

（六）双方将在维护地区与世界的和平与稳定方面开展合作，并积极参与保障地区安全的双边和多边机制与磋商。

（七）双方认为，在国际和地区局势发生变化的背景下，上海合作组织不断发展，已成为在互信、互利基础上深化成员国睦邻关系的重要平台，维护地区和平、安全、稳定的有效机制和深刻影响地缘政治进程发展的强大因素。双方将为不断深化和发展上海合作组织框架内安全、经济和其他领域的务实合作作出不懈努力。

2006年6月15日在上海举行的上海合作组织成立五周年纪念峰会，为本组织的发展注入了新的动力。

中哈作为亚洲相互协作与信任措施会议（“亚信”）的积极参与者，将进一步促进“亚信”进程的顺利发展。双方指出，2006年6月17日在阿拉木图举行的“亚信”第二届峰会是该论坛机制化进程中的重要里程碑。

双方指出，中亚国家有独特的历史文化传统，国际社会应尊重中亚各国人民根据本国国情自主选择的发展道路。中亚各国的稳定与安全、经济的持续发展和社会的不断进步，完全符合中哈两国的切身利益。双方重申愿与其他中亚国家在双边和上海合作组织框架内扩大各领域相互协作，特别是在打击恐怖主义、极端主义和分裂主义等方面的协作。

中华人民共和国主席
胡锦涛（签字）

哈萨克斯坦共和国总统
纳扎尔巴耶夫（签字）

二〇〇六年十二月二十日于北京

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于发展全面战略伙伴关系的 联合声明

应哈萨克斯坦共和国总统努尔苏丹·纳扎尔巴耶夫邀请，中华人民共和国主席胡锦涛2011年6月12日至14日对哈萨克斯坦共和国进行了国事访问。

两国元首在亲切友好气氛中全面回顾了双边关系发展历程，满意地指出，中华人民共和国与哈萨克斯坦共和国（以下简称“双方”）自1992年1月3日建交以来，两国关系持续稳定发展。双方2002年12月23日签订的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国睦邻友好合作条约》和2005年7月4日签订的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于建立和发展战略伙伴关系的联合声明》，为两国关系发展奠定了坚实的法律基础，并将双边合作提升到战略伙伴水平。

两国元首一致认为，中哈战略伙伴关系取得全方位和快速发展。双方政治协作、战略合作、务实合作和人文交往均达到前所未有的高水平。在两国关系发展进入新的历史阶段之际，双方声明如下：

一

双方决定发展全面战略伙伴关系。双方将在恪守《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国睦邻友好合作条约》以及其他现行双边条约基础上，促进睦邻友好关系，深化互利务实合作，加强协调配合，以实现共同发展和繁荣。双方发展这一关系不是结盟，也不针对第三方。不管国际和地区形势如何变化，发展中哈全面战略伙伴关系都是两国外交政策的优先方向。

双方强调，政治互信是中哈关系的基础。双方将保持两国领导人之间的密切交往，就双边关系和国际及地区重大问题交换意见；促进两国政府、立法机构、政党、社会团体、企业和金融机构等开展全面交流与合作，不断增进双方相互理解和信任。

双方重申支持对方为维护国家主权、安全和领土完整所做的努力，不允许在本国领土上成立损害对方主权、安全和领土完整的组织和团伙，并禁止其活动。哈萨克斯坦共和国重申，坚定奉行一个中国政策，承认中华人民共和国政府是代表全中国的唯一合法政府，台湾是中国不可分割的一部分，确认不同台湾建立官方关系和进行官方往来。哈萨克斯坦共和国支持台湾海峡两岸关系和平发展和中国和平统一大业。中华人民共和国支持哈萨克斯坦共和国及其领导人为维护国家主权和领土完整所做的努力，支持哈方自主选择的发展道路，以及确保本国经济社会发展、实现国家战略优先方向所采取的措施和努力。中华人民共和国支持哈萨克斯坦共和国维护地区和世界和平与稳定的努力，包括举行亚洲相互协作与信任措施会议（亚信论坛）和世界与传统宗教领袖大会。

二

双方一致认为，务实合作是中哈全面战略伙伴关系的重要组成部分。为此，双方商定尽快建立和启动中哈总理定期会晤机制。双方将继续共同努力，提高中哈合作委员会及其分委会以及利用和保护跨界河流联合委员会的工作效率。

双方满意地指出，同双方合作初期相比，2010年两国贸易额取得显著增长。考虑到两国经贸合作潜力巨大，两国元首提出到2015年将双边贸易额提高到400亿美元的目标。

双方将就各自国家的经济社会发展经常交流经验和信息，以拓宽合作领域，进一步发挥双边合作和经济互补的优势。两国宏观经济部门及研究机构应加强对中国“十二五”规划和哈萨克斯坦2020年前国家发展战略计划的研究。

双方认为，能源领域合作对发展双边关系具有重要意义。双方将本着互利原则，继续不断扩大和深化能源合作。为进一步发展油气领域合作，双方将共同努力确保中哈天然气管道二期、中哈原油管道二期第二阶段、中国—中亚天然气管道第三条管线哈萨克斯坦境内段顺利建设，以及中哈原油管道和中国—中亚天然气管道哈萨克斯坦境内段长期安全稳定运营。双方将继续发展和深化和平利用核能领域的合作。双方将开展在太阳能、风能和其他清洁能源等可替代能源领域的合作。

双方将继续开展非资源经济领域合作。为此，将认真落实两国政府签订的《中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于加强两国非资源经济领域合作规划》及新修订的《中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于加强两国非资源经济领域合作规划落实措施计划》。

双方将进一步加强投资合作，加紧商谈新的《中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府鼓励和保护相互投资协定》草案。双方将推动双边贸易本币结算，欢迎两国银行建立合作伙伴关系并开展代理业务，鼓励双方企业使用本币贷款和投资，支持两国金融机构与企业积极互动与合作。

中华人民共和国重申支持哈萨克斯坦共和国加入世界贸易组织，将推动哈萨克斯坦产品进入中国市场，并为吸引哈萨克斯坦对中国经济的投资创造便利条件。

哈萨克斯坦共和国欢迎中华人民共和国积极参加哈萨克斯坦共和国2020年前国家发展战略计划内的工业化和基础设施建设进程。双方将在高科技、技术密集型和节能领域开展合作。双方将探讨在哈萨克斯坦联合建设工业园区及开展其他项目合作的可能性。

双方将大力推动交通运输领域合作，实施本地区公路互联互通项目。中方积极支持实施阿斯塔纳—阿拉木图铁路建设项目、“欧洲西部—中国西部”国际运输走廊项目，以及中国境内“精河—伊宁—霍尔果斯”铁路与哈萨克斯坦境内“热特肯—霍尔果斯”铁路对接项目。

双方支持开展科技领域合作，愿加强两国科研机构的联系，在新技术研究及其产业化方面合作，探讨在两国境内建设联合科技园区及在哈萨克斯坦建立超级计算机中心的可行性。双方支持两国航空航天部门及企业开展交流与合作。

双方指出，扩大和深化农业领域合作对确保两国粮食安全意义重大。双方支持两国企业就落实双边农业项目加强合作，继续开展哈萨克斯坦粮食对华出口并经中国转口合作，支持两国企业开展磷肥生产合作。

双方对口岸和海关领域合作表示满意。为进一步促进双边及区域间贸易，并为此创造良好的经贸环境，双方将尽快完善边境口岸相关法律文件，继续加强边境口岸基础设施建设，全面推动两国在该领域的合作。

三

双方指出，发展两国人文合作具有重要意义。双方将加强新闻媒体、学术机构、文艺团体和青年组织的友好交往，继续深化文化、教育、旅游、卫生和体育领域的交流与合作。

双方认为，通过合作提高医疗服务质量和发展高技术含量的卫生体系是两国国家政策的重要方向之一。为保障两国国民的健康，双方将推动医疗卫生领域合作。

双方商定在2012年中哈建交20周年之际共同举办一系列庆祝活动。

四

双方强调发展地方合作的重要性。双方将促进边境贸易发展，提高中哈霍尔果斯国际边境合作中心作为重要的地区经贸合作枢纽的作用。

双方愿扩大两国边境及内地的直接经济交往，支持中国新疆维吾尔自治区等省区同哈萨克斯坦开展合作与交流，支持中华人民共和国天津市同哈萨克斯坦共和国阿拉木图市建立友好城市关系。

五

双方高度评价两国在环境保护领域开展的富有成效的合作，指出，2011年2月22日签订的《中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府跨界河流水质保护协定》和2011年6月13日签订的《中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府环境保护合作协定》是双方在环境保护，特别是在跨界河流水质保护领域取得的重要成果。

双方高度评价中哈利用和保护跨界河流联合委员会的工作成效，表示将积极落实《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国跨界河流水量分配技术工作重点实施计划》。双方将共同建设中哈霍尔果斯

河“友谊”联合引水枢纽工程，继续建设联合水利设施的实践，完善在利用和保护跨界河流领域的双边法律基础。

双方对中哈在双边基础上和上海合作组织框架内开展紧急情况领域合作表示满意。在当前重大自然和技术灾难威胁不断增长的情况下，双方将共同积极努力，进一步加强两国紧急救灾部门的合作。

六

双方指出，国际恐怖主义、分裂主义、极端主义和跨国有组织犯罪活动（非法贩运武器弹药、麻醉药品、精神药物和易制毒化学品、经济犯罪等）对地区及世界和平与稳定构成严重威胁。双方将在双边框架、上海合作组织及其他国际组织等多边框架内，继续密切合作打击“三股势力”。

双方共同致力于确保联合国在国际社会打击恐怖主义和应对其他新挑战和新威胁方面的核心作用。

七

双方指出，国际合作是两国全面战略伙伴关系的重要组成部分。双方将继续加强在联合国、上海合作组织、亚信等多边框架内的协调与合作，就重大国际和地区问题保持沟通，协调立场。

双方认为，上海合作组织成立10年来，为深化成员国之间的睦邻互信与友好合作，促进成员国共同发展，维护本地区和平、安全与稳定发挥了重要作用。即将于2011年6月15日在阿斯塔纳举行的上海合作组织峰会将是一次盛会。相信此次峰会将进一步凝聚共识，确立本组织未来10年的发展目标和方向，推动上海合作组织持续健康稳定发展。双方将共同努力，为扩大和深化上海合作组织框架内安全、经济和人文合作领域务实合作作出积极贡献。

双方认为，联合国在维护世界和平、促进共同发展和加强国际合作方面应发挥重要作用。双方支持对联合国安理会进行合理、必要改革，以更好地履行《联合国宪章》赋予的维护国际和平与安全的首要职责。双方认为，应该通过广泛民主讨论，争取在兼顾各方利益和关切的基础上，就“一揽子”改革方案达成最广泛一致。为维护会员国团结，不应人为预设谈判时限，不应过早提交讨论任何在目前阶段尚未得到压倒性多数会员国支持的方案，包括不采取“零散处理”的做法。

双方将继续加强在亚信论坛框架内的协调与合作，推动该进程顺利发展，加强成员国互信与合作，维护地区和平与安全。

双方支持在中亚建立无核武器区，主张核武器国家尽快签署《中亚无核武器区条约》相关议定书。双方将为加强以《不扩散核武器条约》为基石的核不扩散制度作出不懈努力。

中华人民共和国主席

胡锦涛（签字）

哈萨克斯坦共和国总统

纳扎尔巴耶夫（签字）

二〇一一年六月十三日于阿斯塔纳

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于进一步深化全面战略伙伴关系的联合宣言

应哈萨克斯坦共和国总统努尔苏丹·纳扎尔巴耶夫邀请，中华人民共和国主席习近平于2013年9月6日至8日对哈萨克斯坦共和国进行国事访问。

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国（以下称双方）高度评价中哈建交以来各领域合作取得的巨大成就，强调在两国关系进入第三个十年的崭新历史时期，双方将一如既往地加强政治互信、推动互利合作、巩固睦邻友好，深化全面战略伙伴关系，造福两国和两国人民，为维护地区的和平与持久发展作出新的贡献。

双方声明如下：

一

双方决定，遵循2002年12月23日签订的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国睦邻友好合作条约》、2011年6月13日签订的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于发展全面战略伙伴关系的联合声明》以及其他双边条约、协议的精神和原则，进一步深化全面战略伙伴关系，充实两国关系内

涵。双方强调，今后将把发展两国双边关系作为本国外交政策优先方向，继续加强两国高层密切交往。

双方重申，不参与任何有损对方主权、安全和领土完整的同盟或集团；不同第三国缔结有损对方主权和安全利益的条约；根据公认的国际法原则和国内法规定，不允许任何组织和团体在本国领土上从事损害对方国家主权、安全和领土完整的活动。

哈萨克斯坦共和国坚持一个中国原则，承认中华人民共和国政府是代表全中国的唯一合法政府，承认台湾是中国不可分割的一部分。哈方反对“台湾独立”，支持两岸关系和平发展和中国和平统一大业。

中华人民共和国支持哈萨克斯坦共和国及其领导人为维护国家主权和领土完整所提的国际倡议，支持哈方自主选择的发展道路以及为确保本国社会经济发展、实现国家战略优先目标所采取的措施和努力。中华人民共和国支持哈萨克斯坦共和国为维护地区和世界和平与稳定所作的努力，包括进一步发展亚洲相互协作与信任措施会议进程和举行世界与传统宗教领袖大会。

二

双方一致认为，中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国都处在发展的重要阶段。双方愿加强在各个领域的全面务实合作，努力实现各自经济社会发展目标。

双方高度评价中哈总理定期会晤机制和中哈合作委员会及其下设各分委会的工作，重申上述机制在发展双边合作方面所发挥的重要统筹、协调和指导作用。

双方指出，近年来中哈经贸合作保持稳定快速发展。双方将继续挖掘经贸合作潜力，推动优化两国贸易结构，努力提高高附加值产品和高技术产品在双边贸易中的比重，推动贸易便利化，打造展览会等贸易平台，努力实现两国元首制定的到2015年将双边贸易额提高到400亿美元的目标。

双方愿继续鼓励和扩大相互投资。中方支持哈萨克斯坦实施2050年前发展战略，鼓励有关金融机构为实施互利的双边大型经济合作项目提供融资支持。为创造更加良好的投资环境，鼓励相互投资，双方决定进一步完善上述领域合作的法律基础。

双方将本着互利共赢原则继续扩大和深化能源合作，确保油气田勘探开发生产、油气运输等共同项目长期安全稳定运营，努力做好中哈原油管道扩建和投入运营工作，使其达到双边协议约定的2000万吨/年的输油能力。双方将加快实施中哈天然气管道一期扩建(C线)和二期(别伊涅乌-巴佐伊-奇姆肯特)建设，以及阿特劳炼化厂现代化改造项目建设和阿克套沥青厂建设。双方鼓励和支持两国企业在油气田勘探开发、原油加工和扩大对华能源出口等新项目上开展合作。

双方将进一步深化核领域合作，推动和平利用核能领域合作项目。

双方将在发展替代能源领域积极开展合作。

双方支持两国金融机构合作，努力为扩大两国贸易、投融资领域本币结算和落实已签署的双边协议创造条件。

双方决定加强铁路、公路等跨境基础设施建设。尽快商签建立中哈国际汽车运输许可制度的议定书。双方将继续深化边境口岸、海关、质检、检验检疫合作，加快边境口岸基础设施建设，提高口岸通行能力；采用先进的设备和管理方法，推进预先信息交换试点，提高口岸通关监管效率；加强双边执法合作，共同打击走私毒品、枪支弹药等犯罪活动，维护边境安全稳定；继续在双边贸易统计、知识产权保护、教育培训等领域开展合作，为促进双边贸易发展创造便利条件。双方将共同努力，尽快实现都拉塔-科里扎特口岸向第三国开放。

双方将扩大农业、良种繁育、种子及其加工产品贸易、农产品加工运输、检验检疫等领域的合作。双方将根据出口国动植物疫情状况，在巴克图-巴克特口岸建立中哈农产品快速通关“绿色通道”。

双方满意地指出，2011年至2013年中哈政府间科技合作项目顺利执行。双方将充分利用中哈合作委员会科技合作分委会平台和上海合作组织框架内多边科技合作机制，继续在科技领域开展从合作研发到科技成果产业化的合作。双方将研究建立中哈科技合作长效机制，提升双方地方科技合作水平，确定2014年至2015年中哈政府间科技合作计划项目。双方将进一步加强在通信和信息技术领域的合作。

三

双方高度评价中哈利用和保护跨界河流联合委员会的工作成果，愿进一步加强和扩大该机制下的合作，采取一切可能的措施如期完成2010年11月13日商定的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国跨界河流水量分配技术工作重点实施计划》，自2015年起着手研究和协商中哈跨界河流水量分配协议草案。

双方将本着相互尊重和维护彼此利益的原则，加强在利用和保护跨界河流领域的合作。

双方积极评价中哈霍尔果斯河“友谊”联合引水枢纽工程如期投入运营，双方计划于2014年年底前完成改造苏木拜河引水工程的所有设计工作，于2015年启动相关建设和改造工作。双方将遵循平等互利和互谅互让的原则，公平合理地利用跨界水资源，双方将继续就建设乌勒昆乌拉斯图河水工程的有关问题进行研究协商。

双方高度评价在共同应对霍尔果斯河流域冰湖威胁方面开展的合作，将在跨界河流联委会机制下进一步开展密切协作。双方认为，有必要在霍尔果斯河“友谊”联合引水枢纽工程上游建设泥石流防护工程，确保霍尔果斯国际边境合作中心安全运营及两国边境居民活动和财产安全。

双方高度评价中哈环保合作委员会的作用以及双方在保护跨界河流水质领域的合作，愿继续切实落实2011年2月22日签订的《中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府跨界河流水质保护协定》和2011年6月13日签订的《中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府环境保护合作协定》。

双方同意积极研究把中哈环保合作委员会纳入中哈合作委员会机制，尽快就该问题作出必要的决定。

双方愿意发展和加强在上海合作组织框架内环保领域的互利合作，共同促进区域可持续发展。

四

双方指出，人文合作对巩固两国人民友谊具有重要意义。双方将尽快商签和实施新的文化和人文合作协定。

通过对口部门的交流互访，继续加强文化、教育、广电、旅游、卫生、体育等领域合作。中方支持哈方2013年在华举办“哈萨克斯坦文化日”活动，欢迎更多的哈萨克斯坦学生来华学习。

中方将积极研究哈方关于2017年在哈萨克斯坦举办中国旅游年的建议。

五

双方将尽快制定《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国毗邻地区合作规划纲要》，促进两国毗邻地区共同发展繁荣。双方将共同运营好中哈霍尔果斯国际边境合作中心，推动双边经贸合作。

六

双方指出，恐怖主义、分裂主义、极端主义和跨国有组织犯罪(非法贩运武器、弹药、麻醉药品、精神药物及其前体以及经济犯罪)给中亚国家安全与稳定带来严重威胁。双方将在双边、联合国、上海合作组织、亚信及其他国际组织和多边机构框架内继续密切合作。双方将加强执法安全部门接触，深化在情报交换、重大活动和共同经济项目安保方面的合作，加强在跨国经济犯罪和刑事犯罪信息交换领域的相互协作。

双方支持国际社会在尊重阿富汗独立、主权和领土完整的前提下，向阿重建提供坚定支持，共同促进阿及本地区的和平、稳定与发展。

七

双方认为，在当前世界正在发生深刻复杂变化背景下，有必要继续加强在联合国、上海合作组织、亚信及其他多边机构框架内的协调与合作，共同应对全球性和区域性挑战，维护两国共同利益，以保障本地区乃至世界的和平与安全。

双方支持联合国在国际事务中发挥核心作用，将加强在联合国等多边框架内的协作，推动国际秩序和国际体系朝着公正合理的方向发展。

双方积极评价上海合作组织自成立以来为维护地区稳定、促进成员国共同发展发挥的重要作用。双方将同组织其他成员国一道为推动本组织长远发展作出努力，在上海合作组织地区建设一个持久和平、共同繁荣的和谐地区。

双方将继续加强在亚信框架内的合作。哈方将积极支持中方做好2014年至2016年亚信主席国工作。双方将继续发展和加强亚信进程，加强成员国互信与合作，以维护地区和平与安全，就亚信框

架内关键问题协调立场，共同切实落实亚信“信任措施目录”各领域措施。

中方将支持哈萨克斯坦共和国成功举办2017年专项世博会。

中华人民共和国主席

习近平（签字）

哈萨克斯坦共和国总统

纳扎尔巴耶夫（签字）

二〇一三年九月七日于阿斯塔纳

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于全面战略伙伴关系新阶段的联合宣言

应中华人民共和国主席习近平邀请，哈萨克斯坦共和国总统努尔苏丹·纳扎尔巴耶夫于2015年8月30日至9月3日对中华人民共和国进行国事访问。

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国（以下简称双方）元首对中哈各领域合作取得的重要成果表示满意，重申将共同遵守2002年12月23日签订的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国睦邻友好合作条约》、2011年6月13日签订的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于发展全面战略伙伴关系的联合声明》以及其他双边条约和协议，加强政治互信和互利合作，继续为保障地区及世界的和平与可持续发展做出贡献。双方声明如下：

一

双方将继续遵循发展全面战略伙伴关系的方针，赋予两国关系新的内涵。

中国支持哈萨克斯坦提出的旨在建立欧亚大陆平衡与建设性关系、巩固地区及世界和平与稳定的国际倡议，包括继续举办世界和传统宗教领袖大会。

双方重申，不从事任何违反《联合国宪章》宗旨和原则，有损双方主权、领土完整和破坏边界的活动。

双方承认中哈国界线划界和勘界的历史意义，将恪守两国签订的所有边界协议，将中哈边界共同建设成为和平、友好的边界，促进两国边境地区的发展繁荣。双方将推动《中哈国界管理制度协定》尽快生效。

二

双方强调，中国“丝绸之路经济带”倡议和哈萨克斯坦“光明之路”新经济政策相辅相成，有利于深化两国全面合作。双方将以此为契机进一步加强产能与投资合作。

双方将本着开放精神和协商、协作、互利原则，共同就“丝绸之路经济带”倡议和“光明之路”新经济政策进行对接开展合作。

双方同意在上述倡议框架内加强区域间互联互通，基础设施建设、贸易、旅游和投资领域合作。

双方积极评价在共同发展哈萨克斯坦首都交通基础设施领域的合作，包括“阿斯塔纳城市交通新系统”项目及其他项目。

双方强调，2017年在阿斯塔纳举办专项世博会具有重要意义。中方已正式确认出席2017年世博会，并将在世博会上展示中国有效利用能源方面的理念和主张。

双方认为，在实施产能与投资领域的合作项目过程中，应当注意环境保护，鼓励企业采用高新技术，创造节能型、高附加值产能，生产具有竞争力的产品。

双方将提出并支持产能和投资领域的大型合作项目，并将协助和支持本国金融机构向落实合作项目的两国企业提供融资。

双方将根据本国法律，在主管部门协助下，在实施合作项目所需的签证办理问题上相互提供必要协助。

三

双方一致认为，中哈两国处于重要发展阶段。双方将采取新的措施，提高经贸合作水平，拓展经贸合作领域。

（一）改善两国商品贸易结构，积极促进高附加值和高技术产品贸易，努力推动双边贸易平衡发展。

(二)完善双边贸易和投资合作的法律基础。

(三)深化核能领域合作，推动和平利用核能领域的合作项目，包括天然铀加工、核燃料生产和供应。

(四)开展两国金融机构间的合作，努力为扩大两国贸易、投融资领域本币结算和落实已签订的协议创造条件。

(五)加强跨境铁路和公路等基础设施建设领域合作，深化边境口岸、检验检疫领域合作。推动提高通关便利化水平，加快通关业务和边境海关检查。深化质检领域合作，包括建立计量、标准化、认证认可领域信息交流机制，加强农产品进出口准入合作。

(六)拓展农业和林业合作，改善农产品贸易和农工综合体、林业、木材加工工业的投资条件，支持两国农业和木材加工企业开展合作。

(七)进一步加强粮食贸易合作。

(八)深化科技领域合作，在经费和科技投入对等、创新链条完整、有效保护知识产权的基础上，围绕两国科技合作优先领域开展有前景的联合研究。

推动联合开展科研和试验设计工作的科研机构 and 高校加强合作，包括运输科研设备。

(九)积极开展地方合作，拓展合作区域和合作领域，有计划地开展经常性合作。共同运营好中哈霍尔果斯国际边境合作中心，推动双边经贸合作。进一步发展跨境交通基础设施，为中国货物通过哈萨克斯坦铁路路网过境创造有利条件。签署中哈毗邻地区合作规划纲要以及设立中哈地方合作论坛具有重要意义。双方愿依托富有竞争力的物流机制，促进从海路到铁路过境哈萨克斯坦的欧亚商品货运量。

(十)开展多种形式的人文交流，签署和落实新的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国文化和人文合作协定》，积极推动中哈实现互设文化中心，开展科研机构之间合作，探讨建立中国问题欧亚研究中心的可能性。

(十一)拓展和深化中哈全面能源伙伴关系，开展油气田勘探开发、原油加工等领域新项目合作，扩大对华能源出口。双方愿加快中哈原油管道扩建、中哈天然气管道二期(别伊涅乌-巴佐伊-奇姆肯特)建设，以及奇姆肯特炼化厂现代化改造项目。

哈方愿就建设第四炼化厂同中方开展合作，愿研究在中国西部地区进行原料加工合作的可能性。双方将进一步深化油气领域配套合作，扩大煤炭领域合作，包括煤炭综合加工和生产高附加值产品。

(十二)双方高度评价中哈利用和保护跨界河流联合委员会的工作，愿继续加强合理利用和保护跨界水资源方面的合作。

双方如期于2015年启动《中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府跨界河流水量分配协议》草案磋商。双方将继续商谈该文件草案，将两国在利用和保护跨界水领域的合作提升至新的水平。双方同意在2015年9月在北京举行的专门工作组第二次会议上建设性研究《中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府跨界河流水量分配协议》草案共同文本。

双方将尽力在2015年年底完成霍尔果斯河流域泥石流防护工程设计方案。

(十三)双方将加强在环保领域的合作，积极研究将中哈环保合作委员会纳入中哈合作委员会的可能性。

四

双方指出，恐怖主义、分裂主义、极端主义、跨国有组织犯罪(非法贩运售卖枪支、弹药、麻醉药品、精神药物及易制毒化学品以及非法移民、经济犯罪)给两国安全与稳定造成严重威胁。双方将继续在双、多边框架内密切开展合作，加强防务部门和执法部门间信息交换及其他方面的合作，保障重大活动和共同经济项目、能源设施安全，打击“三股势力”及跨境、经济和刑事犯罪。双方将加强中哈边境管控，防范打击涉恐人员在两国边境地区潜入潜出和毒品、武器弹药跨境走私，年内签署《中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于霍尔果斯国际边境合作中心区域内安全与法律秩序保障协定》。

五

双方认为，在当今世界发生深刻复杂变化的背景下，双方有必要继续加强在联合国、上海合作组织、亚洲相互协作与信任措施会议等多边机制内的协调与合作，共同应对全球性和区域性挑战，维护两国共同利益，以保障本地区乃至世界的和平与安全。

双方积极评价上海合作组织在维护地区稳定与安全、促进经济发展方面发挥的重要作用，将继续推动组织发展，在上海合作组织区域内建设持久和平、共同繁荣的和谐地区。

双方将继续加强在亚信框架内的合作。哈方将在中方担任亚信主席国期间向中方提供积极支持。双方将继续就发展和推进亚信进程，包括亚信机制化问题开展合作。

双方对亚洲基础设施投资银行的建立表示欢迎。中国支持哈萨克斯坦作为亚洲基础设施投资银行意向创始成员国之一，在银行筹建过程中发挥积极作用。

六

在第二次世界大战胜利70周年之际，两国元首向所有曾经在艰苦岁月里捍卫人类和平与自由的人致以崇高敬意。

各国人民为抗击法西斯并肩作战以及在被侵略国家的顽强抵抗不应被忘记。在战争前线 and 后方表现出的英雄气概、自我牺牲精神永垂不朽。

第二次世界大战伟大胜利的世界和历史意义毋庸置疑。其成果是在国际公认的国际法基本原则和准则基础上建立了以旨在维护国际和平与安全的联合国。

中哈两国人民一致认为，只有铭记第二次世界大战的胜利成果并代代相传，才能为避免新的战争提供可靠保障，并进一步巩固和平，促进各国人民之间的相互理解和信任。

本宣言于2015年8月31日在北京签署，一式两份，每份用中文、哈萨克文和俄文写成。

中华人民共和国主席

习近平（签字）

哈萨克斯坦共和国总统

纳扎尔巴耶夫（签字）

二〇一五年八月三十一日于北京

中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国联合声明

应中华人民共和国主席习近平邀请，哈萨克斯坦共和国总统卡西姆若马尔特·克梅列维奇·托卡耶夫于2019年9月10日至12日对中华人民共和国进行国事访问。

两国元首在亲切友好的气氛中举行会谈，高度评价中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国（以下称“双方”）建交27年来各领域合作取得的丰硕成果，就双边关系、互利合作以及共同关心的国际和地区问题深入交换意见，达成广泛共识。

双方重申共同遵守2002年12月23日签订的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国睦邻友好合作条约》、2011年6月13日签订的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于发展全面战略伙伴关系的联合声明》、2013年9月7日签订的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于进一步深化全面战略伙伴关系的联合宣言》、2015年8月31日签订的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于全面战略伙伴关系新阶段的联合宣言》、2017年6月8日签订的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国联合声明》、2018年6月7日签订的《中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国联合声明》以及其他双边文件，高度评价上述文件的重要历史和现实意义。

双方认为，当前，中哈全面战略伙伴关系保持高水平运行，成为邻国间关系的典范。双方都将对方稳定、发展视为自身发展的良好机遇，加强相互支持、深化全面合作是双方共同愿望。新形势下，双方一致决定，本着同舟共济、合作共赢的精神，发展中哈永久全面战略伙伴关系，声明如下：

一

双方指出，中哈都处在国家发展、民族复兴和深化两国关系的关键阶段，均把发展双边关系置于各自外交政策的优先方向，坚定支持对方重大政治议程。

哈方热烈祝贺中华人民共和国成立70周年，高度评价中国发展建设取得的伟大成就。哈方认为，习近平新时代中国特色社会主义思想为中国未来发展指明了方向，具有划时代的重大意义，祝愿中国人民顺利实现“两个一百年”奋斗目标。

中方高度评价今年6月哈萨克斯坦成功举行非例行总统选举，这对哈萨克斯坦乃至本地区繁荣与稳

定具有重要意义。中方赞赏哈萨克斯坦共和国独立28年来在纳扎尔巴耶夫首任总统、民族领袖的英明领导下在国家发展建设和实施独立和平外交政策方面取得的重大成就，并支持托卡耶夫总统带领哈萨克斯坦继续实现新发展。

双方重申，政治互信是中哈全面战略伙伴关系的重要基础。双方将继续在涉及国家主权、安全和领土完整等核心利益问题上相互坚定支持。不参加任何损害对方主权、安全和领土完整的联盟或集团，不同第三国缔结此类国际条约。不允许第三国、任何组织、团体或人员在本国领土上从事损害对方国家主权、安全和领土完整的活动。

哈方坚定奉行一个中国政策，重申中华人民共和国政府是代表全中国的唯一合法政府，台湾、西藏是中国领土不可分割的一部分。哈方反对任何形式的“台湾独立”，支持两岸关系和平发展和中国政府为实现国家和平统一所作的一切努力。中方坚定支持哈萨克斯坦自主选择的发展道路，支持哈萨克斯坦政府为保持国内稳定、族际和谐、促进社会经济发展所采取的措施。

双方将保持密切高层交往的良好传统。充分发挥元首外交对双边关系发展的重要战略引领作用，完善中哈总理定期会晤机制，保持中哈合作委员会高效运转。

双方将认真落实两国领导人达成的各项共识，支持两国政府部门、立法机关、政党、社会团体、企业和金融机构等开展合作，加强治国理政经验交流。

二

双方指出，中国新发展理念和“两个一百年”奋斗目标同哈萨克斯坦第四次工业革命条件下的发展理念对中哈各自发展具有重要指导意义，愿通过深化互利合作实现共同发展。

双方指出，务实合作是中哈全面战略伙伴关系发展的推动力。双方愿共同努力推动建设开放型世界经济。双方重申致力于促进经济全球化和贸易自由化，维护以世贸组织为核心的多边贸易体制，坚决反对单边主义和保护主义，努力确保公平竞争环境，推动实现更加开放、包容、平衡、互利、共赢的经济政策，为世界经济稳定发展作出积极贡献。

双方高度评价今年4月在北京举办的第二届“一带一路”国际合作高峰论坛，愿根据在论坛期间达成的重要共识，推动高质量共建“一带一路”。

双方指出，共建“一带一路”合作取得的丰硕成果，对推动双边关系发展具有重要意义。

双方指出，中国“丝绸之路经济带”建设和哈萨克斯坦“光明之路”新经济政策对接合作意义重大。

双方欢迎签署关于“丝绸之路经济带”建设与“光明之路”新经济政策对接合作规划的谅解备忘录。

双方愿继续提高合作水平，拓展以下领域合作：

（一）扩大双边贸易规模，丰富两国贸易商品结构，发掘双边贸易新增长点，积极探索创新合作，促进高附加值和高技术产品贸易，努力推动双边贸易平衡发展。制定《中哈经贸合作发展规划》，推动双边经贸合作高质量发展。中方欢迎并邀请哈方作为主宾国参加2019年11月在上海举办的第二届中国国际进口博览会。

（二）深化产能与投资合作。充分发挥中哈产能与投资对话合作机制的统筹协调作用，加强政策对接和信息沟通；发挥好中哈产能合作基金、中哈产能合作优惠贷款以及阿斯塔纳金融中心平台作用，创新和强化金融支持，推动更多重点项目落地。双方将继续落实好2015年12月14日两国政府间《关于在产能与投资合作框架内便利双方人员办理商务签证的协定》。双方将继续就新版《中哈关于鼓励和相互保护投资协定》进行协商。

（三）扩大能源合作，根据双方已签署文件深化油气、和平利用核能、电力、可再生能源等领域合作。

（四）拓展两国金融领域合作。双方支持阿斯塔纳国际金融中心发展运行，鼓励双方金融机构与阿斯塔纳国际金融中心深化合作。扩大本币结算在贸易和投融资领域的使用规模，创新融资和担保方式，用好各类投资平台，做好投资结合。

（五）加强跨境电商合作，建立电商合作机制，打造合作新业态和新模式，促进两国“数字经济”发展规划对接。

（六）同步加强口岸等跨境基础设施建设、海关、检验检疫和边境口岸、信息互换、监管互认、执法互助和开展国际贸易“单一窗口”等方面合作，进一步促进贸易安全与便利，不断提升口岸运行管理效率和互联互通水平。

七) 加强农业合作, 双方将在农产品贸易取得积极成果的基础上, 继续加强农产品准入、农业投资、“种养加”全产业链、畜牧兽医、植物检疫和农业创新科技交流合作。

八) 探索科技、信息技术合作新模式、新项目, 推动相关科研机构 and 高校合作。

九) 发展军工军贸合作, 积极落实合作项目。

十) 加强航天领域合作, 定期举行专家磋商, 开展经验交流和人员培训合作。

十一) 加强中哈国际道路运输合作, 提高运输便利化水平, 为增强中国—哈萨克斯坦国际运输通道的竞争力创造良好条件。

十二) 加快发展国际铁路货运班列, 包括发展中国—哈萨克斯坦—中亚、中国—哈萨克斯坦—欧洲、中国—哈萨克斯坦—海湾国家方向的集装箱运输, 提升铁路换装效率, 简化通关手续, 为中国货物过境哈萨克斯坦运输创造有利条件。

十三) 共同运营好中哈霍尔果斯国际边境合作中心, 发挥部级协调机制作用, 严格执行已签署文件, 加强双方规划和政策协调, 提升共同运营和管理水平。

十四) 促进双方人员往来, 不断提升便利化水平。

十五) 深化地方合作, 推动建立友好城市关系, 拓展合作区域和领域。积极评价今年5月在阿拉木图召开的第二届中哈地方合作论坛。

十六) 加强人文交流和民间交往, 拓展媒体合作, 促进中哈学者学术交流, 加强两国文学作品和影视作品互译合作, 密切文艺团体互访, 继续开展教育、卫生、体育、青年、旅游等领域合作。在哈萨克斯坦“青年年”框架下开展相关活动, 增进两国青年相互了解和友谊。中方欢迎哈方来华举办“哈萨克斯坦旅游年”。

十七) 弘扬丝绸之路精神, 加强文化遗产交流合作与保护传承, 并鼓励在古迹修复、联合考古等领域扩大合作。

三

双方高度评价中哈合作委员会利用和保护跨界河流联合委员会的工作成果。双方将在平等、睦邻和互利原则基础上, 巩固和深化两国跨界河流领域的保护和利用合作。

双方将继续共同管理和经营霍尔果斯河友谊联合引水枢纽。

双方积极评价今年4月苏木拜河联合引水工程改造完工和霍尔果斯河阿拉马力(楚库尔布拉克)联合泥石流拦阻坝开工。

双方愿积极开展《中华人民共和国政府与哈萨克斯坦共和国政府关于跨界河流水量分配协定》草案协商工作。

四

双方指出, 安全合作是中哈全方位合作重要组成部分, 积极评价两国执法安全和防务合作成果。

双方认为, “三股势力”、贩毒、网络犯罪、严重暴力犯罪和各种形式的跨国组织犯罪给两国安全与稳定造成威胁。

为有效应对上述威胁和挑战, 双方愿继续深化安全合作, 加强对口部门交流, 维护国家边境安全, 共同打击“三股势力”、毒品走私、网络犯罪、严重暴力犯罪以及跨国组织犯罪活动, 维护两国安全和稳定。

双方愿继续加强霍尔果斯国际边境合作中心内警务和执法安全合作, 加大联合执法力度, 保障中心良好秩序。

双方愿进一步深化在军事领域的务实合作, 继续开展团组互访、人员培训、联演联训联赛等领域交流与合作, 共同参与上海合作组织框架内多边防务安全领域合作。

双方认为, 腐败威胁国家和地区稳定, 阻碍社会经济发展进程。双方愿以《联合国反腐败公约》和相关双边文件为基础, 开展反腐败经验交流, 共同推进廉洁丝绸之路建设, 加强反腐败司法执法、追逃追赃等反腐败多双边合作。

五

双方指出, 两国在一系列重大国际和地区问题上的立场相同或相近。哈方积极评价习近平主席提出的构建新型国际关系和人类命运共同体倡议, 这为完善全球治理贡献了中国智慧。中方积极评价哈方“全球倡议”构想为应对国际政治、经济危机提供了有益平台, 支持哈方在国际事务中发挥更大建设性作用。

双方愿进一步加强在联合国、上海合作组织、亚洲相互协作与信任措施会议（以下简称亚信）、亚欧会议等多边机制内的协调与合作，共同应对全球和区域性挑战，维护两国共同利益，保障本地区乃至世界的和平与安全。

双方一致认为，国际社会只有共同努力才能有效应对新的威胁和挑战。中国和哈萨克斯坦愿在国际和地区事务中开展更加密切有效的协作，共同促进地区和世界的和平稳定和繁荣发展。

双方支持联合国在国际事务中发挥核心作用，将加强两国在联合国等多边框架内的协作，推动国际秩序和国际体系朝着更加公正合理的方向发展。双方认为，安理会改革涉及联合国未来和全体会员国切身利益，需要通过充分民主协商，寻求兼顾各方利益和关切的“一揽子”解决方案，并达成最广泛共识，反对强行推动各方尚存巨大分歧的改革方案。

双方满意地指出，上海合作组织已成为国际关系的重要建设性力量。该组织在有效应对新的挑战与威胁方面潜力巨大。双方愿秉持互信、互利、平等、协商、尊重多样文明、谋求共同发展的“上海精神”，遵照上海合作组织宪章的宗旨和任务，依托上海合作组织至2025年发展战略，进一步发展政治、安全、经贸、人文、科技创新等领域合作。

双方指出，亚信是亚洲重要的地区安全对话合作平台。双方将继续参与推进亚信进程，深化各领域信任措施合作，致力于实现共同、综合、合作、可持续安全。双方支持亚信扩大组成和拓展对外交往，推动亚信在地区安全和发展中发挥更大作用。

双方愿在亚欧会议框架下加强协调，共同促进亚欧经贸、交通物流、能源、教育、粮食安全、创新与通信领域务实合作。

双方强调，政治解决是化解叙利亚危机的唯一正确出路。中方高度评价哈萨克斯坦为调解叙利亚危机所作努力。叙利亚问题阿斯塔纳对话会是冲突和解进程的重要平台。哈方高度评价中方一直以来为推动叙利亚问题政治解决发挥的建设性作用。

双方支持国际社会在尊重阿富汗独立、主权、统一和领土完整的基础上，为阿富汗政府和平重建与“阿人主导、阿人所有”的和解进程提供帮助。

哈萨克斯坦共和国总统卡西姆若马尔特·克梅列维奇·托卡耶夫感谢中华人民共和国主席习近平对哈方代表团的热情友好接待，并邀请习近平主席在双方方便的时候对哈萨克斯坦进行国事访问。

本声明于2019年9月11日在北京签署，一式两份，每份用中文、哈萨克文和俄文写成。

中华人民共和国主席

习近平（签字）

哈萨克斯坦共和国总统

托卡耶夫（签字）

6. 中哈两国之间条约和协议清单

No	国际条约名称	签署日期和地点	状态	备注	国内程序规范性文件
1	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于在哈萨克斯坦开设中国商店的协议	北京 1992. 02. 26	有效	自签署之日起生效	无程序
2	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于为中华人民共和国向哈萨克斯坦共和国提供设备和货物的国家贷款协议	北京 1992. 02. 26	有效	自签署之日起生效	无程序
3	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于设立中哈经贸和科技合作政府间委员会的协定	北京 1992. 02. 26	已失效	自签署之日起生效 2004年5月17日到期	无程序
4	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于双方公民相互往来的协定	北京 1992. 02. 26	已失效	签署30天后，即1992年3月27日生效 1994年2月1日到期	无程序
5	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于鼓励和相互保护投资协定	北京 1992. 08. 10	有效	1994年8月18日生效	哈萨克斯坦共和国最高法院关于批准1994年6月8日第76-XII号文件的法令
6	中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国领事条约	北京 1992. 08. 10	有效	1994年4月30日生效	哈萨克斯坦共和国最高法院关于批准1993年1月29日第1940-XII号文件的法令
7	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于开放边境口岸的协定	北京 1992. 08. 10	已失效	自签署之日起生效 2002年8月10日到期	无程序
8	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府教育领域合作协定	北京 1992. 08. 10	已失效	自签署之日起生效 1995年7月31日到期	无程序
9	中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国文化合作协定	北京 1992. 08. 10	已失效	自签署之日起生效 2002年8月10日到期	无程序

No	国际条约名称	签署日期和地点	状态	备注	国内程序规范性文件
10	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府汽车运输协定	北京 1992. 09. 26	有效	1993年5月15日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准1993年4月5日第263号文件的决议
11	中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国铁路集装箱国际货物运输部署协定	北京 1992. 09. 26	已失效	自签署之日起生效 1996年9月26日到期	无程序
12	中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于民事和刑事司法协助的条约	北京 1993. 01. 14	有效	1995年7月12日生效	哈萨克斯坦刑法典关于批准1995. 05. 30 第2309号文件的法令
13	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于公民公往来的协定	北京 1993. 10. 18	有效	1994年2月1日生效	无程序
14	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于空中交通的协定	北京 1993. 10. 18	有效	自签署之日起生效	无程序
15	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于公民相互往来签证协定	北京 1993. 12. 31	有效	1994年2月1日生效	无程序
16	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于向哈萨克斯坦共和国提供国家贷款的协定	北京 1994. 04. 26	有效	完全履行本协议义务至有效	中国向哈萨克斯坦提供的贷款(5000万元人民币) 按照哈萨克斯坦政府1996年8月26日第1056号关于中华人民共和国贷款使用规定执行
17	中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于中哈国界的协定	北京 1994. 04. 26	有效	1995年9月11日生效	哈萨克斯坦刑法典关于批准1995年6月15日第2331号文件的法令
18	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府科学技术合作协定	北京 1994. 12. 30	已失效	1994年12月30日生效 2004年12月30日失效	无程序
19	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于利用连云港装卸和运输哈萨克斯坦过境货物的协定	北京 1995. 09. 11	有效	自签署之日起1995年9月11日起生效	无程序
20	中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国引渡条约	阿拉木图 1996. 07. 05	有效	1999年2月10日生效	哈萨克斯坦共和国法律关于批准1997年6月13日第123-1号文件的法令
21	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于军事技术合作的协定	阿拉木图 1996. 07. 05	已失效	1998年3月26日生效 2008年3月26日失效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准1997年2月24日第258号文件的决议

22	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于进出口货物质量保证和互检合作的协定	阿拉木图 1996.07.05	有效	1997年1月27日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准1996年9月24日第1165号文件的决议
23	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于中华人民共和国向哈萨克斯坦共和国提供无偿军事援助的议定书	阿拉木图 1997.06.14	已失效	1997年6月14日生效 2006年10月11日失效	无程序
24	中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于中哈国界的补充协定	阿拉木图 1997.09.24	有效	1999年4月7日生效	哈萨克斯坦共和国法律关于批准1999年3月24日第352-1号文件的法令
25	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于石油天然气领域合作的协定	阿拉木图 1997.09.24	无效	各方收到关于完成国内程序的书面通知之日起生效。 双方未完成国内程序	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2006年5月23日第441号文件的决议
26	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府海关合作与互助协定	阿拉木图 1997.09.26	有效	1999年8月3日	哈萨克斯坦共和国政府关于批准1999年4月12日第406号文件的决议
27	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于中华人民共和国向哈萨克斯坦共和国提供无偿军事援助的补充协定	北京 1997.10.04	已失效	自签署之日起生效 2006年10月11日失效	无程序
28	中方为哈萨克斯坦共和国1999年人口普查提供500万元人民币（60万美元）无偿援助的换文形式协议	北京 1998.05.07	有效	自签署之日起生效	无程序
29	中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于中哈国界的补充协定	阿拉木图 1998.07.04	有效	1999年4月7日生效	哈萨克斯坦共和国法律关于批准1999年3月24日第351-1号文件的法令
30	中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于哈萨克斯坦共和国驻中国香港特别行政区名誉领事馆开馆的换文	北京 1998.12.24	有效	自签署之日起生效	无程序
31	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于中华人民共和国政府向哈萨克斯坦共和国武装部队提供300万元人民币无偿援助的协定	阿拉木图 1999.12.30	有效	自签署之日起生效	无程序
32	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于中华人民共和国向哈萨克斯坦共和国提供优惠贷款的框架协议	北京 1999.07.09	已失效	自签署之日起生效 2002年7月9日失效	无程序
33	中华人民共和国政府对哈萨克斯坦共和国政府无偿援助协定	北京 1999.11.23	有效	自签署之日起生效	无程序
34	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于反垄断政策和打击不正当竞争领域合作的协定	北京 1999.11.23	有效	自签署之日起生效	无程序

35	中华人民共和国政府向哈萨克斯坦共和国政府提供无偿援助协定	阿斯塔纳 2000.04.19	有效	自签署之日起生效	无程序
36	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于中华人民共和国政府向哈萨克斯坦共和国武装部队提供300万元人民币无偿援助的协定	北京 2000.04.24	已失效	自签署之日起生效 2006年10月11日失效	无程序
37	中华人民共和国政府向哈萨克斯坦共和国政府提供无偿援助的协定	阿斯塔纳 2000.07.28	有效	自签署之日起生效	无程序
38	中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国关于哈萨克斯坦共和国向外交和同等机构提供税收优惠的换文	阿拉木图 2000.09.07	有效	自签署之日起生效	无程序
39	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于利用和保护跨界河流的合作协定	阿斯塔纳 2001.09.12	有效	2002年10月1日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2002年9月10日第989号文件的决议
40	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于对所得避免双重征税和防止偷漏税的协定	阿斯塔纳 2001.09.12	有效	2003年8月9日生效	哈萨克斯坦共和国法律关于批准2003年6月2日第421-11号文件的法令
41	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于向哈萨克斯坦共和国政府提供一千万人民币无偿援助的换文形式协议	阿斯塔纳 2001.09.12	有效	自签署之日起生效	无程序
42	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于中华人民共和国政府无偿提供500万元人民币援助,以供应物质资源或实施项目的换文协定	阿斯塔纳 2002.01.14	有效	自签署之日起生效	无程序
43	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于中哈国界线的勘界议定书	北京 2002.05.10	有效	2003年7月29日生效	哈萨克斯坦共和国法律关于批准2003年7月4日第469-11号文件的法令
44	中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国睦邻友好合作条约	北京 2002.12.23	有效	2003年6月3日生效	哈萨克斯坦共和国法律关于批准2003年6月2日第420-11号文件的法令
45	哈萨克斯坦共和国和中华人民共和国关于打击恐怖主义、分裂主义和极端主义的合作协定	北京 2002.12.23	有效	2003年7月3日生效	哈萨克斯坦共和国关于批准2003年6月2日第1098号文件的总统令
46	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于中华人民共和国政府向哈萨克斯坦共和国政府提供一千万人民币无偿援助,用于执行人道主义领域项目的换文	北京 2002.12.23	有效	自签署之日起生效	无程序

47	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于防止危害军事行动的协定	北京 2002. 12. 23	无效		中方未完成国内程序	哈萨克斯坦共和国法律关于批准2004年6月11日第560-II号文件的法令
48	哈萨克斯坦共和国工业和贸易部副部长奥拉兹巴科夫与中华人民共和国对外贸易合作部副部长周可仁互换中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府之间关于中华人民共和国政府向哈萨克斯坦共和国政府提供无偿援助五百万人民币的协议	北京 2002. 12. 23	有效		自签署之日起生效	无程序
49	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于中华人民共和国政府向哈萨克斯坦共和国政府为教育领域项目实施提供2000万元无偿援助的换文协定	阿斯塔纳 2003. 06. 03	有效		自签署之日起生效	无程序
50	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于中华人民共和国政府向哈萨克斯坦共和国政府提供的无偿援助使用条件换文协定（重建科斯塔奈地区的电信网络）	阿斯塔纳 2003. 08. 26	有效		自签署之日起生效	无程序
51	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于设立包括香港特别行政区和澳门特别行政区在领区内的哈萨克斯坦共和国驻中华人民共和国香港特别行政区总领事馆的换文协定	北京 2003. 07. 02	有效		自签署之日起生效	无程序
52	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于中华人民共和国政府向哈萨克斯坦共和国政府提供的无偿援助使用条件换文协定	阿斯塔纳 2003. 12. 30	有效		自签署之日起生效	无程序
53	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于发展油气领域全面合作的框架协议	北京 2004. 05. 17	有效		自签署之日起生效	无程序
54	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于设立中哈合作委员会的协定	北京 2004. 05. 17	有效		自签署之日起生效	无程序
55	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于经贸合作的协定	北京 2004. 05. 17	有效		2010年8月18日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2004年8月20日第880号文件的决议
56	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于植物保护和检疫合作协定	北京 2004. 05. 17	有效		2004年8月27日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2004年8月20日第879号文件的决议

57	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于动物检疫及动物卫生的合作协定	北京 2004. 05. 17	有效	2004年8月16日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2004年8月10日第832号文件的决议
58	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于设立霍尔果斯国际边境合作中心的框架协议	伊宁 2004. 09. 24	有效	2005年10月28日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2005年3月4日第204号文件的决议
59	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于打击犯罪的合作协议	阿斯塔纳 2005. 05. 19	有效	2007年2月7日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2006年11月30日第1147号文件的决议
60	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于霍尔果斯国际边境合作中心活动管理的协定	阿斯塔纳 2005. 07. 04	有效	2005年10月28日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2005年8月25日第877号文件的决议
61	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于设立哈萨克斯坦上海总领事馆的协议（换文形式）	北京 2005. 03. 25	有效	哈萨克斯坦共和国收到中华人民共和国照会之日起生效	无程序
62	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于中华人民共和国政府向哈萨克斯坦共和国政府提供无偿援助的适用协定（换文形式）	阿斯塔纳 2006. 03. 10	有效	自签署之日起生效	无程序
63	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于中哈国界管理制度的协定	北京 2006. 12. 20	有效	25. 12. 2015 2015年12月25日生效	哈萨克斯坦共和国法律关于批准2015年10月29日第371-V号文件的法令
64	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于对通过中哈边境管道运输能源的海关监管协定	北京 2006. 12. 20	有效	2010年12月14日生效	哈萨克斯坦共和国法律关于批准2010年6月24日第292-IV号文件的法令
65	2005年7月4日中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于霍尔果斯国际边境合作中心中心活动管理的协定修订议定书	北京 2006. 12. 20	有效	2007年6月15日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2007年5月7日第366号文件的决议
66	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于相互承认学历和学位证书的协定	北京 2006. 12. 20	有效	2007年11月16日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2007年11月6日第1040号文件的决议
67	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于中哈国界管理制度的协定	北京 2006. 12. 20	有效	2015年12月25日生效	中国已完成国内程序
68	哈萨克斯坦共和国政府和中华人民共和国香港特别行政区政府关于国际航空交通的协定	香港 2006. 12. 22	无效	书面通知已完成国内程序之日起生效	哈萨克斯坦共和国未完成国内程序

69	阿拉木图 中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于在阿拉木图设立中华人民共和国总领事馆的换文协议	阿斯塔纳 2007. 08. 18	有效	自递交2007年8月18日的照会之日起生效	无程序
70	2004年5月17日中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于发展石油天然气领域全面合作框架协议的修订议定书	阿斯塔纳 2007. 08. 18	有效	自签署之日起生效	无程序
71	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于建设和运营哈萨克斯坦-中国天然气管道的合作协议	阿斯塔纳 2007. 08. 18	有效	2010年6月8日生效	哈萨克斯坦共和国法律关于批准2009年12月4日第218-IV号文件的法令
72	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于阿塔苏至阿拉山口原油管道运营中若干问题的合作协议	阿斯塔纳 2007. 08. 18	无效	哈萨克斯坦共和国未完成国内程序	中华人民共和国已完成国内程序
73	关于修改和补充2004年5月17日《中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于建立中哈合作委员会协定》的议定书	阿斯塔纳 2008. 10. 31	有效	自签署之日起生效	无程序
74	2004年5月17日中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于全面发展石油天然气合作框架协议的议定书	北京 2009. 10. 14	失效	自签署之日起生效 2014年5月17日失效	无程序
75	2007年8月18日《哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于建设和运营哈萨克斯坦-中国天然气管道合作协议》的修订和补充协议	阿斯塔纳 2007. 08. 18	有效	2010年9月16日生效	哈萨克斯坦共和国法律关于批准2010年7月15日第330-IV号文件的法令
76	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于和平利用核能的合作协定	阿斯塔纳 2010. 06. 12	有效	2011年4月20日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2011年3月10日第244号文件的决议
77	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于建设霍尔果斯河“友谊”联合引水枢纽的合作协议	卡拉干达 2010. 11. 13	有效	2014年5月26日生效	哈萨克斯坦共和国法律关于批准2014年4月21日第196-V号文件的法令
78	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于利用和保护跨界河流的协定	北京 2011. 02. 22	有效	2011年11月20日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2011年9月30日第1114号文件的决议
79	哈萨克斯坦共和国和中华人民共和国关于移管被判刑人的条约	北京 2011. 02. 22	有效	2015年9月30日生效	哈萨克斯坦共和国法律关于批准2013年11月20日第144-V号文件的法令
80	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于环境保护合作的协定	阿斯塔纳 2011. 06. 13	有效	2012年6月18日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2012年5月7日第583号文件的决议

81	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于中华人民共和国政府向哈萨克斯坦共和国政府提供技术援助作为无偿援助的协定	阿斯塔纳 2011. 09. 26	有效	2015年9月1日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2012年1月18日第102号文件的决议
82	2007年8月18日《中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于建设和运营哈萨克斯坦-中国天然气管道合作协定》的修订和补充协议	阿斯塔纳 2011. 07. 27	有效	2013年8月9日生效	哈萨克斯坦共和国法律关于批准2013年7月3日第120-V号文件的法令
83	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于中华人民共和国政府向哈萨克斯坦共和国政府提供无偿技术援助的协定	阿斯塔纳 2011. 09. 26	有效	2015年9月1日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2012年1月18日第102号文件的决议
84	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国香港特别行政区政府关于互免签证的协定	北京 2012. 05. 09	有效	2012年7月26日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2012年6月18日第803号文件的决议
85	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于建设和运营萨热布拉克-兹穆奈天然气管道的合作协定	阿斯塔纳 2012. 12. 08	有效	2013年11月12日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2013年3月27日第277号文件的决议
86	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于开发和运营哈萨克斯坦-中国石油管道若干问题的合作协定	阿斯塔纳 2012. 12. 08	有效	2013年11月19日生效	哈萨克斯坦共和国法律关于批准2013年10月17日第136-V号文件的法令
87	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于中哈边境口岸及其管理制度的协定	北京 2012. 06. 06	有效	自签署之日起生效	无程序
88	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于建设和运营天然气液化厂的协议	阿斯塔纳 2013. 05. 30	有效	2014年2月6日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2013年11月30日第1280号文件的决议
89	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于共同管理和运营霍尔果斯河“友谊”联合引水枢纽工程的协定	阿斯塔纳 2013. 09. 07	有效	2015年1月7日生效	哈萨克斯坦共和国法律关于批准2014年11月20日第255-V号文件的法令
90	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于互为对方国家建设大使馆划拨建设用地协议	阿斯塔纳 2013. 09. 07	有效	2015年1月22日生效	哈萨克斯坦共和国法律关于批准2014年12月9日第261-V号文件的法令
91	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于和平研究和利用外层空间合作协定	阿斯塔纳 2013. 09. 07	有效	2014年4月18日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2014年4月3日第313号文件的决议

92	2012年12月8日哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于建设和运营萨热布拉克-兹穆奈天然气管道合作协议的修订议定书	阿斯塔纳 2013. 09. 07	无效	无效	双方都已完成国内程序	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2014年5月28日第557号文件的决议
93	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于在哈萨克斯坦共和国公民在哈萨克斯坦共和国的短期劳务协定	阿斯塔纳 2013. 09. 07	无效	无效	双方都已完成国内程序	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2014年7月8日第784号文件的决议
94	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于在预防和消除紧急情况合作协定	阿斯塔纳 2014. 05. 28	有效	有效	2015年5月25日生效	哈萨克斯坦共和国法律关于批准2015年4月22日第307-V号文件的法令
95	2012年6月6日中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于中哈边境口岸及其管理制度协定的修订和补充议定书	乌鲁木齐 2014. 09. 01	有效	有效	自签署之日起生效	无程序
96	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国关于向哈萨克斯坦共和国武装部队提供无偿技术援助的协定	北京 2014. 09. 22	有效	有效	2015年5月15日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2015年2月4日第29号文件的决议
97	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于捐赠RF 9010型检验检查系统的换文协议	阿斯塔纳 2014. 06. 30	有效	有效	自签署之日起生效	无程序
98	2005年7月4日哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于“霍尔果斯”国际边境合作中心活动管理协定的修订和补充议定书	阿斯塔纳 2014. 12. 14	有效	有效	2015年9月7日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2015年6月17日第447号文件的决议
99	2012年6月6日的协哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于中哈边境口岸及其管理制度协定的修订议定书，	北京 2015. 03. 27	有效	有效	自签署之日起生效	无程序
100	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于无偿转让具有计算机地形测量功能的行李扫描系统和人体扫描系统的检验检查全套设备换文协定	阿斯塔纳 2015. 07. 08	有效	有效	自签署之日起生效	无程序
101	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于人文合作的协定	北京 2015. 08. 31	有效	有效	自签署之日起生效	无程序
102	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于向哈萨克斯坦共和国武装部队无偿提供技术援助（协助）的协定。	阿斯塔纳 2015. 10. 12	有效	有效	2016年2月2日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2015年12月31日第1169号文件的决议
103	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于向哈萨克斯坦共和国内政部无偿提供技术援助的协定	阿斯塔纳 2015. 11. 05	有效	有效	自签署之日起生效	无程序

104	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于在产能和投资合作框架内便利双方人员办理商务签证的协定	北京 2015. 12. 14	有效	2016年7月1日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2016年4月7日第193号文件的决议
105	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于加强工业化和投资领域合作的框架协议	北京 2016. 08. 31	有效	2016年3月2日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2016年1月27日第30号文件的决议
106	2004年5月17日哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于建立中哈合作委员会协定的补充议定书	杭州 2016. 09. 02	有效	自签署之日起生效	无程序
107	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于霍尔果斯河楚库尔布拉克（阿拉马力）联合泥石流拦坝建设合作协定	阿斯塔纳 2017. 06. 08	有效	22. 11. 2018	哈萨克斯坦共和国法律关于批准2018年6月29日第164-IV号文件的法令
108	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于超级计算机项目的合作备忘录	阿斯塔纳 2017. 06. 08	有效	自签署之日起生效	无程序
109	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于提供实验室设备的协议	阿斯塔纳 2017. 06. 08	有效	自签署之日起生效	无程序
110	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于对在哈萨克斯坦进行直接投资的中哈产能合作基金部分收入免税的协定	阿斯塔纳 2017. 06. 08	无效	无效	哈萨克斯坦共和国未完成国内程序
111	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于联合电影制作领域合作的协议	阿斯塔纳 2017. 06. 21	有效	2017年12月6日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2017年9月18日第574号文件的决议
112	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于重建松巴河中哈联合取水设施的协定	北京 2017. 11. 15	有效	2018年11月8日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2018年10月5日第615号文件的决议
113	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于中华人民共和国提供优惠信贷的框架协议	北京 2018. 06. 07	有效	2019年9月7日生效	哈萨克斯坦共和国法律关于批准2019年5月18日第257-VI号文件的法令
114	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于防止核材料、放射性材料、放射性废物和辐射危险物品非法流动的合作协定	北京 2018. 06. 07	无效	无效	2021年7月12日外交部国际法律司同意哈萨克斯坦共和国法律批准该项目
115	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于军事技术合作的协定	北京 2018. 11. 22	无效	中华人民共和国未完成国内程序	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2019年5月15日第285号文件的决议

116	哈萨克斯坦共和国政府与中华人民共和国政府关于中华人民共和国提供超级计算机的合作协议	北京 2019.09.11	有效	2021年3月12日生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准2020年2月14日第56号文件的决议
117	中华人民共和国政府和哈萨克斯坦共和国政府关于在民用航空器搜寻与救援协议	北京 2019.09.11	无效	无效	双方未完成国内程序
部门间的国际协议					
1	中华人民共和国铁道部与哈萨克斯坦共和国交通部国境铁路协定	北京 1992.08.10	有效	1992年9月1日生效	无程序
2	中华人民共和国外交部和哈萨克斯坦共和国外交部磋商议定书	北京 1992.08.10	失效	自签署之日起生效 1996年8月10日失效	无程序
3	中华人民共和国外交部和哈萨克斯坦共和国外交部关于相互免费设立使馆的协定	北京 1993.07.01	失效	自签署之日起生效 2003年7月1日失效	无程序
4	中华人民共和国公安部和哈萨克斯坦共和国内务部相互合作协议	北京 1993.06.28	有效	自签署之日起生效	无程序
7	哈萨克斯坦共和国水文气象局与中国气象局关于气象领域的科技合作协议	北京 1995.09.11	有效	自签署之日起生效	无程序
8	哈萨克斯坦共和国国家银行与中华人民共和国人民银行合作协议	阿拉木图 1996.07.05	失效	自签署之日起生效 1998年7月5日失效	无程序
9	中华人民共和国外交部和哈萨克斯坦共和国外交部关于签发签证的领事费标准协定	阿拉木图 1996.09.12	有效	1996年9月22日生效	1996年9月22日
10	中华人民共和国国家航天局与哈萨克斯坦共和国科学院国家航天局关于和平研究和利用外层空间的合作协议	北京 1998.05.07	有效	自签署之日起生效	无程序
11	中华人民共和国国家旅游局与哈萨克斯坦共和国教育、文化和卫生部关于旅游领域的合作协议	北京 1998.05.07	失效	自签署之日起生效 2008年5月7日失效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准1998年9月7日第863号文件的决议
12	中华人民共和国国家体育总局与哈萨克斯坦共和国教育、文化和卫生部关于体育领域的合作协议	北京 1998.05.07	有效	自签署之日起生效	哈萨克斯坦共和国政府关于批准1998年9月9日第867号文件的决议
13	中华人民共和国国防部和哈萨克斯坦共和国国防部关于中华人民共和国向哈萨克斯坦共和国武装部队提供800万元人民币无偿援助的协定	北京 2000.04.24	失效	自签署之日起生效 2006年10月11日失效	无程序

14	中华人民共和国海关总署与哈萨克斯坦共和国国家收入部海关委员会关于对外贸易海关统计方法和信息合作议定书	北京 2000. 12. 23	有效	自签署之日起生效	无程序
15	中华人民共和国海关总署与哈萨克斯坦共和国国家收入部海关委员会关于相互承认海关单证和标识的合作议定书	北京 2000. 12. 25	有效	自签署之日起生效	无程序
16	中华人民共和国卫生部与哈萨克斯坦共和国卫生部关于卫生和医学领域合作的协定	阿斯塔纳 2001. 09. 12	失效	自签署之日起生效 2011年9月12日失效	无程序
17	中华人民共和国地震局与哈萨克斯坦共和国教育科学部关于地震研究科学技术合作协议	阿斯塔纳 2001. 09. 12	失效	自签署之日起生效 2006年9月12日失效	无程序
18	中华人民共和国国防部和哈萨克斯坦共和国国防部关于向哈萨克斯坦共和国提供无偿军事援助的协定	北京 2001. 12. 28	失效	自签署之日起生效 2006年10月11日失效	无程序
19	中华人民共和国公安部与哈萨克斯坦共和国国家安全委员会合作协议	阿斯塔纳 2002. 05. 24	有效	自签署之日起生效	无程序
20	中华人民共和国农业部和哈萨克斯坦共和国农业部关于防治蝗虫及其他农作物病虫害合作的协定	北京 2002. 12. 23	有效	2015年6月30日生效	无程序
21	中华人民共和国国防部和哈萨克斯坦共和国国家安全委员会边防合作协议	北京 2002. 01. 17	有效	自签署之日起生效	无程序
22	中华人民共和国教育部与哈萨克斯坦共和国教育科学部关于教育领域合作的协议	阿斯塔纳 2003. 06. 03	有效	自签署之日起生效	无程序
23	中华人民共和国公安部与哈萨克斯坦共和国内务部关于中国向哈萨克斯坦共和国提供无偿军事援助的协议	北京 2003. 09. 29	有效	自签署之日起生效	无程序
24	中华人民共和国国防部和哈萨克斯坦共和国国防部关于中国向哈萨克斯坦共和国提供无偿军事援助的协定	北京 2004. 04. 27	有效	自签署之日起生效	无程序
25	中华人民共和国铁道部与哈萨克斯坦共和国交通和通信部铁路运输合作协议	北京 2004. 05. 17	有效	自签署之日起生效	无程序
26	中华人民共和国水利部和哈萨克斯坦共和国农业部关于双方紧急通报跨界河流自然灾害信息的协议	阿斯塔纳 2005. 07. 04	有效	自签署之日起生效	无程序
27	中国银行业监督管理委员会与哈萨克斯坦共和国金融市场和金融组织监管局谅解备忘录	北京 2005. 12. 14	有效	自签署之日起生效	无程序
28	中华人民共和国国土资源部与哈萨克斯坦共和国能源矿产资源部关于地质和土地利用领域合作的协议	阿斯塔纳 2005. 07. 04	有效	自签署之日起生效	无程序

29	中华人民共和国铁道部与哈萨克斯坦共和国交通和通信部关于研究建设1435毫米轨距的跨哈萨克斯坦铁路线的合作备忘录	阿斯塔纳 2005. 07. 04	有效	自签署之日起生效	无程序
30	中华人民共和国工业和信息化部与哈萨克斯坦共和国信息和通信部关于信息和通信产业领域的合作备忘录	阿斯塔纳 2005. 07. 04	有效	自签署之日起生效	无程序
31	中华人民共和国国防部和哈萨克斯坦共和国国防部关于中华人民共和国向哈萨克斯坦共和国提供无偿军事援助的协定	阿斯塔纳 2005. 09. 16	有效	自签署之日起生效	无程序
32	中华人民共和国国防部和哈萨克斯坦共和国国防部提供无偿军事援助的议定书	阿斯塔纳 2005. 09. 16	有效	自签署之日起生效	无程序
33	中国人民银行和哈萨克斯坦共和国国家银行关于边境地区贸易银行间结算的协定	北京 2005. 12. 14	失效	自签署之日起生效 2011年12月14日失效	无程序
34	中华人民共和国国防部和哈萨克斯坦共和国国防部关于中国向哈萨克斯坦提供无偿军事援助的议定书	北京 2006. 04. 27	有效	自签署之日起生效	无程序
35	中华人民共和国国家质量监督检验检疫总局与哈萨克斯坦共和国农业部关于哈萨克斯坦共和国向中华人民共和国出口小麦植物检疫要求的议定书	北京 2006. 11. 17	失效	自签署之日起生效 2010年11月17日失效	无程序
36	中华人民共和国水利部与哈萨克斯坦共和国农业部关于开展跨界河流科研合作的协议	北京 2006. 12. 20	有效	自签署之日起生效	无程序
37	中华人民共和国水利部与哈萨克斯坦共和国环境保护部关于相互交换主要跨界河流边境水文水质资料（数据）的协议	北京 2006. 12. 20	有效	自签署之日起生效	无程序
38	中华人民共和国国家档案局与哈萨克斯坦共和国文化和信息部关于档案领域合作的协议	北京 2006. 12. 20	有效	自签署之日起生效	无程序
39	中华人民共和国铁道部与哈萨克斯坦共和国交通和通信部关于连接科尔加斯（哈萨克斯坦）- 霍尔果斯（中国）中哈铁路的意向备忘录	北京 2006. 12. 20	有效	自签署之日起生效	无程序
40	中华人民共和国商务部与哈萨克斯坦共和国工业和信息化部关于使用进口证书书的协议	阿斯塔纳 2007. 08. 18	有效	自签署之日起生效	无程序
41	中华人民共和国国家质量监督检验检疫总局与哈萨克斯坦共和国农业部关于哈萨克斯坦共和国向中华人民共和国出口小麦植物检疫要求议定书的修订议定书	阿斯塔纳 2008. 10. 31	失效	自签署之日起生效 2010年11月17日失效	无程序

42	中华人民共和国地震局与哈萨克斯坦共和国教育科学部关于地震研究领域的科技合作协议	北京 2009. 04. 03	有效	自签署之日起生效	无程序
43	2003年6月3日中华人民共和国教育部与哈萨克斯坦共和国教育科学部关于教育领域合作协议的修订和补充协议	北京 2009. 04. 16	有效	自签署之日起生效	无程序
44	2003年6月3日哈萨克斯坦共和国教育科学部与中华人民共和国教育部关于教育领域合作协议的修订和补充协议	北京 2009. 04. 16	有效	自签署之日起生效	无程序
45	中华人民共和国外交部与哈萨克斯坦共和国外交部2011-2013年合作备忘录	阿拉木图 2010. 12. 28	有效	自签署之日起生效	无程序
46	中华人民共和国国防部与哈萨克斯坦共和国国防部关于无偿提供军事援助的协定	北京 2011. 02. 21	有效	自签署之日起生效	无程序
47	中华人民共和国国防部和哈萨克斯坦共和国国防部关于无偿提供军事援助的协议	阿斯塔纳 2011. 04. 24	失效	自签署之日起生效 2011年6月1日失效	无程序
48	中华人民共和国国防部和哈萨克斯坦共和国国防部关于无偿提供军事援助的协议	2012. 04. 24	有效	自签署之日起生效	无程序
49	中华人民共和国国防部和哈萨克斯坦共和国国防部关于无偿提供军事援助的协定	北京 2011. 02. 21	有效	自签署之日起生效	无程序
50	中华人民共和国铁道部和哈萨克斯坦共和国交通部跨境铁路协定的修订和补充协议	阿斯塔纳 2012. 12. 08	有效	自签署之日起生效	无程序
51	中华人民共和国海关总署和哈萨克斯坦共和国财政部关于对外贸易海关统计方法和信息合作议定书	阿斯塔纳 2012. 12. 08	有效	自签署之日起生效	无程序
52	中华人民共和国公安部与哈萨克斯坦共和国国家安全委员会合作协议	北京 2013. 04. 17	有效	自签署之日起生效	无程序
53	中华人民共和国公安部与哈萨克斯坦共和国国家安全委员会边防合作协定的议定书	北京 2013. 04. 17	有效	自签署之日起生效	无程序
54	中华人民共和国公安部与哈萨克斯坦共和国国家安全委员会合作协议	北京 2013. 04. 17	有效	自签署之日起生效	无程序
55	中国人民银行反洗钱监测分析与哈萨克斯坦共和国财政部关于反洗钱和反恐融资情报交流合作备忘录	阿什哈巴德 2013. 11. 14	有效	自签署之日起生效	无程序
56	中国人民银行和哈萨克斯坦共和国国家银行关于组织结算与支付的协议	阿斯塔纳 2014. 12. 14	有效	自签署之日起生效	无程序

57	中华人民共和国政府与哈萨克斯坦政府关于向哈萨克斯坦共和国内务部无偿提供技术援助的协定	阿斯塔纳 2015.11.05	有效	自签署之日起生效	
58	中华人民共和国国家旅游局与哈萨克斯坦共和国投资发展部关于便利中国公民赴哈萨克斯坦团队旅游的备忘录	北京 2015.12.14	有效	自签署之日起生效	无程序
59	中华人民共和国国家质量监督检验检疫总局与哈萨克斯坦共和国农业部关于哈萨克斯坦共和国向中华人民共和国出口小麦植物检疫要求的议定书	北京 2015.12.14	有效	自签署之日起生效	无程序
60	中华人民共和国海关总署与哈萨克斯坦共和国财政部关于在中哈海关边境实施“信托”项目的议定书	北京 2015.12.14	有效	2017年5月13日生效	无程序
61	中华人民共和国交通运输部与哈萨克斯坦共和国投资发展部关于建立国际汽车运输许可证制度的议定书	阿斯塔纳 2016.10.12	有效	自签署之日起生效	无程序
62	中华人民共和国公安部和哈萨克斯坦共和国国家安全局关于确保受保护人员和设施安全领域合作的协定	阿斯塔纳 2017.04.05	有效	自签署之日起生效	无程序
63	中华人民共和国国家税务总局和哈萨克斯坦共和国财政部关于税收问题的谅解和合作备忘录	阿斯塔纳 2017.06.08	有效	自签署之日起生效	无程序
64	中华人民共和国海关总署和哈萨克斯坦共和国财政部关于对外贸易海关统计方法和信息合作议定书	北京 2019.04.26	有效	自签署之日起生效	无程序
65	中华人民共和国海关总署和哈萨克斯坦共和国海关边境运输货物和车辆初步信息的议定书	北京 2019.04.26	有效	自签署之日起生效	无程序
66	中华人民共和国海关总署和哈萨克斯坦共和国财政部关于加强知识产权边境保护领域合作的备忘录	北京 2019.09.11	有效	自签署之日起生效	无程序
67	中华人民共和国国家审计署与哈萨克斯坦共和国预算执行监督委员会合作协定	莫斯科 2019.09.23	有效	自签署之日起生效	无程序
68	中华人民共和国海关总署和哈萨克斯坦共和国农业部关于哈萨克斯坦共和国输华猪肉检验检疫及兽医卫生要求的议定书	努尔苏丹 2019.09.25	有效	自签署之日起生效	无程序

其他文件

1	1992年9月26日《中华人民共和国政府与哈萨克斯坦共和国政府汽车运输协定》实施细则	阿拉木图 1993.02.27	有效	与协议条款相同。1993年5月15日生效	无程序
2	关于中华人民共和国政府向哈萨克斯坦政府捐赠货物的文件	阿拉木图 1994.04.26	有效	自签署之日起生效	无程序
3	中华人民共和国与哈萨克斯坦共和国关于建立国际公路运输许可证发放制度的议定书	阿拉木图 1998.02.27	有效	自签署之日起生效	无程序
4	中华人民共和国文化部和哈萨克斯坦共和国文化部1993-1994年文化合作计划	北京 1993.10.18	有效	自签署之日起生效	无程序
5	中华人民共和国科学部和哈萨克斯坦共和国文化部1995-1997年文化合作计划	北京 1995.06.21	有效	自签署之日起生效	无程序
6	中华人民共和国国家质量监督检验检疫总局与哈萨克斯坦共和国工业和贸易部关于互供货物控制和安全领域合作的谅解备忘录	北京 2006.11.17	有效	自签署之日起生效	无程序
7	中华人民共和国农业部与哈萨克斯坦共和国农业部在农业领域的谅解备忘录	北京 2009.04.16	有效	自签署之日起生效	无程序
8	中华人民共和国交通部与哈萨克斯坦共和国交通和通信部关于建设“西欧-中国西部”国际公路运输走廊的谅解备忘录	北京 2009.04.16	有效	自签署之日起生效	无程序
9	中华人民共和国司法部与哈萨克斯坦共和国司法部关于法律领域的谅解和合作备忘录	阿斯塔纳 2018.05.17	有效	自签署之日起生效	无程序

КАЗАХСТАН-КИТАЙ: ТРИ ДЕСЯТИЛЕТИЯ ДОБРОСОСЕДСКОГО И ВЗАИМОВЫГОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Издание посвящается 30-летию установления дипломатических отношений
между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой

1992-2022

УДК 327 (574+510)
ББК 66.4 (5Каз+5Кит)
Қ 18

Посольство РК в КНР · Посольство КНР в РК

Центр по изучению Китая в г. Нур-Султане

30-летию дипломатических отношений между
Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой посвящается

Под общей редакцией Т.Т. Шаймергенова

Қ 18 «Казахстан-Китай: три десятилетия добрососедского и взаимовыгодного сотрудничества». Авторский коллектив. – Нур-Султан: Центр по изучению Китая, издательство «Prime Interprise», 2022. – 490 с.

ISBN 978-601-06-8805-6

В книге представлен комплексный взгляд на установление и развитие в течение трех десятилетий казахстанско-китайских отношений на рубеже XX–XXI веков.

Китай стал одним из первых зарубежных государств, признавшим суверенитет, независимость и территориальную целостность Казахстана. С момента установления дипломатических отношений руководители обеих стран выстроили межгосударственные отношения, которые по праву стали образцовыми и перешли в новый этап развития вечного всестороннего стратегического партнерства.

Глубокие исторические связи между народами, дружественный политический диалог, взаимопонимание и прагматичное сотрудничество между Казахстаном и Китаем стали благоприятной основой для продуктивного и успешного развития двусторонних отношений в современную эпоху.

В юбилейное издание включен широкий спектр аналитической и справочной информации, а также архивных материалов и фотолетопись, которые полноценно отражают динамику развития, содержание и достижения казахстанско-китайских отношений за три десятилетия.

Книга рассчитана на дипломатов, специалистов и учащихся в области международных отношений и всех, кто интересуется современной внешней политикой Республики Казахстан и развитием казахстанско-китайских отношений.

УДК 327 (574+510)
ББК 66.4 (5Каз+5Кит)

ISBN 978-601-06-8805-6

© Центр по изучению Китая, г. Нур-Султан, 2022
© Шаймергенов Т.Т., 2022
© ТОО «Prime Interprise», 2022
© Все права защищены

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие казахстанской стороны.....	283
Предисловие китайской стороны.....	285
Введение.....	287
1. Важные этапы развития и достижения дипломатических отношений между РК и КНР за три десятилетия.....	293
2. История дипломатических отношений РК и КНР в лицах.....	346
3. Хронология визитов на высшем уровне.....	352
4. Основные механизмы двустороннего взаимодействия РК и КНР.....	356
5. Стратегические документы между РК и КНР.....	362
6. Полный перечень договоров и соглашений между РК и КНР.....	433
Фотолетопись казахстанско-китайских отношений.....	470

АВТОРСКИЙ КОЛЛЕКТИВ ИЗДАНИЯ

Нурышев Ш.Ш.
Шаймергенов Т.Т.
Аймаханов А.Е.
Шаймергенова Г.А.

Коллектив Посольства
Китайской Народной Республики в
Республике Казахстан

ПРЕДИСЛОВИЕ КАЗАХСТАНСКОЙ СТОРОНЫ

Народы Казахстана и Китая имеют глубокие исторические корни тесного сотрудничества, дружбы и взаимопонимания. Сегодня обе страны находятся на ключевом этапе своего государственного развития, национального возрождения и углубления межгосударственных отношений. Китай, как близкий сосед, остается одним из приоритетных направлений в многовекторной внешней политике Казахстана.

3 января 2022 года исполнилось 30 лет со дня установления дипломатических отношений между нашими странами. За эти годы политическое доверие и торгово-экономическое сотрудничество между Казахстаном и Китаем вышли на беспрецедентно высокий уровень вечного всестороннего стратегического партнерства, окончательно урегулированы все пограничные вопросы и создана прочная договорно-правовая база.

Казахстанско-китайская модель сотрудничества базируется на дружеском диалоге лидеров двух государств, регулярных встречах глав правительств, активной деятельности Комитета по сотрудничеству и Делового совета. Успешно продвигается сопряжение программы «Нурлы жол» с китайской инициативой «Один пояс, один путь». Реализуются совместные индустриально-инвестиционные проекты, развивается региональная транспортно-логистическая инфраструктура.

Казахстан и Китай оказывают взаимную поддержку международным инициативам в рамках ООН, ШОС, СВМДА и формата «Центральная Азия + Китай». Этому способствует совпадение подходов обеих стран по большинству актуальных вопросов международной повестки дня.

Важную роль в укреплении казахстанско-китайского партнерства играют научные и культурные связи, которые способствуют взаимообогащению культур и пониманию ценностей и традиций народов двух стран.

За 30 лет заложен прочный фундамент для дальнейшего укрепления двусторонних отношений в духе взаимной выгоды, непоколебимой дружбы, доверия и сотрудничества. Казахстан и Китай продолжают быть

добрыми соседями и надежными партнерами во благо благополучия и процветания народов двух стран.

Уверен, что настоящая книга поможет лучше узнать и понять характер казахстанско-китайских отношений, будет полезной дипломатам, экспертам, студентам и всем читателям, интересующимся внешней политикой.

Шахрат Нурышев

*Чрезвычайный и Полномочный Посол Республики Казахстан
в Китайской Народной Республике*

ПРЕДИСЛОВИЕ КИТАЙСКОЙ СТОРОНЫ

3 января 2022 года Китай и Казахстан совместно отметили 30-летие установления дипломатических отношений. Старая китайская поговорка гласит – «в тридцать лет встать на ноги», и в настоящее время китайско-казахстанские отношения находятся на самом высоком историческом уровне и могут рассматриваться как эталон межгосударственных отношений в новую эпоху.

В течение тридцати лет с первых дней китайско-казахстанские отношения всегда стабильно и динамично развиваются, поддерживаются доверительный политический диалог и обмены на высоком и высшем уровнях. Наше дружеское добрососедство и взаимовыгодное сотрудничество постоянно углубляется – от комплексного и основательного решения исторически сложившегося пограничного вопроса и подписания Договора о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве в 2002 году, до установления всеобъемлющего стратегического партнерства и вечного всеобъемлющего стратегического партнерства между Китаем и Казахстаном, от инициативы Председателя Си Цзиньпина по совместному строительству «Экономического пояса Шелкового пути», впервые озвученной в Казахстане, до сопряжения стратегий развития двух стран. Сегодня наши отношения приобретают более богатое содержание, более прочную основу и более широкие перспективы развития.

По случаю 30-летия установления китайско-казахстанских дипломатических отношений совместными усилиями было подготовлено и напечатано специальное издание «Китай-Казахстан: три десятилетия добрососедского и взаимовыгодного сотрудничества».

В книге всесторонне рассмотрена и обобщена история развития китайско-казахстанских отношений в течение тридцати лет, представлена информация о взаимных визитах на высшем уровне, описаны основные механизмы двустороннего сотрудничества и собраны правовые документы, подписанные Китаем и Казахстаном.

Она содержит исчерпывающую информацию и представляет собой справочное пособие для экспертов, ученых и читателей, изучающих китайско-казахстанские отношения.

За прошедшие тридцать лет китайско-казахстанские отношения достигли замечательных результатов. Мы твердо верим, что под стратегическим руководством и личным продвижением Председателя Си Цзиньпина и Президента Касым-Жомарта Токаева китайско-казахстанские отношения, выходящие на новые исторические рубежи, несомненно, оседлают ветер и волны, продвинулись вперед и откроют следующие золотые 30 лет, внося новый и большой вклад в укрепление благополучия народов Китая и Казахстана и поддержание региональной безопасности и стабильности. Нас ожидает светлое будущее китайско-казахстанских отношений!

Чжан Сяо

Чрезвычайный и Полномочный Посол Китайской Народной Республики в Республике Казахстан

ВВЕДЕНИЕ

Президент РК Касым-Жомарт Токаев:

«...история наших взаимоотношений уходит корнями вглубь веков. Мы искренне дорожим столь успешным опытом добрососедства и взаимовыгодного сотрудничества. Сотрудничество между Казахстаном и Китаем отличается беспрецедентным динамизмом, высоким доверием и подлинным добрососедством».

Председатель КНР Си Цзиньпин:

«...наши страны являются добрыми соседями с единой судьбой, более чем двухтысячелетней историей отношений и широким кругом интересов, которые крепко соединяют нас и открывают перспективы развития взаимовыгодного сотрудничества...».

Отмечаемое в этом году тридцатилетие дипломатических отношений вновь подтверждает, что Казахстан и Китай – это близкие соседи, связанные многовековыми традициями дружбы и доверия. Известная мудрость гласит: «политика – дочь истории, а история – дочь географии». И историей, и географией Казахстану с Китаем предначертано жить рядом и развиваться сообща, быть искренними друзьями и стратегическими партнерами. Согласно китайским архивным записям, отношения между Страной Великой степи и Поднебесной имеют историю более двух тысяч лет. Кратко ее можно охарактеризовать как летопись сотрудничества двух народов в разные периоды их государственности от караванов Великого Шелкового пути со II века до н.э. до возрождения Шелкового пути в XXI веке.

Новая страница межгосударственных связей была открыта 3 января 1992 года установлением дипломатических отношений между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой после распада СССР. Воссозданные в новейшее время казахстанско-китайские связи развивались фактически с нуля. За эти годы РК и КНР выдержали испытания и все превратности меняющейся международной обстановки, прошли блестящий и необычайный путь развития, который не только принес нашим народам ощутимую выгоду, но и внес важный вклад в содействие миру, стабильности и

благополучию во всем регионе и стал образцом добрососедского и дружественного сосуществования между странами.

Оглядываясь на пройденный совместно путь, можно уверенно констатировать, что за непродолжительный период межгосударственного взаимодействия достигнуты впечатляющие успехи и заложен надежный фундамент для дальнейшего долгосрочного и поступательного развития двусторонних отношений.

Казахстан и Китай конструктивно и с учетом национальных интересов решили все вопросы, доставшиеся в наследство от СССР. Как сказал Конфуций, «Взаимное доверие – основа дружбы». В 1990-е годы наши страны начали именно с этого ключевого элемента долговременного сотрудничества. Первым и важнейшим документом, подписанным двумя государствами, стала «Совместная декларация об основах дружественных взаимоотношений между РК и КНР» в 1993 году. В Декларации закреплены основополагающие принципы двустороннего политического и торгово-экономического сотрудничества. Достигнута договоренность о решении всех спорных вопросов мирным путем, без применения силы или угрозы в какой-либо форме, а также без каких-либо действий, могущих создать угрозу безопасности другой стороне.

Исторически сложилось, что межгосударственным отношениям РК и КНР присущи здоровый прагматизм и стремление учитывать коренные интересы друг друга. Казахстан неизменно разделяет стратегию противодействия «трем злам», поддерживает политику невмешательства во внутренние дела друг друга и уважения национальной самобытности. С первых дней Казахстан последователен в своей позиции поддержки фундаментального принципа «одного Китая».

Укреплению доверия между соседями способствовали предоставление в 1995 году гарантий безопасности Казахстану Китаем, как постоянным членом Совета Безопасности ООН и членом ядерного клуба, решение такого чувствительного вопроса как линия прохождения совместных границ и правовое оформление казахстанско-китайской государственной границы, а также подписание Договора о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве между РК и КНР в 2002 году, двадцатилетие подписания которого отмечается в этом году. Казахстан – единственная страна, с которой Китай подписал Соглашение о сотрудничестве в сфере использования и охраны трансграничных рек. В результате совместных усилий казахстанско-китайская граница стала границей доверия, мира, безопасности и процветания.

Казахстан и Китай сформировали образцовую модель межгосударственных отношений, которые за три десятилетия прошли путь от взаимовыгодной кооперации двух соседних стран до вечного всестороннего стратегического партнерства. Последовательно расширяющееся многоуровневое взаимодействие двух государств выросло в сильные, конструктивные и практические связи, которые выступают сегодня примером добрососедства и взаимного уважения. Из 40 млрд долл. США китайских инвестиций в республики Центральной Азии половина приходится на Казахстан и поэтому вполне закономерно, что РК стала крупнейшим торговым и инвестиционным партнером КНР в регионе.

За эти годы Казахстаном и Китаем создан уникальный многоуровневый механизм двусторонней координации, включающий регулярные контакты лидеров и встречи глав правительств, межпарламентские группы и межрегиональные форумы. Важную роль играет Комитет по сотрудничеству РК–КНР на уровне вице-премьеров, который позволяет планомерно развивать стратегическое партнерство. Показательно, что такой механизм взаимодействия Китай имеет кроме Казахстана еще и с США, Россией и Евросоюзом.

Реальные очертания дальнейшим перспективам казахстанско-китайского сотрудничества придает обширная договорно-правовая база, насчитывающая порядка 200 документов и охватывающая все сферы и направления. Важную роль в укреплении двусторонних отношений играют регулярные контакты на высшем и высоком уровне, а также личные доверительные отношения между лидерами Казахстана и Китая. Главы наших государств Н.А. Назарбаев, К.К. Токаев, Цзян Цзэминь, Ху Цзиньтао и Си Цзиньпин заложили между нашими странами и народами атмосферу истинного добрососедства, взаимопонимания и искренней дружбы.

В течение 30 лет Казахстан и Китай динамично развивались, прошли большой путь национального развития и вышли на новые позиции в мировом сообществе. На момент установления дипломатических отношений РК искала пути выхода из социально-экономического кризиса после распада СССР, а КНР вступила во второе десятилетие политики открытости и реформ, будучи все еще бедной развивающейся страной. За прошедшие годы Казахстан вошел в число 50 наиболее конкурентоспособных государств мира, а Китай добился впечатляющих успехов в своем развитии и стал второй глобальной экономикой. Экономические достижения РК и КНР поступательно проявляются в качественном содержании двусторонних отношений. В течение этих лет повестка взаимодействия отражала новые возможности и задачи двух стран.

Начав с развития торговли, которая за 30 лет выросла почти в 50 раз, Казахстан и Китай перешли к стратегическим проектам в области энергетики, связав свои экономики трубопроводными коммуникациями. В результате сегодня бесперебойно функционируют нефтепровод «Казахстан – Китай» и газопровод «Центральная Азия – Китай». Реагируя на глобальную конъюнктуру сближения Азии и Европы, РК и КНР сфокусировались на транспортно-логистическом взаимодействии и промышленной кооперации в рамках программы по совместному созданию десятков новых индустриальных проектов на территории РК. Ярким символом нашей нерушимой дружбы стали взаимная помощь в период острой фазы пандемии COVID-19 и оперативная организация поставок вакцин китайского производства в Казахстан.

Потенциал экономического сотрудничества РК и КНР реализован еще не в полной мере, поэтому каждый визит на самом высоком уровне раскрывает новую грань двусторонних экономических отношений и дает «зеленый свет» реализации новых возможностей. Все эти десятилетия казахстанско-китайское взаимодействие отличает взаимное уважение интересов обеих сторон, последовательность диалога и приверженность достигнутым договоренностям. Происходившая за этот период смена первых руководителей в обеих странах отражала преемственность курсу дружеских отношений и стратегического партнерства.

Важное международное значение имеет сотрудничество РК и КНР в международных и региональных организациях и структурах. Две страны стремятся к повышению роли многосторонних механизмов в обеспечении региональной безопасности и стабильности. Этому способствует наличие общих или близких позиций и взглядов Казахстана и Китая по многим вопросам глобальной и региональной безопасности, актуальным проблемам международной повестки дня. В течение этих лет РК и КНР успешно взаимодействуют в рамках ООН, ШОС, СВМДА, механизма «Центральная Азия плюс Китай», на которой ведется поиск новых решений для раскрытия потенциала центрально-азиатского региона.

Казахстан получил поддержку Китая в развитии Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии как платформы общеазиатского диалога, а также непостоянного членства РК в Совете Безопасности ООН в 2017–2018 годы. Именно Китай стал первым из мировых торговых «тяжеловесов», с которым Казахстан завершил двусторонние переговоры по вступлению во Всемирную торговую организацию (ВТО), и подписал соответствующий протокол. КНР участвует в Съезде лидеров мировых и традиционных религий,

поддержал инициативы по проведению международной выставки «ЭКСПО-2017» в столице РК, а Казахстан принимает активное участие в работе Беооского Азиатского форума и Форума международного сотрудничества «Один пояс, один путь».

Продуктивное сотрудничество Казахстана и Китая вышло далеко за пределы двустороннего взаимодействия и имеет широкий международный контекст. С 2013 года в рамках воссоздания современного Шелкового пути два стратегических партнера оказывают конструктивное влияние на трансформацию геоэкономики Евразии и, как две тысячи лет назад, вновь способствуют сближению Востока и Запада. Озвученная Председателем КНР Си Цзиньпином в стенах Назарбаев Университета в столице Казахстана инициатива Экономического пояса Шелкового пути («Один пояс, один путь») за почти десять лет реализации смогла объединить более 140 государств и 20 международных организаций, и стала крупнейшей в мире платформой экономического взаимодействия.

Вдоль пояса и пути формируется новая инфраструктура сотрудничества, строятся новые маршруты, а объем торговли между участниками превысил 8 трлн. долл. США. С первых дней Казахстан выступает надежным партнером Китая по строительству Шелкового пути XXI века, параллельно запустил национальную программу инфраструктурного развития «Нұрлы жол» и выгодно интегрировал ее с китайской инициативой. На этой основе обе стороны планируют расширять сотрудничество в сфере торговли в сторону диверсификации структуры товарооборота, поиска новых источников роста торговли, в том числе и трансграничной электронной торговли, развития инновационной кооперации, а также стимулирования торговли продукцией с высокой добавленной стоимостью.

Дальнейшее строительство пояса и пути для РК имеет особую стратегическую значимость. Магистральные коридоры через казахстанскую территорию выступают опорными звеньями мегапроекта и обеспечивают кратчайший и надежный доступ из Азии на рынки Европы, Ближнего Востока и СНГ, а не имеющий выхода к морским путям внутриконтинентальный Казахстан получил прямой выход сразу к трем мировым океанам – Тихому, Атлантическому и Индийскому.

В целом, подводя итоги 30-летней истории дипломатических отношений, можно с уверенностью констатировать, что Казахстан и Китай сумели добиться значительного прогресса. Ключевой характеристикой казахстанско-китайских отношений является отсутствие каких-либо фундаментальных противоречий и проблем, которые могли бы нарушить ту позитивную динамику кооперации,

которая образовалась за последние годы. За три десятилетия мировая система претерпела целый ряд фундаментальных трансформаций, история прошла несколько циклов развития в 1990-е, 2000-е и 2010-е годы. За этот период менялся мир и международные отношения, в свою очередь менялись РК и КНР. Неизменным остается одно – ориентир двух наших стран на укрепление добрососедства, дружбы и взаимовыгодного сотрудничества.

Основываясь на накопленном за тридцать лет опыте взаимодействия, сегодня тесные партнерские контакты между Нур-Султаном и Пекином продолжают демонстрировать поступательную динамику. В сентябре 2019 года в ходе государственного визита Президента РК К.К.Токаева в Китай была подписана Декларация о вечном всестороннем стратегическом партнерстве между нашими странами, открывшая перспективные горизонты кооперации. В целом два соседних государства воспринимают друг друга как надежные партнеры, источник выгодных возможностей и совместной работы для достижения еще больших результатов. В настоящее время взаимовыгодные связи Казахстана и Китая уверенно вошли в четвертое десятилетие и разносторонне развиваются, последовательно стремясь к новой исторической высоте.

1. ВАЖНЫЕ ЭТАПЫ РАЗВИТИЯ И ДОСТИЖЕНИЯ ДИПЛОМАТИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ МЕЖДУ РК И КНР ЗА ТРИ ДЕСЯТИЛЕТИЯ

КРАТКИЙ ИСТОРИЧЕСКИЙ ЭКСКУРС

Веками между страной Великой степи и Поднебесной поддерживались тесные взаимные связи. Безусловно, рассуждения о казахстанско-китайских отношениях будоражат в памяти образы Великого Шелкового пути, как известного на весь мир успешного и взаимовыгодного формата сотрудничества наших народов. Эта уникальная торгово-транзитная сеть, связавшая Восток и Запад не только экономическими, но и культурно-гуманитарными узами, оставила глубокий след в мировой истории и повлияла на развитие евразийских цивилизаций. В целом Шелковый путь отражает глубину казахско-китайских отношений. В китайских архивах бережно хранятся ценные сведения о контактах и отношениях двух наших народов в разные исторические времена в течение порядка двух тысяч лет, однако это повод и тематика для совершенно другого издания.

И поэтому, хотя настоящее издание посвящено 30-летию дипломатических отношений наших стран, важно отметить, что эти три десятилетия относятся лишь к новейшему периоду истории, когда Казахстан вновь обрел свою независимость и приступил к воссозданию своих добрых и взаимовыгодных отношений с Восточным соседом.

В современном историческом периоде первые официальные контакты между Китаем и Казахстаном имели место еще в середине 1980-х годов. Тогда в советско-китайских отношениях сохранялась инерция противостояния и конфронтации двух крупнейших социалистических держав. Однако признаки будущей нормализации уже угадывались: в средствах массовой информации КНР не было

прежнего накала антисоветской пропаганды, в СССР тоже заговорили о важности улучшения отношений с Китаем. В результате обе страны включили рычаги народной дипломатии.¹ После потепления советско-китайских отношений в сентябре 1985 года Н.А.Назарбаев возглавил советскую парламентскую делегацию, которая прибыла в г.Пекин для переговоров с высшим китайским руководством. Это была первая официальная делегация высокого уровня после многих лет напряженности в советско-китайских отношениях и отсутствия каких-либо связей по партийной и правительственной линиям.

В июле 1991 года Н.А.Назарбаев в качестве Президента Казахской ССР вновь посетил Китай. В ходе того визита было подписано «Соглашение о принципах и основных направлениях развития сотрудничества между Казахской ССР и СУАР КНР» и ряд других договоренностей, заложивших основу казахстанско-китайских отношений в будущем. В ходе первых контактов с Китаем на высшем уровне главным образом обсуждались вопросы торгово-экономического сотрудничества, приче м упор был сделан на обеспечение транспортных коммуникаций между двумя странами. Китайская сторона не скрывала своей заинтересованности в развитии торговли с Казахстаном.²

После окончательного распада СССР и обретения государственной независимости, одной из главных внешнеполитических задач Казахстана было установление дипломатических связей и построение принципиально новых, добрососедских отношений со всеми сопредельными государствами, в т.ч. с КНР, основанных на равноправном, конструктивном и взаимовыгодном сотрудничестве.

В начале 1990-х гг. мало кто верил в способность бывших союзных республик стать полноценными суверенными государствами на обломках Советского Союза. В той ситуации Китай проявил мудрость и с первых же дней 1992 года во главе с Председателем КНР, Генеральным секретарем ЦК КПК Цзян Цзэмином, смог весьма успешно начать дипломатические контакты и продуктивно построить межгосударственные отношения со всеми новыми субъектами, возникшими в самом центре Евразии.

Китай стал третьей страной вслед за Турцией и США, объявившей 27 декабря 1991 года о признании независимости Республики Казахстан, а Казахстан первой страной центральноазиатского региона, с которой Китай установил дипломатические отношения на уровне посольств. Таким образом, была открыта новая страница в многовековой

1 Токаев К.К. Преодоление. Дипломатические очерки казахстанского министра. М.: Мир, 2003. С. 190

2 Токаев К.К. Преодоление. Дипломатические очерки казахстанского министра. М.: Мир, 2003. С. 191

истории взаимоотношений двух соседних государств и народов, связи которых, по сути, были прерваны во второй половине XIX века по причине известных исторических обстоятельств.

ПЕРВЫЙ ЭТАП. НАЧАЛО (1991-1995)

Начальный период установления казахстанско-китайских дипломатических связей в 1991–1994 годы характеризуется первыми контактами на высшем и высоком уровнях, частыми встречами руководства двух стран и оформлением формальностей между вновь объявленными соседями. В это время в сжатые сроки создаются основы договорно-правовой базы двусторонних отношений, заключаются основополагающие соглашения, которые регламентируют наиболее важные сферы взаимодействия.

В начальный период формировалась базовая инфраструктура двусторонних отношений. 3 января 1992 года сторонами были подписаны «Совместное коммюнике об установлении дипломатических отношений между РК и КНР» и «Меморандум взаимопонимания к совместному Коммюнике об установлении дипломатических отношений между РК и КНР», которые дали начало первым официальным межгосударственным контактам для последующего развития полноценного двустороннего сотрудничества.

Уже в феврале того же года Китай с визитом посетил Премьер-Министр РК С.А.Терещенко. Историческую делегацию, положившую начало официальных контактов между странами, сопровождал К.К.Токаев, занимавший тогда позицию заместителя министра иностранных дел РК. По его личным воспоминаниям, казахстанским представителям был оказан исключительно теплый прием. Премьер-министр РК был принят всеми китайскими руководителями, включая Генерального секретаря ЦК КПК Цзян Цзэмина, который внимательно слушал рассказ о Казахстане, задавал наводящие вопросы. С большим удовлетворением китайский руководитель воспринял послание Н.Назарбаева о том, что Казахстан намерен приступить к строительству добрососедских, дружественных отношений с Китаем и признает Тайвань неотъемлемой частью КНР.³

Тогда стороны подписали первые документы о торгово-

³ Токаев К.К. *Преодоление. Дипломатические очерки казахстанского министра*. М.: Мир, 2003. С. 192

экономическом, научно-техническом сотрудничестве, о сотрудничестве в области транспорта в сфере взаимных поездок граждан двух стран, а также об открытии дополнительных пунктов пропуска на китайско-казахской границе. Также были подписаны Соглашение о создании Казахстанско-китайской комиссии по торгово-экономическому и научно-техническому сотрудничеству, и Соглашение о предоставлении китайской стороной товарного кредита.

Значение первого официального визита правительственной делегации в Китай трудно переоценить, который стал отправной точкой последующих контактов на высшем уровне. Уже в начале 1992 года обе страны приступили к конкретной работе по определению параметров межгосударственных отношений. Вслед за достигнутыми договоренностями между РК и КНР были созданы 6 пограничных пунктов «Достык», «Хоргос», «Бакты», «Алашанькоу», «Алекссевка-Акчюп», «Жеменей», а также запущена железная дорога с сообщением «Урумчи – Алма-Ата, Алма-Ата – Урумчи» и реконструирована пограничная станция «Достык». Это дало импульс развитию первых торговых отношений, которые в тот период развивались в основном в формате шоп-туризма. Уровень товарооборота между РК и КНР в первый год отношений составил 432 млн. долл. США (экспорт – 227 млн., импорт – 205 млн. долл. США).

В декабре 1992 года взаимное открытие посольств в столицах РК и КНР позволило вывести двусторонние дипломатические контакты на регулярный уровень, продолжить создание договорно-правовой базы и последовательное выстраивание современных казахстанско-китайских отношений на всех направлениях. Первые контакты на высоком политическом уровне дали мощный импульс развитию торгово-экономических связей. Начался процесс «взаимной притирки» и совместного поиска перспективных сфер кооперации. К работе приступили приграничные регионы, тем более в Китае им были предоставлены расширенные права для ведения внешнеэкономической деятельности.

Объективно, конструктивное развитие казахстанско-китайского диалога во многом обязано упорной работе, усилиям, политической воле и личной дружбе лидеров двух стран. В этой связи, прослеживая хронологию становления и развития двусторонних отношений, данное издание основывается на изучении содержания взаимных визитов именно руководителей РК и КНР, результаты которых заложили прочную основу для укрепления поступательного диалога между двумя соседними государствами.

В октябре 1993 года состоялся первый официальный визит

Президента РК Н.А.Назарбаева в Китай. Президент РК К.К.Токаев очень подробно описывает тот исторический вояж в своих очерках, как непосредственный участник тех важнейших событий.⁴ Эта поездка проходила на фоне большого подъема энтузиазма и ожиданий от будущего двустороннего сотрудничества. Тогда китайское руководство проявляло исключительную активность и заинтересованность на начальном этапе установления двусторонних отношений между Казахстаном и Китаем. Ведь на протяжении многих веков наши народы переживали самые разные, порой непростые периоды соседства, в особенности в российский и советский периоды казахской истории.

Естественно, что перед руководством двух соседних стран встал вопрос о том, с чего начинать строить взаимоотношения в современный период: с углубления в историю либо с формирования новых партнерских и равноправных взаимоотношений в интересах наших стран на перспективу? В этом стратегическом вопросе главы двух государств – Н.А.Назарбаев и Цзян Цзэминь – отдавая должное всей истории взаимодействия между нашими народами в прошлом, придали большее значение развитию добрососедства в будущем.

Президент РК Н.А. Назарбаев и Председатель КНР Цзян Цзэминь с первой же встречи нашли общий язык и смогли точно определить главные направления двустороннего сотрудничества, оценить ситуацию и создать политическую атмосферу сотрудничества во благо развития и процветания наших стран в будущем. Оба лидера хорошо понимали величайшую ответственность за судьбы двух соседних народов и, обсудив наиболее актуальные проблемы, договорились о необходимости совместного создания договорно-правовой базы казахстанско-китайских отношений.

Итогом исторических переговоров стала подписанная Совместная декларация об установлении дружественных взаимоотношений между РК и КНР от 18 октября 1993 года. В документе было заявлено о приверженности двух стран принципам добрососедства, уважения суверенитета, ненападения и невмешательства во внутренние дела друг друга. Таким образом, новые отношения между Казахстаном и Китаем начали строиться на принципах взаимного признания территориальной целостности и ориентации на партнерство в торгово-экономическом сотрудничестве.

После развала СССР Китай сумел оперативно и объективно пересмотреть свою внешнюю политику по отношению к молодым государствам Центральной Азии в пользу прагматичности и

4 Токаев К.К. *Преодоление. Дипломатические очерки казахстанского министра*. М.: Мир, 2003. С. 192

перспективности. Руководствуясь «пятью принципами мирного сосуществования» Пекин, преодолев все противоречия и конфликты в прошлом, первым протянул руку дружбы новым государственным образованиям. Этот шаг способствовал формированию новых взаимоотношений между молодыми государствами и КНР, что позволило, например, Президенту РК Н.А. Назарбаеву заявить впоследствии, что «отношения доверия и добрососедства мы будем развивать с КНР на взаимовыгодной основе».

Для молодой республики подписание «Совместной декларации об установлении дружественных взаимоотношений» было важным с точки зрения национальной безопасности во всех областях, и поддержка со стороны авторитетного субъекта международных отношений поднимала и авторитет Казахстана на мировой арене. Для Китая подписание данного документа также было весьма значимым с точки зрения государственной внешнеполитической доктрины, направленной, в первую очередь, на создание вокруг КНР так называемого «пояса стабильности».

Большое значение для укрепления стабильности и развития доверительных отношений имело заявление китайской стороны о том, что Китай с уважением относится к безъядерному статусу Казахстана и готов предоставить нашей стране гарантии безопасности. Председатель КНР Цзян Цзэминь официально заявил, что Китай ни в коем случае не применит свое ядерное оружие в отношении Казахстана и не будет прибегать к угрозе силой.⁵

Стабильность по периметру границ была необходима и самому Китаю для успешного завершения экономических реформ, начатых в конце 1970-х и начале 1980-х годов. Однако для достижения этой задачи необходимо было конструктивно решить пограничные вопросы. Эти устремления КНР совпадали с интересами Казахстана. В этой связи, во время первого визита в Китай Президент РК Н.А. Назарбаев в числе наиболее приоритетных выдвинул задачу урегулирования пограничных вопросов с Восточным соседом. Председатель КНР Цзян Цзэминь также положительно оценил предложение казахстанского лидера о завершении юридического описания границы. Обе стороны хорошо понимали, что именно решение этой проблемы имело огромное значение для дружественного развития казахстанско-китайского сотрудничества в будущем, т.к. события, происходившие на границе в прошлые века, порой носили драматичный характер.

Как известно провозглашенная во второй половине 1950-х годов

5 В Пекине Казахстан и Китай намерены подтвердить свою приверженность идее всеобщего запрещения испытаний и последующего уничтожения ядерного оружия // *Казахстанская правда*. – 19 октября 1993 года

дружба между СССР и КНР переросла в противостояние на советско-китайской границе и вражду в 1960-1970-е годы. В истории остался инцидент на озере Жаланашколь в Алматинской области КазССР летом 1969 года, причиной которого были так называемые «спорные участки» в районе границы. В то время пограничные переговоры между Советским Союзом и КНР, так и не были завершены и фактически зашли в политический тупик. В этой связи урегулирование пограничных вопросов, доставшихся от советского наследия, имело для Казахстана принципиальное и первостепенное государственное значение.

В 1990-е годы Президент РК Н.А.Назарбаев сумел четко определить приоритеты установления двустороннего сотрудничества между Казахстаном и Китаем в новейший период, в котором достижение Соглашения о границе было поставлено во главу угла добрососедства двух стран.

В процессе переговоров нелегко было отказаться от сложившихся стереотипов, особенно от проблемы «спорных участков» на границе, которые всегда были предметом разногласий. Так, в своей книге, посвященной становлению внешней политики Казахстана в 1990-е годы нынешний Президент РК К.К.Токаев в деталях описал трудности переговоров с Китаем в 1992–1994 годы. Нерешенными оставались два спорных участка, договора по которым были подписаны еще во второй половине XIX века между Российской и Цинской империями. По воспоминаниям К.К.Токаева, участие Н.А.Назарбаева и его искусство дипломата позволило предложить китайской стороне стратегический компромисс, который открывал возможности для широкомасштабного партнерства на стратегическую перспективу в интересах двух стран.⁶

В конце концов, в ходе длительных переговоров две страны пришли к выводу о том, что пришло время отказаться от термина «спорные участки» и рассмотреть проблему заново, с учетом интересов обеих сторон. Действительно, новый подход и новый взгляд на старые проблемы позволили добиться новых позитивных результатов. Казахстан и Китай смогли рассмотреть все детали общей границы и прийти впервые в многовековой истории соседства к самому важному – «Соглашению между РК и КНР о казахстанско-китайской государственной границе». 26 апреля 1994 года в Алматы важнейший документ был подписан Президентом РК Н.А.Назарбаевым и Премьером Госсовета КНР Ли Пэном, который стал первым руководителем Китая, посетившим Казахстан.

6 Токаев К. Свет и тень. – Астана, 2007. – С. 148-150.

Впервые между Страной Великой степи и Поднебесной были определены точки прохождения государственной границы, указаны конкретные отметки и географические названия местности (хребтов, рек, гор и т.д.), по которым проходит граница между РК и КНР. Документ определил прохождение линии границы на всем ее протяжении, за исключением двух спорных участков – они были решены в последующие годы. Соглашение о границе между нашими странами открыло путь к дальнейшему расширению двусторонней договорно-правовой базы, благодаря чему в течение первых пяти лет после установления дипломатических отношений стороны подписали более 50 договоров и соглашений.⁷

В своих воспоминаниях о дипломатической работе Президент РК К.К.Токаев делится воспоминаниями о том, что в одной из бесед с Президентом Н.А. Назарбаевым китайский лидер Цзян Цзэминь сказал, что Китая не следует бояться: эта страна заинтересована в мирном окружении и развитии добрососедского сотрудничества с Казахстаном. Дословно он заявил: «Китай никогда не сделает ничего плохого для Казахстана, никогда не причинит зла Вашей стране». Он сравнил Китай с большим драконом, каждое шевеление которого бросает в дрожь целые континенты. Поэтому, отметил Цзян Цзэминь, наша страна ведет себя тихо и скромно, основное внимание мы уделяем вопросам внутреннего развития, не вмешиваемся в дела других государств. Словно в подтверждение своих слов и обещаний не причинять зла Казахстану, Председатель КНР Цзян Цзэминь внес большой личный вклад в окончательное урегулирование пограничной проблемы.⁸

Решение фундаментальных вопросов в развивающихся отношениях между РК и КНР позволило сторонам настроить дружеский диалог и сформировать доверительную атмосферу. Именно этот ключевой элемент дал возможность перейти двум государствам на следующий этап сотрудничества, который характеризуется углублением дружественных отношений Казахстана и Китая.

7 Подробнее см.: *Правда о государственной границе Республики Казахстан / Аманжолова З.А., Атанов М.М., Турарбеков Б.Ш. Под общей редакцией Токаева К.К. – 3-е издание, доп., переработанное. – Алматы: ИД «Жибек жолы», 2014. – 228 с.*

8 Токаев К.К. *Свет и тень. – Астана, 2007. С. 145-146*

ВТОРОЙ ЭТАП. РАЗВИТИЕ ДОБРОСОСЕДСТВА (1995-2005)

Данный период можно определить, как углубление дружественных отношений между РК и КНР и развитие добрососедства на основе доверия, достигнутого в первые годы взаимодействия. Кооперация с КНР рассматривалась в Казахстане как один из значимых путей для надежного и гармоничного вхождения в мировую хозяйственную систему. В эти годы на первый план межгосударственного взаимодействия вышло развитие энергетического сотрудничества, в частности, в нефтегазовой области, в которой были подписаны основные документы, способствовавшие кооперации.

Огромные запасы нефти и газа в Казахстане и растущая потребность экономически возвышающегося Китая определили сильную заинтересованность двух стран в совместных нефтегазовых проектах и задали взаимовыгодную формулу казахстанско-китайских отношений на долгие годы вперед. В этот период были также заложены основы в использовании огромного транзитного потенциала Казахстана и транспортно-логистической кооперации РК и КНР, которые однажды перерастут в масштабное воссоздание Шелкового пути в Евразии.

Взаимная заинтересованность и приверженность двух стран принципам взаимовыгодного сотрудничества, невмешательства во внутренние дела друг друга и стабильное развитие двусторонних отношений демонстрировали совпадение позиций РК и КНР по ряду двусторонних и международных вопросов. В частности, благодаря настойчивым действиям казахстанских дипломатов по ядерным вопросам и позиции нашей республики в качестве безъядерной державы, в феврале 1995 года Китай предоставил Казахстану гарантии о неприменении ядерного оружия.

В сентябре 1995 года Президент РК Н.А.Назарбаев и Председатель КНР Цзян Цзэминь в рамках второго официального визита казахстанского лидера в Поднебесную подписали «Совместную декларацию о дальнейшем развитии и углублении дружественных взаимоотношений между РК и КНР». Стороны заявили, что будут прилагать совместные усилия для вывода казахстанско-китайского сотрудничества на новый уровень, лидерами была достигнута договоренность об углублении взаимодействия практически во всех областях, включая военно-политическую. Тогда же было подписано соглашение об использовании китайского морского порта Ляньюньган для транспортировки казахстанских транзитных грузов,

которое сегодня открыло для Казахстана путь в Азию.⁹

В военно-политической области РК и КНР договорились способствовать установлению и развитию связей между министерствами обороны, прилагать усилия к скорейшей выработке соглашения о взаимном сокращении вооруженных сил и мерах укрепления доверия в военной области в районе границы с тем, чтобы и в дальнейшем укреплять там атмосферу дружбы, доверия и сотрудничества; осуществлять военно-техническое партнерство на основе взаимной выгоды и с учетом международных обязательств.

В июле 1996 г. состоялся первый официальный визит Председателя КНР Цзян Цзэминя в РК. Этому визиту предшествовала рабочая поездка министра иностранных дел РК К.К.Токаева в Китай в феврале 1996 года, в ходе которой он передал личное послание Президента РК Н.А.Назарбаева. В ходе переговоров в г.Алматы сторонами были высказаны обоюдные намерения всемерно развивать и расширять торгово-экономическое сотрудничество на основе равенства и взаимной выгоды и поднять его до более высокого уровня, отвечающего огромному экономическому потенциалу Казахстана и Китая, требованиям наступающего XXI века.¹⁰

Стороны высоко оценили соглашение между Казахстаном, Китаем, Кыргызстаном, Россией и Таджикистаном об укреплении доверия в военной области в районе границы, подписанное 26 апреля 1996 года, заявили о решимости предпринимать меры по реализации соглашения и прилагать усилия для ускоренной разработки соглашения о взаимном сокращении вооруженных сил в районе границы. Казахстан получил поддержку Китая в вопросах продвижения ядерной безопасности. По итогам переговоров стороны заявили о призыве к всеобщему запрещению и ликвидации всех видов оружия массового уничтожения, в том числе и ядерного, а также выступили за скорейшее заключение договора о всеобъемлющем запрещении ядерных испытаний.

Казахстан и Китай согласились развивать регулярный политический диалог и консультации на различных уровнях, взяли на себя обязательство, строго соблюдая соглашение между РК и КНР о государственной границе от 26 апреля 1994 года, в возможно короткие сроки приступить к демаркационным работам на границе и продолжить переговоры по остающимся пограничным вопросам. Две страны выступили также против проявлений сепаратизма и заявили,

9 *Добрые соседи крепят дружественные взаимоотношения // Казахстанская правда. – 12 сентября 1995 года*

10 *Сотрудничество добрых соседей – на уровень XXI века // Казахстанская правда. – 5 июля 1996 года*

что не допустят осуществления на своей территории сепаратистской деятельности, направленной против другой стороны.

Казахстан подтвердил признание КНР в качестве единственного законного правительства Китая и заявил о том, что не будет устанавливать каких-либо официальных контактов с Тайванем. Китай, в свою очередь, подтвердил заявление китайского правительства о гарантиях безопасности Казахстану. Таким образом, первый официальный визит в РК Председателя КНР Цзянь Цзэминя продемонстрировал тесное сближение позиций РК и КНР в политической области и наличие общих интересов в сфере поддержания стабильности и безопасности в Центральной Азии.

В ходе последующих нескольких лет активно обсуждалась одна из деликатных тем двусторонних отношений – относительно прохождения линии государственной границы. По итогам долгих переговоров Казахстану и Китаю удалось найти компромиссные варианты решения пограничного вопроса, который в итоге был разрешен юридически правильно и политически целесообразно. В первое десятилетие развития двусторонних дипломатических отношений 24 сентября 1997 года в г. Алматы было подписано «Дополнительное Соглашение между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о казахстанско-китайской государственной границе», которое имеет историческое значение для нашей страны.

Вспоминая тот важнейший период, Президент К.К.Токаев в своих трудах особенно отмечает, «...повторюсь: без личного вмешательства Цзянь Цзэминя и Нурсултана Назарбаева данных договоренностей достичь было бы невозможно. В этом проявилась историческая дальновидность обоих лидеров».⁷¹ Итогом же этой важной работы стало «Совместное коммюнике о полном урегулировании пограничных вопросов между РК и КНР» подписанное лидерами двух стран в конце ноября 1999 года в г. Пекине и, по сути, завершившее процесс делимитации и демаркации всех участков казахстанско-китайской границы. Тем самым Казахстан и Китай смогли показать пример конструктивного разрешения доставшихся в наследство от истории спорных вопросов и установления отношений добрососедства.

На этой вселяющей надежду основе РК и КНР приступили к дальнейшему укреплению всестороннего сотрудничества, ориентированного на будущее. Одним из ключевых моментов взаимоотношений двух стран на данном этапе стало принятие в ходе официального визита Президента РК Н.А. Назарбаева в 1999 году в КНР «Совместной декларации между РК и КНР о дальнейшем развитии

71 Токаев К. *Свет и тень*. – Астана, 2007. – С. 150

всестороннего сотрудничества в XXI веке». В этом документе стороны закрепили тезис о том, что дальнейшее укрепление двусторонних отношений отвечает коренным интересам народов обеих стран, а также обозначили решимость укреплять стратегическое взаимодействие двух государств во всех сферах. В декларации РК и КНР определили активно развивающееся сотрудничество в энергетической отрасли как стратегически важное.

Так, между визитом в Казахстан Цзян Цзэминя в 1996 году и визитом Н.А. Назарбаева в 1999 году в Китай, между странами в 1997 году проводились переговоры по вопросам углубления экономических отношений. В частности, расширения транспортных сообщений между двумя странами – расширение железнодорожного перехода через станции Достык и Алашанькоу в контексте увеличения объемов торговли. Актуальным вопросом было расширение авиасообщений Казахстана с Китаем и с другими странами Азии по новым коридорам пролета через китайскую территорию.

Логическим продолжением установления доверительных отношений между РК и КНР стало решение китайской стороны инвестировать в крупные долгосрочные проекты в Казахстане. Крупным направлением взаимодействия стало энергетическое сотрудничество двух стран и совместная разработка казахстанских нефтегазовых месторождений. Стороны обсуждали перспективы участия китайских компаний в разведке и эксплуатации нефтяных и газовых месторождений в Казахстане, транспортировке углеводородной продукции из РК на мировой рынок через территорию КНР.

Между Правительствами РК и КНР были подписаны Соглашения о сотрудничестве в области нефти и газа, Генеральное соглашение между Министерством энергетики и природных ресурсов РК и Китайской национальной нефтегазовой корпорацией (CNPC) о проектах разработки месторождений и строительства нефтепроводов.

В том же году Казахстан и Китай подписали «контракт века», как называли в СМИ соглашение о строительстве трубопровода из Западного Казахстана в Западный Китай протяженностью 2900 км, а корпорация CNPC приобрела 60% акций казахстанского предприятия «Актобемунайгаз».¹²

По имевшимся на тот период прогнозам растущей экономике Китая к 2010 году могло потребоваться более чем 200 млн тонн нефтепродуктов в год. Уже тогда на пороге третьего тысячелетия Китай

¹² *Казахстан – Китай: есть необходимость «сверить часы» // Казахстанская правда. – 3 июля 1998 года*

был вынужден ежегодно импортировать 25–30 млн тонн нефти – ее везли из Саудовской Аравии и даже из Венесуэлы. А из Казахстана в то время нефть доставляли по железной дороге, что ограничивало объемы поставки на уровне от 100 до 500 тыс. тонн. Наличие нефтепровода между двумя странами позволяет перекачивать 20–25 млн тонн нефти в год, что диверсифицирует импорт нефти в КНР и оказывает положительное воздействие на экономику РК.

Общая заинтересованность сторон и стала двигателем совместного развития нефтегазовой отрасли. Впоследствии это было успешно воплощено во взаимовыгодном сотрудничестве в разработке Актюбинского нефтяного месторождения, а затем успешно реализовано в проекте нефтепровода Атасу – Алашанькоу («Казахстан – Китай»). В эти годы была достигнута договоренность о строительстве и такого крупного энергетического проекта как магистральный газопровод из Туркменистана в КНР через территорию Казахстана, который в будущем будет содействовать повышению выгодной взаимосвязанности экономик Центральной Азии с Китаем.

Посредством заключения основных соглашений руководство КНР и Казахстана в течение 1990-х годов оперативно сформировало базу современных межгосударственных связей, которая в дальнейшем обростала новыми документами, регулирующими все важные сферы взаимоотношений: пограничный вопрос, трансграничные реки, торгово-экономическое сотрудничество, положение казахов в СУАР, сотрудничество в нефтегазовой области, транспортное сотрудничество и др.¹³ На этой основе с 1995 года наметилась тенденция к росту взаимной торговли. Внешнеторговый оборот за это время вырос с 400 млн. до 1 млрд. долл. США в 1999 году. Казахстан занял второе место после России среди стран СНГ по объему товарооборота с Китаем.

С начала 2000-х годов внешнеполитический курс КНР в соседних регионах, в том числе и в Центральной Азии основывается на концепции «превращения соседей в партнеров», которая была озвучена на XVI Всекитайском съезде Коммунистической партии Китая 8-15 ноября 2002 года в Пекине. Этот подход в 2003 году был дополнен положениями о «дружелюбном, безопасном и богатом соседстве». На политическом языке эти дипломатические идеологемы означают, что КНР стала сильным и богатым государством, стремящимся вести ответственную региональную политику, которая способствовала

¹³ Кадырова Л.И. Межгосударственные политические связи Китайской Народной Республики и Республики Казахстан в 1992-2001 гг. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук. Специальность - 07.00.03: Всеобщая история (Новая и Новейшая история). – Казань, 2015.

бы устойчивому развитию, безопасности и росту благосостояния населения соседних с ней стран.

Эти устремления Китая на добрососедство находили понимание и в Казахстане, где дружеское и взаимовыгодное сотрудничество с Восточным соседом рассматривали как отвечающее долгосрочным национальным интересам. Свидетельством этому являются, слова Президента РК Н.А.Назарбаева, что «На протяжении всей нашей истории отношения с Поднебесной империей были вопросом номер один. На мой взгляд, развитие в XXI веке во многом будут определяться именно Китаем. Многие страны видят китайский вектор в своей внешней политике в качестве основного. А для Казахстана особенно важно налаживать сотрудничество с этим перспективным, экономически стремительно развивающимся государством».¹⁴

2002 год стал рубежным в развитии казахстанско-китайских отношений. В том году в г.Пекине был подписан «Протокол о демаркации казахстанско-китайской границы». Полностью делимитированная и демаркированная граница без каких-либо спорных участков, соответствовала стратегическим интересам Казахстана. Укрепление доверия и решение исторических вопросов между РК и КНР позволило быстро продвинуться в укреплении двусторонних отношений.

В декабре 2002 года состоялся государственный визит Президента РК Н.А.Назараева в Китай. На этой основе достигнутых результатов двусторонних отношений 23 декабря 2002 года руководители РК и КНР подписали важный и фундаментальный документ – Договор о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве. Положения Договора отражают результаты достигнутых позитивных взаимоотношений, установленных в 1990-е годы, которые заложили основу к будущему установлению стратегического партнерства между РК и КНР. В интервью китайским СМИ Н.А.Назарбаев заявил: «в подписанном договоре мы констатировали, что поддержание и развитие между двумя странами долговременных, стабильных отношений, добрососедства, дружбы, сотрудничества отвечает коренным, историческим интересам двух народов, способствует укреплению мира и стабильности».

В ходе того визита состоялась встреча Президента РК Н.А.Назарбаева и Генерального секретаря ЦК КПК Ху Цзиньтао, избранного на этот пост на прошедшем в том году XVI съезде компартии Китая и являвшегося приемником Цзян Цзэминя на посту Председателя КНР. Знакомство Ху Цзиньтао с Казахстаном произошло в 2000 году, когда он, будучи заместителем Председателя КНР, посетил нашу страну с

14. Назарбаев Н.А. На пороге XXI века. – Алматы: Атамұра, 2003. – С. 199-200.

официальным визитом, который носил ознакомительный характер. Как заявил Ху Цзиньтао, «Казахстан – наш друг, сосед и партнер» и он давно хотел познакомиться поближе с великим соседом. Уже тогда высокого китайского гостя рассматривали в качестве представителя молодого поколения руководителей Китая, поэтому важным итогом той первой встречи и переговоров Ху Цзиньтао с Президентом РК Н.А.Назарбаевым стало знакомство и установление между ними теплого личного контакта. Это обеспечило преемственность в близких дипломатических отношениях двух стран.

В тот период развитие пояса стабильности, доверия, сотрудничества и добрососедства между РК и КНР основывалось и на углублении региональных связей со странами Центральной Азии и Россией, формат которых в то время называли «Шанхайской пятеркой» (Казахстан, Китай, Кыргызстан, Россия и Таджикистан). Как известно, переговоры между СССР и КНР о взаимном сокращении вооруженных сил и укреплении доверия на советско-китайской границе стартовали еще в конце 1980-х годов. После распада Советского Союза для участия в новом раунде переговоров с Китаем была сформирована объединенная делегация с участием Казахстана, Кыргызстана, России и Таджикистана.

Сторонам удалось прийти к согласию по ключевым вопросам, и 26 апреля 1996 года в г.Шанхае главы пяти государств подписали «Соглашение об укреплении мер доверия в военной области в районе границы». Через год, в апреле 1997 года в г.Москве лидеры стран «Шанхайской пятерки» подписали «Соглашение о взаимном сокращении вооруженных сил в районе границы». Эти уникальные договоренности «Шанхайской пятерки» заложили основы для создания новой региональной конструкции.

3 июля 1998 года в г.Алматы лидеры стран «Шанхайской пятерки» высоко оценили позитивный эффект подписанных ранее документов и сошлись во мнении, что взаимодействие пяти государств не должно сводиться к решению пограничных вопросов, и что новая международная реальность требует формирования дееспособной структуры для решения актуальных проблем безопасности и сотрудничества в регионе. Большое внимание уделялось вопросам военно-политической ситуации в Афганистане, наркотрафика, терроризма, экстремизма и др. К работе «пятерки» проявил внимание и Узбекистан, который впервые принял участие в работе этого форума в ходе пятой встречи на высшем уровне в 2000 году.¹⁵

¹⁵ Работа «пятерки» заслуживает хорошей оценки // Казахстанская правда. – 3 июля 1998 года

Тем самым, общие вызовы и схожие подходы по вопросам кооперации в целях обеспечения региональной безопасности ускорили институционализацию новой организации. Создание ШОС началось с формирования «Шанхайского духа», о котором впервые Председатель КНР Цзян Цзэминь объявил на саммите глав Шанхайской пятерки в Душанбе в 2000 году. «Шанхайский дух», ставший, по сути, новой теоретической основой современных международных отношений, утверждает взаимное уважение, консенсус как исключительное условие при принятии решений и равноправие всех стран-участниц вне зависимости от их политического веса и экономической мощи.

В июне 2001 года на встрече глав шести государств в г. Шанхае участники саммита объявили о создании новой международной организации и подписали Декларацию о создании Шанхайской организации сотрудничества (ШОС). Показателен тот факт, что ведущую роль в новой организации взял на себя Китай, ранее не вступавший ни в один блок, ни в одну организацию.¹⁶ Образование ШОС можно назвать первым китайским опытом внешнеполитической трансформации и внедрения новых подходов в дипломатии в контексте общей международной активизации КНР.

В этом же духе на Алматинской встрече глав-государств участников «Шанхайской пятерки» в 1998 году Китай поддержал инициативу Казахстана по созыву Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии (СВМДА). Немаловажную роль в этом сыграла общность позиций и взглядов РК и КНР по вопросам развития сотрудничества и укрепления безопасности в Азии. И Казахстан, и Китай придерживаются позиции о необходимости поддержания баланса сил в эпоху глобализации. Обе стороны считают, что синонимом глобализации сегодня является слово «партнерство». Именно поэтому Китай охотно поддержал инициативу Казахстана о СВМДА и оказал существенную политическую поддержку Казахстану в проведении первого саммита Совещания в июне 2002 года в г. Алматы.

Тем самым, в данный период на фоне проходивших в мире изменений сотрудничество Казахстана с Китаем на двустороннем и региональном уровнях постепенно переходило в качественно новый формат. С этого периода Китай стал выходить на новую траекторию своего развития, корректировались и его внешнеполитические подходы. В своей дипломатии в Центральной Азии КНР начала переходить от тактики пассивного созерцания к политике активного

¹⁶ Токаев К.К. Преодоление. Дипломатические очерки казахстанского министра. М.: Мир, 2003. С. 381

сотрудничества и наращивания собственного присутствия в регионе.

Осенью 2002 года в руководстве КНР произошли изменения, по итогам XVI съезда КПК к власти пришло «четвертое поколение» китайских руководителей во главе с Ху Цзиньтао. В марте 2003 года на сессии ВСНП он получил высший государственный пост – Председателя КНР. На этом посту Ху Цзиньтао поддерживал курс на развитие в Китае экономической модели под лозунгами «Ведущая роль рынка в сфере распределения ресурсов» и «Оздоровление государственного макрорегулирования». В результате реализованных реформ КНР достигла рекордного темпа увеличения ВВП, в 2003–2012 годы средний рост этого показателя составил 10,6%. В эти годы КНР стремительно вырвалась вперед и стала второй экономикой мира. В этот период также произошел выход КНР на первое место в мире по совокупному объему внешней торговли товарами, таким образом Китай впервые в истории обошел США (3,87 трлн долл. в КНР, 3,82 трлн долл. в США).

Цзян Цзэминь, покидавший в 2002 году пост руководителя Китая, изложил своего рода политическое завещание в отношении казахстанско-китайского сотрудничества. В частности, он заявил: «Во-первых, необходимо передавать дружбу из поколения в поколение. Во-вторых, следует продолжать развитие отношений на основе взаимного доверия. В-третьих, важно укреплять материальную основу сотрудничества. Речь идет о наращивании торгово-экономических связей, сотрудничестве в области энергетики. В-четвертых, углублять гуманитарные контакты, партнерство в области культуры и искусства. В-пятых, укреплять взаимодействие в борьбе против «трех зол», то есть сепаратизма, религиозного экстремизма и терроризма. В-шестых, углублять взаимопонимание в вопросах, касающихся ситуации в Центральной Азии».¹⁷

Все эти важные постулаты, заложенные в начальном этапе дипломатических отношений РК и КНР и обеспечившие их успешность, продолжают применяться в двустороннем взаимодействии и сегодня. Во внешней политике Председатель КНР Ху Цзиньтао продемонстрировал преемственность дружественного курса Китая в отношении Казахстана и полную приверженность достигнутым договоренностям и соглашениям по всему спектру двусторонних казахстанско-китайских отношений.

В июне 2003 года свой первый государственный визит в РК совершил Председатель КНР Ху Цзиньтао, проводивший тогда свои первые зарубежные поездки в новом статусе. Казахстан стал

17 Токаев К. *Свет и тень*. – Астана, 2007. – С. 154

третьим (после России и Франции) государством, которое посетил новый китайский лидер. И это, как отметил сам руководитель Китая, является безусловным свидетельством того, какое внимание КНР придает Казахстану и развитию с ним взаимовыгодных отношений. По итогам встречи Н.А.Назарбаев и Ху Цзиньтао подписали Совместную Декларацию, Протокол об обмене ратификационными грамотами по Договору о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве между РК и КНР и другие документы.¹⁸

Ключевой темой в повестке визита стало энергетическое сотрудничество, которое обе стороны рассматривали как стратегическое. На межведомственном уровне были подписаны Протокол о совместном исследовании и поэтапном строительстве нефтепровода из РК в КНР и соглашение о дальнейшем расширении инвестирования в нефтегазовую сферу Казахстана. По итогам переговоров стороны подписали документы о проекте магистрального газопровода через Казахстан, Узбекистан, Туркменистан в КНР общей протяженностью 7 тыс. км., который позволил диверсифицировать поставки газа из Центральной Азии на мировые рынки.

В те годы усилия Китайской национальной нефтегазовой корпорации (CNPC) сконцентрировались, помимо участия в строительстве трубопровода «Атырау – Кенкияк», на работе с другими компаниями, владеющими лицензиями на разведку и добычу нефти вокруг месторождения Жанажол. По мнению китайских нефтяников, объединение усилий даст возможность эффективнее осуществлять разработку и добычу нефти на месторождении. Тогда строились планы участия в разработке нефтяных месторождений и на Каспии, а также велись исследования на предмет использования попутного природного газа на Актюбинском месторождении.

Подводя итоги состоявшимся переговорам, Президент РК отметил, что в ближайшие планы Казахстана и Китая входило повышение объема товарооборота между двумя странами с 2 до 5 млрд долл. США. В тот период наметились и новые подходы к развитию казахстанско-китайских отношений. Усилиями обеих стран состоялся переход к программной основе двустороннего взаимодействия и совместному формированию широкой межгосударственной инфраструктуры, направленной на решение проблемных вопросов и реализации достигнутых договоренностей.

В этих целях стороны подписали Соглашение о создании Комитета по сотрудничеству РК-КНР, на основе которого будут действовать

¹⁸ *Казахстан – Китай: новый импульс стратегическому партнерству // Казахстанская правда. – 4 июня 2003 года*

рабочие механизмы взаимодействия практически по всем направлениям сотрудничества. Ключевую роль для расширения практического взаимодействия сыграла принятая Программа сотрудничества на 2003-2008 годы, которая явилась документом комплексного характера, определившим приоритетные направления двустороннего взаимовыгодного партнерства во всех областях в среднесрочной перспективе.

В марте 2004 года Президент РК Н.А. Назарбаев в своем ежегодном Послании народу Казахстана «К конкурентоспособному Казахстану, конкурентоспособной экономике, конкурентоспособной нации» отметил, что для страны «важны стабильные и дружественные взаимоотношения с нашим соседом Китаем. Это наш надёжный партнёр, с которым ведётся постоянный диалог по всем вопросам, представляющим взаимный интерес. Высокий уровень взаимопонимания, которого мы достигли, будет этому способствовать». Это заявление отражало высокую динамику отношений РК и КНР, которые к тому моменту регулировались уже более чем 105 договорами, а объем растущей двусторонней торговли с Китаем превысил 3,3 млрд. долл. США.

В мае 2004 года состоялся государственный визит Президента РК Н.А. Назарбаева в КНР, повестку которого сформировали вопросы энергетического сотрудничества. Еще в 2003 году на основе межправительственных соглашений в области нефти и газа, подписанных между РК и КНР в 1997 году, казахстанско-китайские предприятия начали реализацию одного из крупных проектов по строительству нефтепровода «Казахстан – Китай». В частности, был завершён первый участок трубопровода от нефтяных месторождений Актюбинской области до Атырау.

В ходе визита в Китай было подписано Соглашение о строительстве нефтепровода «Атасу-Алашанькоу», строительные работы по которому начались в сентябре 2004 года. В рамках проекта каждая из сторон перечислила в уставный капитал по 50 млн долл. США, остальное финансирование проекта оставалось за китайской стороной, а управление трубопроводом – за казахстанской. Руководство Китайской национальной нефтегазовой корпорации (CNPC) дало обещание запустить трубопровод к 16 декабря 2005 года, ко Дню Независимости РК. Контракт вызвал большой резонанс в мировых СМИ, открыв новый маршрут казахстанской нефти и определивший диверсификацию экспортных каналов энергоресурсов.¹⁹

В 2005 году в заявленные ранее сроки проект был завершён, а в

19 Сотрудничество во имя будущего // Казахстанская правда. – 20 мая 2004 года

2006 году запущен магистральный нефтепровод «Атасу-Алашанькоу» (мощность 10 млн тонн в год) протяженностью почти 1000 км. Впоследствии, принятие в эксплуатацию в декабре 2013 года двух новых нефтеперекачивающих станций на «Атасу – Алашанькоу», позволило увеличить пропускную способность нефтепровода до 20 млн. тонн в год. Трубопровод открыл возможности Казахстану полноценнее задействовать транзитный потенциал, транспортируя российскую нефть из Западной Сибири через территорию Казахстана в Китай.

Другим важным достижением визита стала церемония учреждения Делового совета РК и КНР, в котором приняли участие более 40 казахстанских компаний, 40 китайских компаний и свыше 70 совместных предприятий, работающих в Казахстане. Совет был нацелен поднять деловое сотрудничество на качественно новый уровень. Он призван сыграть стимулирующую роль в развитии прямых связей между предприятиями и компаниями РК и КНР, выносить на рассмотрение наших правительств и совместного Комитета по сотрудничеству конкретные предложения по дальнейшей активизации двусторонних торгово-экономических связей.

Достижению этой же цели послужил рабочий визит Президента РК Н.А.Назарбаева в Синьцзян-Уйгурский автономный район КНР в сентябре 2004 года. В ходе поездки казахстанский лидер посетил старейший казахстанский пост таможни «Коргас», а на территорию СУАР выехал через китайский КПП «Хоргос». В рамках встреч с руководством Синьцзяна была осмотрена площадка китайско-казахстанского центра приграничного сотрудничества – Международный центр приграничного сотрудничества «Хоргос» для организации беспошлинной торговли между Китаем и Казахстаном. В перспективе многофункциональный комплекс на границе позволит облегчить доступ товаров и услуг населению по обе стороны границы.

Таким образом, окончательное конструктивное решение пограничного вопроса, укрепление доверия на границе и создание региональной платформы безопасности на базе ШОС укрепили атмосферу доверия между соседями и заметно продвинуло экономическое взаимодействие РК и КНР, в особенности в транспортном и нефтегазовом секторах. Это было время, когда руководство двух стран от установления дипломатических отношений перешло к прагматичному решению насущных вопросов казахстанско-китайского сотрудничества, таких как безопасность, делимитация границы, развитие транспортных коммуникаций, расширение взаимной торговли с 500 млн. долл. США в 1996 году до 6,8 млрд. долл. США в 2005 году, привлечение китайских инвестиций в экономику РК.

Важными достижениями этапа добрососедства и дружбы стало то, что китайская сторона высоко оценивает присоединение Казахстана к «Договору о нераспространении ядерного оружия» в качестве неядерного государства и подтвердила свои гарантии безопасности Казахстану. В свою очередь, Казахстан подтвердил, что в мире существует только один Китай, Правительство КНР является единственным законным правительством, представляющим весь Китай, а Тайвань является неотъемлемой частью Китая. В целом за прошедший период на основе продвигаемой с обеих сторон политики добрососедства Казахстан и Китай достигли исторически высокого уровня двусторонних отношений. Все это дало основания для перевода казахстанско-китайского взаимодействия в качественно новое измерение – стратегическое партнерство.

ТРЕТИЙ ЭТАП. СТРАТЕГИЧЕСКОЕ ПАРТНЕРСТВО (2005-2013)

Рубежным этапом в истории казахстанско-китайского сотрудничества стал 2005 год. В ходе состоявшегося в июле этого года государственного визита Председателя КНР Ху Цзиньтао в Казахстан главы двух государств подписали *Совместную декларацию об установлении и развитии стратегического партнерства тем самым, обозначив вступление двусторонних отношений в новый этап своего развития.* В понятие «стратегическое партнерство» был заложен очень глубокий смысл, поскольку, начав с отношений взаимного доверия, обе страны перешли на новый высокий уровень партнерства.

В документе, справедливо признанном историческим, содержится мнение лидеров двух стран о том, что отношения Казахстана и Китая уже «вступили в новый этап всестороннего развития», направленного на повышение политического доверия, углубление контактов в области совместного обеспечения безопасности, укрепление традиционной дружбы между народами двух стран. Таким образом, сотрудничество обрело характер стратегического партнерства, в основе которого находится взаимное доверие, и теперь двум странам предстояло насытить двусторонние отношения конкретным содержанием и подготовить к подписанию новые документы.

В совместной декларации стороны высказались не просто за укрепление связей, но и за улучшение их качественной составляющей. В частности, разговор идет о том, чтобы в двусторонней торговле увеличился удельный вес продукции с высокой добавленной стоимостью и высоких технологий, были приняты совместные меры

по диверсификации структуры товарооборота. В целях ускорения процесса РК и КНР намерены создать специальный механизм соответствующих консультаций. Нельзя не отметить и заявленную в декларации позицию Китая по поддержке скорейшего вступления Казахстана во Всемирную торговую организацию.

В результате переговоров в узком формате и расширенном составе в течение двух дней был подписан ряд документов о расширении межгосударственных отношений. В «узком» формате обсуждались ключевые вопросы двустороннего сотрудничества, актуальные международные и региональные проблемы. Главы государств договорились создавать благоприятные условия для дальнейшего углубления и развития двустороннего сотрудничества в сферах торговли, экономики, энергетики, транспорта и финансов.

Вывод казахстанско-китайского диалога на уровень стратегического партнерства предопределил высокую результативность последовавших в 2006–2007 годах взаимных визитов на высшем уровне. Подписанные в ходе этих поездок важные программные документы дали старт процессу перевода двусторонних торгово-экономических контактов на качественно новый уровень, определив перспективные направления взаимодействия.

Во время государственного визита президента Н.А. Назарбаева в декабре 2006 года в Пекин главы государств подписали долгосрочный документ, охватывающий основные направления экономического и политического взаимодействия двух стран – Стратегию сотрудничества в XXI веке. Был достигнут существенный прогресс и по такой чувствительной проблеме, как использование водных ресурсов трансграничных рек. Так, стороны подписали соглашения об обмене гидротехнической информацией и о научно-техническом сотрудничестве по проблемам этих рек. Проведя делимитацию и демаркацию пограничной линии, Казахстан и Китай, по существу, завершили процесс юридического оформления границы, подписав важное соглашение об ее режиме.²⁰ Наша республика – первая страна, с которой Китай подписал Соглашение о сотрудничестве в сфере использования и охраны трансграничных рек.

По итогам переговоров были приняты важные программные документы, определяющие перспективы торгово-экономических взаимоотношений между Казахстаном и Китаем. Стратегия сотрудничества между Казахстаном и Китаем в XXI веке определяла направления политического, экономического, научно-технического

20 Токаев К. Свет и тень. – Астана, 2007. – С. 308

сотрудничества и сотрудничества в области безопасности. Второй документ – Концепция экономического сотрудничества между нашими странами – отражала вопросы торгово-экономического сотрудничества в сфере энергетики и несырьевом секторе. В тот год Китай стал первым из мировых торговых «тяжеловесов», с которым Казахстан завершил двусторонние переговоры по вступлению во Всемирную торговую организацию, подписал соответствующий протокол.

В этот период стороны активно стремились использовать все возможные пути расширения экономического сотрудничества. Так, во время Шанхайского саммита ШОС в 2006 году Президент РК Н.А. Назарбаев назвал несколько совместных проектов, отнеся их к категории двусторонних, реализация которых позволит значительно усилить экономическое сотрудничество двух стран. Одним из них является Международный центр приграничного сотрудничества «Хоргос», ставший хорошим примером поиска новых областей сотрудничества. При МЦПС была создана свободная экономическая зона с льготной налоговой и таможенной политикой для инвесторов и возможностями организации сферы высококачественного сервиса, переработки, торговли, складирования товаров, транспортировки и т.д.

Другой важный проект – казахстанская инициатива по развитию международных транспортных коридоров («Западная Европа – Западный Китай»). Ее реализация позволяет Казахстану через территорию Китая получить выход на Восточную Азию, а Китаю дает возможность через казахстанскую территорию установить транспортные связи со странами Западной Европы. Безусловно, такие совместные проекты представляют взаимный интерес для обеих стран и необходимы для экономического развития Казахстана и Китая.

В августе 2007 года, по случаю 15-летия установления дипломатических отношений между РК и КНР, Председатель Ху Цзиньтао по приглашению Президента Н.А. Назарбаева посетил Астану с официальным визитом. В ходе проведенных переговоров подписан ряд важнейших межправительственных и межведомственных документов, направленных на дальнейшее развитие сотрудничества в нефтегазовой сфере, несырьевых отраслях экономики и других важных областях взаимодействия.

Ключевыми результатами визита стали расширение действующего нефтепровода «Атасу – Алашанькоу», строительство второй очереди нефтепровода, который протянется до Каспийского моря, а также строительство нового транзитного газопровода из Туркменистана

через территорию Казахстана в Китай. По итогам переговоров было подписано Совместное коммюнике, принята Программа сотрудничества в несырьевых секторах экономик. Всего за 15 лет развития дипломатических взаимоотношений обе страны подписали 140 документов, из которых 86 являются межгосударственными и межправительственными.

Ответный визит Премьера Государственного совета КНР Вэнь Цзябао в Казахстан 29-31 октября 2008 года привел к подписанию ряда двусторонних документов – Соглашение по реализации проектов долгосрочного сотрудничества в области атомной энергетики – между АО «Казатомпром» и Китайской государственной корпорацией ядерной промышленности; в сфере природного газа и газопровода – между АО НК «КазМунайГаз» и Китайской национальной нефтегазовой корпорацией (CNPC), в сфере транспорта и коммуникаций – между национальной компанией «Қазақстан темір жолы» и Министерством железных дорог КНР. Двусторонние соглашения, подписанные в области атомной энергетики, открыли для казахстанской стороны новые возможности, позволившие перейти от экспорта сырья к участию в совместном строительстве атомных станций. Пекин, в свою очередь получал прямой доступ к источникам сырья для развития энергетики.

Свое развитие получило и сотрудничество между Парламентом РК и Всекитайским собранием народных представителей (ВСНП). Так, важным событием в этой области стал официальный визит Председателя Сената Парламента РК К.К.Токаева в Китай, состоявшийся 23-28 января 2008 г. Во время своего визита К.К.Токаев встретился с Председателем КНР Ху Цзиньтао и Председателем Постоянного комитета ВСНП У Банго, с которыми обменялся мнениями о состоянии и перспективах казахстанско-китайских отношений.

Взаимодействие Казахстана и Китая не ограничивалось только двусторонним форматом. РК и КНР поддерживали хорошую координацию и согласование в рамках международных организаций: ООН, ШОС, СВМДА. Китай высоко оценил состоявшийся 1-2 декабря 2010 года в Астане саммит Организации по безопасности и сотрудничеству в Европе (ОБСЕ). Как отметил заведующий отделом Центральной Азии Китайского института современных международных отношений Сю Сяотянь: «Саммит ОБСЕ в Астане показал миру новый Казахстан и стал поворотным пунктом в истории развития Организации».

Ведущую роль в продвижении всего спектра двусторонних отношений на современном этапе играет торгово-экономическое сотрудничество. Китай стал первой мировой торговой державой, с которой Казахстан завершил двусторонние переговоры о вступлении

во Всемирную торговую организацию (ВТО). С этого периода казахстанско-китайских отношений Казахстан во внешней торговле с КНР начинает удерживать второе место после России среди государств Центральной Азии и Восточной Европы.

Важным событием в истории двусторонних отношений явился рабочий визит Председателя КНР Ху Цзиньтао в Казахстан 12-13 декабря 2009 года. Центральными мероприятиями, проведенными в рамках данной поездки, стали ввод в эксплуатацию казахстанского участка газопровода «Центральная Азия - Китай» и презентация нефтепровода «Казахстан - Китай». Далее, по итогам переговоров в Астане стороны договорились о совместной реализации ряда новых масштабных проектов в сферах традиционной и альтернативной энергетики, инноваций и высоких технологий.

Введенный в эксплуатацию нефтепровод «Атасу-Алашанькоу» обрел важное стратегическое значение, т.к. позволил Казахстану не только диверсифицировать маршруты экспорта нефти, но и полнее задействовать свой транзитный потенциал. Завершение Китайской национальной нефтегазовой корпорацией (CNPC) строительства трубопроводов «Кенкияк – Кумколь» и «Кумколь – Атасу» соединило построенные ранее нефтепроводы «Атырау – Кенкияк» и «Атасу – Алашанькоу» и интегрировало магистральные нефтепроводы Казахстана в единую систему Китая. Данный нефтепровод стал играть важную роль в диверсификации маршрутов транспортировки казахстанских энергоресурсов на мировые рынки.

В ходе переговоров Президент РК Н.А.Назарбаев обратил внимание на существенную помощь, оказанную Китаем Казахстану во время глобального кризиса. Особая ценность этого визита также заключалась в том, что Ху Цзиньтао выступил с историческим заявлением о том, что «Китай никогда не пойдет на меры, ущемляющие интересы Казахстана». Данные слова прозвучали в контексте рассмотрения вопроса совместного использования трансграничных водных ресурсов, что, следует отметить, весьма положительно повлияло на общий ход дальнейших переговоров по данному вопросу.

Состоявшийся 11-12 июня 2010 года государственный визит Председателя КНР Ху Цзиньтао в Казахстан вновь подтвердил высокий уровень отношений стратегического партнерства между двумя странами, развивающихся в атмосфере взаимной поддержки и доверия. В ходе визита были подписаны такие важные документы как Соглашение между Правительством РК и Правительством КНР о сотрудничестве в области мирного использования атомной энергии, Соглашение об основных принципах проектирования, финансирования, строительства и эксплуатации второго участка

газопровода Казахстан-Китай, контракт на куплю-продажу концентратов природного урана между АО «НАК «Казатомпром» и Урановой компанией Китайской Гуандунской ядерно-энергетической корпорации. Кроме того, с учетом произведенной сторонами корректировки перечня проектов, внесенных в План мероприятий к Программе сотрудничества между Правительством РК и Правительством КНР в несырьевых секторах экономик, был подписан соответствующий Протокол о внесении изменений в указанный План мероприятий.

В 2011 году лидеры двух стран обменялись государственными визитами и подписали объемный пакет важных двусторонних документов. Так, 21-23 февраля в ходе пребывания Президента РК Н.А.Назарбаева в г.Пекине был подписан очень важный документ, а именно межправительственное Соглашение о контроле качества вод трансграничных рек. Это первый случай подписания Китаем столь содержательного документа с приграничными государствами по такому сложному вопросу как водный.

Значимым результатом, достигнутым в ходе визита, явилось решение создать механизм регулярных встреч глав правительств двух стран в целях повышения эффективности реализации договоренностей на высшем уровне и оперативного решения актуальных вопросов. Были подписаны и другие соглашения, в частности, о принципах сотрудничества по проекту Урихтау между АО «НК «КазМунайГаз» и Китайской национальной нефтегазовой корпорацией (CNPC), рамочное – о стратегическом сотрудничестве между ТОО «Казфосфат» и Китайской химической корпорацией SinoChem Group. Не менее важен и меморандум «Казатомпрома» и Китайской Гуандунской ядерно-энергетической корпорации (CGNPC) о взаимопонимании относительно участия в Индустриальном инвестиционном фонде.

Далее, 12-14 июня 2011 года Председатель КНР Ху Цзиньтао прибыл с государственным визитом в Казахстан, где также принял участие в юбилейном саммите ШОС. Историчность данного события заключается в том, что по итогам переговоров на высшем уровне в Астане была принята Совместная декларация о развитии всестороннего стратегического партнерства. Таким образом, достигнутый в 2005 году Казахстаном и Китаем статус стратегического партнерства был существенно повышен и принял характер всеобъемлющего, что объективно отражает возрастающую динамику и масштабы взаимодействия двух стран. В рамках визита между сторонами также был подписан ряд других важных документов, в т.ч. Соглашение о сотрудничестве в сфере охраны окружающей среды.

В июне 2012 года состоялся официальный визит Президента РК

Н.А.Назарбаева в КНР для участия в Саммите ШОС в г. Пекине. Визит пришелся на 20-летие установления казахстанско-китайских дипломатических отношений, которые помимо прочих результатов охарактеризовались достижением товарооборота почти до 25 млрд. долл. США. По итогам встречи с Председателем КНР Ху Цзиньтао была подписана Совместная декларация о дальнейшем развитии стратегического партнерства и межправительственное соглашение о пунктах пропуска через государственную границу и режиме их работы.

В ходе этого визита состоялись встреча и личное знакомство Н.А.Назарбаева с Си Цзиньпином, который на тот момент занимал пост Заместителя Председателя КНР и готовился в конце 2012 года к последовательному избранию на пост Генерального секретаря ЦК КПК, а затем через некоторое время и Председателя КНР. Прошедшие переговоры во многом определили тональность будущих отношений РК и КНР. Стороны обозначили приоритетные сферы сотрудничества – в транспортной сфере, логистике и в области приграничного партнерства, а также в энергетической и аграрной отраслях.

Этот этап двусторонних отношений показал, что на фоне глобальной неопределенности и неустойчивой международной обстановки, в условиях непрерывно возникающих новых вызовов 2000-х годов стороны поддерживали интенсивный политический диалог на высшем уровне. В это время руководители РК и КНР совершили 10 визитов на высшем уровне, а последовательно развиваемая взаимодополняемость экономик на регулярно пополняемой договорно-правовой базе и углубляющиеся гуманитарные связи обусловили надежный фундамент стратегического партнерства Казахстана и Китая.

ЧЕТВЕРТЫЙ ЭТАП. В ДУХЕ ШЕЛКОВОГО ПУТИ (2013-2019)

Активное расширение в этот период сфер сотрудничества между РК и КНР привело к переходу на новый, более высокий уровень отношений – всестороннего стратегического партнерства. Это открыло нашим странам новые возможности в продвижении казахстанско-китайских отношений через совместные действия по воссозданию славной истории Великого Шелкового пути, известной на весь мир сети транспортных коммуникаций, игравшей в течении порядка 1800 лет (с II века до н.э. до XVI века н.э.) ключевую роль в развитии связей экономической кооперации между народами Евразии.

Начало третьего десятилетия сотрудничества РК и КНР характеризуется развитием принципиально новых отношений двух стран на всех направлениях. Это было связано и достигнутыми за двадцать лет сотрудничества результатами, а также внутренними изменениями в РК и КНР. Заметно укрепивший свои политические позиции и экономические возможности Казахстан поставил перед собой амбициозную цель – в течение следующих нескольких десятилетий войти в число 30-ти наиболее развитых стран мира в рамках Стратегии «Казахстан-2050», озвученной в декабре 2012 года.

В период 2012–2013 годов в Китае к власти пришло «пятое поколение» китайских руководителей. В числе главных инициатив Си Цзиньпин выдвинул проект реформирования китайской экономики, которая входила в цикл «новой нормальности», характеризовавшейся снижением темпов роста. В числе ключевых задач китайский лидер заявил достижение «среднезажиточного общества» (сяокан) к 2021 году – к столетию КПК, и вхождение КНР в состав развитых государств к 2049 году – к столетию КНР. В числе главных внешнеполитических идей Си Цзиньпин выдвинул строительство единой судьбы человечества и воссоздание Шелкового пути, получившее название «Один пояс, один путь».

Таким образом, очевидно, что долгосрочные официальные приоритеты РК и КНР по выходу на более высокий уровень социально-экономического развития и стратегические горизонты планирования на уровне 2049 и 2050 годов – во многом совпадают, что еще раз подтверждает выгодность тесного сотрудничества, открывает возможности для повышения взаимодополняемости экономик и определяют новые перспективные направления в развитии двух стран.

В апреле 2013 года Президент РК Н.А.Назарбаев прибыл с официальным визитом в КНР для участия в 12-й сессии Боаоского Азиатского форума, традиционно проводимого на о. Хайнань, а также переговоров с Председателем КНР Си Цзиньпином. Визит стал особенным, поскольку переговоры на уровне лидеров двух государств состоялись после смены руководства в Китае. Это была первая встреча Н.А.Назарбаева с Си Цзиньпином после его избрания в качестве Генерального секретаря ЦК КПК и Председателя КНР. Переговоры дали возможность закрепить личные контакты, сверить часы, рассмотреть перспективные направления сотрудничества двух стран и подтвердить ранее намеченные цели.

По итогам встречи стороны предметно обсудили состояние и перспективы всестороннего стратегического партнерства и были достигнуты договоренности о совместном использовании

трансграничных рек, подготовке к проведению ЭКСПО-2017 с учетом китайского опыта организации выставки в г.Шанхае, экспорте казахстанской пшеницы на китайский рынок, участии Китая в Съезде лидеров мировых и традиционных религий, а также по вопросам председательства КНР в СВМДА на период 2014–2016 годов. В ходе переговоров были рассмотрены перспективы по двустороннему взаимодействию в транспортной сфере, в том числе решен вопрос о предоставлении земли для строительства казахстанского терминала в китайском порту Ляньюньган, который обеспечит Казахстану выход в Азиатско-Тихоокеанский регион.

Новый этап казахстанско-китайских связей открыл первый государственный визит Председателя КНР Си Цзиньпина в РК в сентябре 2013 года. Данный визит главы Китая в Казахстан стал историческим, так как продолжил традиции встреч на высшем уровне, и поднял казахстанско-китайские взаимоотношения в экономике, политике и культурно-гуманитарной области на новую высоту. В ходе плодотворных переговоров лидеры двух стран рассмотрели перспективы дальнейшего углубления всестороннего стратегического партнерства между двумя странами, а также обсудили вопросы активизации торгово-экономического, инвестиционного, агропромышленного, приграничного, культурно-гуманитарного сотрудничества, а также актуальные аспекты международной повестки дня и региональной безопасности.

По итогам встречи главы РК и КНР подписали Совместную декларацию об укреплении стратегического партнерства, в которой две стороны обозначили четкие ориентиры отношений на годы вперед, а также решили продолжить тесные контакты между государствами. Важным результатом стали переговоры по трансграничному водопользованию на основе взаимопонимания, что, по мнению Председателя Си Цзиньпина, отражает высокий уровень доверия двух стран. Было отмечено, что РК и КНР в рамках совместной комиссии и дальше будут решать все возникающие вопросы в интересах обеих стран, и трансграничные реки станут реками дружбы и сотрудничества.

Кроме того, были подписаны Программа среднесрочного и долгосрочного развития казахстанско-китайского торгово-экономического сотрудничества (до 2020 года). Документ обозначил предметные направления и конкретные проекты двустороннего взаимодействия в торговле, инвестициях, энергетике, перерабатывающей промышленности, сельском хозяйстве, финансах, новых технологиях, транспорте и др. Особое значение для нового этапа отношений имело подписанное Соглашение о сотрудничестве

между АО «НК «Казахстан темир жолы» и Народным правительством г. Ляньюньган, которое продвинуло кооперацию по совместному использованию морского порта в КНР и созданию основ для современного Шелкового пути в XXI веке.

Важным стали результаты и в нефтегазовой сфере, которую обе стороны рассматривают как стратегическое направление сотрудничества. Во время визита между странами был подписан договор о передаче Китайской национальной нефтегазовой корпорации (CNPC) доли (8,333%) в масштабном нефтяном проекте «Кашаган» на шельфе Каспийского моря. Месторождение «Кашаган» является одним из самых крупных месторождений в мире, открытых за последние 40 лет. Вхождение корпорации CNPC в данный проект еще более углубило энергетическое сотрудничество РК и КНР, а также усилило позиции самой корпорации на казахстанском рынке. Растущая китайская экономика нуждается в стабильном импорте энергоресурсов и с этим связано стремление Китая к диверсификации. Казахстан становится для КНР важным и надежным источником энергетических ресурсов, что позволяет снизить риски зависимости от поставок из других, более отдаленных стран-экспортеров.

Визит стал историческим не только в контексте казахстанско-китайских отношений, но и широкого международного сотрудничества. Одним из важнейших пунктов в программе поездки Председателя КНР Си Цзиньпина в Астану стало его знаменитое выступление в Nazarbayev University на тему «Укреплять дружбу народов, вместе открыть светлое будущее».²¹ В своем докладе он заявил: «...более 2000-летняя история взаимоотношений Китая и Казахстана показывает, что страны с разными национальностями, разными религиями и культурными традициями вполне могут вместе жить в мире и согласии, добиваясь совместного развития, если будут руководствоваться духом солидарности и взаимодоверия, равноправия и взаимной выгоды, инклюзивности и взаимного заимствования, а также сотрудничества во имя взаимной выгоды. Этому нас научил Шелковый путь...».

Отмечая роль Великого Шелкового пути, лидер КНР особо отметил: «Казахстанская земля, через которую проходил древний Шелковый путь, сделала существенный вклад в интеграцию восточной с западной цивилизацией и развитие связей и сотрудничества между разными национальностями и культурами. С обоих концов этого пути нескончаемой чередой шли дипломаты, торговцы, путешественники,

21 Выступление Председателя КНР Си Цзиньпина в Назарбаев университете http://kz.china-embassy.org/rus/zhgx/zxdt/201309/t20130916_1362803.htm

ученые и ремесленники. Страны, расположенные на этом пути, учились друг у друга, сделав свою лепту в развитие человеческой цивилизации...

Председатель КНР призвал использовать новые модели сотрудничества, общими усилиями формировать Экономический пояс Шелкового пути. Он предложил ряд мер, таких как политическая координация, взаимосвязь инфраструктуры, бесперебойная торговля, свободное передвижение капитала и укрепление близости между народами. Озвучивая свою главную внешнеполитическую идею, таким образом, Председатель КНР отметил особую значимость сотрудничества с РК в реализации инициативы «Один пояс, один путь».

Экономический пояс Шелкового пути представляет собой сеть сухопутных транспортных коммуникаций в Евразии и является частью системного проекта, который также включает в себя формирование морского Шелкового пути XXI века, озвученного Председателем КНР Си Цзиньпином в Индонезии. Говоря на языке геоэкономики, основное преимущество сухопутного моста между Востоком и Западом в том, что грузы из Китая в Европу через Казахстан доставляются примерно за 15 дней, тогда как доставка морским путем занимает порядка 45 дней.

В целом, «Один пояс, один путь» зародился в 1990-е годы с обращения Казахстана к Китаю об открытии доступа к морскому порту Ляньюньган для выхода к морю и поддержке китайской стороны этой идеи. В течение прошедших лет РК и КНР последовательно сформировали договорно-правовую базу, построили необходимую инфраструктуру для обеспечения транспортного взаимодействия, а затем сумели выгодно воспользоваться меняющейся глобальной геоэкономической конъюнктурой сближения Востока и Запада. В итоге продуктивные казахстанско-китайские отношения способствовали успешному воссозданию современного Шелкового пути, о чем говорят цифровые индикаторы развития инициативы.

Так, с 2015 года число стран-участниц инициативы увеличилось с 60 до 140 государств в 2020 году, что делает ОПОП крупнейшей в мире платформой международного экономического взаимодействия. К периоду 2020–2021 годов объем торговли среди участников инициативы составил порядка 8 трлн. долл. Товарооборот между КНР и странами в рамках ОПОП достиг 1,35 трлн долл. – на 0,7% больше по сравнению с 2019 г. В 2020 году в общей сложности было выполнено 12400 рейсов поездов между Китаем с Европой (78% или 9679 из них прошли через территорию Казахстана), на 50% больше, чем за 2019 год. Торговля со странами-партнерами по ОПОП составила порядка 29,1% от объёма внешней торговли Китая.

В мае 2014 года Президент РК Н.А.Назарбаев посетил КНР с государственным визитом, а также принял участие в 4-м Саммите СВМДА. Успешное проведение Саммита Совещания в г. Шанхае в рамках председательства КНР стало большим дипломатическим достижением Казахстана, который выступил инициатором СВМДА. Председатель КНР Си Цзиньпин выступил со специальным докладом, отметив, что «азиатские народы должны самостоятельно осуществлять все дела и разрешать все проблемы, которые возникают в Азии, а также поддерживать безопасность в регионе».

Президент РК Н.А.Назарбаев заявил, что «Казахстан связывает особые надежды с китайским председательством в СВМДА. Предложения Председателя КНР о новой концепции азиатской безопасности и развитии экономического пояса вокруг Шелкового пути – это далеко идущие и важные инициативы, которые будут работать во благо всех государств. Пекин располагает большим потенциалом для приумножения наших успехов, а также для продолжения «поиска единства в нашем многообразии».

Всего в работе Саммита приняли участие свыше 40 иностранных делегаций, на сессиях рассматривались вопросы безопасности в Азии, в том числе в сфере экономики – в частности, зашла речь о создании инфраструктурного фонда Шелкового пути. В целом, тематика Шелкового пути стала определяющей в отношениях РК и КНР, в этом смысле в ходе визита символичным стало вручение китайской стороной Президенту РК Н.А.Назарбаеву премии Мира Шелкового пути, которая призвана «продвигать дух «Шелкового пути», укреплять взаимное доверие, дружбу, сотрудничество, содействовать процветанию, миру и общему развитию».

Продолжая тематику сотрудничества в транспортном секторе, 21 мая 2014 года главы РК и КНР приняли участие в телемосте, в ходе которого состоялась торжественная церемония открытия первого пускового комплекса казахстанско-китайского транспортно-логистического терминала в порту Ляньюньган. Порт, являясь восточными морскими воротами трансконтинентального транзитного коридора, связан прямым железнодорожным сообщением с РК. С вводом в строй терминала компания «Қазақстан темір жолы» получила возможность расширения логистических услуг за счет консолидации и переработки грузов, поступающих из стран Юго-Восточной Азии в направлении Центральной Азии, Кавказа, России, Европы и стран Персидского залива, а также в обратном направлении.

В ходе визита были подписаны документы по реализации промышленных, инфраструктурных, сельскохозяйственных, химических и энергетических проектов РК и КНР. Среди них были

Меморандум о взаимопонимании с ЭКСИМ банком Китая по модернизации и реконструкции Шымкентского НПЗ на сумму 1 млрд. долл., а также рамочное соглашение между АО «НК «КазМунайГаз» и корпорацией Китайской национальной нефтегазовой корпорации (CNPC) по строительству завода по выпуску нефтегазовых труб.

Следует отметить, что активные контакты глав государств послужили заметному росту инвестиционных потоков в казахстанскую экономику. Так, если с 1992 по 2013 год Китай вложил в Казахстан инвестиций на сумму 20 млрд. долл. США, включая около 6 млрд. долл. прямых инвестиций, то с углублением стратегического партнёрства в 2013–2014 годы были достигнуты договоренности о реализации инвестиционных проектов на сумму около 43 млрд. долл. США.

Оценивая нарождающуюся международную экономическую конъюнктуру по сближению Востока и Запада, Казахстан стремился конвертировать преимущества своего уникального географического положения в реальную экономическую выгоду. В ответ на заявленную китайским лидером инициативу в 2014 году Президент РК Н.А.Назарбаев озвучил программу новой экономической политики «Нұрлы жол», которая была направлена на масштабное строительство и обновление транспортной инфраструктуры внутри Казахстана и ее подключения к международным коридорам.

Программа «Нұрлы жол» должна была обеспечить встраивание РК в систему глобальных грузоперевозок, и превратить республику в крупнейший деловой и транзитный хаб Евразии. Данная инфраструктурная программа, в которую Казахстан инвестировал более 9 млрд долл. США, стала важным элементом строительства Шелкового пути и партнерской поддержкой Китаю со стороны РК. С 2015 года продвигается сопряжение программы «Нұрлы жол» с китайской инициативой «Один пояс, один путь», что направлено на расширение экономических связей как между нашими странами, так и между динамично развивающимися рынками Европы и Азии.

Всего было реализовано около 200 различных проектов, связанных с модернизацией транспортной инфраструктуры, строительством новых авто- и железных дорог, сухих портов, морских терминалов, складов, запуском контейнерных блок-поездов в направлении Китай–Европа–Китай. Кооперация РК с КНР по продвижению международных коридоров позволяет преобразовать пространственную протяженность Казахстана в геоэкономический плюс. А создание скоростного континентального моста, соединяющего по суше Тихий, Атлантический и Индийский океаны, для не имеющего выхода к морским коммуникациям Казахстана – вопрос стратегической важности.

Всего в настоящее время территорию Казахстана пересекают 11 трансконтинентальных маршрутов – 5 железнодорожных и 6 автомобильных. Реализуемые в рамках программы «Нұрлы жол» такие проекты, как автодорожное сообщение «Западная Европа – Западный Китай», железнодорожное сообщение «Казахстан-Туркменистан-Иран», специальные экономические зоны «Хоргос – Восточные ворота» и «Международный центр приграничного сотрудничества «Хоргос», а также модернизация портов Актау и Курык и т.д. являются наглядным примером успешного сопряжения программы «Нұрлы жол» и инициативы «Один пояс, один путь».

В мае 2015 года состоялся официальный визит Председателя КНР Си Цзиньпина в г.Астану. Помимо обсуждения традиционных сфер взаимодействия двух стран, основной фокус казахстанско-китайских переговоров тогда был направлен на обсуждение вопросов инновационного и технологического сотрудничества двух стран. Стороны сошлись во мнении, что совместные шаги в новейших технологиях придадут новый импульс двусторонней кооперации и выведут торгово-экономическое взаимодействие на более высокий уровень партнерства. Достигнута договоренность о реализации проектов в области индустриализации и инвестиций при бережном отношении к окружающей среде и активном использовании высоких технологий, в том числе в соответствии с потребностью в квалифицированных кадрах.

Н.А.Назарбаев и Си Цзиньпин договорились о том, что китайская сторона окажет содействие созданию наиболее благоприятных условий для финансирования проектов в области индустриализации и инвестиций на территории РК, включая льготное финансирование и создание специального фонда. Казахстанская сторона в свою очередь примет различные меры государственной поддержки данным проектам в соответствии с действующим законодательством. В этот период были заложены основы для расширения сотрудничества РК и КНР в совместном развитии инициативы «Один пояс, один путь» и перехода к двустороннему индустриально-инновационному сотрудничеству.

Данное направление взаимодействия было закреплено в сентябре 2015 года во время государственного визита Президента РК Н.А.Назарбаева в КНР в г.Пекин, куда он прибыл для участия в торжественном параде, посвященном 70-летию победы КНР в войне против японских милитаристов. Во время встреч в рамках визита лидер Казахстана не раз напоминал о большом вкладе Китая в общую победу над фашизмом. На лекции в Центральной партийной

школе КПК, вспоминая о тех, кто ковал победу на фронтах Второй мировой войны и, в частности, о казахстанских и китайских воинах, Н.А.Назарбаев подчеркнул, что *«подвиги героев навсегда останутся в памяти людей. Нынешние и будущие поколения всегда должны высоко чтить каждого солдата той войны, а наша историческая миссия – предотвратить повторение подобных трагедий, выступить против искажения исторической действительности»*.²²

В рамках визита состоялась встреча Н.А.Назарбаева с Си Цзиньпином в расширенном составе, в ходе которой обсуждались вопросы двустороннего сотрудничества по всем сферам взаимодействия – торгово-экономической, инвестиционной, кредитно-финансовой и культурно-гуманитарной, а также сверены позиции по основным вопросам международной повестки дня. Конкретным результатом визита стало подписание Совместной декларации глав государств РК и КНР о новом этапе отношений всестороннего стратегического партнерства и значительного пакета документов. В их числе – соглашения в области инвестиций и культурно-гуманитарного сотрудничества, а также коммерческие контракты.

Особое значение для углубления двусторонних связей стало подписание Соглашения между Правительством РК и Правительством КНР об укреплении сотрудничества в области индустриализации и инвестиций. Документ открыл возможности для реализации составленного ранее перечня казахстанско-китайских индустриально-инвестиционных проектов, который по состоянию на январь 2022 года включал в себя 52 проекта на общую сумму 21,1 млрд. США в энергетической, сельскохозяйственной, нефтегазовой, нефтехимической, химической, металлургической, строительной, промышленной, горнорудной, автомобилестроительной, транспортной, инфраструктурной, финансовой сферах и др.

Соглашение обозначило новый этап отношений всестороннего стратегического партнерства между двумя странами. На его основе в Казахстане создается ряд новых высокотехнологичных предприятий, ориентированных на производство продукции с высокой добавленной стоимостью и создающих около 20 тысяч новых рабочих мест. Реализация этих проектов наполнила взаимодействие РК и КНР в рамках инициативы «Один пояс, один путь» качественно новым экономическим содержанием. Новые производства на основе китайских технологий стали вкладом в продолжающуюся индустриализацию Казахстана и диверсификацию его экономики.

Тематика дальнейшего расширения взаимодействия РК и КНР в

22 Парад победы // Казахстанская правда. 3 сентября 2015 года

рамках строительства современного Шелкового пути обсуждалась в ходе рабочих визитов Президента РК Н.А.Назарбаева в КНР в сентябре 2016 года в г.Ханчжоу провинции Чжэцзян, куда он приехал по приглашению китайской стороны для участия в Саммите G20 («Большая двадцатка»), а также в мае 2017 года в г. Пекин для участия в I-м Форуме международного сотрудничества «Один пояс, один путь». Выступая на Форуме казахстанский лидер отметил, что инициатива «Один пояс, один путь» позволяет формировать новую геоэкономическую парадигму, успешная реализация которой принесет пользу странам, население которых в общей сложности составляет 4,4 млрд человек.

По мнению Н.А.Назарбаева, провозглашенный подход «стабильность через совместное развитие» является привлекательной формой международного сотрудничества, отражающей экономические интересы десятков стран. В этой связи сейчас, когда видны определенные контуры Шелкового пути, нужна совместная стратегическая координация этой макрорегиональной кооперации. Реализация инициативы Шелкового пути позволяет по-новому позиционировать целые регионы, в том числе Центральную Азию, в глобальном контексте. В завершение глава Казахстана отметил важность наличия взаимного доверия между вовлеченными странами, их готовности к равноправному и всестороннему сотрудничеству для успешного развития идеи «Один пояс, один путь».

Эта же мысль красной нитью проходила через выступление хозяина форума – Председателя КНР Си Цзиньпина, который отметил, что многие страны формируют собственные стратегии развития и сотрудничества, призванные стать ответом на вызовы, с которыми им приходится сталкиваться. Но эти вызовы – явление глобальное, и в современном взаимозависимом мире ни одно государство не сможет справиться с мировыми проблемами в одиночку. Инициатива «Один пояс, один путь» как раз и создает платформу для открытого инклюзивного сотрудничества во имя всеобщего устойчивого развития. Глава КНР вновь подчеркнула абсолютную открытость проекта и что присоединиться к ней могут все, кто желает сотрудничать.

В своем выступлении Председатель КНР Си Цзиньпин высоко оценил выступление Н.А.Назарбаева и назвал Казахстан «чемпионом» по транзиту трансконтинентальных перевозок. Вопросы углубления казахстанско-китайского сотрудничества в рамках инициативы пояса и пути лидеры РК и КНР продолжили через месяц в июне 2017 года, когда Председатель КНР Си Цзиньпин совершил официальный визит в РК, в рамках которого принял участие в Саммите Шанхайской организации сотрудничества и открытии международной выставки

ЭКСПО-2017 в г. Астане. Саммит ШОС стал историческим, он проходил под знаком расширения ШОС и ознаменовался завершением процедур приема Индии и Пакистана в члены Организации и предоставления им соответствующего статуса.

Переговоры Н.А.Назарбаева и Си Цзиньпина в г.Астане проходили на фоне 25-летия казахстанско-китайских дипломатических отношений и Года туризма Китая в Казахстане, а достигнутые результаты, по заявлению обеих сторон, открыли новую страницу партнерства. Подписанные документы, среди прочих вопросов, затрагивали укрепление сотрудничества в области транспортной инфраструктуры, процедуры по инспекции, карантину и ветеринарно-санитарным требованиям, предъявляемым к замороженному мясу мелкого рогатого скота, экспортируемого из Казахстана в Китай.

В ходе посещения выставочного павильона КНР на ЭКСПО-2017 Н.А.Назарбаев и Си Цзиньпин приняли участие в телемосте «Казахстан и Китай – транзитный мост Евразии». Лидеры РК и КНР официально дали старт новому контейнерному сервису – первым поездам с морскими контейнерами из порта Ляньюньган в Центральную Азию и Турцию, а также поездам из Сухого порта СЭЗ «Хоргос – Восточные ворота» в китайский город Чэнду. В целом запуск нового маршрута «Хоргос – Ляньюньган» стал наглядным примером эффективного сотрудничества двух стран в сопряжении программ «Нұрлы жол» и «Экономический пояс Шелкового пути».

В июне 2018 года Президент РК Н.А.Назарбаев посетил КНР с государственным визитом, в ходе которого провел переговоры с руководством Китая и принял участие в Саммите ШОС в г. Циндао провинции Шаньдун. Ключевые темы, которые обсуждали главы двух государств на переговорах в г.Пекине, затрагивали самые актуальные для двустороннего взаимодействия вопросы – дальнейшее сопряжение «Нұрлы жол» и инициативы «Один пояс, один путь», реализация конкретных совместных проектов, сотрудничество в финансовой сфере, наращивание товарооборота, дальнейшее развитие транзитно-транспортного потенциала и др.

В апреле 2019 года Елбасы Н.А.Назарбаев, ушедший в том же году в отставку с поста Президента РК, по приглашению китайской стороны совершил визит в КНР для участия во 2-м Форуме международного сотрудничества «Один пояс, один путь» в г.Пекине. На мероприятии Елбасы выступил с рядом предложений по продвижению сотрудничества в рамках современного Шелкового пути. Свидетельством высочайшего уважения к казахстанскому лидеру стало награждение Первого Президента РК 28 апреля 2019 г. высшей государственной наградой КНР для иностранных граждан орденом

«Дружба» за вклад в продвижение добрососедских отношений и развитие стратегического партнерства между государствами.

Таким образом, рассматриваемый период взаимодействия РК и КНР отразил огромный экономический потенциал, который раскрывался в процессе успешного воссоздания Великого Шелкового пути, и продемонстрировал взаимодополняющий характер программы «Нұрлы жол» и инициативы «Один пояс, один путь». Казахстан одним из первых поддержал глобальную китайскую инициативу пояса и пути, что подчеркнуло многовековой исторический базис взаимодействия двух соседних государств и открыло принципиально новую страницу в двусторонних отношениях.

Усилиями двух стран сформированы контуры грандиозной транзитной схемы, где два континента и три океана соединены через Китай и Казахстан. Благодаря сотрудничеству с КНР – РК получил выход к морю и стал одним из важнейших логистических центров Евразии, содействующих развитию быстрых континентальных цепочек поставок и торговли между Востоком и Западом. Тем самым, наши страны реализуют новые масштабные проекты, выходящие далеко за рамки двусторонних казахстанско-китайских отношений, которые превратились в серьезный фактор трансконтинентальных связей.²³

На базе динамичного углубления транспортного сотрудничества двух стран стало возможным начало кооперации в области промышленности и совместного развития производственных мощностей на территории Казахстана. Политические договоренности и повышение взаимосвязанности экономик способствовали наращиванию экспорта казахстанской продукции на китайский рынок – пшеницы, говядины, свинины, сои, меда, рыбы, рапса, люцерны, кукурузы, муки и мучных изделий и других продуктов. Всего с 2015 года по настоящее время подписаны протоколы по фитосанитарным требованиям для выхода на китайский рынок 20 видов сельскохозяйственной продукции из Казахстана. В результате 1036 казахстанских предприятий получили разрешение на поставки своей продукции на китайский рынок.

В целом синхронизация программы «Нұрлы жол» и инициативы «Один пояс, один путь» запустила практический этап по созданию широкого и интегрированного экономического пространства в Евразии. В результате это будет содействовать дальнейшему экономическому росту всех участников Шелкового пути XXI века.

23 Выступление Председателя Сената Парламента РК К.К.Токаева в Китайском институте международных проблем. г.Пекин, 6 декабря 2016 года. // <https://senate.parlam.kz/ru-RU/blog/572/news/details/8157>

ПЯТЫЙ ЭТАП. НА НОВУЮ ИСТОРИЧЕСКУЮ ВЫСОТУ (2019 – НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ)

В 2019 году в Казахстане произошла смена руководства страны, в июне того года по итогам всенародных выборов Президентом РК был избран К.К.Токаев. В своем выступлении на торжественной церемонии официального вступления в должность Главы государства он заявил: *«Моя цель – обеспечить единство общества и защищать права каждого гражданина. Всегда и везде буду отстаивать национальные интересы Казахстана»*. Президент РК обозначил ключевые направления своей политики – повышение доходов и благосостояния населения, эффективное противодействие коррупции, судебно-правовая реформа, справедливая социальная политика, решение жилищного вопроса, развитие регионов, поддержка молодежи, а также сбалансированная и многовекторная внешняя политика.²⁴

Президент РК К.К.Токаев, профессиональный дипломат, с первых дней Независимости РК лично и непосредственно участвовал в разработке и реализации внешнеполитического курса Казахстана и развитии казахстанско-китайских отношений. В этой связи приход К.К.Токаева к власти означал сохранение ключевых направлений Казахстана в области международного сотрудничества, и продолжение развития добрососедских и взаимовыгодных отношений с Китаем, как добрым соседом и важным приоритетным партнером.

В этот период КНР также вступила на совершенно новый путь своего развития. Страна вошла в тройку крупнейших международных инвесторов, наряду с другими развитыми государствами мира. Сегодня меняется модель китайского развития – из «мировой фабрики», как его долгое время привыкли воспринимать, и крупнейшего экспортера эта страна превращается в крупного потребителя товаров и услуг. Ставка делается на стимулирование внутреннего спроса и на производство более высокотехнологичной продукции. КНР с населением в 1,4 млрд человек является крупнейшим в мире рынком потребления с мощным потенциалом. Этому способствуют увеличение численности среднего класса, более 400 млн человек, и искоренение бедности населения. Тем самым, на современном этапе открываются качественно новые возможности для взаимодействия РК с КНР.

Состоявшийся в сентябре 2019 года государственный визит нынешнего Президента РК К.К. Токаева в КНР открыл новый этап в

²⁴ Состоялась церемония официального вступления К.К. Токаева в должность Президента Республики Казахстан. 12 июня 2019 года // https://www.akorda.kz/ru/events/astana_kazakhstan/participation_in_events/sostoyalas-ceremoniya-oficialnogo-vstupleniya-kasym-zhomarta-tokaeva-v-dolzhnost-prezidenta-respubliki-kazakhstan

истории казахстанско-китайских отношений в новую эпоху. Президент РК К.К. Токаев в ходе состоявшихся переговоров подтвердил преемственность внешней политики страны и продемонстрировал настрой на дальнейшее углубление казахстанско-китайских отношений. По итогам переговоров стороны заявили, что в новое время Казахстан и Китай будут развивать свои отношения в формате *«вечного всестороннего стратегического партнерства в духе взаимной выгоды, непоколебимой дружбы, взаимного доверия и всеобъемлющего сотрудничества перед общими вызовами»*.²⁵

Главами государств подписано Совместное заявление РК и КНР, в котором зафиксирована договоренность о развитии вечного всестороннего стратегического партнерства между Казахстаном и Китаем. В переводе с официального языка и дипломатической терминологии это означает следующее. *«Вечное»* означает, что Казахстан и Китай – это соседи, поэтому и судьбой, и географией им предначертано взаимодействие. Народы Страны Великой степи и Поднебесной уже несколько тысяч лет живут бок о бок, это зафиксировано в исторических архивах, и в настоящее время РК и КНР стремятся жить как добрые соседи еще столько же в будущем.

«Всестороннее стратегическое партнерство» означает то, что за 30 лет отношения между Казахстаном и Китаем приобрели широкий и сбалансированный характер. Две страны ведут конструктивный политический диалог, тесно работают во всех отраслях экономики и развивают гуманитарное взаимодействие. Тем самым, почти нет областей, где два соседа не взаимодействуют. И сегодня РК и КНР очень важны друг для друга, как соседи и как партнеры, поэтому казахстанско-китайские отношения называются стратегическими.

«Дух взаимной выгоды, непоколебимой дружбы, взаимного доверия» значит, что Казахстан и Китай уважают национальные интересы друг друга, а также подтверждают зафиксированную незыблемость границы и принцип территориальной целостности наших государств. Это, в свою очередь, создает доверительную атмосферу для дальнейшего развития равных партнерских отношений.

«Всеобъемлющее сотрудничество перед общими вызовами» имеет значение, что Казахстан и Китай продолжат тесное взаимодействие по укреплению стабильности и поддержанию региональной безопасности, в том числе по линии ООН, ШОС, СВМДА, а также таких региональных инициатив как *«Центральная Азия плюс Китай»*.

25 Президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев провел переговоры с Председателем КНР Си Цзиньпином // Официальный сайт Президента Республики Казахстан // https://www.akorda.kz/ru/events/international_community/foreign_visits/prezident-kazahstana-kasym-zhomart-tokaev-provel-peregovory-s-predsdatelem-knr-si-czinpinom, 11 сентября 2019 г.

РК и КНР намерены широко сотрудничать в международных и региональных делах, содействовать миру, стабильности и процветанию в регионе и в мире. На новом этапе сотрудничества Казахстан и Китай вновь на самом высоком уровне подтвердили основополагающие условия, благодаря которым все это время между двумя странами развиваются добрые и взаимовыгодные отношения.²⁶

И прошедшие переговоры подтвердили, что РК и КНР сохраняют полное взаимопонимание и уважение, во многом придерживаются схожих подходов и позиций на вопросы международной и региональной повестки. Обе страны видят друг в друге надежного партнера, источник выгодных возможностей и совместной работы для достижения еще больших результатов. По итогам визита на уровне как правительств РК и КНР, так и конкретных организаций были подписаны 10 документов, нацеленных на развитие двустороннего взаимодействия по широкому спектру вопросов.

В числе заключенных документов – Меморандум о взаимопонимании между Правительством РК и Правительством КНР о реализации Плана сотрудничества по сопряжению Новой экономической политики «Нұрлы жол» и строительства «Экономического пояса Шелкового пути». На этой основе обе стороны планируют расширять сотрудничество в сфере торговли в сторону диверсификации структуры товарооборота между двумя странами, поиска новых источников роста торговли, в том числе и трансграничной электронной торговли, дальнейшего развития инновационной кооперации, а также стимулирования торговли продукцией с высокой добавленной стоимостью.

Реализация первого этапа программы «Нұрлы жол» позволила сформировать новый инфраструктурный каркас транспортной системы, обеспечив интеграцию РК в глобальные транспортные коридоры. Второй этап «Нұрлы жол» должен закрепить лидирующую роль транспортно-транзитного сектора страны. В результате конкурентоспособность РК будет расти за счет прорывных инфраструктурных проектов, привлечения новых стран и компаний, повышения уровня сервиса и скорости транзитных маршрутов, что позволит превратить Казахстан в состоятельный транспортно-логистический хаб Евразии, что нашло свое отражение и в Концепции внешней политики Казахстана на 2020–2030 годы.²⁷

26 Глава МИД Бейбут Атамкулов прокомментировал поездку Президента Казахстана в КНР // <https://www.zakon.kz/4985767-что-значит-для-казахстана-визит.html>

27 См.: О концепции внешней политики Республики Казахстан // https://www.akorda.kz/ru/legal_acts/decrees/o-koncepcii-vneshnei-politiki-respubliki-kazahstan-na-2020-2030-gody

Глобальная пандемия COVID-19 в 2020-2021 годы стала серьезным испытанием и проверкой на прочность для всего мирового сообщества. «Друг познается в беде» – известная пословица, понятная казахскому и китайскому народам – неоднократно проверялась и подтверждалась в истории отношений двух стран. После вспышки эпидемии коронавируса в КНР в январе 2020 года Казахстан в числе первых оказал Китаю гуманитарную помощь и моральную поддержку, а после появления коронавируса в РК – Китай немедленно предоставил Казахстану большое количество материалов для профилактики эпидемии, включая вакцины, лекарства, маски, перчатки и т.д., и направил группу медицинских экспертов в РК для передачи китайского опыта в лечении новой незнакомой инфекции, что было высоко оценено казахстанской стороной.

В 2020 году Китай направил Казахстану гуманитарную помощь на сумму порядка 10 млн долл. США, что составляет более половины всех материалов, полученных Казахстаном. КНР является страной, которая предоставила РК самое большое количество противоэпидемической помощи и все виды вспомогательных материалов. Эпидемия коронавирусной инфекции в определенной степени повлияла на обмен между двумя странами, но не прервала взаимодействие и дружеские обмены. После вспышки эпидемии обе стороны активно расширили онлайн-обмены и другие новые формы для укрепления бесконтактного культурного сотрудничества, такие как трансляция фильмов и телесериалов, что способствует развитию культурных обменов.²⁸

Внешнеполитический график Президента РК К.К. Токаева в 2022 году открылся рабочей поездкой в КНР. Официальной целью визита было участие в церемонии открытия XXIV зимних Олимпийских игр. 5 февраля 2022 года в Пекине Президент РК К.К. Токаев и Председатель КНР Си Цзиньпин провели переговоры и обсудили перспективы дальнейшего развития всестороннего казахстанско-китайского стратегического партнерства. Главы Казахстана и Китая в ходе очной личной встречи сверили часы по актуальным вопросам мировой повестки и двусторонних отношений, что очень важно в условиях стремительно меняющейся международной обстановки. В условиях глобальной неопределенности ни одно государство не может справиться с чередой кризисов в одиночку. Зимняя Олимпиада 2022 года в КНР проходила под девизом «Вместе ради общего будущего». Концептуально это название отражает тот факт, что надежные друзья

28 Чрезвычайный и Полномочный Посол КНР в РК Чжан Сяо дал казахстанским СМИ интервью по случаю 30-летия независимости Казахстана. http://kz.china-embassy.org/rus/dszc/emba/202109/t20210930_9561276.htm

и партнеры необходимы и большому динамичному Китаю.

Встреча глав Казахстана и Китая, что называется вживую, после вынужденного продолжительного перерыва позволила возобновить личные отношения К.К. Токаева и Си Цзиньпина, которые имеют особенное значение для китайской дипломатии. Эти переговоры двух лидеров на полях зимней Олимпиады стали их третьей очной встречей – первая состоялась в июне 2019 года во время саммита СВМДА в Душанбе, вторая – в Пекине в сентябре того же года во время государственного визита Президента РК в КНР. В доверительной обстановке стороны смогли обсудить все волнующие обе страны вопросы мировой повестки, выяснить позиции и интересы, а также поделиться взглядами на международную ситуацию.²⁹

Глобальная пандемия оказала влияние на формат сотрудничества РК и КНР, но регулярные контакты двух лидеров в течение 2,5 лет продолжались по разным традиционным (обмен письмами, телефонные переговоры и т.д.), а также новым интерактивным каналам (онлайн-саммит «Центральная Азия – Китай» в январе 2022 года). При этом живой и прямой диалог особенно важен для Казахстана и Китая, которые реализуют множество транснациональных проектов в области торговли, транспорта и энергетики, имеющих эффект, выходящий далеко за пределы двусторонних отношений и меняющий конфигурацию геоэкономики в Евразии.

В ходе встречи лидеров Казахстан и Китай подтвердили схожесть позиций по основным мировым делам и готовность обеих сторон развивать дальнейшее добрососедское и взаимовыгодное сотрудничество в новых геополитических реалиях. РК и КНР вновь подтвердили принципы взаимной поддержки в двусторонних отношениях. В течение трех десятилетий две соседние страны всегда оказывали друг другу дружескую и партнерскую поддержку и взаимопомощь. Так, на фоне трагических событий в РК в январе 2022 года Китай выразил поддержку действиям руководства Казахстана и предложил республике любую необходимую помощь. Тогда Председатель КНР Си Цзиньпин отметил, что «Китай решительно выступает против внешних сил, которые умышленно провоцируют беспорядки в Казахстане».

Во время встречи с Президентом РК К.К. Токаевым китайский лидер подчеркнул важность китайско-казахстанских отношений для мира и стабильности в регионе и во всем мире. Си Цзиньпин заявил, что независимый, безопасный, стабильный и процветающий Казахстан

²⁹ Гульнар Шаймергенова. Новый «золотой период» сотрудничества: некоторые итоги рабочего визита Главы государства в Китай // Казахстанская правда. – 9 февраля 2022 года

служит общим интересам казахского и китайского народов. Кроме того, Китай всегда будет надежным другом и верным партнером Казахстана. Он твердо поддерживает РК в защите независимости, суверенитета и территориальной целостности и считает, что Казахстан способен поддерживать национальную безопасность и стабильность.

Встреча двух лидеров в юбилейный год зафиксировала новый период дальнейшего развития двусторонних отношений РК и КНР. С момента установления дипломатических отношений 30 лет назад сотрудничество между Китаем и Казахстаном последовательно поднимается на новый уровень, пройдя путь от признания в 1992 году и установления добрососедских отношений до уровня вечного и всестороннего стратегического партнерства в 2019 году. Как подчеркнул лидер КНР, встреча с Президентом РК К.К. Токаевым в Пекине открыла «новое золотое 30-летие отношений» между Казахстаном и Китаем.

Заэтойтрадиционной,по-восточномусимволичнойформулировкой лежат новые возможности развития. В частности, этот период будет проходить на фоне продолжения модернизации РК, вступившей в четвертое десятилетие независимости и начавшей новый этап реформ и качественного обновления, что концептуально оформлено как строительство нового Казахстана. А также характеризоваться дальнейшим глобальным возвышением Китая, который, по прогнозам аналитиков, может стать первой экономикой мира уже к 2028 году. Динамика роста РК и КНР будет способствовать актуализации содержания двустороннего сотрудничества двух государств в XXI веке.

Особый акцент в ходе переговоров К.К. Токаева и Си Цзиньпина был сделан на совместных усилиях по наращиванию торгово-экономических связей. Позиции сторон полностью совпали по вопросу необходимости активизации совместной работы по дальнейшему строительству инициативы «Один пояс, один путь», в том числе через реализацию крупных проектов с высокой добавленной стоимостью. Прежде всего это касается областей цифровизации, «зеленых» технологий и инноваций, где успехи КНР наиболее очевидны. При этом Казахстан, выступающий ключевым звеном «Пояса и пути», поддерживает заявленные лидером КНР обновленные критерии кооперации – высокие стандарты проектов, долгосрочность и социальную направленность.

Казахстан и Китай будут продолжать диверсификацию транзитно-

транспортных маршрутов и внедрение интегрированных логистических решений, в том числе через запуск новых сухопутных коридоров. Ранее на саммите «Центральная Азия – Китай» в январе 2022 года Президент РК К.К. Токаев заявил о том, что со своей стороны Казахстан до 2025 года планирует инвестировать на эти цели 20 млрд долл. США. Развитие инфраструктуры расширит транзитные потоки из Китая, а также удовлетворит растущие потребности стран региона. По прогнозам Всемирного банка, дальнейшее развитие транспортных коммуникаций в Центральной Азии может обеспечить дополнительный рост ВВП пяти республик до 15%.³⁰ Это еще более усилит позиции региона в евразийских торговых, транспортных и технологических обменах.

Также в числе прагматичных идей, озвученных на встрече двух лидеров, стал вопрос о возможном открытии в Казахстане филиала одного из китайских технических университетов. На встрече с казахстанскими предпринимателями в январе 2022 года Президент РК К.К.Токаев озвучил необходимость открытия в РК нескольких филиалов ведущих иностранных технических вузов для качественного развития национального образования инженерно-технологического профиля.

Китай давно закрепил за собой звание индустриальной державы с прочными позициями в инновационных сферах – в КНР крупнейший рынок робототехники, страна лидирует по внедрению стандарта 5G, три китайские компании входят в топ-5 мировых производителей смартфонов, а многие китайские технические университеты имеют международно признанную репутацию. Кроме того, с учетом широкого распространения китайских технологий в мире и реализации ряда совместных с КНР индустриальных проектов на территории РК, изучение китайских технических стандартов в казахстанских вузах повысит конкурентоспособность их выпускников.

Визиты Президента РК К.К. Токаева в Китай не только стали началом новой вехи всестороннего стратегического партнерства двух стран, но и наметили горизонты взаимовыгодного экономического сотрудничества. У казахов есть такое понятие, как «Богом данный сосед». История взаимоотношений РК и КНР уходит корнями вглубь веков, обе страны искренне дорожат столь успешным опытом добрососедства и взаимовыгодного сотрудничества. В будущем Казахстан и Китай с учетом своего соседства должны и далее придерживаться этих приоритетов в дальнейшем развитии

³⁰ Экономика Одного пояса, одного пути. Возможности и риски транспортных коридоров. Исследование Всемирного банка. <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/31878/211392RU.pdf>

всестороннего стратегического партнерства, расширению ключевых направлений взаимовыгодного сотрудничества в различных сферах, продолжении диалога по чувствительным темам и совместном конструктивном решении возникающих вопросов.

* * *

Оглядываясь на пройденный совместно путь, можно уверенно констатировать, что за очень непродолжительный период межгосударственного взаимодействия достигнуты впечатляющие успехи и заложен надежный фундамент для дальнейшего долгосрочного и поступательного развития двусторонних отношений.

Ранее в своей статье *«Взлетают на крыльях мечты китайско-казахстанские отношения»*, опубликованной в газете «Казахстанская правда», Председатель КНР Си Цзиньпин отмечал, что сотрудничество между нашими странами выдержало испытание временем и бурей международных ситуаций. «От добрососедства и дружбы, затем всестороннего стратегического партнерства и вплоть до создания сообщества общих интересов и единой судьбы наши двусторонние отношения стали развиваться опережающими темпами и вышли на самый высокий уровень за всю историю».³¹

В заключении уместно привести древнюю китайскую поговорку, которая гласит: *«В тридцать лет встать на ноги»*. В этом значении казахстанско-китайские отношения свидетельствуют о том, что обе страны использовали прошедшие три десятилетия с большой пользой для себя и для двустороннего сотрудничества. Если Казахстан за тридцать лет независимости состоялся как государство, обретя международный авторитет, то Китай, превратился в страну с растущим геополитическим влиянием, обладающим мощным экономическим потенциалом, широкими финансовыми и технологическими возможностями, к мнению которого нельзя не прислушаться.

Народ Казахстана уверенно идет вперед по пути к своей большой цели – реализации планов по качественному обновлению и мечты о процветании страны. Китайский народ прилагает неустанные усилия к исполнению второй цели столетия. И сегодня народы Казахстана и Китая, связанные схожими помыслами, ставят перед собой высокие цели и стремятся к их реализации. Таким образом, и казахстанско-китайские отношения на современном этапе стремятся на новую историческую высоту. А 30-летие установления дипломатических

³¹ Председатель КНР Си Цзиньпин. *Взлетают на крыльях мечты китайско-казахстанские отношения* // <https://kazpravda.kz/articles/view/vzletaut-na-krilyah-mechti-kitaisko-kazahstanskie-otnosheniya/>

отношений между РК и КНР, несомненно, станет важной вехой в развитии двусторонних отношений и точкой отчета в новый «золотой период» следующих 30 лет сотрудничества двух соседних государств.

ВАЖНЫЕ ДОСТИЖЕНИЯ КАЗАХСТАНСКО-КИТАЙСКИХ ОТНОШЕНИЙ В ТЕЧЕНИЕ 30 ЛЕТ

1992	<p>КНР признала независимость РК 27 декабря 1991 года</p> <p>Подписание Совместного коммюнике об установлении дипломатических отношений между РК и КНР 3 января 1992 года в г. Алматы</p> <p>Открытие Посольства КНР в РК в г.Алматы</p> <p>Открытие Посольства РК в КНР в г.Пекине</p> <p>Создание 6 пограничных пунктов: «Достык», «Хоргос», «Бакты», «Алашанькоу», «Алексеевка-Акчюп», «Жеменей».</p> <p>Открытие железной дороги с сообщением «Урумчи – Алма-Ата – Урумчи»</p>
1993	<p>Первый официальный визит Президента РК Н.Назарбаева в КНР 18–21 октября 1993 года в г.Пекин</p> <p>Подписание Декларации об основах дружественных взаимоотношений между РК и КНР 18 октября 1993 года в г.Пекине</p> <p>Поддержка Китаем инициативы Казахстана о всеобщем полном запрещении ядерных испытаний в мире</p> <p>Поддержка Китаем инициативы Казахстана о создании СВМДА как основы региональной безопасности в Азии</p> <p>Активное развитие торгово-экономических отношений между Казахстаном и Китаем</p> <p>Договоренность о создании казахстанско-китайской торгово-экономической зоны в районе Хоргоса</p>
1994	<p>Подписание Соглашения между РК и КНР о казахстанско-китайской государственной границе от 26 апреля 1994 года</p>
1995	<p>Подписание Совместной декларации о дальнейшем развитии и углублении дружественных отношений между РК и КНР 11 сентября 1995 года в г.Пекине</p> <p>Предоставление гарантий безопасности Казахстану Китаем, как постоянным членом Совета Безопасности ООН и членом ядерного клуба</p> <p>Подписание Межправительственного соглашения об использовании китайского порта Ляньюньган для переработки и транспортировки казахстанских грузов</p>
1996	<p>Подписание Соглашения между РК, КНР, КР, РФ и РТ об укреплении доверия в военной области в районе границы 26 апреля 1996 года</p> <p>Первый официальный визит в РК председателя КНР Цзян Цзэминя 4 июля 1996 года в г.Алматы</p> <p>Подписание Совместной декларации РК и КНР 5 июля 1996 года в г.Алматы</p> <p>Договоренность о начале демаркационных работ на границе на основе Соглашения между РК и КНР о казахстанско-китайской государственной границе 26 апреля 1994 года</p> <p>Достижение объема двусторонней торговли до 500 млн долл. США</p>

<p>1997</p>	<p>Привлечение крупного китайского инвестиционного капитала в экономику РК</p> <p>Развитие сотрудничества РК и КНР в топливно-энергетической сфере и подписание «контракта века» – Соглашения между РК и КНР о сотрудничестве в нефтяной сфере</p> <p>Подписание рамочного Соглашения о строительстве трубопровода по маршруту «Казахстан – Китай»</p> <p>Начало работы Китайской национальной нефтегазовой корпорации (CNPC) в РК</p>
<p>1998</p>	<p>Полное историческое разрешение вопроса о границе РК и КНР – подписание Дополнительного соглашения о казахстанско-китайской границе 4 июля 1998 года</p> <p>Подписание соглашения между РК и КНР о сотрудничестве в области нефти и газа</p> <p>Договоренность о строительстве газопровода из Туркменистана в КНР через территорию РК</p>
<p>1999</p>	<p>Подписание Совместной декларации между РК и КНР о дальнейшем укреплении всестороннего сотрудничества в 21-м веке 23 ноября 1999 года в г.Пекине</p> <p>Подписание Совместного коммюнике о полном урегулировании пограничных вопросов между РК и КНР 23 ноября 1999 года</p> <p>Достижение объема двусторонней торговли до 1 млрд долл. США</p>
<p>2000</p>	<p>Официальный визит в РК Заместителя Председателя КНР Ху Цзиньтао, знакомство и переговоры с Президентом РК Н.А.Назарбаевым и Министром иностранных дел РК К.К.Токаевым</p>
<p>2001</p>	<p>Создание Шанхайской организации сотрудничества – 15 июня 2001 года и подписание Шанхайской конвенции о борьбе с терроризмом, сепаратизмом и экстремизмом</p> <p>Подписание соглашения о сотрудничестве в сфере использования и охраны трансграничных рек 12 сентября 2001 года</p>
<p>2002</p>	<p>10-летие дипломатических отношений РК и КНР</p> <p>Подписание Договора о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве между РК и КНР 23 декабря 2002 года в г.Пекине</p> <p>Завершение демаркации казахстанско-китайской государственной границы</p> <p>Первый Саммит СВМДА в г.Алматы при поддержке и с участием КНР, подписание Алматинского акта</p> <p>Подписание Соглашения о создании антитеррористического центра ШОС 7 июня 2002 года</p> <p>Достижение объема двусторонней торговли до 2 млрд долл. США</p> <p>Впервые проведены Дни культуры Китая в РК</p>

2003	<p>Государственный визит Председателя КНР Ху Цзиньтао в РК в г.Астану</p> <p>Подписание Совместной декларации РК и КНР 3 июня 2003 года в г.Астане</p> <p>Подписание Программы казахстанско-китайского сотрудничества на 2003–2008 годы</p> <p>Учреждение Генерального консульства РК в Специальном административном районе Сянган (Гонконг) КНР</p> <p>Достижение объема двусторонней торговли более 3,3 млрд долл. США</p>
2004	<p>Подписание Совместной декларации РК и КНР 17 мая 2004 года в г.Пекине</p> <p>Подписание Соглашения между Правительствами РК и КНР о создании Комитета по сотрудничеству РК-КНР и основание Комитета, как координационного органа двустороннего сотрудничества</p> <p>Подписание Соглашения между РК и КНР о развитии всестороннего сотрудничества в области нефти и газа</p> <p>Подписание Соглашения об основных принципах строительства нефтепровода «Атасу-Алашанкоу»</p> <p>Создание Международного центра приграничного сотрудничества «Хоргос»</p>
2005	<p>Подписание Совместной декларации РК и КНР об установлении и развитии стратегического партнерства 4 июля 2005 года в г.Астане</p> <p>Торжественная церемония завершения строительства линейной части нефтепровода «Атасу-Алашанькоу» (Казахстан-Китай) 15 декабря 2005 года</p> <p>Открытие Генерального консульства РК в КНР в г.Шанхае 31 мая 2005 года</p> <p>Завершение двусторонних переговоров и подписание Протокола между РК и КНР по вступлению РК во Всемирную торговую организацию (ВТО)</p> <p>Достижение объема двусторонней торговли более 6,8 млрд долл. США</p>
2006	<p>Подписание Стратегии сотрудничества РК и КНР в XXI веке 20 декабря 2006 года в г.Пекине</p> <p>Подписание Концепции развития экономического сотрудничества РК и КНР</p> <p>Запуск в производственную эксплуатацию транснационального нефтепровода «Атасу-Алашанькоу» (Казахстан-Китай) 20 июля 2006 года (закачка первой нефти)</p>
2007	<p>15-летие дипломатических отношений РК и КНР</p> <p>Подписание Совместного коммюнике РК и КНР 18 августа 2007 года в г.Астане</p> <p>Договоренности о расширении действующего нефтепровода «Атасу - Алашанькоу» (Казахстан-Китай), начало строительства второй очереди нефтепровода до Каспийского моря</p> <p>Достижение объема двусторонней торговли более 10 млрд долл. США</p>

2008	<p>Участие Президента РК Н.А.Назарбаева в торжественной церемонии открытия летних XXIX Олимпийских игр в г.Пекине</p> <p>Совместное коммюнике Правительства РК и Правительства КНР 31 октября 2008 года в г. Астане</p> <p>Открытие Генерального консульства КНР в г.Алматы 23 декабря 2008 года</p> <p>Начало строительства автотранспортного коридора «Западная Европа–Западный Китай»</p> <p>Достижение объема двусторонней торговли более 17,5 млрд долл. США</p>
2009	<p>Принятие Совместного заявления Председателя КНР Ху Цзиньтао и Президента РК Н.А. Назарбаева 19 апреля 2009 года в г.Пекине</p> <p>Запуск работы магистрального газопровода «Центральная Азия-Китай» (Туркменистан – Узбекистан – Казахстан – Китай) из Туркменистана в КНР через территории РК и РУ</p> <p>Ввод в эксплуатацию нефтепровода «Кенкияк – Кумколь» (Казахстан-Китай)</p>
2010	<p>Принятие Совместного коммюнике РК и КНР в г. Астане</p> <p>Подписание Соглашения об основных принципах проектирования, финансирования, строительства и эксплуатации второго участка газопровода Казахстан – Китай</p> <p>Подписание договора между АО «НАК «Казатомпром» и Китайской Гуавдунской ядерно-энергетической корпорацией о продаже урановых концентратов</p>
2011	<p>Подписание Совместной декларации РК и КНР о развитии всестороннего стратегического партнерства 13 июня 2011 года в г.Астане</p> <p>Подписание межправительственного Соглашения об охране качества вод трансграничных рек в г.Пекине</p> <p>Подписание Антинаркотической стратегии ШОС на 2011-2016 годы</p>
2012	<p>20-летие дипломатических отношений РК и КНР</p> <p>Подписание меморандума о создании Казахстанско-Китайского делового совета</p> <p>Ввод железнодорожного перехода Алтынколь – Хоргос на казахстанско-китайской границе</p> <p>Достижение объема двусторонней торговли более 24,5 млрд долл. США</p> <p>Утверждение Программы сотрудничества по борьбе с терроризмом, сепаратизмом и экстремизмом на 2013-2015 годы</p>
2013	<p>Подписание Совместного заявления о дальнейшем углублении всестороннего стратегического партнерства РК и КНР</p> <p>Объявление Председателем КНР Си Цзиньпином инициативы о совместном строительстве Экономического пояса Шелкового пути (Один пояс – один путь) 7 сентября 2013 года в г.Астане</p> <p>Подписание Программы среднесрочного и долгосрочного развития торгово-экономического сотрудничества между РК и КНР до 2020 года</p>

	<p>Подписание Соглашения о сотрудничестве между АО «НК «Қазақстан темір жолы» и Народным правительством г. Ляньюньган</p> <p>Подписание договора между компаниями «КазМунайГаз» и Китайской национальной нефтегазовой корпорацией (CNPC) о купле-продаже 8,33% доли в Кашаганском проекте</p> <p>Ввод в эксплуатацию магистрального газопровода Бейнеу – Бозой – Шымкент</p> <p>Достижение объема двусторонней торговли более 26 млрд долл. США</p>
2014	<p>Подписание Совместной декларации РК и КНР</p> <p>Церемония дистанционного запуска строительства морского терминала железнодорожной компании «Қазақстан темір жолы» в порту г. Ляньюньган, КНР 21 мая 2014 года</p> <p>Председательство КНР в СВМДА в 2014-2016 годы и IV Саммит СВМДА в г. Шанхае</p>
2015	<p>Подписание Совместной декларации глав государств РК и КНР о новом этапе отношений всестороннего стратегического партнерства</p> <p>Начало сотрудничества по совместной программе РК и КНР в области индустриально-инновационного развития и подписание Соглашения между Правительством РК и Правительством КНР об укреплении сотрудничества в области индустриализации и инвестиций</p> <p>Участие Президента РК Н.А.Назарбаева в торжественном параде, посвященном 70-летию победы КНР в войне против японских милитаристов</p>
2016	<p>Участие Президента РК Н.А.Назарбаева в Саммите G20 («Большая двадцатка») г.Ханчжоу провинции Чжэцзян</p> <p>Утверждение перечня казахстанско-китайских индустриально-инвестиционных проектов, который в настоящее время включает в себя порядка 52 проектов на общую сумму 21,1 млрд долл. США</p>
2017	<p>25-летие дипломатических отношений РК и КНР</p> <p>Участие Президента РК Н.А.Назарбаева в 1-м Форуме международного сотрудничества «Один пояс, один путь» 14 мая 2017 года</p> <p>1-й Форум межрегионального сотрудничества РК и КНР в г.Наньине</p> <p>Год туризма Китая в Казахстане</p>
2018	<p>Подписание Совместного заявления РК и КНР</p> <p>Расширение экспорта сельскохозяйственной продукции из РК в КНР</p>
2019	<p>Участие Первого Президента РК – Елбасы Н.А.Назарбаева во 2-м Форуме международного сотрудничества «Один пояс, один путь» 25 апреля 2019 года</p> <p>Государственный визит Президента РК К.К.Токаева в КНР 10 сентября 2019 года в г.Пекине</p> <p>Развитие всестороннего вечного стратегического партнерства между РК и КНР</p>

	<p>Подписание Соглашения о сопряжения политики «Нұрлы жол» и Экономического пояса Шелкового пути</p> <p>2-й Форум межрегионального сотрудничества РК и КНР в г.Алматы</p>
2020	<p>Оказание взаимной гуманитарной помощи и поддержки в период глобальной пандемии COVID-19</p> <p>Первое заседание региональной диалоговой платформы «Центральная Азия плюс Китай» на уровне министров иностранных дел</p>
2021	<p>Участие Первого Президента РК – Елбасы Н.А.Назарбаева в Боаоском Азиатском форуме 20 апреля 2021 года</p> <p>Участие Первого Президента РК – Елбасы Н.А.Назарбаева в Саммите лидеров мировых политических партий, приуроченном к 100-летию Коммунистической партии Китая 6 июля 2021 года</p>
2022	<p>30-летие дипломатических отношений между РК и КНР и проведение юбилейного онлайн-саммита «Центральная Азия плюс Китай» с участием глав государств</p> <p>Визит Президента РК К.К.Токаева в КНР в г. Пекин, участие в торжественной церемонии открытия зимних XXIV Олимпийских игр</p>

2. ИСТОРИЯ ДИПЛОМАТИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ РК И КНР В ЛИЦАХ

Председатели КНР

Цзян
Цзэминь
1993–2003 гг.

Ху
Цзиньтао
2003–2013 гг.

Си
Цзиньпин
2013 г. – по н.в.

Президенты РК

Назарбаев
Нурсултан
Абишевич
1992–2019 гг.

Токаев
Касым-Жомарт
Кемелевич
2019 г. – по н.в.

Министры иностранных дел
КНР

Цянь
Цичэнь
1988–1998 гг.

Тан
Цзяосюань
1998–2003 гг.

Ли
Чжаосин
2003–2007 гг.

Министры иностранных дел
РК

Сулейменов
Тулеутай
Скакович
1991–1994 гг.

Саудабаев
Канат
Бекмурзаевич
1994–1994 гг.

Токаев
Касым-Жомарт
Кемелевич
1994–1999 гг.

Идрисов
Ерлан
Абильфаизович
1999–2002 гг.

Токаев
Касым-Жомарт
Кемелевич
2002–2007 гг.

Ян
Цзечи
2007–2013 гг.

Тажин
Марат
Муханбетказиевич
2007–2009 гг.

Саудабаев
Канат
Бекмурзаевич
2009–2011 гг.

Казыханов
Ержан
Хозеевич
2011–2012 гг.

Ван
И
2013 г. по н.в.

Идрисов
Ерлан
Абильфаизович
2012–2016 гг.

Абдрахманов
Кайрат
Кудайбергенович
2016–2018 гг.

Атамкулов
Бейбут
Бакирович
2018–2019 гг.

Тлеуберди
Мухтар
Бескеноулы
2019 г. – по н.в.

**Чрезвычайные и Полномочные
Послы КНР в РК**

Чжан
Дэгуан
1992–1993 гг.

Чэнь
Ди
1993–1997 гг.

Ли
Хуэй
1997–1999 гг.

**Чрезвычайные и Полномочные
Послы РК в КНР**

Ауэзов
Мурат
Мухтарович
1992–1995 гг.

Султанов
Куаныш
Султанович
1995–2001 гг.

Яо
Пэйшэн
2000–2003 гг.

Карибжанов
Жаныбек
Салимович
2001–2007 гг.

Чжоу
Сяопэй
2003–2005 гг.

Чжан
Сиюнь
2005–2008 гг.

Адырбеков
Икрам
Адырбекович
2007–2011 гг.

Чэн
Гопин
2008–2009 гг.

Чжоу
Ли
2010–2013 гг.

Ермекбаев
Нурлан
Байузакович
2012–2014 гг.

Лэ
Юйчэн
2013–2014 гг.

Чжан
Ханьхуэй
2014–2018 гг.

Нурышев
Шахрат
Шакизатович
2015–2019 гг.

Чжан
Сяо
2018 г. – по н.в.

Койшыбаев
Габит
Бейбутович
2019–2022 гг.

Нурышев
Шахрат
Шакизатович
2022 – по н.в.

3. ХРОНОЛОГИЯ ВИЗИТОВ НА ВЫСШЕМ УРОВНЕ

ХРОНОЛОГИЯ ВИЗИТОВ ЛИДЕРОВ РК В КНР

1	18-21 октября 1993 г.	Официальный визит Президента РК Н.А.Назарбаева, г. Пекин
2	11-13 сентября 1995 г.	Официальный визит Президента РК Н.А.Назарбаева, г. Пекин
3	21-22 февраля 1997 г.	Рабочий визит Президента РК в г. Пекин
4	23-27 ноября 1999 г.	Официальный визит Президента РК, г. Пекин
5	14-18 июня 2001 г.	Участие Президента РК Н.А.Назарбаева в VI Саммите стран «Шанхайской пятерки» г. Шанхай, визит в САР Сянган (Гонконг)
6	22-25 декабря 2002 г.	Государственный визит Президента РК Н.А.Назарбаева, г. Пекин
7	16-19 мая 2004 г.	Государственный визит Президента РК Н.А.Назарбаева, г. Пекин
8	24-25 сентября 2004 г.	Рабочий визит Президента РК Н.А.Назарбаева в СУАР
9	14-15 июня 2006 г.	Участие Президента РК Н.А.Назарбаев в Саммите ШОС, г.Шанхай
10	19-22 декабря 2006 г.	Государственный визит Президента РК Н.А.Назарбаева, г. Пекин

11	7-10 августа 2008 г.	Рабочая поездка Президента РК Н.А.Назарбаева в для участия в церемонии открытия XXIX летних Олимпийских игр, г.Пекин
12	15-19 апреля 2009 г.	Государственный визит Президента РК Н.А.Назарбаева, совмещенный с участием в Боаоском Азиатском форуме, провинция Хайнань
13	21-23 февраля 2011 г.	Государственный визит Президента РК Н.А.Назарбаева, гг. Пекин и Тяньцзинь
14	6-7 июня 2012 г.	Официальный визит Президента РК Н.А.Назарбаева в КНР, участие в Саммите ШОС, г. Пекин
15	4-8 апреля 2013 г.	Официальный визит Президента РК Н.А.Назарбаева, участие в Боаоском Азиатском форуме, провинция Хайнань
16	19-21 мая 2014 г.	Государственный визит Президента РК Н.А.Назарбаева, участие в 4-м Саммите СВМДА, г. Шанхай
17	30 августа – 3 сентября 2015 г.	Государственный визит Президента РК Н.А.Назарбаева, г.Пекин, участие в просмотре парада, посвященного 70-летию победы КНР в войне против японских милитаристов
18	2-5 сентября 2016 г.	Рабочий визит Президента РК Н.А.Назарбаева, участие в Саммите G20, г.Ханчжоу провинция Чжэцзян
19	13-15 мая 2017 г.	Рабочий визит Президента РК Н.А.Назарбаева, участие в I-м Форуме международного сотрудничества «Один пояс, один путь», г. Пекин
20	7-10 июня 2018 г.	Государственный визит Президента РК Н.А.Назарбаева в КНР, г.Пекин, участие в Саммите ШОС, г.Циндао провинция Шаньдун

21	25-28 апреля 2019 г.	Визит Первого Президента РК – Елбасы Н.А.Назарбаева для участия во II-м Форуме международного сотрудничества «Один пояс, один путь», г. Пекин
22	10-13 сентября 2019 г.	Государственный визит Президента РК К.К.Токаева, гг. Пекин и Ханчжоу
23	4-5 февраля 2022 г.	Визит Президента РК К.К. Токаева для участия в церемонии открытия XXIV зимних Олимпийских игр, г. Пекин

ХРОНОЛОГИЯ ВИЗИТОВ ЛИДЕРОВ КНР В РК

1	4-6 июля 1996 г.	Государственный визит Председателя КНР Цзян Цзэминя, г. Алматы
2	3-4 июля 1998 г.	Рабочий визит Председателя КНР Цзян Цзэминя в РК, участие в Саммите стран «Шанхайской пятерки», г.Алматы
3	27-30 июля 2000 г.	Официальный визит Председателя КНР Цзян Цзэминя, г. Алматы
4	3-5 июня 2002 г.	Участие Председателя КНР Цзян Цзэминя в Саммите СВМДА, г. Алматы
5	2-4 июня 2003 г.	Государственный визит Председателя КНР Ху Цзиньтао, г. Астана
6	3-4 июля 2005 г.	Государственный визит Председателя КНР Ху Цзиньтао, г. Астана
7	17 июня 2006 г.	Участие Председателя КНР Ху Цзиньтао в саммите СВМДА, г. Алматы
8	17-18 августа 2007 г.	Государственный визит Председателя КНР Ху Цзиньтао, г. Астана
9	12-13 декабря 2009 г.	Рабочий визит Председателя КНР Ху Цзиньтао, г. Астана
10	11-12 июня 2010 г.	Государственный визит Председателя КНР Ху Цзиньтао, г. Астана

11	6-8 сентября 2013 г.	Государственный визит Председателя КНР Си Цзиньпина, гг. Астана и Алматы
12	7 мая 2015 г.	Официальный визит Председателя КНР Си Цзиньпина, г. Астана
13	7-8 июня 2017 г.	Официальный визит Председателя КНР Си Цзиньпина, участие в Саммите ШОС и церемонии открытия международной выставки ЭКСПО-2017, г. Астана

4. ОСНОВНЫЕ МЕХАНИЗМЫ ДВУСТОРОННЕГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ РК И КНР

КОМИТЕТ ПО СОТРУДНИЧЕСТВУ РК-КНР

17 мая 2004 г. в г.Пекине было подписано Соглашение между Правительствами РК и КНР о создании Комитета по сотрудничеству РК-КНР, на основе которого был основан соответствующий Комитет, как координационный орган двустороннего сотрудничества.

Основная цель Комитета – согласованное развитие взаимодействия РК и КНР в торгово-экономической, финансовой, транспортной, таможенной, научно-технической, энергетической, геологической, культурно-гуманитарной, водохозяйственной и экологической сферах, а также в области безопасности.

Сопредседателями Комитета выступают с казахстанской стороны – Первый Заместитель Премьер-Министра РК, с китайской стороны – член Постоянного комитета Политбюро ЦК КПК 19-го созыва, Заместитель Премьера Госсовета КНР.

Секретариатами Комитета являются подразделения внешнеполитических ведомств двух стран, с казахстанской стороны – Департамент Азиатско-Тихоокеанского региона МИД РК, с китайской стороны – Департамент стран Европы и Центральной Азии МИД КНР.

Исполнительными секретарями Комитета являются курирующие заместители Министров иностранных дел РК и КНР, которые одновременно занимают позиции сопредседателей Подкомитета по сотрудничеству в области безопасности Комитета.

Комитет является совместным органом РК и КНР, на площадке которого представителями государственных органов двух стран обсуждаются актуальные вопросы двусторонних отношений, а также согласовываются и готовятся к реализации проекты, по которым достигнуты договоренности на высшем и высоком уровнях.

Структурно Комитет состоит из 10 профильных подкомитетов и 2 совместных комиссий, в рамках которых прямо взаимодействуют соответствующие отраслевые министерства и ведомства РК и КНР.

Подкомитеты и комиссии Комитета тематически охватывают весь комплекс вопросов и сфер двусторонних отношений.

Наименование подкомитета / комиссии	Координирующие государственные органы
по торгово-экономическому сотрудничеству	Министерство торговли и интеграции РК, Министерство коммерции КНР
по транспортному сотрудничеству	Министерство индустрии и инфраструктурного развития РК, Министерство транспорта КНР
по сотрудничеству в области железнодорожного транспорта	Министерство индустрии и инфраструктурного развития РК, Государственное управление железных дорог КНР
по сотрудничеству между пунктами пропуска и в области таможенного дела	Комитет государственных доходов Министерства финансов РК, Главное таможенное управление КНР
по сотрудничеству в области энергетики	Министерство энергетики РК, Государственный комитет по реформам и развитию КНР
по финансовому сотрудничеству	Национальный банк РК, Народный банк Китая
по сотрудничеству в области геологии и недропользования	Министерство экологии, геологии и природных ресурсов РК, Министерство природных ресурсов КНР
по научно-техническому сотрудничеству	Министерство образования и науки РК, Министерство науки и технологий КНР
по культурно-гуманитарному сотрудничеству	Министерство культуры и спорта РК, Министерство культуры и туризма КНР
по сотрудничеству в области безопасности	Министерство иностранных дел РК, Министерство иностранных дел КНР

Совместная комиссия по использованию и охране трансграничных рек	Министерство экологии, геологии и природных ресурсов РК, Министерство водного хозяйства КНР
Комиссия по сотрудничеству в области охраны окружающей среды	Министерство экологии, геологии и природных ресурсов РК, Министерство экологической среды КНР

Заседания Комитета проводятся поочередно в РК и КНР. Всего в период с 2004 по 2022 гг. состоялись 10 заседаний Комитета:

- 1-е заседание Комитета, 2 июля 2004 г. в г.Пекине
- 2-е заседание Комитета, 14 июля 2005 г. в г.Астане
- 3-е заседание Комитета, 17 ноября 2006 г. в г.Пекине
- 4-е заседание Комитета, 8 ноября 2007 г. в г.Астане
- 5-е заседание Комитета, 4 декабря 2009 г. в г.Пекине
- 6-е заседание Комитета, 8 декабря 2012 г. в г.Астане
- 7-е заседание Комитета, 25 августа 2015 г. в г.Пекине
- 8-е заседание Комитета, 18 апреля 2017 г. в г.Астане
- 9-е заседание Комитета, 4 ноября 2019 г. в г.Пекине
- 10-е заседание Комитета, 24 ноября 2021 года в формате видеоконференции

ФОРУМ МЕЖРЕГИОНАЛЬНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА РК И КНР

Форум является двусторонней диалоговой площадкой по актуальным вопросам торгово-экономического, транспортного, инвестиционного и культурно-гуманитарного сотрудничества между РК и КНР для развития деловых связей на межрегиональном уровне (области РК и провинции КНР).

Форум инициирован Президентом РК и Председателем КНР в целях стимулирования дальнейшего роста двусторонней торговли, активизации взаимодействия в сферах инвестиций, транспорта, сельского хозяйства, туризма, образования и культуры с участием заинтересованных регионов РК и КНР.

Среди задач Форума – установление прямых контактов и обмен информацией между администрациями и деловыми кругами регионов РК и КНР, обсуждение совместных проектов, развитие

прямых связей в сферах торговли, инвестиций, транспорта, туризма и культуры в целях содействия сопряжению государственной программой «Нурлы жол». и инициативы «Экономического пояса Шелкового пути».

Участниками Форума являются представители центральных государственных органов, региональных администраций, деловых кругов. На площадке Форума проводятся официальные переговоры, консультации, панельные сессии и выставки, подписываются двусторонние межведомственные и коммерческие документы.

Координирующими органами Форума межрегионального сотрудничества выступают с казахстанской стороны – Министерство торговли и интеграции РК, с китайской стороны – Министерство коммерции КНР. Тематика заседаний Форума определяется по согласованию обеих сторон.

1-й Форум состоялся 11-12 сентября 2017 г. в г.Наньнине (Гуаньси-Чжуанский автономный район, КНР) под сопредседательством Первого Заместителя Премьер-Министра РК А.Мамина и Заместителя Премьера Госсовета КНР Чжан Гаоли. Двустороннее мероприятие было организовано в рамках 14-го ЭКСПО «Китай-АСЕАН», проходившего в г.Наньнине. Тема Форума – «Усиление взаимодействия в сопряжении государственных стратегий, совместное использование возможностей развития».

2-й Форум был проведен 15 мая 2019 г. в г.Алматы (РК) под сопредседательством Первого Заместителя Премьер-Министра – Министра финансов РК А.Смаилова и Члена Постоянного комитета Политбюро ЦК КПК, Заместителя Премьера Госсовета КНР Хань Чжэна. Тема Второго Форума – «Промышленная кооперация» в целях развития межрегионального и приграничного сотрудничества РК и КНР в области промышленной кооперации, привлечения инвестиций и реализации казахстанского экспортного потенциала. В рамках мероприятия состоялись три панельные сессии: индустриализация и инвестиции, сельское хозяйство, транспорт и логистика.

КАЗАХСТАНСКО-КИТАЙСКИЙ ДЕЛОВОЙ СОВЕТ

Казахстанско-Китайский деловой совет (ККДС) был создан по поручению глав РК и КНР в 2013 г. в качестве диалоговой площадки деловых кругов, инструмента стимулирования торгово-экономического и инвестиционного взаимодействия между РК и КНР. Формат ККДС предполагает обмен информацией между представителями деловых кругов РК и КНР в целях установления

новых контактов и реализации совместных проектов в различных отраслях экономики.

6 июня 2012 г. в г.Пекине в рамках проходившего бизнес-форума ШОС руководством АО ФНБ «Самрук-Казына» и корпорации «CITIC Group» был подписан Меморандум о создании Казахстанско-Китайского Делового совета. 6 апреля 2013 г. на полях Боаоского азиатского форума на о.Хайнань между АО ФНБ «Самрук-Казына» и Комитетом по содействию международной торговле Китая (ССРПТ) было подписано Соглашение о создании ККДС.

Сопредседателем ККДС с казахстанской стороны является Председатель Правления АО ФНБ «Самрук-Казына», с китайской стороны – Председатель Совета директоров корпорации «CITIC Group». Рабочими органами Делового совета с казахстанской стороны является – АО ФНБ «Самрук-Казына», с китайской стороны – Комитет по содействию международной торговле Китая (ССРПТ).

В рамках заседаний ККДС проводятся панельные сессии, круглые столы и другие мероприятия для встреч в формате В2В. Заседания Делового совета проводятся попеременно в РК и КНР. Всего в период с 2013 по 2019 гг. состоялись 6 заседаний Совета:

1-е, учредительное заседание ККДС, 7 сентября 2013 г., г.Астана. В рамках заседания ККДС состоялась торжественная церемония, в ходе которой главы РК и КНР дали старт подаче газа по магистральному газопроводу «Бейнеу-Бозой-Шымкент».

2-е заседание ККДС, 14-15 декабря 2014 г., г.Астана. Результатом работы Делового совета стало подписание соглашений в сферах энергетики, металлургии, логистике и непроизводственных сферах на сумму 14 млрд. долл. США.

3-е заседание ККДС, 13 декабря 2015 г., г.Пекин. Результатом работы Делового совета стало подписание соглашений в сферах энергетики, урановой, химической промышленности, коммуникаций и логистики на сумму 10,78 млрд. долл. США.

4-е заседание ККДС, 8 июня 2017 г., г.Астана. Результатом работы Делового совета стало подписание 22 коммерческих и рамочных соглашений о совместной реализации инвестиционных проектов в сферах энергетики, химической промышленности, металлургии на сумму 7 млрд. долл. США.

5-е заседание ККДС, 8 июня 2018 г., г.Пекин. Результатом работы Делового совета стало подписание 41 двустороннего документа на сумму 13 млрд. долл. США.

6-е заседание ККДС, 11 сентября 2019 г., г.Пекин. Результатом работы Делового совета стало подписание 20 соглашений на сумму 1,1 млрд. долл. США.

МЕЖПАРЛАМЕНТСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ РК И КНР

Межпарламентское взаимодействие в казахстанско-китайских отношениях занимает важное значение в создании юридических условий сотрудничества двух стран, обеспечении законодательной поддержки двусторонних договоренностей, укреплении общественных и гуманитарных основ дружбы РК и КНР. Стороны поддерживают активный диалог на разных уровнях, обмен визитами руководства законодательных органов двух стран имеет регулярный характер.

В целях обеспечения межпарламентского взаимодействия между Парламентом РК и Всекитайским собранием народных представителей КНР создана Группа парламентского сотрудничества.

В Сенате Парламента РК парламентскую группу дружбы с ВСНП КНР возглавляет Председатель Комитета по международным отношениям, обороне и безопасности Сената Парламента РК М.А.Кул-Мухамед. В состав группы по сотрудничеству входят 10 депутатов профильных комитетов Палаты.

В Мажилисе Парламента РК парламентскую группу дружбы с ВСНП КНР возглавляет Заместитель Председателя Мажилиса Парламента РК Б.Т.Кесебаева, Заместителем руководителя Группы является Председатель Комитета по международным делам, обороне и безопасности Мажилиса А.С.Куспан.

Во Всекитайском собрании народных представителей КНР парламентскую группудружбысПалатами Парламента РК возглавляет Председатель Комитета по иностранным делам ВСНП Чжан Есуй. В состав группы по сотрудничеству от ВСНП КНР 13-го созыва входят 15 депутатов.

Укрепление межпарламентского диалога Парламент РК и ВСНП КНР связывают в том числе с расширением взаимодействия по линии профильных комитетов, групп по сотрудничеству, а также межфракционных групп.

5. СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ДОКУМЕНТЫ МЕЖДУ РК И КНР

Меморандум взаимопонимания к совместному коммюнике об установлении дипломатических отношений между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой

Правительства Республики Казахстан и Китайской Народной Республики после дружественных консультаций решили установить дипломатические отношения между двумя государствами с 03 января 1992 года.

Правительства двух государств пришли к нижеследующему взаимопониманию.

Китайская Народная Республика не имеет возражений против поддержания Казахстаном сугубо неправительственных торгово-экономических связей с Тайванем.

Совместное Коммюнике об установлении дипломатических отношений между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой и настоящий Меморандум составлены в двух экземплярах, каждый на казахском, китайском и русском языках, причем все три текста имеют одинаковую силу.

Казахский текст идентичен с русским текстом, китайский текст идентичен с русским текстом.

За правительство
Республики Казахстан
Т. Сулейменов

За правительство
Китайской Народной Республики
Тянь Цзэнпэй

г.Алма-Ата, 3 января 1992 г.

Совместное коммюнике об установлении дипломатических отношений между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой

В соответствии с интересами и чаяниями народов двух стран правительство Республики Казахстан и правительство Китайской Народной Республики решили установить дипломатические отношения между двумя государствами на уровне послов с 3 января 1992 года.

Правительства двух стран согласились развивать отношения дружбы и сотрудничества между двумя странами на основе принципов взаимного уважения суверенитета и территориальной целостности, взаимного ненападения, невмешательства во внутренние дела друг друга, равенства и взаимной выгоды, а также мирного сосуществования.

Правительство Республики Казахстан признает, что правительство Китайской Народной Республики является единственным законным правительством Китая, что Тайвань является неотъемлемой частью территории Китая. Правительство Республики Казахстан подтверждает, что оно не будет устанавливать с Тайванем официальных отношений в какой бы то ни было форме.

Правительство Китайской Народной Республики поддерживает усилия правительства Республики Казахстан, направленные на защиту национальной независимости и развитие экономики.

Правительства двух стран едины в том, чтобы на основе равенства и взаимной выгоды и согласно международной практике оказывать все необходимое содействие дипломатическим представителям другой стороны при выполнении ими своих обязанностей.

За правительство
Республики Казахстан
Т. Сулейменов

За правительство
Китайской Народной Республики
Тянь Цзэнпэй

г.Алма-Ата, 3 января 1992 г.

Совместная декларация об основах дружественных взаимоотношений между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой

Республика Казахстан и Китайская Народная Республика в дальнейшем именуемые Сторонами, основываясь на традиционной дружбе, намерены развивать тесные отношения добрососедства и всестороннего взаимовыгодного сотрудничества, исходя из итогов китайско-казахстанской встречи на высшем уровне, заявляют о нижеследующем:

1. Казахстан и Китай являются дружественными соседними государствами. Дальнейшее развитие взаимоотношений в духе добрососедства и дружбы отвечает коренным интересам народов обеих стран, благоприятствует миру и стабильности в Азии и во всем мире.

2. Стороны будут развивать отношения добрососедства, дружбы и взаимовыгодного сотрудничества в соответствии с Уставом ООН, на основе принципов взаимного уважения, суверенитета и территориальной целостности, взаимного ненападения, невмешательства во внутренние дела друг друга, равенства и взаимной выгоды, мирного сосуществования, также других общепризнанных норм международного права. Стороны подтверждают, что все спорные вопросы будут решать мирными средствами, в своих взаимоотношениях не будут прибегать к силе или к угрозе силой в какой-либо форме, будут предпринимать каких-либо действий, могущих создать угрозу безопасности другой Стороне.

3. Каждая из Сторон отказывается от участия в каком-либо военно-политическом союзе, направленном против другой Стороны, отказывается от заключения с третьей страной какого-либо договора или соглашения, ущемляющего интересы государственного суверенитета и национальной безопасности другой Стороны, и не допустит ущемления интересов государственного суверенитета и национальной безопасности другой Стороны.

4. В целях развития двусторонних отношений, укреплении взаимного доверия и взаимопонимания Стороны будут поддерживать регулярный диалог на

всех уровнях. Стороны будут проводить консультации между министерствами иностранных дел по вопросам двусторонних и многосторонних отношений, а также по международным и региональным проблемам, представляющим взаимный интерес. Стороны будут поддерживать контакты и взаимодействие между их представительствами в международных организациях.

5. Стороны придают особое значение развитию торгово-экономического сотрудничества в общих интересах. Стороны считают, что экономика Казахстана и Китая по своей структуре взаимодополняют друг друга и имеют широкие перспективы для взаимовыгодного сотрудничества. Стороны будут в рамках своих соответствующих законодательств создавать благоприятные условия, в особенности для взаимной защиты инвестиций и имущества, всемерно поощрять и развивать взаимные контакты и сотрудничество между ведомствами, регионами (в частности, приграничными) и предприятиями, поощрять все формы экономического сотрудничества.

Стороны согласились в том, что двусторонне экономическое сотрудничество должно быть сконцентрировано на таких важных направлениях, как промышленность, сельское хозяйство, легкая промышленность, биология, транспортные сообщения, энергетика, исследование космоса и другие.

6. Стороны будут укреплять сотрудничество в области науки и техники, включая фундаментальные и прикладные научные исследования и внедрение их достижений, расширять обмен научно-технической информацией, увеличивать количество объектов сотрудничества в области приоритетного развития каждой из Сторон, поощрять осуществление совместных программ с привлечением третьих стран. Стороны будут поощрять прямые научно-технические связи ведомств, научно-исследовательских институтов, вузов, научно-производственных объединений и фирм Казахстана и Китая.

7. Стороны выражают готовность укреплять сотрудничество в области культуры, образования, спорта и туризма. В этих целях стороны будут поощрять прямые связи между организациями культуры и обмен деятелями литературы и искусства двух стран. Стороны считают, что вузы двух стран должны устанавливать и поддерживать связи и сотрудничать друг с другом в изучении языков двух стран, обмене преподавателями и студентами.

8. Стороны будут укреплять сотрудничество в области охраны окружающей среды.

9. Стороны будут способствовать установлению контактов и развитию связей между Военными ведомствами двух стран, проводить обмен в военной области в соответствии с общепринятой международной практикой в целях укрепления взаимного доверия и сотрудничества в военной области.

10. Республика Казахстан и Китайская Народная Республика будут развивать межпарламентские связи, обмениваться опытом законодательной деятельности.

11. Стороны будут сотрудничать в борьбе с международным терроризмом, организованной преступностью, незаконным оборотом наркотиков, контрабандой и другой преступной деятельностью.

12. Стороны будут сотрудничать в правовой взаимопомощи, в гражданских и уголовных делах, гарантировать гражданину другой Стороны на своей территории права, вытекающие из действующих в данной области двусторонних соглашений и взятых на себя международных обязательств.

13. Стороны подтверждают договоренности, ранее достигнутые на советско-китайских переговорах по пограничным вопросам, и будут продолжать обсуждение

нерешенных вопросов на основе договоров о нынешней границе между двумя странами в соответствии с общепризнанными нормами международного права, в духе равноправных консультаций, взаимного понимания и взаимной уступчивости с тем, чтобы найти взаимоприемлемые, справедливые и рациональные их решения.

Стороны выражают удовлетворение достигнутыми результатами на переговорах по сокращению военных сил в районе границы. Стороны выражают готовность прилагать новые усилия к скорейшему достижению Соглашения по этому вопросу.

14. Правительство Республики Казахстан признает, что Правительство Китайской Народной Республики является единственным законным правительством Китая, что Тайвань - неотъемлемая часть территории Китая. Правительство Республики Казахстан подтверждает, что оно не будет устанавливать официальных отношений с Тайванем в какой-либо форме.

15. Стороны констатировали сходство и близость позиций двух стран по таким проблемам, как мир и развитие, разоружение, предотвращение гонки вооружений, а также по другим проблемам. Обе страны будут всемерно стремиться к укреплению мира, стабильности и безопасности в Азиатско-Тихоокеанском регионе и во всем мире, активно участвовать в двусторонних и многосторонних консультациях по азиатской безопасности.

16. Казахстан подтверждает, что он намерен присоединиться к «Договору о нераспространении ядерного оружия» со статусом безъядерного государства. Китай высоко оценивает эту позицию Казахстана.

Китай подтверждает, что он никогда и ни при каких обстоятельствах не применит первым ядерное оружие. Китай также подтверждает, что он не применит ядерное оружие и не будет угрожать его применением в отношении безъядерных государств и безъядерных зон. Китай выступает за всеобщее запрещение и полное уничтожение ядерного оружия, и в этом контексте - за полное запрещение ядерных испытаний. Китай поддерживает скорейшее проведение переговоров для заключения «Договора о полном запрещении ядерных испытаний» и готов принимать активное участие в процессе переговоров. Казахстан высоко оценивает вышеуказанную позицию Китая.

17. Республика Казахстан и Китайская Народная Республика подтверждают, что развитие двусторонних отношений никоим образом не затрагивает обязательств, вытекающих из заключенных ими ранее с третьими странами договоров, двусторонних и многосторонних соглашений.

18. Настоящая Совместная Декларация вступает в силу со дня подписания и будет бессрочной. Она прекратит свое действие по истечении шести месяцев после представления одной из Сторон письменного уведомления по дипломатическим каналам о прекращении ее действия.

Настоящая Совместная Декларация подписана в Пекине 18 октября 1993 года в двух экземплярах, каждый на казахском и китайском языках, причем оба текста имеют одинаковую силу.

Каждой Стороне вместе с экземпляром настоящей Декларации оставляется официальный текст перевода на русском языке.

Президент
Республики Казахстан
Н.А.Назарбаев

Председатель
Китайской Народной Республики
Цзян Цзэминь

г. Пекин, 18 октября 1993 года

Соглашение между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о казахстанско-китайской государственной границе

Республика Казахстан и Китайская Народная Республика в целях уточнения и определения прохождения линии казахстанско-китайской государственной границы на согласованных ее участках договорились о нижеследующем:

Статья 1

Договаривающиеся Стороны согласились на основе договоров о нынешней казахстанско-китайской границе, согласно общепринятым нормам международного права, в духе равноправных консультаций, взаимного понимания и взаимной уступчивости, а также на основе договоренностей, достигнутых в ходе переговоров по пограничным вопросам, справедливо и рационально разрешить оставшиеся от истории пограничные вопросы между Казахстаном и Китаем, уточнить и определить прохождение линии границы между обоими государствами.

Статья 2

Договаривающиеся Стороны согласились о нижеследующем прохождении линии государственной границы между Казахстаном и Китаем:

Первая пограничная точка казахстанско-китайской государственной границы находится на гребне хребта Южный Алтай (на китайской карте хребет Алтай). Эта пограничная точка расположена на расстоянии приблизительно в 6,6 км к юго-востоку

от горы Безымянная (на китайской карте - высота с отметкой 3251), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 4,4 км к северо-северо-западу от высоты с отметкой 3318,0 (на китайской карте - высота Каладиэр с отметкой 3318) и приблизительно в 9,6 км к северо-востоку от высоты с отметкой 2993,0 (на китайской карте 2965), находящихся на территории Китая.

От первой пограничной точки линия казахстанско-китайской государственной границы идет по гребню хребта Южный Алтай (на китайской карте - хребет Алтай) в общем западном направлении через высоту с отметкой 3589,0 (на китайской карте - гора Муцзытаушань с отметкой 3544), высоту с отметкой 3118,6 (на китайской карте - 3092), высоту с отметкой 3331,0 (на китайской карте - 3352) до второй пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на гребне упомянутого выше хребта в его седловине на расстоянии приблизительно в 5,4 км к востоку-юго-востоку от высоты с отметкой 3359,0 (на китайской карте - 3324) и приблизительно в 5,2 км к юго-юго-востоку от высоты с отметкой 3033,0 (на китайской карте - 3011), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 12,1 км к северу от высоты с отметкой 3042,0 (на китайской карте - высота Улэ с отметкой 3018), находящейся на территории Китая.

От второй пограничной точки линия государственной границы идет по ложбине в общем западо-юго-западном направлении до истока реки Ак-Каба (на китайской карте - река Акэхабахэ), затем идет вниз по течению по середине водного потока этой реки или середине ее главного рукава в общем юго-западном направлении до третьей пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении середины водного потока реки Ак-Каба (на китайской карте - река Акэхабахэ) и середины водного потока реки Кара-каба (на китайской карте - река Калахабахэ) или средин их главных рукавов на расстоянии приблизительно в 3,7 км к востоку

от высоты с отметкой 1645,0 (на китайской карте - 1650) и приблизительно в 10,0 км к югу от горы Шубар-Табулга с отметкой 1781,8 (на китайской карте - гора Цюбаэртабулэцзяшань с отметкой 1781), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 8,5 км к северо-западу от высоты с отметкой 1608,0 (на китайской карте - 1608), находящейся на территории Китая.

От третьей пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в западо-юго-западном направлении на протяжении приблизительно 14,9 км до четвертой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении этой прямой с серединой водного потока реки Белезектын-быр-айрык-басы (на китайской карте - река Болэчжэкэиньбиэрайлакэбашихэ) или серединой ее главного рукава на расстоянии приблизительно в 8,2 км к юго-востоку от высоты с отметкой 2699,5 (на китайской карте - 2709) и приблизительно в 2,2 км к юго-юго-западу от высоты с отметкой 2311,3 (на китайской карте - 2311), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 9,4 км к северо-востоку от высоты с отметкой 1890,0 (на китайской карте - 1878), находящейся на территории Китая.

От четвертой пограничной точки линия государственной границы идет вниз по течению реки Белезектын-быр-айрык-басы (на китайской карте - река Болэчжэкэиньбиэрайлакэбашихэ) по середине водного потока этой реки или середине ее главного рукава в общем западном направлении до пересечения середины водного потока этой реки с серединой водного потока реки Копыр-тас-су (на китайской карте - река Копозэртасыхэ) или середин их главных рукавов, затем вниз по течению реки Копыр-Тас-су (на китайской карте - река Копозэртасыхэ) по середине водного потока этой реки или середине ее главного рукава в общем югозападном направлении до пятой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении середины водного потока реки Копыр-тас-су (на китайской карте - река Копозэрта-сыхэ) и середины водного потока реки Белезек или середин их главных рукавов на расстоянии приблизительно в 3,4 км к югу от горы Мохнатая с отметкой 1865,8 (на китайской карте - 1867), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 5,8 км к западу от высоты с отметкой 1890,0 (на китайской карте - 1878) и приблизительно в 12,6 км к северо-востоку от высоты с отметкой 888,0 (на китайской карте - 888), находящихся на территории Китая.

От пятой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в западном направлении на протяжении приблизительно 12,4 км до шестой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на гребне хребта Кызыл-Ащи-Кезень на высоте с отметкой 1416,2 (на китайской карте гора Кэсэнъашицикэчжэньшань с отметкой 1412) на расстоянии приблизительно в 8,0 км к юго-юго-востоку от высоты с отметкой 1671,4 (на китайской карте - 1669) и приблизительно в 7,0 км к юго-западу от высоты с отметкой 1820,1 (на китайской карте - 1821), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 9,1 км к северо-северо-западу от высоты с отметкой 888,0 (на китайской карте - 888), находящейся на территории Китая.

От шестой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в западном направлении на протяжении приблизительно 10,4 км до седьмой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении упомянутой выше прямой с серединой водного потока реки Ак-тас (на китайской карте - река Акэтасыхэ) или серединой ее главного рукава на расстоянии приблизительно в 5,6 км к юго-юго-востоку от горы Мраморная с отметкой 1396,3 (на китайской карте - 1397) и приблизительно в 7,0 км к юго-западу от высоты с

отметкой 1416,0 (на китайской карте - 1412), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 6,6 км к востоку-северо-востоку от горы Тохтанын-биигы с отметкой 982 (на китайской карте - высота с отметкой 941), находящейся на территории Китая.

От седьмой пограничной точки линия государственной границы идет вниз по течению реки Ак-тас (на китайской карте - река Акэтасыхэ) по середине водного потока этой реки или середине ее главного рукава в общем западном направлении до восьмой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении середины водного потока реки Ак-тас (на китайской карте - река Акэтасыхэ) и середины водного потока реки Алкабек (на китайской карте - река Алакэбекэхэ) или середин их главных рукавов на расстоянии приблизительно в 13,4 км к юго-востоку от высоты с отметкой 1459,0 (на китайской карте - 1461) и приблизительно в 7,4 км к юго-юго-западу от горы Мраморная с отметкой 1396,3 (на китайской карте 1397), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 2,3 км к северу от горы Тохтанын-биигы с отметкой 982 (на китайской карте - высота с отметкой 941), находящейся на территории Китая.

От восьмой пограничной точки линия государственной границы идет вниз по течению реки Алкабек (на китайской карте - река Алакэбекэхэ) по середине водного потока этой реки или середине ее главного рукава в общем юго-западном направлении до девятой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на середине водного потока реки Алкабек (на китайской карте - река Алакэбекэхэ) или середине ее главного рукава на расстоянии приблизительно в 9,0 км к северо-востоку от высоты с отметкой 449,3 (на китайской карте - 449), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 6,2 км к юго-западу от горы Безымянная (на китайской карте - высота с отметкой 617) и приблизительно в 25,0 км к северо-северо-западу от высоты с отметкой 462, находящихся на территории Китая.

От девятой пограничной точки линия государственной границы идет вниз по течению реки Китайка (на китайской карте - река Алакэбекэхэ) по середине водного потока этой реки или середине ее главного рукава в общем юго-юго-западном направлении до десятой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении середины водного потока реки Китайка (на китайской карте - река Алакэбекэхэ) и середины водного потока реки Черный Иртыш (на китайской карте - река Ээрцисыхэ) или середин их главных рукавов на расстоянии приблизительно в 4,0 км к югу от высоты с отметкой 434,8 (на китайской карте - 436), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 20,8 км к западу от высоты с отметкой 462, находящейся на территории Китая.

От десятой пограничной точки линия государственной границы идет в общем южном направлении, сначала вверх по течению южного (левого) рукава реки Черный Иртыш (на китайской карте - река Ээрцисыхэ) по середине его водного потока, затем по середине старого русла до одиннадцатой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на середине упомянутого выше старого русла на расстоянии приблизительно 4,9 км к северу от высоты с отметкой 446,8 (на китайской карте - 447), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 19,8 км к западу от высоты с отметкой 462 и приблизительно в 29,0 км к северо-западу от горы Тастобе (на китайской карте - гора Тасытэпэйшань) с отметкой 703, находящихся на территории Китая.

От одиннадцатой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в южном направлении на протяжении приблизительно 49,4 км через гору Безымянную (на китайской карте - высота с отметкой 424) до двенадцатой

пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении упомянутой выше прямой с серединой водного потока реки Куу-тал (на китайской карте - река Куталэхэ) или серединой ее главного рукава на расстоянии приблизительно в 1,4 км к востоку от высоты с отметкой 693,9 (на китайской карте - 693), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 15,0 км к юго-западу от горы Акбугулак-Тобе (на китайской карте - гора Акэдоволакэ-шань) с отметкой 746, находящейся на территории Китая.

От двенадцатой пограничной точки линия государственной границы идет в общем южном направлении сначала вверх по течению реки Куу-тал (на китайской карте - река Куталэхэ) по середине водного потока этой реки или середине ее главного рукава, затем вверх по течению реки Улькун-Уласты (на китайской карте - река Улэкуньуласытухэ) по середине водного потока этой реки или середине ее главного рукава до тринадцатой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении средин водных потоков восточного и западного истоков реки Улькун-Уласты (на китайской карте - река Улэкуньуласытухэ) или средин их главных рукавов на расстоянии приблизительно в 7,1 км к востоку-северо-востоку от высоты с отметкой 2979,0 (на китайской карте - 2971) и приблизительно в 13,5 км к югу от горы Сарытолагай с отметкой 2594,0 (на китайской карте - гора Шалэйтологоишань с отметкой 2592), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 6,2 км к северо-северо-западу от высоты с отметкой 3621 (на китайской карте - 3602), находящейся на территории Китая.

От тринадцатой пограничной точки линия государственной границы идет в общем юго-юго-западном направлении сначала вверх по течению западного истока реки Улькун-Уласты (на китайской карте - река Улэкуньуласытухэ) по середине водного потока или середине его главного рукава, затем по ледниковой ложбине до четырнадцатой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на гребне хребта Саур (на китайской карте - горы Сауэршань) на расстоянии приблизительно в 6,7 км к юго-юго-востоку от высоты с отметкой 2979,0 (на китайской карте - 2971), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 5,4 км к западо-юго-западу от высоты с отметкой 3621 (на китайской карте - 3602) и приблизительно в 2,5 км к западу от высоты с отметкой 3823 (на китайской карте - 3835), находящихся на территории Китая.

От четырнадцатой пограничной точки линия государственной границы идет по гребню хребта Саур (на китайской карте - горы Сауэршань) в общем западном направлении через высоту с отметкой 3728,8 (на китайской карте 3735) до пятнадцатой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на гребне упомянутого выше хребта на безымянной высоте (на китайской карте - высота с отметкой 3087) на расстоянии приблизительно в 4,2 км к юго-юго-западу от высоты с отметкой 2982,0 (на китайской карте - 2992) и приблизительно в 8,2 км к юго-западу от высоты с отметкой 3255,9 (на китайской карте - 3260), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 2,6 км к северо-западу от высоты с отметкой 2942 (на китайской карте - 2993), находящейся на территории Китая.

Шестнадцатая пограничная точка расположена на гребне хребта Тарбагатай (на китайской карте - горы Таэрбахатайшань) на безымянной высоте на расстоянии приблизительно в 5,2 км к юго-юго-западу от сопки Куртобе с отметкой 1392,6 (на китайской карте - 1392) и приблизительно в 21,3 км к западо-юго-западу от горы Шакпактас с отметкой 2716,6 (на китайской карте - гора Сэбатасышань с отметкой 2728), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 15,3 км к северу

от высоты с отметкой 2261 (на китайской карте - 2243), находящейся на территории Китая.

От шестнадцатой пограничной точки линия государственной границы идет по гребню хребта Тарбагатай (на китайской карте - горы Таэрбахатайшань) в общем западном направлении через высоту с отметкой 1744,9 (на китайской карте - 1744), перевал Бокай-асу (на китайской карте - перевал Букайасудабань), перевал Кузгунтас (на китайской карте - перевал Куцзыгунтасы-дабань), высоту с отметкой 2427,5 (на китайской карте - 2430), перевал Хабар-асу до семнадцатой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на гребне упомянутого выше хребта на горе Сары-Чеку с отметкой 2431,4 (на китайской карте - высота с отметкой 2430) на расстоянии приблизительно в 10,0 км к западо-юго-западу от горы Сарыапай с отметкой 2190,7 (на китайской карте - гора Саланаишань с отметкой 2203), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 5,7 км к западо-северо-западу от высоты с отметкой 2287 (на китайской карте - 2280) и приблизительно в 4,1 км к северо-западу от высоты с отметкой 2385 (на китайской карте - высота с отметкой 2351), находящихся на территории Китая.

От семнадцатой пограничной точки линия государственной границы идет по гребню гор Ластайнын-Джатаасы (на китайской карте - безымянные горы) в общем южном направлении до восемнадцатой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на гребне упомянутых выше гор на высоте с отметкой 1885,6 (на китайской карте - 1912) на расстоянии приблизительно в 5,7 км к востоко-северо-востоку от высоты с отметкой 1434,4 (на китайской карте - 1426) и приблизительно в 11,2 км к востоко-юго-востоку от горы Жуантобе с отметкой 2198,0 (на китайской карте - гора Чжуваньтобешань с отметкой 2196), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 9,2 км к юго-юго-западу от высоты с отметкой 2385 (на китайской карте 2351) находящейся на территории Китая.

От восемнадцатой пограничной точки линия государственной границы идет до реки Бурхан-булак (на китайской карте - река Буэрханьбулакэхэ), затем идет вниз по течению по середине водного потока этой реки или середине ее главного рукава в общем юго-юго-западном направлении до девятнадцатой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении середины водного потока реки Бурхан-булак (на китайской карте - река Буэрханьбулакэхэ) и середины водного потока реки Каракитат (на китайской карте - река Калацитатэхэ) или средин их главных рукавов на расстоянии приблизительно в 1,9 км к востоку от высоты с отметкой 1191,0 (на китайской карте - 1177) и приблизительно в 8,2 км к югу от высоты с отметкой 1434,4 (на китайской карте - 1426), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 1,6 км к западо-северо-западу от высоты с отметкой 1162 (на китайской карте - высота Безымянная), находящейся на территории Китая.

От девятнадцатой пограничной точки линия государственной границы идет вниз по течению реки Каракитат (на китайской карте - река Калацитатэхэ) по середине водного потока этой реки или середине ее главного рукава в общем южном направлении до двадцатой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на середине водного потока реки Каракитат (на китайской карте - река Калацитатэхэ) или середине ее главного рукава на расстоянии приблизительно в 15,8 км к северо-востоку от высоты с отметкой 929,5 (на китайской карте - 931) и приблизительно в 5,4 км к востоку от высоты с отметкой 857,1 (на китайской карте - 862), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 6,1 км к северо-западу от высоты с отметкой 884 (на китайской карте - высота Безымянная), находящейся на территории Китая.

От двадцатой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в юго-юго-западном направлении на протяжении приблизительно 14,1 км до двадцать первой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении упомянутой выше прямой с серединой водного потока реки Акшоки или серединой ее главного рукава на расстоянии приблизительно в 7,5 км к востоку-северо-востоку от горы Бокты с отметкой 1273,8 (на китайской карте - гора Бакэтушань с отметкой 1271) и приблизительно в 3,5 км к востоку юго-востоку от горы Жаманший с отметкой 900,9 (на китайской карте - гора Цзяманьцишань с отметкой 932), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 13,0 км к юго-западу от высоты с отметкой 884 (на китайской карте - высота Безымянная), находящейся на территории Китая.

От двадцать первой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в южном направлении на протяжении приблизительно 3,1 км до двадцать второй пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на расстоянии приблизительно в 7,4 км к востоку от горы Бокты с отметкой 1273,8 (на китайской карте - гора Бакэтушань с отметкой 1271), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 15,5 км к юго-юго-западу от высоты с отметкой 884 (на китайской карте - высота Безымянная) и приблизительно в 8,4 км к северо-западу от автодорожного моста через реку Каракитат (на китайской карте - река Калацитатэхэ) в квадрате 7846, находящегося на территории Китая.

От двадцать второй пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в юго-западном направлении на протяжении приблизительно 3,8 км до двадцать третьей пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении упомянутой выше прямой с серединой русла пересыхающей безымянной реки на расстоянии приблизительно в 7,0 км к востоку от высоты с отметкой 640,2 (на китайской карте - 640) и приблизительно в 5,6 км к юго-востоку от горы Бокты с отметкой 1273,8 (на китайской карте - гора Бакэтушань с отметкой 1271), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 8,9 км к западо-северо-западу от автодорожного моста через реку Каракитат (на китайской карте - река Калацитатэхэ) в квадрате 7846, находящегося на территории Китая.

От двадцать третьей пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в юго-юго-западном направлении на протяжении приблизительно 11,2 км до двадцать четвертой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении упомянутой выше прямой с осевой линией шоссе, соединяющего казахстанский поселок Бахты и китайский город Тачэн, на расстоянии приблизительно в 12,4 км к востоку от высоты с отметкой 590,7 (на китайской карте - 597) и приблизительно в 11,9 км к юго-юго-востоку от высоты с отметкой 640,2 (на китайской карте - 640), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 12,6 км к западо-юго-западу от автодорожного моста через реку Каракитат (на китайской карте - река Калацитатэхэ) в квадрате 7846, находящегося на территории Китая.

От двадцать четвертой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в южном направлении на протяжении приблизительно 8,9 км до двадцать пятой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на расстоянии приблизительно в 7,3 км к востоку от высоты с отметкой 421,3 (на китайской карте - 426) и приблизительно в 15,5 км к юго-востоку от высоты с отметкой 590,7 (на китайской карте - 597), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 6,5 км к северо-северо-западу от горы Ташабкан с отметкой 448 (на китайской карте - высота Тасыкакэ с отметкой 463), находящейся на территории Китая.

От двадцать пятой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в юго-юго-западном направлении на протяжении приблизительно 12,5 км до двадцать шестой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении упомянутой выше прямой с серединой водного потока реки Эмель (на китайской карте - река Эминьхэ) или серединой ее главного рукава на расстоянии приблизительно в 13,0 км к северо-востоку от высоты с отметкой 485,7 (на китайской карте - 487) и приблизительно в 0,8 км к востоко-юго-востоку от высоты с отметкой 405,1 (на китайской карте 405), находящихся на территории Казахстана и приблизительно в 7,4 км к юго-западу от горы Ташабкан с отметкой 448 (на китайской карте - высота Тасыкакэ с отметкой 463), находящейся на территории Китая.

От двадцать шестой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в юго-юго-западном направлении на протяжении приблизительно 23,8 км до двадцать седьмой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении упомянутой выше прямой с серединой русла пересыхающей безымянной реки (на китайской карте - сухое русло) на расстоянии приблизительно в 4,1 км к северо-востоку от высоты с отметкой 795,5 (на китайской карте - 795) и приблизительно в 11,6 км к югу от высоты с отметкой 485,7 (на китайской карте - 487), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 4,5 км к северо-северо-востоку от высоты с отметкой 931,8 (на китайской карте - 929), находящейся на территории Китая.

От двадцать седьмой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в юго-юго-западном направлении на протяжении приблизительно 17,1 км до двадцать восьмой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении упомянутой выше прямой с серединой водного потока реки Чаган-Тогай (на китайской карте - река Чаханьтохайхэ) или серединой ее главного рукава на расстоянии приблизительно в 6,2 км к северо-востоку от высоты с отметкой 893,3 (на китайской карте - 891) и приблизительно в 7,0 км к юго-востоку от высоты с отметкой 843,3 (на китайской карте - 822), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 12,6 км к юго-юго- западу от высоты с отметкой 931,8 (на китайской карте - 929), находящейся на территории Китая.

От двадцать восьмой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в юго-юго-западном направлении на протяжении приблизительно 20,3 км до двадцать девятой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении упомянутой выше прямой с серединой грунтовой дороги (на китайской карте - тропа) на расстоянии приблизительно в 6,0 км к востоку от высоты с отметкой 806,8 (на китайской карте - 778) и приблизительно в 3,9 км к юго-востоку от высоты с отметкой 852,0 (на китайской карте - 852), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 12,9 км к северу от высоты с отметкой 1197,0 (на китайской карте - высота Пусяньдэнэнбасы с отметкой 1204), находящейся на территории Китая.

От двадцать девятой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в западо-юго-западном направлении на протяжении приблизительно 2,4 км до тридцатой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении упомянутой выше прямой с серединой арыка Бурган (на китайской карте - с тальвегом безымянной ложбины) на расстоянии приблизительно в 4,2 км к востоко-юго-востоку от высоты с отметкой 806,8 (на китайской карте - 778), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 11,7 км к северу от высоты с отметкой 1197,0 (на китайской карте - высота Пусяньдэнэнбасы с отметкой

1204) и приблизительно в 3,8 км к северо-востоку от высоты с отметкой 855,5 (на китайской карте 855), находящихся на территории Китая.

От тридцатой пограничной точки линия государственной границы идет по середине арыка Бурган (на китайской карте - по тальвегу безымянной ложбины) в общем западном направлении до тридцать первой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на середине арыка Бурган (на китайской карте - в месте пересечения тальвега безымянной ложбины с серединой дороги Ханьцяоэрлу) на расстоянии приблизительно в 2,4 км к югу от высоты с отметкой 806,8 (на китайской карте - 778), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 2,9 км к северо-северо-западу от высоты с отметкой 855,5 (на китайской карте - 855), находящейся на территории Китая.

От тридцать первой пограничной точки линия государственной границы идет по красной линии, обозначенной на картах Сторон (на китайской карте по середине дороги Ханьцяоэрлу), в общем юго-западном направлении до тридцать второй пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении середины высохшего русла безымянной реки с красной линией, обозначенной на картах Сторон (на китайской карте - середина дороги Ханьцяоэрлу), на расстоянии приблизительно в 9,2 км к северо-востоку от места слияния реки Долаты (на китайской карте - река Долатэгоу) и реки Шуршут (на китайской карте - река Цюэрцютэхэ), находящегося на территории Казахстана, и приблизительно в 4,5 км к западу от высоты с отметкой 855,5 (на китайской карте - 855), находящейся на территории Китая.

От тридцать второй пограничной точки линия государственной границы идет по красной линии, обозначенной на картах Сторон (на китайской карте по середине дороги Ханьцяоэрлу), в общем южном направлении до тридцать третьей пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении середины водного потока реки Долаты (на китайской карте - река Долатэгоу) или середины ее главного рукава с красной линией, обозначенной на картах Сторон (на китайской карте - середина дороги Ханьцяоэрлу), на расстоянии приблизительно в 5,9 км к востоку-северо-востоку от места слияния реки Долаты (на китайской карте - река Долатэгоу) и реки Шуршут (на китайской карте - река Цюэрцютэхэ), находящегося на территории Казахстана, и приблизительно в 7,0 км к юго-западу от высоты с отметкой 855,5 (на китайской карте - 855) и приблизительно в 5,5 км к западу от высоты с отметкой 958,6 (на китайской карте - 962), находящихся на территории Китая.

От тридцать третьей пограничной точки линия государственной границы идет по красной линии, обозначенной на картах Сторон (на китайской карте по середине дороги Ханьцяоэрлу) в общем южном направлении до тридцать четвертой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении середины водного потока реки Шуршут (на китайской карте - река Цюэрцютэхэ) или середины ее главного рукава с красной линией, обозначенной на картах Сторон (на китайской карте - середина дороги Ханьцяоэрлу), на расстоянии приблизительно в 7,8 км к юго-востоку от места слияния реки Долаты (на китайской карте - река Долатэгоу) и реки Шуршут (на китайской карте - река Цюэрцютэхэ), находящегося на территории Казахстана, и приблизительно в 8,5 км к юго-западу от высоты с отметкой 958,6 (на китайской карте - 962) и приблизительно в 10,8 км к западу от высоты с отметкой 1581 (на китайской карте - 1593), находящихся на территории Китая.

От тридцать четвертой пограничной точки линия государственной границы идет по красной линии, обозначенной на картах Сторон (на китайской карте по середине

дороги Ханьцяоэрлу), в общем юго-юго-западном направлении до тридцать пятой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении середины водного потока реки Теректы (на китайской карте река Цзяманьтелекэтэхэ) или середины ее главного рукава с красной линией, обозначенной на картах Сторон (на китайской карте - середина дороги Ханьцяоэрлу), на расстоянии приблизительно в 10,6 км к северо-востоку от высоты с отметкой 913,4 (на китайской карте - 893), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 14,8 км к западо-юго-западу от высоты с отметкой 1581 (на китайской карте - 1593) и приблизительно в 15,7 км к северо-западу от высоты с отметкой 1535 (на китайской карте 1577) находящихся на территории Китая.

От тридцать пятой пограничной точки линия государственной границы идет по красной линии, обозначенной на картах Сторон (на китайской карте по середине дороги Ханьцяоэрлу), в общем юго-юго-западном направлении до тридцать шестой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении середины водного потока реки Кепели или середины ее главного рукава с красной линией, обозначенной на картах Сторон (на китайской карте - середина дороги Ханьцяоэрлу) на расстоянии приблизительно в 5,9 км к северо-востоку от высоты с отметкой 913,4 (на китайской карте - 893), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 15,0 км к западо-северо-западу от высоты с отметкой 1535 (на китайской карте 1577), находящейся на территории Китая.

От тридцать шестой пограничной точки линия государственной границы идет по красной линии, обозначенной на картах Сторон (на китайской карте по середине дороги Ханьцяоэрлу) в общем юго-юго-западном направлении до тридцать седьмой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на безымянной высоте (на китайской карте - высота с отметкой 695) на расстоянии приблизительно в 4,1 км к востоко-северо-востоку от высоты с отметкой 913,4 (на китайской карте - 893), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 15,6 км к западу от высоты с отметкой 1535 (на китайской карте - 1577) и приблизительно в 4,9 км к северо-западу от высоты с отметкой 952,5 (на китайской карте - 953), находящихся на территории Китая.

От тридцать седьмой пограничной точки линия государственной границы идет в общем юго-юго-западном направлении по красной линии, обозначенной на картах Сторон, до тридцать восьмой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении середины водного потока реки Кусак (на китайской карте - река Телекэтихэ) или середины ее главного рукава с вышеупомянутой красной линией на расстоянии приблизительно в 13,2 км к северо-востоку от высоты с отметкой 378,9 (на китайской карте - 379), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 4,2 км к западо-юго-западу от высоты с отметкой 809,5 (на китайской карте - 813) и приблизительно в 10,1 км к западо-северо-западу от высоты с отметкой 1328 (на китайской карте - высота Соланбэй с отметкой 1323), находящихся на территории Китая.

От тридцать восьмой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в южном направлении на протяжении приблизительно 7,4 км до тридцать девятой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена приблизительно в 12,0 км к востоку от высоты с отметкой 378,9 (на китайской карте - 379), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 8,0 км к западо-юго-западу от высоты с отметкой 1328 (на китайской карте - высота Соланбэй с отметкой 1323) и приблизительно в 12,1 км к западу от высоты с отметкой 1141 (на китайской карте - 1119), находящихся на территории Китая.

От тридцать девятой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в юго-юго-восточном направлении на протяжении приблизительно 1,8 км до сороковой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена в 12,8 км к востоку от высоты с отметкой 378,9 (на китайской карте - 379), находящейся на территории Казахстана, приблизительно в 8,0 км к западо-юго-западу от высоты с отметкой 1328 (на китайской карте - высота Соланбэй с отметкой 1323) и приблизительно в 11,3 км к западу от высоты с отметкой 1141 (китайской карте - 1119), находящихся на территории Китая.

От сороковой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в восточно-юго-восточном направлении на протяжении приблизительно 14,9 км до сорок первой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на расстоянии приблизительно 22,7 км к северо-востоку от высоты с отметкой 1465,0 (на китайской карте - 1463), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 8,5 км к югу от высоты с отметкой 1141 (на китайской карте - 1119) и приблизительно в 1,2 км к юго-западу от высоты с отметкой 714,0 (на китайской карте - 714), находящихся на территории Китая.

От сорок первой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в восточно-юго-восточном направлении на протяжении приблизительно 9,3 км до сорок второй пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на расстоянии приблизительно в 28,6 км к востоко-северовостоку от высоты с отметкой 1465,0 (на китайской карте - 1463), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 3,2 км к западоюго-западу от высоты с отметкой 984,7 (на китайской карте - 985) и приблизительно в 12,0 км к западо-северо-западу от высоты с отметкой 1241 (на китайской карте - 1309), находящихся на территории Китая.

От сорок второй пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в юго-юго-восточном направлении на протяжении приблизительно 9,2 км до сорок третьей пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на расстоянии приблизительно в 30,9 км к востоку от высоты с отметкой 1465,0 (на китайской карте - 1463), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 6,9 км к западо-юго-западу от высоты с отметкой 1241 (на китайской карте - 1309), находящейся на территории Китая.

От сорок третьей пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в южном направлении на протяжении приблизительно 13,8 км до сорок четвертой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на расстоянии приблизительно в 3,8 км к востоко-юго-востоку от высоты с отметкой 376,1 (на китайской карте - 370), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 3,6 км к западо-северо-западу от горы Безымьянная (на китайской карте - высота с отметкой 371) и приблизительно в 21,0 км к северу от высоты с отметкой 585 (на китайской карте - 635), находящихся на территории Китая.

От сорок четвертой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в юго-западном направлении на протяжении приблизительно 2,4 км до сорок пятой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении упомянутой выше прямой с серединой стыка железной дороги между Казахстаном и Китаем на расстоянии приблизительно в 3,2 км к юго-востоку от высоты с отметкой 376,1 (на китайской карте - 370), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 4,9 км к западу от горы Безымьянная (на китайской карте - высота с отметкой 371) и приблизительно в 19,3 км к северу от высоты с отметкой 585 (на китайской карте - 635), находящихся на территории Китая.

От сорок пятой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в западо-юго-западном направлении на протяжении приблизительно 7,3 км до сорок шестой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении упомянутой выше прямой с тальвегом безымянного оврага (на китайской карте - овраг Каладабаньгоу) на расстоянии приблизительно в 9,9 км к юго-востоку от высоты с отметкой 1264,7 (на китайской карте - 1273) и приблизительно в 9,8 км к югу от высоты с отметкой 409,0 (на китайской карте - 408), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 4,8 км к северо-востоку от высоты с отметкой 882 (на китайской карте - высота Безымянная), находящейся на территории Китая.

От сорок шестой пограничной точки линия государственной границы идет вверх по тальвегу безымянного оврага (на китайской карте - овраг Каладабаньгоу) в общем западо-северо-западном направлении до сорок седьмой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на гребне хребта Сарыгура (на китайской карте - хребет Алатаошань) на безымянном перевале (на китайской карте - перевал Каладабань) на расстоянии приблизительно в 16,0 км к востоко-юго-востоку от высоты с отметкой 1899,6 (на китайской карте - 1921) и приблизительно в 10,1 км к юго-западу от высоты с отметкой 608,1 (на китайской карте - 649), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 6,0 км к северо-востоку от горы Безымянная (на китайской карте - высота с отметкой 1822), находящейся на территории Китая.

От сорок седьмой пограничной точки линия государственной границы идет в общем западо-юго-западном направлении по гребню хребта Сарыгура (на китайской карте - хребет Алатаошань) через высоту с отметкой 2552,4 (на китайской карте - 2568) до сорок восьмой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на гребне упомянутого выше хребта на высоте с отметкой 2512,0 (на китайской карте - 2488) на расстоянии приблизительно в 13,1 км к югу от высоты с отметкой 1899,6 (на китайской карте - 1921), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 3,2 км к северо-востоку от высоты с отметкой 2533 (на китайской карте - высота Безымянная), находящейся на территории Китая.

Сорок девятая пограничная точка расположена на гребне хребта Джунгарский Алатау (на китайской карте - горы Алатаошань) на расстоянии приблизительно в 10,2 км к юго-юго-западу от высоты с отметкой 2169,2 (на китайской карте - 2169) и приблизительно в 8,0 км к юго-западу от горы Испул с отметкой 3439,0 (на китайской карте - 3430), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 5,4 км к северо-северо-западу от высоты с отметкой 3450 (на китайской карте - высота Бэйту-хамэнь с отметкой 3472), находящейся на территории Китая.

От сорок девятой пограничной точки линия государственной границы идет по гребню хребта Джунгарский Алатау (на китайской карте - горы Алатаошань) в общем западо-юго-западном направлении через гору Сандыктас с отметкой 3722,0 (на китайской карте - 3737), перевал Тарлаулы (на китайской карте перевал Майлицицигэшанькоу), перевал Сарыбирюк (на китайской карте перевал Цюнкэгэдабань), перевал Коке-тау (на китайской карте - перевал Кукэтому), перевал Баскан (на китайской карте - перевал Басаньсыкэ), высоту с отметкой 3990,0 (на китайской карте - 3976) до пятидесятой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на гребне упомянутого выше хребта на расстоянии приблизительно в 14,3 км к востоку от высоты с отметкой 3721,8 (на китайской карте - 3726), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 8,6 км к северу от высоты с отметкой

3461 (на китайской карте - высота Тундалинь с отметкой 3449), находящейся на территории Китая.

От пятидесятой пограничной точки линия государственной границы идет по гребню гор Конгор-Обо (на китайской карте - горы Кацзаньтаошань) сначала в общем юго-западном направлении до пе-ривала Демекпе (на китайской карте - перевал Элэсэньбулэгэдабань), затем поворачивает и идет в общем юго-восточном направлении через перевал Коксу (на китайской карте перевал Дэмукэдабань) до пятидесят первой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на гребне хребта Беджинтау (на китайской карте - горы Бечжэньтаошань) на высоте с отметкой 4082,0 (на китайской карте - 4123) на расстоянии приблизительно в 8,2 км к востоку-северовостоку от высоты с отметкой 4062,8 (на китайской карте - 4062) и приблизительно в 3,5 км к востоку от горы Кабылтау с отметкой 3900,1 (на китайской карте - высота с отметкой 3938), находящихся на территории Казахстана и приблизительно в 11,7 км к югу от высоты с отметкой 3461 (на китайской карте - высота Тундалинь с отметкой 3449), находящейся на территории Китая.

От пятидесят первой пограничной точки линия государственной границы идет по гребню хребта Беджинтау (на китайской карте - горы Бечжэньтаошань) в общем восточном направлении через перевал Казан-дабан (на китайской карте - перевал Канкадабахань) до пятидесят второй пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на гребне упомянутого выше хребта на высоте с отметкой 4086,5 (на китайской карте - 4074) на расстоянии приблизительно в 7,6 км к северо-востоку от высоты с отметкой 3957,0 (на китайской карте - 3921), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 8,3 км к западу от высоты с отметкой 4048,0 (на китайской карте - 4102) и приблизительно в 5,9 км к северо-западу от высоты с отметкой 3432,0 (на китайской карте - 3432), находящихся на территории Китая.

От пятидесят второй пограничной точки линия государственной границы идет в общем южном направлении сначала до безымянной реки, далее вниз по течению этой реки, реки Жы-ланды и реки Улькен-Казан (на китайской карте река с единым названием Хоэргосыхэ) по середине водного потока этих рек или середине их главных рукавов, затем по середине водной поверхности озера Казанколь, далее вниз по течению реки Хоргос по середине водного потока этой реки или середине ее главного рукава до пятидесят третьей пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на середине водного потока реки Хоргос или середине ее главного рукава на расстоянии приблизительно в 8,7 км к северо-востоку от развилки шоссейных дорог (на китайской карте - развилка шоссейных дорог с отметкой высоты 863) и приблизительно в 9,2 км к востоку-юго-востоку от высоты с отметкой 1368,0 (на китайской карте - 1372), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 4,2 км к западо-северо-западу от горы Безымянная (на китайской карте - высота с отметкой 1062), находящейся на территории Китая.

От пятидесят третьей пограничной точки линия государственной границы идет по красной линии, обозначенной на картах Сторон, в общем южном направлении, пересекая шоссе между казахстанским населенным пунктом Хоргос и китайским населенным пунктом Никанчи (на китайской карте - населенный пункт Хоэргосы), до пятидесят четвертой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на середине водного потока реки Хоргос или середине ее главного рукава на расстоянии приблизительно в 7,4 км к северо-востоку от высоты с отметкой 601,7 (на китайской карте - 607) и приблизительно в 11,2 км к востоку-юго-востоку от высоты с отметкой 672,8 (на китайской карте - 666), находящихся на территории Казахстана.

От пятьдесят четвертой пограничной точки линия государственной границы идет вниз по течению реки Хоргос по середине водного потока этой реки или середине ее главного рукава в общем южном направлении до пятьдесят пятой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении середины водного потока реки Хоргос и середины водного потока реки Или или середины их главных рукавов на расстоянии приблизительно в 11,1 км к северо-северо-востоку от высоты с отметкой 613,0 (на китайской карте - 613) и приблизительно в 10,4 км к юго-юго-востоку от высоты с отметкой 579,2 (на китайской карте - 587), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 4,2 км к северо-западу от перекрестка грунтовых дорог в квадрате 5064 находящегося на территории Китая.

От пятьдесят пятой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в юго-юго-восточном направлении на протяжении приблизительно 30,8 км до пятьдесят шестой пограничной точки. Это пограничная точка расположена на безымянной высоте (на китайской карте - высота с отметкой 1103) на расстоянии приблизительно в 10,6 км к северу от высоты с отметкой 1528,0 (на китайской карте - высота Безымянная) и приблизительно в 22,2 км к северо-северо-востоку от высоты с отметкой 3029,8 (на китайской карте - 3022), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 11,2 км к северо-западу от горы Безымянная (на китайской карте - высота с отметкой 1446), находящейся на территории Китая.

От пятьдесят шестой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в юго-юго-восточном направлении на протяжении приблизительно 12,2 км до пятьдесят седьмой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на бугре Текельган с отметкой 1601,6 (на китайской карте - гора Тэцилэ-ганьшань с отметкой 1606) на расстоянии приблизительно в 15,3 км к северо-востоку от высоты с отметкой 3029,8 (на китайской карте - 3022) и приблизительно в 6,0 км к востоку от высоты с отметкой 1528,0 (на китайской карте - высота Безымянная), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 4,2 км к юго-западу от горы Безымянная (на китайской карте - высота с отметкой 1446), находящейся на территории Китая.

От пятьдесят седьмой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в южном направлении на протяжении приблизительно 3,0 км до пятьдесят восьмой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на гребне горного отрога на расстоянии приблизительно в 14,1 км к востоку северо-востоку от высоты с отметкой 3029,8 (на китайской карте - 3022) и приблизительно в 7,4 км к востоку-юго-востоку от высоты с отметкой 1528,0 (на китайской карте - высота Безымянная), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 6,4 км к северо-северо-западу от горы Безымянная (на китайской карте - высота с отметкой 2265), находящейся на территории Китая.

От пятьдесят восьмой пограничной точки линия государственной границы идет по гребню упомянутого выше горного отрога в общем юго-юго-западном направлении через высоту с отметкой 2456,4 (на китайской карте - 2458), затем идет по гребню хребта Темерликтау (на китайской карте - безымянные горы) в общем восточном направлении до пятьдесят девятой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на гребне хребта Темерликтау (на китайской карте - безымянные горы) на расстоянии приблизительно в 13,0 км к востоку-северо-востоку от высоты с отметкой 3129,0 (на китайской карте 3124), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 4,3 км к западу от высоты с отметкой 3155 (на китайской карте - 3235), находящейся на территории Китая.

От пятьдесят девятой пограничной точки линия государственной границы идет по гребню хребта Каратау в общем южном направлении через гору Сарынохой с отметкой 3555,8 (на китайской карте - гора Шаэрнохайшань с отметкой 3547), затем спускается по горному склону до шестидесятой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на середине водного потока реки Хасан или середине ее главного рукава на расстоянии приблизительно в 4,3 км к югу от высоты 2624,0 (на китайской карте 2700), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 8,1 км к юго-западу от высоты с отметкой 2615 (на китайской карте - 2601) и приблизительно в 2,5 км к востоко-северо-востоку от высоты с отметкой 2819 (на китайской карте - высота Безымянная), находящихся на территории Китая.

От шестидесятой пограничной точки линия государственной границы поднимается по горному склону и далее идет по гребню гор Сарытау (на китайской карте - горы Шаэртаошань) в общем западо-юго-западном направлении через перевал Карагайлы (на китайской карте - перевал Аэрциньдабань) перевал Аккурунды (на китайской карте - перевал Акэкулундэшанькоу), затем спускается по горному склону до шестидесяти первой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на середине водного потока реки Сумбе (на китайской карте - река Сумубайхэ) или середине ее главного рукава на расстоянии приблизительно в 3,4 км к северу от высоты с отметкой 2233,9 (на китайской карте - 2240) и приблизительно в 0,7 км к востоко-юго-востоку от высоты с отметкой 2281,8 (на китайской карте - 2271), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 7,6 км к западо-юго-западу от высоты с отметкой 3089 (на китайской карте 3175), находящейся на территории Китая.

От шестидесяти первой пограничной точки линия государственной границы идет вниз по течению реки Сумбе (на китайской карте - река Сумубайхэ) по середине водного потока этой реки или середине ее главного рукава в общем юго-восточном направлении до шестидесяти второй пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на пересечении середины водного потока реки Сумбе (на китайской карте - река Сумубайхэ) и середины водного потока реки Текес или середин их главных рукавов на расстоянии приблизительно в 14,4 км к востоко-юго-востоку от высоты с отметкой 2136,0 (на китайской карте 2136), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 7,7 км к юго-западу от места слияния реки Ирменды и реки Карасу, находящегося на территории Китая.

От шестидесяти второй пограничной точки линия государственной границы идет вверх по течению реки Текес по середине водного потока этой реки или середине ее главного рукава в общем западо-юго-западном направлении до шестидесяти третьей пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на середине водного потока реки Текес в южной части ее излучины на расстоянии приблизительно в 4,4 км к северо-востоку от горы Ногоитологой с отметкой 1818,0 (на китайской карте - 1825) и приблизительно в 6,6 км к юго-юго-западу от высоты с отметкой 1987,2 (на китайской карте - 1985), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 6,6 км к северо-северо-западу от высоты с отметкой 1798 (на китайской карте - 1810), находящейся на территории Китая.

От шестидесяти третьей пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в южном направлении на протяжении приблизительно 4,4 км до шестидесяти четвертой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на горе Нохой-тологой с отметкой 1853,0 (на китайской карте - гора Могайтолигайшань) на расстоянии приблизительно в 9,1 км к востоко-северо-востоку от развилки шоссейных дорог в квадрате 3430 и приблизительно в 2,7 км к востоко-юго-востоку

от горы Ногоитологой с отметкой 1818,0 (на китайской карте - 1825), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 3,5 км к западо-северо-западу от высоты с отметкой 1798 (на китайской карте - 1810), находящейся на территории Китая.

От шестьдесят четвертой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в юго-юго-западном направлении на протяжении приблизительно 8,3 км до шестьдесят пятой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на безымянной высоте (на китайской карте высота с отметкой 1826) на расстоянии приблизительно в 7,5 км к юго-востоку от развилки шоссейных дорог в квадрате 3430 и приблизительно в 9,2 км к югу от горы Ногоитологой с отметкой 1818,0 (на китайской карте 1825), находящихся на территории Казахстана, и приблизительно в 8,5 км к юго-западу от высоты с отметкой 1798 (на китайской карте - 1810), находящейся на территории Китая.

От шестьдесят пятой пограничной точки линия государственной границы идет по прямой в южном направлении на протяжении приблизительно 2,1 км до шестьдесят шестой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на расстоянии приблизительно в 9,2 км к юго-востоку от развилки шоссейных дорог в квадрате 3430, находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 9,9 км к юго-юго-западу от высоты с отметкой 1798 (на китайской карте - 1810) и приблизительно в 4,3 км к северо-северо-востоку от высоты с отметкой 2723 (на китайской карте - 2623), находящихся на территории Китая.

От шестьдесят шестой пограничной точки линия государственной границы идет по красной линии, обозначенной на картах Сторон, в общем западо-юго-западном направлении до шестьдесят седьмой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на середине водного потока реки Нарынкол или середине ее главного рукава на расстоянии приблизительно в 9,7 км к востоко-юго-востоку от развилки шоссейных дорог в квадрате 3430, находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 3,0 км к западо-северо-западу от высоты с отметкой 2723 (на китайской карте 2623), находящейся на территории Китая.

От шестьдесят седьмой пограничной точки линия государственной границы идет вверх по течению реки Нарынкол по середине водного потока этой реки или середине ее главного рукава в общем юго-юго-восточном направлении до ее истока, затем поднимается по ледниковой ложбине до шестьдесят восьмой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на гребне хребта на безымянной высоте (на китайской карте - высота с отметкой 4281) на расстоянии приблизительно в 7,0 км к востоку от высоты с отметкой 4227,0 (на китайской карте - 4245), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 10,7 км к западу от высоты с отметкой 4225 (на китайской карте - 4237) и приблизительно в 7,9 км к западо-северо-западу от высоты с отметкой 4006 (на китайской карте - 4023), находящихся на территории Китая.

От шестьдесят восьмой пограничной точки линия государственной границы идет по гребню Меридианального хребта (на китайской карте - безымянный хребет) в общем южном направлении через перевал Алаайгыр (на китайской карте - перевал Алааигээршанькоу), высоту с отметкой 4426,0 (на китайской карте - 4460) до шестьдесят девятой пограничной точки. Эта пограничная точка расположена на гребне упомянутого выше хребта на пике 100 лет ВГО с отметкой 6276,0 (на китайской карте - высота с отметкой 6242) на расстоянии приблизительно в 10,7 км к юго-востоку от горы Безымянная (на китайской карте - высота с отметкой 5790), находящейся на территории Казахстана, и приблизительно в 6,8 км к западу

от высоты с отметкой 6769 (на китайской карте - 6731) и приблизительно в 12,0 км к северо-северо-западу от высоты с отметкой 5581 (на китайской карте 5573), находящихся на территории Китая.

От шестидесяти девятой пограничной точки линия государственной границы идет по гребню хребта в западо-юго-западном направлении до конечной точки казахстанско-китайской государственной границы. Линия государственной границы между Казахстаном и Китаем, описанная выше, нанесена красным цветом на картах бывшего СССР и картах КНР масштаба 1:100000. Все расстояния, упомянутые в описании линии государственной границы, измерены по этим картам. Вышеуказанные карты с нанесенной красным цветом линией государственной границы между Казахстаном и Китаем прилагаются к настоящему Соглашению и составляют его неотъемлемую часть.

Статья 3

Договаривающиеся Стороны согласились, что необходимо продолжить переговоры для разрешения вопросов о прохождении линии государственной границы между Казахстаном и Китаем от пятнадцатой пограничной точки до шестнадцатой пограничной точки, от сорок восьмой пограничной точки до сорок девятой пограничной точки в соответствии со Статьей 1 настоящего Соглашения.

Статья 4

В целях установления на местности, указанной в Статье 2 настоящего Соглашения, линии государственной границы между Казахстаном и Китаем Договаривающиеся стороны решили образовать на паритетных началах Совместную демаркационную комиссию и поручить этой комиссии осуществить демаркацию границы: определить точные положения водоразделов на пограничных горных хребтах и середины пограничных рек или их главных рукавов, определить в соответствии со статьей 5 настоящего Соглашения принадлежность островов на пограничных реках, установить пограничные знаки, подготовить проекты документов о демаркации границы, составить подробные демаркационные карты, а также разрешить различные конкретные вопросы, связанные с выполнением вышеупомянутых задач.

Статья 5

Договаривающиеся Стороны согласились, что линия государственной границы между Казахстаном и Китаем, описанная в Статье 2 настоящего Соглашения, проходит на пограничных горных хребтах по водоразделу, а на пограничных реках - по середине реки или середине ее главного рукава. Точные положения водораздела и середины реки или ее главного рукава и в соответствии с этим принадлежность островов на реках будут конкретно определены при демаркации границы между Казахстаном и Китаем.

В качестве основного критерия для определения главного рукава реки берется расход воды при ее среднем уровне.

Пограничные реки, указанные в Статье 2 настоящего Соглашения, являются несудоходными.

Статья 6

Договаривающиеся Стороны согласились, что точки стыков государственных границ Республики Казахстан - Китайской Народной Республики - Российской

Федерации и 50 Республики Казахстан - Китайской Народной Республики - Кыргызской Республики будут определены отдельно заинтересованными государствами.

Статья 7

Договаривающиеся Стороны согласились, что линия казахстанско-китайской государственной границы, демаркированная на местности, разграничивает также по вертикальным направлениям воздушное пространство и недра Земли.

Статья 8

Любые естественные изменения, которые могут происходить в приграничной полосе, в том числе на пограничных реках, не влекут за собой изменений в положении демаркированной на местности линии казахстанско-китайской государственной границы, а также в принадлежности островов, если Договаривающиеся Стороны не согласятся об ином.

Принадлежность островов, появившихся на пограничных реках после демаркации линии границы, определяется в соответствии с положением демаркированной линии границы, а принадлежность островов, появившихся непосредственно на демаркированной линии границы, будет определяться путем консультаций между Договаривающимися Сторонами на справедливой и рациональной основе.

Статья 9

Настоящее Соглашение подлежит ратификации и вступит в силу со дня обмена ратификационными грамотами. Обмен ратификационными грамотами будет произведен в кратчайший срок в г. Пекине.

Настоящее Соглашение совершено в г. Алматы 26 апреля 1994 года в двух экземплярах, каждый на казахском, китайском и русском языках. В случае разногласий при толковании Договаривающиеся Стороны будут исходить из текстов на русском и китайском языках.

Президент
Республики Казахстан
Н.А.Назарбаев

Премьер Госсовета
Китайской Народной Республики
Ли Пэн

г. Алматы, 26 апреля 1994 г.

Совместная декларация о дальнейшем развитии и углублении дружественных взаимоотношений между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой

I

Республика Казахстан и Китайская Народная Республика, в дальнейшем именуемые Сторонами, единодушно считают, что поддержание и развитие между ними долговременных и стабильных отношений добрососедства, дружбы и взаимовыгодного сотрудничества отвечает коренным интересам двух стран и народов, благоприятствует сохранению и укреплению мира, стабильности и развития в Азии и во всем мире.

II

Стороны высоко оценивают успешное развитие отношений между двумя странами после установления дипломатических отношений между Казахстаном и Китаем, считают, что имеются широкие перспективы и обширный потенциал для дальнейшего развития двусторонних отношений в политической, экономической, гуманитарной и других областях.

III

Стороны подтверждают твердую приверженность принципам, зафиксированным в опубликованном в январе 1992 года Совместном коммюнике об установлении дипломатических отношений между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой, в подписанном в феврале 1992 года Совместном коммюнике, Совместной Декларации об основах дружественных взаимоотношений между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой, подписанной в октябре 1993 года, и полны решимости, обращаясь в XXI век, поднять отношения между двумя странами на качественно новый уровень.

IV

В этих целях Стороны преисполнены решимости предпринимать активные и разносторонние шаги:

1. В области политических отношений:

- основываясь на пяти принципах мирного сосуществования, решительно и неуклонно сохранять и развивать взаимоотношения долговременного добрососедства и дружбы между двумя странами, продолжать укреплять взаимопонимание и доверие, поддерживать интенсивный и разносторонний диалог на разных уровнях, решать возникающие проблемы на основе общепринятых норм международного права, в духе откровенности, доброжелательности, учета взаимных интересов;
- строго соблюдать Соглашение между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о казахстанско-китайской государственной границе, подписанное 26 апреля 1994 года, в скорейшее время приступить к демаркации границы, основываясь на договорах о нынешней границе между двумя странами и общепринятых принципах международного права, путем равноправных консультаций, в духе взаимоуступчивости и взаимопонимания продолжать обсуждение остающихся вопросов, чтобы найти приемлемое для обеих Сторон справедливое и рациональное решение;
- выступать против всякого рода национального сепаратизма, не допуская на своей территории направленную против другой Стороны сепаратистскую деятельность любых организаций и сил;
- исходя из взаимного уважения пути развития, выбранного народом каждой из Сторон с учетом конкретных условий своей страны, проводить взаимное ознакомление с политикой и практикой осуществляемых реформ;

2. В торгово-экономической сфере:

- в максимальной степени использовать преимущества, предоставляемые географической близостью и взаимодополняемым характером экономик, придерживаясь принципа равенства и взаимной выгоды, с учетом условий и возможностей обеих Сторон; постепенно осуществлять переход к формам хозяйственных связей, соответствующим международным стандартам, уделяя

приоритетное внимание сотрудничеству в 6 областях энергетики, металлургии, нефтехимической промышленности, производства минеральных удобрений, транспорта, текстильной промышленности;

- повышать уровень и качество сотрудничества, с учетом потребностей и возможностей увеличивать удельный вес крупных объектов сотрудничества, в том числе активно изучать возможности сотрудничества по проекту прокладки нефтепровода от Казахстана до тихоокеанского побережья Китая по территории двух стран;
 - эффективно реализовывать Соглашение о поощрении и взаимной защите капиталовложений, подписанное Правительствами двух стран; улучшать инвестиционные условия в своей стране в соответствии с установившимися правилами и практикой международных торгово-экономических отношений с тем, чтобы повысить активность деловых кругов обеих стран в сфере взаимных инвестиций;
 - предпринимать действенные и эффективные меры для практической реализации подписанных двусторонних экономических, торговых и финансовых договоров и соглашений, прилагать дальнейшие усилия к усовершенствованию и укреплению договорно-правовой базы двусторонних отношений в данной сфере;
 - активизировать усилия по поощрению и поддержке предприятий и компаний, являющихся субъектами торгово-экономических отношений между двумя странами, особенно мощных и кредитоспособных предприятий и компаний, в расширении и развитии торгово-экономического сотрудничества в различных формах на равноправной и взаимовыгодной основе;
 - предпринимать действенные меры по обеспечению бесперебойных грузопассажирских перевозок, и в этих целях полностью выполнить уже подписанные и планируемые к подписанию соответствующие двусторонние и многосторонние соглашения;
 - поощрять развитие отношений и сотрудничества в области банковского дела;
 - активизировать работу казахстанско-китайской межправительственной комиссии по торгово-экономическому, научно-техническому сотрудничеству с тем, чтобы она в полной мере проявила свою роль в урегулировании и стимулировании экономических связей двух стран;
 - более активно развивать торгово-экономическое сотрудничество между регионами Казахстана и Китая, особенно приграничными;
3. В военно-политической области:
- способствовать установлению и развитию связей между министерствами обороны двух стран;
 - прилагать усилия к скорейшей выработке Соглашения о взаимном сокращении вооруженных сил и мерах укрепления доверия в военной области в районе границы с тем, чтобы и в дальнейшем укреплять атмосферу дружбы, доверия и сотрудничества в районе границы;
 - осуществлять военно-техническое сотрудничество на основе взаимной выгоды и с учетом международных обязательств, взятых двумя странами;
4. В гуманитарной области:
- усиливать контроль за взаимными поездками граждан Сторон в соответствии с двусторонними соглашениями и нормами международного права, надежно гарантировать безопасность, защищать законные права и интересы граждан другой Стороны на своей территории;

- в рамках заключенного Договора о правовой помощи по гражданским и уголовным делам и других планируемых к подписанию соглашений, в соответствии с общепринятой международной практикой укреплять сотрудничество в правовой сфере;
 - расширять двусторонние культурные связи и обмены в сфере образования, в первую очередь содействуя реализации соответствующими министерствами, комитетами и ведомствами двух стран достигнутых договоренностей о сотрудничестве в этих областях;
 - содействовать развитию двусторонних туристических обменов, имея в виду значение туризма для более широкого взаимного ознакомления народов Казахстана и Китая с их древней историей, самобытной культурой и традициями;
5. В сфере международных отношений:
- в целях дальнейшего расширения общего понимания по международным и региональным проблемам проводить консультации между внешнеполитическими ведомствами двух стран и в рамках международных организаций, укреплять взаимодействие в международных делах, согласовывать позиции по актуальным проблемам современных международных отношений;
 - прилагать совместные усилия к установлению нового справедливого и рационального международного политического и экономического порядка, считая, что он должен строиться на основе принципов взаимного уважения суверенитета и территориальной целостности, ненападения, невмешательства во внутренние дела, равенства и взаимной выгоды, мирного сосуществования, уважения права народов всех стран на выбор социального строя и модели развития;
 - отстаивать то, чтобы все страны, будь то большие или малые, сильные или слабые, богатые или бедные, вели равноправное сотрудничество, участвовали в международных делах без дискриминации; противодействовать гегемонизму и политике силы;
 - выступать за то, чтобы все страны Азиатско-Тихоокеанского региона, основываясь на Уставе ООН и пяти принципах мирного сосуществования, относились друг к другу равноправно, сосуществовали в духе добрососедства и дружбы; против претензий на гегемонию или сферы влияния; за укрепление их взаимовыгодного сотрудничества во имя общего процветания и совместного развития; против гонки вооружений, за предотвращение распространения ядерного оружия; за решение всех территориальных, пограничных и других спорных вопросов между странами Азии путем мирных переговоров согласно соответствующим международным конвенциям; за отказ от применения силы или угрозы силой;
 - основываясь на существующем многообразии в данном регионе, руководствуясь принципом единогласия и последовательности, проводить двусторонний и региональный диалог по безопасности в разных формах, на разных уровнях, по разным каналам; содействовать развитию многогранных связей центрально-азиатских государств со странами АТР, тем самым вносить вклад в дело укрепления безопасности и сотрудничества в АТР. Исходя из этой позиции, китайская сторона активно поддерживает инициативу Президента Казахстана Н.А.Назарбаева о созыве Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии, готова вместе со всеми странами АТР вести

поиски эффективного пути к подлинной безопасности и равноправному сотрудничеству;

- поддерживать усилия стран Центральной Азии, направленные на защиту государственной независимости и суверенитета, содействие миру и стабильности в регионе, укрепление регионального сотрудничества, а также дружбы и сотрудничества между странами региона, исходя при этом из того, что стабильность и развитие в центрально-азиатском регионе не только отвечает коренным интересам народов стран региона, но и имеет важное значение для сохранения мира в Азии и во всем мире.

V

Китайская сторона подтверждает свою неизменную поддержку усилиям Казахстана по развитию экономики, сохранению внутренней стабильности, защите независимости, суверенитета и территориальной целостности своей страны.

Казахстанская сторона подтверждает, что она признает Правительство Китайской Народной Республики единственным законным правительством Китая, что Тайвань является неотъемлемой частью территории Китая; она выступает против попыток создать «два Китая» или «один Китай, один Тайвань», что она не будет устанавливать с Тайванем официальных отношений и не будет поддерживать с ним официальных контактов в какой-либо форме.

VI

Китайская сторона высоко оценивает присоединение Казахстана к Договору о нераспространении ядерного оружия в качестве неядерного государства, вновь подтверждает, что Китай никогда и ни при каких обстоятельствах не применит ядерное оружие первым, воздерживается от применения ядерного оружия или угрозы его применения против неядерных государств и безъядерных зон и призывает другие ядерные государства занять такую же позицию. Китай выступает за полное запрещение и окончательную ликвидацию ядерного оружия, в этом контексте за полное запрещение ядерных испытаний и призывает к скорейшему заключению Договора о полном запрещении ядерного оружия путем переговоров.

Казахстанская сторона высоко оценивает и разделяет вышеизложенную позицию китайской стороны, подчеркивает историческую важность опубликованного в феврале 1995 года Заявления китайского Правительства о предоставлении Казахстану гарантии безопасности и подтверждает готовность к взаимодействию с китайской стороной в интересах дальнейшего укрепления глобальной и региональной стабильности и безопасности.

Президент
Республики Казахстан
Н.А.Назарбаев

Председатель
Китайской Народной Республики
Цзян Цзэминь

г. Пекин, 11 сентября 1995 г.

Совместная декларация Республики Казахстан и Китайской Народной Республики

Республика Казахстан и Китайская Народная Республика, далее именуемые Сторонами, исходя из общего стремления к дальнейшему упрочению и укреплению существующих между двумя странами отношений добрососедства, дружбы, взаимного доверия и всестороннего сотрудничества, по итогам двусторонних переговоров на высшем уровне в Алматы заявляют о нижеследующем:

1. Стороны подтверждают твердую приверженность принципам, зафиксированным в Совместном коммюнике об установлении дипломатических отношений между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой от 3 января 1992 года, в Совместном коммюнике между Казахстаном и Китаем от 26 февраля 1992 года, в Совместной декларации между Казахстаном и Китаем от 18 октября 1993 года и в Совместной декларации между Казахстаном и Китаем от 11 сентября 1995 года, преисполнены решимости поднять отношения добрососедства, дружбы и взаимовыгодного сотрудничества между Казахстаном и Китаем на обращенный в XXI век уровень взаимодействия и партнерства, считая, что это не только отвечает коренным интересам народов обеих стран, но и благоприятствует миру, стабильности и развитию в Азии и во всем мире.

2. Стороны согласились и впредь развивать регулярный политический диалог и консультации на различных уровнях, в том числе и на высшем, имея в виду, что это имеет важное значение для дальнейшего укрепления двусторонних отношений между Казахстаном и Китаем.

3. Стороны пришли к единому мнению, что дальнейшее укрепление атмосферы мира, добрососедства и сотрудничества в районе границы двух стран не только способствует усилению взаимного доверия и взаимопонимания между двумя странами, но и способствует безопасности и стабильности в данном регионе. В этих целях Стороны, строго соблюдая Соглашение между Казахстаном и Китаем о государственной границе, подписанное 26 апреля 1994 года, в возможно короткие сроки приступят к демаркационным работам на границе, предусмотренным в вышеуказанном соглашении, и выражают готовность продолжить переговоры по остающимся пограничным вопросам.

Стороны высоко оценивают Соглашение между Республикой Казахстан, Китайской Народной Республикой, Кыргызской Республикой, Российской Федерацией и Республикой Таджикистан об укреплении доверия в военной области в районе границы, подписанное 26 апреля 1996 года, заявляют о решимости предпринимать действенные меры по реализации данного Соглашения и прилагать дальнейшие усилия для ускоренной разработки Соглашения о взаимном сокращении вооруженных сил в районе границы.

4. Стороны, подтверждая, что они выступают против национального сепаратизма в какой бы то ни было форме, не допустят осуществления на своей территории какими-либо организациями и силами сепаратистской деятельности, направленной против другой стороны.

5. Стороны едины в том, что экономическое сотрудничество и торговые связи являются важной составной частью отношений между Казахстаном и Китаем, а также в том, что существуют огромные потенциальные возможности для развития торгово-экономических отношений между двумя странами. Стороны заявили о том, что будут в полной мере использовать географические преимущества и

взаимодополняемость их экономик, всемерно развивать и расширять торгово-экономическое сотрудничество на основе равенства и взаимной выгоды с тем, чтобы оно достигло более высокого уровня, соответствующего дружественным отношениям и экономическому потенциалу обеих стран.

6. Казахстанская сторона подтверждает, что она признает Правительство Китайской Народной Республики как единственное законное правительство Китая, что Тайвань является неотъемлемой частью территории Китая, что она не будет устанавливать с Тайванем официальных отношений и не будет поддерживать с ним официальных контактов в какой бы то ни было форме.

Китайская сторона подтверждает Заявление своего Правительства о гарантиях безопасности Казахстану, выражает свое уважение и поддержку всем усилиям, предпринимаемым Республикой Казахстан для защиты государственной независимости и суверенитета, территориальной целостности, сохранения политической стабильности и развития национальной экономики.

7. Стороны едины в том, что взаимное уважение и равноправие являются важными принципами поддержания и развития нормальных межгосударственных отношений, что в современном мировом сообществе все страны, будь то большие или малые, имеют право на равноправное участие в международных делах, обладают правом на независимый выбор социального строя и модели развития. Стороны призывают все страны к тесному сотрудничеству в целях установления справедливого и рационального нового международного политического и экономического порядка на основе общепризнанных принципов международного права, в том числе взаимного уважения суверенитета и территориальной целостности, взаимного ненападения, невмешательства во внутренние дела друг друга, равенства и взаимной выгоды и других.

8. Стороны, призывая к всеобщему запрещению и полной ликвидации всех видов оружия массового уничтожения, в том числе и ядерного, выступают за скорейшее заключение Договора о всеобъемлющем запрещении ядерных испытаний.

Стороны призывают все ядерные страны взять на себя обязательства не применять первыми ядерного оружия, не применять ядерного оружия или угрожать его применением в отношении неядерных стран и безъядерных зон.

9. Стороны считают, что в настоящее время ситуация в Азиатско-Тихоокеанском регионе (АТР) характеризуется стабильностью и быстрыми темпами развития экономики. По мнению Сторон, АТР будет играть важную роль в будущем веке. Стороны призывают страны АТР во взаимоотношениях друг с другом строго придерживаться принципов взаимного уважения, равноправия и добрососедства, невмешательства во внутренние дела других стран в какой бы то ни было форме. Действия любого государства или группы государств должны отвечать общим интересам соответствующих стран и регионов, способствовать миру и развитию в АТР и во всем мире. Стороны считают, что все спорные вопросы между странами АТР должны разрешаться путем переговоров в духе дружественных консультаций, взаимопонимания и взаимной уступчивости, без применения силы или угрозы силой.

10. В целях дальнейшего усиления взаимопонимания и доверия между народами стран АТР, укрепления безопасности и сотрудничества в АТР Стороны высказались за то, чтобы азиатско-тихоокеанские страны, с учетом многообразия в данном регионе, проводили двусторонние и многосторонние консультации по проблемам укрепления безопасности в регионе. Исходя из этой позиции, китайская сторона

активно поддерживает инициативу Президента Казахстана Н.А.Назарбаева о взаимодействии и мерах доверия в Азии. Казахстан и Китай выражают готовность и впредь стремиться к развитию диалога и сотрудничества в АТР на двусторонней и многосторонней основах.

11. Стороны выступили за непрерывное укрепление дружественных связей между народами стран АТР с целью углубления взаимопонимания и доверия, а также высказались против разжигания межгосударственных, межнациональных и межконфессиональных противоречий в регионе.

12. Стороны считают, что укрепление координации и сотрудничества между странами Азии в борьбе против всех видов террористических акций, организованной преступности, контрабанды, наркобизнеса и других видов преступности имеет важное значение. Стороны заявляют о готовности усиливать взаимодействие в данной области на двустороннем и многостороннем уровнях и вести поиск эффективных путей такого сотрудничества.

13. Стороны считают, что сохранение мира, стабильности и развития в регионе Центральной Азии, укрепление двустороннего и регионального экономического сотрудничества не только отвечает общим чаяниям и коренным интересам народов всех стран данного региона, но и имеет важное значение для сохранения мира в Азии, а также во всем мире. Стороны поддерживают все усилия, предпринимаемые странами Центральной Азии для укрепления безопасности, стабильности, сотрудничества в данном регионе.

14. Стороны согласились и впредь укреплять консультации по региональным и международным проблемам, сотрудничать в рамках ООН и других международных организаций с целью содействия решению актуальных вопросов регионального и глобального характера.

Президент
Республики Казахстан
Н.А.Назарбаев

Председатель
Китайской Народной Республики
Цзян Цзэминь

г. Алматы, 5 июля 1996 г.

Совместная декларация между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о дальнейшем укреплении всестороннего сотрудничества в двадцать первом веке

Республика Казахстан и Китайская Народная Республика, в дальнейшем именуемые Сторонами, исходя из стремления к дальнейшему развитию существующих отношений добрососедства, дружбы и всестороннего сотрудничества между двумя государствами, глубоко убежденные в необходимости построения взаимоотношений на основе принципов взаимного уважения и доверия, равенства, невмешательства во внутренние дела друг друга, решения споров мирным путем, подтверждая приверженность принципам, зафиксированным в Совместной декларации об основах дружественных взаимоотношений между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой от 18 октября 1993 года, Совместной декларации о дальнейшем развитии и укреплении дружественных взаимоотношений между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой от 11 сентября 1995 года и Совместной декларации Республики

Казахстан и Китайской Народной Республики от 5 июля 1996 года, заявляют о нижеследующем:

1. Стороны, высоко оценивая достигнутые успехи в различных областях двустороннего сотрудничества, с удовлетворением отмечая высокую степень взаимопонимания между руководством двух государств, считая, что дальнейшее укрепление двусторонних отношений отвечает коренным интересам народов обеих стран, полны решимости укреплять стратегическое взаимодействие двух государств во всех сферах.

2. Стороны, подчеркивая исторический характер решения пограничных вопросов между двумя государствами и завершив полевые демаркационные работы, подтверждают приверженность универсальным принципам нерушимости границ и территориальной целостности государств.

3. Стороны, выражая заинтересованность в успешном процессе реализации экономических реформ в обоих государствах, будут стремиться прилагать усилия к расширению и углублению торгово-экономического сотрудничества двух стран и придать ему в грядущем веке характер взаимовыгодного партнерства. В связи с этим Стороны отмечают необходимость активизации деятельности казахстанско-китайской межправительственной комиссии по торгово-экономическому и научно-техническому сотрудничеству.

4. Стороны отмечают, что сотрудничество двух стран в энергетической отрасли имеет стратегически важное значение.

Стороны, стремясь полнее использовать огромные потенциальные возможности взаимовыгодного сотрудничества в энергетической отрасли, предпримут совместные меры по ускорению завершения подготовки технико-экономического обоснования проекта прокладки казахстанско-китайского нефтепровода с целью дальнейшего усиления сотрудничества между двумя странами в области нефти.

5. Стороны, отмечая преимущества географической близости двух государств, придают важное значение широкому сотрудничеству в области международного транспортного сообщения, готовы прилагать совместные усилия к возрождению древнего «Шелкового пути».

6. Стороны приветствуют начало переговорного процесса на уровне экспертов по рациональному использованию водных ресурсов трансграничных рек, ставшего возможным благодаря политической воле глав двух государств. Стороны будут способствовать переговорному процессу в целях принятия соответствующего межправительственного соглашения.

7. Стороны готовы развивать научно-техническое сотрудничество в представляющих взаимный интерес приоритетных направлениях науки, техники и новых технологий.

8. Стороны признают важным продолжить расширение всесторонних связей в сферах туризма, здравоохранения, социального обеспечения, физической культуры и спорта, обменов между молодежными организациями.

9. Стороны считают, что международное сообщество должно активно сотрудничать в интересах снижения угрозы окружающей среде и принятия мер, направленных на поддержание экологического равновесия. Стороны будут развивать сотрудничество в области охраны и защиты окружающей среды, обеспечения рационального использования природных ресурсов и осуществлять обмен опытом и технологиями в данном направлении.

10. Стороны едины в желании принять действенные меры по усилению взаимодействия для эффективного противодействия национальному сепаратизму,

религиозному экстремизму, терроризму, незаконному обороту оружия, контрабанде наркотических средств, нелегальной миграции и другим формам противоправной деятельности. Стороны будут принимать активное участие в реализации договоренностей, зафиксированных в Бишкекской декларации глав государств Республики Казахстан, Китайской Народной Республики, Кыргызской Республики, Российской Федерации и Республики Таджикистан от 25 августа 1999 года.

11. Китайская сторона подтверждает свое уважение независимости, суверенитета и территориальной целостности Республики Казахстан; выражает поддержку усилий руководства Казахстана, направленных на укрепление государственной независимости, конституционного строя, развитие национальной экономики и осуществление социально-экономических преобразований.

Казахстанская сторона подтверждает, что Правительство Китайской Народной Республики является единственно законным правительством Китая, а Тайвань - неотъемлемой частью территории Китая. Правительство Казахстана выступает против попыток создать «два Китая» или «один Китай, один Тайвань», подтверждает, что оно не будет устанавливать с Тайванем официальные отношения в каких бы то ни было формах.

12. Стороны готовы совместно содействовать улучшению обстановки в Азиатско-Тихоокеанском регионе и прилагать усилия к обеспечению мира, безопасности и стабильности в этом регионе, а также конструктивно участвовать в двусторонних и многосторонних консультациях по азиатской безопасности.

Стороны, являясь активными участниками Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии, намерены содействовать практической реализации инициатив данного Совещания.

13. Стороны подчеркивают важное значение обмена мнениями по глобальным и региональным проблемам, представляющим взаимный интерес, вновь заявляют о своей готовности развивать двустороннее и многостороннее сотрудничество в рамках международных организаций и региональных механизмов сотрудничества, следовать целям и принципам Устава ООН, а также общепризнанным нормам международного права.

Стороны будут прилагать усилия к установлению справедливого и рационального нового международного политического и экономического порядка.

Президент
Республики Казахстан
Н.А.Назарбаев

Председатель
Китайской Народной Республики
Цзян Цзэминь

г. Пекин, 23 ноября 1999 г.

Совместное коммюнике о полном урегулировании пограничных вопросов между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой

Главы Республики Казахстан и Китайской Народной Республики с удовлетворением констатируют, что в соответствии с Соглашением между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о казахстанско-китайской государственной границе от 26 апреля 1994 года и Дополнительным

Соглашением между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о казахстанско-китайской государственной границе от 24 сентября 1997 года и Дополнительным Соглашением между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о казахстанско-китайской государственной границе от 4 июля 1998 года, пограничные вопросы между Казахстаном и Китаем полностью урегулированы. Это имеет историческое значение в двусторонних отношениях, не только способствует дальнейшему развитию отношений добрососедства и дружбы между Казахстаном и Китаем, но и благоприятствует поддержанию мира и стабильности в данном регионе.

В соответствии с положениями вышеуказанных трех Соглашений о государственной границе, полевые демаркационные работы на всей линии государственной границы завершены в согласованный срок.

Казахстанско-китайская государственная граница получила четкое обозначение на местности. Стороны готовы форсировать разработку соответствующих правовых документов с целью завершения всех демаркационных работ.

Стороны будут проводить консультации по вопросам режима границы, использования трансграничных водных ресурсов, транспортных коммуникаций, пунктов пропуска через границу, с целью создания благоприятных условий для укрепления взаимного доверия и дружественного сотрудничества в приграничных районах.

За правительство
Республики Казахстан
К. Токаев

За правительство
Китайской Народной Республики
Цянь Цичэнь

г. Пекин, 23 ноября 1999 г.

Договор о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой

Республика Казахстан и Китайская Народная Республика, далее именуемые Договаривающимися Сторонами, убежденные в том, что укрепление добрососедства, дружбы и взаимовыгодного сотрудничества между ними во всех областях отвечает коренным интересам их народов и способствует сохранению мира, безопасности и стабильности в Азии и во всем мире, вновь заявляя, что Совместные казахстанско-китайские декларации, подписанные в период с 1993 года по 1999 год, имеют важное значение для развития двусторонних отношений, подтверждая свои обязательства по «Уставу Организации Объединенных Наций» и другим международным договорам, участниками которых они являются, исходя из стремлений к дальнейшему развитию и укреплению существующих отношений всестороннего сотрудничества в духе традиционной дружбы между народами двух стран, договорились о нижеследующем:

Статья 1

Договаривающиеся Стороны активно развивают и укрепляют отношения добрососедства, дружбы и взаимовыгодного сотрудничества в соответствии с

общепризнанными принципами и нормами международного права, принципами взаимного уважения суверенитета и территориальной целостности, взаимного ненападения, невмешательства во внутренние дела друг друга, равенства и взаимной выгоды, мирного сосуществования.

Статья 2

Договаривающиеся Стороны отмечают, что делимитация и демаркация линии казахстанско-китайской государственной границы имеют историческое значение. Договаривающиеся Стороны руководствуются международно-правовыми принципами территориальной неприкосновенности и нерушимости государственных границ, неукоснительно соблюдают соответствующие договоры о границе между двумя странами, а также преисполнены решимости поддерживать в районе границы между ними вечный мир и дружбу, передаваемые из поколения в поколение.

Статья 3

Казахстанская Договаривающаяся Сторона подтверждает, что в мире существует только один Китай, Правительство Китайской Народной Республики является единственным законным правительством, представляющим весь Китай, а Тайвань является неотъемлемой частью Китая. Казахстанская Договаривающаяся Сторона выступает против любых попыток создания «двух Китаев» или «одного Китая, одного Тайваня», против «независимости Тайваня» и его участия в каких бы то ни было международных и региональных организациях, участниками которых являются только суверенные государства. Казахстанская Договаривающаяся Сторона подтверждает, что она не будет устанавливать с Тайванем официальные отношения и поддерживать с ним официальные контакты в какой бы то ни было форме.

Статья 4

Ни одна из Договаривающихся Сторон не участвует в каких-либо союзах и блоках, не предпринимает каких-либо подобного рода действий, включая заключение договоров третьими государствами, наносящих ущерб суверенитету, безопасности и территориальной целостности другой Договаривающейся Стороны. Ни одна из Договаривающихся Сторон не допускает использования своей территории третьими государствами в ущерб государственному суверенитету, безопасности и территориальной целостности другой Договаривающейся Стороны.

Ни одна из Договаривающихся Сторон не допускает создания и деятельности на своей территории организаций и групп, наносящих ущерб суверенитету, безопасности и территориальной целостности другой Договаривающейся Стороны.

Статья 5

Китайская Договаривающаяся Сторона высоко оценивает присоединение Республики Казахстан к Договору о нераспространении ядерного оружия в качестве неядерного государства и подтверждает, что Китай никогда и ни при каких обстоятельствах не применит ядерное оружие первым, будет воздерживаться от применения ядерного оружия или угрозы его применения против неядерных государств или безъядерных зон и призывает другие ядерные государства занять такую же позицию.

Казахстанская Договаривающаяся Сторона высоко оценивает и разделяет вышеизложенную позицию Китайской Договаривающейся Стороны, подчеркивает историческую важность опубликованного в феврале 1995 года Заявления Правительства КНР о предоставлении Казахстану гарантий безопасности и подтверждает свою готовность к взаимодействию с Китайской Договаривающейся Стороной в интересах непрерывного укрепления глобальной и региональной стабильности и безопасности.

Статья 6

Договаривающиеся Стороны на основе ранее заключенных соглашений и достигнутых договоренностей будут осуществлять военное и военно-техническое сотрудничество, которое не направлено против третьих государств, будут расширять и углублять меры доверия в военной области с целью укрепления безопасности каждой из Договаривающихся Сторон. В этих же целях Договаривающиеся Стороны будут расширять военные обмены на различных уровнях, всесторонние дружественные связи между оборонными ведомствами, военными учреждениями и личным составом вооруженных сил двух стран, оказывать друг другу помощь и содействие в обучении и подготовке военных кадров и специалистов.

Статья 7

Договаривающиеся Стороны, выражая заинтересованность в успешной реализации экономических реформ в обоих государствах, будут прилагать усилия к расширению и углублению торгово-экономического сотрудничества двух стран и, в соответствии со своими национальными законодательствами и условиями международных договоров, создавать для этого необходимые благоприятные условия.

Статья 8

Договаривающиеся Стороны в соответствии со своими международными обязательствами, а также национальными законодательствами, действующими в каждой из них, предпринимают эффективные меры, гарантирующие законные права и интересы юридических и физических лиц одной Договаривающейся Стороны на территории другой Договаривающейся Стороны, а также оказывают друг другу правовую помощь по гражданским и уголовным делам в соответствии с подписанными Договаривающимися Сторонами соответствующими договорами.

Соответствующие органы Договаривающихся Сторон на основе национальных законодательств рассматривают и решают проблемы и споры на территориях своих государств, возникающие в ходе сотрудничества и хозяйственной деятельности юридических и физических лиц одной Договаривающейся Стороны на территории другой Договаривающейся Стороны.

Договаривающиеся Стороны будут обеспечивать защиту интеллектуальной собственности, в том числе права патентов, торговой марки, авторских и других смежных прав, в соответствии со своими национальными законодательствами и международными договорами, участниками которых они являются.

Статья 9

Договаривающиеся Стороны на основе равенства и взаимной выгоды развивают сотрудничество в торгово-экономической, научно-технической, транспортной,

финансовой, космической, авиационной областях, в сфере технологий информационной связи и других сферах, представляющих взаимный интерес.

Договаривающиеся Стороны, осознавая, что сотрудничество двух стран в энергетической отрасли имеет стратегическое значение, стремясь полнее использовать огромные потенциальные возможности взаимовыгодного сотрудничества в энергетической отрасли, будут прилагать общие усилия к ускоренному развитию сотрудничества в энергетических проектах обеих Договаривающихся Сторон.

Статья 10

Договаривающиеся Стороны на основе соответствующих международных договоров принимают необходимые меры для предотвращения загрязнения окружающей среды, обеспечения рационального природопользования и предпринимают действенные меры в выработке политики устойчивого развития и ее практической реализации для Центрально-Азиатского субрегиона. Они будут развивать сотрудничество в области охраны окружающей среды, в том числе разнообразия видов животного мира, профилактики пыльных бурь, экологического мониторинга, борьбы с последствиями экологических катастроф и их воздействия на окружающую среду, рационального использования и охраны трансграничных рек на основе соответствующих казахстанско-китайских двусторонних соглашений.

Статья 11

Договаривающиеся Стороны придают важное значение расширению всесторонних связей в области культуры, образования, туризма, здравоохранения, социального обеспечения, физической культуры и спорта, организации обменов между молодежными организациями двух стран. Договаривающиеся Стороны будут развивать сотрудничество в области культуры, спорта и туризма в рамках Шанхайской организации сотрудничества.

Статья 12

Договаривающиеся Стороны считают, что сохранение мира, стабильности и развития в регионе Центральной Азии, укрепление двустороннего и регионального экономического сотрудничества не только отвечает общим чаяниям и коренным интересам народов всех стран, но и имеет важное значение для сохранения мира в Азии, а также во всем мире.

Договаривающиеся Стороны будут придерживаться всех ранее достигнутых договоренностей в сфере укрепления безопасности, стабильности и мер доверия в регионе и подтверждают свою готовность и в дальнейшем развивать сотрудничество в данном направлении, в том числе в рамках Шанхайской организации сотрудничества. В целях обеспечения мира, безопасности и стабильности в азиатско-тихоокеанском регионе, Договаривающиеся Стороны будут вести конструктивный диалог по азиатской безопасности в рамках Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии.

Статья 13

Договаривающиеся Стороны будут на основе целей и принципов Устава ООН, а также других общепризнанных норм международного права укреплять сотрудничество двух стран в рамках ООН и других международных организаций,

обмениваться мнениями по глобальным и региональным проблемам, представляющим взаимный интерес.

Статья 14

В случае осложнения международной и региональной обстановки или возникновения кризисных ситуаций, которые могут создать угрозу миру или интересам безопасности одной из Договаривающихся Сторон, Договаривающиеся Стороны немедленно вступят в контакт друг с другом с целью проведения консультаций и выработки мер, направленных на предотвращение угрозы.

Статья 15

Договаривающиеся Стороны в соответствии со своими национальными законодательствами и международными обязательствами каждой из них на двусторонней и многосторонней основах развивают сотрудничество по совместной борьбе с терроризмом, сепаратизмом и экстремизмом, а также с организованной преступностью, нелегальной миграцией, незаконным оборотом наркотических средств, оружия и другой преступной деятельностью.

Статья 16

Договаривающиеся Стороны продолжают развитие сотрудничества в международных финансовых учреждениях, экономических организациях и форумах, а также в соответствии с положениями уставных документов таких учреждений, организаций и форумов, будут способствовать вступлению другой Договаривающейся Стороны в те из них, членом которых является одна Договаривающаяся Сторона.

Договаривающиеся Стороны будут развивать экономическое сотрудничество в многостороннем формате в рамках действующих международных организаций, а также организаций, которые могут быть созданы в будущем.

Статья 17

Настоящий Договор не затрагивает прав и обязательств Договаривающихся Сторон по другим международным договорам, участницами которых они являются, и не направлен против какого-либо третьего государства.

Статья 18

По взаимному согласию Договаривающихся Сторон в настоящий Договор могут быть внесены изменения и дополнения, оформляемые отдельными протоколами, которые являются неотъемлемой частью настоящего Договора. Договаривающиеся Стороны при необходимости будут заключать отдельные соглашения по вопросам реализации положений настоящего Договора.

Статья 19

Настоящий Договор подлежит ратификации и вступает в силу с даты обмена ратификационными грамотами.

Настоящий Договор действует в течение двадцати лет. Срок действия настоящего Договора автоматически продлевается на последующие пятилетние периоды, если ни одна из Договаривающихся Сторон не менее, чем за один год до истечения соответствующего периода действия Договора не уведомит в письменной форме

другую Договаривающуюся Сторону о своем намерении прекратить его действие.

Совершен в городе Пекине 23 декабря 2002 года в двух экземплярах, каждый на казахском, китайском и русском языках, причем все тексты имеют одинаковую силу.

Президент
Республики Казахстан
Н.А.Назарбаев

Председатель
Китайской Народной Республики
Цзян Цзэминь

г. Пекин, 23 декабря 2002 года

Совместная декларация Республики Казахстан и Китайской Народной Республики об установлении и развитии стратегического партнерства

По приглашению Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева Председатель Китайской Народной Республики Ху Цзиньтао 3-4 июля 2005 года совершил государственный визит в Республику Казахстан.

Главы двух государств в откровенной и дружественной атмосфере провели углубленный обмен мнениями и достигли общего понимания по вопросам двусторонних отношений, а также международным и региональным проблемам, представляющим взаимный интерес.

Главы двух государств всесторонне рассмотрели ход развития двусторонних отношений за 13 лет со дня установления дипломатических отношений, с удовлетворением отметили, что по мере интенсификации контактов между руководителями двух стран непрерывно укрепляется взаимное политическое доверие, углубляется сотрудничество в торгово-экономической, энергетической, транспортной, научно-технической, гуманитарной сферах и в области безопасности, направленное на укрепление благосостояния народов обеих стран. Создана прочная договорно-правовая база для развития всестороннего сотрудничества двух стран, совершенствуется его организационный механизм. Государства наладили плодотворное и эффективное сотрудничество в многостороннем формате в рамках Организации Объединенных Наций, Шанхайской организации сотрудничества и Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии, и совместно вносят должный вклад в защиту мира и стабильности в регионе и мире в целом.

На основе изложенного, главы двух государств пришли к единому мнению о том, что отношения двух стран уже вступили в новый этап всестороннего развития. Для содействия

добрососедскому и взаимовыгодному сотрудничеству, а также принимая во внимание серьезные изменения региональной и международной обстановки, государства решили установить и развивать отношения стратегического партнерства.

Эти отношения стратегического партнерства не направлены против третьих государств и преследуют цель содействия миру, стабильности и процветанию двух стран и их народов. Отношения стратегического партнерства основываются на общепризнанных принципах и нормах международного права, в духе Договора о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой от 23 декабря 2002 года. Их основным содержанием

являются: укрепление политического доверия, углубление сотрудничества в области совместного обеспечения безопасности и стабильности в регионе; стимулирование экономического сотрудничества, стремление к совместному развитию и процветанию; расширение сотрудничества в гуманитарной сфере и контактов между людьми, укрепление традиционной дружбы между народами двух стран.

Руководствуясь общим стремлением к дальнейшему расширению и углублению всестороннего сотрудничества между двумя государствами, Республика Казахстан и Китайская Народная Республика (далее именуемые Сторонами) заявляют о следующем:

1. Стороны едины во мнении, что контакты на высоком уровне сыграли важную роль в расширении всестороннего сотрудничества между двумя государствами. Стороны продолжают поддерживать и укреплять данную тенденцию, стимулировать своевременный обмен мнениями по вопросам двусторонних отношений, региональным и международным проблемам, представляющим взаимный интерес.

2. Стороны считают, что Договор о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой от 23 декабря 2002 года является важнейшим политическим и правовым документом, направленным на долгосрочное стабильное развитие казахстанско-китайского стратегического партнерства, и подтверждают приверженность принципам и духу Договора. Стороны продолжают прилагать усилия по реализации Договора и всех ранее подписанных между двумя государствами политических деклараций, а также постоянному наполнению новым содержанием казахстанско-китайских отношений стратегического партнерства.

3. Стороны полагают, что Программа сотрудничества между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой на 2003–2008 годы имеет важное практическое значение для реализации Договора о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой и расширения взаимовыгодных партнерских связей в различных областях.

Казахстанско-китайский Комитет по сотрудничеству и его подкомитеты, регулирующие весь спектр казахстанско-китайского взаимодействия, являются главным координирующим органом казахстанско-китайских отношений и эффективным механизмом реализации подписанных сторонами договоров, а также достигнутых договоренностей.

Стороны дали высокую оценку работе, проделанной Комитетом по сотрудничеству и его подкомитетами в рамках их первых заседаний, которые показали наличие большого потенциала для расширения и углубления двустороннего сотрудничества. Стороны договорились всемерно продвигать успешную деятельность Комитета.

4. Стороны едины во мнении, что сотрудничество в сферах торговли, экономики, энергетики, транспорта и финансов является важным направлением развития двусторонних отношений. Стороны создадут все благоприятные условия для дальнейшего углубления и развития указанного сотрудничества.

Стороны дали высокую оценку тому, что по мере реализации крупных совместных проектов наступает качественно новый этап в развитии делового сотрудничества двух государств. Стороны договорились всемерно поддерживать и предоставлять все необходимые условия для обеспечения завершения в оговоренные сроки строительства участка нефтепровода Атасу-Алашанькоу и его ввода в эксплуатацию, ускорить продвижение предварительного исследования и определения ресурсной базы проекта строительства газопровода Казахстан-Китай. Стороны ускорят

строительство Международного центра приграничного сотрудничества «Хоргос» и его введение в эксплуатацию.

Стороны с удовлетворением отмечают стремительное развитие двусторонней торговли в последние годы. В то же время Стороны высказались за дальнейшее расширение структуры товарооборота между двумя странами, увеличение в двусторонней торговле удельного веса продукции с высокой добавленной стоимостью и высоких технологий, принятие совместных мер по диверсификации структуры товарооборота. В этой связи, Стороны согласились создать механизм взаимных консультаций и диалога по другим актуальным вопросам сотрудничества между двумя странами.

Стороны считают необходимым полнее использовать транзитные преимущества двух государств в области железнодорожного, автомобильного, воздушного транспорта и увеличить объемы перевозок.

Китайская сторона будет поддерживать реализацию проекта строительства Трансказахстанской железнодорожной магистрали и оказывать содействие в обеспечении необходимых объемов грузоперевозок.

Стороны намерены и впредь улучшать торгово-инвестиционный климат, активно поддерживать предприятия двух стран на своих территориях, в особенности в приграничных районах, взаимно инвестировать, развивать производственную и торгово-экономическую деятельность. Стороны будут защищать законные права предприятий и компаний двух стран на своих территориях. Стороны предпримут меры для налаживания сотрудничества между соответствующими органами Казахстана и Государственной электросетевой корпорацией Китая в области электроэнергетики.

Стороны считают необходимым наладить взаимодействие между банками двух стран в целях создания благоприятных условий для активной деятельности банков Сторон на их территориях.

Китайская сторона поддерживает скорейшее вступление казахстанской стороны во Всемирную Торговую Организацию. Стороны, отмечая успешное начало казахстанско-китайских переговоров по доступу на рынки товаров и услуг, приложат совместные усилия для их скорейшего завершения.

Стороны, высоко оценивая результаты деятельности казахстанско-китайской Совместной комиссии по использованию и охране трансграничных рек, в особенности Соглашение об экстренном уведомлении сторон о стихийных явлениях на трансграничных реках, будут и дальше взаимодействовать на основе имеющихся механизмов, в том числе в области информирования о стихийных бедствиях, в целях обеспечения рационального использования и охраны водных ресурсов трансграничных рек двух стран.

5. Стороны предпримут конкретные меры для углубления взаимодействия в области обмена опытом, персоналом, достижениями между учебными заведениями, академическими учреждениями и научно-техническими центрами двух стран, а также рассмотрят в рамках соответствующего подкомитета казахстанско-китайского Комитета по сотрудничеству предложение казахстанской стороны об открытии в Пекине казахстанско-китайского Центра гуманитарного и научно-технического сотрудничества.

Стороны подтвердили готовность активизировать контакты в культурно-гуманитарной сфере, включая науку, культуру, образование, спорт и туризм. Одновременно Стороны будут содействовать развитию прямых связей между учреждениями культуры, творческими коллективами, способствовать организации

большого числа мероприятий по культурному обмену и гастрольных поездок артистов и деятелей культуры. Китайская сторона внимательно изучит предложение казахстанской стороны об открытии Центра культуры Казахстана в Китае и окажет содействие по соответствующим процедурам. Стороны условились о проведении в 2006 году «Дней культуры Китая» в Казахстане и в 2007 году - «Дней культуры Казахстана» в Китае.

6. Стороны отмечают, что терроризм, сепаратизм и экстремизм по-прежнему являются главной угрозой безопасности и стабильности региона.

Стороны в соответствии с положениями Шанхайской конвенции о борьбе с терроризмом, экстремизмом и сепаратизмом от 15 июня 2001 года и Соглашения между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о сотрудничестве в борьбе с терроризмом, сепаратизмом и экстремизмом от 23 декабря 2002 года усилят координацию и сотрудничество между правоохранительными органами двух стран, а также продолжают предпринимать действенные меры в рамках Шанхайской организации сотрудничества для непрерывного повышения уровня сотрудничества, совместного предупреждения и борьбы с «тремя злами», включая организацию «Исламское движение Восточного Туркестана», создающими прямую угрозу миру и стабильности в регионе.

Китайская сторона будет и впредь поддерживать усилия казахстанской стороны по защите суверенитета и территориальной целостности государства, обеспечению ускоренного развития страны по избранному пути, соответствующему конкретным реалиям.

Казахстанская сторона подтверждает, что поддерживает принцип «одного Китая», что Правительство Китайской Народной Республики является единственным законным правительством, представляющим весь Китай, а Тайвань - неотъемлемой частью территории Китая. Казахстанская сторона выступает против любых попыток создания «двух Китаев» либо «одного Китая, одного Тайваня», выступает против «независимости Тайваня», против вступления Тайваня в любые международные и региональные организации, членами которых могут быть лишь суверенные государства. Казахстанская сторона не будет устанавливать официальные отношения и осуществлять официальные контакты с Тайванем. Казахстанская сторона с пониманием воспринимает и поддерживает усилия Китая по противодействию и обузданию сепаратистских сил, выступающих за «независимость Тайваня», по осуществлению мирного объединения государства и обеспечению мира и стабильности в Тайваньском проливе и Азиатско-Тихоокеанском регионе. Китайская сторона высоко оценивает указанную позицию казахстанской стороны.

7. Стороны высоко оценивают активную динамику развития Шанхайской организации сотрудничества. Стороны едины во мнении, что взаимодействие в рамках Шанхайской организации сотрудничества является важным фактором, способствующим укреплению взаимовыгодного сотрудничества государств-членов, а также стабильности и развитию региона. Стороны договорились совместно с другими государствами-членами ШОС предпринимать практические меры по непрерывному наращиванию сотрудничества в рамках Шанхайской организации сотрудничества в области безопасности, экономики, культуры, образования, охраны окружающей среды и других сферах, расширять внешние связи, способствующие проявлению более активной роли Организации в международных и региональных делах.

Стороны будут укреплять дальнейшее сотрудничество в рамках Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии, а также других международных и региональных организаций и форумов, совместно прилагать усилия по содействию миру и развитию в регионе, созданию нового справедливого и рационального международного политического и экономического порядка.

Стороны подтверждают важность роли Организации Объединенных Наций в сохранении глобального мира, стабильности и способствовании всеобщему развитию, а также едины во мнении, что реформирование ООН должно быть всеобъемлющим и многоаспектным. Следует уделить серьезное внимание увеличению представительства развивающихся стран и обеспечению их больших прав на участие в процессе принятия решений ООН. Реформирование ООН является очень ответственным вопросом, требующим достижения общего понимания путем демократических консультаций.

Президент
Республики Казахстан
Н.А.Назарбаев

Председатель
Китайской Народной Республики
Ху Цзиньтао

г. Астана, 4 июля 2005 г.

Стратегия сотрудничества Республики Казахстан и Китайской Народной Республики в XXI веке

По приглашению Председателя Китайской Народной Республики Ху Цзиньтао Президент Республики Казахстан Н.А. Назарбаев с 19 по 23 декабря 2006 года совершил государственный визит в Китайскую Народную Республику. Главы двух государств провели в Пекине официальные переговоры. В рамках визита Президент Н.А. Назарбаев встретился с Председателем Постоянного комитета Всекитайского собрания народных представителей У Банго и Премьером Государственного Совета Вэнь Цзябао.

Главы двух государств всесторонне проанализировали состояние и итоги развития двусторонних отношений сотрудничества за пятнадцать лет, прошедших с момента установления дипломатических отношений между Казахстаном и Китаем (далее - Стороны), с удовлетворением отмечают достигнутые большие успехи и произошедшие качественные позитивные изменения двустороннего сотрудничества в различных областях за прошедшие годы. Между двумя странами не существует каких-либо нерешенных проблем в политической области. Стороны окончательно урегулировали вопросы делимитации и демаркации государственной границы. В связи с 340 отказом от ядерного оружия Китай предоставил Казахстану гарантии безопасности. Стороны наладили эффективный механизм диалога, на основе взаимного уважения интересов другой Стороны регулярно проводят равноправный и дружественный обмен мнениями по всем актуальным вопросам, представляющим обоюдный интерес. Стороны сформировали и запустили механизм сотрудничества в различных областях. Важную роль в этом сыграли казахстанско-китайский Комитет по сотрудничеству и его профильные подкомитеты. Успешно развивается двустороннее сотрудничество в военной области и в сфере безопасности, последовательно реализуются

соответствующие договоренности, достигнутые двумя Сторонами. Непрерывно расширяются торгово-экономические связи, сотрудничество в различных областях, в том числе энергетики, транспорта, охраны окружающей среды, совместного использования водных ресурсов трансграничных рек, в гуманитарной сфере.

Стороны единомысленны в том, что постоянное укрепление и углубление казахстанско-китайских отношений является приоритетным направлением внешней политики двух стран, отвечает коренным интересам народов обоих государств, способствует поддержанию мира и стабильности в регионе.

Договор о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой, подписанный 23 декабря 2002 года, заложил прочную правовую основу для поступательного и стабильного укрепления межгосударственных отношений.

Программа сотрудничества Республики Казахстан и Китайской Народной Республики на 2003-2008 годы, принятая 3 июня 2003 года, является основным документом, определяющим приоритетные направления двустороннего сотрудничества во всех областях в среднесрочной перспективе.

Совместная декларация Республики Казахстан и Китайской Народной Республики об установлении и развитии отношений стратегического партнерства, принятая 3 июля 2005 года, имеет важное историческое значение и знаменует вступление казахстанско-китайских отношений в новый этап развития, который характеризуется дальнейшим укреплением политического доверия, углублением сотрудничества в области обеспечения безопасности и стабильности в регионе, расширением и углублением торгово-экономического взаимодействия, стремлением к совместному развитию и процветанию, развитием сотрудничества в гуманитарной сфере и контактов между людьми, укреплением традиционной дружбы между народами двух стран.

Исходя из вышеизложенного, главы двух государств заявляют о том, что будут и дальше развивать и углублять отношения стратегического партнерства в XXI веке в интересах двух государств и во благо народов обеих стран.

В этих целях Стороны намерены укреплять сотрудничество и предпринять конкретные меры на следующих приоритетных направлениях:

1. В политической сфере:

1. Стороны и впредь будут поддерживать постоянный политический диалог на высшем и высоком уровнях, проводить регулярный обмен визитами руководителей двух стран для своевременного обсуждения актуальных вопросов двусторонних отношений и международной ситуации.

2. Стороны совершенствуют деятельность казахстанско-китайского Комитета по сотрудничеству, который должен играть ведущую координирующую роль в стимулировании двустороннего взаимодействия и продвижении реализации всех достигнутых договоренностей. При необходимости Стороны в соответствии с Положением о казахстанско-китайском Комитете по сотрудничеству могут вносить коррективы в его организационную структуру.

3. Межпарламентское сотрудничество двух стран играет важную роль в деле продвижения двусторонних отношений. Казахстан и Китай будут продолжать расширение связей и укрепление сотрудничества между парламентами, политическими партиями и общественными организациями двух стран.

4. Стороны едины в том, что делимитация и демаркация казахстанско-китайской государственной границы в равной мере, как и успешная реализация на протяжении последних десяти лет соглашений по укреплению мер доверия в военной области и взаимному сокращению вооруженных сил в районе границы, совместному рациональному использованию водных ресурсов трансграничных рек, взаимодействие в предупреждении проникновения и борьбе с терроризмом, сепаратизмом и экстремизмом и другой транснациональной преступной деятельностью, способствовали обеспечению безопасности, стабильности и порядка в районе границы, дальнейшему укреплению добрососедских связей и развитию делового сотрудничества между двумя странами. В этой связи важное значение имеет подписанное в ходе данного визита «Соглашение между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о режиме казахстанско-китайской государственной границы», которое послужит дальнейшему укреплению приграничного сотрудничества и формированию договорно-правовой базы для своевременного надлежащего решения соответствующих пограничных вопросов.

5. Стороны выражают решимость поддерживать политику и действия друг друга в вопросах защиты государственного суверенитета, единства и территориальной целостности. Казахстанская Сторона будет и далее поддерживать политику «одного Китая», признавая правительство Китайской Народной Республики единственным законным правительством, представляющим весь Китай, а Тайвань - неотъемлемой частью территории Китая. Казахстанская сторона выступает против «независимости Тайваня» и его участия в любых международных и региональных организациях, участниками которых являются только суверенные государства, не будет осуществлять каких-либо официальных контактов с Тайванем. Китайская сторона высоко оценивает указанную позицию казахстанской стороны.

Стороны считают, что государственный суверенитет и территориальная целостность являются вопросами первостепенной важности. Стороны никогда и ни при каких обстоятельствах не допустят действий, могущих нанести ущерб интересам обеспечения суверенитета и безопасности друг друга.

II. В экономической сфере:

1. Стороны считают, что Концепция развития экономического сотрудничества имеет важное значение для определения долгосрочных перспектив экономических отношений двух государств.

2. Стороны предпримут усилия для доведения объема взаимной торговли до 10 млрд. долл. США к 2010 году и 15 млрд. долл. США к 2015 году. Стороны будут добиваться сбалансированности между экспортом и импортом, повышать удельный вес продукции с высокой добавленной стоимостью в двусторонней торговле, диверсифицировать товарную структуру. Стороны будут укреплять сотрудничество в борьбе с низкокачественной и контрафактной продукцией, нарушением прав на интеллектуальную собственность.

Стороны стимулируют развитие приграничной торговли, содействуют расширению и углублению прямых экономических связей как между приграничными, так и внутренними регионами, а также повысят привлекательность Международного центра приграничного сотрудничества «Хоргос» в качестве центра притяжения как для торгово-экономической активности стран региона, так и развития перерабатывающей промышленности.

3. Стороны окажут содействие хозяйствующим субъектам Сторон по реализации проектов строительства казахстанско-китайского нефтепровода, газопровода Казахстан-Китай, в расширении сотрудничества в области разведки, разработки и переработки нефти и газа, создания новых электроэнергетических мощностей и транспортировки электроэнергии на внешние рынки.

4. Стороны одновременно с реализацией имеющихся крупных проектов в нефтегазовом секторе увеличат динамику реализации важных проектов в несырьевых отраслях, а также улучшат инвестиционный климат и будут активно поддерживать предприятия одной страны, инвестирующие на территории другой страны, особенно в таких сферах, как нефтегазовое машиностроение, пищевая и текстильная промышленность, транспортно-логистические услуги, металлургия, строительные материалы и туризм. Стороны приветствуют и поощряют взаимные инвестиции, для чего создадут условия и предпримут меры по защите законных прав и интересов персонала инвестиционных предприятий, обеспечат безопасность их имущества.

5. Стороны намерены в рамках своих национальных законодательств создать паритетные и благоприятные условия для полноценной работы банков Сторон на территории друг друга, а также поддерживают установление отношений партнерства и развитие агентских связей между банками двух государств.

6. Стороны повысят объемы грузовых железнодорожных перевозок, а также рассмотрят возможность строительства новых железнодорожных линий между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой после определения потенциального грузопотока.

Стороны будут шире использовать транзитно-транспортный потенциал, содействовать созданию международных транспортных коридоров, обеспечивающих перевозку грузов в евроазиатском направлении и проходящих по территориям Казахстана и Китая.

Стороны будут развивать конкурентоспособную современную транспортно-коммуникационную инфраструктуру за счет совершенствования логистических услуг, создания благоприятных условий для транспортировки, быстрого прохождения грузов, а также стимулирования развития транспортных перевозок между Европой и Азией.

Стороны предпримут меры по увеличению количества контейнерных поездов на трансконтинентальном железнодорожном направлении, обеспечат строгое выполнение графика движений. Стороны совершенствуют взаимодействие пограничных, таможенных, карантинных и железнодорожных служб.

7. Стороны предпримут действенные меры по урегулированию вопросов, возникающих в области пограничного, таможенного, карантинного и санитарно-эпидемиологического контроля. Казахстан и Китай упростят и оптимизируют таможенные формальности, усовершенствуют таможенную систему управления, содействуют унификации стандартов.

8. Стороны приложат усилия к дальнейшему укреплению регионального экономического сотрудничества в рамках

Шанхайской организации сотрудничества путем создания благоприятных условий для взаимных инвестиций и торговли, а также реализации торгово-экономических проектов, имеющих региональное значение.

9. Стороны укрепят сотрудничество в области трудовой деятельности

путем заключения Соглашения между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о временной трудовой деятельности граждан Республики Казахстан в Китайской Народной Республике и граждан Китайской Народной Республики в Республике Казахстан.

III. В научно-технической сфере:

1. Стороны будут активно использовать имеющийся потенциал научно-технического сотрудничества, расширят взаимодействие в прикладных отраслях науки и техники, что принесет практическую пользу для экономик двух стран.

2. Стороны будут укреплять связи между Академиями наук, отраслевыми институтами, научно-техническими и исследовательскими учреждениями двух стран.

3. Стороны предпримут меры для открытия совместного центра по научно-техническому сотрудничеству, а также создания совместных технопарков на взаимной основе.

IV. В культурно-гуманитарной сфере:

1. Стороны едины в том, что следует значительно усилить гуманитарную составляющую во всем комплексе двусторонних отношений, что будет способствовать дальнейшему углублению дружбы и взаимопонимания между двумя государствами и их народами. Стороны активизируют двустороннее сотрудничество в области образования, культуры, средств массовой информации, здравоохранения, туризма и отдыха.

2. Стороны продолжают практику проведения Дней культуры, расширения культурного обмена, организации гастрольных поездок творческих коллективов, артистов и деятелей искусства.

По итогам проведения Дней культуры Казахстана и Китая Стороны рассмотрят возможность дальнейшего расширения форм культурно-гуманитарного сотрудничества.

3. Стороны положительно рассмотрят возможность взаимного создания государственных центров культуры.

4. Стороны будут и впредь способствовать развитию гуманитарных контактов и связей между приграничными районами двух государств, углублению культурного взаимообмена, решению вопросов, связанных с проведением совместных археологических экспедиций, историко-архивных исследований, этнических праздников, а также расширением сотрудничества в области обмена радио и телепрограммами и других сферах

V. В области безопасности и охраны окружающей среды:

1. Стороны и впредь будут поддерживать положительную динамику сотрудничества двух государств в сфере обеспечения безопасности, борьбы с трансграничной преступностью, терроризмом, сепаратизмом и экстремизмом в двустороннем и многостороннем форматах. Стороны вновь заявляют, что не позволят какой-либо организации или отдельному лицу на территории одного государства заниматься деятельностью, наносящей ущерб государственному суверенитету, единству и территориальной целостности другого государства. При этом Стороны подчеркивают, что сотрудничество в области безопасности не направлено против третьих стран.

2. Стороны готовы продолжать консультации, координацию и сотрудничество оборонных ведомств двух стран в интересах эффективного противодействия новым вызовам и угрозам региональной безопасности.

3. Стороны продолжают координацию действий правоохранительных органов по противодействию наркотрафику, контрабанде оружия и взрывчатых веществ, отмыванию денег и транснациональной организованной преступной деятельности, в особенности в приграничных районах.

Стороны активизируют шаги по борьбе с незаконной миграцией, будут совершенствовать договорно-правовую базу взаимодействия в этой сфере.

4. Стороны считают, что сотрудничество между двумя странами в области предупреждения и ликвидации чрезвычайных ситуаций сохраняется на высоком уровне и имеет положительную тенденцию. В целях обеспечения безопасности от чрезвычайных ситуаций, необходимо укреплять конструктивный диалог по вопросам предупреждения и ликвидации чрезвычайных ситуаций между соответствующими государственными органами Сторон, а также проводить совместные учения в рамках ШОС по ликвидации природных и техногенных катастроф.

Стороны высоко оценивают результаты, достигнутые казахстанско-китайской Совместной комиссией по использованию и охране трансграничных рек и, придерживаясь принципов справедливости и рациональности, сотрудничество в рамках действующего механизма, выработают соответствующие конкретные меры, гарантирующие рациональное использование и охрану водных и биологических ресурсов трансграничных рек, а также реальное обеспечение интересов Сторон во всех областях.

VI. В международной сфере:

1. Стороны расширят двустороннее сотрудничество на международной арене, внося позитивный вклад в обеспечение мира и стабильности в регионе. Стороны выступают за соблюдение основных целей и принципов Устава Организации Объединенных Наций, а также других общепринятых норм международного права и построение на этой основе новой системы глобальной безопасности, предполагающей признание права государств на защиту государственного единства и национального суверенитета, на независимый и самостоятельный выбор пути развития в соответствии с собственными условиями, на равноправное участие государств в международных делах, а также признание и уважение многообразия культур и цивилизаций мира.

Стороны намерены внести свой вклад в развитие межцивилизационного и межконфессионального диалога в мире. Китайская сторона высоко оценивает казахстанскую инициативу о проведении Съезда лидеров мировых и традиционных религий.

2. Стороны глубоко убеждены в ключевой роли ООН в обеспечении мира и безопасности во всем мире. Стороны высоко оценивают уровень двустороннего взаимодействия по проблематике ООН. Стороны исходят из понимания назревшей необходимости перемен в ООН и отрицания любой поспешности в осуществлении преобразований. Стороны считают, что реформа ООН, затрагивающая жизненные интересы всех государств, должна содействовать укреплению многосторонних подходов, повысить авторитет и эффективность ООН, а также ее способность адекватно реагировать на новые вызовы и угрозы. Соответствующие решения должны приниматься на основе широкого консенсуса.

3. Стороны выступают за разрешение имеющихся и возникающих новых международных проблем и региональных конфликтов политико-дипломатическими средствами. Стороны считают необходимым справедливое и мирное урегулирование затянувшейся ближневосточной проблемы.

Стороны призывают к скорейшей нормализации внутривосточной обстановки в Ираке. Стороны считают, что налаживание мирной жизни в Афганистане будет способствовать стабилизации региональной ситуации и борьбе с производством и контрабандой наркотиков.

4. Стороны признают глобальный и комплексный характер террористической угрозы и отмечают необходимость укрепления взаимодействия в рамках ООН в противодействии терроризму. Стороны будут развивать сотрудничество в рамках Евразийской группы по противодействию, легализации преступных доходов и финансированию терроризма.

5. Стороны подтверждают приверженность дальнейшему укреплению международного режима ядерного нераспространения на основе «Договора о нераспространении ядерного оружия».

Китай вновь подтверждает свою высокую оценку исторического решения Казахстана по отказу от ядерного оружия, которое является наглядным примером его приверженности делу мира и глобальной стабильности.

Стороны отмечают необходимость мирного урегулирования путем дипломатических переговоров ситуации вокруг ядерной программы Ирана и продвижения шестисторонних переговоров по денуклеаризации Корейского полуострова.

Стороны поддерживают усилия по созданию в Центральной Азии безъядерной зоны и подписанию соответствующего договора.

6. Стороны готовы развивать сотрудничество в обеспечении мира и стабильности в регионе и мире в целом, в этих целях последовательно участвуя в двусторонних и многосторонних механизмах и консультациях по обеспечению региональной безопасности.

7. Стороны считают, что на фоне изменений в международной и региональной обстановке, Шанхайская организация сотрудничества получила непрерывное развитие, стала важной ареной для углубления добрососедских отношений между государствами - членами на основе взаимного доверия и взаимной выгоды, превратилась в эффективный механизм поддержания мира, безопасности и стабильности в регионе и является мощным фактором, заметно влияющим на развитие геополитических процессов. Стороны предпримут все усилия для непрерывного углубления и развития практического сотрудничества в рамках ШОС в сфере безопасности, экономики и других областях. Прошедший 15 июня 2006 года в Шанхае юбилейный саммит ШОС придал новый импульс ее дальнейшему укреплению и развитию. Казахстан и Китай, являясь активными участниками Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии (СВМДА), намерены и дальше содействовать успешному развитию данного процесса. Стороны отмечают, что прошедший 17 июня 2006 года в Алматы Второй саммит

СВМДА стал важной вехой на пути его институционального становления. Стороны отмечают, что страны Центральной Азии имеют самобытные исторические культурные традиции. Международное сообщество должно уважать самостоятельный выбор народов всех стран Центральной Азии путей развития в соответствии с собственными условиями. Стабильность и безопасность,

устойчивое экономическое развитие и непрерывный социальный прогресс в странах Центральной Азии полностью отвечает жизненным интересам Казахстана и Китая. Стороны подтвердили обоюдное стремление расширять взаимодействие с другими центральноазиатскими государствами на двусторонней основе и в рамках ШОС, уделяя особое внимание борьбе с терроризмом, экстремизмом и сепаратизмом.

Президент
Республики Казахстан
Н.А.Назарбаев

Председатель
Китайской Народной Республики
Ху Цзиньтао

г. Пекин, 20 декабря 2006 г.

Совместная декларация Республики Казахстан и Китайской Народной Республики о развитии всестороннего стратегического партнерства

По приглашению Президента Республики Казахстан Нурсултана Назарбаева Председатель Китайской Народной Республики Ху Цзиньтао с 12 по 14 июня 2011 года посетил с государственным визитом Республику Казахстан.

Главы двух государств в теплой и дружеской атмосфере провели полный обзор хода развития двусторонних отношений, с удовлетворением отметили непрерывное и стабильное сотрудничество двух государств с момента установления дипломатических отношений между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой (далее «Стороны») 3 января 1992 года. Подписанные Сторонами Договор между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве от 23 декабря 2002 года и Совместная декларация Республики Казахстан и Китайской Народной Республики об установлении и развитии отношений стратегического партнерства от 4 июля 2005 года заложили прочную правовую базу для развития двусторонних отношений и вывели двустороннее сотрудничество на уровень стратегического партнерства.

Главы государств едины во мнении, что казахстанско-китайские отношения стратегического партнерства получили всеобъемлющее и стремительное развитие. Стороны достигли беспрецедентно высокого уровня политического взаимодействия, стратегического и практического сотрудничества, а также культурно-гуманитарных связей. Вступая в новый исторический этап развития двусторонних отношений, Стороны заявляют о следующем:

I

Стороны приняли решение о развитии всестороннего стратегического партнерства. На основе соблюдения Договора между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве и других действующих двусторонних международных договоров Стороны будут способствовать укреплению отношений добрососедства и дружбы, углублять взаимовыгодное практическое сотрудничество, укреплять координацию и взаимодействие во благо совместного развития и процветания. Развитие таких отношений не является союзом и не направлено против третьей стороны. Независимо от изменений международной и региональной ситуации развитие

казахстанско-китайских отношений всестороннего стратегического партнерства останется приоритетным направлением внешней политики двух государств.

Стороны подчеркивают, что взаимное политическое доверие является основой казахстанско-китайских отношений. Стороны будут поддерживать тесные контакты между руководителями двух государств, обмениваться мнениями по вопросам двусторонних отношений, важным международным и региональным проблемам, стимулировать развитие всесторонних контактов и сотрудничества между правительствами, законодательными органами, политическими партиями, общественными объединениями, предприятиями и финансовыми структурами двух государств, непрерывно укреплять взаимопонимание и взаимодоверие между Сторонами.

Стороны подтверждают поддержку усилиям другой Стороны, направленным на обеспечение государственного суверенитета, безопасности и территориальной целостности, не допускается создание на территории одной Стороны организаций и группировок, наносящих ущерб суверенитету, безопасности и территориальной целостности другой Стороны, а также запрещается их деятельность. Республика Казахстан подтверждает приверженность политике «одного Китая», признавая Правительство Китайской Народной Республики единственным законным правительством, представляющим весь Китай, а Тайвань - неотъемлемой частью Китая, подтверждает, что не будет устанавливать официальные отношения и осуществлять официальные контакты с Тайванем. Республика Казахстан поддерживает мирное развитие отношений между двумя берегами Тайваньского пролива и важное дело мирного воссоединения Китая. Китайская Народная Республика поддерживает усилия Республики Казахстан и ее руководства по обеспечению государственного суверенитета и территориальной целостности, поддерживает самостоятельно избранный путь развития казахстанской стороны, а также меры и усилия по обеспечению социально-экономического развития и достижения стратегических приоритетов Республики Казахстан. Китайская Народная Республика поддерживает усилия Республики Казахстан направленные на поддержание мира и стабильности в регионе и мире, в том числе по проведению Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии (СВМДА) и Съезда лидеров мировых и традиционных религий.

II

Стороны едины во мнении, что практическое сотрудничество является важной составляющей казахстанско-китайских отношений всестороннего стратегического партнерства. В этой связи Стороны согласились в ближайшее время создать и запустить механизм регулярных встреч глав правительств двух государств. Стороны продолжают прилагать совместные усилия по повышению эффективности работы казахстанско-китайского Комитета по сотрудничеству, его подкомитетов и Совместной Комиссии в области использования и охраны трансграничных рек.

Стороны с удовлетворением отмечают значительный рост двусторонней торговли в 2010 году, по сравнению с показателями первых лет сотрудничества. Учитывая значительный потенциал торгово-экономического взаимодействия двух стран, главы двух государств выдвинули цель по дальнейшему увеличению к 2015 году объемов двустороннего товарооборота до 40 млрд. долл. США.

Стороны с целью расширения сфер взаимодействия, дальнейшего выявления преимуществ двустороннего сотрудничества и взаимодополняемости

экономик будут регулярно обмениваться опытом и информацией о социально-экономическом развитии своих государств. Ведомства, отвечающие за макроэкономическую политику и исследовательские структуры двух государств должны усилить изучение Стратегического плана развития Казахстана до 2020 года и 12-го пятилетнего плана социально-экономического развития Китая.

Стороны считают, что сотрудничество в сфере энергетики имеет важное значение в развитии двусторонних отношений. Стороны на основе принципа взаимной выгоды намерены и далее непрерывно расширять и углублять энергетическое сотрудничество. Для дальнейшего взаимодействия в нефтегазовой сфере Стороны будут прилагать совместные усилия по обеспечению успешного строительства второй очереди газопровода «Казахстан - Китай», второго этапа второй очереди казахстанско-китайского нефтепровода, казахстанского участка третьей нитки газопровода «Центральная Азия - Китай», долгосрочной безопасности и стабильной эксплуатации казахстанско-китайского нефтепровода и казахстанского участка газопровода «Центральная Азия - Китай». Стороны продолжают развивать и углублять сотрудничество в сфере мирного использования атомной энергии. Стороны будут развивать сотрудничество в области альтернативных источников энергии, в том числе солнечной, ветровой и других видов чистой энергии.

Стороны продолжают сотрудничество в несырьевых секторах экономик. В этих целях приступят к тщательной реализации подписанных правительствами двух государств Программы сотрудничества между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики в несырьевых секторах экономик, а также обновленного Плана мероприятий к Программе сотрудничества между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики в несырьевых секторах экономик.

Стороны будут и впредь укреплять инвестиционное сотрудничество, приложат усилия для согласования проекта нового Соглашения между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о поощрении и взаимной защите инвестиций. Стороны намерены продвигать расчеты во взаимной торговле в национальных валютах, приветствуют установление сотрудничества и партнерства между банками двух государств и осуществление представительской деятельности, поощряют использование предприятиями Сторон национальных валют при кредитовании и инвестировании, поддерживать активное взаимодействие и сотрудничество между финансовыми структурами и предприятиями двух государств.

Китайская Народная Республика подтверждает поддержку вступления Республики Казахстан во Всемирную торговую организацию, будет способствовать поставкам казахстанской продукции на китайский рынок и созданию благоприятных условий для привлечения казахстанских инвестиций в экономику Китая.

Республика Казахстан приветствует активное участие Китайской Народной Республики в процессе индустриализации и инфраструктурного строительства в рамках Стратегического плана развития Республики Казахстан до 2020 года. Стороны приступят к реализации сотрудничества в области высоких, наукоёмких и энергосберегающих технологий. Стороны рассмотрят возможность совместного строительства в Казахстане промышленных парков и других проектов.

Стороны будут всецело продвигать сотрудничество в транспортной сфере,

реализовывать проекты, связывающие и соединяющие шоссейные дороги региона. Китайская Сторона активно поддерживает реализацию проекта строительства железной дороги «Астана - Алматы». Китайская Сторона также активно поддерживает осуществление проектов реализации международного транспортного коридора «Западная Европа - Западный Китай» и соединения участка железной дороги «Жетыген - Хоргос» на территории Казахстана с участком железной дороги «Хоргос - Инин - Цзинхэ» на территории Китая.

Стороны поддерживают развитие сотрудничества в научно-технической сфере, намерены активизировать контакты между научно-исследовательскими институтами, сотрудничать в области исследования новых технологий и их внедрения в производство, изучить возможность создания совместных научно-технических парков на территориях двух стран и суперкомпьютерного центра в Казахстане. Стороны поддерживают контакты и сотрудничество между аэрокосмическими агентствами и предприятиями двух государств.

Стороны отмечают большое значение расширения и углубления взаимодействия в сфере сельского хозяйства для обеспечения продовольственной безопасности двух государств. Поддерживают сотрудничество между предприятиями двух государств по реализации проектов в области агропромышленного комплекса, а также развитию сотрудничества по экспорту казахстанского зерна в Китай и его транзита через территорию Китая. Стороны приветствуют развитие сотрудничества между предприятиями двух государств по производству фосфорных удобрений.

Стороны выражают удовлетворение сотрудничеством между пунктами пропуска и в области таможенного дела. Для дальнейшего содействия двусторонней и региональной торговле и создания благоприятной торгово-экономической среды Стороны ускорят совершенствование юридических документов, связанных с приграничными пунктами пропуска, продолжат укреплять строительство инфраструктуры в приграничных пунктах пропуска и будут всесторонне продвигать сотрудничество в данной сфере.

III

Стороны отмечают важность развития культурно-гуманитарного сотрудничества двух государств. Стороны намерены активизировать дружеские контакты между средствами массовой информации, научно-образовательными структурами, художественными коллективами и молодежными организациями, продолжают углублять обмен и сотрудничество в сфере культуры, образования, туризма, здравоохранения и спорта.

Стороны считают, что сотрудничество, направленное на улучшение качества медицинских услуг и развитие высокотехнологичной системы здравоохранения является одним из важных направлений государственной политики двух стран. Во благо охраны здоровья населения двух государств, Стороны будут продвигать сотрудничество в сфере медицины и здравоохранения.

Стороны договорились в 2012 году, в 20-летний юбилей установления казахстанско-китайских дипломатических отношений, совместно организовать ряд праздничных мероприятий.

IV

Стороны подчеркивают важность развития регионального сотрудничества. Стороны будут содействовать развитию приграничной торговли, становлению

и повышению роли казахстанско-китайского Международного центра приграничного сотрудничества «Хоргос» в качестве ключевого регионального торгово-экономического «хаба».

Стороны намерены расширять прямые экономические контакты между приграничными и внутренними регионами двух государств. Поддерживают развитие сотрудничества и связей Синьцзян-Уйгурского автономного района и других провинций и районов Китая с Казахстаном. Приветствуют установление побратимских связей между городами Алматы Республики Казахстан и Тяньцзинь Китайской Народной Республики.

V

Стороны высоко оценивают успехи двух государств в сотрудничестве в области охраны окружающей среды и отмечают, что подписанные Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об охране качества вод трансграничных рек от 22 февраля 2011 года и Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в области охраны окружающей среды от 13 июня 2011 года являются важными достижениями Сторон в сфере охраны окружающей среды, особенно в области обеспечения качества вод трансграничных рек.

Стороны высоко оценивают результаты работы казахстанско-китайской Совместной комиссии по использованию и охране трансграничных рек, выражают готовность активно продвигать План реализации основных технических работ по водodelению в бассейнах трансграничных рек Республики Казахстан и Китайской Народной Республики, совместно вести строительство объединенного гидроузла «Достык» на реке Хоргос и продолжают практику строительства объединенных гидротехнических объектов, а также совершенствовать двустороннюю договорно-правовую базу в сфере использования и охраны трансграничных рек.

Стороны выражают удовлетворение казахстанско-китайским сотрудничеством в области чрезвычайных ситуаций на двусторонней основе и в рамках Шанхайской организации сотрудничества (ШОС). В современных условиях все более возрастающей угрозы крупных стихийных бедствий и техногенных катастроф Стороны будут активно прилагать совместные усилия по дальнейшему укреплению взаимодействия чрезвычайных служб двух государств.

VI

Стороны отмечают, что международный терроризм, сепаратизм, экстремизм и трансграничная организованная преступность (незаконная транспортировка и продажа оружия, боеприпасов, наркотических, психотропных веществ и их прекурсоров, а также экономические преступления и др.) являются серьезной угрозой миру и стабильности в регионе и мире в целом. Стороны продолжают тесное сотрудничество в борьбе против «трех зол» в двустороннем формате, в рамках ШОС, а также других международных организаций и многосторонних форматов.

Стороны приложат совместные усилия для обеспечения центральной роли Организации Объединенных Наций (ООН) в борьбе мирового сообщества с терроризмом и противостоянии другим новым вызовам и угрозам.

VII

Стороны отмечают, что международное сотрудничество является важной составляющей отношений всестороннего стратегического партнерства между двумя государствами. Стороны будут продолжать укреплять координацию и сотрудничество в рамках ООН, ШОС, СВМДА и других многосторонних структур, поддерживать контакты и согласовывать позиции по важным международным и региональным вопросам.

Стороны считают, что за 10 лет со времени своего образования ШОС сыграла важную роль в углублении добрососедства, взаимодоверия, дружбы и сотрудничества между государствами-членами, содействии совместному развитию государств-членов, сохранению мира, безопасности и стабильности в регионе. Саммит ШОС, который состоится в Астане 15 июня 2011 года, станет торжественным мероприятием. Уверены, что нынешний Саммит укрепит единство мнений, утвердит цели и направления развития Организации на предстоящие 10 лет, придаст импульс непрерывному, здоровому и устойчивому развитию ШОС. Стороны приложат совместные усилия и внесут активный вклад в расширение и углубление практического сотрудничества в сферах безопасности, экономики и гуманитарного взаимодействия в рамках ШОС.

Стороны считают, что ООН должна играть важную роль в поддержании мира на земле, содействии совместному развитию и укреплению международного сотрудничества. Стороны поддерживают рациональные и необходимые реформы в отношении Совета Безопасности ООН для успешного выполнения им первоначальных функций по защите международного мира и безопасности в соответствии с Уставом ООН. Стороны считают, что путем расширенных демократических обсуждений на основе учета интересов и озабоченности всех сторон следует добиваться самого широкого единства мнений по проекту «пакета» реформ. В целях обеспечения сплоченности между странами-членами ООН не следует искусственно устанавливать временные рамки переговорного процесса, а также преждевременно выносить на обсуждение какие-либо проекты, в том числе вычлняющие отдельные аспекты переговорного процесса, не пользующиеся на данном этапе поддержкой подавляющего большинства стран-членов.

Стороны продолжат укреплять координацию и сотрудничество в рамках СВМДА, продвигать успешное развитие данного процесса для укрепления взаимного доверия и сотрудничества между странами-участницами, а также сохранения регионального мира и безопасности.

Стороны поддерживают создание зоны свободной от ядерного оружия в Центральной Азии и выступают за скорейшее подписание ядерными государствами соответствующего Протокола к Договору о зоне свободной от ядерного оружия в Центральной Азии. Стороны будут прилагать усилия по укреплению режима ядерного нераспространения на основе Договора о нераспространении ядерного оружия.

Президент
Республики Казахстан
Н.А.Назарбаев

Председатель
Китайской Народной Республики
Ху Цзиньтао

г. Астана, 13 июня 2011 г.

Совместная декларация Республики Казахстан и Китайской Народной Республики о дальнейшем углублении всестороннего стратегического партнерства

По приглашению Президента Республики Казахстан Нурсултана Назарбаева Председатель Китайской Народной Республики Си Цзиньпин с 6 по 8 сентября 2013 года посетил с государственным визитом Республику Казахстан.

Республика Казахстан и Китайская Народная Республика (далее - «Стороны») высоко оценивают значительные результаты, достигнутые в различных сферах сотрудничества с момента установления дипломатических отношений между Казахстаном и Китаем, подчеркивают вступление отношений двух государств в новый исторический период третьего десятилетия. Стороны, оставаясь приверженными ранее принятому курсу будут укреплять политическое доверие, продвигать взаимовыгодное сотрудничество, укреплять добрососедство и дружбу, углублять отношения всестороннего стратегического партнерства во благо двух стран и их народов, внесут новый вклад в обеспечение мира и устойчивого развития в регионе.

Стороны заявляют о нижеследующем:

I

Руководствуясь духом и принципами «Договора между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве» от 23 декабря 2002 года, «Совместной декларации о развитии всестороннего стратегического партнерства между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой» от 13 июня 2011 года и других двусторонних договоров и соглашений, Стороны решили продолжать углубление отношений всестороннего стратегического партнерства и наполнять их новым содержанием. Стороны подчеркивают, что в дальнейшем будут рассматривать развитие двусторонних отношений в качестве приоритетного направления внешней политики своего государства, продолжать укреплять тесные контакты на высшем и высоком уровнях.

Стороны подтверждают, что не будут участвовать в каких-либо союзах или блоках, наносящих ущерб интересам суверенитета, безопасности и территориальной целостности другой стороны, не будут заключать договора с третьими государствами, наносящих ущерб интересам суверенитета и безопасности другой стороны, не допускают деятельность на своей территории каких-либо организаций и групп, которые направлены на ущерб суверенитету, безопасности и территориальной целостности другой стороны в соответствии с общепризнанными принципами международного права и порядком, установленным национальными законодательствами.

Республика Казахстан поддерживает принцип «одного Китая» и считает, что правительство Китайской Народной Республики является единственным законным правительством, представляющим весь Китай. Тайвань - неотъемлемая часть территории Китая.

Казахстанская сторона выступает против «независимости Тайваня», поддерживает мирное развитие отношений между двумя берегами Тайваньского пролива и важное дело мирного воссоединения Китая.

Китайская Народная Республика поддерживает международные инициативы Республики Казахстан и ее руководства по обеспечению государственного

суверенитета и территориальной целостности, поддерживает самостоятельно избранный путь развития казахстанской стороны, а также меры и усилия по обеспечению социально-экономического развития и достижения стратегических приоритетов Республики Казахстан. Китайская Народная Республика поддерживает усилия Республики Казахстан направленные на поддержание мира и стабильности в регионе и мире, в том числе по дальнейшему развитию процесса Соперничества по взаимодействию и мерам доверия в Азии и проведению Съезда лидеров мировых и традиционных религий.

II

Стороны едины во мнении, что Республика Казахстан и Китайская Народная Республика находятся на важном этапе развития. Стороны намерены укреплять всестороннее практическое сотрудничество двух стран в различных сферах, прилагать усилия для достижения целей социально-экономического развития.

Стороны высоко оценивают работу механизма регулярных встреч глав Правительств Республики Казахстан и Китайской Народной Республики, Казахстанско-китайского комитета по сотрудничеству и его подкомитетов. Подтверждают важность единой, координирующей и ведущей роли вышеуказанных механизмов в развитии двустороннего сотрудничества.

Стороны отметили, что в течение последних лет казахстанско-китайское торгово-экономическое сотрудничество сохраняет прочное стремительное развитие. Стороны продолжают раскрывать торгово-экономический потенциал сотрудничества, будут содействовать оптимизации структуры товарооборота между двумя странами, усиленному увеличению в двусторонней торговле удельного веса продукции с высокой добавленной стоимостью и высоких технологий, продвижению содействия по развитию торговли, выставок и других торговых площадок, приложат усилия для достижения обозначенной Главами двух государств цели по увеличению объема торгового оборота до 40 млрд. долл. США к 2015 году.

Стороны высказались за продолжение поощрения и расширения взаимных инвестиций. Китайская сторона поддерживает осуществление Стратегии развития Казахстана до 2050 года, готова обеспечить финансовой поддержкой реализацию взаимовыгодных двусторонних крупных экономических проектов, утвержденных соответствующими финансовыми учреждениями. В целях создания еще более благоприятной инвестиционной среды для поощрения взаимных инвестиций, Стороны решили в дальнейшем усовершенствовать двустороннюю договорно-правовую базу сотрудничества в вышеуказанной сфере.

На основе принципа взаимной выгоды продолжают расширять и углублять сотрудничество в области энергетики, обеспечат долгосрочную, стабильную и безопасную эксплуатацию совместных проектов в сфере разведки, разработки и эксплуатации нефтегазовых месторождений, транспортировки нефти и газа. Стороны приложат усилия для завершения работы по расширению и вводу в эксплуатацию нефтепровода «Казахстан-Китай» в целях достижения оговоренной в двустороннем соглашении пропускной способности в 20 млн. т/год. Стороны ускорят реализацию проектов расширения Первого участка (Нитка «С») и строительства Второго участка («Бейнеу-Бозой-Шымкент») газопровода «Казахстан - Китай», а также ускорят реализацию проектов модернизации и реконструкции Атырауского нефтеперерабатывающего завода и строительства Актауского битумного завода. Стороны поощряют и поддерживают предприятия двух стран в

развитии сотрудничества в новых проектах разведки и разработки нефтегазовых месторождений, переработки сырой нефти и увеличения экспорта энергоресурсов.

Стороны будут в дальнейшем углублять сотрудничество в атомной сфере, продвигать проекты сотрудничества в области мирного использования атомной энергии.

Стороны будут активно продвигать сотрудничество в сфере развития альтернативных источников энергии.

Стороны поддерживают развитие сотрудничества между финансовыми институтами двух стран, прилагают усилия для создания условий по расширению использования национальных валют двух стран во взаиморасчетах в сфере торговли, финансирования и инвестиций, а также для реализации подписанных двусторонних соглашений.

Стороны решили укреплять сотрудничество в сфере строительства железных и автомобильных дорог и другой трансграничной инфраструктуры. В кратчайшие сроки обсудят подписание Протокола о создании системы разрешений на международные автомобильные перевозки между РК и КНР. Стороны продолжат углублять сотрудничество в области приграничных пунктов пропуска, таможни, контроля качества, инспекции и карантину, ускорят строительство инфраструктуры приграничных пунктов пропуска, повысят их пропускную способность; применят передовое оборудование и методы управления, продвинут экспериментальный обмен предварительными данными, повысят эффективность таможенного контроля в пунктах пропуска; укрепят двустороннее сотрудничество в правоохранительной области, совместно будут бороться с контрабандой наркотиков, огнестрельного оружия, боеприпасов и другими преступлениями, защищая приграничную безопасность и стабильность; продолжат развивать сотрудничество в области статистики двусторонней торговли, защиты прав интеллектуальной собственности, обучения и повышения квалификации, в целях содействия созданию благоприятных условий для двусторонней торговли. Стороны совместными усилиями ускорят открытие пунктов пропуска Кольжат-Дулаты для третьих стран.

Стороны готовы расширять сотрудничество в области сельского хозяйства, высокопродуктивной селекции, торговли зерном и продуктами его переработки, переработки и транспортировки сельскохозяйственной продукции, инспекции и карантина. Стороны создадут «Зеленый коридор» для быстрого прохождения казахстанско-китайской сельскохозяйственной продукции на пункте пропуска Бахты-Бакту, с учетом эпизоотической и эпифитотической ситуации страны-экспортера.

Стороны с удовлетворением отмечают успешное выполнение Программы научно-технического сотрудничества между правительствами Казахстана и Китая на 2011-2013 годы. Стороны, в полной мере используя площадку Подкомитета по научно-техническому сотрудничеству и механизм многостороннего научно-технического сотрудничества в рамках Шанхайской организации сотрудничества, продолжают развитие сотрудничества в научно-технической сфере между двумя государствами от исследований и разработки до запуска в производство совместных научно-технических достижений. Стороны рассмотрят создание долгосрочного механизма научно-технического сотрудничества между Казахстаном и Китаем, повысят уровень двустороннего регионального научно-технического сотрудничества, утвердят Программу научно-технического сотрудничества между правительствами Казахстана и Китая на 2014-2015 годы.

Стороны в дальнейшем укрепят сотрудничество в сфере информационно-коммуникационных технологий.

III

Стороны высоко оценивают результаты работы казахстанско-китайской Совместной комиссии по использованию и охране трансграничных рек, готовы в дальнейшем укреплять и расширять сотрудничество в рамках данного механизма, примут всевозможные меры по своевременному завершению «Плана реализации основных технических работ по водodelению на трансграничных реках между Казахстаном и Китаем» от 13 ноября 2010 года и с 2015 года начать изучение и согласование проекта Соглашения о водodelении на трансграничных реках между РК и КНР.

Стороны усилят сотрудничество в сфере использования и охраны трансграничных рек на принципах взаимного уважения и соблюдения интересов друг друга.

Стороны положительно оценивают запуск в эксплуатацию в установленный срок казахстанско-китайского совместного объединенного гидроузла «Достык» на реке Хоргос, до конца 2014 года завершат все проектные работы по реконструкции водозаборного сооружения на реке Сумбе и с 2015 года приступят к его строительству и реконструкции. Стороны, придерживаясь принципов равенства и взаимной выгоды, взаимопонимания и взаимной уступчивости, справедливого и рационального использования трансграничных водных ресурсов, продолжат изучение и согласование соответствующих вопросов по строительству гидросооружения на реке Улкен Уласты.

Стороны высоко оценивают развитие сотрудничества по совместному реагированию на угрозы моренных (приледниковых) озер в бассейне реки Хоргос, в дальнейшем развернут тесное взаимодействие в рамках механизма Совместной комиссии по использованию и охране трансграничных рек. Стороны считают необходимым строительство селезащитных сооружений в верховье совместного объединенного гидроузла «Достык» на реке Хоргос для обеспечения безопасности функционирования Международного центра приграничного сотрудничества «Хоргос», жизнедеятельности и имущества приграничного населения обоих государств.

Стороны высоко оценивают роль Казахстанско-китайской комиссии по сотрудничеству в области охраны окружающей среды, двустороннее сотрудничество в сфере охраны качества вод трансграничных рек, и выражают готовность продолжать надлежащую реализацию «Соглашения между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об охране качества вод трансграничных рек» от 22 февраля 2011 года и «Соглашения между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в области охраны окружающей среды» от 13 июня 2011 года.

Стороны согласились положительно рассмотреть включение Казахстанско-китайской комиссии по сотрудничеству в сфере охраны окружающей среды в состав Комитета по сотрудничеству между РК и КНР, и в скором времени примут необходимое решение по данному вопросу.

Стороны намерены развивать и укреплять взаимовыгодное сотрудничество в сфере охраны окружающей среды в рамках Шанхайской организации сотрудничества и совместно стимулировать устойчивое развитие региона.

IV

Стороны отметили, что гуманитарное сотрудничество имеет большое значение для укрепления дружбы между народами двух стран. Стороны в кратчайшие сроки подпишут и реализуют новое соглашение о культурно-гуманитарном сотрудничестве.

Путем совершения взаимных визитов соответствующих органов будут продолжать укреплять взаимодействие в области культуры, образования, телевидения, туризма, здравоохранения и спорта. Китайская сторона поддерживает казахстанскую сторону в проведении в 2013 году «Дней культуры Казахстана» в Китае, еще больше приветствует казахстанских студентов на обучение в КНР.

Китайская сторона положительно рассматривает казахстанское предложение о проведении в 2017 г. Года туризма Китая в Казахстане.

V

Стороны в ближайшее время разработают Программу сотрудничества между приграничными регионами Республики Казахстан и Китайской Народной Республики, будут стимулировать совместное развитие и процветание приграничных регионов двух стран. Стороны совместно приступят к эксплуатации казахстанско-китайского Международного центра приграничного сотрудничества «Хоргос» для продвижения двустороннего торгово-экономического сотрудничества.

VI

Стороны отмечают, что терроризм, сепаратизм, экстремизм, трансграничная организованная преступность (незаконная транспортировка и продажа оружия, боеприпасов, наркотических средств, психотропных веществ и их прекурсоров, а также экономические преступления) представляют серьезную опасность безопасности и стабильности государств Центральной Азии. Стороны продолжат тесное сотрудничество в двустороннем формате, в рамках Организации объединенных наций, Шанхайской организации сотрудничества, СВМДА и других международных организаций и многосторонних структур. Стороны укрепят контакты между правоохранительными органами, углубят сотрудничество в сфере обмена информацией, обеспечения безопасности крупных мероприятий и совместных экономических проектов, взаимодействие в сфере обмена информацией по трансграничным экономическим и уголовным преступлениям.

Стороны поддерживают оказание международным сообществом, при условии уважения независимости, суверенитета и территориальной целостности Афганистана, непоколебимой поддержки в восстановлении этой страны, в совместном стимулировании мира, стабильности и развития в Афганистане и в данном регионе.

VII

Стороны считают, что в настоящее время в контексте происходящих в мире глубоких и сложных изменений, необходимо продолжать укреплять координацию и сотрудничество в рамках ООН, ШОС, СВМДА и других многосторонних структур, совместно противостоять глобальным и

региональным вызовам, защищать общие интересы двух стран, в целях обеспечения мира и безопасности в регионе и мире в целом.

Поддерживая центральную роль ООН в международных делах, Стороны будут

укреплять сотрудничество и координацию в рамках ООН и других многосторонних структур, будут продвигать международный порядок и международную систему в направлении справедливого и рационального развития.

Стороны положительно оценивают то, что со времени своего образования ШОС сыграла важную роль в обеспечении стабильности в регионе и содействии совместному развитию государств-членов. Стороны вместе с другими государствами-членами будут прилагать усилия по дальнейшему развитию данной Организации в целях построения на пространстве ШОС гармоничного региона долгосрочного мира и совместного процветания.

Стороны продолжают укреплять сотрудничество в рамках СВМДА. Казахстанская сторона будет активно поддерживать китайскую сторону в период ее председательства в СВМДА в 2014-2016 гг. Стороны будут последовательно развивать и укреплять процесс СВМДА, укреплять взаимное доверие и сотрудничество между государствами-членами во благо безопасности и стабильности в регионе, координировать позиции по ключевым вопросам в рамках СВМДА, прилагать совместные усилия по практической реализации мер доверия во всех измерениях Каталога мер доверия СВМДА.

Китайская сторона будет поддерживать Республику Казахстан в успешном проведении международной специализированной выставки «ЭКСПО-2017».

Президент
Республики Казахстан
Н.А.Назарбаев

Председатель
Китайской Народной Республики
Си Цзиньпин

г. Астана, 7 сентября 2013 г.

Совместная декларация Республики Казахстан и Китайской Народной Республики о новом этапе отношений всестороннего стратегического партнерства

По приглашению Председателя Китайской Народной Республики Си Цзиньпина, Президент Республики Казахстан Н.А.Назарбаев 30 августа – 3 сентября 2015 года посетил Китайскую Народную Республику с государственным визитом.

Главы государств Республики Казахстан и Китайской Народной Республики (в дальнейшем именуемые - Стороны) с удовлетворением отмечая значительные результаты, достигнутые в различных сферах сотрудничества между Казахстаном и Китаем, подтверждая взаимную приверженность положениям «Договора между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о добрососедства, дружбе и сотрудничестве» от 23 декабря 2002 года, «Совместной декларации о развитии всестороннего стратегического партнерства между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой» от 13 июня 2011 года и других двусторонних договоров и соглашений, укрепляя политическое доверие и взаимовыгодное сотрудничество, продолжая вносить вклад в обеспечение мира и устойчивого развития в регионе и в мире, заявляют о нижеследующем:

|

Стороны продолжают курс на развитие всестороннего стратегического партнерства и наполнение двусторонних отношений новым содержанием.

Китайская Народная Республика поддерживает международные инициативы Республики Казахстан, направленные на формирование сбалансированных и конструктивных отношений в Евразии, укрепление мира и стабильности в регионе и мире в целом, в том числе по дальнейшему проведению Съезда лидеров мировых и традиционных религий.

Стороны подтверждают, что будут воздерживаться от любых действий, несовместимых с целями и принципами Устава Организации Объединенных Наций, направленных против суверенитета, территориальной целостности и нерушимости границ друг друга.

Стороны признают историческое значение делимитации и демаркации линии казахстанско-китайской государственной границы и будут неукоснительно соблюдать все заключенные между двумя странами договоры о границе, в совместном построении мирной и дружественной казахстанско-китайской границы, содействовать развитию и процветанию приграничных регионов двух государств. Стороны будут продвигать скорейшее вступление в силу «Соглашения о режиме казахстанско-китайской государственной границы».

II

Стороны отметили, что Новая экономическая политика «Нурлы Жол» и инициатива Китая «Экономический пояс Шелкового пути» взаимно дополняют друг друга и позволяют глубже развивать всестороннее сотрудничество между двумя странами. Стороны используют данную возможность для дальнейшего укрепления двустороннего сотрудничества в области индустриализации и инвестиций.

Стороны намерены совместно развивать сотрудничество в сопряжении Новой экономической политики «Нурлы Жол» и «Экономического пояса Шелкового пути», руководствуясь духом открытости и принципом согласования, кооперации и взаимной выгоды.

Стороны договорились в рамках этих инициатив укреплять межрегиональные взаимные контакты и связи, сотрудничеств в сферах строительства инфраструктуры, торговли, туризма и инвестиций.

Стороны положительно оценивают совместное развитие транспортной инфраструктуры столицы Республики Казахстан, включая, но, не ограничиваясь проектом «Новая транспортная система города Астаны».

Стороны подчеркивают важность предстоящей Международной специализированной выставки ЭКСПО-2017 в городе Астана. Китайская сторона уже официально подтвердила свое участие в выставке ЭКСПО-2017, на которой продемонстрирует свою концепцию и подходы в области эффективного использования энергии.

Стороны полагают, что проекты в области индустриализации и инвестиций будут осуществляться при бережном отношении к окружающей среде. Стороны будут поощрять предприятия использовать новые и высокие технологии, создавать энергосберегающие производства с высокой добавленной стоимостью, производить конкурентоспособную продукцию.

Стороны готовы инициировать и поддерживать крупные проекты по сотрудничеству в области индустриализации и инвестиций, а также оказывать содействие и поддерживать свои финансовые институты в вопросах финансирования предприятий двух стран для реализации проектов.

Стороны оказывают друг другу необходимое содействие при взаимодействии компетентных органов своих государств по вопросу оформления виз в рамках

сотрудничества по реализации проектов в соответствии с национальными законодательствами государств Сторон.

III

Стороны едины во мнении, что Республика Казахстан и Китайская Народная Республика находятся на важном этапе развития. Стороны намерены предпринять новые шаги для повышения уровня и расширения сфер казахстанско-китайского торгово-экономического сотрудничества:

- содействовать оптимизации структуры товарооборота между двумя странами, активно стимулировать торговлю продукцией с высокой добавленной стоимостью и высоких технологий, прилагать усилия в продвижении сбалансированного развития двусторонней торговли;
- совершенствовать двустороннюю договорно-правовую базу сотрудничества в сферах торгово-экономического и инвестиционного сотрудничества между двумя странами;
- углублять взаимодействия в атомной сфере, продвигать проекты сотрудничества в области мирного использования атомной энергии, включая разработку урановых ресурсов, производство и поставку ядерного топлива.
- развивать сотрудничество между финансовыми институтами двух стран, прилагать усилия для создания условий по расширению использования национальных валют двух стран во взаиморасчетах в сфере торговли, финансирования и инвестиций, а также для реализации подписанных двусторонних соглашений;
- укреплять сотрудничество в сферах строительства железных и автомобильных дорог и другой трансграничной инфраструктуры, приграничных пунктов пропуска, инспекции и карантина, способствовать повышению благоприятных условий, позволяющих ускорять совершение таможенных операций и проведение таможенного контроля на границе;
- углублять сотрудничество в сфере контроля качества, в том числе создание механизма по обмену информации в области метрологии, стандартизации, сертификации и аккредитации;
- укреплять сотрудничество по вопросам допуска сельскохозяйственной продукции к экспорту и импорту;
- расширять сотрудничество в области сельского и лесного хозяйства, посредством улучшения условий для торговли сельхозпродукцией и привлечения инвестиций в агропромышленный комплекс, лесное хозяйство и деревообрабатывающую промышленность, оказания содействия взаимодействию сельскохозяйственных и деревообрабатывающих предприятий двух стран;
- углублять сотрудничество в сфере торговли зерновой продукцией.
- углублять связи в области науки и техники, прежде всего, путем совместных перспективных разработок, предполагающих финансовый и научно-технический вклад Сторон, полный инновационный цикл, надежную защиту прав интеллектуальной собственности;
- способствовать сотрудничеству между научно-исследовательскими институтами и вузами, совместно выполняющими научно-исследовательскую и опытно-конструкторскую работы, включая поставку научного и лабораторного оборудования;

- активно развивать межрегиональное сотрудничество, расширяя географию и сферы этого сотрудничества, содействуя переводу связей на плановую, регулярную основу, продолжить работу по развитию трансграничной транспортной инфраструктуры, приступить к совместной эксплуатации казахстанско-китайского Международного центра приграничного сотрудничества «Хоргос» для продвижения двустороннего торгово-экономического сотрудничества, улучшить условия для транзита китайских грузов через сеть казахстанских железных дорог;
- подписать Программу приграничного сотрудничества между РК и КНР и учредить Форум межрегионального сотрудничества РК и КНР, что в целом имеет важное значение;
- стимулировать переориентацию грузопотоков с морского на железнодорожный транспорт в обеспечении товарных потоков между Азией и Европой, через территорию Казахстана с применением механизмов конкурентной логистики;
- развивать интенсификацию культурно-гуманитарных обменов, подписать и реализовать новое Соглашение между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о культурно-гуманитарном сотрудничестве, активно продвигать взаимное учреждение культурных центров Казахстана и Китая, развивать сотрудничество между научно-исследовательскими центрами, рассмотреть возможность создания Евразийского центра по изучению Китая;
- расширять и углублять всеобъемлющее казахстанско-китайское энергетическое партнерство, развивать сотрудничество в новых проектах разведки и разработки нефтегазовых месторождений, переработки сырой нефти и увеличения экспорта энергоресурсов в Китай.

Стороны намерены ускорить расширение нефтепровода Казахстан-Китай, строительство Второго участка («Бейнеу-Бозой-Шымкент») газопровода «Казахстан - Китай», а также модернизацию Шымкентского нефтеперерабатывающего завода.

Казахстан в настоящее время намерен сотрудничать по вопросу строительства 4-го НПЗ с китайской стороной, а также рассмотреть возможность сотрудничества в переработке сырья в западных районах Китая, содействовать дальнейшему углублению комплексного сотрудничества в нефтегазовой области, расширению взаимодействия в угольной сфере, в том числе путем комплексной переработки угля и выпуска продукции с высокой добавленной стоимостью.

Стороны высоко оценивают работу казахстанско-китайской Совместной комиссии по использованию и охране трансграничных рек и продолжают укреплять сотрудничество в сфере рационального использования и охраны водных ресурсов трансграничных рек.

Стороны в оговоренные сроки в 2015 году начали консультации по проекту Соглашения между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о водodelении на трансграничных реках. Стороны продолжают обсуждение проекта данного документа, направленного на вывод межгосударственных отношений в области использования и охраны трансграничных рек на новый уровень сотрудничества. Стороны согласились в рамках 2-го заседания Специальной рабочей группы в сентябре 2015 года в г.Пекине конструктивно рассмотреть консолидированный проект Соглашения между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о водodelении на трансграничных реках.

Стороны приложат усилия до конца 2015 г. согласовать проектное решение по селезащитным сооружениям в бассейне реки Хоргос.

Стороны приложат усилия к укреплению сотрудничества в области охраны окружающей среды. Стороны позитивно рассмотрят возможность включения Казахстанско-китайской комиссии по сотрудничеству в области охраны окружающей среды в Казахстанско-китайский Комитет.

IV

Стороны отмечают, что терроризм, сепаратизм, экстремизм, транснациональная организованная преступность (незаконная транспортировка и продажа оружия, боеприпасов, наркотических средств, психотропных веществ и их прекурсоров, а также нелегальная миграция и экономические преступления) представляют серьезную опасность безопасности и стабильности государств.

Стороны продолжают тесное сотрудничество в двустороннем и многостороннем форматах в целях укрепления контактов между оборонными и правоохранительными органами в сфере обмена информацией и сотрудничества в других направлениях, обеспечения безопасности крупных мероприятий и совместных экономических проектов, энергохозяйства, в том числе, по борьбе с «трёмя злами» и трансграничными, экономическими и уголовными преступлениями.

Стороны укрепят приграничное управление и контроль между Казахстаном и Китаем, предотвращение и борьбу против проникновения террористических лиц и наркотиков, трансграничной контрабанды оружия и боеприпасов в приграничные районы двух государств.

Стороны намерены в течение года подписать Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об обеспечении режима безопасности и правопорядка на территории МЦПС «Хоргос».

V

Стороны считают, что в настоящее время в контексте происходящих в мире глубоких и сложных изменений, необходимо продолжить укреплять координацию и сотрудничество в рамках ООН, ШОС, СВМДА и других многосторонних структур, совместно противостоять глобальным и региональным вызовам, защищать общие интересы двух стран в целях обеспечения мира и безопасности в регионе, и в мире в целом.

Стороны положительно оценивая важную роль ШОС в обеспечении стабильности и безопасности, стимулировании экономического развития в регионе, будут прилагать усилия по дальнейшему развитию данной Организации в целях построения на пространстве ШОС гармоничного региона долгосрочного мира и совместного процветания.

Стороны продолжают укреплять сотрудничество в рамках СВМДА. Казахстанская сторона будет активно поддерживать китайскую сторону в период ее председательства в Форуме.

Стороны выражают готовность продолжать сотрудничество по развитию и продвижению процесса СВМДА, в том числе и по его дальнейшей институционализации.

Стороны приветствуют создание Азиатского банка инфраструктурных инвестиций.

Китайская Народная Республика поддерживает стремление Республики Казахстан играть активную роль в создании Банка, в качестве одного из

потенциальных стран-учредителей Азиатского банка инфраструктурных инвестиций.

VI

В связи с 70-й годовщиной окончания Второй мировой войны, Главы государств выражают глубокое уважение ко всем тем, кто во времена тяжелых испытаний отстоял мир и свободу человечества.

Совместная союзническая борьба всех государств против фашизма, а также движений сопротивления в оккупированных странах не подлежит забвению. Примеры непревзойденного героизма, доблести и самопожертвования, проявленные на полях сражений и в тылу, останутся бессмертными.

Всемирно-историческое значение Великой Победы бесспорно: ее результатом стало формирование новой системы международных отношений на основе общепризнанных основных норм и принципов международного права и создание Организации Объединенных Наций, призванной поддерживать международный мир и безопасность.

Народы Казахстана и Китая едины в том, что только уважительная память к Великой Победе, передаваемая из поколения в поколение, может служить надежной гарантией недопущения новых войн и способствовать укреплению мира, взаимопонимания и доверия между народами.

Подписано в г.Пекине, 31 августа 2015 года, в двух экземплярах, каждый на казахском, китайском и русском языках.

Президент
Республики Казахстан
Н.А.Назарбаев

Председатель
Китайской Народной Республики
Си Цзиньпин

г.Пекин, 31 августа 2015 г.

Совместное заявление Республики Казахстан и Китайской Народной Республики о развитии вечного всестороннего стратегического партнерства

Президент Республики Казахстан Касым-Жомарт Кемелевич Токаев, по приглашению Председателя Китайской Народной Республики Си Цзиньпина, 10-12 сентября 2019 года посетил Китайскую Народную Республику с государственным визитом.

Главы двух государств провели переговоры в теплой и дружественной атмосфере, высоко оценили значительные результаты, достигнутые в различных сферах между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой (далее - Стороны) за 27 лет установления дипломатических отношений, провели глубокий обмен мнениями и достигли широкого взаимопонимания по вопросам двусторонних отношений, взаимовыгодного сотрудничества, а также международным и региональным вопросам, представляющим взаимный интерес.

Стороны подтвердили взаимную приверженность положениям Договора о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой от 23 декабря 2002 года, Совместной декларации

Республики Казахстан и Китайской Народной Республики о развитии всестороннего стратегического партнерства от 13 июня 2011 года, Совместной декларации Республики Казахстан и Китайской Народной Республики о дальнейшем углублении всестороннего стратегического партнерства от 7 сентября 2013 года, Совместной декларации Республики Казахстан и Китайской Народной Республики о новом этапе отношений всестороннего стратегического партнерства от 31 августа 2015 года, Совместного заявления Республики Казахстан и Китайской Народной Республики от 8 июня 2017 года, Совместного заявления Республики Казахстан и Китайской Народной Республики от 7 июня 2018 года и других двусторонних документов, высоко оценивают их важное историческое и практическое значение.

Стороны считают, что в настоящее время казахстанско-китайское всестороннее стратегическое партнерство сохраняет высокий уровень взаимодействия и стало образцом отношений между соседними странами.

Стороны рассматривают стабильность и развитие друг друга как хорошую возможность для собственного развития, а укрепление взаимной поддержки и углубление всестороннего сотрудничества являются общими чаяниями Сторон.

В новой ситуации Стороны, единогласно решив развивать казахстанско-китайские отношения вечного всестороннего стратегического партнерства в духе взаимной выгоды, непоколебимой дружбы, взаимного доверия и всеобъемлющего сотрудничества перед общими вызовами, заявляют о нижеследующем:

I

Стороны отмечают, что Казахстан и Китай находятся на ключевом этапе государственного развития, национального возрождения и углубления межгосударственных отношений.

Стороны будут развивать двусторонние отношения в качестве приоритетного направления внешней политики своих государств, решительно поддерживать основную политическую повестку дня друг друга.

Казахстанская сторона сердечно поздравляет с 70-летием образования Китайской Народной Республики и высоко оценивает великие достижения в развитии и строительстве Китая.

Казахстанская сторона, считая, что идеи Си Цзиньпина о социализме с китайской спецификой в новую эпоху определила направление дальнейшего развития Китая, которое имеет большое эпохальное значение, желает китайскому народу успешной реализации целей «двух столетий».

Китайская сторона высоко оценивает успешное проведение в июне 2019 года в Казахстане внеочередных президентских выборов, которые имеют важное значение для процветания и стабильности Казахстана и региона в целом.

Китайская сторона восхищается значительными достижениями в деле развития и строительства государства, реализации независимой и миролюбивой внешней политики, достигнутыми за 28 лет независимости Республики Казахстан под мудрым руководством Первого Президента Республики Казахстан – Елбасы Н.Назарбаева, а также поддерживает Президента Республики Казахстан К.Токаева, под руководством которого Казахстан продолжит реализацию нового этапа развития.

Стороны подтверждают, что политическое взаимодействие является важной основой отношений всестороннего стратегического партнерства Казахстана и Китая. Стороны продолжают оказывать взаимную поддержку по вопросам,

затрагивающим государственный суверенитет, безопасность и территориальную целостность, а также другим вопросам, представляющим коренные интересы.

Стороны подтверждают, что не будут участвовать в каких-либо союзах или объединениях, не будут заключать международные договоры с третьими странами, наносящие ущерб интересам суверенитета, безопасности и территориальной целостности другой стороны, не будут допускать на территории своей страны деятельность третьих стран, каких-либо организаций, объединений или людей, которые могут нанести ущерб государственному суверенитету, безопасности и территориальной целостности другой стороны.

Казахстанская сторона твердо поддерживает принцип «одного Китая» и подтверждает, что правительство Китайской Народной Республики является единственным законным правительством, представляющим весь Китай. Тайвань и Тибет являются неотъемлемыми частями территории Китая. Казахстанская сторона выступает против «независимости Тайваня» в какой-либо форме, поддерживает мирное развитие отношений между двумя берегами и все усилия правительства КНР по осуществлению мирного воссоединения Китая. Китайская сторона твердо поддерживает самостоятельно избранный путь развития Казахстана и меры, предпринимаемые правительством Казахстана для поддержания внутrigосударственной стабильности, межнационального согласия и стимулирования социально-экономического развития.

Стороны продолжают поддерживать положительную традицию тесных контактов на высшем уровне, всемерно развивать важную стратегическую руководящую роль «дипломатии глав государств» в развитии двусторонних отношений, совершенствовать механизм регулярных встреч глав правительств Казахстана и Китая, поддерживать высокоэффективную работу Комитета по сотрудничеству РК-КНР.

Стороны намерены добросовестно реализовывать договоренности, достигнутые лидерами двух государств, поддерживать сотрудничество правительственных ведомств, законодательных органов, политических партий, общественных организаций, предприятий и финансовых учреждений двух стран, укреплять взаимодействие по обмену опытом в сфере управления государством.

II

Стороны отмечают, что Новая концепция развития Китая и цели «двух столетий» совместно с концепцией развития Казахстана в условиях Четвертой промышленной революции будут иметь важное определяющее значение для развития Казахстана и Китая, а также готовы путем углубления сотрудничества осуществлять совместное развитие.

Стороны отмечают, что практическое сотрудничество является движущей силой развития отношений всестороннего стратегического партнерства между Казахстаном и Китаем. Стороны готовы совместными усилиями продвигать создание открытой мировой экономики. Стороны, намереваясь внести активный вклад в стабильное развитие мировой экономики, подтверждают приверженность содействию экономической глобализации и либерализации торговли, защите системы многосторонней торговли, ядром которой является Всемирная торговая организация, решительному возражению унилатерализму и протекционизму, а также стремление к обеспечению справедливых условий конкуренции,

способствованию реализации более открытой, толерантной, сбалансированной и взаимовыгодной экономической политики.

Стороны, высоко оценивая 2-й Форум международного сотрудничества «Один пояс, один путь», который состоялся в Пекине в апреле 2019 года, готовы, в соответствии с достигнутыми важными договоренностями в ходе Форума, продвигать эффективное совместное строительство инициативы «Один пояс, один путь».

Стороны отмечают, что, благодаря совместному сотрудничеству в рамках реализации китайской инициативы «Один пояс, один путь», достигнуты плодотворные результаты, которые имеют важное значение для дальнейшего продвижения двусторонних отношений.

Стороны отмечают, что сопряжение между Новой экономической политикой «Нурлы жол» и строительством «Экономического пояса Шелкового пути» играет важную роль для дальнейшего развития двустороннего сотрудничества.

Стороны приветствуют подписание Меморандума о взаимопонимании по реализации Плана сотрудничества по сопряжению Новой экономической политики «Нурлы жол» и строительства «Экономического пояса Шелкового пути».

Стороны намерены продолжать повышать уровень сотрудничества и расширять следующие его сферы:

1) расширять масштабы двусторонней торговли, диверсифицировать структуру товарооборота между двумя странами, находить новые источники роста двусторонней торговли, активно исследовать возможности инновационного сотрудничества, стимулировать торговлю продукцией с высокой добавленной стоимостью и высоких технологий, прилагать усилия в продвижении сбалансированного развития двусторонней торговли. В целях эффективного продвижения двустороннего торгово-экономического сотрудничества будет разработана Программа развития казахстанско-китайского торгово-экономического сотрудничества.

Китайская сторона приветствует казахстанскую сторону в качестве почетного гостя и приглашает принять участие во 2-й Китайской международной импортной выставке, которая состоится в Шанхае в ноябре 2019 года;

2) углублять сотрудничество в сфере производственных мощностей и инвестиций. Стороны в полной мере реализуют координирующую роль механизма диалога и сотрудничества между Казахстаном и Китаем в сфере производственных мощностей и инвестиций для укрепления политического сопряжения и информационных каналов связи. Стороны развивают роль платформы Казахстанско-китайского фонда сотрудничества в области производственных мощностей, льготного кредитования китайско-казахстанского сотрудничества в области производственных мощностей и Международного финансового центра «Астана» в целях обновления и усиления финансовой поддержки и содействия реализации большего количества важных проектов.

Стороны продолжают реализацию Соглашения между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о порядке оформления виз с деловыми целями в рамках сотрудничества в области индустриализации и инвестиций от 14 декабря 2015 года;

Стороны продолжают дальнейшее согласование нового проекта Соглашения между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о поощрении и взаимной защите инвестиций;

3) расширять энергетическое сотрудничество, в том числе в сферах нефти и газа, мирного использования атомной энергии, электроэнергетики, возобновляемых источников энергии, в соответствии с подписанными двусторонними документами;

4) расширять сотрудничество двух стран в финансовой сфере. Стороны поддерживают развитие и функционирование Международного финансового центра «Астана» и поощряют финансовые институты двух стран к углублению сотрудничества с ним.

Стороны будут увеличивать объемы использования национальных валют в сферах торговли, финансирования и инвестиций, внедрять инновационные методы финансирования и гарантий, эффективно использовать различные инвестиционные платформы, комбинировать инвестиции и кредиты;

5) укреплять сотрудничество в сфере трансграничной электронной торговли. Стороны создадут механизм взаимодействия в сфере электронной торговли, новую платформу и новую модель сотрудничества, а также будут стимулировать сопряжение национальных программ развития в сфере цифровой экономики;

6) синхронно укреплять строительство в сферах строительства пунктов пропуска и другой трансграничной инфраструктуры, таможни, инспекции, карантина и пограничных пунктов пропуска, по вопросам взаимного обмена информацией, взаимному признанию таможенного контроля, взаимной помощи в правоохранительной деятельности и организации «одного окна» международной торговли, дальнейшего стимулирования безопасной и благоприятной торговли. Стороны будут непрерывно повышать эффективность управления и эксплуатации пунктов пропуска и уровень взаимной связи и доступа;

7) укреплять сотрудничество в сфере сельского хозяйства. Стороны на основе положительных результатов в торговле сельскохозяйственной продукцией продолжат укреплять взаимодействие в сферах допуска продукта аграрной отрасли, инвестирования в сельское хозяйство, налаживания полного цикла «посадка, разведение и переработка», животноводства и ветеринарии, фитосанитарии и обмена инновационными технологиями в области агропромышленного комплекса;

8) изучать новые модели и проекты сотрудничества в сферах научно-технических и информационных технологий. Стороны будут стимулировать взаимодействие между соответствующими научно-исследовательскими учреждениями и высшими учебными заведениями;

9) развивать сотрудничество в военно-технической сфере путем активной реализации совместных проектов;

10) укреплять сотрудничество в сфере космоса. Стороны будут проводить на регулярной основе экспертные консультации, а также содействовать активному обмену опытом и подготовке специалистов в данной сфере;

11) укреплять казахстанско-китайское сотрудничество в области международных перевозок, повышать уровень по содействию перевозкам, создавать благоприятные условия для повышения конкурентоспособности международного автомобильного коридора «Казахстан-Китай»;

12) ускорить развитие международных железнодорожных грузовых перевозок, включая развитие контейнерных перевозок по направлениям «Китай - Казахстан - Центральная Азия», «Китай - Казахстан - Европа», «Китай - Казахстан - страны Персидского залива», повышение эффективности перегрузки контейнеров, упрощение таможенного оформления, создание благоприятных условий для перевозки грузов Китая транзитом через Казахстан;

13) совместно обеспечить эффективную эксплуатацию казахстанско-китайского Международного центра приграничного сотрудничества «Хоргос», проявить роль координационного механизма министерского уровня, строго выполнять ранее подписанные документы, укрепить координацию планов и политики сторон, повышать уровень совместной эксплуатации и управления;

14) содействовать межчеловеческому обмену сторон и непрерывному повышению благоприятного для этого уровня;

15) углублять межрегиональное сотрудничество, стимулировать установление побратимских отношений между городами для расширения географии и сфер сотрудничества. Стороны положительно оценивают проведение 2-го заседания Форума межрегионального сотрудничества РК- КНР в Алматы в мае 2019 года;

16) укреплять культурно-гуманитарные обмены, расширять сотрудничество между СМИ, содействовать академическому обмену между казахстанскими и китайскими учеными, укреплять сотрудничество в сфере взаимного перевода литературных произведений и фильмов двух стран, тесно обмениваться визитами литературно-художественных групп. Стороны будут продолжать развивать сотрудничество в сферах образования, медицины, спорта, молодежи и туризма. Стороны в рамках Года молодежи в Казахстане будут проводить соответствующие мероприятия, стимулировать взаимопонимание и дружбу между молодежью двух стран. Китайская сторона приветствует казахстанскую сторону в проведении Года туризма Казахстана в Китае;

17) развивать дух Великого Шелкового пути, укреплять взаимодействие, защиту и передачу культурного наследия, стимулировать реставрацию достопримечательностей и расширять сотрудничество в сфере совместного проведения археологических исследований.

III

Стороны высоко оценивают результаты казахстанско-китайской Совместной комиссии по использованию и охране трансграничных рек Комитета по сотрудничеству РК-КНР. Стороны намерены далее укреплять и углублять сотрудничество в сфере использования и охраны трансграничных рек между двумя государствами на основе принципа равноправия, добрососедства и взаимной выгоды.

Стороны продолжают совместно управлять и эксплуатировать совместный объединенный гидроузел «Достык» на реке Хоргос.

Стороны позитивно оценивают завершение работ по реконструкции водозаборного сооружения на реке Сумбе в апреле 2019 г. и начало строительства селезадерживающей плотины «Алмалы» («Чукурбулак») на реке Хоргос.

Стороны намерены активизировать работу по согласованию проекта Соглашения между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о водodelении на трансграничных реках.

IV

Стороны отмечают, что сотрудничество в сфере безопасности является важной составляющей казахстанско-китайского многовекторного сотрудничества, положительно оценивают результаты взаимодействия правоохранительных органов в области безопасности и обороны.

Стороны считают, что «силы трех зол», незаконный оборот

наркотиков, киберпреступность, тяжкие насильственные преступления и различные формы транснациональной организованной преступности создают угрозу для безопасности и стабильности двух государств.

Для эффективного противостояния вышеуказанным угрозам и вызовам, Стороны намерены продолжить углублять сотрудничество по линии безопасности, укреплять обмен между ведомствами-контрагентами, поддерживать безопасность государственной границы, совместно бороться с «силами трех зол», контрабандой наркотиков, киберпреступностью, серьезными насильственными преступлениями и транснациональной организованной преступностью в целях поддержания безопасности и стабильности двух государств.

Стороны выразили намерение продолжить укрепление сотрудничества в области безопасности между полицейскими и правоохранительными органами в Международном центре приграничного сотрудничества «Хоргос», усилить совместную правоохранительную активность и обеспечить правопорядок в Центре.

Стороны намерены в дальнейшем углублять практическое сотрудничество в военной области, продолжить организацию взаимных визитов, подготовку кадров, проведение совместных учений, тренировок, соревнований и других мероприятий, а также совместно участвовать в многостороннем сотрудничестве в сфере обороны и безопасности в рамках Шанхайской организации сотрудничества.

Стороны считают, что коррупция угрожает национальной и региональной стабильности и препятствует процессу социально-экономического развития. Стороны готовы на основе Конвенции Организации Объединенных Наций против коррупции и соответствующих двусторонних документов проводить обмен опытом по борьбе с коррупцией, совместно содействовать строительству «неподкупного Шелкового пути», укреплять многостороннее и двустороннее сотрудничество между судебными и правоохранительными органами в борьбе с коррупцией и взяточничеством.

V

Стороны отмечают идентичные или схожие позиции двух государств по ряду важных международных и региональных вопросов. Казахстанская сторона позитивно оценивает выдвинутую Председателем КНР Си Цзиньпином новую модель международных отношений и инициативу строительства сообщества единой судьбы человечества, что является вкладом китайской мудрости в совершенствование глобального управления. Китайская сторона позитивно оценивает казахстанскую концепцию «G-Global», как полезную платформу для реагирования на международные политические и экономические кризисы, поддерживает конструктивную роль казахстанской стороны в международных делах.

Стороны намерены в дальнейшем укреплять координацию и кооперацию в Организации Объединенных Наций (далее - ООН), Шанхайской организации сотрудничества (далее - ШОС), Соплеванной по взаимодействию и мерам доверия в Азии (далее - СВМДА), Форуме «Азия-Европа» и других многосторонних механизмах, совместно реагировать на глобальные и региональные вызовы, защищать общие интересы двух стран, обеспечивать мир и безопасность в данном регионе и в мире в целом.

Стороны едины во мнении, что мировое сообщество может эффективно реагировать на новые вызовы и угрозы только совместными усилиями. Казахстан и

Китай намерены более тесно и эффективно взаимодействовать в международных и региональных делах, совместно содействовать миру, стабильности, развитию и процветанию в регионе и в мире в целом.

Стороны подтверждают ключевую роль ООН в международных делах, будут укреплять взаимодействие двух государств в рамках ООН и других многосторонних структурах, стимулировать развитие мирового порядка и системы в более справедливом и рациональном развитии.

Стороны считают, что реформа Совета Безопасности ООН затрагивает будущее ООН и коренные интересы всех государств-членов Организации, в связи с чем необходимо путем полноценных и демократических согласований найти «комплексные» пути решения вопроса и достигнуть самых широких договоренностей, отражающих интересы и озабоченности всех сторон. Стороны выступают против насильственного продвижения проектов реформы, вызывающих значительные разногласия.

Стороны с удовлетворением констатируют, что ШОС стал важной конструктивной силой в международных отношениях. Организация обладает огромным потенциалом в деле эффективного противодействия новым вызовам и угрозам.

Стороны, опираясь на «шанхайский дух», который воплощает взаимное доверие, взаимную выгоду, равенство, взаимные консультации, уважение к многообразию культур, стремление к совместному развитию, цели и задачи Хартии ШОС и Стратегию развития ШОС до 2025 г., намерены и далее развивать сотрудничество в сферах политики, безопасности, экономики, а также культурно-гуманитарной, научно-технической и других областях.

Стороны отметили, что СВМДА является важной площадкой для диалога и сотрудничества в сфере региональной безопасности в Азии. Стороны продолжают участвовать в продвижении процесса СВМДА, углублять сотрудничество в различных областях мер доверия, прилагать усилия для обеспечения общей, комплексной, основанной на сотрудничестве устойчивой безопасности.

Стороны поддерживают расширение СВМДА и ее внешних контактов, будут содействовать повышению роли СВМДА в сфере региональной безопасности и развития.

Стороны выразили готовность укреплять координацию в рамках Форума «Азия-Европа», совместно содействовать практическому сотрудничеству между Азией и Европой в сферах торговли и экономики, транспорта и логистики, энергетики, образования, продовольственной безопасности, инноваций и коммуникаций.

Стороны подчеркивают, что политическое урегулирование является единственным правильным путем по решению сирийского кризиса. Китайская сторона высоко оценивает усилия Казахстана по урегулированию ситуации в Сирии. При этом Астанинский процесс по Сирии является важной площадкой в процессе мирного урегулирования конфликта. Казахстанская сторона высоко оценивает конструктивную роль китайской стороны в продвижении политического разрешения сирийской проблемы.

Стороны поддерживают международное сообщество, на основе уважения независимости, суверенитета, единства и территориальной целостности Афганистана, выразили готовность оказывать афганскому правительству помощь мирному восстановлению страны и мирному процессу «под руководством и усилиями самих афганцев».

Президент Республики Казахстан Касым-Жомарт Кемелевич Токаев поблагодарил Председателя Китайской Народной Республики Си Цзиньпина за тёплый и дружественный приём казахстанской делегации, и пригласил Председателя Си Цзиньпина в удобное для сторон время посетить Казахстан с государственным визитом.

Подписано в Пекине, 11 сентября 2019 года, в двух экземплярах, каждый на казахском, китайском и русском языках.

Президент
Республики Казахстан
К.К. Токаев

Председатель
Китайской Народной Республики
Си Цзиньпин

г.Пекин, 11 сентября 2019 г.

6. ПОЛНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ДОГОВОРОВ И СОГЛАШЕНИЙ МЕЖДУ РЕСПУБЛИКОЙ КАЗАХСТАН И КИТАЙСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКОЙ

№	Наименование международного договора	Дата и место подписания	Статус	Примечание	НПА о ВГП
1	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об открытии на территории Казахстана китайских магазинов	Пекин, 26.02.1992	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
2	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о государственном кредите для поставок оборудования и товаров из Китайской Народной Республики в Республику Казахстан	Пекин, 26.02.1992	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
3	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о создании Межправительственной Казахстанско-китайской комиссии по торгово-экономическому и научно-техническому сотрудничеству	Пекин, 26.02.1992	Утратило силу	Вступило в силу с даты подписания. Срок действия истек 17.05.2004	Без процедур

№	Наименование международного договора	Дата и место подписания	Статус	Примечание	НПА о ВГП
4	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о взаимных поездках граждан	Пекин, 26.02.1992	Утратило силу	Вступило в силу на 30-й день после подписания - 27.03.1992 г. Срок действия истек 01.02.1994 г.	Без процедур
5	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о поощрении и взаимной защите инвестиций	Пекин, 10.08.1992	Действует	Вступило в силу 18.08.1994	Постановление ВС РК о ратификации № 76-XII от 08.06.1994
6	Консульский договор между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой	Пекин, 10.08.1992	Действует	Вступил в силу 30.04.1994	Постановление ВС РК о ратификации № 1940-XII от 29.01.1993
7	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об открытии пунктов пропуска через государственную границу	Пекин, 10.08.1992	Утратило силу	Вступило в силу с даты подписания. Срок действия истек 10 августа 2002 г.	Без процедур
8	Соглашение о сотрудничестве между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики в области образования	Пекин, 10.08.1992	Утратило силу	Вступило в силу с даты подписания. Срок действия истек 31 июля 1995 года	Без процедур
9	Соглашение о культурном сотрудничестве между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой	Пекин, 10.08.1992	Утратило силу	Вступило в силу с даты подписания. Срок действия истек 10 августа 2002 г.	Без процедур
10	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о международном автомобильном сообщении	Пекин, 26.09.1992	Действует	Вступило в силу 15.05.1993	ППРК об утверждении № 263 от 05.04.1993

11	Соглашение о развезывании международных перевозок грузов в контейнерах между железными дорогами Республики Казахстан и Китайской Народной Республики	Пекин, 26.09.1992	Утратило силу	Вступило в силу с даты подписания. Срок действия истек 26.09.1996	Без процедур
12	Договор между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о правовой помощи по гражданским и уголовным делам	Пекин, 14.01.1993	Действует	Вступил в силу 12.07.1995	УПРК о ратификации № 2309 от 30.05.1995
13	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о поездках граждан по служебным делам	Пекин, 18.10.1993	Действует	Вступило в силу с 01.02.1994	Без процедур
14	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о воздушном сообщении	Пекин, 18.10.1993	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
15	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о порядке оформления виз при взаимных поездках граждан	Алматы, 31.12.1993	Действует	Вступило в силу с 01.02.1994	Без процедур
16	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о предоставлении Республики Казахстан государственного кредита	Алматы, 26.04.1994	Действует	Действует до полного выполнения обязательств, вытекающих из Соглашения	Кредит, предоставленный Казахстану Китаем (50 млн. китайских юаней), используется в соответствии с ПП РК «Об использовании кредита КНР» № 1056 от 26.08.96

17	Соглашение между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о казахстанско-китайской государственной границе	Алматы, 26.04.1994	Действует	Вступило в силу 11.09.1995	УПРК о ратификации № 2331 от 15.06.1995
18	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о научно-техническом сотрудничестве	Алматы, 30.12.1994	Утратило силу	Вступило в силу 30.12.1994. Срок действия истек 30.12.2004	Без процедур
19	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об использовании морского порта Китая Ляньюньган для переработки и транспортировки казахстанских транзитных грузов	Пекин, 11.09.1995	Действует	Вступило в силу с даты подписания 11.09.1995	Без процедур
20	Договор между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о выдаче	Алматы, 05.07.1996	Действует	Вступил в силу 10.02.1999	ЗРК о ратификации № 123-1 ЗРК от 13.06.1997
21	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о военно-техническом сотрудничестве	Алматы, 05.07.1996	Утратило силу	Вступило в силу 26.03.1998 Срок действия истек 26.03. 2008 г.	ППРК об утверждении №258 от 24.02.1997
22	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики по сотрудничеству в обеспечении качества и взаимном освидетельствовании импортно-экспортных товаров	Алматы, 05.07.1996	Действует	Вступило в силу 27.01.1997	ППРК об утверждении № 1165 от 24.09.1996
23	Протокол между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об оказании безвозмездного военного содействия Республике Казахстан Китайской Народной Республикой	Алматы, 14.06.1997	Утратил силу	Вступил в силу 14.06.1997. Срок действия истек 11.10.2006	Без процедур

24	Дополнительное Соглашение между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о казахстанско-китайской государственной границе	Алматы, 24.09.1997	Действует	Вступило в силу 07.04.1999	ЗРК о ратификации № 352-1 ЗРК от 24.03.1999
25	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в области нефти и газа	Алматы, 24.09.1997	Недейс- твующий	Вступает в силу со дня получения последнего письменного уведомления о выполнении Сторонами ВГП. Стороны не выполнили ВГП	ППРК №441 от 23.05.2006
26	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве и взаимопомощи в таможенных делах	Алматы, 26.09.1997	Действует	Вступило в силу 03.08.1999	ППРК об утверждении № 406 от 12.04.1999
27	Дополнительное Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об оказании безвозмездного военного содействия Республике Казахстан Китайской Народной Республикой	Пекин, 04.10.1997	Утратило силу	Вступило в силу с даты подписания. Срок действия истек 11.10.2006	Без процедур
28	Соглашение в форме обмена письмами о предоставлении китайской стороной безвозмездной помощи в размере 5 миллионов юаней (\$ 600 000) для проведения переписи населения РК в 1999 году	Пекин, 07.05.1998	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
29	Дополнительное Соглашение между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о казахстанско-китайской государственной границе	Алматы, 04.07.1998	Действует	Вступило в силу 07.04.1999	ЗРК о ратификации № 351-1 ЗРК от 24.03.1999

30	Обмен нотами между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой об открытии Почетного Консульства Республики Казахстан в Специальном административном районе Сянган, КНР	Пекин, 24.12.1998	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
31	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о предоставлении безвозмездной помощи Правительству Китайской Народной Республики Вооруженным Силам Республики Казахстан на сумму 3 000 000 китайских юаней	Алматы, 30.12.1999	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
32	Рамочное Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о предоставлении Китайской Народной Республики льготного кредита Республике Казахстан	Пекин, 09.07.1999	Утратило силу	Вступило в силу с даты подписания. Срок действия 09.07.2002	Без процедур
33	Соглашение о предоставлении безвозмездной помощи Правительством Китайской Народной Республики Правительству Республики Казахстан	Пекин, 23.11.1999	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
34	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в области антимонопольной политики и борьбы с недобросовестной конкуренцией	Пекин, 23.11.1999	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
35	Соглашение о предоставлении безвозмездной помощи Правительству Китайской Народной Республики Правительству Республики Казахстан	Астана, 19.04.2000	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур

36	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о предоставлении безвозмездной помощи Правительства Китайской Народной Республики Вооруженным Силам Республики Казахстан на сумму 3 000 000 китайских юаней.	Пекин, 24.04.2000	Утратило силу	Вступило в силу с даты подписания. Срок действия истек 11.10.2006	Без процедур
37	Соглашение о предоставлении безвозмездной помощи Правительством Китайской Народной Республики Правительству Республики Казахстан	Астана, 28.07.2000	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
38	Обменные ноты между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой относительно льгот в области налогообложения, предоставляемых Республикой Казахстан дипломатическим и приравненным к ним представителям.	Алматы, 07.09.2000	Действует	Вступили в силу с даты подписания	Без процедур
39	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в сфере использования и охраны трансграничных рек	Астана, 12.09.2001	Действует	Вступило в силу 01.10.2002;	ППРК об утверждении №989 от 10.09.2002
40	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об избежании двойного налогообложения и предотвращении уклонения от налогообложения в отношении налогов на доход	Астана, 12.09.2001	Действует	Вступило в силу 09.08.2003	ЗРК о ратификации № 421-II ЗРК от 02.06.2003

41	Соглашение в форме обмена письмами между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о предоставлении Правительству Республики Казахстан безвозмездной помощи в размере десяти миллионов китайских юаней	Астана, 12.09.2001	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
42	Соглашение в форме обмена письмами между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о предоставлении Правительством Китайской Народной Республики безвозмездной помощи в размере пяти миллионов китайских юаней для поставки материальных средств или для реализации проектов	Астана, 14.01.2002	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
43	Протокол между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о демаркации линии казахстанско-китайской государственной границы	Пекин, 10.05.2002	Действует	Вступил в силу 29.07.2003	ЗРК о ратификации № 469-II ЗРК от 04.07.2003
44	Договор о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой	Пекин, 23.12.2002	Действует	Вступил в силу 03.06.2003	ЗРК о ратификации № 420-II от 02.06.2003
45	Соглашение между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о сотрудничестве в борьбе с терроризмом, сепаратизмом и экстремизмом	Пекин, 23.12.2002	Действует	Вступило в силу 03.07.2003	Указ Президента РК об утверждении № 1098 от 02.06.2003

46	Обмен письмами между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о предоставлении Правительству Народной Республики Казахстан безвозмездной помощи в размере 10 миллионов китайских юаней, предназначенную для реализации проекта в гуманитарной области	Пекин, 23.12.2002	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
47	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о предотвращении опасной военной деятельности	Пекин, 23.12.2002	Недействующий	КНР не выполнил ВГП	ЗРК о ратификации № 560-II ЗРК от 11.06.2004
48	Обмен писем между Вице-министром индустрии и торговли РК Оразбакова Г.И. и Вице-министра внешней торговли и экономического сотрудничества КНР Чжоу Кэжэня, которые являются Соглашением между Правительствами РК и Китая о предоставлении Правительством КНР Правительству РК безвозмездной помощи в размере пяти миллионов китайских юаней	Астана, 21.11.2002	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
49	Соглашение в форме обмена письмами между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о предоставлении безвозмездной помощи Правительству Китайской Народной Республики Правительству Республики Казахстан в сумме 20 млн. китайских юаней для реализации проектов в области образования	Астана, 03.06.2003	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур

50	Соглашение в форме обмена письмами между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об условиях использования безвозмездной помощи Правительства Китайской Народной Республики Правительству Республики Казахстан (реконструкция телекоммуникационной сети Костанайской области)	Астана, 26.08.2003	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
51	Соглашение в форме обмена нотами между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об учреждении Генерального консульства Республики Казахстан в Специальном административном районе Сянган Китайской Народной Республики с консульским округом, включающим Специальный административный район Сянган и Специальный административный район Аомынь	Пекин, 02.07.2003	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
52	Соглашение в форме обмена письмами между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об условиях использования безвозмездной помощи Правительством Китайской Народной Республики Правительству Республики Казахстан	Астана, 30.12.2003	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
53	Рамочное соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о развитии всестороннего сотрудничества в области нефти и газа	Пекин, 17.05.2004	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур

54	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о создании казахстанско-китайского Комитета по сотрудничеству	Пекин, 17.05.2004	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
55	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о торговом-экономическом сотрудничестве	Пекин, 17.05.2004	Действует	Вступило в силу 18.08.2010	ППРК об утверждении № 880 от 20.08.2004
56	Соглашение о сотрудничестве между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики по карантину и защите растений	Пекин, 17.05.2004	Действует	Вступило в силу 27.08.2004	ППРК об утверждении № 879 от 20.08.2004
57	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в области здоровья и карантина животных	Пекин, 17.05.2004	Действует	Вступило в силу 16.08.2004	ППРК об утверждении № 832 от 10.08.2004
58	Рамочное соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о создании Международного центра приграничного сотрудничества «Хоргос»	Кульджа, 24.09.2004	Действует	Вступило в силу 28.10.2005	ППРК об утверждении № 204 от 04.03.2005
59	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в борьбе с преступностью	Астана, 19.05.2005	Действует	Вступило в силу 07.02.2007	ППРК об утверждении № 1147 от 30.11.2006
60	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о регулировании деятельности Международного центра приграничного сотрудничества «Хоргос»	Астана, 04.07.2005	Действует	Вступило в силу 28.10.2005	ППРК об утверждении № 877 от 25.08.2005

61	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об учреждении Генерального консульства Республики Казахстан в г. Шанхай (в форме обмена нотами)	Пекин, 25.03.2005	Действует	С даты получения РК ноты КНР	Без процедур
62	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об использовании безвозмездной помощи Правительства Китайской Народной Республики Правительству Республики Казахстан (в форме обмена нотами)	Астана, 10.03.2006	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
63	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о режиме казахстанско-китайской государственной границы	Пекин, 20.12.2006	Действует	Вступило в силу 25.12.2015	ЗРК о ратификации № 371-V ЗРК от 29.10.2015
64	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о таможенном контроле энергоресурсов, перемещаемых через казахстанско-китайскую государственную границу трубопроводным транспортом	Пекин, 20.12.2006	Действует	Вступило в силу 14.12.2010	ЗРК о ратификации № 292-IV от 24.06.2010
65	Протокол о внесении изменений и дополнений в Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о регулировании Международного центра приграничного сотрудничества «Хоргос» от 4 июля 2005 года	Пекин, 20.12.2006	Действует	Вступил в силу 15.06.2007	ППРК об утверждении № 366 от 07.05.2007

66	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о взаимном признании документов об образовании и ученых степенях	Пекин, 20.12.2006	Действует	Вступило в силу 16.11.2007	ППРК об утверждении № 1040 от 06.11.2007
67	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о режиме казахстанско-китайской государственной границы	Пекин, 20.12.2006	Действующий	Вступило в силу 25.12.2015	КНР выполнил ВГП
68	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Специального Административного Района Гонконг Китайской Народной Республики о международном воздушном сообщении	Гонконг, 22.12.2006	Недействующий	с даты последнего письменного уведомления о выполнении ВГП	РК не выполнила ВГП
69	Соглашение в форме обмена нотами между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об открытии Генерального Консульства Китайской Народной Республики в городе Алматы	Астана, 18.08.2007	Действует	Вступило в силу со дня вручения ноты от 18 августа 2007 года	Без процедур
70	Протокол о внесении изменений и дополнений в Рамочное соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о развитии всестороннего сотрудничества в области нефти и газа от 17 мая 2004- года	Астана, 18.08.2007	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
71	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в строительстве и эксплуатации газопровода Казахстан-Китай	Астана, 18.08.2007	Действует	Вступило в силу 08.06.2010	ЗРК о ратификации № 218-IV от 04.12.2009

72	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о некоторых вопросах сотрудничества при эксплуатации магистрального нефтепровода «Атасу-Алашанькоу»	Астана, 18.08.2007	Недействующий	РК не выполнила ВГП	КНР выполнил ВГП
73	Протокол о внесении изменений и дополнений в Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о создании казахстанско-китайского Комитета по сотрудничеству от 17 мая 2004 года	Астана, 31.10.2008	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
74	Протокол к Рамочному соглашению между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о развитии всестороннего сотрудничества в области нефти и газа от 17 мая 2004 года	Пекин, 14.10.2009	Утратил силу	Вступил в силу с даты подписания. Срок действия истек 17.05.2014	Без процедур
75	Протокол о внесении изменений и дополнений в Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в строительстве и эксплуатации газопровода Казахстан-Китай от 18 августа 2007 года	Пекин, 14.10.2009	Действует	Вступил в силу 16.09.2010	ЗРК о ратификации № 330-IV от 15.07.2010
76	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в области мирного использования атомной энергии	Астана, 12.06.2010	Действует	Вступило в силу 20.04.2011	ППРК об утверждении № 244 от 10.03.2011

77	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в строительстве совместного объединенного гидроузла «Достык» на реке Хоргос	Караганда, 13.11.2010	Действует	Вступило в силу 26.05.2014	ЗРК о ратификации 196-V ЗРК от 21.04.2014
78	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об охране качества вод трансграничных рек	Пекин, 22.02.2011	Действует	Вступило в силу 20.11.2011	ППРК об утверждении № 1114 от 30.09.2011
79	Договор между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой о передаче осужденных лиц	Пекин, 22.02.2011	Действует	Вступил в силу 30.09.2015	ЗРК о ратификации № 144-V от 20.11.2013
80	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в области охраны окружающей среды	Астана, 13.06.2011	Действует	Вступило в силу 18.06.2012	ППРК об утверждении № 583 от 07.05.2012
81	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об оказании технического содействия в качестве безвозмездной помощи Правительству Республики Казахстан Правительством Китайской Народной Республики	Астана, 26.09.2011	Действует	Вступило в силу 01.09.2015	ППРК об утверждении № 102 от 18.01.2012
82	Протокол о внесении изменений и дополнений в Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в строительстве и эксплуатации газопровода Казахстан-Китай от 18 августа 2007 года	Астана, 27.07.2011	Действует	Вступил в силу 09.08.2013	ЗРК о ратификации № 120-V ЗРК от 03.07.2013

83	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об оказании технического содействия в качестве безвозмездной помощи Правительству Республики Казахстан Правительством Китайской Народной Республики	Астана, 26.09.2011	Действует	Вступило в силу 01.09.2015	ППРК об утверждении №102 от 18.01.2012
84	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Специального Административного Района Гонконг Китайской Народной Республики о взаимном освобождении от визовых требований	Пекин, 09.05.2012	Действует	Вступило в силу 26 июля 2012	ППРК об утверждении №803 от 18.06.2012
85	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в строительстве и эксплуатации газопровода «Сарыбулак-Зимунай»	Астана, 08.12.2012	Действует	Вступило в силу 12.11.2013	ППРК об утверждении № 277 от 27.03.2013
86	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о некоторых вопросах сотрудничества при развитии и эксплуатации нефтепровода «Казахстан-Китай»	Астана, 08.12.2012	Действует	Вступило в силу 19.11.2013	ЗРК о ратификации № 136-V от 17.10.2013
87	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о пунктах пропуска через казахстанско-китайскую государственную границу и режиме их работы	Пекин, 06.06.2012	Действует	Вступило в силу даты подписания	Без процедур

88	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о строительстве и эксплуатации завода по сжижению газа	Астана, 30.05.2013	Действует	Вступило в силу 06.02.2014	ППРК об утверждении № 1280 от 30.11.2013
89	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об управлении и эксплуатации совместного объединенного гидроузла «Достык» на реке Хоргос	Астана, 07.09.2013	Действует	Вступило в силу 07.01.2015	ЗРК о ратификации № 255-V ЗРК от 20.11.2014
90	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о взаимном предоставлении земельных участков для строительства зданий дипломатических представительств	Астана, 07.09.2013	Действует	Вступило в силу 22.01.2015	ЗРК о ратификации № 261-V ЗРК от 09.12.2014
91	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в области исследования и использования космического пространства в мирных целях	Астана, 07.09.2013	Действует	Вступило в силу 18.04.2014	ППРК об утверждении № 313 от 03.04.2014
92	Протокол о внесении изменений в Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в строительстве и эксплуатации газопровода «Сарыбулак-Зимунай» от 8 декабря 2012 года	Астана, 07.09.2013	Недействующий	обе стороны выполнили ВГП	ППРК об утверждении № 557 от 28.05.2014

93	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о временной трудовой деятельности граждан Республики Казахстан в Китайской Народной Республике и граждан Китайской Народной Республики в Республике Казахстан	Астана, 07.09.2013	Недействующий	обе стороны выполнили ВГП	ППРК об утверждении № 784 от 08.07.2014
94	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в области предупреждения и ликвидации чрезвычайных ситуаций	Астана, 28.05.2014	Действует	Вступило в силу 25.05.2015	ЗРК о ратификации № 307-V ЗРК от 22.04.2015
95	Протокол о внесении дополнения и изменения в Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о пунктах пропуска через казахстанско-китайскую государственную границу и режиме их работы от 6 июня 2012 года	Урумчи, 01.09.2014	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
96	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Китайской Народной Республики об оказании технического содействия в качестве безвозмездной помощи Вооруженным Силам Республики Казахстан	Пекин, 22.09.2014	Действует	Вступило в силу 15.05.2015	ППРК об утверждении № 29 от 04.02.2015
97	Соглашение в форме обмена письмами между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о безвозмездной передаче инспекционно-досмотрового комплекса модели RF 9010	Астана, 30.06.2014	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур

98	<p>Протокол о внесении изменений и дополнений в Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о регулировании деятельности Международного центра приграничного сотрудничества «Хоргос» от 4 июля 2005 года</p>	<p>Астана, 14.12.2014</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступил в силу 07.09.2015</p>	<p>ППРК об утверждении № 447 от 17.06.2015</p>
99	<p>Протокол о внесении изменений в Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством КНР о пунктах пропуска через казахстанско-китайскую государственную границу и режиме их работы от 6 июня 2012 года</p>	<p>Пекин, 27.03.2015</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступил в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>
100	<p>Соглашение в форме обмена письмами между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о безвизной передаче инспекционно-досмотровых комплексов, досмотровых систем для сканирования багажа с функцией компьютерной топографии систем для проверки человеческого тела</p>	<p>Астана, 08.07.2015</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступило в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>
101	<p>Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о культурно-гуманитарном сотрудничестве.</p>	<p>Пекин, 31.08.2015</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступило в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>
102	<p>Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об оказании на безвизной основе технической помощи (содействия) Вооруженным Силам Республики Казахстан.</p>	<p>Астана, 12.10.2015</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступило в силу 02.02.2016</p>	<p>ППРК об утверждении № 1169 от 31.12.2015</p>

103	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об оказании на безвозмездной основе технической помощи Министерству внутренних дел Республики Казахстан	Астана, 05.11.2015	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
104	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о порядке оформления виз с деловыми целями в рамках сотрудничества в области индустриализации и инвестиций.	Пекин, 14.12.2015	Действует	Вступило в силу 01.07.2016	ППРК об утверждении № 193 от 07.04.2016
105	Рамочное соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об укреплении сотрудничества в области индустриализации и инвестиций	Пекин, 31.08.2016	Действует	Вступило в силу 02.03.2016	ППРК об утверждении № 30 от 27.01.2016
106	Протокол о внесении дополнения в Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о создании казахстанско-китайского Комитета по сотрудничеству от 17 мая 2004 года	Ханчжоу, 02.09.2016	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
107	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в строительстве совместной селезадерживающей плотины «Чукурбулак (Алмалы)» на реке Хоргос	Астана, 08.06.2017	Действует	Вступило в силу 22.11.2018	ЗРК о ратификации № 164-IV ЗРК от 29.06.2018

108	Меморандум о сотрудничестве по проекту предоставления суперкомпьютера между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики	Астана, 08.06.2017	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
109	Соглашение о предоставлении лабораторного оборудования между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики	Астана, 08.06.2017	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
110	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об освобождении от налогообложения отдельных видов дохода Китайско-Казахстанского Фонда сотрудничества производителей мощностей, осуществляющего прямые инвестиции в Казахстан.	Астана, 08.06.2017	Недействующий	Недействующий	РК не выполнила ВГП
111	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством КНР о сотрудничестве в области совместного кинопроизводства	Астана, 21.06.2017	Действует	Вступило в силу 06.12.2017	ППРК об утверждении № 574 от 18.09.2017
112	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о реконструкции казахстанско-китайского совместного водозаборного сооружения на реке Сумбе	Пекин, 15.11.2017	Действует	Вступило в силу 08.11.2018	ППРК об утверждении № 615 от 05.10.2018

113	Рамочное соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о предоставлении Китайской Народной Республики льготного кредита	Пекин, 07.06.2018	Действует	Вступило в силу 07.09.2019	ЗРК о ратификации № 257-VI ЗРК от 18.05.2019
114	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики по взаимодействию в предотвращении незаконного перемещения ядерных материалов, радиоактивных материалов, радиоактивных отходов и радиационно-опасных предметов	Пекин, 07.06.2018	Недействующий	Недействующий	12.07.2021г. МПД согласовал б/з проект ЗРК о ратификации
115	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о военном-техническом сотрудничестве	Пекин, 22.11.2018	Недействующий	КНР не выполнил ВГП	ППРК об утверждении №285 от 15.05.22019
116	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве по предоставлению суперкомпьютера Правительством Китайской Народной Республики	Пекин, 11.09.2019	Действует	Вступило в силу 12.03.2021	ППРК об утверждении № 56 от 14.02.2020
117	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о сотрудничестве в области авиационного поиска и спасания гражданских воздушных судов	Пекин, 11.09.2019	Недействующий	Недействующий	Стороны не выполнили ВГП

Межведомственные международные договоры

1	Пограничное железнодорожное Соглашение между Министерством транспорта Республики Казахстан и Министерством железных дорог Китайской Народной Республики	Пекин, 10.08.1992	Действует	Вступило в силу 01.09.1992	Без процедур
2	Протокол о консультациях между Министерством иностранных дел Республики Казахстан и Министерством иностранных дел Китайской Народной Республики	Пекин, 10.08.1992	Утратило силу	Вступил в силу с даты подписания. Срок действия истек 10.08.1996	Без процедур
3	Соглашение о взаимном бесплатном содержании посольств между Министерством иностранных дел Республики Казахстан и Министерством иностранных дел Китайской Народной Республики	Пекин, 01.07.1993	Утратило силу	Вступило в силу с даты подписания. Срок действия истек 1 июля 2003 г.	Без процедур
4	Соглашение между Министерством внутренних дел Республики Казахстан и Министерством общественной безопасности Китайской Народной Республики о взаимном сотрудничестве	Пекин, 28.06.1993	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
7	Соглашение о научно-техническом сотрудничестве в области метеорологии между Главным управлением по гидрометеорологии при Кабинете Министров Республики Казахстан и Метеорологическим управлением Китая	Пекин, 11.09.1995	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
8	Соглашение о сотрудничестве между Национальным банком Республики Казахстан и Народным банком Китайской Народной Республики	Алматы, 05.07.1996	Утратило силу	Вступило в силу с даты подписания. Срок действия истек 05.07.1998	Без процедур

9	Договоренность между Министерством иностранных дел Республики Казахстан и Министерством иностранных дел Китайской Народной Республики о тарифах консульских сборов за выдачу виз	Алматы, 12.09.1996	Действует	Вступила в силу 22.09.1996	22.09.1996
10	Соглашение между Национальным аэрокосмическим агентством Министерства науки - Академии наук Республики Казахстан и Национальной космической администрацией Китайской Народной Республики о сотрудничестве в исследовании и использовании космического пространства в мирных целях	Пекин, 07.05.1998	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
11	Соглашение между Министерством образования, культуры и здравоохранения Республики Казахстан и Государственный Управлением по делам туризма КНР о сотрудничестве в области туризма	Пекин, 07.05.1998	Утратило силу	Вступило в силу с даты подписания. Срок действия истек 07.05.2008	ППРК об утверждении №863 от 07.09.1998
12	Соглашение между Министерством образования, культуры и здравоохранения Республики Казахстан и Главным Государственным Управлением по делам физической культуры и спорта Китайской Народной Республики о сотрудничестве в области спорта и физической культуры.	Пекин, 07.05.1998	Действует	Вступило в силу с даты подписания	ППРК об утверждении №867 от 09.09.1998
13	Соглашение между Министерством обороны Республики Казахстан и Министерством обороны Китайской Народной Республики о предоставлении безвозмездной помощи Китайской Народной Республики Вооруженным Силам Республики Казахстан на сумму 8 000 000 китайских юаней	Пекин, 24.04.2000	Утратило силу	Вступило в силу с даты подписания. Срок действия истек 11.10.2006	Без процедур

14	<p>Протокол между Таможенным комитетом Министерства государственных доходов Республики Казахстан и Главным таможенным управлением Китайской Народной Республики о методологическом и информационном взаимодействии в области таможенной статистики внешней торговли.</p>	<p>Пекин, 23.12.2000</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступил в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>
15	<p>Протокол между Таможенным комитетом Министерства государственных доходов Республики Казахстан и Главным таможенным управлением Китайской Народной Республики о сотрудничестве и взаимном признании таможенных обеспечений.</p>	<p>Пекин, 25.12.2000</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступил в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>
16	<p>Соглашение между Агентством Республики Казахстан по делам здравоохранения и Министерством здравоохранения КНР о сотрудничестве в области здравоохранения и медицинской науки</p>	<p>Астана, 12.09.2001</p>	<p>Утратило силу</p>	<p>Вступило в силу с даты подписания. Срок действия истек 12.09.2011</p>	<p>Без процедур</p>
17	<p>Соглашение между Министерством образования и науки Республики Казахстан и Китайским Сейсмологическим Бюро КНР о научно-техническом сотрудничестве в области изучения землетрясений</p>	<p>Астана, 12.09.2001</p>	<p>Утратило силу</p>	<p>Вступило в силу с даты подписания. Срок действия истек 12.09.2006</p>	<p>Без процедур</p>
18	<p>Соглашение между Министерством обороны Республики Казахстан и Министерством обороны КНР об оказании КНР безвозмездной военной помощи Республике Казахстан</p>	<p>Пекин, 28.12.2001</p>	<p>Утратило силу</p>	<p>Вступило в силу с даты подписания. Срок действия истек 11.10.2006</p>	<p>Без процедур</p>
19	<p>Соглашение о сотрудничестве между Комитетом национальной безопасности Республики Казахстан и Министерством общественной безопасности Китайской Народной Республики.</p>	<p>Астана, 24.05.2002</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступило в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>

20	Соглашение между Министерством сельского хозяйства Республики Казахстан и Министерством сельского хозяйства Китайской Народной Республики о взаимном сотрудничестве по проведению защитных мероприятий по борьбе с саранчовыми и другими сельскохозяйственными вредителями и болезнями.	Пекин, 23.12.2002	Действует	Вступило в силу 30.06.2015	Без процедур
21	Соглашение между Комитетом национальной безопасности Республики Казахстан и Министерством обороны Китайской Народной Республики о пограничном сотрудничестве.	Пекин, 17.01.2002	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
22	Соглашение между Министерством образования и науки Республики Казахстан и Министерством образования Китайской Народной Республики о сотрудничестве в области образования.	Астана, 03.06.2003	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
23	Соглашение в форме обмена письмами между Министерством внутренних дел Республики Казахстан и Министерством общественной безопасности Китайской Народной Республики о безвозмездном предоставлении Министерством общественной безопасности Китайской Народной Республики Министерству внутренних дел Республики Казахстан одного комплекта лаборатории по анализу наркотических средств на сумму 1 млн. 120 тыс. юаней.	Пекин, 29.09.2003	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур

24	Соглашение между Министерством обороны Республики Казахстан и Министерством обороны Китайской Народной Республики о предоставлении безвозмездной военной помощи китайской Стороной казахстанской Стороне	Пекин, 27.04.2004	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
25	Соглашение между Министерством транспорта и коммуникаций Республики Казахстан и Министерством железных дорог Китайской Народной Республики о сотрудничестве в области железнодорожного транспорта	Пекин, 17.05.2004	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
26	Соглашение между Министерством сельского хозяйства Республики Казахстан и Министерством водного хозяйства Китайской Народной Республики об экстренном уведомлении Сторон о стихийных бедствиях на трансграничных реках	Астана, 04.07.2005	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
27	Меморандум о взаимопонимании между Агентством Республики Казахстан по регулированию и надзору финансового рынка и финансовых организаций и Комиссией по банковскому регулированию Китая	Пекин, 14.12.2005	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
28	Соглашение между Министерством энергетики и минеральных ресурсов Республики Казахстан и Министерством земельных и природных ресурсов Китайской Народной Республики о сотрудничестве в области геологии и использования недр	Астана, 04.07.2005	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур

29	Меморандум между Министерством транспорта и коммуникаций Республики Казахстан и Министерством железных дорог Китайской Народной Республики о сотрудничестве по исследованию возможности строительства Трансказахстанской железнодорожной магистрали с шириной колеи 1435 мм	Астана, 04.07.2005	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
30	Меморандум о сотрудничестве между Агентством Республики Казахстан по информатизации и связи и Министерством Информационной промышленности Китайской Народной Республики в области информационной и коммуникационной индустрии	Астана, 04.07.2005	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
31	Соглашение между Министерством обороны Республики Казахстан и Министерством обороны Китайской Народной Республики об оказании Китайской Народной Республикой Республике Казахстан безвозмездной военной помощи	Астана, 16.09.2005	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
32	Исполнительный протокол об оказании Министерством обороны Китайской Народной Республики безвозмездной военной помощи Министерству обороны Республики Казахстан	Астана, 16.09.2005	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
33	Соглашение между Национальным банком Республики Казахстан и Народным банком Китая о межбанковских расчетах в торговле в приграничных районах	Пекин, 14.12.2005	Утратило силу	Вступило в силу с даты подписания. Срок действия истек 14.12.2011	Без процедур

34	<p>Протокол между Министерством обороны Республики Казахстан и Министерством обороны Китайской Народной Республики о предоставлении безвозмездной военной помощи Китаю Казахстану</p>	<p>Пекин, 27.04.2006</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступил в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>
35	<p>Протокол между Министерством сельского хозяйства Республики Казахстан и Главным управлением надзора за качеством, инспекции и карантина Китайской Народной Республики по фитосанитарным требованиям для экспортной партии пшеницы из Республики Казахстан в Китайскую Народную Республику</p>	<p>Пекин, 17.11.2006</p>	<p>Утратил силу</p>	<p>Вступил в силу с даты подписания. Срок действия истек 17.11.2010</p>	<p>Без процедур</p>
36	<p>Соглашение между Министерством сельского хозяйства Республики Казахстан и Министерством водного хозяйства Китайской Народной Республики о развитии научно-исследовательского сотрудничества на трансграничных реках</p>	<p>Пекин, 20.12.2006</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступило в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>
37	<p>Соглашение между Министерством охраны окружающей среды Республики Казахстан и Министерством водного хозяйства Китайской Народной Республики о взаимном обмене гидрологической и гидрохимической информацией (данными) пограничных гидропостов основных трансграничных рек</p>	<p>Пекин, 20.12.2006</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступило в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>
38	<p>Соглашение между Министерством культуры и информации Республики Казахстан и Государственным управлением по архивному делу Китайской Народной Республики о сотрудничестве в области архивного дела</p>	<p>Пекин, 20.12.2006</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступило в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>

39	Меморандум между Министерством транспорта и коммуникаций Республики Казахстан и Министерством железных дорог Китайской Народной Республики о намерении соединения железных дорог Казахстана и Китая через Коргас (Казахстан) - Хоргос (Китай)	Пекин, 20.12.2006	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
40	Соглашение между Министерством индустрии и торговли Республики Казахстан и Министерством коммерции Китайской Народной Республики о применении импортных сертификатов	Астана, 18.08.2007	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
41	Протокол о внесении изменений в Протокол между Министерством сельского хозяйства Республики Казахстан и Главным управлением надзора за качеством, инспекции и карантина Китайской Народной Республики по фитосанитарным требованиям для экспортной партии пшеницы из Республики Казахстан в Китайскую Народную Республику	Астана, 31.10.2008	Утратил силу	Вступил в силу с даты подписания. Срок действия истек 17.11.2010	Без процедур
42	Соглашение между Министерством образования и науки Республики Казахстан и Китайским Сейсмологическим Бюро КНР о научно-техническом сотрудничестве в области изучения землетрясений	Пекин, 03.04.2009	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
43	Протокол о внесении изменений и дополнение в Соглашение между Министерством образования и науки Республики Казахстан и Министерством образования Китайской Народной Республики о сотрудничестве в области образования от 3 июня 2003 года	Пекин, 16.04.2009	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур

44	<p>Протокол о внесении изменений и дополнение в Соглашение между Министерством образования и науки Республики Казахстан и Министерством образования Китайской Народной Республики о сотрудничестве в области образования от 3 июня 2003 года</p>	<p>Пекин, 16.04.2009</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступил в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>
45	<p>Меморандум о сотрудничестве между Министерством иностранных дел Республики Казахстан и Министерством иностранных дел Китайской Народной Республики в 2011-2013 годах</p>	<p>Алматы, 28.12.2010</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступил в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>
46	<p>Соглашение между Министерством обороны Республики Казахстан и Министерством обороны Китайской Народной Республики об оказании безвозмездной военной помощи</p>	<p>Пекин, 21.02.2011</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступило в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>
47	<p>Исполнительный протокол между Министерством обороны Республики Казахстан и Министерством обороны Китайской Народной Республики об оказании безвозмездной военной помощи</p>	<p>Астана, 24.04.2011</p>	<p>Утратил силу</p>	<p>Вступил в силу с даты подписания. Срок действия истек 01.06.2011</p>	<p>Без процедур</p>
48	<p>Исполнительный протокол между Министерством обороны Республики Казахстан и Министерством обороны Китайской Народной Республики об оказании безвозмездной военной помощи</p>	<p>24.04.2012</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступил в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>
49	<p>Соглашение между Министерством обороны Республики Казахстан и Министерством обороны Китайской Народной Республики об оказании безвозмездной военной помощи</p>	<p>Пекин, 21.02.2011</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступило в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>

50	Протокол о внесении изменений и дополнений в Пограничное железнодорожное Соглашение между Министерством транспорта Республики Казахстан и Министерством железных дорог Китайской Народной Республики	Астана, 08.12.2012	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
51	Протокол между Министерством Финансов Республики Казахстан и Главным таможенным управлением Китайской Народной Республики о методологическом и информационном взаимодействии в области таможенной статистики внешней торговли	Астана, 08.12.2012	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
52	Соглашение о сотрудничестве между Комитетом национальной безопасности Республики Казахстан и Министерством общественной безопасности Китайской Народной Республики	Пекин, 17.04.2013	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
53	Протокол к Соглашению о сотрудничестве между Комитетом национальной безопасности Республики Казахстан и Министерством общественной безопасности Китайской Народной Республики по вопросам пограничного сотрудничества	Пекин, 17.04.2013	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
54	Соглашение о сотрудничестве между Комитетом национальной безопасности Республики Казахстан и Министерством государственной безопасности Китайской Народной Республики	Пекин, 17.04.2013	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур

55	Меморандум о сотрудничестве по вопросам обмена информацией, связанной с отмыванием денег и финансированием терроризма, между Министерством финансов Республики Казахстан и Китайским Центром по анализу и мониторингу противодействия отмыванию денег Народного банка Китая	Ашхабад, 14.11.2013	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
56	Соглашение между Национальным банком Республики Казахстан и Народным Банком Китая об организации расчетов и платежей	Астана, 14.12.2014	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
57	Соглашение между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики об оказании на безвозмездной основе технической помощи Министерству внутренних дел Республики Казахстан	Астана, 05.11.2015	Действует	Вступило в силу с даты подписания	
58	Меморандум между Министерством по инвестициям и развитию Республики Казахстан и Государственным управлением по делам туризма Китайской Народной Республики об упрощении групповых туристских поездок китайских граждан в Республику Казахстан	Пекин, 14.12.2015	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
59	Протокол между Министерством сельского хозяйства Республики Казахстан и Главным управлением надзора за качеством, инспекции и карантина Китайской Народной Республики по фитосанитарным требованиям к экспортным партиям пшеницы из Республики Казахстан в Китайскую Народную Республику.	Пекин, 14.12.2015	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур

60	Протокол между Министерством финансов Республики Казахстан и Главным таможенным управлением Китайской Народной Республики о реализации проекта «Доверие» на казахстанско-китайской таможенной границе	Пекин, 14.12.2015	Действует	Вступил в силу 13.05.2017	Без процедур
61	Протокол между Министерством по инвестициям и развитию Республики Казахстан и Министерством транспорта Китайской Народной Республики о создании системы разрешений на международные автомобильные перевозки	Астана, 12.10.2016	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
62	Соглашение между Службой государственной охраны Республики Казахстан и Министерством общественной безопасности Китайской Народной Республики о сотрудничестве в области обеспечения безопасности охраняемых лиц и объектов	Астана, 05.04.2017	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
63	Меморандум между Министерством финансов Республики Казахстан и Государственной налоговой администрацией Китайской Народной Республики о взаимопонимании и сотрудничестве по налоговым вопросам	Астана, 08.06.2017	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
64	Протокол между Министерством финансов Республики Казахстан и Главным таможенным управлением Китайской Народной Республики о методологическом и информационном взаимодействии в области таможенной статистики внешней торговли	Пекин, 26.04.2019	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур

65	<p>Протокол между Министерством финансов Республики Казахстан и Главным таможенным управлением Китайской Народной Республики об обмене предварительной информацией о товарах и транспортных средствах, перемещаемых через таможенные границы Республики Казахстан и Китайской Народных Республики</p>	<p>Пекин, 26.04.2019</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступил в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>
66	<p>Меморандум между Министерством финансов Республики Казахстан и Главным таможенным управлением Китайской Народной Республики по укреплению сотрудничества в области приграничной защиты прав интеллектуальной собственности</p>	<p>Пекин, 11.09.2019</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступил в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>
67	<p>Соглашение о сотрудничестве между Счетным комитетом по контролю за исполнением республиканского бюджета Республики Казахстан и Офисом национального аудита Китайской Народной Республики</p>	<p>Москва, 23.09.2019</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступило в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>
68	<p>Протокол между Министерством сельского хозяйства Республики Казахстан и Главным таможенным управлением Китайской Народной Республики об инспекционных, карантинных и ветеринарно-санитарных требованиях к свинине, экспортируемой из Республики Казахстан в Китайскую Народную Республику</p>	<p>Нур-Султан, 25.09.2019</p>	<p>Действует</p>	<p>Вступил в силу с даты подписания</p>	<p>Без процедур</p>

Иные документы

1	Регламент применения Соглашения между Правительством Республики Казахстан и Правительством Китайской Народной Республики о международном автомобильном сообщении от 26.09.1992 г.	Алматы, 27.02.1993	Действует	Идентичен срокам Соглашения. Вступило в силу с 15.05.1993	Без процедур
2	Документы о предоставлении Правительством Китайской Народной Республики в дар товаров Правительству Казахстана	Алматы, 26.04.1994	Действует	Вступили в силу с даты подписания	Без процедур
3	Протокол о создании системы выдачи разрешений на автомобильные перевозки между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой	Алматы, 27.02.1998	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
4	План культурного сотрудничества между Министерством культуры Республики Казахстан и Министерством культуры Китайской Народной Республики на 1993-1994 годы	Пекин, 18.10.1993	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
5	План культурного сотрудничества между Министерством культуры Республики Казахстан и Министерством науки Китайской Народной Республики на 1995-1997 годы	Пекин, 21.06.1995	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
6	Меморандум о взаимопонимании по вопросам сотрудничества в области контроля и безопасности взаимопоставляемых товаров между Министерством индустрии и торговли Республики Казахстан и Главным Управлением надзора за качеством, инспекцией и карантинной Китайской Народной Республики	Пекин, 17.11.2006	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур

7	Меморандум о взаимопонимании между Министерством сельского хозяйства Республики Казахстан и Министерством сельского хозяйства Китайской Народной Республики в области сельского хозяйства	Пекин, 16.04.2009	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур
8	Меморандум о взаимопонимании между Министерством транспорта и коммуникаций Республики Казахстан и Министерством транспорта Китайской Народной Республики о создании автотранспортного коридора «Западная Европа - Западный Китай»	Пекин, 16.04.2009	Действует	Вступил в силу с даты подписания	Без процедур
9	Меморандум о взаимопонимании и сотрудничестве в правовой сфере между Министерством юстиции Республики Казахстан и Министерством юстиции Китайской Народной Республики	Астана, 17.05.2018	Действует	Вступило в силу с даты подписания	Без процедур

ҚАЗАҚСТАН - ҚЫТАЙ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТАРЫНЫҢ ФОТОЖЫЛНАМАСЫ

中哈关系的纪实照片

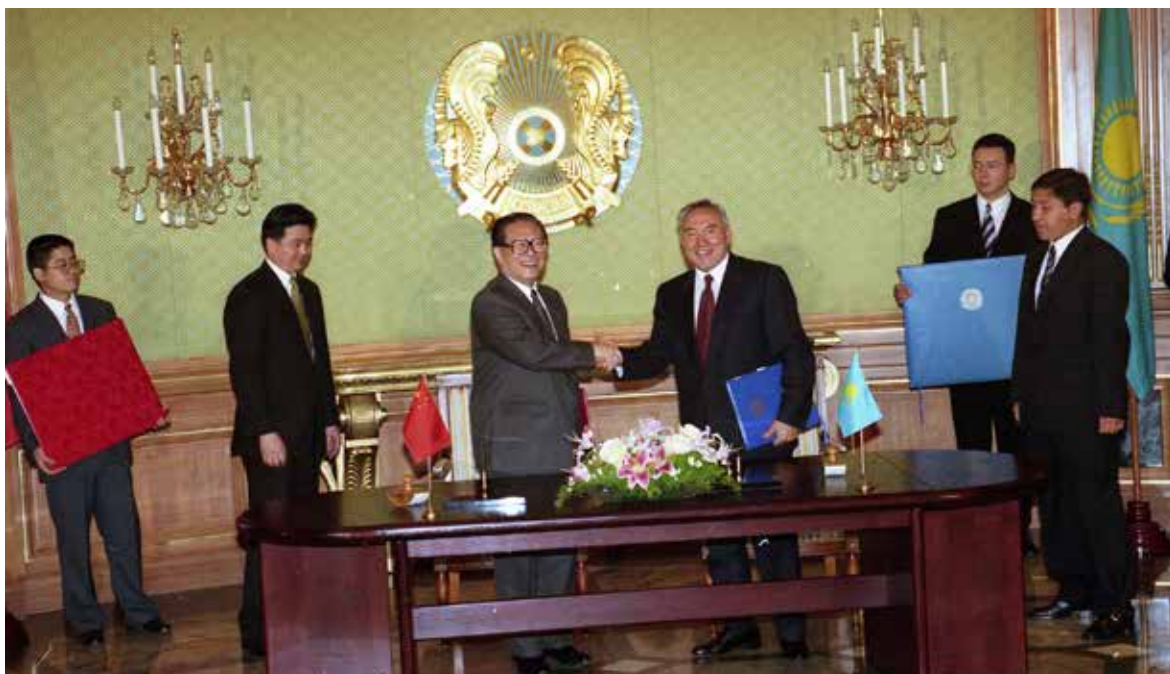
ФОТОЛЕТОПИСЬ
КАЗАХСТАНСКО-КИТАЙСКИХ
ОТНОШЕНИЙ

«ҚР мен ҚХР арасындағы достық қатынастардың негіздері туралы Бірлескен декларацияға»
қол қою рәсімі, Бейжің қ., 1993 жылғы 18 қазан

1993年10月18日，北京市，《关于中哈友好关系基础的联合声明》签署仪式。

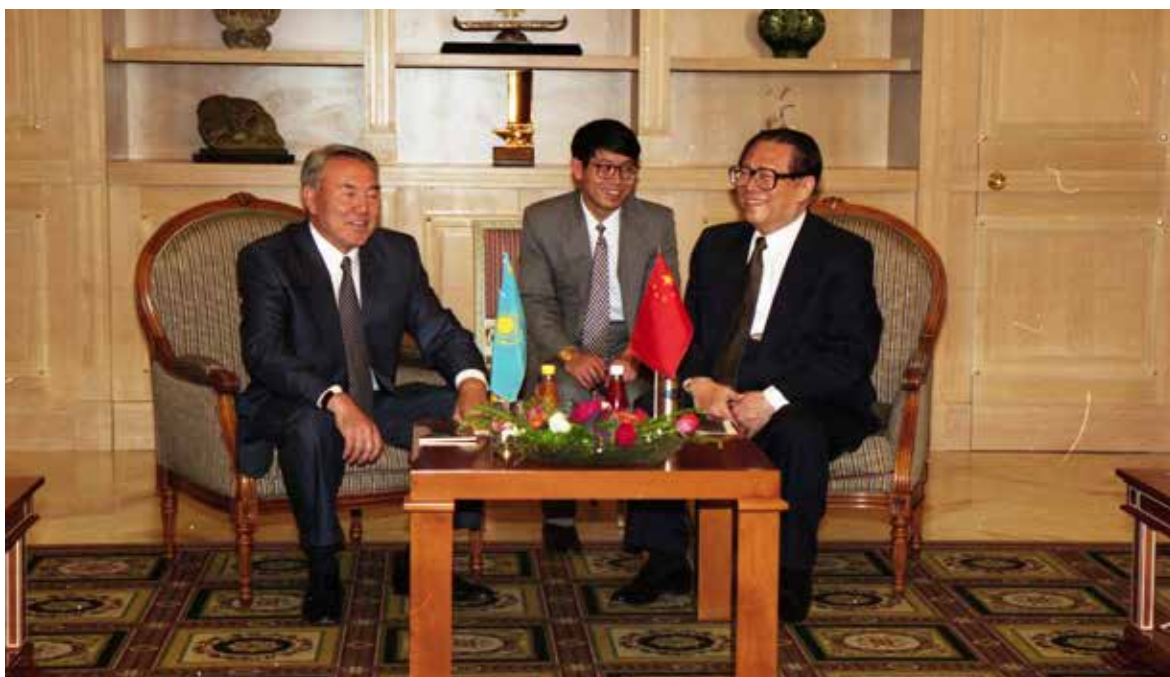
Церемония подписания «Совместной декларации об основах дружественных отношений
между РК и КНР», г.Пекин, 18 октября 1993 года

ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминьнің ҚР-ға сапары, Алматы қ., 1996 жылғы 5 шілде

1996年7月5日，阿拉木图市，中华人民共和国主席江泽民访问哈萨克斯坦共和国。

Визит Председателя КНР Цзян Цзэминя в РК, г.Алматы, 5 июля 1996 года

ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминьмен шағын құрамдағы кездесуі, Алматы қ., 1996 жылғы 5 шілде

1996年7月5日，阿拉木图市，中华人民共和国主席江泽民同哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫举行小范围会晤。

Встреча Президента РК Н.А.Назарбаева с Председателем КНР Цзян Цзэминем в узком кругу, г.Алматы, 5 июля 1996 года

ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев пен ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминьнің концертке қатысуы, Алматы қ., 1996 жылғы 5 шілде

1996年7月5日，阿拉木图市，中华人民共和国主席江泽民和哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫共同出席音乐会。

Президент РК Н.А.Назарбаев и Председатель КНР Цзян Цзэминь посещают концерт, г.Алматы, 5 июля 1996 года

ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминьге Қазақстан Республикасының ең жоғары дәрежелі ерекшелік белгісі - «Алтын қыран» орденін табыс етуі, Бейжің қ., 1999 жылғы 23 қараша.

1999年11月23日，北京市，哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫向中华人民共和国主席江泽民颁授金鹰勋章。金鹰勋章是哈萨克斯坦的最高荣誉奖章，以此来表彰江泽民主席在促进中哈关系发展中所作出的贡献。

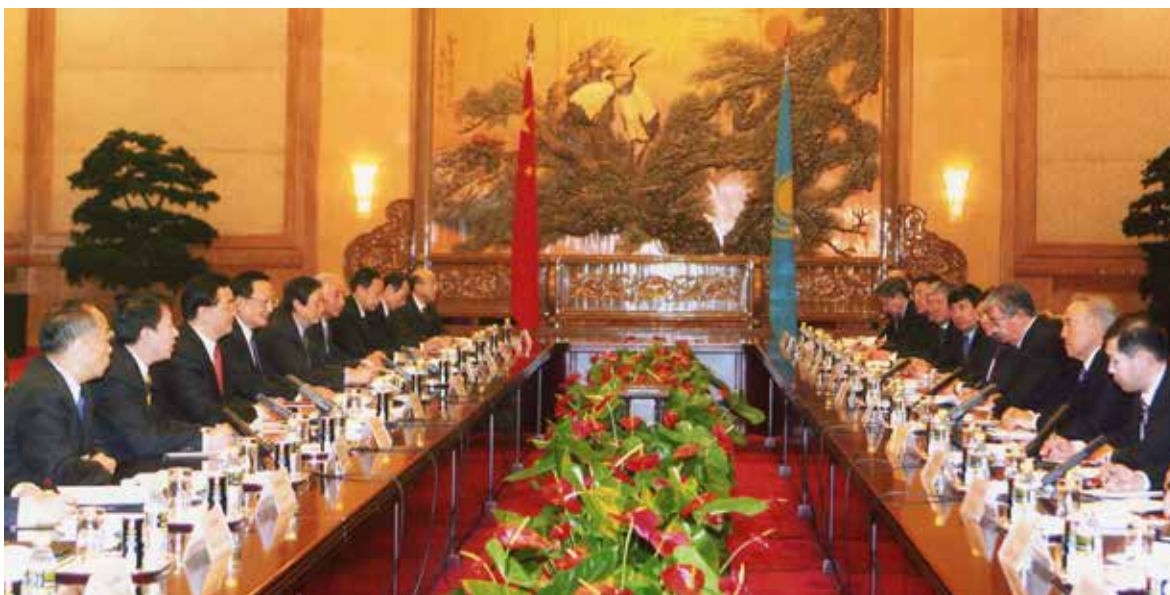
Вручение Президентом РК Н.А.Назарбаевым Председателю КНР Цзян Цзэминю ордена «Золотой орел» – знака высшей степени отличия Республики Казахстан, г.Пекин, 23 ноября 1999 года.

ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминьмен кездесуі, Бейжің қ.,
2002 жылғы 23 желтоқсан

2002年12月23日，北京市，中华人民共和国主席江泽民同哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫举行会晤。

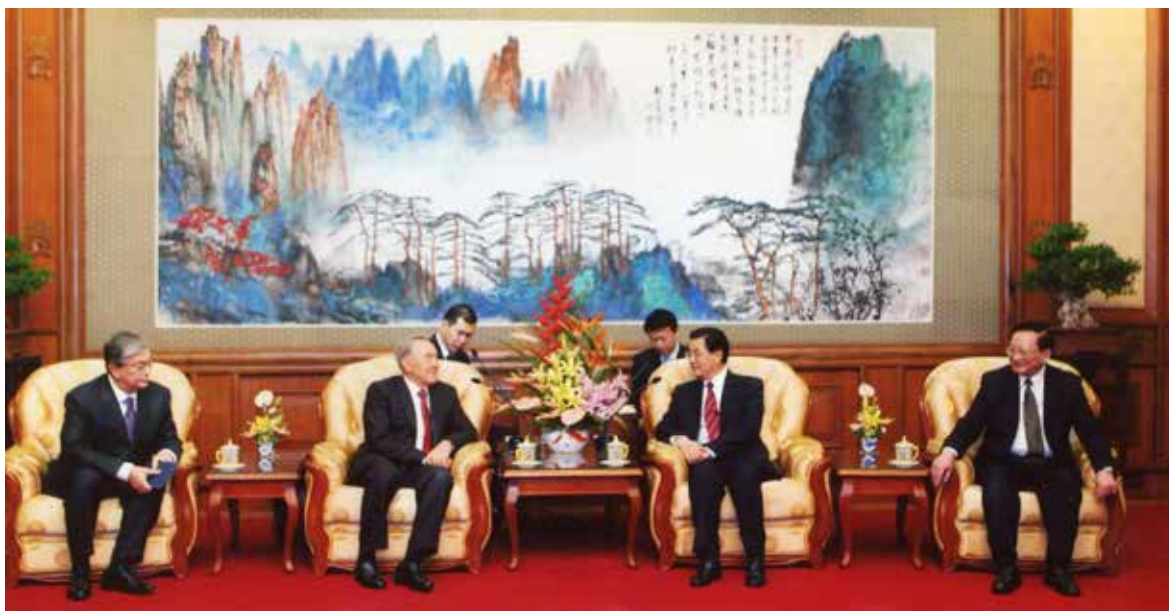
Встреча Президента РК Н.А.Назарбаева с Председателем КНР Цзян Цзэминем, г.Пекин,
23 декабря 2002 года

ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев пен ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтао арасындағы келіссөздер,
Бейжің қ., 2006 жылғы 20 желтоқсан

2006年12月20日，北京市，哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫同中华人民共和国主席胡锦涛举行会谈。

Переговоры между Президентом РК Н.А.Назарбаевым и Председателем КНР Ху Цзиньтао,
г.Пекин, 20 декабря 2006 года

ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтаомен кездесуі, Бейжің қ., 2006 жылғы 20 желтоқсан

2006年12月20日，北京市，哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫同中华人民共和国主席胡锦涛举行会晤。

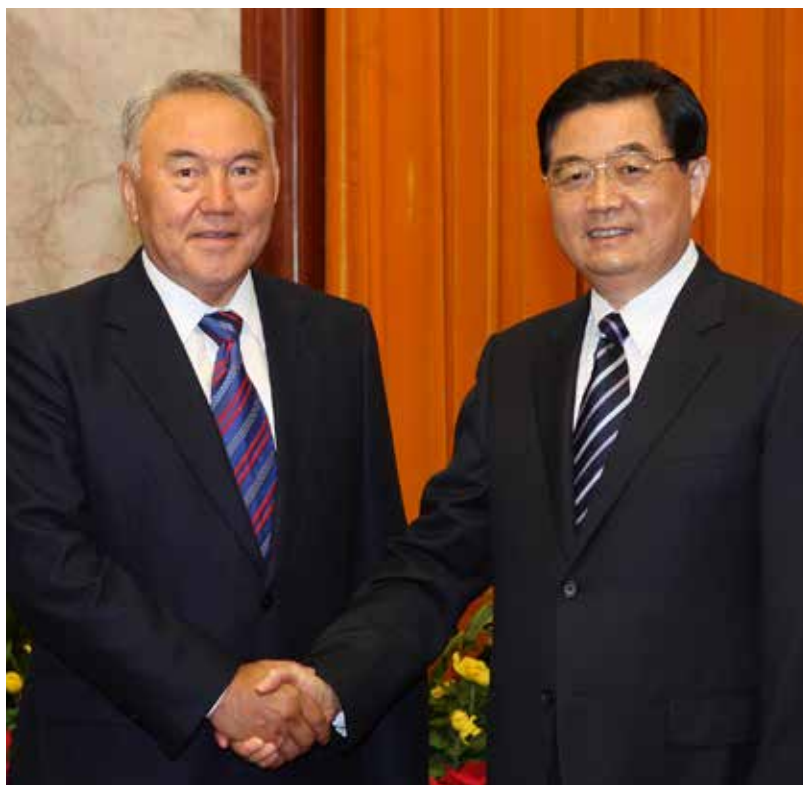
Встреча Президента РК Н.А.Назарбаева с Председателем КНР Ху Цзиньтао, г.Пекин, 20 декабря 2006 года

ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев пен ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтао арасындағы келіссөздер, Астана қ., 2007 жылғы 18 тамыз

2007年8月18日，阿斯塔纳市，哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫同中华人民共和国主席胡锦涛举行会谈。

Переговоры между Президентом РК Н.А.Назарбаевым и Председателем КНР Ху Цзиньтао, г.Астана, 18 августа 2007 года

Бейжің Олимпиадасының салтанатты ашылу рәсіміне қатысу аясында ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтаомен кездесуі, Бейжің қ., 2008 жылғы 7 тамыз

2008年8月7日，北京市，中华人民共和国主席胡锦涛同来华出席北京奥运会开幕式的哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫举行会晤。

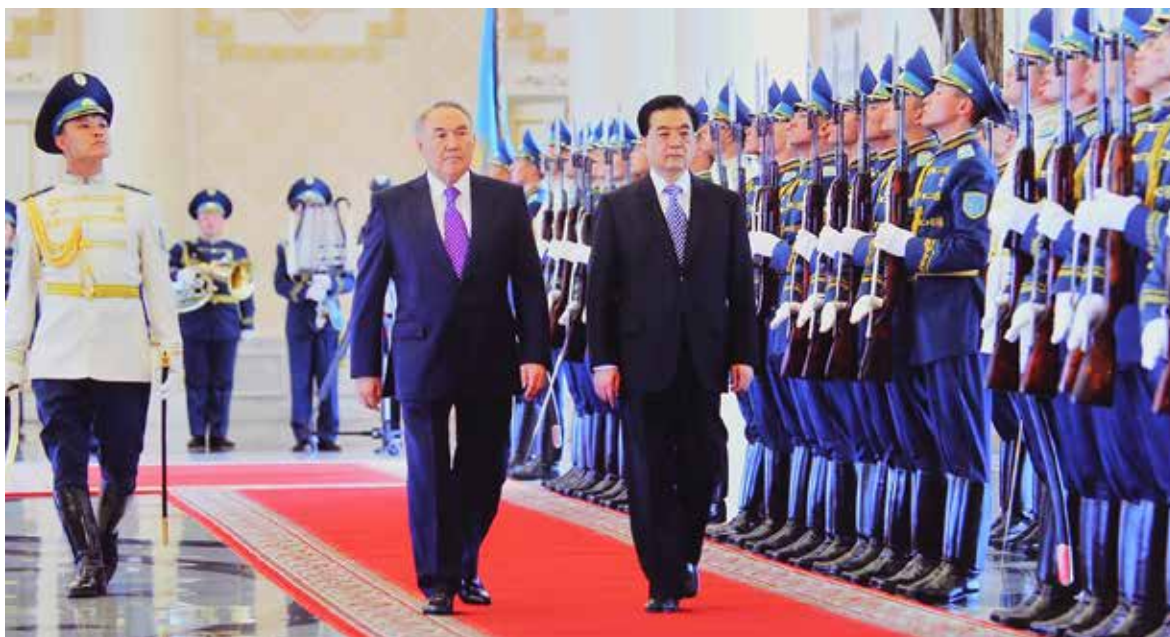
Встреча Президента РК Н.А.Назарбаева с Председателем КНР Ху Цзиньтао в рамках участия в торжественной церемонии открытия Пекинской Олимпиады, г.Пекин, 7 августа 2008 года

Мемлекет басшыларының қатысуымен Түрікменстан, Өзбекстан, Қазақстан және Қытай аумағы арқылы тартылған «Орталық Азия – Қытай» (CNPC) магистральдық газ құбырын салтанатты түрде іске қосу, Самандепе кен орны, Түрікменстан, 2009 жылғы 14 желтоқсан

中国、哈萨克斯坦、土库曼斯坦和乌兹别克斯坦四国元首出席中国——中亚天然气管道通气仪式，土库曼斯坦萨曼杰佩气田，2009年12月14日。

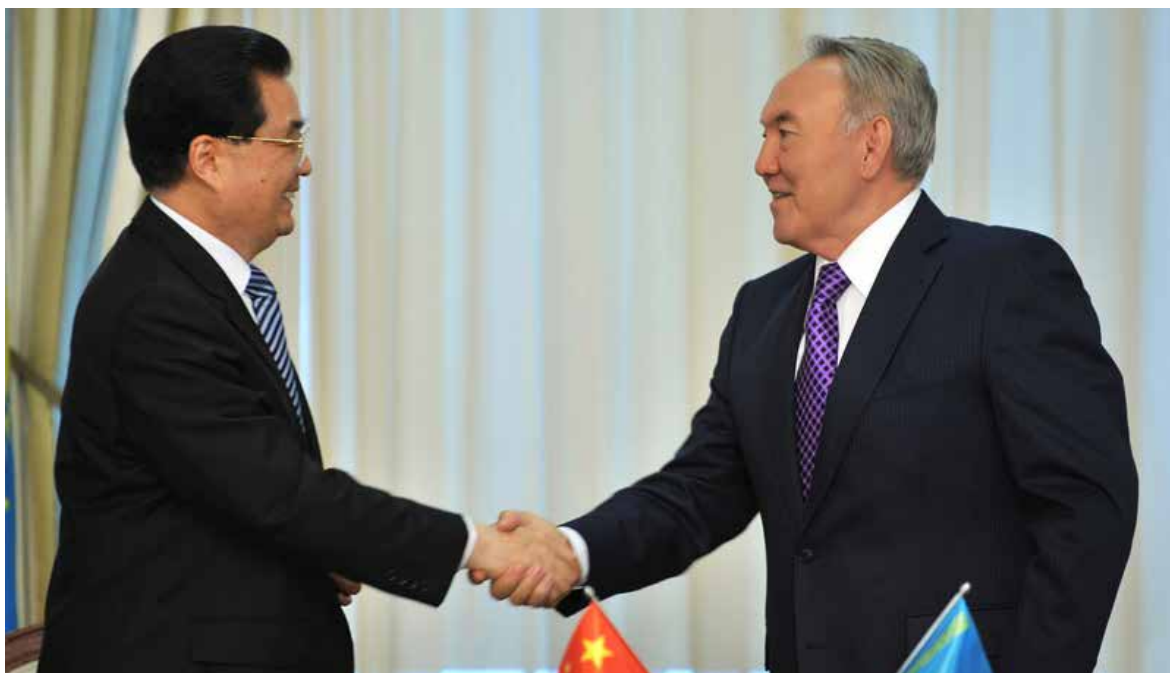
Торжественный запуск магистрального газопровода «Центральная Азия – Китай» (CNPC), проложенного по территории Туркменистана, Узбекистана, Казахстана и Китая с участием Глав государств, месторождение Самандепе, Туркменистан, 14 декабря 2009 года

ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтаоды Қазақстанға сапары кезінде қарсы алу рәсімі, Астана қ., 2010 жылғы 12 маусым

2010年6月12日，阿斯塔纳市，哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫为访问哈萨克斯坦的中华人民共和国主席胡锦涛举行欢迎仪式。

Церемония приветствия Президентом РК Н.А.Назарбаевым Председателя КНР Ху Цзиньтао во время его визита в Казахстан, г.Астана, 12 июня 2010 года

ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаев пен ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтао арасындағы келіссөздер, Астана қ., 2010 жылғы 12 маусым

2010年6月12日，阿斯塔纳市，中华人民共和国主席胡锦涛同哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫举行会谈。

Переговоры между Президентом РК Н.А.Назарбаевым и Председателем КНР Ху Цзиньтао, г.Астана, 12 июня 2010 года

ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтаодың ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевты Қытайға сапары кезінде қарсы алу рәсімі, Бейжің қ., 2011 жылғы 22 ақпан

2011年2月22日，北京市，中华人民共和国主席胡锦涛为访问中国的哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫举行欢迎仪式。

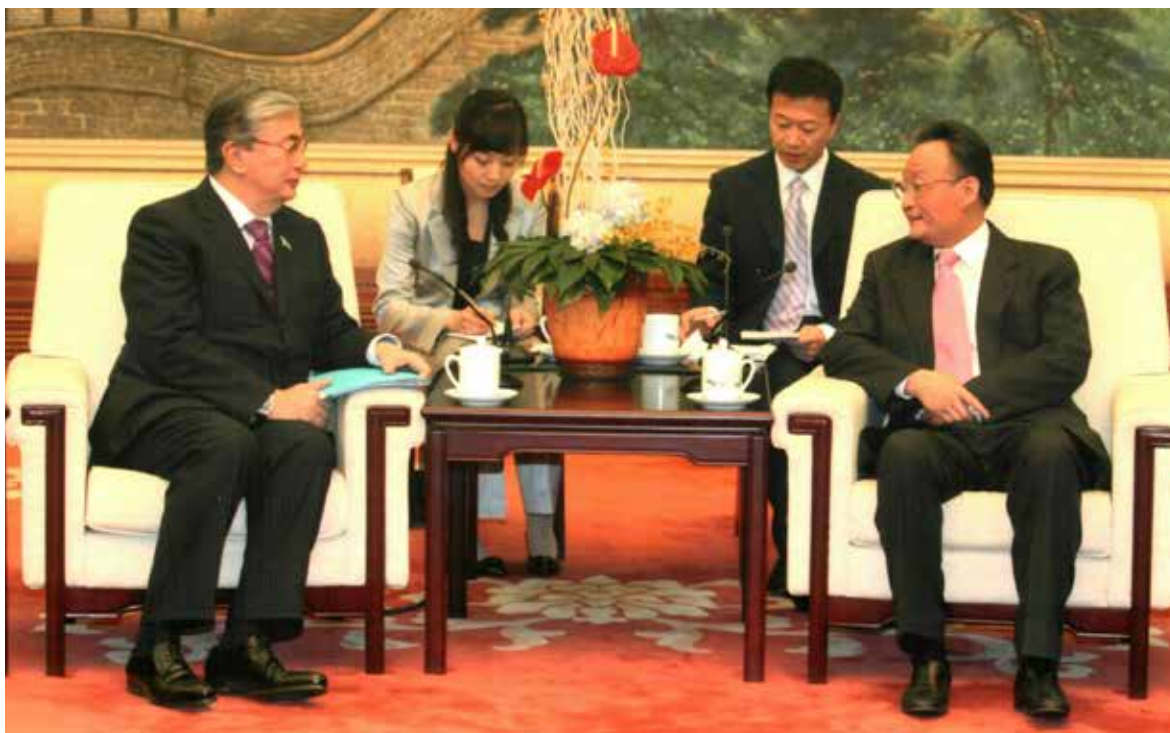
Церемония приветствия Председателем КНР Ху Цзиньтао Президента РК Н.А.Назарбаева во время его визита в КНР, г.Пекин, 22 февраля 2011 года

ҚР Парламенті Сенатының Төрағасы Қ.К.Тоқаев пен ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтаодың кездесуі, Бейжің қ., 2007 жылғы 24 қаңтар

2007年1月24日，北京市，中华人民共和国主席胡锦涛会见哈萨克斯坦共和国议会上院议长托卡耶夫。

Встреча Председателя Сената Парламента РК К.К.Токаева и Председателя КНР Ху Цзиньтао, г.Пекин, 24 января 2007 года

ҚР Парламенті Сенатының Төрағасы Қ.К.Тоқаевтың Бүкілқытайлық халық өкілдері жиналысы Тұрақты комитетінің Төрағасы У Бангомен кездесуі, Бейжің қ., 2008 жылғы 23 қаңтар

2008年1月25日，北京市，中华人民共和国人民代表大会常务委员会委员长吴邦国会见哈萨克斯坦共和国议会上院院长托卡耶夫。

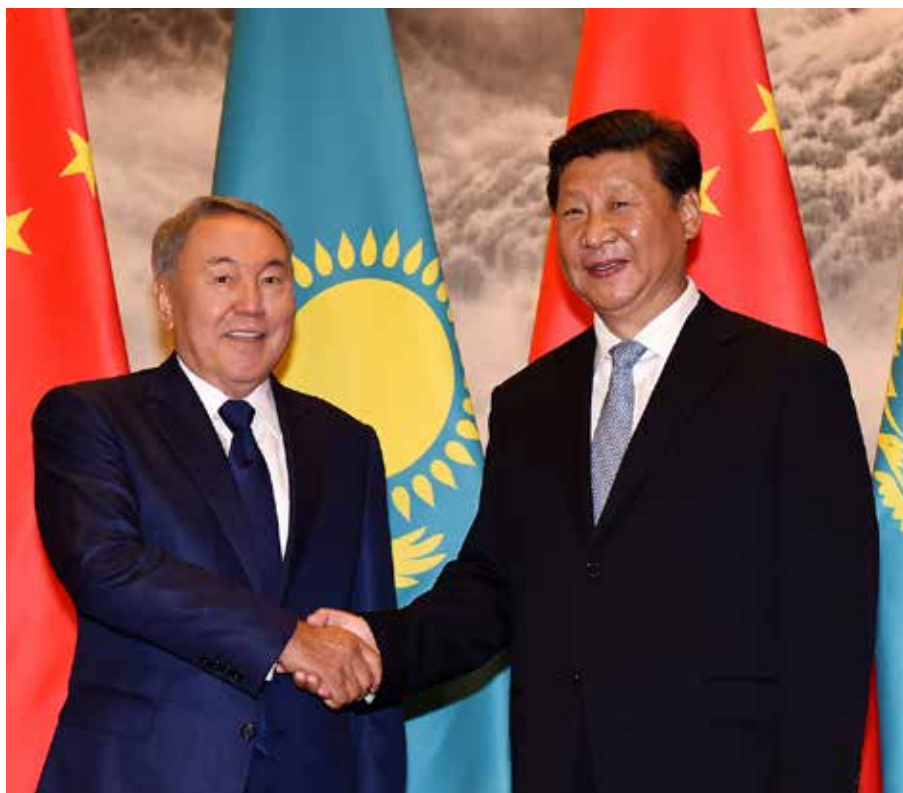
Встреча Председателя Сената Парламента РК К.К.Токаева с Председателем Постоянного комитета Всекитайского собрания народных представителей У Банго, г.Пекин, 23 января 2008 года

ҚР Парламенті Сенатының Төрағасы Қ.К.Тоқаевтың Қытайдың Халықтық саяси консультативтік кеңесі Бүкілқытайлық комитетінің Төрағасы Цзя Цинлиньмен кездесуі, Астана қ., 2010 жылғы 10 қараша.

2010年11月10日，阿斯塔纳市，中国人民政治协商会议全国委员会主席贾庆林会见哈萨克斯坦共和国议会上院院长托卡耶夫。

Встреча Председателя Сената Парламента РК К.К.Токаева с Председателем Всекитайского комитета Народного политического консультативного совета Китая Цзя Цинлинем, г.Астана, 10 ноября, 2010 года.

ҚР Президенті
Н.Ә.Назарбаев
пен ҚХР Төрағасы
Си Цзиньпиннің
кездесуі,
Бейжің қ.,
2015 жылғы
31 тамыз

2015年8月31日，北京
市，中华人民共和国
主席习近平同哈萨克
斯坦共和国总统纳扎
尔巴耶夫举行会晤。

Встреча
Президента РК
Н.А.Назарбаева
и Председателя
КНР Си
Цзиньпина,
г.Пекин,
31 августа
2015 года

ҚР Парламенті Сенатының Төрағасы Қ.К.Тоқаевтың ҚХР Мемлекеттік кеңесінің Премьері
Ли Кэцянмен кездесуі, Бейжің қ., 2016 жылғы 6 желтоқсан

2016年12月6日，北京市，中华人民共和国国务院总理李克强会见哈萨克斯坦共和国议会上院院长托卡耶夫。

Встреча Председателя Сената Парламента РК К.К.Токаева с Премьером Госсовета КНР
Ли Кэцяном, г.Пекин, 6 декабря 2016 года

ҚР Президенті
Н.Ә.Назарбаев
пен ҚХР Төрағасы
Си Цзиньпиннің
кездесуі,
Астана қ.,
2017 жылғы
8 маусым

2017年6月8日，阿斯塔纳市，中华人民共和国主席习近平同哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫举行会晤。

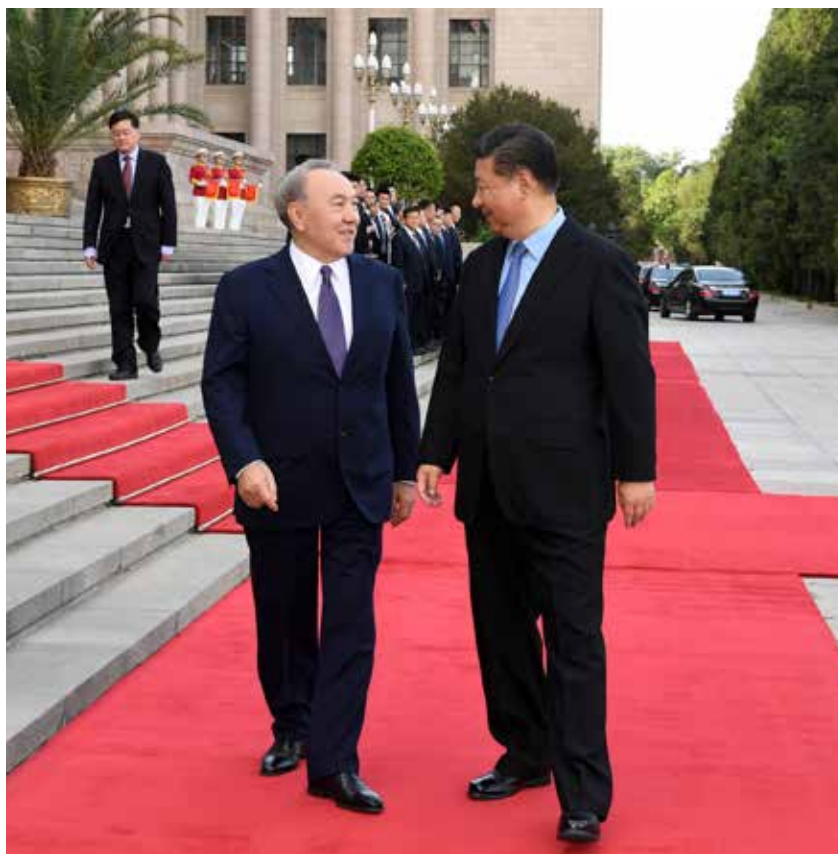
Встреча
Президента РК
Н.А.Назарбаева
и Председателя
КНР Си
Цзиньпина,
г.Астана, 8 июня
2017 года

ҚХР Төрағасы Си Цзиньпин «Назарбаев университетінде» дәріс оқып, алғаш рет «Жібек жолы экономикалық белдеуі» бастамасын жариялады, Астана қ, 2013 жылғы 7 қыркүйек

2013年9月7日，阿斯塔纳市，中华人民共和国主席习近平在纳扎尔巴耶夫大学发表演讲，首次提出共建丝绸之路经济带倡议。

Председатель КНР Си Цзиньпин выступил с лекцией в «Назарбаев Университете» и впервые озвучил инициативу «Экономического пояса Шелкового пути», г.Астана, 7 сентября 2013 года

ҚР Президенті
Н.Ә.Назарбаевтың
ҚХР-ға мемлекеттік
сапары, Бейжің қ.,
2018 жылғы 7 маусым

2018年6月7日，北京市，哈
萨克斯坦共和国总统纳扎
尔巴耶夫对中国进行国事
访问。

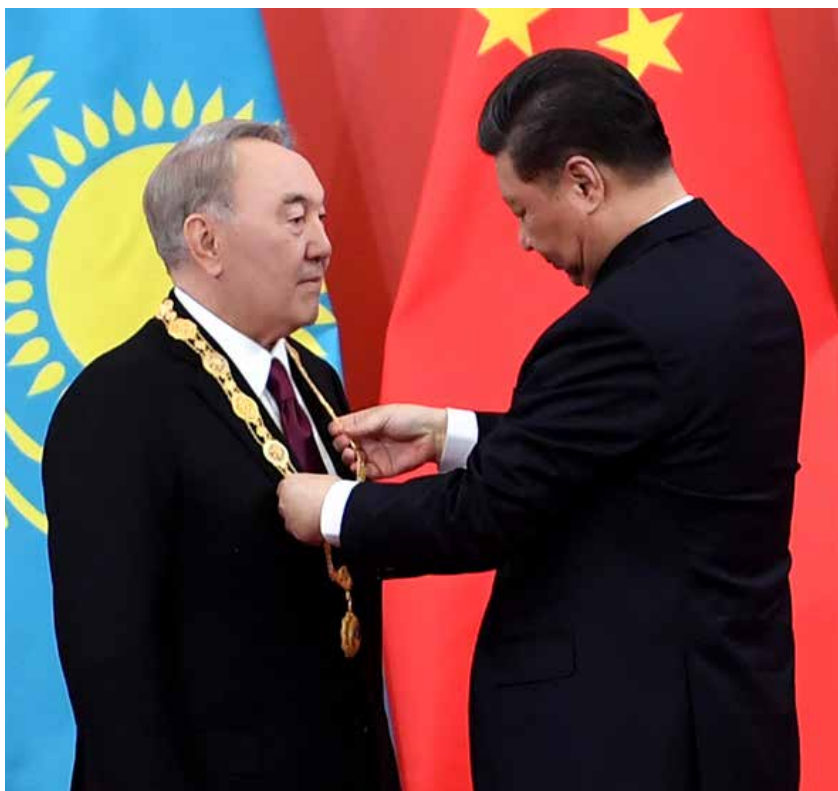
Государственный
визит Президента РК
Н.А.Назарбаева в КНР,
г. Пекин, 7 июня
2018 года

ҚХР-ға мемлекеттік сапары кезінде ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың
ҚХР Төрағасы Си Цзиньпинмен келіссөздері, Бейжің қ., 2018 жылғы 7 маусым

2018年6月7日，北京市，中华人民共和国主席习近平同正在对中国进行国事访问的哈萨克斯坦共和国总统纳扎尔巴耶夫举行会谈。

Переговоры Президента РК Н.А.Назарбаева и Председателя КНР Си Цзиньпина
во время государственного визита в КНР, г. Пекин, 7 июня 2018 года

ҚР Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Ә.Назарбаевқа «Достық» орденін табыстау, Бейжің қ., 2019 жылғы 28 сәуір

2019年4月28日，北京市，哈萨克斯坦共和国首任总统、民族领袖纳扎尔巴耶夫被授予“友谊勋章”。

Вручение ордена «Дружба» Первому Президенту РК – Елбасы Н.А.Назарбаеву, г. Пекин, 28 апреля 2019 года

ҚР Президенті Қ.К.Тоқаев пен ҚХР Төрағасы Си Цзиньпиннің Шанхай ынтымақтастық ұйымының 19-шы саммиті аясындағы келіссөздері, Бішкек қ., Қырғыз Республикасы, 2019 жылғы 13 маусым

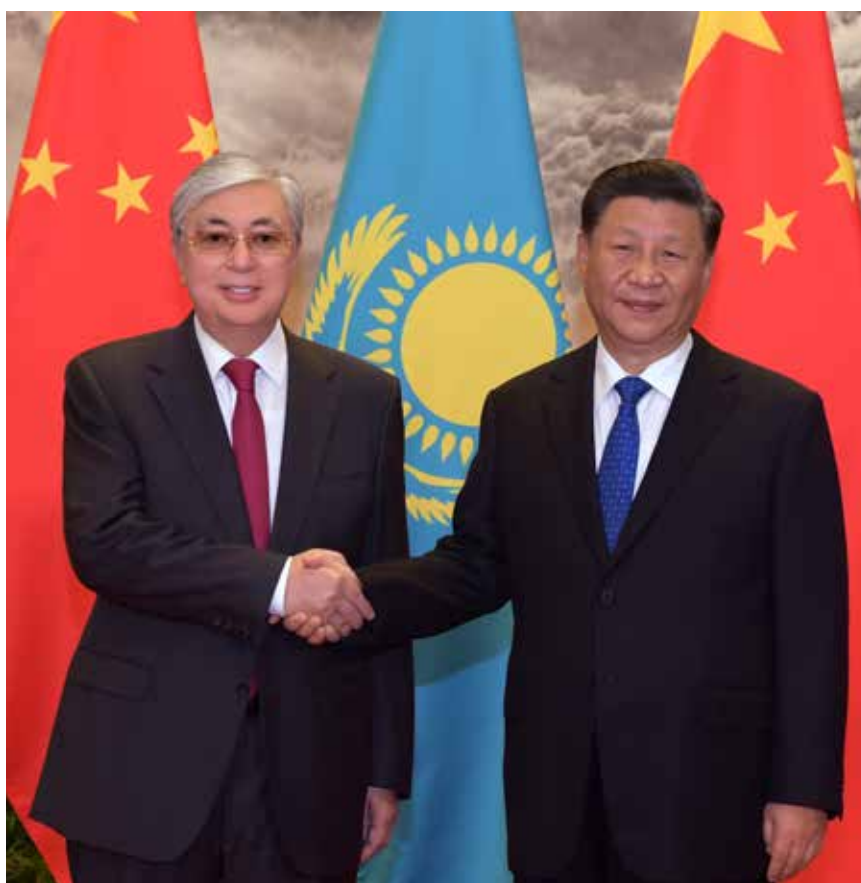
2019年6月13日，吉尔吉斯斯坦共和国，比什凯克市，中华人民共和国主席习近平在上海合作组织成员国元首理事会第十九次会议期间同哈萨克斯坦共和国总统托卡耶夫举行会谈。

Переговоры Президента РК К.К.Токаева и Председателя КНР Си Цзиньпина на полях 19-го Саммита Шанхайской организации сотрудничества, г.Бишкек, Кыргызская Республика, 13 июня 2019 года

ҚР Президенті Қ.К.Тоқаевтың ҚХР-ға мемлекеттік сапары, Бейжің қ., 2019 жылғы 11 қыркүйек
2019年9月11日，北京市，哈萨克斯坦共和国总统托卡耶夫对中华人民共和国进行国事访问。

Государственный визит Президента РК К.К.Токаева в КНР, г.Пекин, 11 сентября 2019 года

ҚР Президенті
Қ.К.Тоқаев пен
ҚХР Төрағасы
Си Цзиньпиннің
кездесуі, Бейжің қ.,
2019 жылғы
11 қыркүйек

2019年9月11日，北京
市，中华人民共和国主席
习近平同哈萨克斯坦共
和国总统托卡耶夫举行
会晤。

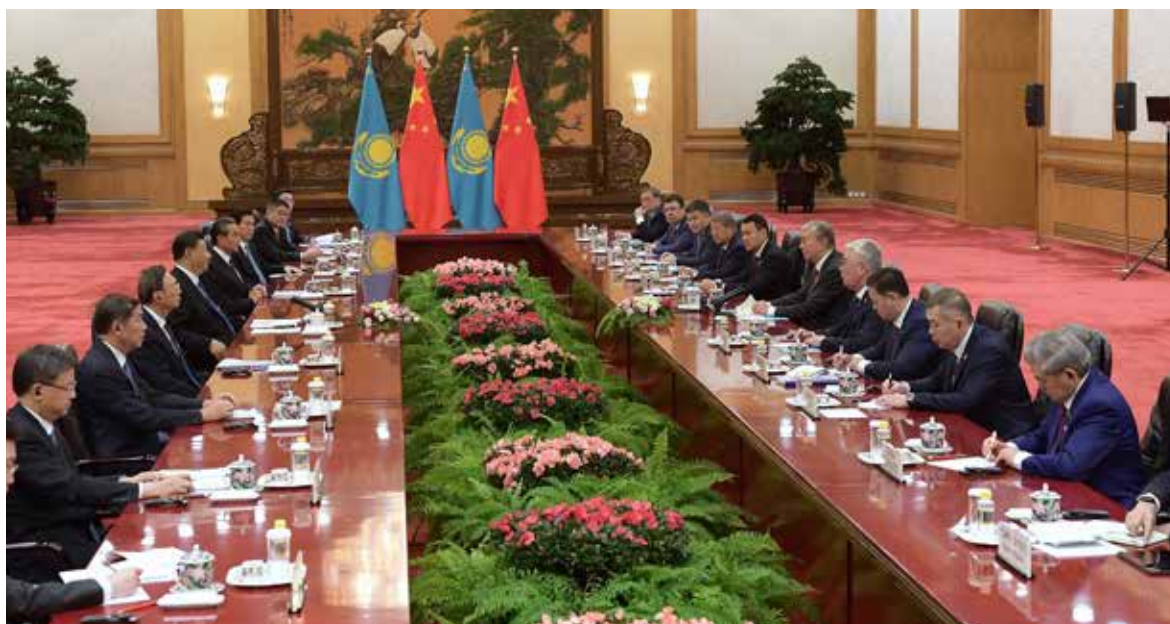
Встреча Президента
РК К.К.Токаева и
Председателя КНР
Си Цзиньпина,
г.Пекин, 11 сентября
2019 года

ҚР Президенті Қ.К.Тоқаевтың Қытай қоғамдық ғылымдар академиясындағы дәрісі, Бейжің қ., 2019 жылғы 11 қыркүйек

2019年9月11日，北京市，哈萨克斯坦共和国总统托卡耶夫在中国社会科学院发表演讲。

Лекция Президента РК К.К.Токаева в Китайской Академии общественных наук, г. Пекин, 11 сентября 2019 года

ҚХР-ға мемлекеттік сапары кезінде ҚР Президенті Қ.К.Тоқаевтың ҚХР Төрағасы Си Цзиньпинмен келіссөздері, Бейжің қ., 2019 жылғы 11 қыркүйек

2019年9月11日，北京市，中华人民共和国主席习近平正在对中国进行国事访问的哈萨克斯坦共和国总统托卡耶夫举行会谈。

Переговоры Президента РК К.К.Токаева и Председателя КНР Си Цзиньпина во время государственного визита, г. Пекин, 11 сентября 2019 года

Орталық Азия елдері мен Қытай арасындағы дипломатиялық қатынастардың орнағанына 30 жыл толуына орай «Орталық Азия – Қытай» мемлекет басшыларының саммиті, 2022 жылғы 25 қаңтар

2022年1月25日，中国同中亚五国建交30周年视频峰会。

Саммит Глав государств «Центральная Азия – Китай», приуроченный к 30-летию установления дипломатических отношений между странами Центральной Азии и Китаем, 25 января 2022 года

ҚР Президенті Қ.К.Тоқаевтың XXIV қысқы Олимпиада ойындарының салтанатты ашылу рәсіміне қатысуы, Бейжің қ., 2022 жылғы 4 ақпан

2022年2月4日，北京市，哈萨克斯坦共和国总统托卡耶夫出席第二十四届冬奥会开幕式。

Участие Президента РК К.К.Токаева в торжественной церемонии открытия XXIV зимних Олимпийских игр, г. Пекин, 4 февраля 2022 года

ҚР Президенті
Қ.К.Тоқаев пен
ҚХР Төрағасы
Си Цзиньпиннің
кездесуі, Бейжің қ.,
2022 жылғы 5 ақпан

2022年2月5日，北京市，
中华人民共和国主席习近平
同哈萨克斯坦共和国总
统托卡耶夫举行会晤。

Встреча Президента
РК К.К.Токаева и
Председателя КНР
Си Цзиньпина,
г.Пекин, 5 февраля
2022 года

XXIV қысқы Олимпиада ойындарының салтанатты ашылу рәсіміне қатысуы аясында
ҚР Президенті Қ.К.Тоқаевтың ҚХР Төрағасы Си Цзиньпинмен келіссөздері,
Бейжің қ., 2022 жылғы 5 ақпан

2022年2月5日，北京市，中华人民共和国主席习近平同出席北京第二十四届冬奥会开幕式的哈萨克斯坦共和国
总统托卡耶夫举行会谈。

Переговоры Президента РК К.К.Токаева и Председателя КНР Си Цзиньпина
во время визита для участия в церемонии открытия XXIV зимних Олимпийских игр,
г. Пекин, 5 февраля 2022 года

Қытайды зерттеу орталығы

2016 жылы Нұр-Сұлтан қаласында (Қазақстан Республикасы) құрылған Қытайды зерттеу орталығы болжамды-талдамалық ұйым ретінде халықаралық қатынастар мен жаһандық экономика саласындағы тәжірибелі мамандарды біріктіреді. Орталықтың қызметі қазіргі Қытайды, оның халықаралық ұстанымын, сыртқы саясатын, экономикасы мен әлеуметтік құрылымын, дамудың тарихы мен ықтимал болашағын, т.б. зерттеу арқылы Қазақстан мен Қытай қарым-қатынасын ғылыми тұрғыда жан-жақты зерттеуге бағытталған. Қоғамдық дипломатияның белсенді мүшесі ретінде іс атқаратын Орталық кең аудиторияға Қазақстан Республикасының ұлттық мүддесі арқылы Қытаймен тиімді ынтымақтастығына деген орынды, әділ көзқарас ұсынуды көздейді. Серіктестермен тұрақты ғылыми іс-шараларды ұйымдастырып, талдау материалдарын жариялау арқылы Қытайды зерттеу орталығы Қазақстан мен Қытайдың мемлекеттік органдары, іскер топтары, академиялық қауымдастықтары, университеттері мен бұқаралық ақпарат құралдары арасындағы серіктестікті құруда сарапшылық диалог алаңының қызметін атқарады.

中国研究中心

哈萨克斯坦中国研究中心是2016年在努尔苏丹市（哈萨克斯坦共和国）成立的一个预测和分析中心。该机构汇集了国际关系和世界经济领域经验丰富的专家团队，拟对哈萨克斯坦-中国关系进行全面的科学研究，具体研究领域包括现代中国、中国的国际地位和外交政策、中国经济和社会结构、中国历史及发展预测等。该中心作为公共外交的积极参与者，旨在从符合哈萨克斯坦国家利益的角度出发向广大受众提供关于哈萨克斯坦与东部邻国中国互利合作的平衡、客观的观点。通过与合作伙伴定期组织科研活动和出版分析材料，中国研究中心为哈萨克斯坦和中国两国政府机构、商业界、学术界、大学和媒体之间的互动搭建了一个专家级对话平台。

Центр по изучению Китая

Казахстанский Центр по изучению Китая является прогнозно-аналитической организацией, созданной в 2016 году в г. Нур-Султане (Республика Казахстан), и объединяет коллектив опытных специалистов в области международных отношений и мировой экономики. Деятельность Центра направлена на комплексные научные исследования казахстанско-китайских отношений сквозь призму изучения современного Китая, его международного положения и внешней политики, экономики и общественного устройства, истории и прогнозных сценариев развития и др. Центр выступает в качестве активного участника публичной дипломатии и ставит своей целью представить широкой аудитории сбалансированный и объективный взгляд на взаимовыгодное сотрудничество РК с Восточным соседом – Китаем через призму национальных интересов Казахстана. Посредством организации регулярных научных мероприятий с партнерами и публикации аналитических материалов Центр по изучению Китая представляет собой экспертную диалоговую площадку для взаимодействия между казахстанскими и китайскими государственными структурами, деловыми кругами, академическими сообществами, университетами и средствами массовой информации.

1992-2022

www.facebook.com/kzchinastudiescentre

АЛҒЫС

感谢

БЛАГОДАРНОСТЬ

Басылым авторлары кітапты дайындауға, оған қажетті ақпараттық материалдарды жинауға, дизайнын әзірлеуге, мәтінін аудару мен түзетуге қосқан елеулі үлесі үшін Гулицзыи Байшань, Чжан Бэньян, Жәмилә Елеусізова, Әйгерім Исина, Арман Қалибекұлы, Ұлпан Қамзабек, Владимир Курятов, «Казахстанская правда» газетінің редакциясы, Люй Е, Әсет Нүркенов, Жанерке Оспанова, Цю Лян, Болат Үсенов, Жандос Шолақов, Чэнь Паньюй, Аида Шайықова, Жансая Шыңғысханқызы есімді азаматтарға зор алғыс білдіреді.

本刊作者团队对协助筹备、收集资料、设计以及翻译和编辑此书做出重要贡献的古丽孜依·白山、张奔扬、加米拉·叶廖西佐娃、艾格瑞姆·伊西娜、阿尔曼·卡里别库勒、乌里潘·卡姆扎别克、弗拉基米尔·库里亚托夫和《哈萨克斯坦真理报》编辑、吕焯、阿塞特·努尔肯诺夫、扎娜尔卡·奥斯巴诺娃、邱亮、波拉特·乌谢诺夫、江多斯·丘拉科夫、陈攀宇、阿依达·沙伊科娃、江萨亚·成吉思汗克孜深表感谢。

Авторский коллектив издания выражает большую благодарность за значимый вклад и содействие в общей подготовке, сборе информационных материалов, разработку дизайна, а также переводе и редактуре данной книги: Гулицзыи Байшань, Чжан Бэньян, Жамиле Елеусизовой, Айгерим Исиной, Арману Калибекулы, Улпан Камзабек, Владимиру Курятову и редакции «Казахстанская правда», Люй Е, Асету Нуркенову, Жанерке Оспановой, Цю Лян, Болату Усенову, Жандосу Чулакову, Чэнь Паньюй, Аиде Шаиковой, Жансае Шынгысханқызы.

ҚАЗАҚСТАН-ҚЫТАЙ: ТАТУ КӨРШІЛІК ЖӘНЕ ӨЗАРА ТИІМДІ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚТЫҢ ОТЫЗ ЖЫЛДЫҒЫ

ҚХР-дағы ҚР Елшілігі · ҚР-дағы ҚХР Елшілігі

Нұр-Сұлтан қаласындағы Қытайды зерттеу орталығы

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы дипломатиялық қарым-қатынастың 30 жылдығына арналады

Баспагер (әсемдеу, беттеу, басып шығару): «Prime Interprise» ЖШС
Беттеген: А.Қалибекұлы
Фото: Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті баспасөз қызметі

Басуға 23.07.2022 ж. қол қойылды.
Қалпы 70x100/8. Қаріп «Montserrat». Шартты б.т. 79,62. Таралымы 500 дана

中国—哈萨克斯坦：睦邻友好与互利合作的三十年

中国驻哈萨克斯坦大使馆—哈萨克斯坦驻华大使馆

中国研究中心（努尔苏丹市）

纪念中华人民共和国和哈萨克斯坦共和国建交30周年

出版商（设计、排版、印刷）：“Prime Interprise” ZHS
排版：A. Kalibekuly
照片：哈萨克斯坦首任总统新闻局

签署印刷 23.07.2022
格式 70x100/8。字体“SimSun”。79.62 c. p. l. 流通500个。

КАЗАХСТАН-КИТАЙ: ТРИ ДЕСЯТИЛЕТИЯ ДОБРОСОСЕДСКОГО И ВЗАИМОВЫГОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Посольство РК в КНР · Посольство КНР в РК

Центр по изучению Китая в г. Нур-Султане

30-летию дипломатических отношений между
Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой посвящается

Издатель (оформление, верстка, печать): «Prime Interprise» ЖШС
Верстка: А. Калибекулы
Фото: Пресс-служба Первого Президента Республики Казахстан

Подписано в печать 23.07.2022 г.
Формат 70x100/8. Шрифт «Montserrat». 79,62 у.п.л. Тираж 500 шт.

ISBN 978-601-06-8805-6

9 786010 688056